T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KERİME NADİR'İN ROMANLARINDA ERKEK KAHRAMANLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülin ÖZDEMİR

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı

OCAK, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KERİME NADİR'İN ROMANLARINDA ERKEK KAHRAMANLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülin ÖZDEMİR
(Y2212.250005)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kazim YETİŞ

OCAK, 2024

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Kerime Nadir’in Romanlarında Erkek Kahramanlar” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (23/01/2024)

Gülin ÖZDEMİR

ÖNSÖZ

Kerime Nadir, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk kuşağında yer alan kadın yazarlarımızdan biridir. Yazı hayatı boyunca 30'dan fazla eser veren Nadir; bu eserlerinde bize nahif, saf, el değmemiş aşkların çıktığı yolculukları anlatır. Bu yolculuklara Nadir sayesinde eşlik etme fırsatı bulduğumuzda ise; yaşamaya ve mutluluğa dair umutlarımızın yeşerdiğini hissederiz.

Tez çalışmamızda, yazarın otuz beş romanını; Hıçkırık (1938), Günah Bende Mi? (1939), Seven Ne Yapmaz? (1940), Samanyolu (1941), Gönül Hırsızı (1941), Funda (1941), Yeşil Işıklar (1941), Gelinlik Kız (1943), Sonbahar (1943), Kalp Yarası (1944), Aşka Tövbe (1945), Solan Ümit (1945), Uykusuz Geceler (1945), Balayı (1946), Aşk Hasreti/Kahkaha (1946), O Gün Gelecek Mi? (1948), Ormandan Yapraklar (1948), Aşk Rüyası (1949), Posta Güvercini (1950), Ruh Gurbetinde (1953), Pervane (1955), Son Hıçkırık (1956), Esir Kuş (1957), Kırık Hayat (1957), Aşk Bekliyor (1959), Gümüşselvi (1960), Saadet Tacı (1963), Suya Düşen Hayal (1964), Sisli Hatıralar (1967), Güller ve Dikenler (1967), Karar Gecesi (1973), Zambaklar Açarken (1973), Dert Bende (1973), Aşk Fısıltıları (1983), Geciken Müjde (1984) inceledik.

Tezimizde erkek kahramanları üç ayrı bölümde ele aldık. İlk bölümde, kahramanları medeni durumlarına göre evli, bekar ve dul olarak ayırdık. Bu bölümün sonuna çocukları da ekledik. İkinci bölümde ise kahramanları mesleklerine göre değerlendirdik. Üçüncü ve son bölümde ise, meslekleri ve medeni durumları belli olmayan kahramanlar üzerinde durduk. Bu tespitlerde; erkek kahramanın roman içerisinde aldığı konumu, romanın kurgusundaki yerini, diğer kahramanlarla olan ilişkisini mutlaka göz önünde bulundurduk.

Bu tezi hazırlamamda benden desteğini esirgemeyen ve üzerimde çok emeği olan kıymetli hocam Prof. Dr. Kâzım YETİŞ'e, değerli eşime, aileme ve küçük oğluma teşekkürlerimi sunarım.

Ocak, 2024 Gülin ÖZDEMİR

KERİME NADİR'İN ROMANLARINDA ERKEK KAHRAMANLAR

ÖZET

Kerime Nadir, yaklaşık 90 yıldır edebiyat dünyamızda yerini korumaktadır. Halen onu okuyan genç kadınlarımız vardır. Sadece romanlarıyla değil, romanlarının filmleştirilmesiyle de kuşaktan kuşağa yayılan bu etki onu ölümsüz kılmaktadır. Yarattığı tüm karakterlerin portresini bize özenerek sunan yazar, her romanında okuyucuya farklı bir serüvenin kapılarını açmıştır.

Romanlardaki erkek kahramanların geçmişte yaşadıkları, maddi durumları, eğitim seviyeleri, aile ilişkileri ve meslekleri onların hayata bakış açılarını etkilerken, onların bu bakış açılarından çevreleri de payını almıştır. Kahramanlar, iş hayatlarından ziyade özel hayatlarıyla ön plana çıkarlar. Bu da romanların genel hatlarıyla "aşk romanı" olarak değerlendirilmesini doğrular.

Anahtar Kelimeler: Kerime Nadir, edebiyat, erkek kahraman, roman, aşk.

MALE PROTAGONISTS IN KERIME NADIR'S NOVELS

ABSTRACT

Kerime Nadir has preserved her place in our literary dictionary for nearly 90 years. She is presently reading by young women. Not only with her novels, making novels into movies has spread from generation to generation effect makes her immortal.

The author, who presents us the portrait of the characters with care, has opened the doors of a different adventure to the reader in each novel.

The male protagonists in the novels while their lives, financial status, education levels, family relationships and angels affect their outlook on life, their environment also has its share of these outlooks. The protagonists come to the forefront with their personal lives rather than their professional lives. This confirms the evaluation of the novels as "love novels" in general terms.

Keywords: Kerime Nadir, literature, male protagonist, novel, love.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ ..... **i**

ÖNSÖZ ..... **iii**

ÖZET ..... **v**

ABSTRACT ..... **vii**

İÇİNDEKİLER ..... **ix**

I. GİRİŞ **1**

II. KERİME NADİR'İN ROMANLARINDA ERKEK KAHRAMANLAR **3**

A. Medeni Durumlarına Göre Erkek Kahramanlar 3

1. Evli Erkekler 3

2. Bekar Erkekler 166

3. Dul Erkekler 360

4. Çocuk 365

III. MESLEKLERİNE GÖRE ERKEK KAHRAMANLAR **377**

A. Kamusal Alanlarda Çalışan Erkekler 377

1. Doktor 377

2. Asker 380

3. Memur 383

B. Kamusal Alanların Dışında Çalışan Erkekler 386

1. Kahya 386

2. Şoför 387

3. Avukat 387

4. Satıcı 387
5. Garson 388
6. İşçi 388
7. Kahveci 388
8. Müzisyen 389
9. “Kapıcı” 390
10. Direktör 391
11. Kiralık Katil 391
12. Aşçı 393
13. Kaptan 393
14. Katip 393
15. Kayıkçı 393
16. Kalfa 393
17. Yazar 393
18. Armatör 394
19. Antikacı 394
20. Bekçi 394
21. Meşaleci 394
22. Mandıracı 394
23. Acenta Çalışanı 395
24. Mezarcı 396
25. Arabacı 396
26. Korucu 396

IV. MESLEKLERİ VE MEDENİ DURUMLARI BELLİ OLMAYAN ERKEK KAHRAMANLAR 397

V. ROMANDA YER ALAN ÖLMÜŞ ERKEK KAHRAMANLAR 401

VI. SONUÇ..... 403

VII.KAYNAKÇA 407

ÖZGEÇMİŞ..... 409

I. GİRİŞ

İlk eserini henüz 16 yaşındayken yazan Kerime Nadir, edebiyata olan istidadını oldukça genç bir yaşta ispatlar. Bunda küçükken dinlediği masalların tesirinin olmasının yanı sıra, (Romancının Dünyası s. 9) zengin bir kütüphaneye sahip olan babasının ve elinden kitap düşürmeyen annesinin de etkisi vardır.

Nadir'in etkilendiği yazarlar özellikle Cumhuriyet Dönemi yazarlarıdır. Reşat Nuri'yi, Yakup Kadri'yi, Sabahattin Ali'yi elinden düşürmez. Romanlarında kullandığı dilin sade ve anlaşılır oluşu, özellikle bu isimlere duyduğu sempati yüzündendir.

Kızlarının, erkek egemenliği altındaki bir dünyada yazı yazmaya heves etmesi anne ve babasını pek de mutlu etmez. Yazdıklarını yayınlatmak istediğinde; babasının ve annesinin sırf kızları üzüleceği için ders dışında bir kitap okumasını ve yazı yazmasını yasaklaması, Kerime Nadir'i üzüntüden iğne ipliğe çevirir. Bir müddet ailesinin direncini kırmaya çalışır. İlk yazılarını Servet-i Fünun-Resimli Uyanış dergisinde yayımlatır. Yazıları kısa zamanda ilgi görür ve Kerime Nadir edebiyat dünyasına adını yazdırır.

Kerime Nadir, yarattığı tüm erkek karakterlerin portresini okuyucuya aynı kusursuzlukta sunmaz. Örneklendirecek olursak; "Hıçkırık"taki Kenan hassas tabiatlı, çekingen, çalışkan iken, "Aşk Rüyası"ndaki Bülent aldatıcı görünümlü biridir. "Gönül Hırsızı"ndaki Saffet, sözüne güvenilmez bir çapkınken; "Uykusuz Geceler"deki Ercüment, sözünün eri ve sevdiği kadına kavuşamasa dahi ona gönülden bağlı olan bir sanatkârdır.

Bunlarla beraber, çeşitli yönlerden benzerlik gösteren karakterler de mevcuttur. "Sonbahar"daki Necdet'le "Hıçkırık"taki Kenan, ailelerini kaybettikleri için onları himayesine alanlar tarafından büyütülmüşlerdir. İkisi de sevdiği kadının yerine bir başkasını koyamamıştır.

Meslektaş olan erkek karakterleri de görürüz. "Sisli Hatıralar"daki Hakan, "Uykusuz Geceler"deki Ercüment, "Seven Ne Yapmaz"daki Hüber müzisyendir.

“Hıçkırık”taki İlhami, “Güller ve Dikenler”deki Eşber, “Sonbahar”daki Necdet doktordur.

Romanlarında yer alan meskenleri ağırlıklı olarak yalı, köşk, çiftlik gibi mekanlardan seçmesi ve romandaki erkek karakterlerin yüksek öğrenim görmüş, bilhassa maddi sıkıntı çekmeyen kişilerden oluşması; Kerime Nadir’e “halktan kopuk, aristokrat” yakıştırmasının yapılmasına neden olur. Çocukluğunu bu tip meskenlerde geçirmiş olan yazar, aslında yabancı olmadığı çevreleri ve kimseleri anlatır. Beş milyondan fazla satan romanlarının daha çok dar gelirli çevrelerce ilgi görmesiyle, sadece “yalı insanına hitap ettiği” algısı çürür. Bununla birlikte bu romanları defalarca kez sinemaya uyarlanarak, günümüze kadar gelme başarısını gösterir.

II. KERİME NADİR'İN ROMANLARINDA ERKEK KAHRAMANLAR

A. Medeni Durumlarına Göre Erkek Kahramanlar

1. Evli Erkekler

Kenan Ziya (*Hıçkırık,* 1938)[1], annesini yedi yaşında kaybetmesinin ardından, babasının kendisine eskisi gibi sevgi göstermediğini fark eder. Annesi hayattayken bir dediğini iki etmeyen, onu el üstünde tutan Safi Bey; şimdi adeta köşesine çekilmiş bir yabancı vaziyetindedir. Tüm zamanını mektepte, mektep dışında da evin çalışanlarıyla geçiren Kenan, babasının birkaç ay sonra bir akşam sessizliğini bozmasıyla irkilir:

"-Kenan, görüyorsun ki, annen öleli evimizin neşesi kaçtı. Zannedersem sen de benim gibi bu hayattan memnun değilsin. İster misin, yine eski günlere dönmek için evimize bir yeni anne gelsin...

Bu sual zihnimi bulandırmıştı. Verecek bir cevap bulamadım. Çok, pek çok sevdiğim talihsiz annemin yerini bir yabancıya vermeğe gönlüm bir türlü razı olmuyordu. Babam sustuğumu görünce çenemi okşayarak sözüne devam etti:

-Niçin cevap vermiyorsun Kenan? Seni eski annenden daha çok sevecek bir anne, ondan çok daha güzel bir anne!.. İstemez misin?..

Dudaklarımı büktüm. Omuzlarımı kaldırarak:

-Bilmem? dedim!" (s.12)

Babasının ikna edici sözlerine karşı çıkmayan Kenan, onun evlenmesiyle kendini daha da zor bir durumun içinde bulur. Üvey annesinin başta şefkatli,

[1] Kerime Nadir, Hıçkırık, On Üçüncü Baskı, Hamle Matbaası, 1958, İstanbul, s. 143. Roman, 1938'de yayınlanmıştır. Biz 1958 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

anlayışlı olan tavırları yerini günden güne sinirli, sabırsız, sert tavırlara bırakmıştır.

Yağmurlu bir cuma günü, babası kütüphanesini düzenlerken Kenan'ın eline kırmızı iplikli bir zarf geçer. Bu zarfın içinde annesinin iki adet fotoğrafını bulur. Bu fotoğrafların birinde, annesinin yanında bir zabit durmaktadır. Babasına tanımadığı bu zabitin kimliğini sorduğunda, büyük bir öfkeyle karşılaşır:

"-Yezit, her şeyi ne karıştırıyorsun... Defol git başımdan... diye haykırdı...

Ağlayarak yerime döndüm. Dünyada benim için en kıymetli şey olan bu iki resim böyle vefasız ellerde mi kalacaktı? Ne olurdu, onlar benim olsaydı!..." (s. 13)

Kenan, arkadaşlarıyla dışarıda oynadığı bir vakit; iki kişinin kendisi hakkında konuşmasına şahit olur. Bu konuşmanın neticesinde; fotoğrafta annesinin yanında gördüğü zabitin öz babası olduğunu, Yemen'de şehit düştüğünü, annesinin de hayatta başka kimsesi olmadığı için öz babası olarak bildiği üvey babasıyla evlendiğini anlar. Üvey babasının, annesi öldüğü günkü tuhaf sözlerinin sebebini şimdi kavrar:

"-Kenan, dedi, sen çok talihsiz bir çocuksun, yavrum... Dünyada yapayalnız kaldın..." (s. 11).

O gece, üvey babasının kırmızı iplikli zarfı koyduğu yerden alan Kenan, fotoğrafları tekrar çıkarır.

"Babama daha dikkatle baktım. O da benim gibi sarışındı. Açık renk olan gözleri, oğlunun, belki de aynı renkte olan gözlerine derin bir şefkatle bakıyordu. Bu gözler, çok uzak bir diyarda, birçok sene önce dünyaya kapanmıştı. Bir mukavva parçasının üstünde hayali kalan bu sarışın baş, hangi zalim düşman kılıcıyla bedeninden ayrılmıştı, kim bilir? Zavallı babacığım! Sen bahtsızdın. Fakat senin acını gören, sana hasret çekerek yabancıların himayesinde bir evlat büyüten annem kadar değil!" (s. 15-16)

Bir gün, Kenan evlerinin bahçesinde oynarken üvey olduğunu öğrendiği babası onu hiddetle yanına çağırır. Fotoğrafları Kenan'ın aldığının farkındadır. Kenan'ın bağırmaları, haykırmaları, ağlamaları onu babasının fiziksel şiddetinden koruyamaz.

“O zaman içimden gelen büyük bir isyanla bağırdım:

-Benim onlar... Onlar benim...” (s. 16)

Kenan böylelikle, fotoğrafların annesiyle öz babasına ait olduğunu anladığını üvey babasına bu karmaşada itiraf eder. Üvey annesinin araya girmesiyle bu arbede son bulur. Fakat Kenan’ın ruhunda kopan fırtına sükûn bulmayacaktır.

Ertesi gün mektepte onun halsiz durumu, neşesiz tavırları önce hocasının dikkatini çeker. Ardından; okula teftişe gelen müfettişin yanındaki dostu, Kenan’ın durumuyla alakalı olarak hocasından malumat alır. Kenan’ın yara bere içindeki yüzüne, solgun haline, anlattıklarına bakan munis adam; Kenan’a hayatını değiştirecek bir teklif sunacaktır:

“-Bu hayattan, bu üzüntülerden kurtulmak ve benim oğlum olmak ister misin Kenan?

Hiç beklemediğim bu sual zihnimi altüst etmişti. Bir an bir şeye karar veremeden durdum. İçimde anlamadığım bir üzüntü vardı. Şimdiye kadar bana babalık etmiş ve beni bu yaşa getirmiş olan bir adamın evini bir daha dönmemecesine bırakıp gitmek de iyi bir şey olmayacaktı. Ne olsa bende birçok emeği vardı. Nankörlük etmem doğru olur muydu acaba?...” (s. 20)

Böylelikle Kenan’ın küçük yaşına ve çektiği tüm çileye rağmen, olgun davrandığını görürüz. Ne olursa olsun, üzerinde emeği olan ve “baba” dediği Safi Bey’i birdenbire bırakma hususunda tereddüte düşmüştür.

Kenan, hayatında üçüncü kez baba kavramı ile karşılaşmış olur. Hiç tanıyamadığı ve varlığını tesadüfen bir fotoğraftan öğrendiği babası, annesinin ölümünden sonra öz olmadığını öğrendiği ve bambaşka bir yüzüyle tanıştığı babası, nihayetinde ona kucak açan ve onu himayesine alan Muhip Azmi Bey...

Safi Bey, Muhip Azmi Bey’in Kenan’ı himayesine alma isteğine karşı çıkmaz. Babasıyla vedalaşıp trene binen Kenan, tren hareket ettikten kısa bir süre sonra gözden yiten Sivas’a son bir kez baktıktan sonra ağlamaya başlar. Onu Muhip Azmi Bey teselli eder:

“-Nalan seni görünce çok sevinecek. Sen de onu seveceksin. Ben de bir kızım, bir oğlum var diye sevineceğim.” (s. 23).

Sivas'tan ayrılıp İstanbul'a giderken, içinde yine de darılmayan saf bir çocuk yüreği taşıyan Kenan'ın, üvey babasıyla alakalı bazı düşüncelerle baş başa kaldığını görürüz:

"Ah bu adam! Bir zamanlar ne kadar iyi kalpliydi. Beni ne kadar severdi ve ben ona ne kadar düşkündüm. Zavallı anneciğim, onun yokluğu ikimizin de ruhunda birbirimize karşı sonsuz bir uzaklık vücuda getirmişti." (s. 21)

Kenan, Nalan tarafından oldukça iyi karşılanır. Onu uzun zamandır tanıyormuşcasına samimi ve sıcaktır. Nalan'ın arkadaşlarıyla da tanışan Kenan, uzun zamandır ilk defa mutlu olduğunu hissetmektedir.

Böylelikle Nalan, Kenan'a hemen her konuda yol göstermeye başlar. Kenan, Nalan kendisinden yaşça büyük olduğu için onun tecrübelerinden faydalanma hususunda istekli davranmaktadır. Hem musikide, hem de Fransızcada Nalan onun hocasıdır. Nalan piyano çalarken Kenan da kemanıyla ona eşlik etmektedir. Geçirdikleri saatler, Kenan'ı Nalan'a daha çok bağlar. İkili sık sık, köşke birkaç dakika mesafede yaşayan Şeyh Kudsi Efendi'nin kulübesine de uğrarlar. Orada, musiki ile ilgilenen Kudsi Efendi ile vakit geçirmekten hoşlanmaktadırlar.

Aradan yıllar geçer. Kenan da, tıpkı Nalan gibi evde el üstünde tutulmaktadır. Nalan'la ayrılmaz ikili olmuşlardır. Fakat bir gün yaşanan bir hadise, ikisinin arasını açar.

Kenan'la Nalan, Şükufe'nin düğününe beraber gitmiştir. Nalan çarşafa henüz girmiştir. Hemen hemen genç bir kadın sayılmaktadır. Kenan, Şükufe'nin gelinliği içinde Nalan'ı uzun uzun hayal edecek kadar onu güzel bulmaktadır.

Kenan bir ara, bahçe duvarının alçak tarafından biriyle Nalan'ın işaretleştiğini fark eder. O kimse, Nalan'a bir de mektup fırlatmıştır.

Eve vardıklarında, yorgunluğunu bahane ederek odasına kapanan Nalan'ın ardından onun odasına giden Kenan, bu mektubu ondan ister. Nalan pek tabii, Kenan'ın bu isteğini yerine getirmez. Kenan, bu durum karşısında hiddetlenir.

"-Yaptığın şeyi sana yakıştıramadım... O adamın mektubunu niçin aldın? Kim olduğunu biliyor musun?...

-Neden?... Bana bu kadar karışmağa ne hakkın var?

-Hak değil, vazife!...

-Ay, bu vazifeyi sana kim verdi?

-Ben kendim... Bir daha böyle ayıp şeyler yapmamanı istiyorum...” (s. 29)

Nalan’ın da tıpkı Kenan gibi sinirlenerek onu odadan göndermesi, Kenan’ın tüm geceyi ağlayarak geçirmesine neden olur. Bir buçuk ay süren bu küskünlükleri, Kenan’ı adeta hasta eder. Bir gün ceviz ağacına tırmanırken düşen Kenan’ın yanına koşan Nalan, Kenan’la konuşmaya başladığında küskünlükleri de nihayete erer. Fakat Nalan’ın muziplikleri sona ermez. Bir gün oldukça yaşlı bir kimsenin fotoğrafını göstererek onunla haftaya evleneceğini söylemesi, Kenan’ı tekrar yeise sürükler.

“...Gözlerim yaşlarla dolmuştu. Ona ellerimi uzattım:

-Nalan! Gitme!... diye yalvardım.

-Neden? Gidersem üzülecek misin?

-Hem pek çok!...

-Beni çok mu seviyorsun?...

-Her şeyden ziyade!...

Birdenbire beni kollarının arasına alarak sıktı:

-Sen üzülme, ağlama! Bir yere gidecek değilim... Seni kandırdım...

O zaman daha ziyade ağlamağa başladım. Bilmem neden, gözyaşlarım o kadar boldu ki, her zaman en ufak bir vesileyle akardı.” (s. 31)

Aradan altı yıl geçmiştir. Kenan, derslerinde oldukça başarılı bir öğrencidir. Babası gibi asker olmayı istemektedir. Musiki ile olan münasebetini de kuvvetlendirmiş, hemen her musiki aletini çalabilecek kadar ustalaşmıştır.

Mektepten döndüğü akşam Kenan, Nalan’ın hasta olduğunu ve Doktor İlhami Bey’in eve çağrıldığını öğrenir. Nalan’ın ehemmiyetli bir zatülcenp geçirdiği anlaşılır. O günden sonra Nalan’ı sık sık yoklayan İlhami’den şüphelenmeyen Kenan, Nalan’la İlhami’yi baş başa konuşurken gördüğünde hayatının en büyük üzüntülerinden birini yaşar. Zira İlhami, Nalan’a duyduğu aşkı ona itiraf etmektedir. Nalan’ın ise ona karşı mesafeli durduğu görülmektedir.

Buna sinirlenen İlhami'nin, Nalan'ın yanından ayrıldığını görür görmez; Kenan, Nalan'ın yanına koşar.

Kenan'ın, Nalan'ın karşısında durmadan ağladığını görürüz. Nalan, Kenan'ın sözlerinden ikisini dinlediği sonucuna varır. Kenan'ın cevaplarken dürüst olamayacağı bir soruyu ona yöneltir:

"-Yoksa bana sevdalandın mı? Sakın böyle bir şey olmasın! Sonra külahları değişiriz ha!..

Gözlerimin önü birdenbire zifir gibi karardı. Derin bir uçuruma yuvarlanmışım gibi başım dönerek bir an kendimden geçtim. Gözlerimi açtığım zaman gördüm ki, Nalan artık gülmüyor, solgun yüzünde öfkeli bir korku dalgası var.. Sakin bir ciddiyetle gözlerimin içine bakarak:

-Söyle! dedi. Böyle bir şey yok değil mi?...

Doğruyu söyleyemezdim:

-Hayır hatırımdan bile geçmedi böyle bir şey!...

-Öyleyse neden öyle münasebetsiz, manasız hırçınlıklar yapıyorsun?...

-Çünkü... Çünkü biliyorsun ki sana küçük yaştan beri alıştım.. Gidersen yalnız kalacağım..." (s. 37-38)

Kenan, verdiği kati yanıtlar neticesinde Nalan'ın rahatladığını görür. Bu mevzuyu bir daha açmaz. Günlerce, gecelerce kimseye belli etmemeye gayret ederek kendini yiyip bitirir. Kısa bir zaman sonra gelip çatan nikah gününde dahi soğukkanlı ve neşeli duruşundan taviz vermez. İlhami, annesini göndererek Nalan'ı istetmiş; Nalan'ın ve ailesinin de bu izdivaca müspet bakması sonucunda nikahları kıyılmıştır.

Kenan'ın içine düştüğü buhranı, sadece defterine yazdığı satırlar aracılığıyla anlayabiliriz:

"...Ne olurdu, ne olurdu biraz beni anlasaydın?... Ne olurdu başkalarına verdiğin saadetin bir parçasını bana vererek yıpranan gönlümün ağrısını hafifletseydin... Hayır, hayır! Ben bütün bunlardan da geçtim. Bana vereceğin saadet yalnız gözlerimin seni daima görebilmesinden ibaret olsaydı. Ona bile razıydım... Fakat bana bu kadarcık saadeti bile çok gördün... (s. 32)

Kenan, Nalan evlendikten sonra onu sık sık ziyaret eder. Nalan ile İlhami, Paşalimanı'nda küçük bir yalıda ikamet etmektedirler. Kenan, bu ziyaretlerinin birinde Nalan'ın neşesinden ve her zamanki gibi ona takılan tavrından rahatsız olur. Üstelik, Kenan'ın yine kıskanç bir aşık gibi davranmasından şikayetçidir. Kenan gitmek üzereyken, Nalan onun gidişine engel olur. İlhami de o aralıkta gelerek, bir çocukları olacağının müjdesini verir. Kenan'ın bu müjdeyi duyduktan sonra yıkıldığına, evlerinden ayrılırken de apaçık ağladığına tanık oluruz.

Kenan, Nalan'ın doğumdan sonra kuvvetten daha da düştüğünü görür. Fakat onu gördüğü için son derece mutludur. Kenan, Nalan'ın; çocuğuna isim bulması konusundaki isteğini de reddetmez. Bebeğin adını Handan koyarlar.

Aradan yıllar geçer. Kenan, Nalan'ı Taksim'de yürüdüğü esnada görür. Nalan'ın ona bir sürprizi vardır. İlhami sıhhiye müfettişliğine tayin edilmiştir. Anadolu'da sık sık seyahat edecek, bu yüzden eve pek az uğrayabilecektir. Nalan, bu sebeple köşke yeniden dönecektir. Kenan, Nalan'dan bu sözleri işitir işitmez, saadetten bayılacağını zanneder.

Birkaç gün sonra, Nalan; Kenan'a bir arkadaşlarının nişanına beraberce gitmeyi teklif eder. Güzel başlayan gecede, bir gencin Nalan'la uzun uzun dans etmesi Kenan'ı çileden çıkarır. Bunu fark eden Nalan, Kenan'a bir kez de onunla dans etmeyi teklif eder. Fakat bu teklif, Kenan'ı daha da sinirlendirmekten başka bir işe yaramaz. Nalan yine biriyle dans ettiği esnada fenalaşır. Nalan'ı apar topar köşke götüren Kenan, İlhami'nin arkadaşı Doktor Afif Bey geldiğinde Nalan'ın kan tükürmekte olduğunu fark eder.

Kenan, Nalan'ın tüm kış boyunca kan tükürdüğünü görür. Üstelik Nalan çok zayıflamıştır. Kenan, Nalan'ın yaşıtlarıyla gezip eğlenme konusunda verdiği tavsiyelerine uymayı reddeder. İşte o vakit, Kenan'a bu sevdanın halen geçip geçmediği konusunda sorduğu soruya kati bir yanıt alır. Kenan'ın hiç tereddüt etmeden verdiği yanıt, Nalan'ı ürpertir. Öksürük krizine tutulduğu ve yine kan tükürmekte olduğu esnada, Kenan; birden Nalan'ı öper. Genç adam, Nalan'ın feryatlarını işitmemektedir.

"Başımı dizlerinin üstüne koyarak kalbimin bütün coşkunluğu ile hıçkırmağa başladım. Gözyaşlarım bir ırmak gibi akıyordu. Onları hiçbir zaman

bu kadar bol harcamamıştım... Mesut muydum, hayır! Bedbaht mıydım?... Onu da bilmiyorum... Bir insan ya bedbaht, yahut da mesut olmalı değil miydi?...

Gözlerim artık acıyordu. İçim katılmıştı. Nalan elleriyle başımı kaldırdı. Buğulu bakışlarında şikayetçi bir ifade vardı:

-Kenan... Hiç kendine acımıyor musun?... Niçin temiz ağzını hasta kanımla bulaştırdın?...

Sesim zayıf, pürüzlü çıkıyordu:

-Senin hasta kanın benim güneşimdir...” (s. 55)

Kenan’ın hiçbir şekilde Nalan’ı dinlememesi, dinlemeye ruhen hali bile olmaması dikkatimizi çeker. Konuşmalarının devamında kurduğu bir cümle, hislerinin detaylı bir özeti gibidir:

“-Nalan! Seni ben öyle sade bir aşkla sevmiyorum. Senin sevgin yalnız gönlümde değil, vücudumun her parçasında... Sen benim varlığımda yaşıyorsun... Bunu bildiğin halde beni en imkansız tesellilerle avutmaya kalkıyorsun... Yeter, yeter artık!... (s. 58)

O günden sonra hiçbir şey eskisi gibi olmaz. Kenan, hislerini bildiği halde ona karşılık vermemeyi seçen Nalan’a karşı hınçla doludur. Bu yüzden, arkadaşı Fazıl’ın geceyi iki kız kardeşle geçirmeleri teklifine olumlu yanıt verir. Nalan’ın şaşkın bakışları arasında, gezmeye gideceğini söyleyerek köşkten ayrılır.

Bu iki kız kardeşin evine gittiklerinde, Kenan’ın ortamdan hiçbir şekilde hoşlanmadığını fark ederiz. Onun Nalan’dan başka birini güzel bulma, Nalan’dan başka birine herhangi bir his besleme, Nalan’dan başka birine dokunma ihtimali yoktur. Bu nedenle köşke adeta koşarak döner. Kenan, Nalan’ın onu sorguya çekmesine bozulmaz. Hatta, ona duyduğu sevdanın kara sevdaya dönüştüğünü anladığını ona yine ağlayarak itiraf eder.

İlhami gönderdiği mektupta Büyükada’da bir köşk kiraladığını ve Nalan’ın ailesiyle beraber oraya geçmesini istediğini yazar. Böylelikle Nalan, o köşke geçer. Kenan, uzun bir müddet o köşke gitmese de, Nalan’ın gönderdiği haberlere dayanamayarak kendini adada bulur.

Bir yandan Kenan’ın sevdiği kadının yanında olmasından ötürü duyduğu mutluluk, diğer yandan da İlhami’nin ona karşı göstermiş olduğu cana yakınlık,

Kenan'a vicdan azabı olarak döner. Ne var ki, Nalan'ı her zerresiyle seven yüreği; vicdanının sesini bastırmaktadır.

Çamlıca'ya döndükleri günlerden birinde, köşkte el ayak çekilmişken Kenan; Nalan'la onun odasında sohbet etmektedir. Tam da bu esnada, Nalan'dan gözlerini alamayan Kenan'ın ona bir teklifte bulunduğuna şahit oluruz:

"-Nalan, dedim, hiçbir çare aranmadan ele geçmez... Her şeye rağmen... Evet, her şeye rağmen beni ömrümün sonuna kadar mesut etmeye kafi gelecek bir teselliyi, daha açıkçası, çektiklerime karşılık pek ehemmiyetsiz kalan bir fedakarlığı benden esirgemeyebilirsin...

Bakışları ciddileşti. Hafif bir sesle:

-Nasıl? diye sordu.

-Bunu tahmin edebilirsin Nalan?... Bir kere, yalnız bir kere... Bilsen... Bu saadet beni son nefesime kadar avutmaya yetecektir..." (s. 83)

Nalan, Kenan'ın bu sözlerini hiç işitmemiş olmayı tercih ettiğini söyleyerek konuyu kapatmaya çalışır. Kenan ise ısrarcıdır. Sorusunu tekrarlar. Nalan'ın olumsuz yanıtı üzerine, ona karşı zor kullanmaya yönelir. Nalan, Kenan'a öfkeyle bir tokat atar. Bu da yetmezmiş gibi, ağır sözcükler kullanarak onu huzurundan kovar. Kenan bunun üzerine bütün eşyalarını toplayarak, evden ayrılır. Mektebinde kalmaktadır.

Dört buçuk ay sonra Vesime'nin Kenan'a getirdiği bir mektup, Kenan'ın yeniden köşke dönmesine neden olur. Nalan, durumunun ağırlaştığını söylemekte ve Kenan'ın yeniden aralarına dönmesini rica etmektedir.

Nalan, aylarca yataktan çıkamaz. Bu arada Kenan'ın kura çekimi sonuçlanmış, bir şark vilayeti olan (K...) ta, (...) inci kolordu emrine verilmiştir. Kenan'ın eşyalarını topladığı gün, Nalan odasına gelerek ağlamaya başlar. Henüz yirmi iki yaşında olan Kenan'ın bir yuva kurmasını istediğini, bu isteğini yerine getirecek olursa rahat öleceğini söyler. Kenan'ın onu biraz olsun sevmesi yönündeki sorusunu anlamazlıktan gelerek, onu sadece bir kardeş gibi sevdiğini belirtir. Fakat ayrılırlarken, Nalan söylediği gibi hareket etmez.

"...Nalan'ı kollarımın arasına çektim. Başı göğsümün üstünde hıçkırıklarla sarsılıyordu. Böylece bir dakika geçti. Sonra, ateşli dudaklarımız birleşti...

Nalan bana dudaklarını verirken öyle bitkin, öyle kendinden geçmiş, öyle baygındı ki!... Bir kardeş, bir kardeşi böyle öpmezdi herhalde...” (s. 93)

(K...) a geldiğinde bir yandan Nalan’ın yokluğuna alışmaya çalışırken diğer yandan da Rıdvan adındaki emirberinin haletiruhiyesini gözlemlemektedir. Rıdvan, Zeynep adındaki bir kıza aşıktır. Bu konu ile ilgili olarak, Kenan’la dertleşmektedir. Rıdvan’ın bilmediği husus, Kenan’ın arkadaşlarının onu Zeynep’le evlendirmek istemesidir. En son, Sırrı Paşa da bu konuda Kenan ile görüşür. Kenan, Zeynep’le evleneceğini fakat münasebetsizlik yapacak olursa şimdiden affını istediğini belirtir. Kenan’ın bunu söylerken ne demek istediğini biz, sonradan anlıyoruz.

Zeynep’le evlendikleri gece, ona kalbinin bir başkasına ait olduğunu bildiğini söyleyen Kenan, yerini Rıdvan’a bırakacağını söyler. Zeynep bu cevap karşısında oldukça mutlu, bir o kadar da şaşkındır. Evdekilere sezdirmeden dışarıya çıkıp Rıdvan’ı bulan Kenan, ona hiç beklemediği sözler sarf eder:

“-Her şey tamam!... Zevcem Zeynep Hanım bu dakikadan itibaren boş düşmüştür... Binaenaleyh mutallakamın nikahının emirberim Rıdvan Efendiye kıyılmasını rica ederim...

Rıdvan yerinden fırladı. Bir çılgın gibi üzerime gelerek:

-Nasıl? Nasıl?... diye haykırdı. Sahi mi? Ne diyorsun Beyim?... Doğru mu...

Parmağımı dudaklarıma götürerek:

-Gürültü etme Rıdvan, dedim, ben sana senin hakkını veriyorum...” (s. 103)

Kenan, kendisinin erişemediği mutluluğa bir başkasının erişmesini istemiştir. Onların saadetini görmek, kendisini de bahtiyar etmiştir. Ertesi gün tüm olan biteni öğrenen ve üzerine yürüyenlere durumu izah etmiş, olayın büyümesinden de korkmamıştır. Çünkü Kenan, doğru olduğuna inandığı şeyi yapmıştır.

Kenan, bir gece alkolün tesirinde olduğu bir vakit; Nalan’a karşı dolu olduğu tüm hislerle bir mektup yazar. Bu mektubu katlayıp cebine koyar. Onu gönderme niyeti yoktur. Fakat sonradan, postaya verdiği mektuplar arasında Nalan’a yazdığı mektubu da yanlışlıkla postaya verdiğini dehşetle fark eder.

Mektubu postadan geri çevirmenin pek tabii imkanı yoktur. Eve ardı ardına yazdığı mektuplardan da hiçbir yanıt alamaz.

Balkan Harbi tahakkuk ettiğinde, Kenan evden bir mektup alır. Nalan, ölmekte olduğunu ve yanına acele gelmesini yazmıştır. Kenan, paşadan izin alır almaz yola çıkar. (K...) tan İstanbul'a varması 24 günü bulur. Fakat ne yazık ki Kenan geldiği vakit, Nalan çoktan ebediyete göçmüştür.

Vesime, Kenan'a; Nalan'a ait olan birtakım mektuplar verir. Bu mektuplarda, Kenan'ın yaptığı yanlış sonucu İlhami'nin ona nasıl kötü davrandığı, son zamanlarında yaşadıkları ve nihayet Kenan'a olan hisleri yer almaktadır. Evet, Nalan da Kenan'ı büyük bir aşkla sevmiştir. Kenan'a, Handan'a vermesi için bir de mektup bırakmıştır. İlhami'nin Kenan'ı görür görmez onu Nalan'la bir ilişki yaşayıp yaşamadıkları konusunda sorguya çekmesi, Kenan'ın umurunda bile olmamıştır. Nalan ölmüş, yaşamın bir anlamı kalmamıştır.

"... Bir aralık İlhami Bey'in Çanakkale'de şehit düştüğünü öğrendim. Bu adam benim rakibimdi; benim saadetimi elimden almıştı; sevgilime dünyanın en büyük zulmünü etmişti. Fakat yine kalbim onun ölüm haberi karşısında burkuldu; yine dudaklarım ona bir rahmet okumaktan geri durmadı!" (s. 131)

Kenan, Nalan'ın ölümünden sonra kendini kolay kolay toparlayamaz. Görevine döndüğü zaman, aynı acıyı yaşamaya devam eder.

"Omuzumdan ve bacağımdan iki büyük yara aldım; bir serseri kurşun kafatasımı zedeleyerek geçti. Fakat bana, Nalan'ın hasreti kadar hiçbir şey acı vermemişti. On sene rutubetli siperlerde silahıma sarıldım. "Nalan!" dedim; on sene kan ve barut kokan topraklara kapanıp "Nalan!" diye hıçkırdım; on sene garnizonların loş köşelerinde onun titrek hayalini görerek çağırdım, seslendim... Fakat o geri gelmedi..." (s. 131)

Kenan, yıllar sonra köşke döner. 34 yaşına henüz girmiştir. Köşkte kendisini bekleyen sürprizden habersizdir. Zira Handan, Nalan'ın kopyası görünümündedir. Öyle ki, Kenan; Handan'ı gördüğünde onun ayaklarına kapanmamak için kendini güç tutmuştur.

Handan'ın bir maden mühendisiyle nişanlandığı haberini alınca hüzünlenen Kenan, aynı hüznü Handan'ın da yaşadığını görür. Handan ona "siz" diye hitap

etmekte, onunla geçirdiği vakitten mutluluk duymaktadır. Giderek onunla iki sıkı dost olurlar. Kenan, Nalan'ın ona yazdığı mektubu da Handan'a vermiştir.

Handan, birkaç gün sonra Kenan'a annesinin ona yazdığı mektubu getirir. İlk iki satırından başka bir kelimesini okumamıştır. Buna hayret eden Kenan'a, mektupta yazılanları gösterir:

"Eğer evlendin yahut nikahla, nişanla bağlandınsa, mektubumu okumadan yırtmanı isterim..." (s. 140)

Mektubun devamını tüm karşı çıkmalarına rağmen sesli bir şekilde Kenan'a okutan Handan, böylelikle Nalan'ın son dileğini de ona okutmuş olur. Nalan mektubunda her daim onun saadetini temenni etmekle beraber, bu saadeti hak eden sevdiği biriyle yaşayacak; hatta uzun boylu, sarışın, güzel bir zabitle evlenecek olursa ruhunun istirahate erişeceğini yazmaktadır.

Kenan, Handan'ın parmaklarına bakar. Yüzüğü yerinde değildir. Nalan'ın kalbini taşımakta olan Handan'la, saadete susamış olan Kenan, bir daha ayrılmamak üzere birleşir.

Nalan'ın, Kenan'ın duygularını bilerek ve kendi duygularını baskılayarak İlhami ile yakınlaşması, Kenan'a ona karşı beslediği duygularını birçok defa tekrar ettirmesi ve onun bu duygularından emin olduğu halde kardeş gibi büyüdüklerinin altını çizerek İlhami ile bir hayat kurması, Kenan'ı işin içinden çıkamaz bir hale getirmiştir. Sadece Kenan'ı değil, nihayetinde kendini de bedbaht etmiştir. Oysa onun da kalbi Kenan'la doludur.

Kenan'ın, Nalan'ın kızının adını Handan koymasında öne sürdüğü gerekçenin, kaderlerine yazılacağını bilmediği muhakkaktır. Fakat nihayetinde, "olacak şey değil" diye düşündüğü bir cümle hayatına aksedecektir:

"-…Nalan'ın ağlattığını Handan güldürecek…

Bu söz ağzımdan böylece çıkıvermişti. Nalan beni garip bir bakışla süzdükten sonra:

-Olabilir, dedi. Kızımı büyüdüğü zaman sana veririm…" (s. 45)

İlhami (*Hıçkırık,* 1938), uzun boylu, kumral, kibar bir erkektir. Bir seneden bu yana başta Nalan'ın doktoru olmak üzere, aile doktorları olarak köşke gidip

gelmektedir. Nalan'a duyduğu hisleri ondan saklamamaktadır. Genç kadının bu konuda çekimser davranması, İlhami'yi daha da ısrarcı bir duruma sokmuştur:

"- Seni ben tedavi edeceğim Nalan!.. Senin sıhhatin, sesin hayatın için bütün varlığımı, benliğimi ortaya koyacağım... Fakat şimdiki vaziyette bu, kabil değil!... İstiyorum ki seni tamamıyla kendimin bileyim... Her an yanında, dizlerinin dibinde olayım... Söyle, bunu istemez misin?..." (s. 34)

İlhami'nin isteği nihayete erip de Nalan'la evlendiği zaman, Nalan'ın kardeşi olarak bildiği Kenan'ın yalıya yaptığı sık ziyaretlerden rahatsızlık duymaz. Hatta onun daha sık gelmesini ister.

Nalan, kızları Handan'ı da alıp Çamlıca'ya, ailesinin yanına, gitme kararı alır. Bu kararının altında, İlhami'nin sıhhiye müfettişliğine tayin edilmesi yatmaktadır. Anadolu'da epey uzun sürecek olan bu seyahatler, evine neredeyse ayda bir uğramasına neden olur.

Nalan böylelikle ailesiyle, bilhassa da Kenan'la daha sık vakit geçirme imkanı bulur. Handan da bu mutlu ortamda geçirdiği vakitten hoşnuttur. Fakat bir müddet sonra Nalan'ın İlhami'den aldığı bir mektup, Çamlıca günlerinin de sona ereceğini haber vermektedir.

"-... Dört günden beri Adapazarı'ndayım. Burada eski bir arkadaşa rastladım. Kendisi daha bir zaman taşrada bulunacağından, adanın en güzel mevkiinde olan köşkünü kiraya verecekmiş... Birkaç gün içinde İstanbul'da bulunacağım. Eğer bu köşk bize elverişli ise yazlık oraya naklederiz. Adanın havası hem sana hem küçüğe iyi gelecektir. Zaten hava tebdiline ihtiyacın olduğunu biliyorum... İlah..." (s. 71)

Adaya yerleştiklerinde, İlhami sabah evden ayrılıp geç saatte adaya dönecek vakti ancak bulur. Kenan onları yalnız bırakmamaya gayret eder. Nalan, İlhami ile geçirdiği vakitten artık pek de memnun değildir. Bu durum, Kenan'ın gözünden verilir:

"... Onun dışarıda bulunması Nalan'ı memnun ediyordu. Çünkü evde boyuna titizlik icat edip ev işlerine karışıyor: 'Şunu söyle yap! Bunu böyle yap!' gibi bir sürü emir vermekten vazgeçmiyordu. Hele istediği bir şey yapılmazsa sinirleniyor, türlü huysuzlukla gürültü çıkarıyordu..." (s. 80)

İlhami'nin yine bir göreve gönderilmesi, köşk ahalisinin adadan Çamlıca'ya tekrar dönmelerine neden olur.

Bir gece, Kenan'ın görev icabı gittiği şark vilayetinden Nalan'a olan hislerini yazdığı bir mektup, İlhami'nin eline geçer. İlhami'nin bu mektubun yanlışlıkla gönderildiğinden pek tabii haberi yoktur. Nalan'a olanca hiddetiyle hesap sorar:

"-Lafı uzatma! Böyle kardeş mektubu olmaz... Şimdi söyle bana: Kenan senin kardeşin değil mi?...

Yalan söylesem, belki İlhami hakikati başka taraftan öğrenecekti ve o zaman daha fena olacaktı.

-Evet... Kardeşim değil!... dedim, fakat...

-Yaa!... Bu hakikati bugüne kadar gizlemekteki mana çok derin!... Kardeş değilsiniz, öyle mi? Birbirinize anormal düşkünlüğünüzün sebebini şimdi anladım. Alçaklar!..." (s. 115)

Biz bu konuşmayı, Nalan'ın Kenan'a yazdığı mektup aracılığıyla öğreniyoruz. Nalan'ın ölmeden önce Kenan'a bıraktığı mektupların arasında, bu elim vakanın yazıldığı mektup da yer almaktadır.

Bu konuşma, zaten kuvvetli olmayan hissi bağlarının sonunu getirir. İlhami, Nalan'la Kenan'ın gizli bir aşk yaşadığını düşünür. Kendini kaybetmişcesine bağırır:

"Yeter artık!... diye haykırdı. Sefil kadın!... Şerefimi berbat ettiğin yetişmiyormuş gibi de dırıltınla başımı mı şişireceksin. Zaten gidiyorum... Handan'ı da beraber götüreceğim... Beni her zaman tepende hissedeceksin ama, kızını bir daha görüp göremeyeceğini Allah bilir..." (s. 117)

İlhami, izaha tamamen kapalı olduğunu düşündüğü bir durumu intikam ateşiyle körükleyerek, söylediğini yapar ve kızı Handan'ı, annesi Nalan'a bir daha asla göstermez. Kenan'la, Nalan'ın ölümünden sonra bu durumun hesaplaşmasını yaptıkları vakit gerçeği nihayet anlar. Yine de, kendini öğrendiği hakikate kaptırmaz.

"Perişan bakışlarını yüzümde gezdirdi. Sonra mırıldanır gibi:

-Karım tamamıyla günahsız sayılamaz... dedi. Madem ki seni sevmiş!...

-Sevmek günah değildir!... dedim.

Cevap vermedi. Başı önünde merdivenleri inip gitti." (s. 130)

İlhami, seneler sonra Çanakkale'de şehit düşer.

"Son Hıçkırık" romanında Nalan'ın da söylediği gibi, İlhami aslında hırsına yeni düşmüştür. Nalan'la Kenan'ın arasında hiçbir vakit şüphelenmediği bir münasebet olduğunu öğrendiği an, buna tepki vermesi beklenilen bir hadisedir. Aldatılan bir adam olduğunu tasavvur etmesi, ondan birtakım gerçeklerin saklanması onu bu seviyeye getirmiştir. Senelerce tedavisini üstlendiği ve sevdiği bir kadının ona karşı dürüst olmadığını öğrenmesi; onu Handan'ın babasının kim olduğunu dahi sorgulatacak duruma sokmuştur.

Safi Bey (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'ın üvey babasıdır. Onun üvey babası olduğundan Kenan'ın haberi yoktur. Kenan'a onun annesinin ölümüne dek oldukça iyi davranmış, annesi öldükten sonra ona eskisi gibi sevgi göstermemeye başlamıştır. Çok değil, birkaç ay sonra bir başkasıyla evlenerek hayatını devam ettirmiş, evlendiği kadının Kenan'a fiziksel şiddet uygulamasına sesini kati surette çıkarmamıştır. Biz, bu duruma Kenan'ın anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla vakıf oluruz:

"...Babam hep annemin tarafını tutar olmuştu. Hatta birkaç defa, beni onun elinden alarak dövdüğü oldu.

Ben onlara ne yapıyordum?... Niçin bana böyle düşman olmuşlardı?... Bilmiyorum. Geceleri Perver'le beraber yatıyordum. Evin içindeki bütün eşyamı onun odasına indirmişlerdi. Vücudum zayıftı. Gözyaşları ve çektiğim işkence bu zayıf vücudu her gün biraz daha eritmekteydi." (s. 13)

Kenan, eline öz babasının fotoğrafının geçip de Safi Bey'in öz babası olmadığını öğrendikten sonra aralarındaki ilişki daha da zedelenir. Bu zedelenmede Kenan'ın payı olduğunu söyleyemeyiz. Sanki Safi Bey, Kenan'la aralarındaki bağı koparmak için aradığı bahaneyi bulmuş gibidir. Kenan'ın ilerleyen günlerde fotoğrafı gizlice alarak saklaması ve fotoğrafın kaybolduğunu fark eden Safi Bey'in onu olanca hiddetiyle dövmesi, bağlarını tamamen koparır.

Üvey annesinin bile merhamete geldiği bu hengamede, Kenan'ın hali içler acısıdır.

"...Suratım, şiddetli bir tekmenin altında parçalandı sandım. Burnumdan dere gibi kan boşanıyordu..." (s. 17)

Zor geçirdiği gecenin ardından ertesi gün mektebe adeta sürünerek giden Kenan; hoca efendinin, müfettişin ve müfettişin yanında gelen bir ahbabının dikkatini çeker. Özellikle müfettişin ahbabı olan kimse onunla çok ilgilenir. Kenan'ın babasının kim olduğunu öğrenen ve çocuğu evlat edinmek isteyen bu bey, durumu Safi Bey ile görüşür.

Safi Bey, o akşam Kenan'ı yanına çağırır. Hem kendisi, hem de karısı aldıkları havadisten ötürü oldukça mutludurlar. Safi Bey, onunla son kez konuşur. Bu konuşmayla, Kenan'a adeta günah çıkarmaktadır:

"-...Seni biraz fazla hırpaladığımızı biliyorum. Bizden ne kadar şikayet etsen yeri vardı. Fakat yabancılara... Evet yabancılara...

-Vallahi ben bir şey söylemek istemedim... Onlar zorladılar.

-İsabet yavrum. Zaten bundan sonra bir arada yaşamamız kabil değildi. Sen de bunu istiyordun, değil mi?

-İstemiyordum, istemezdim ama...

-Fakat bugün istiyorsun...

-Siz de istiyorsunuz...

-Öyle..." (s. 21)

Safi Bey'in Kenan'ı teselli ederken son olarak alaycı bir şekilde fotoğrafları almayı unutmamasını tembihlemesi, bardağı taşıran son damla olur. Ertesi gün kahvaltıdan sonra onu güler yüzle Muhip Azmi Bey'e teslim etse de, üvey babası, çocuğun içinde kanayan bir yara olarak kalacaktır. Safi Bey'in belli bir yaşa kadar babalık ettiği ve eşinin ölümünden sonra tamamen kendi himayesinde bulunan Kenan'a kötü davranması, çocuğu yerinden yurdundan etmesine neden olmuştur. Safi Bey ile romanın devamında bir daha karşılaşmayız.

Rıdvan (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'ın emirberidir. Uzun boylu, zayıf, ağırbaşlı bir çocuk olduğu bilgisine biz, Kenan'ın anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla vakıf oluruz.

Rıdvan, kolağasının yeğeni olan Zeynep'e tutkundur. Zeynep de onu sevmektedir. Rıdvan tam dört defa Zeynep'i kaçırmaya kalkmış, her defasında yakalanmıştır. Genç adam, kolağasının Zeynep'i ona vermemesinin sebebini; fakir oluşu ile açıklar.

Kenan'ın Zeynep'le nikahlanıp, aynı gecede Zeynep'i boşayıp Rıdvan'la nikahlarının kıyılmasını sağlaması; Rıdvan'ın Kenan'a minnettar kalmasını sağlayacaktır. İki aşığın kavuşmasını sağlayan Kenan'a, Rıdvan'la Zeynep'in mutluluklarına vesile olmak yetmiştir.

Şerif (*Günah Bende Mi?,* 1939)[2]*,* eczacı kalfasıdır. Bebek'te bir eczanede çalışmaktadır. Seneler içinde, Halukların aile dostu olmuştur. Şerif, harpte sıhhiye çavuşu olarak bulunduğu sırada Haluk'u görür. Nüvit'in kendi el yazısıyla yazdığı ve hayati önem taşıyan bir mektubu Nüvit'ten teslim almış, fakat bu mektubu Haluk'a iletememiştir. Mektubun birçok kelimesi siliktir. Şerif, başından geçen bir kaza sonucunda mektubun bu hale geldiğini belirtir:

"-Tabii sebebi var efendim... Sebebi var... Bakınız anlatayım: Beş kişilik bir sıhhiye müfrezesi bir gece nakledildiğimiz kıtaya iltihak için yola çıkmıştık. Gece son derece karanlıktı!.. Önümüzü görmeden yürüyorduk... İki dağ arasındaki dar bir geçitten geçerken birdenbire ayağım kaldı ve epeyce yüksek bir irtifadan pis bir dereye yuvarlandım. Derenin suyu hayli derindi... Fakat daha fenası, ayaklarım bir bataklığa saplandığı için ağır ağır dibe doğru iniyordum. Bağırmaya başladım... Arkadaşlarım yetiştiler ve beni güç halle kıyıya çektiler.. Fakat sırılsıklam olduğumdan, dört kişi birden üstümü sıyırarak sularımı akıtmaya çalıştılar.. Lakin hava dehşetli soğuktu. Tabii elbise de değiştiremezdim.. Artık karargaha gelinceye kadar titredim durdum... İşte sizin mektubunuz da cebimde bulunuyordu... O zaman çamaşırlarım gibi o da keyfini bozmuş... (s. 39)

[2] Kerime Nadir, Günah Bende Mi?, Yedinci Baskı, Olcay Matbaası, 1960, İstanbul, s.189. Roman, 1939'da yayınlanmıştır. Biz 1960 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Bu açıklamayı yaptıktan sonra garnizondan ayrılan Şerif'ten uzun bir müddet haber alamayız. Onunla, yıllar sonra bir Ermeni'nin evinde konakladığı zaman karşılaşırız. Harpten kaçarken yerleştirildiği eve, Haluk da sonradan gelmiştir. Şerif mutsuzdur, bulunduğu evin sahibiyle anlaşamamaktadır. Parası da tükenmek üzeredir.

Şerif'in içinde bulunduğu durumun vehametine, Haluk'un anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla vakıf oluruz:

"O gece, uykumun arasında ulumaya benzeyen garip seslerle uyandım. Telaşla yerinden fırlayıp ne olduğunu anlamak için etrafı dinleyince, bu seslerin, Şerif'in yattığı yerden geldiğini fark ettim.

Hemen kibriti çakıp mumu yakmıştım. Sonra, uykulu gözlerimi ovuşturarak o tarafa baktım: Şerif oturmuş, yırtık paltoyu başına almış, ellerini başına vura vura ağlıyordu. Öfkeyle:

-Şerif!.. diye bağırdım.

Birden yerinden sıçradı. Paltoyu başından atıp:

-Ah Haluk Beyciğim... Neden uyandın?... diye sordu.

-Elinin köründen! dedim. Nedir, o yaptığın?... Ne ağlayıp duruyorsun?...

-Nasıl ağlamam... Bir rüya gördüm... İstanbul'u... Bebek'i gördüm... O, eski güzel günleri gördüm... Nasıl ağlamam beyim? Nasıl ağlamam?...

-Hay Allah müstahakını versin... Ödümü patlattın canım... Öyle bağıra, çağıra ağlanır mı?...

-Ne yapayım efendiciğim?... Kusuruma bakma!... Gürültü etmemek için de o kadar kendimi tuttum...

-Allah için! Eğer tutmasaydın, demek ki, bütün köy halkı evin önüne toplanacaktı!...

Şerif ağlamayı kesti. Ben de tekrar uykuya daldım." (s. 118-119)

Haluk'la beraber kaçmak, onunla ülke ülke gezmek Şerif'i mutsuz etmiştir. Vatan hasretiyle yanıp tutuşmaktadır. Onunla vedalaşarak başka yollardan Türkiye'ye gitmeye çalışır. İki kez yakalanır. Son yakalanmasından sonra,

Haluk'un yanına gönderilir. Şerif, Kulca'da Haluk'la ve başka kimselerle aynı çatı altında yaşamaya başlar.

Şerif'le Haluk, Haluk'un Lizet'le olan münasebetinden sonra Kulca'dan ayrılmak zorunda kalırlar. Şerif, Lizet'i yatıştırmak ve ona bir miktar para göndermek için Haluk'un onu Kulca'ya göndermek istemesine razı olur. Kulca'ya gittiğinde, Lizet'i ve bebeğini kötü durumda bulduğu için onları da beraberinde getireceğine dair Haluk'a bir mektup yazar.

"...Oturduğu ev kasabanın içinde... Fakat bu ev adeta bir virane!... Ev sahibi de artık onu başından atmak istiyormuş. Zavallı kız, çok ağladı ve bana yalvardı... Dayanamadım, birlikte alıp götüreceğimi kendisine vadettim. Şimdi biraz iyileşmesini bekliyorum...

Tokmak gibi güzel bir oğlun var... Annesi gibi, ben de onun sana çok benzediğini fark ettim.

Bu iş zaten başka türlü neticelenemezdi. Bu kızı vahşiyane terk etmek, hiçbir insanın harcı değildir. Bana belki kızacaksın ama, ne çare?" (s. 162)

Şerif'in, Lizet'le çocuğunu Haluk kaçtıktan sonra Taşkent'e getirip getirmediği konusunda bilgi sahibi değiliz. Fakat bunun ihtimal dahilinde olduğunu düşünürüz. Zira Haluk'a geleceklerini bildiren Şerif'in, bu kararından cayması için herhangi bir neden yoktur.

Haluk'un satırlarından, beş sene sonra Şerif'le Babıali yokuşunda karşılaştığını, yanında Lizet'in ve oğlunun olduğunu öğreniriz.

"-Yüzüne bakmaya sıkılıyorum Şerif!...

Omuzlarını sikti. Halinden memnun adamların tavrıyla:

-Adam sen de, dedi. Saadetini bana hibe ettin... Bundan ne çıkar?...

-Demek mesutsun?...

-Hem ne kadar!..." (s. 174)

Şerif, hayattaki gayesini mutlu olmak üzerine kurmuştur. Onun için önemli olan ilk husus, vatanında hür ve mesut bir şekilde hayatını devam ettirmektir. Mutluluğu yanı başında bulan Şerif; Lizet'le hiçbir şeyi sorgulamadan evlenmiş, onun çocuğunu da kendi çocuğu saymıştır.

Haluk'un onların ardından bakarken söylediği bir söz, Şerif için yapılabilecek en iyi değerlendirmeye işaret eder:

"Şu kıymet vermediğim, basit ve budala bulduğum eczacı kalfasının benden çok üstün bir insan oluşu yüzümü kızartıyordu." (s. 174)

Ali Rıza (*Günah Bende Mi?,* 1939), bir iftira sonucunda Kansk'a sürülmüş bir avukattır. Nüvit'le evlidir. Onun Nüvit'le nasıl tanıştığını, biz; Ali Rıza, Haluk'la baloda sohbet ettiği esnada öğreniriz. Romanda, Ali Rıza'nın fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya herhangi bir bilgi verilmez.

"... İstanbul'a seyahatlerimden birinde Nüvit'i gıyaben tanımıştım.. O zaman ilk kocası sağdı. Öyle niçin hayretle bakıyorsunuz? Ben Nüvit'in ilk kocası değilim. Fakat kısmen işte.. Ablamın çok iyi arkadaşıymış.. Bana methetmişti. Sonra.. Evet, son seyahatimdi.. Onun dul kaldığını duydum.. Methiyle kulaklarım dolu olduğundan ve zaten de evlenmek fikrinde bulunduğundan kendisine talip oldum. Evvela reddetti. Beni oyaladı. Ablamın bütün ısrarlarına ve ricalarına rağmen "Hem dul, hem de çocuklu bir kadınım.. Beni öyle münevver ve değerli bir genç ne yapsın?." diye tutturdu.. Zaman istedi. Nihayet, adeta bir mucize diyeceğim.. Razı oldu. Hemen evlendik ve Rusya'ya hareket ettik..

Nüvit sözü değiştirmek maksadıyla ilk defa konuşmuştu:

-Ali, bu kadar uzun izahata ne lüzum var?.. Azıcık başka şeylerden bahsediniz...." (s. 62-63)

Ali Rıza, ona diş bileyen Haluk'un farkında bile değildir. Ondan sohbetini ve dostluğunu esirgememektedir. Bu rahat davranışının altında, pek tabii Haluk'un; karısının ilk eşi olduğunu bilmemesi yatmaktadır. Baloda Haluk'a eşiyle bir kez vals yapmasını rica edecek kadar modern, onu evinde ağırlayacak kadar misafirperver, karısının sıhhatiyle ilgilendiği için ona bir o kadar minnettardır.

Ali Rıza'nın geç vakitte evine dönerken kıskanç bir adamın, Haluk'un, hedefi olacağından pek tabii haberi yoktur. Köşkün kapısından içeriye girerken pencereden başına indirilen saksı, kafatasını iki yerden birden kırmıştır. Hastanede uzun zaman hareketsiz yatmış, tehlikeyi zor atlatmıştır.

Ali Rıza ile romanın ilerleyen kısımlarında, sadece Nüvit'in mektuplarının ondan bahseden kısımları aracılığıyla karşılaşırız. Kocasıyla, o tren kazasında hayatını kaybedene dek birlikteliğini sürdüren Nüvit'in sözlerinden, düzgün karakterli olduğunu anladığımız Ali Rıza'yı terk etmediğini öğreniriz.

Lankoi Patiomkin (*Günah Bende Mi?,*1939), Haluk'la Şerif'in trende ahbaplık ettikleri, Türkleri çok sevdiğini söyleyen yolcudur. Barnaul'da küçük bir fabrikada ustabaşı olarak çalışmaktadır. Evlidir.

Marki dö Lesko (*Seven Ne Yapmaz,* 1940)[3], Macar kontunun kızı Kontes Pola ile beraberdir. Bir gece, Pola ile beraber bir opera oyununu izlemeye giderler. Şiddetli soğuğun ve lapa lapa yağan karın hakim olduğu gecede, tiyatro salonu hıncahınç doludur.

Oyun başlamadan hemen önce, locadan içeriye giren dikkat çekici bir gence sevgilisinin tüm ilgisiyle baktığını fark eden Marki, onun oyunun müellifi ve bestekarı Hüber Gran olduğunu söyler. Akabinde de genç adamı yermeye başlar. Onun yazdığı bir romanı okuduğunu ve bu romanın güzel bir tarafını göremediğini, Hüber'in tüm uğraşlarına rağmen parasız olduğunu, şu geceye dair tek kazancının locaya ücretsiz girebilmekten ibaret bulunduğunu belirtir. Sözlerinin Pola'yı etkilemediğini gören Marki, Hüber'i şiddetini arttırarak yermeye devam eder:

"-Öyle anlıyorum ki, Hüber Gran sizi fazla alakadar etti... Fakat, şu son sözüme iyi dikkat etmenizi rica ederim: Bu adam, yazdıklarının aksini işleyen, kibar tavırlarına pek yakışan elbiselerinin kirasını ödemeyen, zavallı ihtiyar bir kadının evinde cebren oturan ahlaksız sefil bir mahluktur...

-Bütün bunlara ne suretle vakıf olduğunuzu sorabilir miyim?...

-Pek aziz bir dostum hikaye etti.

-Bu dostunuzun sözlerine itimadınız var mıdır?

-Şüphesiz!..." (s. 6)

---

[3] Kerime Nadir, Seven Ne Yapmaz, Dördüncü Baskı, Kenan Matbaası, 1944, İstanbul, s.80. Roman, 1940'ta yayınlanmıştır. Vaka zamanının 1770 olduğu belirtilir. Yazarımızın vaka zamanının geçmişte geçen tek eseri olduğu için burada söz konusu etmeyi uygun bulduk. Biz 1944 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Oyunun başlamasıyla konuşmaları yarıda kesilen Marki ve Pola, sessizliğe gömülürler. Sadece Marki'nin sinirli oluşu dikkatimizi çeker. Oyuna aklını verememekte, bakışları asabiyetinin etkisiyle sertleşmektedir. Tüm bunların üzerine, ikinci perde açıldığı vakit Pola'nın Hüber'in sanatını öven sözler sarf etmesi, Marki'yi iyiden iyiye kızdırır.

"-Sizi temin ederim ki, ben hayatımda bu opera parçaları kadar ruhuma nüfuz eden bir musiki dinlemedim...

-Olabilir Kontes cenapları...

-Alay mı ediyorsunuz?...

-Asla!..." (s. 7)

Konuşma yavaş yavaş kızıştığında, Marki; Pola'nın onu tahkir etmekten zevk aldığını söyler. Bu itham, Pola'yı sadece güldürür. Konuşmalarını Pola'nın kıkırdamaları izleyince; Hüber hiddetle yerinden kalkıp sessiz olmaları konusunda Marki'yi ve Pola'yı uyarır. Bu uyarı, Marki'yi çileden çıkarır. Eldivenlerini Hüber'in yüzüne sertçe fırlatır. Bunun üzerine, genç adamdan düello teklifi alır. Bu teklifi kabul eden Marki, Hüber'in locasına bir teskere gönderir. Bu teskerede, ertesi gün dokuz buçukta (T) mevkiinde kılıçlarıyla bir araya gelecekleri yazmaktadır.

Ertesi gün, Marki (T) mevkiine daha geç gelir. Düello tüm hızıyla başlamıştır.

"Sayı sayıldı. İşaretler verildi. Kınlarından çekilen iki kılıç havada pırıltılı daireler çizerek şakırdamağa başladı.

Marki yine asabi idi. Sert hamlelerle hücumlar yapıyor, Hüber Gran ise müdafaadan ileri gitmeyen hareketlerle kılıcını kullanıyordu." (s. 15)

Düello, Marki'nin galibiyetiyle sonlanır. Marki'nin amacı aslında Hüber'i öldürmektir. Bu sonuçtan hiç memnun kalmamıştır.

Yaklaşık iki ay sonra, Marki dö Lesko; Pola'nın babası olan Kont'un şatosunun salonunda pencereden dışarıyı izlerken salona bir anda Pola girer. Pola, Marki'ye aldırmaz. Salonda gazete okumakta olan babasının, Hüber Gran'ın yazısıyla meşgul olduğunu görür. Kont'a Hüber'le alakalı bahis açan Pola'nın,

babasının dikkatini Marki'ye vermesinden sonra keyfi kaçar. Kont, kızıyla Marki arasında bir tatsızlık olduğunu fark eder. Bu hususta, Marki'yi sorguya çeker:

"-Yoksa aranızda bir anlaşmazlık mı hasıl oldu?.. Marki, mutlaka kızımı gücendirmiş olacaksınız...

Marki başını iki yana sallıyordu. Meyusane dedi ki:

-Zannetmiyorum Kont cenapları... Bir müddetten beri ben de, bana karşı kendilerinde hasıl olan bir soğukluğun sebebini araştırmakla meşgulüm..." (s. 42)

Çok geçmeden içeriye Hüber'in arkadaşı olan Filip Peroşon'un girmesi, bu düğümü çözer. Filip, arkadaşı Hüber'in elçisi olarak gelmiştir. Hüber'in Pola ile evlenmek istediğini Kont'a iletir. Kont, Hüber ile kızının iki aydan bu yana görüşmekte olduklarını ve kızının da bu izdivaca gönüllü olduğunu öğrenince sinirden küplere biner. Hem Filip'i, hem de Pola'yı evinden kovar.

Marki, o günden sonra beraber yaşamaya başladıklarını öğrendiği Pola ve Hüber'den intikam almak için fırsat kollamaktadır.

Hüber'in evini uzun uzun gözetleyen Marki, onun kapısını kilitlemeden çıktığı kulübesine gizlice girer. Hüber'in masaya bırakmış olduğu mektuba göz gezdirir. Hüber bu mektupta, eski nişanlısının ölüm döşeğinde olduğunu öğrenmiş olduğundan; acilen Marsilya'ya hareket etmesi gerektiğini yazmıştır. Marki, masanın başına oturup Hüber'in yazısını taklit ederek yeni bir mektup yazar.

"Pola!...

Seni bir an için sevdiğimi sanmıştım. Fakat tamamıyla aldanmış olduğumu şimdi anladım. Aşkıma olan fedakarlığın karşısında sana hakikati itiraf edemiyordum. Lakin bu komedyaya bir nihayet vermek zamanının geldiği bence tahakkuk etmiştir... Ben Marsilya'ya, eski nişanlım Gabriyel'in yanına gidiyorum... Sen yine babanla barış, Marki ile evlen... Ne yaparsan yap... Yalnız beni affet!...

Ebedi saadetler temenni ederim. Adiyö sevgilim...

Hüber Gran (s. 56)

Pola, bu mektubu okurken gözyaşlarına boğulur. Marki, tam da o esnada içeriye girer. Onu daima bir gölge gibi takip ettiğini, onu halen çok sevdiğini, onu

kurtarmak istediğini söyler. Pola'nın Hüber'in böyle bir şey yapacağına inanmaması sonucunda, Marki, Filip'ten de onun Marsilya'ya gittiği haberini doğrulatır. Pola, bunların sonucunda Marki'nin on beş gün içinde nikahlanacaklarını emretmesine karşı çıkmaz.

Aradan dört ay geçmiştir. Pola, Hüber'in yazdığı mektubu Marki'nin dairesinde tesadüfen bulması sonucunda Marki'ye tüm öfkesini kusmuştur. Marki ise soğukkanlılığını koruyarak ona şunları söylemiştir:

"-Beni mazur görünüz Pola!... Sizi nasıl sevdiğimi bilmiş olsaydınız beni affederdiniz... Bu aşkın şiddeti her şeyi gözüme aldırdı... Sizi bir yabancının hayatına karışmış görmek kalbimi parçalıyordu... Ah, ne kadar azap çektiğimi bilemezsiniz!..." (s. 71)

Marki, tartışmalarının ardından Hüber'in yanına giden karısını kaybetmeyi kendine yediremez. Pola'nın dışarıda olduğu an, Hüber'i hançerler.

Marki, Pola'nın da söylediği gibi kendi mutluluğu uğrunda iki kişinin mutluluğuna engel olmuştur. Onun bu yaptığını temize çıkarmayacak, fakat anlaşılır kılabilecek husus; Pola ile önce kendisinin nişanlı olduğu gerçeğidir. Mutluluğu elinden alınmış addetmiş, buna neden olanların cezasını elleriyle verirken tereddüt etmemiştir.

Namık (*Samanyolu,* 1941), Nejat'ın mektepten arkadaşıdır. Uzun yıllar boyunca görüşmemişlerdir. Nejat'ın İstanbul'a indiği gün denk gelmeleriyle, iki arkadaşın hayatında da yeni bir sayfa açılır.

Namık'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi biz, Nejat'ın gözünden ediniriz:

"Koluma biri dokundu. Başımı çevirince, uzun boylu, beyaz kostümlü, genç ve çok yakışıklı bir adamın gülerek yüzüme baktığını gördüm." (s. 12)

Nejat'a yardımcı olmayı vadeden Namık, önceleri bu işe tamamen çıkarsızca yaklaşır. Fakat Nejat'ın kuzeni olan Zülal'i tanıyıp onunla izdivaç fikrini aklına koyduktan sonra, Nejat'ın gözüne girebilmek için daha çok uğraştığını söylememiz mümkündür.

Namık'ın bu izdivaç fikrini kendi annesine dahi kabul ettirememesi, onun Nejat'la konuşurken kendi hakkında yaptığı değerlendirmeyi daha anlaşılır kılabilir:

"-Ben görünüşte mazbut fakat ruhen serseri adamım... Ailemin sıkı terbiyesi yaşama tarzımdaki yolsuzluğu ortadan kaldırmadığı gibi, zannedersem mesleğim de buna karşı koyamayacak... İçiyorum, geziyorum, eğleniyorum... Bu, talebeliğimde de böyle idi; şimdi de böyle... Fakat kendimden hiç memnun değilim... Beni bu gidişten çekip kurtaracak bir kuvvet lazım... (s. 26)

Namık'ın böylelikle, Zülal'e karşı herhangi bir his duymasından ziyade; aradığı meziyetlerin büyük bir kısmını onda bulduğu için onunla evlenmek fikrinde olduğunu söyleyebiliriz. Namık, hovardalıktan sıyrılmak ve düzenli bir hayata geçmek için karşısına çıkan iyi bir aile kızıyla yuva kurmak istemiştir. Bu kişiyi de sevdiği ve güvendiği bir arkadaşının akrabasından seçerek, mantığını garantici bir bakış açısıyla birleştirmiştir.

Namık, fikrini Nejat'a açtıktan sonra onun bir hoş olduğunu görmüş, Zülal'e karşı en ufak bir his besliyorsa hemen söylemesini rica etmiştir. Nejat, bunu pek tabii reddetmiştir. Nişanı, hemen arkasından yapılan düğün izlemiştir. Bu süre zarfında hiçbir şekilde açık vermeyen Namık'ın, yoğun iş seyahatleri sebebiyle romanda karşımıza pek de çıkmadığını görürüz. Fakat Zülal'le olan ilişkisini takip ettiğimizde, pek de mutlu bir adam sayılmadığı gözümüze çarpar.

Namık'ın eve pek uğramamasının nedeninin yalnızca iş yoğunluğuna bağlı olmadığını, bir gün Nejat'a gönderdiği mektup yoluyla fark ederiz:

"-Kardeşim Nejat,

Senden çok mühim bir ricam var. Bir ihtiyatsızlık uğruna bütün saadetim mahvolabilir. Sen beni kurtaracak ve müşkülümü halledeceksin: Bizim gardropta duran gri kostümümün iç cebinde, tirşe renginde iki mektup var. Bunlar katiyen karımın eline geçmemelidir. Beni anlayacağından eminim. Dalgınlığım ve unutkanlığım bu çirkin itirafa beni mecbur etti. Sen benim dostumsun Nejat! Onları Zülal'e sezdirmeden oradan aşır. Sonra sana izahat veririm.

Namık" (s.118)

Namık'ın, Nejat'ın üvey kardeşi Nebahat'la olan ilişkisini Nejat'ın öğrenmesinden ötürü önce mahçup olduğunu görürüz. Fakat hemen ardından, Nebahat'i iğfal eden ilk kişinin kendisinin olmadığını, kendisinden sonra da onun benzer bir yol tutacağını çekinmeden söylemesi, okuyucunun takılabileceği hadiselerdendir.

Namık'ın tüm bu olan bitene rağmen, Nejat'la Zülal arasındaki duygusal bağı öğrendiğinde tamamıyla başka bir adama dönüşerek Nejat'ın canına kastetmesi, okuyucuya mutsuzluğunu bu şekilde tamir etmek istemesini düşündürtür.

"-...Kararım gitmekti. Fakat bu andan itibaren fikrimi değiştirdim, kalacağım... Zülal'i mesut etmek için kalacağım...

Namık'ın gözlerinde, misline hiç rastlamadığım müthiş bir alev yandı. Eli süratle arka cebine gitti. Dişleri arasından:

-Öyle mi? Haydi mesut et bakalım!. dedi.

Bir anda gözlerimin önünde kuvvetli bir şerrare parlayıp sönmüştü. Kulaklarımda yırtıcı bir taraka ve göğsümde keskin bir acı duydum.

Bundan sonra zifiri bir karanlığa gömüldüm!." (s. 161)

Namık'ın hesap etmediği husus, kalp hastası olduğundan dolayı silah sesini duyar duymaz bir kalp krizi geçirip hayata veda etmesidir.

Rauf Bey (*Samanyolu,* 1941), Şükran'ın nişanlısıdır.

Murat (*Gönül Hırsızı,* 1941)[4], çiftlik sahibidir. Çiftliğinde eşi Rana ve kızı Nesrin ile beraber yaşamaktadır.

Murat'ın aklını bir süredir bir mevzu meşgul etmektedir. Bu mevzu, çok sevdiği kızı Nesrin'in gözünün önünde günden güne eriyip gidiyor oluşudur. Bu duruma önce anlam veremez. Ardından, eşinin durumu anlayıp onunla paylaşmasıyla konuya vakıf olur. Nesrin, çiftlik komşularının kiracısı olan Saffet'e iki yıldan beri aşıktır. Karşılıksız olduğu tahmin edilen bu aşk yüzünden,

[4] Kerime Nadir, Gönül Hırsızı, Altıncı Baskı, Halk Basımevi, 1972, İstanbul, s.109. Roman, 1941'de yayınlanmıştır. Biz 1972 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

çiftin biricik kızları ellerinden kayıp gitmektedir. Üstüne üstlük, Rana; Saffet'in İstanbul'da bir nişanlısının olduğunu bilmektedir.

Saffet'in saygılı tavırlarını takdir eden ve bu nişanı pek de ciddiye almayan Murat, eşini bu konuda teskin eder:

"-Her işi düz duvara çıkarırsınız canım...

-Kızını zorla bu adama veremezsin ya!..

-Bir çaresini buluruz elbet!.. Siz kadınlar daima pireyi deve yaparsınız!" (s. 7)

Birkaç gün sonra, çiftliğe yanlarına gelen yeğeni Piraye'yi Saffet'e tanıtan Murat; ikisinin birbirini daha önceden tanıdığından habersizdir. Bu nedenle; baş başa kalır kalmaz, hiçbir şeyden şüphelenmeden Saffet'le konuşmaya koyulur. Fakat bu görüşmede, birkaç gün evvel eşiyle rahatça konuşup aldırmaz tavırlar sergileyen adam olmaktan çok uzak olduğunu görürüz. Terlemekte, sözlerini zor tayin etmektedir. Nihayet niyetini açıkladığında, Saffet'in bir nişanlısı olduğunu onun ağzından da duyar. Bunun üzerine, genç adama adeta yalvarır:

"-Sana, bir baba için söylenmesi pek güç olan bir teklifte bulunacağım: Bari ona biraz güler yüz göster. Kayıtsız tavırların yavrumu her an mahvediyor...

Murat Bey, bu düşüncesiz teklifi ile daha büyük acılara yer hazırladığını bilmiyordu. Çukura kaçmış fersiz gözlerinde iki damla yaş parlıyor, renksiz dudakları titriyordu.

Saffet içinde bir acı duydu. Karşısında gözyaşı dökenlerin hiçbiri bu yaşlı ve zavallı baba kadar onu duygulandırmamıştı.

Gözlerini yere dikti. Sakin bir sesle:

-Hiç merak etmeyin! dedi... Bu hususta elimden geldiği kadar gayret ederim...

Murat Bey cevap vermedi. Elinin tersiyle yanaklarından süzülen yaşları silerek yürümeye başladı." (s. 28)

Murat'ın ricası üzerine; Saffet, Nesrin'e fevkalade bir yakınlık göstermeye başlar. Nesrin de Saffet'in bu ilgisine kanmış görünmektedir.

Saffet'in nişanlısının ansızın çiftliğe gelişi, Nesrin'i gördüğü rüyadan uyandırır. Nesrin, genç adamın kendini müdafaa çabalarına kulak tıkayarak, onu isteyen ilk kişinin izdivaç teklifine olumlu yanıt verir. Bu kişi, Saffet'in nişanlısı olan Kamuran'ın dayısı Seyfi Bey'dir. Seyfi, Nesrin'i kısa bir süre görmüş ve niyetinin ciddi olduğunu ona iletmiştir. Nesrin, Seyfi ile yaz sonunda apar topar evlenerek, evden ayrılır.

Murat, bir gece çiftlik yolunda Piraye ile Saffet'i baş başa konuşurken görür. Onları dikkatle takip ettiğinde, bu konuşmanın çok da masumane olmadığının farkına varır. Kızı için bir süre önce Saffet'e yalvarırken gözyaşlarını sildiği elleri, şimdi onun yakasına yapışmıştır:

"-Alçak!.. Kızımı bedbaht ettiğin yetişmiyormuş gibi bir de yeğenimi mi tuzağına düşürmek istiyorsun? Yıkıl karşımdan, bir daha seni gözüm görmesin!...

Ve onu göğsünden iterek Piraye'nin yanına geldi:

-Yarın sabah eşyanı toplayarak çiftlikten defolup gideceksin... Evimde yüz karası insanlara yerim yoktur..." (s. 62)

Piraye'yi adeta sürükleyerek evine götüren Murat'tan bir daha herhangi bir haber alamayız. Yalnızca ertesi gün eşi Rana'nın, Piraye'yi istasyonda uğurladığını görürüz.

Murat'ın o tepkiyi göstermesinin sebebini, kızının mutsuzluğuna sebep olan bir adamın yeğenine gösterdiği ilgiyi kaldıramaması olarak düşünmemiz mümkündür. Murat, Nesrin'in mutsuzluğunu fark etmeden evvel; neşeli, mutlu, şakacı bir adam olarak hayatını sürdüren biri iken; onun durumunu fark ettikten sonra düşünceli, üzgün, duygusal bir adamın karakterine bürünmüştür. Ona yardım vadeden adamın sözünü yerine getirmesi de vaziyetini düzeltmemiştir. Kızının alelacele bir başkasıyla evlenmesi onu muhakkak üzmüştür. Bu üzüntüyle, onun erişemediği mutluluğu yeğenine mal etmek istememiştir. En sonunda; bir aile, bir aşk yüzünden bedbaht olmuştur.

Seyfi (*Gönül Hırsızı,* 1941), Saffet'in nişanlısı olan Kamuran'ın dayısıdır. Nesrin'i çiftlikte görüp beğenmiş, ardından bir mektup yoluyla hislerini ve niyetini ona bildirmiştir. Seyfi'nin fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez. Yalnızca, izdivaç kararı aldığı genç kadına nasıl yaklaştığı detaylandırılır:

“Seyfi düğünün bir aya kadar yapılması için acele etmekte idi. Genç adam Nesrin’e karşı son derece nazik ve ilgili davranıyor, en ufak arzularını bile yerine getirmek için her türlü fedakarlığa katlanıyordu.” (s. 46)

Seyfi, yıllar sonra Piraye ile karşılaşıp onunla sohbete koyulduğunda hayatının akışı hakkında bilgi sahibi oluruz. Nesrin’i yıllar evvel kaybetmiştir. Kızı sekiz yaşındadır. Yeşilköy’de ikamet etmektedirler. Sohbetleri esnasında Piraye’nin piyano dersi verdiğini öğrenince, kendi kızına da ders vermesini rica eder. Piraye, bu teklifi kabul eder.

Üç buçuk ay sonra, piyano dersinin hemen bitiminde, Seyfi; Piraye ile görüşmek istediğini söyler. Bu görüşmede, Piraye’yi oldukça şaşırtan sözler sarf etmektedir:

“-Belki damdan düşer gibi olacak, size şunu sormak istiyordum: Benimle evlenir misiniz?

Piraye hayretle sarardı:

-Fakat... şey... diye kekeledi.

- Size her şeyi şöyle bir özetlemek istiyorum: Nesrin dört yıl evvel ölerek kızı ile beni öksüz bıraktı. Bu öksüzlüğün acısına her ikimiz de dört yıl katlandık. Hiçbir şikayette bulunmadık. Fakat, yalnızlık, yuvamızda müşfik bir dert ortağının bulunmaması gün geçtikçe beni üzen bir problem yaratmaya başladı. Evlenmeyi düşünmek bile istemiyordum. Çünkü emindim ki, gelecek üvey ana evladımı hırpalayacaktı. Ve nihayet, bu üzüntü ile kararsız yaşarken kader karşıma sizi çıkardı. Sizi ki, zavallı karımın en sevdiği bir kardeşi ve bu münasebetle yavrumun hakiki teyzesisiniz. Günlerce hatta aylarca düşündüm. Sonunda şu karara vardım: Nesrin’in yerini sizden başka kimse tutamayacak ve yavrumu sizin şefkatiniz ile hiç kimse bağrına basamayacaktır.” (s. 95)

Piraye, Seyfi’den düşünmek için biraz zaman ister. Nihayet, Piraye’nin verdiği olumlu yanıt neticesinde, biraz geç de olsa, evlenirler.

Seyfi, huzuru ve mutluluğu hayatının gayesi haline getiren ve bu gayenin doğrultusunda hayatını düzenleyen sakin bir adamdır. Bu sebeple; hayatına giren kadınları mesut etmeyi vazifesi bilmiş, mutlu bir yola girerken atılacak adımları geciktirmeyi uygun bulmamıştır. Kendi mutluluğuyla beraber kızının saadetini de

düşünerek hareket etmesi, onun vicdanlı bir adam olduğu yönündeki kanaatimizi kuvvetlendirmektedir.

Vedat (*Funda*, 1941)[5], yirmi sekiz yaşında bir gençtir. Çiftlikteki odasında gecenin sessizliğinde dinlendiği sırada, odasının dışında bir ses duyar. Kapıyı açtığında, dayısının küçük torunu olan Fehiman'la karşılaşır. Topalladığını fark ettiği çocuğu, yarasını sarmak üzere odasına davet eder. Bu davete icabet eden Fehiman, yarası sarılırken bir yandan da Vedat'a hayranlıkla bakmaktadır.

"-Ağabey!... Bana öyle geliyor ki, siz dünyadaki erkeklerin en güzelisiniz!.."

"-Sanmam! dedi. Benden daha güzelleri de vardır." (s. 7)

Vedat'ın, Fehiman'ın hislerinin karşısında vakur bir tavırla hareket ettiğini görürüz. Sohbetlerinin akışında, ertesi gün yurt dışına çıkacağını öğrendiğimiz Vedat; onun mahzun-duygusal duruşunu fark etmesine rağmen bu vakur tavrını bozmaz.

"-Gideceğime üzülüyorsun galiba... Yoksa bunun için mi ağlıyorsun?...

-Hayır! Yaram acıyor...

-Pek inanmıyorum!... Dizini tutmuyorsun... Ama benim gidişime de bu kadar üzüleceğini sanmam!.." (s. 9)

Vedat, Fehiman'a bir Avrupa seyahati sözü vererek hem sohbetlerine nihayet vermek; hem de onun gönlünü almak ister. Fehiman ise Vedat'ı sık görememe hususunda sitemlidir. Genç adamın mesleğinin hariciyecilik olduğunu da, Fehiman'ın sözlerinden öğreniriz.

"-Bir yıl sonra tekrar gelir misiniz?

-Elbette! Niçin bu kadar şaştın!..

-Peki, şimdiye kadar neden her yıl gelmiyordunuz?

-Bunlar çocukça sorular... Görevim sıkıydı. Kısa konjelerimi yollarda harcayamazdım.

---

[5] Kerime Nadir, Funda, On Üçüncü Baskı, Yelken Matbaası, 1978, İstanbul, s.144. Roman, 1941'de yayınlanmıştır. Biz 1978 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

-Şimdi gene öyle değil mi?

-Evet ama, iş değişti. Sen anlayamazsın.

Çocuk boynunu büktü. Yavaş bir sesle:

-Doğru... Anlayabilmem için sizin gibi bir hariciyeci olmam lazım, dedi." (s. 11)

Vedat, Paris'e gideli sekiz ay olmuştur. Bu süre zarfında çiftliğe mektup yollamayı ihmal etmez. Bu mektuplar Fehiman'ın annesi ve dedesine gönderilmiştir. Fehiman'a da selamlarını iletmektedir.

Bir akşam üzeri, çiftliğin kapısını genç bir adam çalar. Kapıyı açan Fehiman'dır. Vedat'ın dostu olduğunu söyleyen bu adam; Paris'te geçirdiği bir kaza sonucu Vedat'ın iki bacağını birden kaybettiğini söyler. Şimdi Vedat'ı getirmiş, kendi odasına nakletmek için izin istemektedir. Fehiman, izni verdikten hemen sonra bayılır.

Fehiman kendine geldiğinde Vedat'ın yanına gider. Hastabakıcısıyla beraber odasına nakledilen Vedat, Fehiman'ı gördüğünde ondan adeta af diler:

"-Sana ettiğim vaadi böyle tutmak istemezdim. Fakat sen daima hakkına razı olursun!.. (s. 14)

Vedat, geçirdiği on beş günden sonra Fehiman'ın kendisi için gönüllü olarak hastabakıcılık yapmak istemesine direnemez. Fehiman, Vedat'a gerçekten gerektiği gibi bakmaktadır. Vedat ise pek durgundur. Susayarak uyandığı bir gece, içinde kalan suali çocuğa yöneltir:

"-Görüyorsun ya, artık yaşamanın bütün haklarını kaybetmiş bir insanım. Bundan sonra hayatımı kıskanmayacaksın. Beni güzeller ve mutlu olanlarla kıyasa kalkmayacaksın, değil mi?"

Fehiman yutkundu. Ciddi bir ıstırap duyduğu bakışlarından belliydi. Titreyen bir sesle dedi ki:

-Niçin böyle konuştuğunuzu bilmiyorum. Eğer benim üzülmemi istiyorsanız, bundan fazlası günah olur." (s. 16)

Fehiman, Vedat'a acımamakta; ona sevgiyle bakmaktadır. Bunu yaparken de ona duyduğu hayranlığı gizlememektedir. Oysa Vedat, ona yük olduğunu ve genç kızın bunu itiraf edemediğini düşünmektedir.

Vedat, kısa bir zaman sonra akrabalarının çiftliği ziyaret edeceğini öğrenir. Fehiman'ın annesi Malike'nin büyük kızı Türkan, kocasıyla ve kayınbiraderiyle beraber çiftliğe geleceklerini telgrafla onlara bildirmiştir. Bu ziyaretin, Vedat'a geçmiş olsun demek için yapılacağı açıktır.

Bu aile ziyareti Vedat'ı önce mutlu dahi etse de, Türkan'ın kayınbiraderi olan Süha'nın tavırlarından içten içe rahatsızlık duyar. Bu rahatsızlığın sebebi, Süha'nın Fehiman'a gösterdiği yakın ilgidir. Dostu Nizamettin ile sohbete daldıkları bir akşam, Fehiman'ın; Süha ve ablası Türkan ile kırlara gideceğini bildirmesi, ardından da ablasının rahatsızlanması sebebiyle geziden vazgeçtiğini söylemesi Vedat'ı bitkin düşürür.

Vedat o gece bir türlü uyuyamaz. Gece geç bir saate doğru, bitişiğindeki odada uyuyan Fehiman'a seslenir. Sıcaklığı bahane ederek ondan pencereyi açmasını ister. Aslında amacı, Süha ile yaptıkları gezintinin detaylarını öğrenmektir. Sorgusu esnasında, maden mühendisi olan Süha'nın onu (B...) madeninde misafir etmek istediğini; Fehiman'ın ise bu teklifi kabul etmediğini öğrenir. Ondan Süha'nın teklifini kabul etmesini ister.

"-Arzuna rağmen de olsa bu seyahate razı olacaksın yavrum... Ben böyle istiyorum... Bugün istemeyerek gidersen yarın isteyerek gittiğin zaman seni bağışlarım...

-Niçin ısrar ediyorsunuz anlayamıyorum?.. Ben Madende sıkılırım...

-Beş on gün kalırsın... Hem bir hava değişikliği olur... Hem Süha'nın söylediği yerleri gezer görürsün... (s. 29)

Bu ısrarın altında, genç kızın hayatını bütünüyle işgal ettiği düşüncesine kapılan bir adamın suçluluk duygusunu hafifletme isteğinin yattığını düşünürüz. Zira Vedat da Fehiman'ın ona duyduğu hislerle benzer hisler taşımakta fakat fiziksel engelinden ötürü bu hisleri açığa vurmaya hakkı olmadığını düşünmektedir.

Fehiman istemeyerek de olsa bu seyahate razı olur. Gönderdiği tek mektupta Vedat'ı gezi detaylarına boğmakta, Süha ile yaptıkları sohbetlerden bahis açmaktadır. Fakat mektubunun devamını getiremez, sadece Süha'ya çok kızgın olduğunu ve bir an evvel çiftliğe dönmek istediğini yazar.

Vedat, Fehiman'ın neler yaşadığını o döndüğünde öğrenir. Süha, hayatını onunla birleştirmek istediğini söyleyerek genç kızı zorla öpmüştür. Fehiman bunu itiraf ederken, Vedat'la aralarında başlayacak olan münasebetin fitilini ateşlediğinin farkında değildir.

"-O zaman ben hep sizi düşünüyordum, dedi.

-Beni mi düşünüyordun?..

-Evet... Yemin ederim ki sizi düşünüyordum... Zorla elinden kurtuldum ve geldiğimiz yollardan koşarak geri dönmeye başladım... O da çaresiz, arkamdan geliyordu...

Vedat, göğsündeki sıcak başın yavaş yavaş kendi baş hizasına yükseldiğini gördü.

Ve bir an geldi ki, ateşli bir temasın dudaklarını kavurduğunu duydu. O zaman kollarını çocuğun omuzlarına sardı ve bu temasın uzaması için küçük başı avuçlarında zaptetti." (s. 37)

Vedat, kendi için yaptırılan takma bacakları ve koltuk değnekleri ile Fehiman'la yürüyüşe çıktığı bir vakit, Fehiman ona duyduğu hislerini açık açık yineler. Fakat Vedat o akşam aralarında yaşanan hadiseye rağmen, onun bu sözlerini duymazlıktan gelir. Gerekçeleri ise kendince makuldür:

"... Ben seni mutlu edemem... Benden bıkarsın... Yarım varlığımdan usanırsın... Hareket istersin... Gezmek istersin... Ve daha pek çok şeye ihtiyacın olur... Ben bunları yerine getiremem... Köşemde oturmaktan ve senin bin bir arzu ile kıvrandığını, benim yüzümden bunlara erişemediğini görmekten eririm... Bir kötürüme hayatını bağlamanın ne demek olduğunu o zaman anlarsın... İsyan edersin... Bana kin bağlarsın... Hayır yavrum! Ben daima sevilen bir ağabey kalmayı tercih ediyorum..." (s. 43)

Yürüyüşten döndükleri vakit; Fehiman'ın Süha'ya istendiğini bildiren mektupla karşılaşan Vedat, kuzeninin isteği üzerine Fehiman'ı bu izdivaca ikna

etmeye görevlendirilir. Bu görev, onun için oldukça zor bir görevdir. Ne var ki Fehiman, Vedat'a olan hislerini yoğun bir şekilde yineler ve genç kıza aynı hislerle bağlanan genç adamla Fehiman birlikte olurlar.

Vedat ile Fehiman, kısa bir zaman sonra evlenirler. Vedat'ın baba olduğunu ve mutlulukla dolduğunu, eski dostu Nizamettin'e yazdığı mektup aracılığıyla öğreniriz.

"Oğlumun adı "Funda"dır. Şu bildiğimiz, dağlarda, kayalıklar arasında biten funda!... Ama o benim için sadece bir dağ süsü değildir. O, tabiatın en temiz, en saf ve en has ziynetidir. Onun kokusu, yabancı kokular karışmamış, yaradılışının bekaretini muhafaza etmiş, el sürülmemiş bir bahar sembolüdür." (s. 57)

Bu, ebedi sürmesi temenni edilen saadet, iki yıl sonra bozulur. Vedat, karısının belli etmemeye çalışsa dahi sıkılmaya başladığını fark eder. Bu sıkılganlığı, üç yıldan bu yana kapalı bir çevrede sürdürmekte oldukları birlikteliklerine yorar. Fehiman'ı, ablası ve eniştesi ile birlikte bir aylık Avrupa seyahatine göndermek ister. Fehiman bu teklifi reddeder. Ne var ki, Vedat'ın ısrarcı tavrı karşısında bu teklifi kabul etmeye mecbur kalır. Bu seyahatin evvelce daha uzun sürmesi planlanmış olsa da, Fehiman kısa sürede çiftliğe döner.

Fehiman eve döndüğünde, Vedat onda birtakım değişiklikler sezer. Genç kadının sinirlerinin bozuk olduğu açıktır. Aradan günler, aylar geçmesine rağmen durumunda olumlu bir değişiklik olmaz. Vedat, karısıyla konuşarak bunun sebebini bulmaya çalışır. Hatta onu yeni bir seyahate göndermeyi teklif eder. Başarılı olamayınca, onun bu durumunu kafasında uzun zamandır kurduğu senaryoya bağlar:

"-...Üzüntünün nereden geldiğini ben anlıyorum. Öyle ışıklı bir dünyayı gördükten sonra hayatını bağladığın bir kötürümün gamlı çevresi ruhunu boğacaktır. Ben, arada sırada hayatına renk katacak bir şeyler yaratmaktan söz ediyorum sadece... Gerçek manadaki hayattan mahrum yaşamanı istemiyorum. Seni kendim için feda etmeğe asla razı değilim...

-Allahaşkına sus, Vedat!.. Daima söylediğin bu sözler yemin ederim ki, beni öldürüyor. Sen beni çok yanlış anlıyorsun. Boş yere ortaya birtakım üzüntüler çıkarıyorsun...

-Beni kandıracağını umuyor musun? Mademki bu kadar ileriye gittik, daha açık konuşabiliriz. Söyle, beni eskisi kadar seviyor musun?"

-Bundan nasıl şüphe edebiliyorsun?

-Çocuğumuz olmasaydı benimle bir ömür boyunca yaşamağa razı olur muydun?

-Elbette!.. Bu sorular neden gerekiyor Vedat?

-Senin ruhunu görmek istiyorum. Orada gizli bir şey var. Onu öğrenmek istiyorum." (s. 85)

Fehiman'ın açıklamaları, Vedat'ın içindeki kuşkuyu silmeye yetmez. Yakın arkadaşı Nizamettin'in Avrupa dönüşünde genç çifte kısa bir ziyarette bulunması, bazı çözülmeleri de beraberinde getirir. Nizamettin, Vedat'la baş başa kaldıkları bir vakit; ona karısıyla aralarındaki bağa hayran kaldığını söylemiş, Vedat ise Fehiman'daki değişiklikten bahsetmiştir:

"Vardığım sonuç basit: Benimle evlendiğine Fehiman pişman oldu... Yanıma geldikten sonra da bu hislerinden utandı... Bana merhameti arttı... Çocuğuna delicesine bağlandı... Bütün bunlar gönlünde doğan pişmanlığın sesini boğmak içindir..." (s. 90-91)

Bir müddet sonra, Süha çiftliği ziyaret edeceğini onlara mektupla bildirir. Bu havadisin Fehiman'ı tedirgin ettiğini Vedat'ın gözünden kaçmadığını görürüz. Nitekim Süha'nın ziyareti herhangi bir sıkıntı olmadan devam etse de, Fehiman'la aralarındaki garip durumun farkına varan yine Vedat olur.

Bir gece çiftlikte çıkan büyük bir yangın, Vedat'ın; Fehiman ile Süha'nın arasındaki gizemi çözmesini sağlar. Yangını fırsat bilen Süha, dışarı çıkan Fehiman'ı gözlerden uzakta bir yere konuşma bahanesiyle zorla götürmüş, götürdüğü yerde de benliğinden taşan aşkını gösterme yoluna gitmiştir. Uzunca bir süre ortalıktan yok olduktan sonra odaya dönen Fehiman, Vedat'ın hesap sormasıyla irkilir. Genç kadının dudağının kenarındaki berelenme ve kopuk kombinezon askısı, yaşanan arbedeyi ele verir.

"...Tanrım! Dünyada her şeyden temiz olan dudakların nasıl en kirli yalanları söylüyor?.. Ve nasıl bu dudakları yabancı dudaklar öpüyor?.. Söyle, söyle bana! Hiç onun oldun mu?

Genç adam bu son soruyu sorarken titredi. Gözleri Fehiman'ın gözlerine dikilmiş, elleri birer çelik mengene gibi hala onun omuzlarını sıkıyordu.

Fehiman, yüzüne bu kadar yakından bakan meraklı gözlerin karşısında gerçeği saklayamadı. Kirpiklerini indirdi, acı bir ilaç yutar gibi gözlerini yumarak:

-Yalnız bir kere!.. diye fısıldadı." (s. 99)

Fehiman'ın bu noktada dürüst davranması, Vedat'ın durumu yanlış yorumlamasına neden olur. Fehiman, Süha ile isteyerek beraber olmamıştır. İçkisine koyduğu uyutucu bir madde yüzünden Süha'nın tuzağına düşmüştür. Genç kadın duruma açıklık getirmeye çalışsa da, Vedat artık onu duymaz.

"... Sen sadece bir günahkar değilsin. Sadece kocasına ihanet etmiş bir vicdansız değilsin... Masum yavrusunun şerefini kirletmiş bir kadınsın... Verdiğin saadetleri böyle geri almamalıydın! Beni değilse, yavrunu düşünmeliydin!.." (s. 101)

Vedat'ın, dostu Nizamettin'e gönderdiği satırlar aracılığıyla Fehiman'la aylardır birer yabancı gibi yaşadıklarını anlıyoruz. Bir araya geldikleri tek vakit, müşterek çocukları olan Funda'yı sevmek için yan yana bulundukları andır.

Aradan seneler geçer. Beş yaşına basan Funda, Vedat'ın tek mutluluk sebebi olmakla beraber; evin neşe kaynağıdır. Genç adamın dalgalı ruh hali, Funda'yı izlerken adeta durulur. Vedat, oğlundan Fehiman'la alâkalı havadisler de alır. Küçük Funda; annesinin geceleri hep ağladığını, bedbaht bir durumda olduğunu anlatır. Bununla da kalmaz. Süha'yı tasvir ederek bir gün kırda onun ansızın karşılarına çıktığını, Fehiman'ın da onunla yabancı bir dilde konuştuğunu söyler. Vedat'ın öğrendiği bu son havadis, ona Fehiman ile Süha arasındaki münasebetin bitmemiş olduğunu düşündürtür.

Bir gece, Fehiman'ın odasından gelen hışırtı Vedat'ı uyandırır. Vedat, karısının odasına doğru ilerlediği bir anda, pencereden içeriye giren Süha'yı dehşetle fark eder. Sükûnetini koruyarak bekler. Fehiman, Süha ile tartışmaktadır. Bu tartışma esnasında Vedat, Fehiman'ın suçsuz olduğunu idrak eder. Süha, Vedat'ın varlığını fark eder etmez; camdan atlayarak intihar eder. Son nefesinde her şeyi anlatarak Vedat'tan Fehiman'ı affetmesini ister. Vedat, Fehiman'dan af diler. Oğulları Funda ile beraber, bir daha ayrılmamak üzere birleşirler.

Evvelce hayatın içinde aktif bir görev edinen genç bir adamın hayatının bir anda başka bir yöne doğru evrilmesiyle kendini içinde bulduğu durum, evliliği süresince yanlış anlaşılmalara sebebiyet veren birtakım olayların yaşanması; oğluyla gereği kadar meşgul olabilmesinden onu mahrum kılmıştır. Fehiman ile arasındaki vaziyeti sezgileriyle idrak ettiğini fark ettiği Funda'nın sulh sağlandığındaki neşesi bu yüzden onu da ikbale dair umutlandırmıştır.

Ruşen (*Funda,* 1941), Türkan'ın eşidir. Yazar tarafından yakışıklı ve kibar bir adam olarak tanıtılır. (B...) maden şirketinde müdür olarak görev yapmaktadır. Vedat'ın kaza geçirmesinden sonra çiftliğe eşi Türkan ve kardeşi Süha ile birlikte Vedat'ı ziyarete gelmiştir.

Ziyaretleri sonrası çiftlikten ayrılmalarından kısa bir zaman sonra, çiftliğe bir mektup yollarlar. Ruşen'in Süha'ya Fehiman'ı istediğini, Fehiman'ın annesi Malike'nin; Vedat'a bu havadisi heyecanla verdiği vakit öğreniriz.

"Fehiman'ın odada bulunmadığı bir sırada Malike, onun yanına sokulmuştu. Telaşla bir kağıt açtı ve uzattı:

-Siz yokken Ruşen Beyden bir mektup geldi... Fehiman'ı Süha'ya istiyorlar... Bak, oku!.." (s. 45)

Ruşen'in mektubuna olumlu bir yanıt verilmemesini, üstüne de Fehiman'la Vedat'ın evlenmesini takiben; çiftlik halkı ile Ruşen ve eşinin arasına soğukluk girer. Yine de bir müddet sonra ilişkileri yumuşar. Ruşen'le eşi çiftliği yine ziyarete gelir, samimi sohbetlerine devam ederler.

"-Bence insanların, Tanrı vergisi olan haklarıyla yetinmeleri şarttır. Kırılan bir ümidi yeni bir ümit izler her zaman... Bütününü elde edemediğimiz şeylerin yarısına razı olmalıyız...

Ruşen Beyin bu sözlerini Vedat hafif bir baş sallantısıyla dinliyordu. Derin bir göğüs geçirerek:

-Doğru! dedi. (s. 62)

Vedat'ın Fehiman'ı ikna etmesi sonucunda Avrupa seyahatlerine Fehiman'ı da ekleyen Ruşen, Süha'nın da onlara katılmasıyla aklındakileri söylemekten çekinmez:

"...Süha bir aralık sabredemedi ve ağabeyinin kulağına eğilerek:

-Bu güzel kadını kocası nasıl gözünün önünden ayırabildi?.. dedi.

Ruşen Bey dudak bükerek:

-Haksızlığını sonunda anlamış olacak!.. diye cevap verdi.” (s. 69)

Ruşen, kardeşi Süha’nın Fehiman’ı tuzağa düşürdüğünü düşünmez. Süha’nın çirkin emeline ulaştığı günün ertesinde, Ruşen, Fehiman’ın hasta halini görüp endişeye kapılır. Konuyu üstelese de, genç kadından bir cevap alamaz. Fehiman, eşi Türkan’a da yanıt vermeyip yalnızca ağlayınca; Ruşen düşüncesini paylaşır:

“-Sinirleri bozulmuş olacak!.. Hemen bir banyo yaparsa bir şeyciği kalmaz! diyordu.” (s. 79)

Ruşen, Türkan ve Fehiman’la birlikte durumdan habersiz, çiftliğe döner. On beş gün kadar çiftlikte kalırlar. Bu süre zarfında oldukça mesutturlar.

Süha’nın madendeki görevine döndüğü vakit, Ruşen bir şeylerin ters gittiğini anlar. Kardeşinin düşünceli hali dikkatini çeker. Ruşen, Süha’nın ona verdiği ters cevaplara aldırmayarak; sorunun kaynağına inmeye çalışır. Fehiman’la alakalı olduğunu anlayınca ona öğüt vermeye gayret eder.

“-Fakat çocuğum... Sen daima boş emeller peşinde koşmaktan yoruldun!.. Evli ve çocuklu kadınları sevmek erkekler için, iğrenç bir şeydir... Bunu bilmelisin ve bu saçma sevdadan vazgeçmelisin...

-Ağabey! Bana öğüt verme!.. Bu boşuna olur. Zira Fehiman benim hayatımın manasıdır...

-Bunlar gülünç ve lüzumsuz düşünceler!.. Gel seni iyi bir kızla evlendirelim... Onu şüphesiz unutursun.” (s. 112)

Ruşen, kardeşine yardımcı olmaya çalışırken; Süha işlediği günahı açık açık olmasa da ağzından kaçırır. Vicdan azabı çektiğini, bu azapla boğuşurken evlenemeyeceğini söyler. Ruşen, kardeşinin hasta olduğunu ve saçmaladığını düşünmektedir. Süha’ya yol göstermeye çalışırken onu daha da öfkelendirdiğinin farkına varınca, üstüne varmaz.

Süha'nın Paris'e yerleşip orada sefil ve sefih bir hayat sürdüğünü fark ettiğinde, ağabeyi önce ona gönderdiği parayı keser. Ardından bunun daha kötü sonuçlara yol açacağını düşünerek, bu kararından cayar.

Ruşen; düzgün bir meslek sahibi olan bir adamdır. Vizyon sahibidir. Aynı zamanda iyi bir eş, düşünceli bir kardeştir. Bu vasıflarına rağmen, tam manasıyla mutlu değildir. Mutlu olabilmek, dengede durabilmek için çabalamaktadır.

Kardeşinin vaziyeti onu ziyadesiyle üzmüş, buna rağmen elinden pek de bir şey gelmemiştir. Durumu herkes için iyi bir seviyeye taşımaya çalışsa da, Süha'nın apansız kaybı ile bu çabasında başarılı olamamıştır.

Emekli General (*Yeşil Işıklar,* 1941)[6], Sina'nın babasıdır. Sahir'le tanıştıkları andan itibaren ona yakınlık göstermiş ve sıcakkanlı davranmıştır. Generalin fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez.

Sahir'i, tanıştıkları günden itibaren ailenin bir bireyi olarak gören general, onu herkese tanıştırmakta herhangi bir beis görmez.

"Emekli General beni dostlarına "Yüksek Dahili Mimar Sahir Bey oğlumuz" diye tanıttıktan ve bir süre hoşbeşten sonra, bir köşede o sessiz füsunu içinde duran kızına dönerek:

-Sina, dedi; haydi Sahir Bey ağabeyine bizim akvaryumu göster..." (s. 25)

Emekli General'in bu tavırlarına dayanarak; Sahir'i, Sina'nın gerçekten bir ağabeyi, kardeşi, gibi gördüğü için Sahir'den duydukları karşısında hiddetlenmesini anlayabiliriz. Onu ölen oğlu Rauf'un yerine koyan general, nişanlı olan kızına duygusal yönden bağlanılmasını kabullenememiştir.

"-Seni ilk görüşte bir evlat gibi sevmiştim Sahir!.. Ama, nişanlı olan kızımı baştan çıkarmaya kalkan bir adam benim evladım olamaz artık... Böyle bir teklife nasıl cüret edebildiğine şaşıyorum... Benim gibi bir babaya karşı bu bir hakarettir!..." (s. 39)

General, söyledikleri karşısında kararından dönmeyen ve canına kıyacağını söyleyen Sahir'e bir de silah uzatır.

---

[6] Kerime Nadir, Yeşil Işıklar, Altıncı Baskı, Özdemir Matbaası, 1972, İstanbul, s.78. Roman, 1941'de yayınlanmıştır. Biz 1972 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

“Bana bir Brownik tabancası uzatıyordu. Bir an taş kesildim. Aralanan dudaklarımı asabi bir tebessüm gerdi:

-Bu bir tehdit mi acaba?..

-Nasıl kabul edersen!...

Titreyen elim silaha sarıldı:

-Fakat beni bir cinayete teşvik ettiğinizin farkında mısınız?...

-Seni ne cinayete teşvik ediyorum, ne de intihara!... Sadece, bir askerin son sözü silahı olduğundan, bu gerekçeyi yerine getiriyorum!...” (s. 41)

Generalle romanın devamında bir daha karşılaşmayız. Sadece, Sina’nın yıllar sonra Sahir’in yanına geldiğinde; eğer Sahir’in yanına gidecek olursa hem Sahir’i hem de kendisini vuracağına dair generalin onu tehdit ettiğini öğreniriz.

Reşat (*Yeşil Işıklar,* 1941), Sina’nın nişanlısıdır. Reşat’ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, Sahir’in gözünden ediniriz:

“Çenesinde bir tutam kuzguni siyah, kıvırcık sakalı, tombul yanaklarına kadar inan gül favorileri, altın çerçeveli gözlükleri altında bir çift manyetik araştırıcı gibi boyuna hareket eden ufacık miyop gözleriyle bu adam, bir eleştirmeci taslağı, modern bir filozof veya sadece bir artist özentisi tipiydi.” (s. 34)

Reşat herhangi bir işle meşgul değildir. Mirasyedidir. Zaman zaman gittiği Avrupa’da edindiği izlenimlerini aktarırken, hem Sahir’in sinirine dokunduğunu hem de Sina’nın bu durumdan rahatsız olduğunu gözlemleriz. Zira Sahir, onun yarım yamalak denebilecek bir bilgiye sahip olup, orada daha uzun süre kalmış olanların dahi bildiklerini “düzeltmek” istercesine hareket ettiğini düşünmektedir.

Reşat, Sina’nın Sahir’le kaçma teşebbüsünde bulunduğu akşam, önceden her şeyi bildiği için onları çok uzaklaşmadan yakalar. Sahir’le yaptığı kavgadan kendisi galip çıkar. Ardından da Sina ile çok geçmeden İzmir’de nikahlanır.

Reşat, Sina ile nikahlanmasına rağmen onun kalbine sahip olamaz. Sina ile gerçek anlamda karı koca olmamakla birlikte, Sina’nın sonradan doğurduğu çocuk da ona ait değildir. Sina’nın onun nikahı altında bulunması, ona erişmesini sağlayamadığı gibi; Sina’nın ondan giderek uzaklaşmasına neden olmuştur.

Reşat'ın dümdüz bir "kötü" sıfatıyla yargılanması, tartışılmaya açık bir hususdur. Beşik kertmesi olan ve yıllardır evlenmeyi tasavvur ettiği bir kadının bir anda başkasına ilgi duyarak onu terk etmek istemesi, kolaylıkla kabullenebileceği bir durum olmamıştır. Üstelik Sina yıllardır ondan uzak durmamış, onu sevmediğini ona belli etmemiştir. Reşat'ın fiziksel özelliklerinden hareketlerine kadar her durumunu kendi bakış açısından okuyucuya aktaran Sahir'in tarafsız davranması kabil olmadığından, okuyucu da onun gözünden Reşat'ı tanımış ve yargılamıştır. Bu yüzden Reşat'ı tarafsız bir gözle değerlendirmemiz mümkün değildir.

Kasım Kamber (*Gelinlik Kız,* 1943)[7], ziraat mühendisidir. Tahsilini Macaristan'da tamamlamıştır. Dağıstanlıdır. Kasım hakkındaki bilgiyi, Dilara Hanım aracılığıyla elde ederiz. Dilara Hanım, Feyza'nın kuzeni olan Cavidan'ın ahbabıdır. Köşke de Feyza ile Kasım'ın arasını yapmak için gelmiştir.

"...Kendisi aslen Türkmüş... İstanbul'a da çocukken gelmiş... Türk uyruğunda ve Türk kültürü ile yetişmiş... Dağıstan'la ve orada bulunan ailesiyle artık hiçbir ilişkisi yok... (s. 253)

Kasım, ailenin müspet cevabı üzerine aileyle ve Feyza ile tanışmak için köşke gelir. Onun fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, yazarın tasviriyle elde ederiz:

"...iri yapılı, dik yürüyüşlü bir adamın bahçeden geçtiği pencereden görülünce, herkesi bir telaştır aldı. Feyza'nın ilk defa yüreği çarpmış, fakat bunun hangi histen doğduğunu anlayamamıştı. (s. 259)

Kasım'ın, aile büyüklerinin gözünde oldukça hoş bir izlenim bıraktığını görürüz. Geçmişinden, aldığı eğitimden ve ailesinden rahatlıkla bahsedişi onu dinleyen herkesin hoşuna gitmiştir.

"...Söz arasında sık sık eşinin başarılarından iftihar duyacağını ve ününün şerefini zevkle paylaşacağını tekrarlaması da bu mutluluğun doğacağını müjdelemekte idi.

---

[7] Kerime Nadir, Gelinlik Kız, Onuncu Baskı, Anka Ofset, 1987, İstanbul, s. 435. Roman, 1943'te yayınlanmıştır. Biz 1987 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Büyükler de onun kaçırılacak bir kısmet olmadığını takdir etmişlerdi ki, ellerinden geldiği kadar hatırını hoş etmeye çalışıyorlardı.” (s. 261)

Kasım hakkında aile büyüklerinin yaptırdığı tahkikat olumlu sonuçlanır. Genç adam bir an önce evlenmek niyetindedir. Cüneyt’in düğün tarihini öteledikçe ötelediğini hatırlayan aile büyüklerinin kalbini bu anlamda da kazanan Kasım, onlar için bulunmaz bir damattır.

Kasım’la Feyza’nın baş başa geçirecekleri ilk gün, aynı zamanda birbirlerini yakından tanımaya da başlayacakları ilk gündür. Buluştukları vakit, Feyza onun düşündüğünden daha farklı biri olduğunu anlar. Kasım biraz kabadır. Onun sigaraya haddinden fazla düşkün, sözlerinde haddinden fazla patavatsız, insanlarla olan diyaloglarında haddinden fazla laubali olduğunu gözlemleriz. Dilinden “Avrupa” sözcüğü hiç düşmemektedir. Devamlı olarak, “Avrupa’da şunu yaparlar, Avrupa’da böyle davranırlar, Ah Avrupa’da olsaydık!” cümlelerini sarf etmektedir. Feyza’yı beğenmediğini ve onu değiştirmeye çalıştığını da fark ettiğimiz Kasım, bu halinden hiç de şikayetçi görünmemektedir.

Kasım ile Feyza, kısa bir zaman sonra nişanlanırlar. Sadece aile büyüklerinin olduğu bu nişanda, aralarındaki farklılık gözle görülür şekilde belli olmaktadır. Feyza, Kasım’la sonraki görüşmelerinde de, bundan rahatsızlık duyar.

Feyza’yı bir buluşmalarında fazla ciddi bulan Kasım, ona bir gün bir oyun oynamayı teklif eder. Bu oyunun içeriği, ürkütücüdür.

“-Bak Avrupa’da ne yaparlar: Kadın erkekten bir robluk, kıymetli bir çanta veya buna benzer bir hediye ister. Erkek de buna karşılık ondan bir gecesini alır...

Feyza birden iş anladı. Kağıdı itti:

-Böyle oyunlardan hiç hoşlanmam! dedi.” (s. 315)

Kasım, Feyza’yı eleştirdiği kadar; onu kırmamak için de gayret etmektedir. Fakat karakteri, onun yaptığı hatanın idrakine varmasının önünde bir engeldir.

Düğüne az bir zaman kala, Kasım’ın düğünden ve birtakım adetlerden yine Avrupa hayranlığını öne sürerek şikayetçi olması ve Feyza’nın buna sesini yükseltmesi, Kasım’ın asıl derdini ortaya koymasına neden olur.

“-Feyza!... Sana gerçeği söylemek zorundayım. Ben bu masrafların hiçbirini yapamam. Çünkü zar zor geçinebildiğim aylığımdan başka beş param yok...

Feyza gülmek istedi, gülemedi. Bu sürpriz onda hiçbir etki yapmamıştı. Kayıtsızca:

-O halde niçin evlenmeye kalktın? diye sordu.

-Ben bu çevrenin yabancısıyım. Bu şekilde evlenileceğini, böyle masraflar olacağını bilmiyordum. Avrupa'da olduğu gibi evleneceğiz sanıyordum...

-Avrupa'da düğün adeti yok mudur?

-Yoktur. Papaz nikah kıyar... İşte o kadar...

-Garip şey..." (s. 320)

Kasım, para bahsinin açılmasından ötürü rahatsız olduğunu hissettiği Feyza'dan özür diler. Onun büyükbabası olan paşa ile görüşüp tüm masrafları üzerine alacağını söyler. Yumuşacık bir ses tonuyla konuşmaktadır. Kasım'ın, bu sözlerinin Feyza'yı etkilemediğini fark ettiği için onunla bir kez daha konuşmayı denediğini görürüz.

"-Ben sana başlangıçta da nasıl bir adam olduğumu söyledim. Kusurlarıma bakmamanı, beni düzeltmeni rica ettim. Niçin böyle davranıyorsun? Yapma Feyza! Seninle çok mutlu olacağız. Çok iyi anlaşacağız. Haydi beni affettiğini söyle! Zaten ortada büyütülecek bir mesele yok ki! Kapris yapıyorsun! Haydi söyle! Yüzün de gülsün biraz! Haydi, haydi...

Feyza, kararını hemen o anda tatbik etmeye imkan kalmadığını görerek sözü uzatmamak için:

Pekala! Esasen darılmış değilim! Sana öyle gelmiş! dedi." (s. 322)

Nikahları çok kısa bir zamanda kıyılır. Kasım'la Feyza, Feyza'nın akrabası olan Behzat'ın Mecidiyeköy'deki villasını kiralarlar. Kasım'ın kira kontratına isminin yazılmasından dahi kaçındığını, söz verdiği halde hiçbir masrafa karışmadığını, her şeyin parasını Feyza'ya ve ailesine ödettiğini görürüz.

Kasım'ın hayli sinirli olduğunu gözlemlediğimiz bir gün, Feyza'dan şilteyi serip yanına gelmesini ister. Feyza'nın bu teklifi reddetmesi üzerine, üslubunu da değiştirir. Kasım, nikahlandıkları için karı koca gibi yaşayabileceklerini söylerken, Feyza da düğün yapılmadan önce onun bu hususstaki isteklerine cevap

vermeyeceğini belirtir. Kasım'ın bir yandan sert bir şekilde Feyza'ya çıkışırken, diğer yandan da onu acımasızca tenkit ettiğini görürüz:

"-...eski kafalı bir kızsın. Hayat hiç anlamamışsın. Bu düşüncelerin aile terbiyesi ise ayrıca esef ederim. Bir erkek evlenmekle kadına sahiptir. Bu vaziyette de haddini bildirmeyene bildirmek, öksüze kaftan giydirmek kadar kıymetlidir. Beni daha fazla söyletmeden şu kapıyı kapa ve yanıma gel!" (s. 361-362)

Feyza, Kasım'ın sözlerini duymazlıktan gelir.

Düğünün yapılacağı sabah, Kasım'ın geç kaldığını ve salona zorlukla yetiştiğini görürüz. Kasım'ın sinirleri her zaman olduğu gibi bozuktur. Dişinin ağrıdığını öne sürmüştür. Üstelik bu defa aksi tavırlarına, emir kipini bolca kullandığı sözleri de eklenmiştir. Düğünde sergilediği taşkın hareketlere, kısa zamanda sarhoş olup kendini kontrol edememesi de eklenince; işler iyice çığırından çıkar.

Kasım'la Feyza ne o gün, ne de sonraki günlerde bir birliktelik yaşamazlar. Kasım'ın sonraki günlerde de çekilmez tavırlarını devam ettirmesinin sonucunda, Feyza ona kapıyı gösterir. Behzat da Kasım'ı gördüğü yerde onu, sözlerine katlanamayarak evire çevire dövmüş, bir daha onu görmek istemediklerini üstüne basa basa söylemiştir.

Kasım evden ayrılırken, onun hakkında bilmediğimiz bir gerçeği ortaya Feyza'nın kuzeni olan Belkıs çıkarır. Kasım'ın düğüne geç gelmesinin sebebinin diş ağrısı olmadığını, pokerdeki kaybını ödemek için oyuna daldığından ötürü sabahladığını bildiğini onun yüzüne söyler.

Önceleri, Avrupalı olmakla, bulunduğu yere ayak uydurmak arasında sıkışıp kaldığını düşündüğümüz Kasım'ın; aslında sadece kendi rahatını gözeterek ve sorumluluk almak istemeyerek yaşamak istediğini anlarız. Evlilik hazırlıkları ve sonrasında gelen evlilik akdi ona ağır gelmiştir. Kasım, hayatının gayesini sadece "eğlenmek" olarak belirleyip, ağırbaşlı bir kadınla birlikte olmayı kaldıramamıştır. Feyza'yı olduğu gibi kabullenemeyerek onu sürekli değiştirmeye çalışmış, tablolarını bile eleştirir olmuştur. Avrupa'da gördüğü nü tabloları örnek göstererek, onun yaptığı natürmort resimleri küçümsemiştir.

Kasım'ın evlilik akdine dair herhangi bir bilgisi olduğu konusunda da şüpheye düşeriz. Aslında Kasım'la Feyza'nın ilişkisi hemen bitiverecekken bunu düğünden sonraya dek devam ettiren husus, Feyza'nın insanların ne diyeceği korkusunu taşımasıdır.

Kasım'ı romanın sonuna dek, tekrar görmeyiz.

Sermet Paşa (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'nın büyükbabasıdır. Ailenin en büyüğüdür. Torununun mutluluğunu istemekte, Feyza'nın hayatına giren kişiler önce onun rızasını almaktadır. Nadir öfkelenen biri olan Sermet Paşa'nın sözü, herkesçe sorgulanmadan kabul edilir. Eşi de onu hoş tutmaya çalışır.

Fazıl (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'nın yeğeni olan Reha'nın ve Cavidan'ın babasıdır. Nuran'la yaptığı evlilik, en çok babası Sermet Paşa'yı rahatsız etmiştir.

"Üç erkek evladımdan ne Belkıs'ın babası, ne Feyza'nın babası, küçük oğlum Fazıl gibi haşarıydı. Onların aldıkları kadınlar da, yetiştirdiği çocuklar da insan çıktılar. Fakat Fazıl bir mahalle kızını kendisine eş seçti... Ondan yetiştirdiği iki evlat da böyle afacan ve yüzsüz yetişti. (s. 6-7)

Tiryaki Mestan Efendi (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'nın nişanına eşiyle davetli olan aile dostlarındandır. Behzat hakkında yaptığı bir yorum, şaşırtıcıdır:

"-Mizacı garip, eşkali garip, etvarı nabesa bir zat!." (s. 124)

Akil Bey (*Gelinlik Kız,* 1943), Fuat'ın üvey babasıdır. Fuat'ın annesiyle olan ilişkisi ne kadar ılımlıysa, oğluyla bir o kadar olumsuzdur. Akil Bey'in oğluna nasıl davrandığına, Fuat'ı anlattığımız kısımda değiniyoruz.

Cemil (*Sonbahar,* 1943)[8], Beyhan'ın nişanlısıdır. Cemil'in fiziksel özelliklerine ait bilgiye, Beyhan'ın onu Necdet'le kıyasladığı an aklından geçen düşünceler vasıtasıyla vakıf oluruz:

"Halbuki Cemil, kırmızıya çalan sarı saçları, gözlüğünün kalın camları altından bakan sarı miyop gözleri ve çilli bıyıksız yüzüyle, ne çiğ, ne kadar manasızdı!" (s. 17)

[8] Kerime Nadir, Sonbahar, Beşinci Baskı, Ege Matbaası, 1958, İstanbul, s.144. Roman, 1943'te yayınlanmıştır. Biz 1958 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Cemil'in bir gün Nahide'den aldatıldığına dair aldığı bir mektup, onun karanlık yüzünü fark etmemizi sağlayan bir başlangıç sayılabilir. Nahide'nin mektubunda anlattığı hususları daha detaylı konuşmak için odasına çağırdığı Cemil, Nahide'nin Necdet'ten yediği darbenin intikamını almak için bu şekilde davrandığından habersizdir. Nitekim, Nahide doğruyu söylemekten kaçınacaktır:

"-Bu şahsi bir davadır Cemil Bey... Beyhan hakkında hiçbir kötü fikrim yok... Fakat Necdet'in muhitimde yaşamasına bile tahammül edemiyorum.. Bu adam bir mikroptur. Bir sinsi yılandır... Yalnız sizin değil, başka nice hayatları zehirlemiş, mahvetmiştir.. Bunları anlatamam size!..

Bu sözleri söylerken gözleri ateş saçıyor, dudakları titriyordu. Cemil ayağa kalktı:

-Fazla rahatsız etmeyeyim, dedi Her an işaretinize muntazırım... Dilerim ki, müspet bir netice ile güç işlere kalkmaya mecburiyet hasıl olmasın!.." (s. 40)

Cemil'in, Nahide'nin yönlendirmesiyle Necdet'le Beyhan'ı samimi bir şekilde görmesi, onu intikam planı için harekete geçirir. Nahide ile beraber, Necdet'i ortadan kaldırmak için bir kiralık katil tutmaya karar verirler. Bu kiralık katil de, Nahide'nin yıllar evvel tanıdığı ve elinde onu hapishaneye yollayacak bir kozu bulunan eski komşusu Hasan olacaktır. Cemil bu konuya önce sıcak bakıp, ardından tereddüte düşse de; Nahide onu tavırlarıyla etkileyerek bu cinayetten vazgeçmesine mani olur.

Hasan'ın Necdet'i öldürmeyi planladığı akşam Necdet'in yalıya dönmesi, Cemil'i renkten renge sokar. Üstelik, Hasan'ın Nahide'ye yazdığı mektup da Necdet'in eline geçmiştir. Cemil, Nahide'nin odasında ona hesap soran Necdet tarafından yakalanacağını hesap etmemiştir. Bir pardösünün arkasına gizlenen Cemil, yakalandığı anın şokunu atlattıktan sonra, suçunu gizlemez:

"-Siz de benim namusumu ve şerefimi çaldınız.

-Bu kendi yersiz hükmünüzden başka bir şey değildir...

-Karımı sevmediğinizi iddia edecekseniz boş yere yorulacaksınız...

-Hayır!.. Bu sevgiyi inkar etmeyeceğim.. Yalnız bir şeref ve namus hırsızı olmadığımı size bildirmek istiyorum...

-Demek???.. (s. 70-71)

Cemil, Necdet'e Beyhan'la olan tüm münasebetini kesmesi şartıyla olanların tekrarlanmayacağı ve her şeyi unutacakları hususunda bir söz verir. Necdet'in odadan ayrılmasını takiben, Nahide ile baş başa kalan Cemil'in; ilgili bakışlarını Nahide'den gizleyemediğini görürüz. Hatta ilerleyen zamanlarda bu bakışmanın daha sık yaşandığını söylememiz mümkündür. Hiçbir şeyden şüphelenmeyen aile bireylerinin fark etmediği bu bakışma, sadece an ile sınırlı kalmayacaktır.

Yıllar sonra Necdet'in karşısına çıkan Beyhan'dan, Necdet'le konuştuğu esnada Cemil'le mutlu bir evlilikleri olduğunun bilgisini verdiğine şahit oluruz. Fakat daha sonra Melike ile konuşan Beyhan'dan, Cemil'in onu Nahide ile aldattığını öğreniriz.

"...Çok şükür ayrıldık. Şimdi Nahide'yi nikah etmiş... Utanmadan geçen gün bizim Rumelihisarında Cemalifer kalfaya gitmişler... İhtiyar Çerkes kapıyı açmamış... Pencereden: "Benim kapının eşiğini ancak namus ve iffet sahipleri atlayabilir... Haydi geldiğiniz yere gidin!.." diye bağırmış... Ben bu kadar seviyesiz ve bayağı bir adamla yıllarca nasıl yaşadığıma şaşıyorum..." (s. 134)

Nişanlısı Beyhan'la daha önce herhangi bir konuda sorun yaşamayan, hatta mutlu bir birliktelikleri olduğunu dahi düşünen Cemil; Necdet'in ortaya çıkmasıyla beraber saadetinin yerle yeksan olmasını hazmedememiştir. Bu durumu anlayabilmemiz mümkün olsa da; Cemil'in, gözlerini kan bürüyen Nahide ile bir cinayet planı yapması, kısa bir zaman sonra da onunla duygusal bir münasebette bulunması onun bu konudaki haklılığına gölge düşürmüştür. Fakat Cemil'in üzerinde durmadığı husus, Necdet'in yerinde bir başkası da olsa; duygularından emin olmayan Beyhan tarafından yine aldatılabileceği gerçeğidir. Yani sorun Necdet değil, Beyhan'dır. Onu bu cinayet planı üzerinde ikna eden kadınla sonunda evlendiği için, ilerleyen zamanlarda bu durumu fark edip etmediği konusunda herhangi bir yorum yapamayız.

Edip (*Kalp Yarası,* 1944)[9], İstanbullu bir beyefendidir. Tasviri, romanın başkahramanı Ürfi Cenap tarafından yapılır:

[9] Kerime Nadir, Kalp Yarası, Dokuzuncu Baskı, Gül Matbaası, 1982, İstanbul, s.88. Roman, 1944'te yayınlanmıştır. Biz 1958 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

“Tahminen elli yaşlarında, seyrek kır saçlı, uzun boylu ve şişmanca olan bu adam, bize doğru geliyordu.” (s. 43)

Ürfi’nin atölyesine, yeni döşediği evi için birkaç tablo satın almaya gelen Edip; bu isteğini daha önceden Ürfi’nin arkadaşı Hakkı aracılığıyla Ürfi’ye iletmiştir. Edip’in oldukça şen, şakacı olmasının çirkinliğini örttüğü; okuyucuya yine Ürfi’nin gözünden anlatılır.

Atölyede bir kadın portresi önünde duraklayıp, onu da satın almak istediğini söylediğinde Ürfi’den olumsuz yanıt alan Edip, onun Ürfi’nin yanında kızı gibi büyüyen birinin portresi olduğunu öğrenir. Bu kızın içeriye girmesiyle birlikte büyülenir. Adının Mefkure olduğunu öğrendiği bu genç kızı hayranlıkla izlemektedir. Kısa bir zaman sonra müsaade isteyerek, yanlarından ayrılır.

Edip, günlerce cesaretini toplamaya uğraştıktan sonra Ürfi’ye bir mektup yazar. Mektupta, Mefkure’yi Ürfi’den istediğini bildirmektedir. Aradaki yaş uçurumunun farkında olduğunu, bu uçuruma rağmen bu istekte dirttiğinin altını çizmektedir. Onu yuvasının kadını yapmak, en büyük emelidir.

Ürfi’nin kendisine ilettiği bu teklife olumlu yanıt veren Mefkure, sade bir nikahla Edip’in karısı olur. İstanbul’a, Edip’in köşküne yerleşirler.

Aradan geçen bir yıldan sonra; Ürfi’yi İstanbul’da, köprüde, gören Edip gözlerine inanamaz. Zira Ürfi, uzun bir yolculuğa çıkacağını bildiren bir mektubu onlara yolladıktan sonra tam bir yıl boyunca onları habersiz bırakmıştır. Edip’in şaşkınlığını, Ürfi’nin gözünden fark ederiz.

“Birden koluma biri sarıldı. Başımı çevirdiğim zaman karşımda Edip Bey’i gördüm:

-Vay azizim! Siz buralarda ha?!...

Gülmeye başladım:

-Beni ölmüş mü sanıyordunuz?

-Hemen hemen öyle bir şey!... Aman, bu Mefkure’ye ne güzel bir sürpriz olacak!... Sizi görünce kimbilir nasıl sevinecektir!...” (s. 72)

Ürfi'yi köşkte sadece bir gece kalmaya ikna eden Edip, oldukça misafirperverdir. Ürfi'nin rahat etmesi için ne mümkünse yapar. Karakterinin bir özelliği olan hoşsohbetini de ondan esirgemez.

Kısa bir zaman sonra Edip'in bir trafik kazasında öldüğünün haberini Mefkure'den posta yoluyla alan Ürfi, Mefkure'nin kısa bir süre sonra bu sebeple İzmir'e döneceğini öğrenir.

Edip'in iyi huylu, mutlu bir kimse oluşu; hayatındaki insanı da rahat ettirmiştir. Hem Mefkure'nin sıhhatçe daha iyi görünmesi hem de Edip'in, eşini mutlu eden detaylara ihtimam göstermesi, Ürfi'nin de gözünden kaçmamıştır:

"-Bakın, dedi. Mefkure'nin çiçekleri... Onları o kadar çok sever ki!..." (s. 73)

Ne var ki, hayatını elim bir kazada kaybetmesi dahi bir mutluluğa vesile olmuş, bu hadise birbirini seven iki insanı bir araya getirmiştir.

Ferruh Bey (*Solan Ümit,* 1945)[10], psikoloji profesörüdür. Bir radyo kanalında psikoloji ile ilgili bir program yapmaktadır. Profesörün, bu programını üç yıldır ilgiyle takip eden Sitare adında bir hayranı vardır. Ferruh Bey, henüz on beş yaşında bir lise talebesi olan bu kızı, o gün kendisini İstinye'deki köşkünde ziyaret etmesi için izin vermiştir.

Ferruh Bey'in fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, yazarın tasviriyle ediniriz:

"...Gayet tatlı ve sevimli ela gözleri, bir kadın teni kadar nazik ve şeffaf denecek kadar beyaz bir cildi vardı. Kırlaşmış açık kumral saçları ise geniş ve manalı alnını yumuşak ipek tellerle sarıyor, yüzüne rakik bir taravet, müstesna bir ifade veriyordu." (s. 5)

Sitare'nin hayranlıkla baktığı Ferruh'un, Sitare ile sohbet ettiği esnada; üç tane çocuğunun olduğunu öğreniriz. Büyük oğlu Salim, Paris'te üniversitede okumaktadır. Küçük oğlu Selim lisede öğrenim görmektedir. Kızı Belma ortaokuldadır. Ferruh'un eşi Fetanet Hanım ise kendi halinde bir kadındır.

[10] Kerime Nadir, Solan Ümit, Ege Matbaası, 1958, İstanbul, s. 96. Roman, 1945'te yayınlanmıştır. Biz 1958 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Ferruh, vaktinin büyük bir bölümünü sohbet ettikleri bu kütüphanede geçirdiğini söylerken, derin düşüncelere dalmıştır:

"Henüz çocuk sayılabilen bu genç kızın kuvvetli bir bağ ile kendisine bağlandığı profesörce açık şekilde görülebilen bir vaziyetse de; bu bağın sadece bir takdir, bir hürmet veya bir minnet suretiyle mi, yoksa daha kalbi mahiyette mi olduğu bir muamma idi. Muhakemesinde bu istifhama yer vermesinin sebebi ise, bir çiçek gibi zarif, iç açıcı, göz alıcı olan bu müstesna hilkatin, solmağa başlamış hayatında, daha ilk gördüğü andan içini bir bahar güneşi gibi ısıtmış olmasından ileri geliyordu." (s. 8)

Ferruh, bu düşüncelerinden sıyrılmaya çalışırken; Sitare'nin Tarabya'da oturduğunu, ağabeyinin askeri pilot olduğunu, ablasının ise hukuk tahsiline devam ettiğini öğrenir.

Saatlerin su gibi aktığı bu buluşma, profesör ile genç kızın vedalaşmasıyla sonlanır. Ferruh, etkilendiği bu küçük hanımı ailesiyle birlikte oturduğu evde ziyaret etmeye söz vererek onu uğurlar.

Sitare o akşam sevinçten uçarak gittiği evinde ailesine yaşadıklarını anlatınca, aile; profesörün bu ziyaret sözünü tutacağına pek de inanmaz. Aradan haftalar geçer. Genç kız umutla beklemektedir. Profesörden ses çıkmayınca, onun ikamet ettiği köşke gider.

"Ferruh Bey, onun gözlerinde, tertemiz kalbinden taşan, fakat çocuk lisanı ile ifade etmekten aciz bulunduğu öyle şeyler okudu ki!.. Kendisi de ihtiyatsız olarak bu nazarlardan aldıklarının karşılığını en tatlı bakışıyla verdi." (s. 11)

Profesör, vaadini unutmadığını fakat vakti olmadığından onu ziyarete gidemediğini Sitare'ye açıklar. O esnada yanlarına gelen eşini, kızını ve oğlu Selim'i Sitare ile tanıştırır. Sitare, akşam çayından sonra onlardan müsaade ister. Ayrılırken, profesörün eşinden ve kızından da Tarabya'daki evlerine geleceklerine dair söz alır.

Ferruh, bir pazar günü söz verdiği üzere eşiyle ve kızıyla birlikte Sitare'nin kapısını çalar. Sitare hakkında onun ailesine birbirinden güzel sözler sarf eden Ferruh, aileye onlarla dost olma teklifini yapar. Zaten iki aile birbiriyle pek iyi anlaşmıştır. Böylelikle, bu ziyaretlerle aradan bir yıl geçer.

Bir gün, Sitare yine Ferruh'u evinde ziyaret eder. Bu ziyaret, dönüşü olmayan bir yola evrilir. Salim'in Paris'ten döneceğini ona heyecanla bildiren Ferruh'un karşısında ağlamaya başlayan Sitare, onun bu heyecanını kıskandığını söyler. Hayatında her şeyden evvel profesörün geldiğini belirtir ve onun hayatındaki yerini öğrenmek ister.

Bu sorgu, aralarındaki hissi bağın açığa çıkmasına neden olur. Ferruh, kendisine yıllardan beri yoğun hislerle bağlı olan bu genç kıza aynı hislerle karşılık verir:

"-Senin ruhunu, gençliğini, saffetini seviyorum. Bana olan bağlılığını ve vefanı seviyorum. Seni, yalnız seni seviyorum..

Bu defa Sitare onu dudaklarına uzandı:

-Ne mesudum bilemezsiniz!.. diye inledi." (s. 16)

Ferruh'la Sitare, böylece kendilerini yasak bir aşkın içinde bulurlar.

Salim'in dönüşü şerefine düzenlenen gecede, Sitare'nin mavi tuvaleti içindeki göz alıcı halinden bakışlarını ayıramayan Ferruh'un, oğlu Salim ile Sitare'nin arasındaki uyumu adeta kıskandığını görürüz. Gecenin en güzel dans eden çifti olarak alkışlanmışlar, davetlilerce birbirlerine pek yakıştırılmışlardır. Ferruh'un kaygısını sezen Sitare'nin ona derin bir muhabbetle bakması, Ferruh'un içindeki şüpheyi siler, süpürür.

Bir gün, Sitare'nin vapurda karşılaştığı Salim, ona özel bir durumu açıklar. Sitare'nin ablası Cevvale ile evlenmek istemektedir. Bu izdivaç talebi, hem Sitare hem de ailenin geri kalanı tarafından oldukça mutlu karşılanır. Çok kısa bir zamanda düğünleri yapılır. İki aile artık birbirine oldukça yaklaşmıştır.

Aradan üç yıl geçer. Ferruh ile Sitare arasındaki münasebet gün geçtikçe daha da kuvvetlenmektedir. On dokuz yaşına giren Sitare'nin görücülerini bu sebeple bir bir reddetmesi, Ferruh'u düşündürmektedir. Sitare'nin bu mevzuyu açtığı bir gün, Ferruh belki de ilk defa açık konuşur:

"-...Bütün kalbimle ebedi bir saadete ulaşmanı isterim.

-Bana verdiğiniz saadetlerin yanında her saadet silik kalır!.

-Sevgiden üstün tutulacak hayati vazifeler vardır yavrum.

-Ben onları düşünecek halde miyim?.

Ferruh Bey gözlerini indirdi. Esefle:

-Bu hata bana ait!.. diye mırıldandı.” (s. 22)

Tam da o günlerde, Sitare’nin ağabeyi olan Cavit’in bir uçak kazasında ağır şekilde yaralanmasıyla işler daha da karmaşık bir hal alır. Ağabeyini sık sık ziyaret edenler arasında, Salim’in dönüşünü kutlamak için verilen partide tanıştığı Turgut vardır. Turgut, hislerini anlatmak için doğru bir zaman olmadığının farkındadır. Yine de daha fazla sabredemeden, Sitare’ye izdivaç talebini iletir. Sitare, bu talebe yanıt vermekten çekinir. Fakat Turgut bu talebini sadece Sitare’ye iletmemiştir. Şimdi Sitare’nin ailesi de durumun farkındadır.

Turgut; mesleği, başarısı, efendiliği ile Sitare’nin ailesinin de gönlünü kazanır. Bunun için de Sitare’ye bu izdivacı yapması yönünde baskı uygularlar. Sitare’nin cevabının yine olumsuz yönde olmaması için ablası Cevvale de duruma el koyar. Cevvale, oturduğu eve çağırdığı Sitare’yi ikna edebilmek için dil döker. Genç kızın ise verebilecek müspet bir cevabı yoktur. Aklında, fikrinde sadece profesör vardır.

Ablasının yanından ayrıldıktan sonra soluğu İstinye’de alan Sitare, profesörle son durumu paylaşır. Ferruh, onun bu izdivacı yapmasının her ne kadar zor olsa da makul olduğunu düşünmektedir.

“-...Benim ıstırabım seninkinden de büyük, benim elemim seninkinden daha derin olabilir... Azabım ise bir nedamet ve nefsime karşı sonsuz bir itapla karışık olduğundan senin çektiğinden bin kat daha ziyadedir.” (s. 27)

Ferruh, bu duruma gelmelerinde, Sitare’nin kendisine büyük bir düşkünlükle bağlı oluşunda hatalı olduğunu bilmektedir. Bundan dolayı affını diler ve onun hep mutlu olmasını istediğini söyler. Sitare’nin, Turgut’un izdivaç talebine olumlu bir yanıt vermesi gerektiğini anlatır. Böylesinin hem kendisi, hem de ailesi için en doğru karar olduğunu vurgular. Sitare’nin itiraz etmesinin de bir işe yaramayacağı açıktır:

“-Fakat profesörüm, bütün o geçenler nasıl bir rüya olabilir? diye acı bir sesle sordu.

-Esasen hayat bir rüyadır Sitarem..” (s. 29)

Böylelikle, kısa bir zaman sonra Sitare ve Turgut nişanlanır. Yüzükleri takması için Ferruh'tan ricada bulunurlar. Bu ricayı kabul ederek, nişan halkalarını elleri titreyerek gençlerin parmaklarına geçirir. Rengi sapsarıdır ve ayakta durmakta güçlük çekmektedir.

Ferruh bir gün, evde yalnız olduğu bir esnada Sitare'yi ziyaret eder. Onu oldukça zayıflamış ve sararmış bulur. Aralarında yine durumlarına ilişkin, daha öncekilere benzer bir konuşma geçer. Sitare bu kez isyan etmektedir. Fakat yapılacak bir şey kalmadığından da emin olmuştur.

"...Sen kendi yuvanda, meşru bağların arasında mesut ol! Yalnız unutmamanı dilediğim bir cihet varsa o da benim için bir serap, bir nisyan hükmünde kalmayacağın; daima hayalimde ve hatıramda yaşayacağındır!..." (s. 38)

Sitare, bu konuşmadan kısa bir zaman sonra Turgut'la evlenerek, İzmir'e yerleşir. İstanbul'dakilere sık sık mektup yazmakta, profesörü de atlamamaktadır. Ferruh'tan uzun bir müddet alamadığı mektubu nihayetinde alır. Birkaç kez okuduğu bu mektup, onu hıçkırıklara boğar. Ferruh, bu mektubu elbette Sitare'yi müşküle sokacak bir biçimde yazmamıştır. Duygularını maskelemiş, bir baba şefkatiyle iyi dileklerini sunmuştur.

Bir gece Ferruh'u rüyasında bütün canlılığıyla gören Sitare, annesini rüyasında hasta gördüğünü söyleyerek; Turgut'tan İstanbul'a gönderilme izni ister. Turgut zaten bunu ona uzun zamandır teklif etmektedir. Sitare böylece yola çıkar. İstanbul'a vardığında, adımları onu doğruca profesörün evine götürür. Geldiğinde, profesörün oğlu olan Selim onu karşılar. Selim, kardeşi Belma'nın kısa bir zaman sonra nişanlanacağını söyler. Üstelik Belma'nın nişanlısı olacak olan adam, Sitare'nin ağabeyi Cavit'tir.

Selim'in uzun bir süre lafa tuttuğu Sitare, profesöre kavuşma umuduyla sabretmektedir. Fakat sonrasında, Ferruh'un Mısır'a gittiği haberini alırız. Selim, profesörün iki üç ay kadar orada kalacağını söyler. Sitare, bu haberin üstüne menenjit geçirir. Bir müddet hasta yatar.

Bir gün Ferruh'tan gelen bir mektup, Sitare'nin oldukça heyecanlanmasına neden olur. Bu satırlarda merak, özlem ve sitem birbirine karışmıştır.

"...Bu haberin beni ne derece müteessir ettiğini tahmin edersin değil mi? Şifa bulmanı tüm kalbimle dilerim. Yanında olmak, seni teselli etmek en büyük arzumdu Sitarem! Lakin aradaki mesafe o kadar insafsız ki!" (s. 68)

Sitare, İzmir'e dönmüştür. Bir gece, Turgut'un nöbette olduğu bir esnada kapı çalınır. Genç kadın, kapı sesiyle irkilir. Gelen, profesörden başkası değildir.

Sitare şaşkınlığını attıktan sonra, sitem dolu sözlerini sıralamaya koyulur. Bunca zaman ona bir mektup yazma zahmetine bile katlanmayan profesörün nasıl olup da böyle çıkageldiğine şaşırdığını belirtir. Profesör bu sözlere hisleriyle cevap verir.

"...Seni düşünmeden yaşadığım bir dakikam oldu mu sorsana!.. Mektuplar ne ifade edebilir?... İnsana heyecan ve ıstıraptan başka ne verebilir?.." (s. 74-75)

Ferruh'la Sitare'nin tüm geceyi sohbet ederek geçirdiğini görürüz. Bu konuşmalar, daha öncekilerle benzer konuşmalardır. Fakat bu defa içinde farklı bir detay gizlidir. Ferruh, Sitare'ye bir gün beklediği günün gelebileceğini söyler.

"-İşi bir muammadan ziyade daha açık olarak hulâsa etmek vaziyetinde diyebilirim ki, bir gün o mukaddes ümidin yeşerebilir. Elverir ki hayatımızda sabır ve metanet hakim olsun... (s. 77)

Sitare, duyduğu bu cümle karşısında kulaklarına inanamaz. Ona, neden daha evvel bu düşüncesinden bahsetmediğini sorar. Ferruh, Sitare'nin hislerinde bu derece ısrarcı olabileceğini düşünmediği için bu güne dek bu ihtimali açıklamadığını söyler. Onun tüm sorularını yanıtladıktan sonra, sabah erkenden dönmek zorunda olduğunu da ekler. Ferruh ve Sitare, birbirlerinin kollarında sabahlarlar.

Ferruh bu ziyaretinin ardından, Sitare'yi yine buhrana sevk ettiğinin farkında değildir. Evliliği ve huzuru yine bozulan genç kadın, çıkar bir yol bulamamaktadır.

O gün İstanbul gazetelerinin birinde, bir ölüm ilanına rastlarız. Ferruh'un eşi Fetanet, hayatını kaybetmiştir. Sitare, profesör için bu durumun acı olabileceğini bilmekle beraber, birleşmeleri için bir engel kalmadığını düşünerek ruhunda gizli bir haz duymaktadır. Ölüm ilanının bulunduğu gazeteyi Turgut'a

uzatarak, ona sonbaharda yapmayı planladığı İstanbul seyahatini erkene çekmek zorunda olduğunu söyler.

Sitare, profesörün yanına gittiğinde, evde bir başkalık olduğunu fark ederiz. Fetanet Hanım'ın ölümünden sonra evde çok şey değişmiştir. Belma ile babası basit bir mevzu hakkında hararetli bir şekilde tartışmakta, Belma onun verdiği yanıttan memnun olmayınca içeriye ağabeyi Selim'i göndereceğini söyleyerek onu üstü kapalı tehdit etmektedir. Nihayet kızının isteğine boyun eğdiğini gördüğümüz Ferruh'un, sözünün artık geçmediğine tanık oluruz.

Ortalık bir süreliğine durulduğunda, profesör; Sitare'nin söyleyeceği sözleri önceden tahmin ederek, onunla son kez uzun bir konuşma gerçekleştirir. Bu konuşma, aralarındaki münasebeti nihayete erdirecek olan bir konuşma olacaktır.

"...Her şeyden önce, aramızda otuz sene gibi büyük bir yaş uçurumu var ki, manen kaynaşmış varlıklar için hükmü bulunmayan bu farkın maddi birleşme vaziyetinde felaketler doğurabileceğini göz önünde tutmak icap eder. Senden büyük evlatlara sahibim!... Bunlar, felaketler doğurmağa müsait bir birleşmede elim neticeyi tesri edici birer amildir... Hayalde boş görünen birçok emeller hakikatte nahoş neticeler verir... Bunlardan başka, insanlar için cemiyet hayatındaki şerefli mevkiini muhafaza etmek başta gelen vazifedir... Onun ihlali pahasına kazanılmış her nimet ve saadet kötülenmeğe mahkum bulunur..." (s. 91-92)

Sitare bunları duyduktan sonra ona, düşünceleri bu yöndeyken; neden İzmir'de kendisine ümit verici şekilde konuştuğunu sorar. Ferruh yaptığının doğru olmadığını kabul eder:

"Bundaki hatanın büyüklüğünü müdrikim!.. Bilhassa İzmir'de görüştüğümüz gece, hissiyatıma esir olarak yanlış bir muhakemeye kapılarak harcadığım sözlerin nedametini her gün gibi çekmekteyim... Böyle bir felaketin yakinen vücut bulabileceğini hatırıma bile getirmemiştim. Gayem seni avutmaktan ve teselli etmekten ibaretti..." (s. 92)

Profesör, konuşmalarında ilk kez bu kadar nettir. Sitare de birlikte olabilmelerine bu kez kesinlikle imkan olmadığını anlar. Bu kararı sadece profesörün tavırlarına bakarak almaz. Çocuklarının babalarına nasıl

davrandıklarına da şahit olmuştur. Hakimiyet artık onların eline geçmiş durumdadır. Bu evde, onların hayatında kendine yer yoktur.

"Ferruh Bey onun ellerini çekip kalbinin üstüne bastırdı:

-Orada daima yaşayacaksın... Bunu son nefesimde bile tekrarlayacağıma şimdiden yemin edebilirim... diye mırıldandı." (s. 95)

Ferruh ile Sitare, bir daha görüşmemek üzere ayrılırlar.

Ferruh, kendi hayatıyla beraber; genç bir kızın hayatını da zora sokmuştur. Karşısındaki kişinin hemen hemen bir çocuk olduğunu tayin edemeyen profesör, aralarındaki yaş ve yaşam farkına rağmen ona ümit vermeye devam etmiştir. Sitare de yaşının getirisiyle, hayranlıkla bağlı olduğu bu adam için hayatını yaşamaktan mahrum kalmıştır. Bu ilişkinin açık bir şekilde yaşanabilme ihtimalinin olmadığını yaşı itibariyle idrak edememiştir.

Turgut (*Solan Ümit,* 1945), genç bir pilot yüzbaşıdır. Sitare'nin ağabeyi olan Cavit'in en yakın arkadaşlarından biridir. Turgut, Sitare'yi ilk kez Ferruh'un oğlu Salim'in şerefine düzenlenen gecede görmüş, onunla birkaç defa dans etmiştir. O günden bu yana genç kadına hayrandır. Hislerini ondan daha fazla gizleyemeden, Cavit'in tedavi edildiği hastanede ona açılır.

"-Yaşamak için size muhtaç olduğumu hissediyorum Sitare! dedi." (s. 23)

Turgut, bu izdivaç niyetini Sitare'nin ailesiyle de paylaşmıştır. Turgut hakkında yapılan tahkikatı, Sitare'nin annesi Behin Hanım'dan, sonucu kızıyla paylaştığı vakit öğreniriz:

"-...Ağabeyin ahlakına kefil oluyor. "Gayet dürüst, çalışkan ve munis bir arkadaştır" diyor. Aynı zamanda istikbali de parlak.. Ailesi bize denk. Daha fazla ne istenebilir?. Biz büyükler hepimiz muvafakat ediyoruz. Elbet sen de makul olursun..." (s. 24)

Turgut, teklifinin olumlu karşılandığını Sitare'nin ailesine yemeğe gittiği zaman öğrenir. O andan itibaren çok mesuttur. Nişan yüzüklerinin takıldığı gün, onun bu mutluluğunun daha da arttığını görürüz. Ne var ki, Sitare'nin kendisini sevmediğinden, onun bir başkasına gönül verdiğinden habersizdir. Onun durgun, düşünceli halini Sitare'nin son zamanlarda geçirdiği sinir krizlerine yormasına inanmış görünür.

Turgut, İzmir'deki vazifesine döndüğünde Sitare'ye birbirini izleyen özlem dolu mektuplar gönderir. Karşıyaka'da güzel bir ev tutup, bu evi ona layık bir şekilde döşediğini yazmıştır. Sevgi dolu mektuplarına kısa ve kuru yanıtlar almaktadır. Sitare, bunu mektup yazabilmekteki aczine yüklemektedir.

Evlenip İzmir'e yerleştiklerinde, yine aynı ruh halinde olan eşini mutlu görmek için onun etrafında adeta döndüğünü görürüz.

"...Sevgisi ve şevkati ölçüsüzdü. Bir dediğini iki etmemek için bütün gayretiyle çalışıyor, başının ucunda veya dizlerinin dibinde her bir ihtiyacına hazır vaziyette bulunuyordu." (s. 39)

Turgut bir gün, aniden eve gelir. Onun gelişiyle kendini toplamak isterken bir anda merdivenlerden yuvarlanan Sitare'nin imdadına eşi yetişir. Eşine pansuman yaparken, ona bir teklif sunar. Onun çok yalnız olduğunu görüp üzüldüğü için, annesini İstanbul'dan bir süreliğine yanlarına aldırtmayı önerir. Sitare bu teklifi geri çevirir. Bu defa, onun bir müddet için İstanbul'a gitmesini teklif eder. Genç kadın, bunu da istemez.

Turgut, Sitare'ye iyi geleceğini düşündüğü için; ablası İffet'in sunduğu öneriyi kabul edip, Sitare'yi onun bağına götürür. Bir süre bağda onun misafiri olurlar. İffet'in komşusu olan Makbule'yle de oldukça iyi anlaşan Sitare'nin yüzünün güldüğünü görmek, Turgut'a iyi gelir.

Ne var ki, Turgut'un bu mutluluğu uzun sürmez. İzmir'e döndüklerinde, eşini yine mahzunlaşmış görür.

"-Nen var Sitarem? diyordu. Niçin böyle ıstırap çekiyorsun?...

Sitare artık bu kabil sualleri sükutla karşılıyor, bir heykel hali takınıyordu. Turgut ısrar ediyordu:

"-Ne istiyorsan söyle karıcığım!.. Senin için hayatımı bile fedaya hazırım.. Eğer İstanbul'u özledinse, bir müddet için git kal!... Başka bir arzun varsa söyle bana!..." (s. 52)

Turgut, Sitare'nin bir gece annesini rüyasında gördüğünü söyleyerek ağlaması üzerine, onu ertesi gün İstanbul'a gönderir. Halbuki karısını kendi eliyle Ferruh'a gönderdiğinden habersizdir. Bir süre sonra Sitare'nin menenjit geçirdiği

haberini alır almaz, soluğu İstanbul'da alır. Günlerce eşinin yanı başında bekler. Nihayet, Sitare sıhhatine kavuşur.

İzmir'e dönen Sitare, gayet iyi görünmektedir. Turgut, eşine her zamanki gibi yardımcı olmakla beraber, ona tavırlarından ötürü bir defaya mahsus olmak üzere laf dokundurur. Yuvasıyla meşgul olursa, sıkılmayacağını söyler. Sitare iyimser hali altında bu düşüncelerle boğuşmakta olduğunu fark ettiği eşine hak verir. Yaptıklarından utanır. Özellikle yılbaşı gecesi, Turgut'un ikramiye muhabbetinden sonra ona dönüp tüm kalbiyle, asıl piyangonun onunla evlendiği gün ona çıkmış olmasını söylemesi, Sitare'yi bambaşka bir insan yapar. Yüzü ve gönlü artık gülmektedir.

Ne var ki, bu durum kısa sürer. Sitare'nin sinirli tavırları bir süre sonra geri gelir. Buna örnek olarak, Turgut'un bir akşam Sitare'ye yönelttiği sorulara öfkeyle verdiği yanıtları gösterebiliriz. Profesörle Sitare'nin aralarındaki münasebet bitene dek, Turgut ve Sitare'nin aralarındaki bağ da kurulamaz. Nihayet, Sitare eşinin kıymetini anlayıp ona dönünce, Turgut da derin bir nefes almış olur.

Sitare'yi adamakıllı tanımadan onunla evlilik yoluna giren Turgut, başına gelecekleri düşünmemiştir. Vazifesinde bulunmadığı, eşiyle vakit geçirdiği günlerde sürekli onun bedbaht ve geçimsiz tavırlarıyla baş başa kalmıştır. İlgili ve sorumluluk sahibi bir adam olması, eşinin yüzünü güldürmek için uğraşması, onun hesabına planlar yapıp onu iyi bir vaziyette görmek istemesi takdir edilesidir. Ne var ki, Sitare'nin on üç yaşından bu yana bir başkasını sevdiğini bilmediği için, eşinin mutlu olması yönünde sarf ettiği tüm çaba boşa gitmiştir. Sitare'nin onu Ferruh'la aldatması, Turgut'un aklına bile gelmeyecek ihtimallerdendir. Zira eşi, radyoda sesini duyduğu profesör için "onu babası gibi sevdiğini" söylemiştir.

Hatasını anlayarak ona dönen eşini, hiçbir şeyin farkında olmayarak kucaklamış ve onu saadet yoluna tekrar davet etmiştir.

Salim (*Solan Ümit,* 1945), Ferruh'un büyük oğludur. Paris'ten döndükten kısa bir zaman sonra, Sitare'nin ablası olan Cevvale ile evlenmiştir.

Rauf (*Solan Ümit,* 1945), Sitare'nin babasıdır. Onu romanda ilk kez, profesörün evlerini ziyaret edeceği düşüncesiyle yaşayan Sitare'yi uyarırken görürüz.

"-Sözlerinde durmalarını temenni ederim. Lakin herkes tarafından münzevi bir adam olarak tanınan bu zatın kalkıp da iki kere görüştüğü ve ailesini tanımadığı bir çocuğun nezdine geleceğine pek akıl erdiremiyorum!. diyordu." (s. 12)

Şefik (*Uykusuz Geceler,* 1945)[11], Ercüment'in arkadaşıdır. Eskiden öğretmenlik yapmıştır. Daha sonra arazi alım satımıyla meşgul olmaya başladığı için mesleğinden ayrılmış, ticarete atılmıştır.

Şefik, Ercüment'i uzun bir süredir Elazığ'a çağırmaktadır. Nihayet bu arzusuna nail olduğunda, arkadaşını karşısında görünce çok sevinmiştir. Ona Elazığ'ı uzun uzun gezdirmiş, onu eşiyle ve akrabalarıyla tanıştırmıştır. Mektubunda önceden onu baldızı Hamra ile tanıştırma arzusundan bahseden Şefik, kısa bir süre sonra ikisinin evlenme karar vermesiyle de çok mutlu olmuştur.

Ne var ki, baldızıyla varmış olduğu bir karara rağmen, onun Cemile'yi sevdiğini fark etmiş ve ona bu hususta hiç kızmamıştır.

Tevhit (*Balayı,* 1946)[12], kırk altı yaşındadır. Sirkeci garı önünde, sekiz yıldan sonra Paris'ten İstanbul'a 17.30 treniyle dönecek olan misafirini karşılamak için heyecanla beklemektedir.

Tevhit, adı Armağan olan kızını garda beklerken, kısa bir süre önce adada tanışıp çarçabuk dost olduğu genç müteahhit Bekir'i görür. Sohbetleri esnasında; kızının geleceğini ve onun şerefine akşam bir davet vermeyi planladığını, onu da aralarında görmek istediğini söyler. Bekir'in memnuniyetle bu davete iştirak edeceğini söyleyip yanından ayrılması üzerine Tevhit; bekleme salonuna tekrar girer.

---

[11] Kerime Nadir, Uykusuz Geceler, Dördüncü Baskı, Sulhi Garan Matbaası, 1962, İstanbul, s. 144. Roman, 1945'te yayınlanmıştır. Biz 1962 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

[12] Kerime Nadir, Balayı, Dördüncü Baskı, Gül Matbaası, 1979, İstanbul, s. 128. Roman, 1946'da yayınlanmıştır. Biz 1979 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Kızını ona getirecek olan treni beklerken aklı geçmişe takılan Tevhit, Armağan'ın İstanbul'a dönüp onunla yaşamak için ona ne kadar ısrar ettiğini hatırlar. Tevhit, bazı sebeplerden ötürü Armağan'ı hayatından uzak tutma kararı almıştır. Bu kararında sebat edememesinin nedeni, II. Dünya Savaşı'nın patlayıp Alman ordularının Fransa'ya saldırmasıdır. Bu durumda Tevhit, Armağan'ı Fransa'da ısrarla tutmayı doğru bulmamıştır.

Armağan geldiğinde; Tevhit onu uzun uzun süzmekten kendini alamaz. Zaten güzel bir kız olan Armağan daha da güzelleşmiştir.

"Tevhit onun omuzlarına inen siyah buklelerine, gülümseyen kızıl dudaklarına, uzun kirpikli parlak gri gözlerine candan bir hayranlıkla bakıyordu..." (s. 9)

Armağan, Paris'ten tek başına dönmemiştir. Üniversiteden arkadaşları olan Nedim ve Talat da onunla beraberdir. İki zıt görünümde ve ortak paydaları yakışıklılık olan bu gençler, önce Tevhit'in moralini bozmaz. Fakat akşamki davette Armağan'ın onlarla pek sıkı fıkı olduğunu, hatta onların da Armağan'a tutkunluğunu fark ederek bozulur. Armağan'ın "rahat" olarak değerlendirebileceğimiz hareketleri, Tevhit'i epey şaşırtır. Özellikle Nedim'le dans ederken arkadaş değil, sevgili gibidirler.

"Tevhit onun Nedim'le sık sık göğüs göğüse, yanak yanağa geldiklerini, göz göze gülümsediklerini gördü... Nihayet rumbanın son nağmeleri arasında heyecanla soluyan iki çift dudağın birbirine değdiğini fark etti... Kadehi tutan parmakları buz gibi idi. Kulağı dibinde:

-Tam ve yaman bir Parisli!..

Diye fısıldayan Bekir'e cevap vermeden ışıkları yakmak için uzandı. Bu sırada elinden düşen kadeh tuzla buz olmuştu..." (s. 21)

O gece, misafirler gittikten sonra Tevhit derin düşüncelere dalar. Uyuyamamıştır. Yine mazisini hatırlar. Henüz yirmi üç yaşındayken, ondan birkaç yaş büyük olan sevgilisiyle evlenmiştir. Eşini çok sevmiştir. On beş yıl süren bu evlilik, karısının hastalanıp ölmesiyle sona ermiştir. Eşi, öldükten sonra okuması için ona bir mektup bırakmıştır. Bu mektupta, şaşırtıcı bir itiraf yazılıdır. Armağan, onların öz kızı değildir. Bebekleri doğum esnasında ölmüştür. Armağan, hastanede aynı gün annesi ölen bir bebektir. Üstelik bebeğin babası da

üç ay evvel ölmüştür. Durumu öğrenen Tevhit'in eşi, hastabakıcıya rüşvet vererek Armağan'ı kendi bebeği gibi göstermiştir.

Tevhit, bu itiraftan sonra ne yapacağını bilememiştir. Düşüncelerini çok önemsediği dostu Doktor Şuayıp'a akıl danışır. Şuayıp ile beraber hastabakıcının da itirafını işitince, Tevhit çareyi Armağan'ı uzaklaştırmakta bulmuştur. Hem Tevhit, hem de Armağan çok zor günler geçirmiş; sekiz yıl boyunca belki sekiz kez görüşmemişlerdir. Tevhit, öz babası olmadığını ona bir türlü açamamıştır. İşte şimdi, sekiz yıl sonra yanına dönmemek üzere gelen yirmi iki yaşındaki Armağan'a bu sırrı açmaktan ziyade, farklı hisler içerisindedir.

"Tevhit, Armağan'a sahip olma emelinin bugün kendisinde her zamankinden daha kuvvetli olduğunu hayretle görüyordu. Bu hislerini tahlile perişan zihni müsait olmamakla beraber, normal bir ruh hali içinde bulunmadığını fark etmekte idi. Birkaç saat önceki alemin kızıl aksi başını tutuşturuyor, asabını dağlıyordu..." (s. 25)

Tevhit, Armağan'ın da uyuyamadığını fark etmiştir. Sohbet ettikleri esnada, ona Nedim'le olan münasebetlerinin derecesini sorar. Yaptıkları dansın masumane olmadığının altını çizse de, Armağan bu ithama gülüp geçer. Bu dans, onun için gayet normaldir. Hatta aynı dansı Tevhit'le yapmayı teklif eder. Dansın sonunu yine aynı şekilde bitirmekte herhangi bir beis görmez. Böylelikle Tevhit ile Armağan'ın fiziksel yakınlaşmasına ilk kez tanık oluruz.

Aradan on beş gün geçer. Armağan'ın ne kadar sosyal ve cıvıl cıvıl olduğunu gören Tevhit, zaman zaman ona ayak uydurma çabasına girse de; çoğunlukla onu uzaktan izlemekle yetinir. Bu süre zarfında Adalar'ı ve Boğaz'ı gezmişler, bazı eğlence mekanlarına gitmişlerdir.

Bekir'in bir gün motoruyla onları bir deniz gezisine davet etmesi, elim bir hadisenin başlangıcı sayılabilir. Rıhtımdan motora binen Tevhit, Armağan, Nedim, Talat ve Doktor Şuayıp önce gayet güzel vakit geçirmektedirler. Motorla bir süre gezdikten sonra, karaya çıkıp oradaki kulüpte eğlenmeyi planlamışlardır. Armağan, Bekir'in hazırladığı sert bir içkiden içmesi sonucunda kendinden geçer. Genç kadın, kamaraya boylu boyunca uzatılır. Tevhit'in, onun başında beklemek için diretmesine hepsi birden itiraz eder. Uzun tartışmaların sonunda, Armağan'ın

başında nöbetleşe beklemeye karar verirler. Böylelikle herkes kulüpte sırayla eğlenebilecektir.

Herkes nöbet sırasını savdıktan sonra, sıra Tevhit'e gelir. Armağan'ı onlara emanet etmenin pişmanlığını yaşamaktadır. Halbuki Armağan'a bir zarar gelmemiştir.

Tevhit, Armağan'ı uzun uzun süzdükten ve ona birbiri ardına aşk sözcükleri fısıldadıktan sonra, kendinden geçer.

"Ayıldıktan sonra karşılaştığı gerçek onu dehşet içinde bırakmıştı.

-Ben ne yaptım?!.. diye tâ yürekten titredi.

Fakat çarçabuk iradesini topladı. Hala baygın olan Armağan'ı kollarından bırakırken etrafı dinliyor:

-Bu ne büyük ihtiyatsızlık! Ne müthiş çılgınlık! diyordu.

Sürat ve dikkatle toparlandı; sonra kamaradan çıktı." (s. 44)

Böylece Tevhit'in, Armağan'ın başına gelmesinden korktuğu felaketi ona bizzat kendisinin yaşattığını görürüz. Üstelik, bu olaydan sonra zerrece bir pişmanlık duymadığını da gözlemleriz. Tevhit'in pişmanlık duymasını beklerken tam tersine ferahlamasına tanık olmak, okuyucuyu şaşırtan bir durumdur.

Sabaha karşı, herkes kulüpten döner. Armağan uyandığında, kendisine tecavüz edildiğini anlar. Herkese şüphe ile, hatta nefretle bakmaktadır. Nefretle bakmadığı tek kişi, öz babası sandığı Tevhit'tir. Gecenin detaylarını dinledikten sonra, kendisini tek başına bıraktığı için ona sitem eder. Fakat başına gelen şeyi anladığına dair tek kelime etmez.

Armağan bir süre, şüphesinin üzerinde toplandığı üç erkekle bizzat görüşerek suçluyu araştırmaya koyulur. Hatta çocukluğundan beri tanıdığı Doktor Şuayıp'tan bile kısa bir süreliğine şüphelenir. Doktor Şuayıp, genç kadını dinledikten sonra olayın failinin Tevhit olduğunu anlar. Bu şüphesini pek tabii, genç kadınla paylaşmaz. Fakat Tevhit'le baş başa kalır kalmaz, ona hiddetini yöneltmekte de bir sakınca görmez:

"-...Sen korkunç bir adamsın vesselam... Yaptığın cidden iğrenç bir şey!.. Bana gücensen de hakikati söylememe mani olamazsın Tevhit...

Tevhit başını eğdi. Ciddiyetle:

-Evet, dedi. Ne desen haklısın... Ancak dediklerin de, diyeceklerin de durumda hiçbir şey değiştiremez. Onu şimdi büsbütün kaybetmek durumunda olduğumu hissediyor, çıldıracak gibi oluyorum...” (s. 71)

Tevhit’in tek başına kalır kalmaz söylediği bir söz, onun bu tecavüzü gerçekleştirdikten sonra neden pişmanlık yerine ferahlama duygusuyla dolduğunu özetler:

“-Ne pahasına olursa olsun sen bütün hayatımca benim kalacaksın Armağanım! dedi.” (s. 72)

Aradan on beş gün geçmiştir. Armağan bir gece rahatsızlanır. Vaziyeti ciddidir. Tevhit, Doktor Şuayıp’ı yardıma çağırır. Muayeneden sonra durum anlaşılır. Armağan hamiledir ve çocuğunu düşürmeye çalışmıştır. Tevhit, gerçeği doktordan öğrenince Armağan’ın ne pahasına olursa olsun bu çocuğu doğurmasını istediğini söyler. Tevhit, genç kadına halen gerçeği söyleyememiştir. Bunun yerine onu teselli etmeyi seçer:

“-Üzülme yavrum! dedi. Her gece muhakkak ki bir sabaha kavuşur... Biz de seninle o sabahı bekleyeceğiz...

Onun göğsüne kapanan Armağan:

-Beni affet babacığım... Beni affet! diye hıçkırıyordu.” (s. 79)

İki gün sonra, Armağan’la beraber doktor kontrolüne gitmekte olan Tevhit, yolda ona bir teklifte bulunur. Bebeği, babasız doğmayacaktır. Armağan’ı nikahına alacak, böylece namusunun lekelenmesine mani olacaktır. Tevhit bu teklifi yaparken, Armağan’ın öz babası olmadığı gerçeğini de böylelikle açıklamış olur. Geçmişe dönerek, ona her şeyi detaylarıyla anlatır.

Armağan her şeyden habersiz, Tevhit’e minnet dolu gözlerle bakmaktadır.

Sosyetede günlerce konuşulacak bir düğün yapılır. Tevhit de, Armağan da mutlu görünmektedir. Nihayet bebek dünyaya gelir. Bu bebek, Tevhit’in adeta küçültülmüş bir kopyası gibidir. Bebek bir ayı doldurunca, Armağan birtakım şüpheler taşımaya başlar. Tevhit artık gerçeği açıklamanın vaktinin geldiğini düşünerek, her şeyi itiraf eder:

“-Motorda sana sahip olan bendim Armağan!.. Seni çıldırasıya seven kalbimin arzularına yenilişten doğan bu suçumu, ne kadar büyük olursa olsun, mazur görürsün sanırım... Sen bilmeyerek bana teslim olmadan çok önce, ben bilerek senin esirin durumuna girmiştim...

Baban olmadığımı sana açmaktaki cesaretimi işte bu esaretim kırıyordu...

Artık bütün hislerini en ateşli bir dille sayıp dökmeye başladı. Hiçbir noktayı atlamıyor; olduğu gibi görünmenin ferahlığıyla kalbini açmış olarak kendini mazur gösterecek sebepleri yana yakıla izaha çalışıyordu.

Armağan onu sessiz, soluksuz dinledi. Sonra, yine hiçbir şey demeden kalkıp ağlayan yavrusunu uzun uzun avuttu. Tavrındaki ciddiyet ve yüzündeki nüfuz edilmez ifade Tevhit’e pek ziyade endişe veriyordu. Artık saadet veya felaketini onun ağzından çıkacak bir söz tayin edecekti.” (s. 96)

Hikayenin burada çözülmeye başladığını fark ederiz. Armağan’ın başta bu açıklamalar karşısında sinirlendiğini, ardından adeta sevinçten uçacak duruma geldiğini görürüz. Tevhit’i en başından beri sevdiğini, evleneceği adamın hep ona benzemesi için dua ettiğini söyler. Niyeti, güya onu itiraf ettirmektedir.

Tevhit ile Armağan’ın ilişkileri, o günden sonra bambaşka bir yöne doğru evrilir. Birbirlerinden neredeyse hiç ayrılmayan çift, odalarında dünya ile tüm iletişimleri kesilmiş şekilde vakit geçirmeye başlarlar. Çocukları bir dadının bakımına terk edilmiş, tanıdıklarıyla görüşmez olmuşlardır. Tevhit, Armağan’a yetememe kaygısı taşımaktadır. Onun fazla ihtiraslı ve cinselliğe aç olduğunu fark etmiştir.

Akşam, Doktor Şuayıp ile birlikte Talat ve Nedim’i de yemeğe alan çift, dostlarının gözü önünde de birbirlerine oldukça samimi davranmaya başlayınca, Şuayıp ikisini de uyarma ihtiyacı hisseder. Tevhit, Armağan’la dans ettikten kısa bir süre sonra onu bir kriz yoklar. Bu krizin neticesi, onun bünyesinde bir tahribat bırakır. Bu tahribat, onun Armağan’a yetememe korkusunu doğrular bir tahribattır.

O günden sonra Tevhit, Armağan’ın hareketlerinde bir değişiklik sezer. Onun yavaş yavaş kendisinden soğumaya başladığını fark eder.

“Tevhit ona yalvarıyor, her şeyin düzeleceğini temin ediyordu. Halbuki kendisi her şeyin ebediyyen bitmiş olduğunu biliyor, sınırsız bir yeise gömülüyordu.” (s. 106)

Tevhit, Armağan’ın yataklarını ayırmasına gözyaşlarıyla yanıt verir. Üstelik, genç kadının onu incitmek için adeta fırsat kolladığını da görmektedir. Çiftin ortak tek avuntuları, kızları Mine’dir. Onu severek dertlerini unutmaya çabalarlar.

Armağan’ın o akşam bir suvareye gitmek istemesini sıkıntılarından biraz olsun uzaklaşabilecekleri düşüncesiyle kabul eden Tevhit, oraya adım attıkları anda pişman olur. Armağan o “Parisli” ruhuyla, “X” Palas’ın yıldızı olmaya adaydır. Herkesle konuşmak, gençlerle dans etmek, ilgi çekmek istemektedir. Armağan, alkolden ve mutluluktan sarhoş olduğu bir anda; Bekir’i görür. Bekir bir gün evlerine gelmek, Mine’yi sevmek istediğini söyler. Bu teklifi kabul eden Armağan ve Tevhit, sabaha kadar eğlendikten sonra evlerine döner. Armağan’ı yatırdıktan sonra yanında biraz olsun kalmayı rica eden Tevhit, önce ses çıkarmayan Armağan’ın daha sonra ondan iğrendiğini haykırmasıyla kendine gelir. Artık aralarında aşılmaz bir duvar vardır. Bu durum, Tevhit’in görüntüsüne de yansımaya başlamıştır.

“Az zamanda saçları ağardı; güzel yüzü kırışıklarla doldu... O kadar yaşlandı, o derece değişti ki, kendisini birkaç ay önce görenler tanıyamıyorlardı.” (s. 114)

Tevhit, bir gün Armağan’la büyük bir kavga eder. Onun bu derece değiştiğine inanamamaktadır. Üstelik, Armağan’ın Bekir’le gizli bir münasebeti de başlamıştır. Tevhit, Armağan’ın hislerini sorgulamaya kalktığında; ondan işitmeyi hiç ummadığı sözlerle burun buruna gelir. Armağan, mazideki günahını Tevhit’in yüzüne olanca hiddetiyle vurur. Eskisi gibi bir münasebetleri de kalmadığı için özgürlüğünü ilan ettiğini de sözlerine ekler. Hiçbir şey istememektedir. Sadece arada sırada Mine’yi görme isteğinin engellenmeyeceğini ummaktadır.

Birkaç saat sonra, Armağan eşyalarını toplayıp aşağıda onu bekleyen arabaya ineceği esnada, Tevhit onu son bir kez öpmek istediğini söyler.

“Armağan nefsiyle kısaca mücadele etti. Sonra, sırf vakit kaybetmemek için dudaklarını uzattı.

Tevhit onu sol koluyle sarmış, sağ elini yan cebine atmıştı...

Dudakları birbirine değdiği anda, ipek kumaş altında çarpan kalbe sert bir cisim dayandı.

Odayı sarsan silah sesiyle beraber Armağan’ın boğuk bir ahı duyulmuştu. Tevhit, onun büyüyen gözlerine acayip bir şekilde gülümsedi ve son nefesini geniş bir solukta içti...” (s. 127)

Tevhit’in hem tecavüzden hem de işlediği cinayetten sonra rahatlaması, daha evvelden de belirttiğimiz üzere, Armağan’a sahip olma ya da başka herhangi birinin ona sahip olamayacağı düşüncesini taşıdığı içindir. Yıllardan bu yana Armağan’a duyduğu aşkla yüz yüze gelmek istemediği için onunla aynı ülkede bulunmaktan bile çekinen Tevhit, genç kadın yurt dışından döndüğünde duygularına daha fazla ket vuramamıştır. Yıllardan bu yana herkesin onları baba-kız olarak bilmesiyle dahi ilgilenmemiş, toplumun genel ahlak kaidelerine ters düşmeyi umursamamıştır.

Tevhit’in gözden kaçırdığı husus, genç kadınla aralarındaki yaş farkından ziyade; kültür farkıdır. Paris’e çok küçük bir yaşta giden Armağan, Türkiye’ye döndüğünde adaptasyon sorunu yaşamıştır. Bunun üzerinde başta çok durmasa da, kendini bir anda evli ve çocuklu bir kadın olarak bulması; geçmişindeki yaşamıyla günümüzdeki konumu arasında onu bocalar hale getirmiştir. Tevhit’in geçirdiği kriz sonrası ona gençliğini, heyecanını hatırlatan tek faaliyetin de ortadan kalkması, aldatılmasıyla sonuçlanmıştır. Gidişini kabullenemeyen Tevhit tarafından da, hayatına son verilmiştir.

Bekir (*Balayı,* 1946), genç bir müteahhittir. Tevhit’le adada tanışmışlardır. Bu tanışıklıktan çok kısa bir süre sonra kaynaşmışlardır.

Bekir, Tevhit’in davetine katılmış ve Armağan’ı görünce gözlerini ondan alamamıştır. Özellikle Armağan’ın dansından sonra, beğenisini Tevhit’in yanında dahi açık açık belli etmekte beis görmemiştir.

“Bekir yan gözle Tevhit’i süzerek:

-Evet... Ben de serapa hayranlık ve heyecan içindeyim!.. dedi.” (s. 21)

Bekir'in o geceden kısa bir süre sonra motoruyla onları dolaşmaya davet etmesi, Armağan'ı görebilmesi için adeta bir bahanedir. Armağan, Bekir'in hazırladığı içkiden içtiğinde kendinden geçer. Genç kadının başında nöbet tutacak olanlardan biri de Bekir'dir. Bekir, nöbeti Nedim'den devraldıktan sonra; kamarada uzanmakta olan genç kadının yanına girer.

"...Armağan'a yaklaşırken bakışlarında aç bir kurdunkilere benzeyen pırıltılar vardı. Ellerini kalçalarına koyup bir süre ayakta onu süzdükten sonra önünde diz çökerek:

-Armağan!.. dedi.

Cevap alamayınca bileğini tutup:

-Armağan! diye tekrarladı. Bir dakika uyan ve beni dinle!.. Senin için çıldırıyorum... Bunu anlamıyor musun?..

Armağan'ın uykusu o derece derindi ki, bu sızışla sabaha kadar açılabileceğine inanmak hata olurdu.

Bekir durumu kavramış olduğundan gözlerindeki pırıltılar artarak:

-Hiç değilse bir kere benim olsan gam yemezdim! diye devam etti. Sana malik olmak en büyük emelimdir Armağan... Bu emelime er geç ereceğim..." (s. 41-42)

Bekir'in, sözlerinin devamında Armağan'ı dudaklarından öperek kamaradan ayrıldığını görürüz.

Ertesi gün, Armağan'ın Karaköy'deki yazıhanesine gelmesi Bekir'i bir hayli şaşırtır. Armağan'ın, motorda kendisine tecavüz eden kişinin kim olduğunu bulmak için uğraştığını anlamaz. Onun suçlamasını, kendisini öptüğünü fark edip hiddetlenmesi olarak algılar. Sonrasında onun ne demek istediğini anlayarak, kendini savunmaya çalışır. Ona sahip olmak istediğini söylemesi, bu sebeple bu sorguda yanlış anlaşılmıştır. Armağan, bu cümlenin üstüne gider:

"-Bana sahip olmak istediğinizi biraz evvel açıklayan siz değil misiniz?..

-O henüz gerçekleşmemiş bir emeldir... Bu dakikada onu size yine bütün ateşimle tekrarlamaktan çekinmem!..

-Metresiniz olmamı öyle mi?

-Bu teklifim biraz ağır olabilir... Fakat karım olmanıza maalesef imkan yok... Zira evliyim...” (s. 63)

Bekir’in bu tartışmanın ardından sükununu bozmayarak kahkaha atması, Armağan’ın oradan çıkıp gitmesine neden olur. Bu olaydan sonra Bekir, uzunca bir müddet ortalarda gözükmez. “X” Palas’taki gecede Armağan’ın karşısına çıktığında, genç kadının mutsuz olduğunu fark ederek, fırsat gördüğü bu durumu değerlendirmek ister. Armağan’ın evde yalnız olduğu bir gün genç kadının ruhsal bunalımından istifade ederek, daha önceden söylemiş olduğu gibi emeline ulaşır.

Bekir, sonraki günlerde Armağan’la olan münasebetine devam edip nihayet onu evden götürmek için geldiğinde, genç kadının felaketine sebep olacağını bilememiştir. Tevhit tek kurşunla genç kadının hayatına son verdiğinde, Bekir, arabada Armağan’ı beklemektedir.

Bekir’in evli olmasına rağmen, meşru olmayan bir ilişkinin peşinden koşmasının; dostu olan bir adamın himayesindeki bir kadına karşı lakayt hareketlerini sürdürmesinin, en sonunda da ısrarcı hareketlerinin bir kadının hayatına mal olduğunu görürüz. Bekir tüm bunları yaparken karısını hiç düşünmemiş, ondan sadece suçlandığı vakit bahsetmiştir. Mal varlığına ve mevkiisine güvenmiş, bunun getirdiği özgüvenle istediği şekilde hareket edebileceğini sanmıştır.

Ferhat (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946)[13], otuz üç yaşında bir askerdir. Dört yıl boyunca ailesinden uzakta, Montevideo’da (Uruguay) deniz ataşe muavini olarak görev almış, ardından ataşeliğe yükselerek Buenos Aires’e (Arjantin) atanmıştır. İzninden yararlanarak ailesini görmeye geldiği İstanbul’da, davetli oldukları ilk baloda yazarın tasviriyle adeta göz kamaştırmaktadır.

“...Muntazam taranmış dalgalı siyah saçları, yüzünün kusursuz hatları ve ateşin bir zeka ile parlayan yeşil gözleriyle bu genç, balonun en güzel subayı olarak gösterilebilirdi.” (s. 6)

Babası Doktor Naci Bey’le baloda daldıkları sohbet esnasında, eski aile dostları ve yalı komşuları olan Refet Beylerin de geleceğini; hatta onları kardeşi

[13] Kerime Nadir, Aşk Hasreti, Altıncı Baskı, Gül Matbaası, 1976, İstanbul, s. 231. Roman, 1946’da yayınlanmıştır. Biz 1976 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Nihat'ın baloya getireceğini öğrenen Ferhat; onları hayal meyal hatırladığından bahseder. Babası, Refet Bey'in oğlu Muhip'in Nihat'la yaşıt ve kızı Zerrin'in oldukça güzel bir genç kız olduğunu söyler. Babasının bu sözleri neticesinde Ferhat, Nihat'ın bu aileyle yakınlığını anlayarak, babasına bu konuda imada bulunur. Naci Bey, bu imayı şiddetle reddeder. Onların kardeş gibi büyüdüklerini, kimsenin böyle bir niyetinin olmadığını vurgular.

Refet Bey ailesiyle baloya teşrif ettiğinde Ferhat; Zerrin'i görür görmez büyülenir. Gece boyunca, bu kimi zaman rahatsız edici boyuta da ulaşsa, ondan gözlerini alamaz. Bu arada Zerrin'in Nihat'la olan samimiyeti onu oldukça rahatsız eder ve bu durumdan ötürü asabiyet duyar. Genç kadını nihayet dansa kaldırdığında, içindekileri söylemekten çekinmez. Zerrin, Ferhat'ın tüm komplimanlarını ve ona tutulur tarzdaki davranışlarını olgunlukla karşılar.

"Birkaç dakika dansa sessiz olarak devam ettiler. Ferhat daha konuşmak istiyor, fakat söz bulamıyordu. Halbuki kur yapmakta olağanüstü ihtisas sahibi bir gençti. Nasıl olup da böyle adeta toy bir delikanlı durumuna düşmüş bulunuyordu?..

Zihnindeki bu soru işaretine cevap bulmakta gecikmedi: Çünkü Zerrin, bugüne kadar rastladığı kadın ve kızlardan o kadar başka idi ki!..." (s. 12)

Ferhat'ın bu düşüncelerini takiben, Zerrin'in de benzer düşünceler içinde olduğunu görürüz. Ferhat'ın komplimanlarında samimi olup olmadığını içten içe sorgulayan genç kadının, böyle bir erkek tarafından beğenilmesinin gururunu okşadığını fark ederiz.

"...Bir genç kız için her şeyiyle ideal olan bu değerli erkek tarafından takdir edilmek ne güzel şeydi!.. Doktor Naci Beyin onu sık sık övdüğünü duymuştu. Nihat da ağabeyini daima sevgi ile anardı. Her ikisinin yüreğindeki babalık ve kardeşlik duygularından gelen tarifte mübalağa olmadığını Zerrin şimdi anlıyordu." (s. 13)

Çok güzel ve çok yakışıklı oldukları tasvir edilen bu iki gencin dans esnasında ve sonrasında etraftan takdir görmeleri de onların birbirine tekrar alıcı gözle bakmalarına sebep olur.

Gençler, ertesi gün öğleden sonra Refet Beylerin yalısının bahçesinde toplanırlar. Zerrin'i daha yakından tanıma fırsatı bulan Ferhat, onun nasıl bir atıcı

olduğunu merak ettiğini söyleyerek; elindeki silahı çıkarıp onun avucuna koyar. Önce hedef gösterdiği daldaki eriği teklemeden vuran Zerrin'e, bu defa da bir serçeyi işaret eder. Zerrin, serçeyi düşünmeden vurur. Akabinde de daha çok acı çekmemesi için onu öldürür. Tüm bu olanlardan sonra Zerrin'in yüzüne Muhip ve Nihat'ın kınayan bakışları çevrilse de, bu durum Ferhat'ın oldukça hoşuna gider.

"-Ustalığına ve hele metinliğine hayran oldum Zerrin, tebrik ederim... diyerek genç kızın kendisine silahı uzatan elini tutup hararetle sıktı.

Zerrin'in gözlerinde iki damla yaş parladığı halde:

-Zavallı kuşcağız!.. dedi. Yaptığıma şimdiden pişman oldum." (s. 18)

Ferhat'ın, Zerrin'in etkilendiği özelliklerinin yanında atıcılık konusundaki ustalığının; onun gözünde genç kadını bambaşka bir seviyeye taşıdığını görürüz. Mevzu yalnızca atıcılık değildir. Ferhat bir askerdir, emretmek onun hayatının bir parçasıdır. Zerrin'e verdiği emrin tereddüt etmeden yerine getirilmesi, dahası verdiği emrin başarıyla sonuca ulaşması onu zevkten dört köşe kılmıştır.

Her şeyden habersiz, üç el silah atıldığını duyarak yanlarına telaşla koşan Refet Beyleri teskin etmek görevini Ferhat üstlenir. Refet Bey'in eşi Muazzez Hanım'ın hazırladığı çay sofrasında; Ferhat, Zerrin'le biraz daha yakınlaşma fırsatı bulur. Bu arada, düşündüğünü dosdoğru söylemekten çekinmez:

"-Kalbe öyle pervasız bir nişan alışın var ki Zerrin!.. dedi." (s. 19)

O günden sonra neredeyse her günü beraber geçirmeye başlayan Ferhat, Nihat, Muhip ve Zerrin ayrılmaz bir dörtlü olur. Zerrin'i yakın takibe alan Ferhat, önce atıcılığına hayran olduğu Zerrin'in yüzücülüğünden biniciliğine kadar ne denli kabiliyetli olduğunu büyük bir beğeni ile izler.

Akşam olduğunda, babasını yalnız yakalamak için fırsat kollayan Ferhat, emeline çok geçmeden ulaşır. Babasına Zerrin'le evlenmek istediğini, bu izdivacın da pek çabuk gerçekleşmesini umduğunu söyler. Naci Bey, bu kararı memnuniyetle karşılar. Ancak Ferhat'ın Amerika'ya dönecek olmasından ötürü, bu kısa bir görevlendirme de olsa, Zerrin'in ailesinin bu izdivaç talebini olumlu karşılayacağından pek emin değildir.

Ferhat, babasıyla konuşmayı bitirip odasına döneceği esnada Nihat'la karşılaşır. Nihat, ağabeyinin babasıyla yaptığı tüm konuşmayı dinlemiştir.

Ferhat'a adeta yalvararak, Zerrin'le evlenme fikrinden vazgeçmesini ister. Hatta daha da ileri giderek, ağabeyi Zerrin'le evlenecek olursa intihar edeceğini söyler. Ferhat, Nihat'ın bu sözleri karşısında önce şoka girmiş, ardından da hoşnutsuz bir tavır almıştır:

"-Nihat, bugüne kadar seni hoşnut etmek için dediğin gibi kendi menfaatlerimi bile çok defa sana feda ettim... Benden ne istedin ve ne diledinse hepsini, hepsini verdim. Fakat.....

Yüzbaşı, yüzünün hatları gergin bir şekilde bir an sustuktan sonra daha kesin bir söyleyişle sözünü yürüttü:

-Fakat bugün anladım ki, benden isteyeceklerinin sınırı yok!...

Nihat doğruldu. Sesi daha çok titriyordu:

-Ağabey!.. Sen Zerrin'den vazgeçmezsen, beni hayatımdan vazgeçirmiş olacaksın!.. Ben ona senden çok evvel bağlandım ve bugün senden çok daha fazla bağlıyım... Bu bağdan çözülebilmem, avunup teselli bulabilmem imkansız!..." (s. 30-31)

Ferhat, kardeşiyle ettiği münakaşanın giderek daha da tatsız bir hal aldığının farkında olmasına rağmen, hiçbir şekilde geri adım atmaz. Hatta Nihat'ın söylediklerinde ısrarcı olduğunu fark etmesiyle birlikte daha da hiddetlenir. Bu durum, münakaşanın seviyesini iyiden iyiye düşürür.

"...Zerrin'i benden önce sevmiş olman, onun üzerinde hak iddia etmene yeter bir sebep teşkil etmez. Sana tavsiyem, adam sınıfına bile girmeden böyle başından büyük işlerle gönlünü yormamandır... Yıllarca sevdim dediğin bir kıza aşkını açıklamaya dilin varmamış da, ağabeyine küstah öğütler vermeye dilin uzanabiliyor. Sen bunu unut... Ve bu yolda umduğun bir saadet varsa, bu benim saadetime candan katılmaktan öteye geçmesin!..." (s. 32)

Bu tartışma, Ferhat'ın Nihat'a indirdiği sert bir tokatla son bulur. Ağabeyinin Zerrin'e olan ilgisinin "iki günlük heves" olduğunu iddia eden Nihat'ın bu sözlerini hazmedemeyen Ferhat, ona acımadan vurmuştur.

Ferhat, ortalık biraz durulduktan sonra kardeşinin tüm itirazlarına rağmen onun yarasını sarar. Zerrin'in kimi seçerse onunla evlenmesinin daha münasip olacağını söyleyen genç adam, Nihat'ın yanından çıkıp gider.

Ertesi gün Zerrin'i ve kardeşini çardakta baş başa bulan Ferhat, Nihat'ın Zerrin'e açıldığını anlar. Bu durumun üzerine giderek, Zerrin'e bu konudaki fikrini sorar. Ondan bir tercih yapmasını beklemektedir.

"...İkimiz de seninle evlenmek istiyoruz... Ve ikimizden birini hayat arkadaşı olarak seçme hakkını sana bırakıyoruz!...

-Fakat bu acele neden?... Düşünmek için bana biraz müsaade etmeniz lazım değil mi?...

Zerrin bu sözü söylerken Ferhat'a cesaretle, Nihat'a ise özür diler gibi bakıyordu." (s. 41)

Zerrin'in eş olarak Ferhat'ı seçtiğini anlayan Nihat, onlara saadetler temenni ederek yanlarından hızlıca ayrılır. Ferhat, Zerrin'i hiçbir vakit mutsuz etmeyeceğini söyler.

Ferhat'la Zerrin'in evlilik kararı hemen duyulur. Nişanla düğünün peş peşe ve çok kısa bir zaman içinde yapılmasını isteyen Ferhat, bu isteğiyle herkesi şaşkına çevirir. Yine de hazırlıklar onun istediği gibi, hızlı yürür. Ferhat'ın bu isteğinin, kısıtlı izninden kaynakladığını düşünmek mümkündür.

Ferhat, Zerrin'le düğünlerinin yapılmasına az bir zaman kala, davetli olduğu bir düğüne katılır. Arkadaşının evlendiği bu gecede alkolü fazla kaçıran ve taşkınlık üstüne taşkınlık yapan Ferhat, bu haliyle Zerrin'i çok sıkar. Yine de ona aldırmaz. Ona göre, bu davranışı son derece normaldir.

Zerrin'le Ferhat'ın nikahı böylece kıyılır. Fakat düğünleri, Zerrin rahatsızlandığından ötürü yapılamaz. Yine de aynı evde yaşamaya başlarlar.

Ferhat, önceden alıştığı şekilde davranmakta ve kendini değiştirmek için herhangi bir çaba sarf etmemektedir. Eve alkollü gelmekte, eşine sürekli emretmekte ve Zerrin bu emirlerden herhangi birine karşı çıkmaya kalkarsa; oldukça öfkelenmektedir. Eşi halen iyileşmediği için göreve giderken onu burada Nihat'la bırakmak zorunda olmak, Ferhat için başlı başına huzursuzluk sebebidir. Bu huzursuzluk nedenini de gizlememekte, Zerrin'e bu konuda veryansın etmektedir:

"-...Seni hep ve daima sevdiğine yemin ederim... Aç bir kurt gibi fırsat kollayarak peşinde geziyor, ben her şeyi görüyor biliyorum..." (s. 61)

Ferhat bu sözleri sarf ederken, kafası zaten karışmış olan eşinin ilgisini Nihat'a yönlendirdiğinin farkında değildir. Yine de özür dileyerek, tartışmayı sonlandırır.

Üç gün sonra görevine gitmek üzere evden ayrılan Ferhat, Kahire'den İstanbul'a upuzun bir mektup gönderir. Ardından bir hafta boyunca kendisinden herhangi bir haber alınamayan genç adamın uçağının düştüğü haberi gelir.

Ferhat'ın bulunduğu özel uçağın, okyanus üzerinden Amerika'ya uçarken Brezilya'ya ait Saint-Paul adası civarında düştüğü tahmin edilmektedir. Yolculardan bir kısmı bir Amerikan şilebi tarafından kurtarılmış, Ferhat'tan ise hiçbir haber alınamamıştır.

Aradan beş yıl geçer. Ferhat, kendisinden ümit kesilmişken birden yalıya çıkagelir. Onu görenler gözlerine inanamazlar. Özellikle Zerrin, titreyen dizlerinin kendini taşıyamamasından korkar.

"Sivil giyinmiş olan genç adam güç tanınacak kadar bozulmuş, zayıflamış ve güneşten yanmıştı. Zerrin'le Nihat'ı görünce, ikisine birden kollarını açtı ve iki başı göğsünün üstünde aynı zamanda sıktı, öptü...

-Tıpkı bir rüya gibi değil mi?... Ben de bu mutlu dakikaların bir gerçek olduğuna inanamıyorum... Upuzun beş yıldan sonra..." (s. 210)

Ferhat, ortalık biraz durulduktan sonra başına gelenleri anlatmaya başlar. Evet, uçak gerçekten Saint-Paul adasına düşmüştür. Ferhat, bu adadaki Kızılderililerle bir arada yaşamıştır. Ni-Ni-Gay adındaki genç bir Kızılderilinin ona sunduğu çiçeği kabul ettiği için, onunla evlenmek zorunda kalmıştır. Çiçek kabul etmenin Kızılderililerce evlilik manasına geldiğini pek tabii bilmemektedir. Li-Ma-Li adındaki yabancı dil bilen Kızılderili, Ferhat'ın bu evlilikten cayacak olursa halkın onu linç edip öldürebileceğini, geçmişte bunun örneği olduğunu söylediği için Ferhat bir müddet sesini çıkaramamıştır. Ardından bir kaçma teşebbüsü olmuş, Ni-Ni-Gay reise yalvardığı için cezası ölümden müebbet hapse çevrilmiştir. Genç adam, tam dört buçuk yıl küçücük bir yerde yaşamak zorunda kalmıştır.

Ferhat bu süre zarfında bir ağacın gövdesinden gizli gizli bir tekne yontmuş, seneler sonra bitirdiği bu tekne sayesinde adadan kurtulabilmiştir.

"-...Uçsuz bucaksız bir okyanusta, fındık kabuğu kadar bir tekne içinde günlerce, haftalarca çalkalandım durdum... Gündüzleri güneşin devrini hesaplayarak, geceleri kutup yıldızına bakarak hep kuzeybatıya, Amerika yönüne kürek çektim..." (s. 220)

Ferhat'ın anlattıklarını ilgiyle dinleyen ailesi haricinde, onunla aynı dönüş coşkusunu paylaşmayan Zerrin ve Nihat vardır. Zerrin'le Nihat bu beş yılda duygusal anlamda yakınlaşmışlar; hatta birtakım kararlar almak üzere aileleriyle görüşmeye karar vermişlerdir. Ferhat'ın apansız dönüşü şimdi onları düşündürmektedir. Zira Ferhat, yarım kalan saadetlerinin devam etmesi yolunda Zerrin'le düğünlerinin bir an evvel yapılmasını arzu ettiğini herkesin içinde söylemiştir.

Ferhat, ertesi gün çardakta bir araya geldiği Zerrin'de bir tuhaflık olduğunu anlar. Genç kadın, olan biteni daha fazla gizleyemez. Onunla evlilik kararı aldığında çok genç ve tecrübesiz olduğunu, zaman içinde bu kararın yanlış olduğunu fark ettiğini söyler. Ferhat, genç kadına ardı ardında vaatler sunsa da, Zerrin ayrılmakta oldukça kararlı görünmektedir. Nihayet, kalbinin bir başkasına, Nihat'a, ait olduğunu da itiraf eder.

Ferhat duydukları karşısında oldukça öfkelenerek, önce asla meşru hakkından vazgeçmeyeceğini söyler. Bu cümlesi beklediği etkiyi yaratmayınca, Zerrin'e; Nihat'la ikisini öldüreceğini söyler. Genç kadının gözü bu tehditten de korkmaz. Ferhat en sonunda tabancasını cebine koyarak; hayatlarından ebediyen çıkıp gideceğini söyler.

Ferhat, Zerrin'in güzel görüntüsünden ve ona verdiği bir emri gözünü kırpmadan yerine getirmesinden etkilenmiş, tüm bunlara Zerrin'in olumlu tavrı da eklenince, evlilik için acele etmeyi seçmiştir. Halbuki Zerrin ile birbirlerini tanımak için yeterli vakte ihtiyaçları vardır. Zerrin, Ferhat'ı tanıdıkça ondan uzaklaşmaya başlamıştır. Ferhat, ona gösterişli görüntüsü ve mesleği için "evet" diyen Zerrin'in duygularını hiç sorgulamamış; buna lüzum görmemiştir. Zira o da Zerrin'e benzer sebeplerle yaklaşmıştır.

Ferhat uzun süre yurt dışında yaşadığı ve görevi icabı halen yaşamakta olduğu için, Zerrin'in "aşırılık" olarak addettiği kimi davranışları ona normal gelmektedir. Halbuki, ondan üniformasına yakışır bir ağırlık ve ciddiyet bekleyen

eşi için bu tavırları büyük bir problem yaratmıştır. Baş başa kaldıklarında, özel anlarında dahi eşine hoyrat ve sert davranan Ferhat'ın bu yaklaşımları, genç kadının canını yakmıştr. Bunu da dile getiremediği için, ondan gün be gün uzaklaşmıştır. Dolayısıyla bu da bir çift olarak devam etmelerini imkansız kılmış, Ferhat yıllar sonra döndüğünde eşinin kalbini başkasına ait bulmuştur.

Refet (*Aşk Hasreti/Kahkaha*, 1946), Naci'nin komşusudur. Yan yalıda; eşi Muazzez, kızı Zerrin ve oğlu Muhip'le beraber yaşamaktadır. Refet'in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez. Kendisi ve ailesi hakkındaki tek detaylı bilgiyi, Ferhat ve babası Naci'nin balodaki sohbeti sırasında, Ferhat'ın ağzından ediniriz:

"-Bu Refet Beylerle dostluğumuz çok eski olduğu halde, ben kendilerini pek az tanıyorum, dedi. Kanlıca'daki onlarınkine bitişik yalımızda geçen çocukluğumun kısa bir devresi dışında, İstanbul'da bulunduğum yıllarda Refet Beyler vazife icabı hep taşrada idiler... Kısa süreli izinlerle gelip de Kanlıca'da kaldıkları olduysa da, o zaman biz yalıyı kiraya vererek Beyoğlu'na geçtiğimizden görüşemedik... Yalnız, Deniz Harp Okulunu bitirdiğim sene idi galiba, İstanbul'da bulundukları bir sırada sizinle birlikte ziyaretlerine gitmiştik... Refet Bey o tarihte sanırsam Edirne Valisi idi..." (s. 7)

Halidun (*Aşk Hasreti/Kahkaha*, 1946), ona denizin dibindeki balıkları göstererek eğlenen çocuğunu zaptetmeye çalışan bir babadır.

Şemsettin Güçlü (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948)[14], meşhur bir ticari firmanın sahibidir. Nemide'yi bir aile çayında görüp çok beğenmiştir. Onunla evlenmek istediğini bildiren bir haber yollamıştır. Halbuki, Nemide; nişanlısından henüz ayrılmıştır.

Şemsettin Güçlü'nün fiziksel özelliklerine dair bilgiyi, biz, yazarın tasviriyle ediniriz:

"Şemsettin Güçlü, kırkını geçkin bir erkek olmakla beraber, dinç, yakışıklı, kibar, sevimli, kişilik sahibi, velhasıl Nemide'yi mutlu edebilecek nitelikte bir

[14] Kerime Nadir, O Gün Gelecek Mi?, Altıncı Baskı, Gül Matbaası, 1979, İstanbul, s. 111. Roman, 1948'de yayınlanmıştır. Biz 1979 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

adamdı. Az zamanda genç kıza bu eski sevdayı unutturacağından şüphe edilemezdi.” (s. 19)

Nişanlısı Jerfi’nin ihanetiyle kalbi kırılan Nemide, Şemsettin Bey’in teklifini kabul etmiştir. Şemsettin Bey’in oldukça cömert davrandığını ve hazırlıkların hızlanması için ne lazımsa yaptığını görürüz. Ayazpaşa’daki büyük apartmanının en güzel dairesinde tadilat yaptırmaya başlamış, her şeyin Nemide’nin istediği gibi olması için titizlenmektedir.

Ne var ki, Nemide’yi tam da düğünlerinin yapılacağı gün tutan böbrek sancısı, Şemsettin Güçlü’nün telaşlanmasına neden olur.

“-Bu dakikada yüzlerce kişi “XXX” Palas salonlarında toplanmış bulunuyor... Düğün töreni başlamak üzere... Şimdi oraya gidip de, gelinin hastalığı yüzünden törenin geri bırakıldığını haykırmak çok müthiş bir şey olur... Ben böyle bir duruma düşmektense, kafama bir kurşun sıkarım daha iyi... Rica ederim, bana yardım edin de bu işe bir çare bulalım...

Şemsettin Güçlü’nün bir sinir nöbeti içinde söylediği bu sözleri, Kudret Bey’le Jülide önlerine bakarak dinliyorlardı.

Onların sususundan büsbütün sıkılan damat her ikisine de yalvaran gözlerle bakarak:

-Bu işe bir çare bulmak zorundayız. diye tekrarladı. Evet... Herhalde vaziyeti kurtarmak gerekiyor... Bunu takdir edersiniz... Bu gece için yapılan büyük hazırlıkları göz önüne getirin!.. Davetliler arasında İstanbul sosyetesinin en yüksek kişileri var. Ben böyle seçme bir insan topluluğu karşısında maskara olamam.. Şerefim var benim...” (s. 9)

Şemsettin Güçlü, Nemide’nin yerine Jülide’nin geçmesini önerir. Böylelikle davetliler hiçbir şey anlayamayacak, o da onurunu kurtaracaktır. Jülide’nin itirazını, Nemide’nin ricası bastırır. Şemsettin ve Jülide düğüne beraber giderler.

Düğün sabahında, Jülide ile beraber otelden ayrılan Şemsettin Güçlü’nün alkolün etkisindeyken arabayı sürmeye teşebbüs ettiğini gören arkadaşlarının onu uyardığına tanık oluruz.

“...arkadaşları, arabayı çok yavaş sürmesini ihtar etmişlerse de, bu ihtarın hükmü olmadığı, bir çeyrek saat sonra haber alınan feci kazadan süratle gitmekte

olan otomobil, karşı taraftan gelen bir taksiyle çarpışmış, arabalar tanınmaz şekilde parçalanmış, üç kişi ölmüş, iki kişi de ağır surette yaralanmıştı. Ölenler, taksi şoförü ile. . . .” (s. 21)

Şemsettin Güçlü’nün, hayatını kaybettikten sonra yüklü miktarda borcu olduğunu öğreniriz. Öyle ki, Nemide bu borcun altına girmemek için; dayısının önerisiyle hayatını Jülide olarak devam ettirmek durumunda kalmıştır. Davetlilere karşı yüzünü eğdirmek istemediği bir gecenin devamında, bir hayat da beraberinde sönmüştür.

Halit Sökenel (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948) İzmir’in tanınmış tüccarlarındandır. Nemide’nin arkadaşı olan Melahat’ın akrabası Halit ve eşi Müyesser, Nemide’ye baloda gördükleri andan itibaren yakınlık göstermişlerdir.

Halit’in, Nemide ile Jerfi’nin daha önceki vaziyetlerinden pek tabii haberi yoktur. Baloda, Jerfi’yi masalarına getirerek eşine ve Nemide’ye takdim ederken; yüzü gülmektedir:

“-Bak Müyesser, dedi. Sana bahsettiğim genç avukatlarımızdan Jerfi Erişen... Kendisi bir dava için dün İzmir’e gelmiş. Ne güzel bir tesadüf, değil mi?” (s. 29)

Halit Sökenel ile romanın devamında tekrar karşılaşmayız.

Mennan Karaçam (*Ormandan Yapraklar,* 1948)[15], Düzce Orman İşletmesi Müdürüdür. “Öz Söz” gazetesinin sahibi olan Şekip Keskinel’in, Devlet Orman İşletmeleri hakkında birbiri ardına yazdığı tenkit yazılarından rahatsız olmuştur. Bu sebeple, ona bir mektup yazarak; onu yerinde bir inceleme gezisine davet eder.

Mennan, Şekip Keskinel’in onun bu davetine kız kardeşi Peri ile icabet etmesine bir hayli şaşırır. Zira Mennan’ın, Peri ile geçmişte bir münasebeti olmuştur. Biz bu münasebetin detayını, Peri’nin; arkadaşı Ayşe’ye yazdığı mektuplar aracılığıyla öğreniriz.

---

[15] Kerime Nadir, Ormandan Yapraklar, Dördüncü Baskı, Kardeş Matbaası, 1969, İstanbul, s. 304. Roman, 1948’de yayınlanmıştır. Biz 1969 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Mennan ile Peri, sisli bir İstanbul sabahında; vapurda tanışmışlardır. Mennan, vapurun kalabalık oluşunu öne sürerek, dilerse Bebek'e giden bir sandala binebileceklerini söyler.

"-Böyle bir durumda herkes birbirine yardım edebilir, değil mi?... Biz iki yol arkadaşıyız... Çekinecek hiçbir şey yok!... (s. 18)

Peri'nin bu teklifi kabul etmesi üzerine, sandala binmişlerdir. Sandalda altı kişilerdir. Mennan ile Peri, diğer dört kişiyi adeta unutarak; uzun bir sohbete dalar. Sis çemberi nedeniyle ilerlemekte zorlandıkları denizde; kıyıya varıncaya dek birbirleri hakkında epey bilgi sahibi olmuşlardır. O günden sonra, sabahları denk geldiklerinde uzun uzun sohbet etmeye devam ederler.

Mennan'ın hayatı hakkındaki bilgiyi, yine, Peri'nin arkadaşına yazdığı mektup sayesinde elde ederiz:

"...bana kendi hayatını tanıtmıştı: Emirgan'ın Baltalimanı tarafında küçük bir evde oturuyordu. Yaşlı bir annesi ile dul bir ablası vardı. Birkaç yıl evvel ölen babasının emekli aylığı ile geçiniyorlardı. Mennan'ın bütün gayesi, bir an önce tahsilini bitirip ekmeğini eline almaktı." (s. 23)

Mennan, bir gün Peri'nin davetlisi olarak onun okuduğu kolejdeki müsamereye gider. Peri'nin yanında ailesi olduğu için, detaylı şekilde konuşamazlar. Mennan sadece, Peri'nin yanından geçerken onun "Yarın akşama!" diye fısıldadığını duyar. Çok sevinmiştir.

Ertesi gün, çay içmek için oturdukları yerde; Mennan'ın Peri'ye olan hislerini açıkça söylediğine tanık oluruz:

"-... Sen herkesten o kadar başkasın ki... Saçların ve tenin de bana aşağı yukarı aynı muzipliği yapıyor... Güneşi yedi rengi, senin varlığında yetmiş bin pırıltı yaratıyor... Fakat bu sadece dış yüzün... Bir de görünmez tarafın, ruhun var ki, işte beni asıl şaşırtan ve düşündüren onun bir cıva gibi olmasıdır. Sözün kısası bütün heyetinle ele avuca sığmaz, adeta elle tutulamaz bir mahluksun Peri...

Hafifçe omuzlarımı kaldırdım. Uzaklara bakarak:

-Şimdiye kadar hiç kimse beni bana bu şekilde tarif etmedi, diye gülümsedim.

-Sahi mi?

-Birçok kompliman duydum... Fakat böyle bir tahlil asla!...

-Şu halde hiç kimse seni benim gözümde görmemiş olacak... Buna çok sevindim doğrusu!... (s. 28)

Mennan'ın o gün, mutlu olduğu kadar da düşünceli olduğunu görürüz. Peri'nin yanında olmasından ve ona hayranlık duyduğunu söylemesinden ötürü ayakları yere değmemektedir. Fakat bununla beraber, hayatın gerçeklerinin farkında olması onu rahatsız etmektedir. Peri'ye; fakir bir ailenin çocuğu olduğunu, liseyi bu yıl bitireceğini, iyi bir meslek sahibi olmak için de uzun yıllara ihtiyacı olduğunu söyler. Halbuki Peri'nin isterse hemen evlenebileceğini, onun kimsenin kaçırmak istemeyeceği kadar harika bir kadın olduğunu ifade eder. Peri'nin onu bu sözler karşısında teskin etmeye çalışması da işe yaramaz.

Aradan aylar geçmiştir. Bir gün, Mennan'ın ablası; Peri'nin okul çıkışına gelir. Mennan'ın ağır bir kızıl hastalığı geçirdiğini, onu görmek isterse Emirgan'a gelebileceğini söyler.

Mennan ertesi gün, Peri'nin ziyaretiyle pek mutlu olur. Fakat şimdiye dek bir mektup bile yazmamış olduğu için ona kırgındır. Peri'nin onun gönlünü alma çabasıyla, Mennan'ın ruhen daha iyi bir duruma geldiğini gözlemleriz. Ne var ki Mennan'ın bilmediği husus, Peri'nin onu böyle görmüş olmasından ötürü ondan soğumasıdır. Biz, genç adamın bu vaziyetini, Peri'nin gözünden takip ederiz:

"Konuşurken sıkılıyor, yüzünü ter basıyordu. Bu yüzde taze ustura çentikleri vardı. Uzamış olan saçlarının ense kısmı acemi bir makasla kesilmişti.

Gerçeği açıklamak gerekirse, Mennan'ı bu derece zavallı bulmak beni en derin yerimden yaralamıştı. Onun çok sevdiğim vakur tavırları yanında vakit vakit takındığı- hiç hoşlanmadığım- bir sıkılgan hali vardı ki, işte şimdi tamamen bu pozisyonda görünüyor; karşımda eziliyor, eriyor, küçülüyor gibi duruyordu. Bana hem gülmek, hem ağlamak ihtiyacı duyuran bu durumu ise, ona gözümde bir başka kimlik veriyordu." (s. 48)

Mennan, annesi ile ablası Peri ile sohbet ederken; onu sözleriyle adeta köşeye sıkıştırmış olmalarından ötürü rahatsızlık duyar. Özellikle annesi, Mennan'ın bu durumunu sık sık dışarıda Peri ile buluştuğu için hasta olmasına yormuştur. Fakat mevcut durumunu görünce Mennan'a yabancılaşan Peri'nin,

Mennan'ın ailesinin sözlerini duyduğunda onunla tüm ilişkisini kesmeye karar verdiğini pek tabii düşünmez.

Mennan, Peri ile günler sonra sabah yine vapurda karşılaşır. Onun halinde bir başkalık olduğunu sezmiş fakat bu meselenin üzerinde pek durmamıştır. Peri'nin, arkadaşı Nermin'in düğününde onun dayısı olan Kamil'le yakınlaştığından habersizdir. Üstelik Kamil, Peri'nin ailesinin düzenlediği bir yemeğe iştirak etmiş, gecenin sonunda da ona evlenme teklif etmiştir. Diplomat olan Kamil'in Paris'teki hayatını dinlerken adeta büyülenen Peri, ona henüz bir yanıt vermese de onu reddetmiş değildir.

Aradan aylar geçer. Mennan, Peri ile buluştuğu bir gün; daha fazla dayanamayarak ona neyi olduğunu sorar. Rahatça konuşabilmek için Peri'ye kendi evine gitmelerini teklif ettiğinde, Peri ona itiraz etmez. Nihayet söze başladıklarında, genç kadın, ayrılmaları gerektiğini; zira bir geleceklerinin olmadığını söyler. Mennan'ın bu duyduklarına inanamadığını görürüz. Üstelik, Peri'nin hayatına bir başkasının girdiğini öğrendiğinde, şaşkınlığının ve öfkesinin de arttığına şahit oluruz.

Mennan adeta vahşi bir sesle:

-Demek bu parlak gibi diplomatla evlenişin, esas bakımından benim kurtuluşum ve mutluluğum için katlandığın bir fedakarlıktan ibaret, öyle mi?!... dedi.

-Evet Mennan. Emin ol ki.....

-Yorulma!. Artık her şeyi anlamış bulunuyorum. Bu sonucu beklemeliydim... Ne yazık ki verdiğin sözlere kandım...

-Ben sana bu yolda bir söz verdiğimi hatırlamıyorum Mennan...

-Daha mazi şuracıkta Peri!... Beni ölünceye kadar seveceğine yemin eden sen değil misin?...

-Seni ölünceye kadar seveceğimi yine tekrarlarım. Aşkımın sönmesi için kalbimin durması lazım Mennan...

-"Ben istemedikçe bana hiç kimse sahip olamaz!" diyen sen değil misin?...

-O vakit öyle sanmıştım, ama istemediğim halde kendimi vermek kaderimmiş!" (s. 83)

Mennan ile Peri'nin bu konuşmanın üzerine ayrılmalarının ardından, yedi sene geçer. Seneler sonra, birbirlerinden habersiz olarak, Adapazarı Orman İşletmesinin misafir salonunda karşılaşırlar. Peri'nin ağabeyi olan Şekip, durumdan habersiz olarak ikisini birbirlerine tanıtır.

Mennan, Peri'ye karşı oldukça resmi davranmaktadır. Fakat bir an, Peri'ye attığı nazar; Peri tarafından fark edilir.

"Mennan'la tekrar göz göze geldiğimiz zaman, ruhumun ta içine kadar inen öyle işleyici bir bakışı ile karşılaştım ki, bağrım ateşle doldu. Kimsenin fark etmediği halde geçirdim buhranı o hissetmişti. Fakat ben, yenilmeyeceğini ispat için ona cesaretle gülümsemeyi başardım.

Yedi sene içinde epeyce değişmişti. Tamamen lehine olan bu değişiklik, ilk bakışta vücutça serpilip gelişmiş olmasında görünüyordu. Güneşte yanan yüzü biraz sertleşmiş olmakla beraber, hatlarındaki ifade daha manalaşmıştı. Şakaklarında ağaran teller ise, kibar tipine olgun bir erkek vekarı veriyordu." (s. 89)

Mennan'ın, Peri'nin evlendiğinden pek tabii haberi vardır. Ona bu hususta laf dokundurarak, Amerikan sosyetesinden sonra bu ormanların ona vahşi geleceği konusunda endişeli olduğunu söyler. Peri hiç bozuntuya vermeyerek, tabiatı pek sevdiğini ve sükuneti özlediğini belirtir.

Mennan'ın da evlenmiş olduğunu görürüz. Eşi Saadet ile beraber, pek yakında bir bebek beklemektedirler. Saadet, doğum için İstanbul'a gideceğini belirterek; orayı pek sevdiğini söyler. İstanbul'da gördüğünü saydığı yerler, Mennan'ın Peri'yi götürdüğü yerlerdir. Mennan'la Peri, bu yer adları üzerine birbirlerine bakarlar. Neyse ki, bu durumu kimse fark etmez.

Bir akşam, orman gezilerinden sonra odalarına çekilirler. Peri, ilaç şişesini yemek salonunda unuttuğunu fark ederek aşağıya tekrar iner. Orada Mennan'la karşılaşır. İkisi de önce birbirleriyle konuşmak istemese de, daha sonra birbirlerine sert sözler sarf ederler. Mennan, ağabeyini bilerek davet ettiğini; ondan başka bir gazeteciyi de pekala çağırabileceğini söyleyen Peri'yle açık konuşur.

"-...ağabeyiniz pek ileri gidiyordu... Onu kendi vicdanı huzurunda muhakeme etmeyi, devlet mahkemesine sevk etmekten daha doğru buldum!...

-Öyle mi?!...

Mennan acı alayımı daha acı bir alayla karşıladı:

-Niçin ormanlarıma gelmek istediğinizi asıl ben sizden sorabilir miyim hanımefendi? Herhalde ben işimi başında görmek merakına kapılan sizsiniz!...

Bu küstahça suçlandırılma beni titretmekle beraber sakin görünmeye çalıştım:

-Yıllardan beri sizin hayatınızla hiç ilgilenmiş değilim Mennan Bey!... İlgilenmek lüzumunu da asla duymadım... Hatta seçtiğiniz mesleği bile bilmiyordum. Mektuptaki imzanızı tanımış olsaydım, böyle gülünç bir maceraya atılmayı şüphesiz aklımdan bile geçirmezdim!...

Mennan neden yüzüme bakıyor; yalnız hafif hafif kirpikleri titriyordu.

-Pekala! dedi. Bu yolda bilmeyerek karşılaşmış olsak da, onu sonuna kadar anlayışla takip edeceğimizi bilmemiz gerek..." (s. 111-112)

Birkaç gün sonra ekipçe Düzce'den ayrılıp, Bolu dağının eteklerine kadar gelirler. Mennan ve Peri, o geceden sonra resmi şekilde davranmaya söz verdikleri gibi hareket ederler. Şekip de büyük bir dikkatle gezmekte, notlar almaktadır. Böylece Düzce'den Seben'e, Seben'den de Kızılcahamam'a geçerler. Gittikleri her bölge, hem ekip için kontrol anlamında faydalı olmakta, hem de bazı hususları Şekip'le paylaşarak onun inadını kırmak açısından önem taşımaktadır.

Ankara'da oldukları bir gece, Suvare dönüşünde Mennan'la Peri bir aralık yalnız kalırlar. Peri, yalnız kalmalarından aldığı cesaretle, Mennan'ın onu halen sevdiğini iddia eder. Bununla da kalmayarak, eşi Saadet'i gördüğünü ve öyle bir kadının onu mutlu edemeyeceğini söyler. Mennan, onun bu sözlerine tepki gösterir:

"-...Saadet, kadınların bütün meziyetlerini nefsinde toplamış bir insandır. Sadıktır, tatlıdır ve derindir. Esasen sadakat, tatlılık ve derinlik... İşte bir erkeği mutlu edebilecek olan kadın bu üç niteliğe sahip olandır!... (s. 164)

Mennan, sözlerine devam ederek Peri'nin kocası olmadığı için şükrettiğini ekler.

Ne var ki, Zonguldak'ta oldukları esnada; Mennan ve Peri daha fazla dayanamayarak soluğu birbirlerinin kollarında alırlar. Böylece Mennan, Saadet'i; Peri de Kamil'i aldatır. Yaptıklarından pişmanlık duymadan, yalnız kaldıkları her an birbirlerine aşklarını itiraf etmeye devam ederler. Mennan, Peri'nin ona verdiği tarağı ömrü boyunca saklayacağını söyler. İstanbul'a döndüklerinde, bir daha birbirlerini görmemeye karar vererek ayrılırlar.

Mennan, hayatı boyunca bir kişiye, Peri'ye, aşkla bağlandığı için; yıllar sonra onu gördüğünde ondan uzak kalmayı denese de başarılı olamamıştır. Üstelik, eşinin Peri'nin yüzüne saydığı meziyetlerini göz önünde tutmasına rağmen bunu yapamamıştır. Peri'nin evli olmasını umursamamış, kendisi de Saadet'le pek yakında bebek beklemelerine rağmen, kendine hakim olamamıştır.

Şekip Keskinel (*Ormandan Yapraklar*, 1948) "Öz Söz" gazetesinin sahibidir. Gazetenin hem sahibi, hem de yazarı olan Şekip'in Devlet Orman İşletmeleri hakkında yazdığı tenkit yazıları, basında geniş yer almıştır. Yeni Ormancılar, Şekip'in bu yazılarına karşılık yazmaktan sıkılıp, nihayet onu işletmelerini gezmek için davet ederler. Böylece Şekip, yanına ziyarete gelen kardeşi Peri'yi de alarak; aylar süren bir yolculuğa çıkar.

Şekip'in bu yolculuk sonunda fikirlerinde herhangi bir değişiklik olup olmadığı konusuna vakıf olamayız.

Kamil (*Ormandan Yapraklar*, 1948) Peri'nin eşidir. Diplomattır. Hayatının büyük bölümünü Paris'te geçirmiştir. Peri'yi gördüğü ilk andan itibaren ondan etkilenmiştir. Ona vadettiği gibi güzel bir hayat sunmuş, bunaldığı andan itibaren İstanbul'a sevdiklerinin yanına göndermiştir. Eşi tarafından aldatılmayı tasavvur etmediği gibi, sonrasında da bu durumdan haberi olmamıştır.

Peri'nin babası (*Ormandan Yapraklar*, 1948), Kızını en iyi şartlarda okutmaya çalışan ve onu vicdanlı olması konusunda telkinde bulunan kimsedir.

Şinasi Bey (*Ormandan Yapraklar*, 1948), Peri'nin arkadaşı olan Nermin'in eşidir.

Tarık (*Ormandan Yapraklar*, 1948), Abant Bölgesinin şefidir. Eşi Şehime, Peri'nin arkadaşıdır.

Şahin Bey (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Mennan'ın kaynatasıdır. Şahin Bey'in fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, Peri'nin gözünden elde ederiz:

"Orta yaşlı, güler yüzlü, hoş meşrep bir zat. Bir bankada kısım şefiymiş. Yumuşak sesine rağmen otoriter bir erkeğe benziyor..." (s. 148)

Kamuran Bey (*Ormandan Yapraklar*, 1948), Mennan'ın kaynatası olan Berra'nın eşidir. Kamuran Bey'in fiziksel özelliklerine ait bilgiye, Peri'nin yazdıkları yoluyla vakıf oluruz:

"Ablasının aksine ateşinmizaç, neşeli ve yakışıklı bir genç. Çalışkanlığı sayesinde daha şimdiden parlak bir geleceğin yolunu tutmuş..." (s. 156)

Naim Ergenekon (*Aşk Rüyası*, 1949)[16], ünlü ve yetenekli bir ressamdır. Eşi Leman ile birlikte tatile çıkmaya karar verir. Sessiz ve güzel bir yer arayışındadır. Yolda gördükleri bir dağ köşkü, onlarda planlarını bu köşk üzerine yapma isteği uyandırır. Naim, sonbaharda Paris'te sergilemeyi amaçladığı ve "Aşk Rüyası" adını vereceği tablo için harika bir arka plan oluşturacağının mutluluğu içindedir.

Köşkü kiralamak için köşkün emektarı Murat Ağa'yla yaptıkları görüşme neticesinde, oranın ünlü romancı Bülent Pulater'e ait olduğunu öğrenirler. Naim ve Leman, bu bilgiden sonra sevinçle karışık şaşkınlıklarını gizleyemezler. Zira Bülent Pulater, ünü dünyaya yayılmış ve defalarca kez basılmış bir eserin sahibidir.

"-Ne hoş bir tesadüf değil mi Leman? Bilirsin ki bu değerli üstadı ben de senin kadar takdir ederim... Ne idi o 'Dost Yüzlü Düşman' adındaki bütün dünyaca tanınan üç ciltlik şaheseri!... Bu büyük romanla yaptığı ün ona helal olsun doğrusu!..." (s. 8)

Köşkü kiralamaya karar veren Naim, tablosu için çalışmalarını hızlandırır. Aşk Rüyası'nın modeli olarak Leman poz vermektedir. Bu, saatler süren, günler alan çalışma ve Naim'in mükemmeliyetçi yapısı Leman'ın yavaş yavaş sıkılmasına neden olur. Çalışmaya ara verirler. Genç kadın, o gece gölde bir

[16] Kerime Nadir, Aşk Rüyası, Altıncı Baskı, Gül Matbaası, 1979, İstanbul, s. 288. Roman, 1949'da yayınlanmıştır. Biz 1979 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

banyo alma isteğinden bahseder. Naim bu konuda pek de istekli davranmadığından, göle tek başına gider.

Leman gölde yüzüp de karaya çıktığı vakit, karşısına bir adam çıkar. Leman'a iltifatlar ederek, ona yürüyüşünde eşlik etmeyi teklif eder. Genç kadın, bu adamın iddialı görüntüsünden ve güzel sözlerinden etkilense de, bunu ona belli etmeyerek teklifini geri çevirir. Onun kim olduğunu ertesi sabah bahçede tekrar karşılaştıklarında öğrenir. Kendini Leman'a tanıtan genç adam, ünlü romancı Bülent Pulater'dir.

Naim, Leman'la Bülent'in göldeki diyaloğundan habersiz; kendi gibi eşinin de Bülent'le o sabah ilk defa bir araya geldiğini zannetmektedir. Nitekim Leman ve Bülent, bu konuda renk vermez.

Naim, kahvaltıda Bülent'in sohbetinden oldukça hoşlanır. Kendilerine karşı son derece nazik davrandığını gözlemlediği Bülent, ünlü ve başarılı bir romancı kimliğinin ardına gizlenmemektedir. Mütevazı hali bilhassa şaşırtıcıdır.

Leman'ın o gün poz verirken eskisi gibi davranmadığını fark eden Naim, giderek sabırsızlanır. Leman düşünceli, bir o kadar da rahat hali dolayısıyla işine konsantre olamaz. Bu durum da Naim'i sinirlendirmektedir.

"-Nafile! diye bağırıyordu. Bir insan ne yaptığını bilmeli. Hayır, hayır, hayır! Yüz kere hayır... Gevşiyorsun... Biraz diril Allah aşkına!... Of! Ne imkansız bir şeyle uğraşıyorum..." (s. 35)

Bülent'in ansızın yanlarında belirmesiyle, çalışmaları yarıda kalır. Naim, çalışmasını ilgiyle izleyen Bülent'in sözlerine kulak verir.

"-...Siz her şeyden önce ruhu yaratmak istiyorsunuz, dedi. Bence bu en sona kalmalıdır.

-Prensip meselesi oğlum. Ben, ruhu yakalamak hususunda bir deneme yapmayı, neticeye başarı ile ulaşabilmek bakımından lüzumlu buluyorum." (s. 37)

Naim bu sözlerinin ardından, Bülent'in onlara sunduğu dinlenme önerisini kabul eder. Gölde balık avına çıkmak üçüne de, özellikle Naim'e, iyi gelir.

Eve döndüklerinde, mehtaplı bir gecede, sanat içerikli sohbetlerinin yanına bir de müzik eklenir. Piyanodaki becerilerini sergilemeye başlayan Leman'dan

sonra Bülent'in çaldığı klasik parçalarla güzelleşen ortam, bununla beraber Leman'la Bülent'in görsel uyumu Naim'in dikkatini çeker.

"Açıkhava ekolüne mensup olan bu ressam, bu yarı karanlık içinde doğan nefis tabloya hayran hayran bakıyor, ondaki büyüleyici estetik karşısında artistik heyecanı uyanıyordu. Nihayet dayanamadı; ayaklarının ucuna basarak kalkıp bir tabaka kağıtla pastellerinden aldı ve süratle bir eskis çizmeye koyuldu." (s. 42)

Naim, Leman ve Bülent'in piyanoda beraberce çaldıkları parça esnasında da onları resmetmeyi sürdürür. Naim'in bu rahat davranışının sebebini, eşiyle Bülent'in arasındaki elektriklenmeyi fark etmediğine bağlayabiliriz.

Bu mutlulukları, Bülent'in yedi kişiden oluşan genç ve neşeli bir arkadaş grubunun aralarına katılmasıyla artar. Bir arada keyifle geçirdikleri vakitler, onlara başka bir dünyanın kapılarını aralar.

Naim, bu keyifli anlardan ötürü oldukça mutludur. Ne var ki, "Aşk Rüyası"na günlerdir bir fırça darbesi bile konduramadığı için huzursuzdur. Eksik olan boyalarını temin etmek ve bu tabloyla ilgilendiğini söyleyen zengin bir Amerikalı hususunda mağaza sahibi ile görüşmek için şehre inmesi gerekmektedir. Naim'in şehre ineceğini duyan gençler, kendilerinin de şehre döneceğini söyler ve yedi kişi geldikleri arabada rahatsız oldukları için Naim'in arabasına bölüştürülmeyi rica ederler. Bu ricalarını kabul eden Naim, Leman'a akşamüstü döneceğini vadederek; onlarla beraber gider.

Ünlü ressam, gece yarısı köşke dönüp de odasına çıktığı vakit; Leman'ın uyumadığını görür. Aynı zamanda onun terlemiş olduğunu fark edip, rahatsızlandığını zanneder. Yine de bu durumun üstünde pek durmaz. Amerikalı müşterilerinin "Aşk Rüyası"nı henüz görmeden ona biçtikleri fiyat başını döndürmüştür. Leman'ın ilgisiz olduğunu fark etmeden, detayları onunla paylaşmaya devam eder:

"-Bizim tabloda ilerleme kabiliyeti sıfır vesselam! Ah o yüzdeki mana!... Karıcığım yarın erkenden işe başlayacağız. Bu iş şakaya gelmez. Adamlara söz verdim. Vallahi şerefim iki paralık olur..." (s. 64)

Böylelikle Naim, "Aşk Rüyası" için hızlanmaya karar vererek uykuya dalar.

Ertesi gün, Naim'in ummadığı bir gelişme yaşanır. Leman poz vermek üzere hazırlanırken, eşi onda bir başkalık sezer.

"...Yüzü o kadar canlı, dudakları o kadar taze idi ki, ressam ondaki fevkaladeliği derhal fark etti:

-Haydi karıcığım, bugün işe ümitli olarak başlıyorum, dedi.

Gerçekten, daha fırçasının ilk darbelerinde uğurlu bir ilhamın eseri görünmüştü. Sabah güneşi altında gözleri kapalı yatan Leman'ın bütün varlığı gizli ürpertiler geçiriyor gibiydi. Gülümseyen ağzının ifadesinde ressamın ne zamandan beri aradığı şehevi mana açılıyor, yanaklarına yayılan pembelikte kanının harareti dalgalanıyordu. Sanki bu taze varlık hakikaten derin bir ihtirasın hazzını tadıyor, aşkın en güzel rüyasını görüyordu.

-Aman! Bu bir mucize! diye Naim bağırdı. Sakın kıpırdama! Vaziyetini bozma sevgilim..." (s. 68)

Naim'in, tablosuna hızlıca kondurduğu fırça darbeleri onu öylesine tatmin eder ki; ara vermeden bir saat boyunca çalışmayı sürdürür. Sonunda ortaya çıkmaya başlayan ve "şaheserim" dediği çalışması, ona geçici bir mutluluk verir.

"Geçici bir mutluluk" dememizin sebebi; Naim'in tablosu için alışverişte olduğu günün gecesinde, Leman'la Bülent'in onun yatağında beraber olduklarını bilmemesidir. Naim'in, Leman'ın terli olduğunu fark edip onu hasta sandığı gece; Leman, Naim'in geldiğini duyar duymaz, Bülent'i odadan göndermiştir. Naim'le çalıştıkları günün gecesinde bu defa da Bülent'in odasına inen Leman, artık gündüzleri de Bülent'le beraber olmaktan çekinmez.

Böylelikle bir mevsim geçer. Naim'in dönecekleri sabah eşyalarını toplamak için acele ettiği bir anda Leman ona durumu güçlükle itiraf eder. Naim çok üzülse de Leman'ın söyledikleri ona sürpriz olmamıştır.

"...-Esasen kalbini zaptedecek, hayatına hükmedecek herhangi taze bir kuvveti ne zamandır bekliyordum. Aramızdaki yaş uçurumu er geç seni benden ayıracaktı Leman... Bir kadın bir erkeğe şöhreti için, serveti için gönül vermez... Ona bu şeylerden dolayı bağlanmış olsa bile, bağ, bir çikolatayı saran arjante kağıda benzer. Bu kağıt ne kadar parlak olursa olsun, bir müddet sonra içindeki kurtlanacaktır..." (s. 88-89)

Naim, Leman'a saadetler temenni ederek köşkten ayrılırken; "Aşk Rüyası" gözüne iliştiğinde içinde kalanları söyler:

"-Benim "Rüya"m bitti artık! Bir daha da öylesini göremem!..." (s. 90)

Aradan iki yıl geçer. Naim'in açık arttırma ile kıymetli tablolarını ve birtakım nadide eşyalarını satacağını biz, sanat eleştirmeni olan Orhan'ın okuduğu gazetedeki ilanla öğreniriz. Naim, herkesin içinde eserini tenkit eden Orhan ile tanışmış, tartışmış, aralarına soğukluk girmiş, fakat sonradan dost olmuş, ilanı görünce kendisini ziyarete gelen eski dostunu karşısında bulunca pek bahtiyar olmuştur.

Naim'deki fiziksel değişikliği de yine, Orhan'ın gözünden fark ederiz.

"...Hala zarif, tatlı ve vakurdu. Saçları bembeyaz olmuştu. Solgun ve yorgun görünüyordu. Fakat yüzündeki Rönesans devri ressamlarını andıran o hoş özellik hiç değişmemişti." (s. 101)

Kısa bir sohbetten sonra Orhan'ın akşam yemeğini beraber yeme önerisini kabul eden Naim; yemek sırasında, detaylara girmeden, boşandığını söyler. İki yıldır seyahat ettiğini ve ağrıları nedeniyle hiç resim yapamadığını da ekler. Eşyalarını tamamıyla elden çıkardıktan sonra uygun bir pansiyona yerleşme isteğindedir.

Naim sözlerini sürdürürken, Orhan da ablası Mefharet'in yalısının üst katına bir pansiyoner aradığını hatırlar. Ablasıyla bu hususta görüşür. Görüşmenin neticesinde olumlu yanıt alır.

Naim geldiği yalıda oldukça mutlu günler geçirmeye başlar. Mefharet, Naim ile yakından ilgilenir. Naim bu yalıda Mefharet'ten başka Orhan'la ve Mefharet'in yeğeni Meral'le birlikte yaşamaktadır. Orhan'la Meral'i birbirine pek yakıştıran Naim, bu konuda ara sıra tatlı şakalar yapar.

Naim, Orhan'ın ısrarıyla akşam onunla beraber baloya gider. Yetenekli ressam tanıdık simaları selamlarken, Bülent Pulater'in baloya Leman'la geldiğini fark eder. Orhan'la Bülent, önceden tanıştıkları için sohbet etmeye başlarlar. Naim, balodan kimseye haber vermeden sessizce ayrılır.

Orhan, Naim'i gördüğünde şaşkınlığını gizleyemez. Ünlü ressam, anahtarını unutmuş ve evdekileri uyandırmak istememiştir. Üstelik, yağmurda gezdiği için

sırılsıklamdır. Ona merakla bakan Orhan'a, balodan neden adeta kaçtığını izah eder. Leman'ın eski eşi olduğunu ve Bülent Pulater'in hayatlarına girişiyle evliliklerinin nasıl bozulduğunu anlatır. Bu açıklamasının devamında, Orhan'a bir de itirafta bulunacaktır.

"-...Üç yıl tam bir anlaşma ve birlik içinde çok mutlu geçen hayatımızda, daha o gün bir sarsıntının başlangıcını hissettim... Fakat cesaretim kırılmadı... Çünkü karımı denemek, bana bağlılığını ölçmek için elime mükemmel bir fırsat geçmiş bulunuyordu... İnsanların ne derece bencil olduklarını bilir misin?... Bu tehlikeli genci dahi yenebilmenin, ona tercih edilmenin zevkini tatmak ve bu üstünlükle tatmin olmak hevesine kapıldım... Bu, gülünç ve budalaca bir bencillikti... Çünkü esansı ateşle oyundu. Ve bu ateşte yanacak olan kendi hayatımdı..." (s. 127)

Naim'in bu sözleri karşısında, onun Leman'la Bülent'in arasındaki hissi bağın farkında olmadığı için bu denli rahat davrandığı düşüncesinde yanıldığımızı anlarız. Ünlü ressam olan bitenin farkında olduğu gibi, yakışıklı ve başarılı bir gence üstün gelme hırsına kapıldığı için evliliğiyle adeta kumar oynamıştır.

Naim, dostuna yaşadıklarını tüm detaylarıyla anlatırken; anılarını sanki o anda yaşıyormuşçasına heyecanlıdır.

"-Karım değişiyordu!.. Kapıldığı aşk fırtınası, vicdanının sesini bile bastırmıştı... Gizliden gizliye aramızda uçurumlar açılıyor, rabıtalarımız gevşiyor, müşterek hayatımız kaçınılmaz bir çöküntüye doğru sürükleniyordu... Ben de tek teselli olarak sanatıma sarıldım... Her gün sabahtan akşama kadar dinmez bir humma ile çalışıyordum... Ve modelim tattığı yeni heyecanlarla pozunda istediğim ruhu yaşatmaya başladı... Böylece bütün varlığını kuşatan şehvet havası içinde eserime bir füsun olarak aktı... Onu, o sunduğu harikulade kadınlıkla kavradım, dehamı ona sardım ve işte bir sanat mucizesi yarattım... Fakat... O rüya ile beraber benim de hayatım bitti!..." (s. 127-128)

Leman'la baloda burun buruna gelmesinin şokunu üzerinden hala atamayan Naim, "Aşk Rüyası"nı Orhan'a gösterir. Bu tablo öyle canlı, öyle büyüleyicidir ki; ona bakan kişinin etkilenmemesi mümkün değildir.

Aradan bir hafta geçer. Naim, yalısında ikamet ettiği Mefharet Hanım'la olan arkadaşlığını hayat arkadaşlığına taşıma kararı almıştır. Mefharet ise

Naim'den etkilenmekle birlikte, başından geçen mutsuz ve onu çok yıpratan sabık evliliğinin tesiri altındadır. Naim, Mefharet'e hislerini açıklayarak; evlilik düşüncesinde olduğunu belli eder.

"-...Sizin her şeyiniz bana her zaman mükemmel göründü... İkimiz de yalnızlığın ve bahtsızlığın manasını biliyoruz... Birbirimizi çok iyi anlayabiliriz sanırım..." (s. 163)

Mefharet, Naim'den düşünmek için zaman ister. Bu zaman zarfında birbirleriyle daha sık bir araya gelmeye gayret ederler.

Naim bir gün, onunla konuşmak istediğini söyleyen Orhan'ı odasına davet eder. Orhan, arkadaşlarıyla gittiğini söylediği kamptan henüz dönmüştür. Aslında Naim'in bilmediği husus; Orhan'ın Leman, Bülent ve dağ köşkünü satın almak isteyen iki müstakbel alıcıyla dağ köşkünde konakladığıdır. Leman da bir gece Orhan'la baş başa kaldıklarında, vaziyetlerinin müşkül olduğunu söyleyerek ondan borç para istemiştir. Orhan da bu parayı kendisinin değil ama amcasının verebileceğini söylemiştir.

Orhan bu mevzuyu isim vermeden Naim'e anlatır. Paraya çok ihtiyacı olduğunu söylediği bir genç kadını kırmamak lazım geldiğinden bahseder. Naim bu parayı başta verme niyetinde olmasa da, Orhan'ı kırmak istemez. Orhan da Naim'in onayını alır almaz, Leman'ı arayarak yalıya çağırır. Hizmetlileri Şayeste'ye de; genç bir hanım gelip de Orhan'ın amcasını sorarsa, onu doğrudan Naim'in yanına götürmesini tembihler.

Naim, Leman karşısına geldiği vakit şaşkınlığını gizleyemez. Leman ise Naim'in huzuruna bu şekilde çıktığı için huzursuzdur. İçindekileri Naim'e aktarmaktan çekinmez:

"-Bu sizin için ne umulmaz bir zevk değil mi? Naim Beyefendi?... Hayatın benden intikamınızı aldığını düşünebilirsiniz... Sizden uzaklaştığı halde yine sizin lütfunuza sığınan bir kadın!... Beni şu anda kimbilir ne kadar zelil ve gülünç buluyorsunuzdur...

Ressam onu tepeden tırnağa sakin sakin süzüyordu. Tam üç yıl kendisine en büyük bir aşkın payansız zevkini ve saadetini yaşatmış olan bu nefis vücudu bakışlarıyla sarmıştı. Onun her noktasında kendi varlığının hala -evet hala- bağlı

bulunduğu bir sihir ve her kıvrımında tamamen aşina olduğu bir cazibe vardı. Ve bütün bu haliyle bu kadın asla hor görülemezdi." (s. 233)

Naim'in bu düşüncelerine rağmen, Leman'la konuşmalarının sert akışında alaycı bir tavra büründüğüne şahit oluruz:

"-...Hayır Hanımefendi, sizden ne senet, ne de kefalet isterim... Böyle şeylere katiyyen lüzum yok!... Buraya evime gelişiniz, benim için elli milyona değer!...

Leman, Naim'in gözlerinde yanan alevi görünce titredi. Onun ne kadar solgun ve acayip olduğunu ilk defa farkediyordu. Ama başına çıkan bir isyan dalgasıyla:

-Naim Bey! dedi. Bu son hakaretinize artık tahammül edemeyeceğim... Paranızı istemiyorum... Hoşça kalın!..." (s. 236)

Leman bu hesaplaşmanın akışında "Aşk Rüyası"nın halen satılmadığını görünce duygusallaşır. Fakat Naim'in sözleri onu bu duygusallığı sürdürmekten alıkoyar. Başında almayı reddettiği ama Naim'in vermekte ısrar ettiği parayı alarak yanından ayrılır. Naim, yıllar sonra Leman'la gerçekleştirdiği diyaloğun tesirindedir.

"Gözleri açık olduğu halde bir şey görmüyor; zihninin karmakarışık olmasına rağmen bir şey düşünemiyordu. Rüya değildi bu!.. Leman odasına gelmiş, onunla konuşmuş, elli bin lirasını alarak ve ardında mahvedici bir tesir bırakarak çıkıp gitmişti... Onun sesi hala kulaklarında uğulduyor, havaya sinen 'Reve-d'or' kokusunu kokluyordu." (s. 239)

Naim, kendisine seslenen Mefharet Hanım'dan adeta kaçarak sahile iner. Leman'la tanıştıkları gün, onunla olan anıları hatırına gelir. Leman henüz gencecik bir kızken, bir resim sergisinde tanışıp birbirlerine sonradan nasıl kenetlendiklerini anımsar. Üç yıl boyunca gıpta edilen bir saadetle yaşadıktan sonra, bir anda mutluluklarının nasıl bozulduğunu düşünür.

Derin düşüncelere dalmışken Orhan'la ansızın burun buruna gelen Naim, Orhan'ın ikisini bir araya getirmekteki maksadını anlatmasıyla yumuşar. Orhan, Leman'ı oldukça bedbaht gördüğünü, bu sebeple bir kez olsun görüşmelerini

istediğini söyler. Ayrıca birbirlerini unutamadıklarını hissetmiştir. Naim ise bu hissiyatı doğrulamaz, sadece medeni iki insan gibi ayrıldıklarını söyler ve ekler:

"- Onu bana gönderdiğin için sana müteşekkirim. Çünkü kendisine bir iyilik edebilme fırsatını bana vermiş oldun..." (s. 251)

Kasvetli sayılabilecek bir pazar günüdür. Bülent'in, ablası Süheyla'yı öldürdüğünü gazeteden dehşet içinde okuyan Orhan, haberi sesli bir şekilde aktarırken; Mefharet'in iyi olmadığını hisseder. Mefharet, neden böyle hissettiğini açıklar. Orhan, Leman'la Naim'i bir araya getirmekle Mefharet'e farkında olmadan kötülük etmiştir. Şimdi Bülent de hapiste olduğuna göre, kavuşmaları için aralarında bir engel kalmamıştır. Zira Naim'in, aklından Leman'ı çıkaramadığına emindir.

Naim'in yanına o gece davetsiz bir misafir gelir. Bu davetsiz misafir, Leman'dan başkası değildir.

Gece boyunca birbirlerine olan hislerini anlatan bu eski çift, hatırlarında ve içlerinde kalanı birbirlerine söylemekten çekinmezler.

Leman, Naim'den af diler. Bu maceranın onu çok yorduğunu ve geçirdiği günlerin birinde bile onu unutmadığını söyler. Naim ise evleneceğini ve artık her şey için çok geç olduğunu belirtir.

"-Hatanızı anladığınıza memnun oldum. Bana böyle dönüşünüz ve benden af dileyişiniz de tabiatiyle gururumu okşuyor... Bunlar cidden güzel şeyler... Ama ne yazık ki, arzularınıza eskisi gibi uyabilecek bir adam değilim!... Sizin gibi ben de değiştim; ben de hayatımı anladım... Hatam, sizin gibi bir kadını sevmiş olmaktır... Felaketimin tuzağını bana kendi hislerim kurmuştu... Böyle bir tuzağa tekrar düşmeyecek kadar gözlerim açıldı. Leman Hanım... Ortada tamire müsait de hiçbir şey yok! Üzülmeyin... Ne yapalım? Kırılan bazı şeyler hiçbir surette tamir edilemez..." (s. 280-281)

Leman, Naim'in kendisini artık istemediği hususuna inanmaz, inanmak istemez. Evliliklerinin son demlerinde çok ihmal edildiğini, fırçalarının bir kılı kadar kıymet görmediğini söyler. Sanatına hayatından daha çok bağlı olduğu için bir başkasının kollarına atıldığını haykırır. Ayrıca "Aşk Rüyası"nı geldikleri durumdan mesul tutar. Bu tabloyu meydana getirdiği günden beri bir şeylerin

yolunda gitmediğini söyler. Naim'in odasında gözüne ilişen bir bıçakla, "Aşk Rüyası"nı paramparça eder.

Leman tabloyu bıçak darbeleriyle parçalarken, Naim'in kılı bile kıpırdamamıştır. Bu tabloyu Leman'ın anısı için saklamış, kimselere vermemiştir. Leman döndükten sonra tablonun kendisine lüzum yoktur. Yüzünde bir tebessümle sevdiği kadını izlemektedir. Koşarak Leman'ı kollarının arasına alır.

"İkisinin de gözlerinden akan saadet yaşları birbirine karışıyor; artık aşkın rüyasını değil, gerçeğini ebedileştirmek üzere birleşiyorlardı." (s. 287)

Naim; Leman'ın gençliğine, güzelliğine ve ona gösterdiği ilgiye kapılarak; aralarındaki yirmi yılı aşan yaş uçurumunu görmezden gelmiştir. Bu hatasını, aynı şekilde Leman'la hayatını birleştirmesi takip etmiştir. "Çocuk yaşından beri büyük şöhretlere derin bir zaafı olduğu" yazar tarafından belirtilen Leman'ın bu durumunun Naim de farkındadır. Bu nedenle Leman, Bülent'le olan münasebetini açıkladığında; Naim, Bülent'in de "kendisi kadar ünlü" olduğunu söylemekten çekinmez.

Naim'in, karısına sessiz sedasız yapmış olduğu bu testin bu sebeple basit bir sadakat testi olduğunu söyleyemeyiz. Karşısında Bülent Pulater gibi ilgi çekici bir adam olmasaydı, Naim'in yine bu şekilde hareket edeceğini tasavvur etmemiz biraz güç olabilirdi. Bu ünlü, başarılı ve yakışıklı olduğu yazarca söylenen erkeğe, onun bilinen tüm meziyetlerine rağmen, üstün gelme arzusuna kapılıp eşiyle adeta oyun oynamıştır. Bu da saadetlerinin sonunu getirmiştir.

Naim'in, Leman'la Bülent'in arasında geçenleri tahmin etmesine rağmen "Aşk Rüyası" adını vereceği tablosunun, kendi diliyle "şaheserinin", Leman'ın ifadeleriyle mükemmelleşmesi de onu bu oyunu yarıda kesmekten alıkoymuştur. Naim, Leman'ın Bülent'le yaşadığı yasak aşkın tabloya yansıyan halinden öylesine hoşnuttur ki, sesini çıkarmak istemez. Bu da, Leman'ın söylediği gibi, sanatına sanılanın üstünde değer verdiğini ortaya koymuştur.

Şehabettin Mahir (*Aşk Rüyası*, 1949), ünlü bir romancıdır. Sultanahmet'te oturduğu evde; ikinci eşiyle, ikinci eşinin ilk evliliğinden olan iki kızıyla ve kendisinin ilk evliliğinden olan oğlu Bülent'le birlikte yaşamaktadır. Eve sürekli huzursuzluğun, kavganın ve geçimsizliğin hakim olduğunu oğlu Bülent'in Leman'a anılarını aktarırken özenle seçtiği cümlelerinden öğreniyoruz. Yine aynı

şekilde, Şehabettin Mahir'in karakter özelliklerine de bu konuşma sırasında vakıf oluyoruz:

"İçimizde yalnız babam, halim, derviş tabiatlı bir adamdı. Bize uzun uzun öğütler verir, fakat boş yere yorulurdu. Zira bu öğütler üvey annemle kızları büsbütün cerbezeleştirir, hatta isyan ettirirdi. Babamın onlardan yıldığını ve hiçbirini sevmediğini hissederdim. Vakit vakit bana:

-Oğlum, derdi, bari sen onlara uyma! Mutlaka bir gün tımarhaneye göndereceksin beni. Yahut da yüreğime inip öleceğim... Ah! Bir buradan başımı alıp gidebilsem! Şöyle uzak bir köşede kafamı dinlendirebilsem!..." (s. 73)

Şehabettin Mahir, sözünü ettiği durumun içinde dahi; o ünlü eserlerini verebilmiş bir yazardır. Bülent; babasının yalnızca evdeki yüksek sesten değil, eve dışarıdan sızan seslerden de rahatsız olmasına rağmen kendini yazı odasına kapatıp bütün gücüyle çalıştığını anlatır. Bu da bize, onun anlatıldığı gibi tevekkül sahibi bir adam olduğunu tasavvur etmemize yardım eder.

Şehabettin Mahir, son eserini tamamladıktan sonra; oğlu Bülent'e bir tatil önerisi sunar. Baba oğul; bir iki ay kadar baş başa, gözden uzakta kafa dinleyeceklerdir. Bülent'in bu öneriyi sevinçle karşılaması üzerine yola çıkarlar.

Ünlü yazar, vardıkları yerde, evdekilerden gizli yaptırdığı köşkü oğluna gösterir. Ormanın içinde, gölün kıyısında bulunan bu gösterişli köşkte; oldukça güzel, sakin günler geçirirler. Yazarın durgun hali dikkatini çeken Bülent, örnek aldığı babasına aklındaki soruyu yöneltir:

"-Bu son eseriniz sizi çok üzdü, değil mi babacığım? dedim.

-Evet, dört seneden beri kendimi ona verdim. Fakat Bülent'çiğim, bir sanatçı ancak kendini gereğince verdiği eserinde ebedileşebilir.

-Bundan evvelkiler de ayrı ayrı birer şaheser değil mi?

-Bence bu hepsinden başka! Onda bir ölmezlik bulunduğuna kaniim. Eğer okuyucularım da benim bu kanaatime iştirak ederse, yıllarımı boş yere harcamamış sayılacağım. Son bir rötuş için onu buraya getirdim. Bitirince sana da okurum..." (s. 75)

Şehabettin Mahir'in, üzerinde titizlikle çalıştığı bu eserini yaratırken; alışık olmadığımız bir yöntem kullandığını görürüz. Geceleri de çalışmak için odasına

kapanmaya başlayan ünlü yazarın, adeta bir tiyatro oyunu yazar gibi diyaloglara ihtimam gösterdiğini fark ederiz. Bülent, hayranı olduğu babasını geceleri de gözlemlemektedir:

"Babam bazen bir pasajı izah için ayağa kalkar, dolaşır, ben bir kenarda, onun hareketleriyle beraber duvarlarda ve tavanda gezinen iri gölgesini seyrederek sözlerini dinlerdim." (s. 76)

Köşke geldiklerinin üçüncü haftasında, dışarıdan patlamaya benzer bir ses duyarlar. Olay yerine geldiklerinde; bir otomobilin devrilmiş olduğunu ve otomobilin şoförünün de bir kadını otomobilin içinden çıkarmaya çalıştığına şahit olurlar. Bu şık giyimli kadını köşklerine taşıyan baba-oğul, kazada yara almayan misafirlerini mutlu etmek için adeta çırpınırlar. Fakat kendine gelir gelmez hırçınlığa başlayan ve onları sorguya çeken bu kadın onlara iyi davranmaz.

Otomobilin durumuna bakmak için yanlarından ayrılan Şehabettin Mahir, saatler sonra döndüğünde neye uğradığını şaşırır. Son romanının oracıkta duran müsveddelerini okuyan bu yabancı kadın, onu akıl almaz bir şeyle suçlamaktadır. Bülent, gecenin bir yarısı başlayan bu hararetli kavgayı odasından dinler:

"-Benim hayatımı kaleme almak hakkını size kim verdi? İşte bütün bu pasajlar benim ömrümden çalınmış... Sizi mahkemeye vereceğim. Bu eserin yayınına mani olacağım. Elimden ne gelirse yapacağım...

Babamın sert bir dille ona şöyle cevap verdiğini duydum:

-Herhalde aklınızdan zorunuz var hanım! Ben sizi tanımıyorum ki hayatınızı bileyim. İhtimal ki, eserdeki bazı motiflerin maceralarınıza tesadüfi bir benzerliği vardır. Fakat bu benzerlik, eserinin hayatınızla alakalı bulunduğunu ispat etmez. Buyurun, mahkemeler açık! İstediğiniz yere başvurun!..." (s. 82)

Kadına son olarak, otomobili hazır olunca köşkü terk etmesini söyleyen Şehabettin Mahir, ertesi gün hayatındaki en büyük şoku yaşar. Bu yabancı kadın; ünlü yazarın eserini kilitlediği yazıhanenin kilidini kırmış, müsveddeleri alarak kaçmıştır.

"Düştüğümüz şaşkınlık ve perişanlık pek müthiş olmuştu. Babam fenalıklar geçirdi:

-Ah Allahın belası, eserimi, şaheserimi çaldı!... diye haykırıyordu." (s. 83)

Olayı en yakın karakola bildirseler de, bir netice alamazlar. Yabancı kadın çoktan vapura binmiş, vapur da batarak müsveddeleri de beraberinde sulara gömmüştür. Şehabettin Mahir, bu olaydan hemen sonra üzüntüden felç geçirerek, bir hafta sonra hayatını kaybeder.

Yaşadığı sıkıntılı hayattan onu bir parça uzaklaştıran, yaşamaya dair ona umut veren romanının böyle elim bir hadiseyle ellerinden kayıp gitmesi ünlü romancının hayatla olan bağlarını bir çırpıda koparmıştır. Evliliğinde, evinde bulamadığı mutluluğu köşkte geçirdiği üç haftaya sığdırmaya çalışan üstat; bir gerçeği bilmeden ölmüştür. Zira bu yabancı kadın müsveddeleri çalmamış, onların yerini değiştirmiştir.

Murat Ağa (*Aşk Rüyası*, 1949), dağ köşkünün bekçisidir.

Nazım (*Posta Güvercini,* 1950)[17], İskender'in amcasıdır. Eczacıdır. Yeğenine çok düşkündür. İskender henüz küçük bir çocukken, onu yangından kurtarmıştır. Laleli'deki bir konakta çıkan bu yangında, İskender'in annesi hayatını kaybetmiştir. Bu elim hadiseyi, biz, İskender'in anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla takip ederiz:

"Bu yangını ben hayal meyal hatırlarım. O akşam amcam da bizde idi. Gece uykudan keskin feryatlarla uyanışım, alevler arasında koşuşan insanlar, annemi çağıran sesler, amcamın beni kucaklayıp ateş ve duman içindeki merdivenlerden indirişi uzak bir rüya gibi hala hafızamda yaşar. Sonraları bana yangını bütün ayrıntılarıyla anlatmışlardı. Fakat bu felaketin bendeki en etkili izi, beni ateşten kurtardığı sırada amcamın sol elinin kavrulması olmuştur. Parmaklarından yalnız ikisi- onlar da feci bir şekilde büzülmüş olarak- kalan bu yanık el, amcama karşı kalbimde daima sonsuz bir minnetle derin bir sevginin kaynağını teşkil ederdi..." (s. 16)

Nazım, Nuriye ile evlidir. Araları pek de iyi sayılmaz. Nazım, Nuriye'nin özellikle "çilingir sofrasına" karışmasından ötürü pek sinirlenir. Ne var ki, Nazım'ın bu alışkanlığından vazgeçmeye de niyeti yoktur. Tüm gün ev işlerinden başını kaldıramayan eşinin, ondan sadece ilgi ve biraz anlayış beklediğini

[17] Kerime Nadir, Posta Güvercini, Dördüncü Baskı, Gül Matbaası, 1973, İstanbul, s. 334. Roman, 1950'de yayınlanmıştır. Biz 1973 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

görmezden gelen Nazım, bu hareketiyle onu daha da hayatla kavgalı bir vaziyete sokar.

İskender'in anne ve babasını kaybetmesinin ardından amcasının evine temelli yerleşmesi; ikisinin arasında yine bir sorun çıkmasına neden olur. Fakat Nazım'ın buna aldırdığı yoktur. İskender'in tüm bakımını, yeğenini her ne kadar sevse de, Nuriye'ye terk etmiş; akşamdan akşama yüzlerini ancak gördüğü ev halkının sadece şöyle bir hatırlarını sormaya tenezzül eder olmuştur.

Nazım, Şahizer'i görür görmez onun güzelliği ve varlıklı oluşu karşısında büyülenmiştir. Nuriye de bu durumu fark etmiştir. Aralarında bu sebeple sık sık patlak veren kavgalar, zaten sıkıntılı olan evliliklerini çekilmez bir hale getirmiştir. Tam da bu günlerde kömür çarpması sonucunda hayatını kaybeden Nuriye, Nazım'ı, kötü bir şekilde de olsa, hür kılmıştır.

Romanda kimsenin sorgulamadığı hususu, Şahizer'in İskender'le konuştuğu vakit Şahizer'in sorguladığını fark ederiz. Nuriye'nin yazın hamama neden kömür aldığıyla sadece o ilgilenmiştir. Olaya bu cihetten baktığımızda, bu ölümün sıradan bir ölüm olmayabileceği konusunda birtakım şüphelerin doğması mümkündür. Özellikle Nazım, Şahizer'le evlendikten sonra; Şahizer'in kömürün bulunduğu hamama gittiğini gördüğünde panikle onu engellemesi, Nazım'ı gözümüzde şüpheli kılar. Ne var ki bu şüpheli ölüm, romanda hiçbir vakit açıklığa kavuşturulmaz.

Şahizer'le evliliği boyunca başlarda ona sadık kalsa da sonra da çapkınlığa başlayan Nazım, bu davranışının ikinci eşi tarafından görmezden gelindiğini fark eder. Fakat utanmak yerine, bu huyunu sürdürür. Yakalandığı vakitlerde dahi pişkin tavrının arkasına sığınır. "Kızıl Serçe" lokalinin müdavimi olup, oradaki kadınlarla sık sık görüşmektedir. Bu kadınları kimi zaman da eczanesinde ağırlamaktadır.

Maddi konularda hayli cimri davranan ve çoğu zaman evin geçimini, yeğeninin okul masraflarını Şaziment'e devreden Nazım, hiçbir vakit eşine teşekkür etmez. Şaziment'in durumu iyi olmayan kimselere ettiği yardımlara da ortak olmaz.

Nazım; Şahizer'in kaybından sonra, tıpkı öncesinde de yaptığı gibi, aradan çok zaman geçmeden evin hizmetçisiyle evlenir. Şahizer'in mirasından hiçbir

şekilde pay alamadığını fark ettiğinde eşine otopsi yapılmasını bile göze alarak; onu ölümünden sonra zina ile suçlar. Güya eşi kanserden ölmemiş, intihar etmiştir. Neyse ki, bu talebi yerine getirilmez.

Müeyyet Turhan (*Posta Güvercini,* 1950), aktördür. Evlenmeden evvel, Dansöz Kamra (Kamiy) ile yaşamaya başlamış; evlendikten sonra da onu metresi olarak tutmakta hiçbir sakınca görmemiştir. Müeyyet, kumpanyası ile dünyayı dolaşmaktadır.

Eşi Mübeccel'e önceleri pek düşkün olsa da, zamanla aralarındaki bağ kopmaya başlar. Ardından da Mübeccel'in komşusu ve aile dostu olan Şahizer'e aşkını itiraf etmekte hiçbir sakınca görmez. Şahizer'le İskender'in kıyıda samimi bir pozunu gizlice fotoğraf makinesiyle çekerek, bu fotoğrafı Nazım'a göndermemesi karşılığında Şahizer'den aşkını ister. Bu isteğine vakıf olamayınca, fotoğrafı iletmekte bir sakınca görmez.

Visalettin (*Ruh Gurbetinde,* 1953)[18], ipekçi Hayrullah Bey'in oğludur. Yirmi beş yaşındadır. Visalettin'in fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi biz, yazarın tasviri ile ediniriz:

"...Bu genç, fazla iriyarı ve insanı sıkacak derecede utangaçtı ama, cidden çok yakışıklıydı." (s. 27)

Visalettin; babasının ona uygun gördüğü bir kadınla, Neslihan'la, evlenmiştir. Neslihan ondan on yaş küçüktür. Nişanlılık döneminde pek konuşmamışlar, evlendikten sonra da susmaya devam etmişlerdir. Neslihan, Visalettin'le beraber olmak dışında onunla bir şey paylaşamamaktan dolayı üzgündür. Fakat Visalettin'in buna aldırmadığını görürüz. Üstelik, genç kadınla hemen her gece zorla beraber olduğundan ötürü, aralarındaki bağ her geçen gün biraz daha zedelenmektedir.

Bir gece onun yine bu tavırlarından korkan Neslihan'ın uzaklaşıp, önce biraz arkadaş gibi konuşmalarını ondan rica etmesi üzerine, Visalettin kızgınlıkla söylenir:

---

[18] Kerime Nadir, Ruh Gurbetinde, Beşinci Baskı, Gül Matbaası, 1980, İstanbul, s. 400. Roman, 1953'te yayınlanmıştır. Biz 1980 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir. Bu romanın devamı Pervane adlı romandır.

“-Sen Fransız okulunda okumuşsun, öyle mi?

-Evet!

-O okulda sana ne öğrettiklerini bilmem. Belki Fransızcayı yutmuşsundur. Ama bir kadın olarak metelik etmezsin, anladın mı? Bunda görgün de, bilgin de sıfır... Bir koca ile bir arkadaşı ayırt edemeyecek kadar cahilsin... (s. 41)

Visalettin’in çalışmaya da pek niyeti yoktur. Sabahları geç kalkmakta, ilgilenmesi gereken işlerle ilgilenmemektedir. Annesi Hürrem Hanım, oğlunun birtakım gizli meselelerle meşgul olduğunu anlayıp onu uyarmaya çalışır. Neslihan, ana oğulun bu konuşmasına tanık olur:

“Yerin bile kulağı vardır oğlum, diyordu. Bu yaptıkların vallahi şüphe uyandırır. Haberin olsun, baban küplere biniyor... “Bu oğlan işleri altüst edecek” diyor...

Visalettin:

-Yahu, babam beni çocuk yerine mi koyuyor? diye bağırdı. Kendisi elini biraz çabuk tutsun da, bu meseleyi güz içinde halletsin...

-Onu ummam oğlum. İşler pek karışıkmış... Hem şey... Müşteri de yokmuş. Hani onun istediği kadar veren...

-Onu, bunu bilmem. Burada kışlanmaz anam... Üstelik babam bana kafa tutarsa, kendi bilir. Gelir, başıma sardığı belaların hesabını ondan sorarım...” (s. 57)

Visalettin, Neslihan’ın; Yusuf’la mektuplaşmasını da yasaklar. Yusuf, Neslihan’ın amcasının oğludur. Neslihan’ın tek arkadaşıdır. Dolayısıyla bu durum, Neslihan’ı pek üzer.

Bir gün, Neslihan’ı musluğun başında öğürürken gören Hürrem Hanım, onun hamile olduğunu anlar. Bu haberi oğluna verdiğinde, Visalettin’in pek sevindiğini görürüz. Fakat bu haberi aldıktan sonra bile, eşine laf söylemekten kendini alamaz.

“...ondan mutlaka bir erkek çocuk istiyordu. Bunu Neslihan’a katiyetle söyledi. Eğer kız doğuracak olursa, yüzüne bile bakmayacaktı. Kız babası olmak

haysiyetine dokunurdu. Evet, muhakkak bir oğlu olacak ve adını-bir arslan yavrusu olacağı için-"Şirzat" koyacaktı. (s. 68)

Aradan aylar geçer. Neslihan beş aylık gebedir. Visalettin, üç gündür eve gelmemektedir. O gece, Neslihan'ı uyku tutmaz. Dışarıdan gelen sesler üzerine yerinden fırlayıp cama çıktığında, Visalettin'in bir adamla boğuştuğunu görür. Kısa bir süre sonra adam kaçarken, Visalettin yerde kalır. Neslihan onu eve taşıyıp yere yatırdığında, onun midesine saplanan bir bıçağı fark eder. Visalettin'in isteği üzerine onu çeker. Genç adam saniyeler sonra, hayatını kaybeder.

Romanın akışında, Visalettin'in para meselesi yüzünden öldürüldüğünü öğreniriz. Visalettin'in ailesi, oğullarının hiçbir davranışını eleştirmeyip, ne yaptığını sorgulamayıp, onu daima el üstünde tuttukları için, onun bu sonunu dolaylı yoldan hazırlamışlardır. Visalettin; sorumsuz, kısa yoldan para kazanmayı uman, empati duygusunu taşımayan bir adam olarak yetişmiştir.

Visalettin, Neslihan'la evlendiği vakit; onu bir ticaret sermayesi olarak görmüştür. Nihayetinde, eşi; ipotekten kurtarılmak istenen bir çiftliğin borcunun karşılığı olarak ona sunulmuştur. Visalettin ve ailesi, bu durum yüzünden Neslihan'ı hep küçük görmüşlerdir. Visalettin de eşine daima kötü davranmış, onunla ilgilenmemiş, ailesinin olumsuz tutumlarına bir yenisini de o eklemiştir. Sonunda, onu bebeğiyle hayatta bir başına bırakmıştır.

Danyal Bey (*Ruh Gurbetinde,* 1953), veznedardır. Kazandığı paranın üstüne, ağabeyiyle ortak oldukları çiftlikten gelen aylık gelirini koyarak, zar zor geçinmektedir.

Danyal Bey, bir gün ağabeyinin öldüğü haberini alınca alelacele Bursa'daki çiftliğe gider. Gittiğinde, ağabeyi İzzettin Bey'in ölmeden önce kendi hissesinin yarısını Bursa'da ipekçilik yapan birine ipotek ettiğini öğrenir. İpotek vadesi ödenmediğinden ötürü, şimdi Danyal Bey'in payı da sıkıntıya girmiştir. Danyal Bey, birkaç gün sonra İstanbul'a döner.

O gün, kızı Neslihan'ın karne aldığı gündür. Danyal Bey, kızını karşısına alarak onunla konuşmak istediğini söyler. Onun okuldaki başarılarından ötürü her daim onunla gurur duyduğunu, fakat hayatın da bir akışı olduğunu anlatarak; onu

evlendirmeye karar verdiğini belirtir. Kızı onun şaka yaptığını düşünse de, Danyal Bey çok ciddidir.

"-...ne üstün bir zekan, ne fevkalade istidatların olsa, yine bir kadınsın evladım. Er geç bir erkeğin kanadı altına girmen zaruridir. Kütüphaneleri yutsan, yine vazifenin, kocana ve yuvana hizmete inhisar etmesi gerekir. Ne çare? Bizdeki toplum hayatı böyle kurulmuş!...

Neslihan kaşlarını kaldırarak:

-Ama biz de garplılara benziyoruz artık değil mi? dedi. Bir garplı gibi düşünmek ve yaşamak hakkımız...

-Garpta dahi kadın, tabiatın kendisine verdiği vazife dışında tam bir saadet bulamıyor yavrum." (s. 19)

Danyal Bey'in bu sözleri sarf etmekteki asıl amacını, kızına durumu anlattığı vakit öğreniriz. Çiftliği ipotekten kurtarmak imkansızdır. Üstelik bu borcun faizi, Danyal Bey'in elindeki hisseyi de kaybetmesine neden olacaktır. Bu nedenle Neslihan'ı ipekçi Hayrullah Bey'in oğlu ile evlendirerek bu borcu silmek, onların kurtuluşu olacaktır.

Kızının, tahsilini yarım bırakmak istemediğini söylemesine rağmen onu dinlemeyen Danyal Bey, onu bu evliliğe zorlar. Nitekim istediğini elde ederek, onu Bursa'ya gelin eder.

Danyal Bey, Hayrullah Bey'in ona söz verdiği halde ipoteği kaldırmadığını pek acı bir şekilde öğrenir. Hayrullah Bey, borcun on beş gün içinde ödenmesini istediğine dair, Danyal Bey'e protesto çekmiştir. Protesto eline geçer geçmez soluğu Bursa'da alan Danyal Bey'in, Hayrullah Bey ile uzlaşma çabası da olumlu bir netice vermez.

"Neslihan üç gün süren kahırlı ve verimsiz bir mücadeleden sonra çiftliğe gelen babasını son derece kederli, adeta bitik bulmuştu. Danyal Bey, alçakça aldatılmış bir adamın meyus dalgınlığı içindeydi. Ağzını bıçak açmıyordu. Neslihan'la pek az, o da havadan sudan konuştu. Kızının yüzüne bakmaktan bile çekiniyor gibiydi." (s. 62)

Danyal Bey, daha fazla Bursa'da kalamayacağını anlayarak, ertesi gün İstanbul'a döner. Son derece üzgündür.

"...Danyal Bey Neslihan'ın bir felakete uğramış olduğunu artık idrak etmiş bulunuyordu. Onu kendi eliyle yakmıştı. Bu aile onların dengi değildi. Bu insanlarda haysiyet ve istikamet yoktu. Danyal Bey, birçok kusurlarına rağmen hayatta dürüst yaşamış ve dürüstlüğe kıymet vermiş bir adamdı. Kızını da şerefli bir hayat için hazırlamış, ona en başta doğruluğu belletmişti.

Damadı bir dolandırıcının oğlu idi. Şu son durumda onun babasına desteklik ettiğine şahit olmuş, üstelik kendisine bıyık altından güldüğünü de sezmişti. Bu haller pek kolay kaldırılabilecek cinsten değildi doğrusu!..." (s. 63)

Neslihan'ın eşi öldükten sonra İstanbul'a, evine, dönmesi Danyal Bey'i düşündürür. Neslihan'ın doğacak çocuğunun masraflarına nasıl yetişeceğini kara kara düşünmektedir. Çiftliğin satışıyla borcu kalkmıştır. Fakat eline kalan para, geçinmelerine yetmemektedir.

Danyal Bey, Neslihan'ın görümcesi olan Adeviye'nin kendi kızını Neslihan'a bırakması üzerine, iyiden iyiye çıkmaza girdiğini hisseder. Adeviye'nin ailesine bir mektup yazarak, onlardan maddi destek ister. Ne var ki gelen yanıt olumsuzdur.

Danyal Bey emekli olduktan sonra, geçinmekte daha da zorlanırlar. Üstelik, bazı davranışları da etrafındaki insanların hayatını zorlaştırmaktadır. Biz bunu, yazarın anlatımıyla öğreniriz:

"...emekli olalıberi evde çekilmez bir hale gelmişti. Her gün kahveye çıktığı halde, yine de ev işlerine karışmak, huysuzluk etmek için bol bol vakit buluyordu. Elif Hanım ondan boyuna şikayet ediyordu.

Neslihan bu vaziyetten çok sıkılmakta idi. Her zaman babasına, kendine göre bir meşgale bulmasını rica ediyordu. Ama bütün gayreti faydasızdı. Danyal Bey kendi kendine oyalanamayan, can sıkıntısından daima başkalarını rahatsız eden insanlardandı. Saide Hanım onun bu huyundan bütün evlilik hayatı boyunca çekmişti.

Evvela Danyal Bey'in okuma zevki yoktu. Eline hiç kitap almazdı. Bir fikir adamının psikolojik olgunluğundan tabiatıyla mahrumdu. Bu yüzden, daima, bir avarelik illetinin azabı içinde yaşıyordu." (s. 165-166)

Danyal Bey, Neslihan'ın dayısı olan Talip Bey'in kütüphanesindeki bazı değerli eserleri de elden çıkarmıştır. Bu hareketi bize; paraya ihtiyacı olduğu kadar, yine kitapların kıymetini bilmediğini de gösterir. Onun bu hareketine içerleyen Neslihan, para kazanmak için tercümanlık yapmaya ve kitap yazmaya başlar.

Eşini kaybedince, Neslihan'ın görümcesi Adeviye ile evlenen Danyal Bey'in pek mesut olduğunu görürüz. Romanın sonuna dek, Danyal Bey ile tekrar karşılaşmayız.

Kızının yanlış bir evlilik yapmasına sebep olduktan sonra, onun yanına sığınmasıyla daha da zor günler geçiren Danyal Bey, bu hatasının bedelini ömrü boyunca öder. Maddi manevi yaşadığı zorluklar, hem kendisini hem de çevresini zora sokar. Karısını kaybettikten sonra evlendiği Adeviye'nin evlilik meraklısı bir kadın olduğunun pek tabii farkında değildir. Ona bakma vaadiyle evlenen Adeviye'nin amacının rahat etmek olduğunu fark etmez. Kendi kızını bile çok küçük yaştan itibaren Neslihan'ın yanına, evleneceği için, bırakan Adeviye'den merhamet bekleyemeyeceğini düşünememiştir.

Hayrullah Bey (*Ruh Gurbetinde,* 1950), Neslihan'ın kayınpederidir. Yazar tarafından "asık yüzlü ve hantal" olarak tasvir edilir.

Yusuf (*Ruh Gurbetinde,* 1950), Neslihan'ın amcasının oğludur. Neslihan'ın Bursa'daki çiftlikte yalnız olduğu vakitlerde, onun yalnızlığını gideren tek kişidir. Amcası onu İstanbul'a aldırana dek, Neslihan'la iyi bir ikili olmuşlardır. Yusuf'un fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, yazarın gözünden ediniriz:

"...Bilhassa gözlerinin iriliği ve parlaklığıyla Neslihan'a olan o büyük benzerliği tamamen muhafaza ediyordu..." (s. 34)

Yusuf, Neslihan'ın evdeki yardımcısının kızı olan Nazlı'yla gizli gizli görüşmektedir. Hatta Neslihan, ikisini oldukça samimi bir vaziyetteyken yakalar. Neslihan'ın yanına sonradan gelerek duruma açıklık getirmeye gayret eden Yusuf, Nazlı'nın kendisi gibi pek çok gençle görüştüğünü ve onunla evlenmeye hiçbir şekilde niyeti olmadığını söyler.

Yusuf'un bu açıklamayı yapmaktaki maksadının, Neslihan'la adı konmamış ilişkilerinin yara almamasını istemesine yorabiliriz. Zira Neslihan, Yusuf'la Nazlı'yı gördükten sonra çok üzülmüştür. Bu sebeple Yusuf, kendini açıklamaya

yapmaya mecbur hissetmiştir. Üstelik, onun okul masraflarını Neslihan karşılamaktadır.

Bir müddet sonra, Yusuf'un bu mahçup halinden de eser kalmaz. Nazlı ile dedikoduları başını alıp gitmiştir. Bu hususta onunla konuşmak isteyen Neslihan'a, Nazlı ile asla evlenmeyeceğini söyledikten sonra ona diklenmekte beis görmez:

"-Sana ne oluyor kuzum? Sen kendine bak... Kendine bak da aptallığını gör...

Neslihan hayretle:

-Ne gibi? dedi.

-Bu genç yaşta bir ihtiyardan farksızsın. Hayatın zevklerinden hiçbir nasibin yok. Gezmesin, yürümezsin, eğlenmezsin, sevilmezsin....

Neslihan sabit bir nazarla Yusuf'un yüzüne bakıyordu. Çok incinmişti. Fakat yine de yüreği muhabbetle yanıyordu.

-İlahi Yusuf! Acaba bu dediklerin nasıl olurdu? Hele ben nasıl sever, nasıl sevilebilirdim?

Bu soru dudaklarından elinde olmadan çıkıvermişti. Kalbi çarparak bekledi...

Yusuf onu hafif bir alayla süzerek:

-Senin gibi bir insanın nasıl sevebileceğini kestirmek doğrusu güç! dedi. Bir kere çok kibirlisin...

-Ben mi?

-Sen ya... Ne zannediyorsun? Hislerini anlamak imkansız senin…" (s. 164)

Yusuf, Neslihan'ın kalbinin kırılmasını umursamadan istediği gibi konuşurken; Neslihan'ın fark ettiği bir hususu yüzüne vurmasından sonra donakalır. Yusuf, aslında Nazlı'yı kıskanmaktadır. Onun Yahudi bir adamla görüştüğünün haberini aldığından beri kendinde değildir. Bu hırçınlığı da aslında bu sebeptendir.

Yusuf, Nazlı ile o gece gazinoya gider. Konuşmaları esnasında, biz, Yusuf'un çoktan beri Neslihan'a yalan söylediğini fark ederiz. Nazlı'nın,

Neslihan'ı neden bu kadar önemsediğini Yusuf'a sorması üzerine, Yusuf; bazı gerçekleri itiraf eder:

"-Biliyorsun ki, kolejin yılbaşından beri bıraktığımdan henüz haberi yok. Okul taksidi olarak bana verdiği paraları seninle beraber yediğimden de... Onun bu parayı ne şartlar altında kazandığını görüyoruz. Sırf ben okuyayım diye... Zavallı...

-Asıl zavallı sensin, koca ahmak... Ne dersen de, Neslihan beni affetmeyecek.

-Vız gelir. Ama, mademki sen onu bu kadar düşünüyorsun, bu gece baloya gelmesi için yalvar, yakar, gönlünü et. Kitaplardan başını kaldırıp da biraz hayatı görsün. Bir damlacık olsun yaşama zevki tatsın. Bunu sağlayabilmek de seni teselli eder... (s. 170)

Neslihan'ın da davetli olduğu gecede, Yusuf herkesin içinde Nazlı ile evleneceğini söyler. Neslihan ile baş başa kaldıkları vakit, Yusuf; yakında Nazlı ile bir bebeklerinin olacağını söyleyerek ona bu evliliği yapmaya mecbur olduğunu anlatır. Okulu bıraktığını, çok yakında ona olan borcunu ödeyeceğini de sözlerine ekler.

Yusuf, Nazlı ile kısa bir süre sonra evlenir. Nazlı'yı ve kaynanasını da alarak, evden ayrılır. Çok geçmeden maddi sıkıntıya düşen Yusuf, doğan bebeğin de kendisine ve Nazlı'ya hiç benzemediğini fark etmektedir. Genç adam bunu bir defa dile getirmeye kalkmış, karşılığında da Nazlı'nın kendi ailesinde sarışın birtakım akrabalar bulunduğu cevabını almıştır.

Yusuf maddi sıkıntıya düştüğünden ötürü, haftanın birkaç gününü ailesiyle birlikte yine Neslihan'ın yanında geçirmeye devam eder. İşinden ayrılmış, borca batmıştır. Evin tüm yükü omuzlarında olan Neslihan, parası kalmadığından ötürü Yusuf'a zümrüt bir yüzük uzatır. Bu yüzük, Neslihan'ın annesinden ona yadigardır. Yusuf, Neslihan'a ardı ardına teşekkür ederek evden ayrılır.

Aradan bir yıl geçer. Yusuf, bir komisyoncunun yanında çalışmaya başlar. Mali durumunu düzelttiğinden ötürü, Neslihan'ın evine ayak basmaz olmuştur. Bir gün Neslihan'ın kapısını çalar. Ondan yine bir miktar para ister. Neslihan, iyi niyetinin sömürülmeye başlandığını düşündüğü için Yusuf'a bu parayı vermek

istemez. Yusuf'un, Neslihan'ın bu tavrı karşısında kendini ona adeta acındırdığını görürüz.

"-Kızım, sabaha kadar düşünüp taşınsan bir karar veremeyeceksin galiba... Üzülme... Ne yapalım? Ben kaderime razı olurum... Sana ümitle başvurdum... Senden bir fedakarlık umdum... Ne çare? Tabii... Benim için neden fedakar olacakmışsın? Ben mahvolsam da bundan sana ne?...

Neslihan dargın bir bakışla:

-Böyle düşünmekte haksızsın Yusuf, dedi. Dünyada senden hiçbir şey esirgemeyeceğimi bilmelisin... Nitekim, sana henüz kesin bir cevap vermedim. İstediğin parayı temin edebilecek bir imkan araştırıyorum. Bırak bir iki gün düşüneyim. Belki bir çaresini bulurum...

Yusuf, gözleri parlayarak sırıttı:

-O! Nesli... Ben demedim mi? Senin bu dünyada eşin yoktur diye..." (s. 259)

Yusuf, söz verdiği halde Neslihan'a biriken borçlarını hiçbir vakit ödeyemez. Neslihan'ın bu borçları dile getirdiği yoktur. Fakat Yusuf'un maddi olarak bir türlü rahatlayamaması da dikkatimizi çeker. Yusuf, bunun sebebi olarak Nazlı'yı gösterir. Onun kumar oynadığından, eviyle ilgilenmediğinden, birtakım serserilerle birlikte olmasından şikayet etmektedir. Nazlı da Yusuf'tan şikayetçidir. Yusuf'un, arkadaşları yüzünden bazı zararlı alışkanlıklar edindiğini, alkol aldığında da onu dövdüğünü Neslihan'a anlatır.

Aradan yıllar geçer. Maddi sıkıntılarının yükünü doğrudan doğruya Neslihan'ın üzerine bırakan Yusuf, bundan hiçbir şekilde gocunmaz. Başarılı bir romancı olan Neslihan'ın, maddi yönden ona daha çok destek olmasında beis görmez.

Yusuf'un eşi Nazlı, ikinci bebeğine hamileyken çocuğunu düşürmeye çalışıp, sonrasında da içtiği ilaçlar yüzünden hayatını kaybeder. Yusuf, Nazlı'nın yasını bile tutmayıp, ardından Neslihan'ın görümcesinin kızı olan Emel'le nahoş bir vaziyette Neslihan'a yakalanır. Neslihan olayın tesiriyle ikisini de önce evinden kovsa da; ardından ikisine de, evlenmeleri şartıyla, maddi rahatlık sağlamaya söz verir.

Kendisine ilgisi olduğunu fark ettiği bir kadının ona olan zaafından yararlanan Yusuf, maddi ve manevi açıdan ona yük olacağını düşünmeden her fırsatta ondan yardım istemiştir. Bu yardım isteği de hiçbir vakit reddedilmez. İsteklerinin borçla dahi olsa yerine getirildiğini bilmek, Yusuf'a kendini önemli hissettirir. Bu duyguyu, mutsuz bir birliktelik yaşadığı eşinde bulamadığından ötürü; her fırsatta soluğu Neslihan'ın yanında almıştır.

Nazlı'ya duyduğu aşk, onun birtakım gerçekleri görmezden gelmesine neden olmuştur. Evlendikten sonra da devam eden uyumsuzlukları, Yusuf'u kötü arkadaşlıklar kurmaya ve zararlı alışkanlıklar edinmeye itmiştir. Dahası, İzzettin'in kendi çocuğu olduğu konusunda şüpheleri vardır. Zira onu Nazlı'nın ilişki kurduğu yahudiye benzetmektedir.

Her fırsatta Neslihan'a sığınan Yusuf, onun öz kızı gibi büyüttüğü Emel'le ilişkisi olduğu ortaya çıkınca genç kadına yine bir hayal kırıklığı yaşatmıştır. Ne var ki, yine onun merhameti sayesinde bu vaziyetten meşru bir şekilde sıyrılmayı başarmıştır.

İsfendiyar Enis (*Ruh Gurbetinde,* 1950), romancıdır. Neslihan'ın karşısına ilk kez; onun gazinodan ayrıldığı gece çıkar.

İsfendiyar Enis'in fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, yazarın gözünden ediniriz:

"...Uzun boylu, şakaklarına kır düşmüş parlak siyah saçlı, mat yüzlü ve yeşil gözlü bir genç adamdı bu..." (s. 174)

Biz, İsfendiyar Enis'in adını önce bilmeyiz. Zira kendini tanıtmaz.

O gece Neslihan'ı evine kadar götürmeyi teklif eden bu gizemli adam, yol boyunca ona çok kibar davranır. Bir lokalde beraber viski içme teklifi de genç kadın tarafından reddedilmez. Neslihan'ı eve bırakırken onunla yakınlaşmak istemesi; Neslihan'ın da, başta karşı çıksa da, hoşuna gider. Bir hafta sonra genç kadının adresine gönderdiği mektup, onu öptüğü için ondan uzunca özür dilediği satırlarla doludur. Bununla beraber, ona gelmesini istediğini de yazmıştır.

İmzasız olan bu mektuba bir postrestant numarası iliştirilmiştir. Neslihan, onunla iletişime geçmez.

Aradan yıllar geçer. Neslihan, kehribardan bir tekne yapmış ve onu Antikacı Mihran Efendi'ye satmıştır. Yusuf'un paraya sıkıştığı zaman sattığı tekneyi ondan geri almak istediğinde, Mihran Efendi ona gemiyi İsfendiyar Enis adında bir müşterisinin satın aldığını söyler. Neslihan, ünlü bir romancı olduğunu bildiği bu kimsenin adını duyunca bir hayli heyecanlanır.

Mihran Efendi, İsfendiyar Enis ile bu mevzuyu görüşür. Seyahatten döndüğünde Neslihan'ı bizzat arayan bu adam, onu istediği vakit ziyaret edebileceğini söyler. Neslihan, ertesi gün saat üçte ünlü romancının evine gelebileceğini belirtir.

Ertesi gün evinde, kütüphanesinde, Neslihan'ı bekleyen İsfendiyar Enis; Neslihan'ın onu gördüğü an donakalmasını pek tabii karşılar. Zira o; birkaç sene evvel, Neslihan'ı evine bırakan ve ardından ona mektup yazan gizemli adamdır.

İsfendiyar Enis, Neslihan'la sohbet ettikleri esnada her şeyi anlatır. Kehribar gemiyi onun yaptığını bildiği için satın almıştır. Evlidir. Neslihan'ı arayıp sormaması bu yüzdendir. Fakat onu yine öpmekten kendini alamaz.

İsfendiyar Enis, Neslihan'ın karşısına yıllar sonra tekrar çıkar. Artık serbest olduğunu söyler. Neslihan da ona karşı koyamayarak, birliktelik teklifine olumlu yanıt verir. Yaklaşık bir yıl sonra, bir çocuklarının olacağı müjdesini alırlar.

Malûl Gazi Samet (*Ruh Gurbetinde,* 1950), Neslihan'ın görümcesi Adeviye'in evlendiği yüzbaşıdır. Adeviye'nin küçük bir kızı olduğunu yedi ay boyunca bilmeyen Samet, gerçeği öğrenince soluğu Neslihan'ın evinde almıştır. Durumu ona doğrulattıktan sonra, kandırılmış olduğunu gördüğü için Adeviye'ye sövmekten kendini alamaz. Yine de, Neslihan onu sakinleştirerek evine yollar.

Kemaletin Bey (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'a hayran mektupları gönderen Muvaffak'ın babasıdır. Oğlunun menenjit geçirdiğini Neslihan'a ileten kişidir.

Hasan (*Pervâne,* 1955)[19], Fügen'in eşidir. Fügen'in tabiriyle "serbest bir iş adamı"dır. Vaktinin çoğunu Dalyan'da balık avlayarak geçirmektedir. Hasan'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, İzzet'in gözünden ediniriz:

"...İçeriye küp gibi şişman, kırmızı yanaklı, dazlak kafalı bir adam girdi. Tahminen elli yaşlarında kadardı. Sırtında bir ropdöşambır vardı. Gür kırçıl kaşları ve kırpık bıyıkları kınalı bir kızıllıktaydı. Fizyonomisi, fikir hayatından uzak, orta zekalı insanların sadeliğini taşıyordu." (s. 138)

Fügen'i çok seven ve onun bir dediğini iki etmeyen Hasan, karısının serbest olarak nitelendirebileceğimiz davranışları karşısında rahatsızlık duymamaktadır.

İsfendiyar Enis (*Pervâne,* 1955), romancıdır. Karşımıza ilk olarak "Ruh Gurbetinde" romanında çıkmıştır. Orada kendisi hakkında verdiğimiz detaylı bilgiyi, burada aynı şekilde tekrarlamaya lüzum görmüyoruz.

Kenan Ziya (*Son Hıçkırık,* 1956)[20], genç bir binbaşıdır. Kenan Ziya'yı yine aynı yazarın Hıçkırık romanından tanıyoruz. Son Hıçkırık, Hıçkırık romanının devamı olarak yazılmıştır.

Kenan'ın büyük aşkı olan Nalan'ın ölümünün üzerinden tam on beş sene geçmiştir. Aradan geçen bu on beş seneye rağmen, Nalan'ın acısını ilk günkü kadar taze yaşamakta olan Kenan'ın rüyasıyla romana giriş yapılır.

"Nalan'ı rüyamda gördüm. Karanlık bir bahçede, üzerine yüksek bir yerden sular dökülen büyük bir havuzda yıkanıyordu. Solgun yüzü, o karanlıklar içinde bir tutam nur gibiydi. Şikayet dolu bir sesle bana:

-Kenan, dedi. Bak, hep gözyaşları içindeyim... Ne olur artık ağlama!.. Bu sulardan beni çıkar artık..." (s. 16)

Hıçkırık'tan bildiğimiz üzere, son dileği Kenan'la Handan'ın izdivaç yapması olan Nalan'ın bu arzusunun Son Hıçkırık'ta yerine getirilmiş olduğunu görürüz. Gördüğü rüyanın tesirinde kalarak uyandığı için hayli bedbaht gözüken

[19] Kerime Nadir, Pervane, Beşinci Baskı, Yelken Matbaası, 1978, İstanbul, s. 352. Roman, 1955'te yayınlanmıştır. Biz 1978 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.
[20] Kerime Nadir, Son Hıçkırık, Altıncı Baskı, Gül Matbaası, 1975, İstanbul, s. 224. Roman, 1956'da yayınlanmıştır. Biz 1975 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Kenan'ı, eşi Handan teselli eder. Handan, Kenan'ın gördüğü rüyanın tabirini yapmaktan da geri durmaz:

"-Annemin ruhunu muazzep ediyorsun Kenan, dedi. Bu gözyaşların onu mezarında rahatsız ediyor... Bırak yerinde rahat yatsın rica ederim. Bak, bunu rüyada kendisi de söylemiş!.." (s. 17)

Handan, Kenan'ın bir doktora görünmesini ısrarla önerir. Kenan'ın buna yanaşmayıp mesleği dahil çoğu şeye ilgisini yitirmiş olması onu endişelendirmektedir. Kenan ise kendini doğru bulduğu biçimde savunmaktadır:

"-Askerlik bana göre değil Handan! diye mırıldandım. Hiçbir zaman mesleğimin adamı olmadım...

-Yakında albay olacaksın...

-Üniforma giyen bir hayal adamı!..." (s. 19)

Konuşmalarının ardından, Handan'ın uyuduğundan emin olduktan hemen sonra kendine hakim olamayarak Nalan'ın mezarına giden Kenan, gördüğü şey karşısında gözlerine inanamaz. Lâhidin baş tarafından insan şeklinde bir nur belirir. Bu, Nalan'dır. Kenan, Nalan'ın mevcudiyetini idrak etmekte zorlanırken; bir de onun verdiği müjdeyi duyduğunda yerinden kıpırdayamaz. Nalan, Kenan'a hayata döneceğini söylemektedir. Hatta bu hadisenin tarihini de verir. Cuma gecesinden itibaren aralarına katılacaktır.

"-Yarın gece ha?..

-Evet...

-Şey.. Ben onlara... onlara ne diyeyim?

-Sağ olduğumu ve evime döneceğimi söylersin!.. (s. 22)

Eve gün ağarırken sevinçten adeta uçarak gelen Kenan, bu haberi önce Handan'la paylaşır. Handan'ın ona acıyarak baktığını ve bu habere inanmadığını fark etmesi, Kenan'ın sevincini gölgelemez. O günden sonra evde hummalı bir çalışma başlar. Her şey Nalan'ın sevdiği gibi, o sanki aralarından hiç ayrılmamış gibi hazırlanır.

Kenan'ın hem Nalan'a eskisi kadar bağlı olduğunu, hem de eşini ve çocuğunu çok sevdiğini söylememiz mümkündür. Nalan'ın gidişiyle onu dinmez

bir ıstıraba mahkum eden hayat, eşinin ve özellikle oğlunun varlığıyla çekilebilir olmuştur.

"Omuzunu okşadım ve oğlumu kucağıma aldım. Peyami henüz üç yaşında... Saçlarının kızıl altınını annesinden, gözlerinin koyu minesini de benden almış... Çıtır çıtır konuşuyor..." (s. 26)

Kenan'ın kurduğu bu mutlu yuva, gönlündeki Nalan'ın varlığını ona yok saydırmamıştır. Kenan'ın Nalan'a duyduğu bu ebedi bağlılık, hayatının bu tutku etrafında şekillenmesine neden olmuştur. Genç adamın bu hislerini birbirini takip eden düşüncelerinden tüm şeffaflığı ile öğreniriz:

"Ben hayatı sevmesini, Nalan'ı tanıdıktan sonra öğrendim. O hayat, sonsuz bir muhabbetin çağladığı saf bir pınardı. Neş'em, onun berrak sularında yıkanır; ümidim, onun derinliğinde yaşardı. Her damla gözyaşımda, onun serinlettiği tatlı bir teselli vardı.

Nalan öleli o pınar kurumuş; hiçbir rahmet ona tekrar su vermemişti. O vaha bir serap olmuş, hayat bir çölden ibaret kalmıştı." (s. 28)

Nalan'ın aralarına dönmesini heyecanla beklerken; aklı bütünüyle mazide olan Kenan, o günleri hatırladıkça adeta yeniden yaşar. Nalan'ın eşi olan, geçmişte derin bir öfke duyduğu İlhami'yi bile kötü anmaz. Hatta şaşırtıcı bir itirafta bulunur:

"...İlhami Bey'e bir minnet borcum vardır. Eğer Nalan mutsuz olmasaydı, bana aşkını, eminim, kıyamete kadar itiraf etmeyecekti!.. Ölüm döşeğinde karaladığı birkaç sahifeye tevdi edilmiş bu kutsal sır, sadece, onun büyük pişmanlığının eseridir." (s. 29)

O günün akşamında, Nalan'ın en sevdiği yemeklerle donatılmış büyük bir sofrada, Handan ve Kenan'ın yanı sıra aile dostları Doktor Afif Bey ve Profesör Şerafettin Bey de yer alır. Aile dostlarının da Nalan'ın geleceğinden haberleri vardır. Herkesin derin bir sükut içinde beklediği sırada, Nalan gerçekten çıkagelir. Kenan mutluluktan adeta uçmaktadır.

"Sevinçten ve saadetten yarı deli bir halde:

-Nalan, Nalan!.. dedim. Ve ona kollarımı açtım.

Evet, kollarımdaki bu kadın Nalan'dı. Teninden sızan leylaklar, bağrımdaki ezeli yaranın ateşini bastırıyor, iliklerime geçen ölüm hasretini dindiriyor; bana ilahi bir kuvvet, ilahi bir hayat veriyordu..." (s. 32)

Nalan'ı karşısında gören herkes bu vaziyete şaşıp kalır. Nalan öldüğü yaşta görünmektedir, yani oldukça gençtir. Nalan'ın defin ruhsatiyesini veren Doktor Afif Bey'in bu durumu sorgulamaya kalkması da bir sonuca vardırılmaz. Profesör Şerafettin Bey'in, Handan'ın, Nalan'ı büyüten Vesime'nin ılımlı yaklaşımları da eklenince; sadece Nalan'ın ağzından çıkacak olan açıklamaya odaklanılır. Nalan, babasının da isteğiyle gizlice bir kliniğe nakledildiğini, kendisinin yerine de ona benzeyen ümitsiz durumdaki bir hastanın yerleştirildiğini anlatır. Amaç, İlhami'den intikam almaktır. Nalan, hastalığının ilerlediği günlerde oldukça değişmiş olduğu ve yakınları bile onu tanımakta güçlük çektiği için, bu oyunu kimsenin fark etmediğini söyler. Fiziken iyileşmeye başladığında da hafızasını kaybettiği için, aradan geçen on beş yıl boyunca onlarla temas edemediğini belirtir.

Nalan'ın anlattığı bu hikayenin gerçek olmadığını bilen tek kişi Kenan'dır. Fakat bunu kimseye belli etmez. Nalan'ın aralarına katıldığını görmek ona yetmiştir. Kenan, o günden sonra her günü bir bayram havasında karşılar.

"Oh! O acı günler çoktan geçmişti... O türlü acıların hepsi dinmişti artık!... Nalan şimdi ne hastaydı, ne de bir başkasına ait!..." (s. 49)

Nalan'ı o sabah bahçede Peyami ile muhabbet ederken bulan Kenan'ın bu tablo karşısındaki saadeti, Nalan'ın sözleriyle gölgelenir. Nalan, bu dünyadaki mevcudiyetinin yalnızca bir mevsim süreceğini söyler. Ama bu gidişinin Kenan'ı üzecek şekilde olmayacağını belirtir.

Kenan'la Nalan, akşamüstü yalnız kaldıklarında kırlara açılırlar. Bu gezinti esnasında Kenan, tüm coşkunluğuyla Nalan'a içini döker.

"-Bu yollardan yıllarca sensiz geçtim!.. Kaç kere Kudsi Dede'nin kulübesinin harabesinde, senin hayalinle buluşmaya gittim... Kaç akşam saati orada guruba karşı ağlayan ruhumla seni çağırdım... Benim bu bağrışlarımı duyardın değil mi Nalan?..

Nalan sadece elimi sıkıyor, cevap vermiyordu. Susuşunda öyle derin manalar vardı ki, bunlar her türlü sözden tesirli idi." (s. 56)

Gezintilerinin son bulduğu Rahmetli Kudsi Dede'nin kulübesinde, onun torunu Mustafa ile karşılaşıp sohbete dalan Nalan'ı ilgiyle izleyen Kenan, tekrar maziye gömülür.

"...O anlatırken benim de gözlerimin önünde, o günlerin tatlı hatıraları canlanıyordu. Bir küçük sedir üstünde Nalan'la yan yana oturup dedenin ney'ini dinlediğimiz o mutlu saatlerin sihri, hemen bütün ömrümü kaplamıştı. O saatlerde zaman mefhumu ortadan kalkardı... Bütün bildiğimiz şeyler teker teker silinir, gözlerimizin önünde yepyeni esrarlı bir alem belirirdi. Bazan başımı Nalan'ın omzuna dayar; bu esrarlı aleme dalardım... Bazan o elimi tutar, sıkar, gözlerimiz birleşir, ruhlarımız birleşirdi..." (s. 58)

Nalan, eve dönüş yolunda Kenan'ın yakınlaşmaya çalışmasına karşı koyar. Ona kızmamıştır. Fakat bunun ve buna benzer bir hadisenin içinde yer almayacaklarını kesin bir dille belirtir.

Akşam olduğunda Nalan'ın odasına onun isteği üzerine eski mektuplarla giden Kenan, Nalan'ın onları yakmak istediğini öğrenir. Zira bu mektupların Handan'ı rahatsız ettiğini bilmektedir. Kenan karşı koysa da, Nalan onları yakmaya devam eder. Kenan'ın Handan'a yalvarırken adeta çocuklaştığını, Nalan'ın ise bu durum karşısında vakur duruşunu bozmadığını görürüz.

Nalan, Kenan'ı odasına sadece mektupları istemek için çağırmamıştır. Onu önemli olduğunu düşündüğü bir konu hakkında uyarmak istemiştir. İlhami'nin vaktiyle ablasına yazdığı mektubu Kenan'a uzatan Nalan, bu hadiseyi öğrenmesini ister. Biz de bu hadiseyi Kenan ile aynı zamanda, mektuptaki satırlar aracılığıyla öğreniriz.

İlhami'nin ablası Şaziment'in büyük oğlu Burhan, İlhami'yle yaptıkları hararetli bir tartışma sırasında ölmüştür. Onu öldüren İlhami değil, Burhan'ın küçük kardeşi Süfyan'dır. Süfyan bu cinayeti gözünü bürümüş olan servet, miras, sebebiyle işlemiştir. Dayısı ile ağabeyinin tartışmasını fırsat bilmiş, tabancasını ağabeyine doğrultarak onu öldürmüş, İlhami'ye de mirastan vazgeçmesi şartıyla konuyu kapatacağını söylemiştir. Yoksa katil zanlısı olarak İlhami'nin adını verecektir.

İlhami ile pazarlık yaparken; odaya bir anda giren annesi Şaziment'e anında sahte bir hikaye uyduran Süfyan, elinde silah olan ağabeyinin eline vuran dayısı

İlhami yüzünden yanlışlıkla canına kıydığını söylemiştir. Şaziment, oğluna inanmayı seçmiştir. Süfyan, mahkemede de yalan beyanda bulunmuştur.

Suçsuzluğunu anlatmak için çırpınan İlhami'nin ablasına yazdığı satırları okuyan Kenan, herhangi bir yorumda bulunamaz. Nalan ise yıllar sonra Handan'ın iyi niyetini kullanarak onlara bir süreliğine yatılı misafirliğe gelecek olan Şaziment'e karşı Kenan'ı uyarır. Kenan'ın sessizliğinin devam etmesi üzerine, Nalan açıklama yapma gereği duyar:

"-Sen de mi İlhami'nin günahsız olduğuna inanmadın? dedi.

-!!!...

"-İster inan, ister inanma! Şu var ki, bugünkü durum kaçınılmaz bir gerçektir. Oğlunun kanını kanla temizlemeğe and içmiş bulunan Şaziment Hanım işte karşınızda..." (s. 71)

Nalan'dan ayrılıp odasına gittikten sonra geceyi kabusla geçiren Kenan, okuduğu mektubun etkisinde kalarak; rüyasında İlhami ile tartıştığını görür. Kendini İlhami'ye karşı müdafaa etme derdindeyken, İlhami'nin silahı bir anda patlar. Kenan panikle uyandığında onu yine Handan teselli eder.

Kenan; Handan ile sohbetleri sırasında Nalan'ın, Şaziment Hanım'dan bahsettiğini söyler. Bu esnada da Handan'ın, ona haber vermeden halasına Nalan'ın geldiğini müjdelediğini öğrenir. Bu duruma içerleyen Kenan'a karşı halasını savunan Handan, her şeyden habersizdir.

"-Rica ederim Kenan, makul ol! Halam yabancı mı? Onun bu fevkalade sürprize herkesten fazla sevineceğine eminim... Çünkü bana, annemi çok sevdiğini defalarca söylemişti...

-Buna inanmam... Nalan'ı şahsen tanımıyormuş bile!... Babanla da araları o derece açıkmış ki...

-Yo... Halam annemi gayet iyi tanıyor.. Bana her şeyi anlattı... Bütün mesele, babamın manasız bir kaprisinden ibaretmiş!... O meşhur mirastan kendi payını bir hiç yüzünden reddetmiş... Sırf kendisine "mirasyedi" demesinler diye!..." (s. 84)

Kenan, Handan'dan duydukları karşısında Nalan'ın endişesinde haklı olduğunu anlar. Zira Handan, halasının iyi niyetinden kuşku duymamaktadır.

Kenan, İstanbul'daki işlerini bitirip de Çamlıca'ya döndüğü vakit; ev halkının Nalan'ın şerefine tertiplenmiş bir toplantıya gittiğini öğrenir. Nalan'ın yakın arkadaşı Şükufe'nin evinde verilen bu davette; Nalan, Handan, Afif ve Şerafettin Bey, Haşmet Bey, Şükufe ve eşi İrfan Bey vardır. Oldukça keyifli geçen bu akşamda, keyfi yerinde olmayan tek kişi Kenan'dır. Nalan'la baş başa ve dilediğince vakit geçirememenin hüznü, tüm benliğini sarmış vaziyettedir. Nalan elinden geldiğince Kenan'a vakit ayırmaya çalışsa da, çevresiyle de iyi ilişkiler içinde olmaya gayret etmektedir.

Büyükada'ya gittikleri vakit, Kenan içini kemiren şüpheyi Nalan'la paylaşır. Handan'ın, halasına yazdığı mektupta Kenan'ın ağzından onu evlerine davet ettiğini öğrenmiştir. Kenan bu duruma tepki göstermese de, Nalan'ın onu uyardığı günden bu yana, aklını bu hadise meşgul etmektedir.

"-Onları istemiyorum... Gelmelerine mani olmalıyız..

-Sen dikkatli ol, yeter... Handan onları sabırsızlıkla bekliyor... Ve nihayet burada çok kalacaklarını sanmam..." (s. 92)

Birkaç gün sonra gezintilerinden dönerken, köşke yaklaştıkları esnada misafirlerinin geldiğini öğrenirler. Endişeli ve üzgün görünen Kenan'ı, Nalan teselli eder. İyi bir ev sahibi olması gerektiği yönünde onu uyarır. Köşke vardıklarında Peyami'nin neşeli tavırları Kenan'ın dikkatini çeker.

"...Oğlum kollarında parlak yeleli, sırma eğerli küçük bir atla bize doğru koşuyordu.

-Babacığım bak, cici hala bana ne getirdi!..

-Ne güzel oyuncak! diyerek oğlumu kucakladım.. Onu meçhul tehlikelere karşı korumak istiyormuş gibi, sıkı sıkı bağrıma basıyordum." (s. 93)

Şaziment'in ve ağır ceza reisi olan oğlu Süfyan'ın sıcak sayılabilecek tavırlarını gözlemleyen Kenan, onları kendilerini evlerinde hissetmeleri hususunda telkin eder. Bu lafının üzerine birkaç gün sonra, evde Kenan'ı rahatsız edecek birtakım değişiklikler yaşanmaya başlar. Biz, bu değişiklikleri Kenan'ın gözünden fark ederiz.

“Evde her şey değişti. Yemekler bile, misafirlerin zevkince tertiplenmeye başladı artık... Handan’ı çoktan avucunun içine almış olan Şaziment Hanım, -Nalan’la Vesime’yi hiçe sayarak- ev işlerinde bir otorite kesildi...

Sayın Ağır Ceza Reisine gelince, ilk günden itibaren, bahsettiği faaliyeti göstermeye başlamıştı. Sık sık şehre inişler, köşke gelip giden iş adamları, bu adamlarla başbaşa uzun konuşmalar...” (s. 97)

Süfyan’ın hem ağır ceza reisi olarak görev yapması, hem de ticareti bırakmaması bilhassa Nalan’ın dikkatini çeker. Kenan; Nalan’ın, Süfyan’ın işine, ticarete, dair anlattıklarını can kulağıyla dinlediğini fark eder. Tüm aile dostlarının bulunduğu bu ortamda; İrfan Bey, Süfyan’ın ticaret gemilerinin selameti için Ege Canavarı denilen mahlukata dikkat etmeleri hususunda onu uyarır.

Akşam olduğunda Nalan’ın odasında yine onunla baş başa vakit geçiren Kenan, şikayetini beklemeden ona aktarır:

“-Ne oluyoruz? dedim. Bir meş’um çember içine sıkışmış gibiyiz. Başımıza neler gelecek?.. Niçin boyuna facialardan söz ediliyor?.. Neden hayatımız bu rengi aldı?...

Nalan sakin bir şekilde:

-Ne istiyorsun? diye sordu.

-Ne mi istiyorum?.. Eski günlerimizi... Huzur ve sükunla dolu olan o mutlu günleri... O manevi rahatlığı... Sadelik ve samimiyet içinde geçen asude demleri...” (s. 101)

Kenan’ın aslında Nalan’la beraber olmaktan kastının, geçmişteki Nalan’la, geçmişteki ortamlarında beraber olmak olduğunu bu şikayetinden anlamamız mümkündür. Hıçkırık’taki Kenan, Son Hıçkırık’ta Nalan’ın gelişiyle tekrar karşımıza çıkmıştır. Her şeyden, herkesten uzakta, sadece Nalan’la olmak, onu kimseyle paylaşmamak arzusunda olan Kenan’ı anlayan fakat bulundukları ortama onu adapte etmeye çalışan Nalan, bunu sabırla yapar. Hemen her gece Nalan’ın odasında, başını onun dizlerine yaslayarak durmaksızın ona olan sevgisini anlatan Kenan’ı yüzündeki silinmez tebessümle dinleyen genç kadın, adeta bir vazifeyi yerine getiriyor gibidir.

O gün Nalan, Kenan'ı köşkün büyük terasında çaya beklemektedir. Kenan bu buluşmayı iple çekmiştir. Nalan'ın yalnız olduğunu zannederek merdivenleri çıktığı esnada, terastan yansıyan bir erkek gölgesi ile karşılaşır. Bu gölge Süfyan'a aittir. Nalan'la Süfyan, teras dışından da duyulabilir bir sesle konuşmaktadır. Süfyan; hadsiz bir şekilde Nalan'ı, İlhami'yi zamanında Kenan'la aldatmakla suçlamaktadır. Bunu da sakin bir şekilde yapmakta, aynı şekilde Nalan'dan daha da sakin cevaplar almaktadır. Nalan kendini müdafaa etmemekte, Kenan'ı sevdiğini kabul etmektedir. Bunun üzerine hiddetlenen Süfyan'ın karşısında Nalan sakin tavrını korumaya devam etmektedir.

Konuşmalarının sonunda, Süfyan'ın Nalan'a aşkını ilan ettiğini duyan Kenan kaskatı kesilir. Üstelik Süfyan yalnızca aşkını ilan etmekle kalmamış, Nalan'a bir de evlenme teklif etmiştir. Nalan bu teklifi önce düşüneceğini söylemiş, ardından da Süfyan'la adeta eğlenerek onun karanlık karakterine atıfta bulunmuştur. Süfyan bunun altında kalmamış, Kenan'la Nalan'ın hissi bağından Handan'ın haberinin olmasını kabullenemeyip bu durumu mikropluk olarak addetmiştir.

Hırsını alamayıp Kenan hakkında da Nalan'a ileri geri konuşmaya başlayan Süfyan'ı daha fazla dinlemek istemeyen Kenan, kendine hakim olamaz.

"Terasa çıkışım o kadar ani oldu ki, nasıl olduğunu kendim de bilemedim. İlk defa benliğimde tam bir erkek varlığı hissediyordum. Küstahın suratına inen tokatımın yankıları bahçede çınladı...

-Yıkıl!.. diye haykırdım. Defol evimden...

Fakat Nalan koluma sarılmıştı:

-Kenan!.. dedi.

Evet, sadece adımı söyledi. Ama bu iki hecelik ihtarda, kudurmuş hırsımı gemliyen müthiş bir irade gücü vardı.

Soluk soluğa:

-Yılanın ta kendisi... diye söylendim." (s. 111)

Süfyan'ın Kenan'dan özür dilemesiyle ve Nalan'ın da aralarını bulmasıyla bu tatsızlık daha fazla uzamaz. Fakat Kenan'ın dikkatini çeken mevzu, Süfyan'ın işiyle alakalı olarak Nalan'ın bulunduğu imalardır. Bu imalardan oldukça rahatsız

olan Süfyan'ın ortamı kaçarcasına terk etmesi, Kenan'ın gözünden kaçmaz. Üstelik Süfyan'ı evinden kovduğu halde Süfyan evden gitmeye yanaşmadığı için, bu işten ne gibi bir çıkarı olduğunu kestirememektedir. Kafasını kurcalayan bu mevzuyu Nalan'la paylaşır:

"-Bu herifin gördüğü işler nedir? Ortada ne dolaplar dönüyor Nalan?...

-Hiçbir şey bilmiyorum...

-Benden gizleme nolur? Kaçakçılık mı yapıyor?..

-Kehanette bulunamam Kenan.." (s. 113)

Nalan'ın bu konu hakkında daha fazla konuşmamak istememesi üzerine, Nalan'la Kenan; daha önceden sözleştikleri üzere çay sohbetlerine dönerler.

Kenan o hafta içinde bir gece, her zamanki gibi Nalan'ın odasına gittiğinde; Nalan onda bir başkalık sezer. Kenan mantık çerçevesi içinde hareket edememekte, düşüncelerinin adeta esiri olmuş gibi davranmaktadır. Nalan, Kenan'ın birliktelik isteğini geri çevirmekle beraber, sert tavrını ortaya koysa da; Kenan onu duymaz. Birbirine benzer cümleleri ardı ardına sıralamakta, aşktan gözü kör olmuş gibi hareket etmektedir.

"-Mutlu olmak hakkımız değil mi?... Bir kerecik birbirimizin olmaktan ne çıkar?... Bu bir günah sayılsa da, çektiğimiz cehennem azabı onun kefaretini çoktan ödemiştir... Nalan, Nalan'ım... Bırak da sana bir kerecik sahip olayım...

Nalan bir an soluğunu tutuyor:

-Sen bana sahip olmakla neyi kastediyorsun Kenan?.. İhtirasına gıda olacak bir anlık vuslatı mı? Bu kadarcık bir şeye dünyada herkes sahip olabilir... Ve sen bundan daha ötede, hem çok ötede bana sahipsin... Bunu biliyorsun...

Fakat... Bütün varlığıma hakim olan his coşkunluğunu bu sözler durdurabilir mi?.. Artık önüme ordular çıksa, faydası yok..." (s. 121)

Kenan'a daha fazla direnemeyen Nalan'ın, Kenan'ın bu isteğine karşılık vermesi üzerine kendini duygusal bir coşkunluğa kaptıran Kenan; birden uyanır. Rüyada olduğunu fark etmesi kısa bir zaman almıştır. Zira oğlu Peyami, korktuğunu söyleyerek bağırmaktadır. Hamakta uyuyakaldığını fark eden Kenan

zıplarcasına kalkarak, oğlunun sesinin geldiği yöne doğru ilerler. Kısa bir süre sonra Peyami'nin olduğu yere varır.

"Şimdi her şeyi görüyordum: Burası, eski bir havuzun başıydı. Peyami, yosunlu bir taş yığınından ibaret kalmış olan küçücük adanın harap köprüsü üzerindeydi. Orada suyu örten nilüfer tarlası arasında, bir gün evvel oğluma almış olduğum lastik top parlıyordu.

Kıyıda, siyahlar içinde, meş'um bir heykel gibi dimdik duran Şaziment Hanım, köprüyü adadan ayıran çöküntüye doğru Peyami'yi sevketmek gayretindeydi:

-Bir adım daha, bir adım daha...

Şiddetten kısılan sesimle:

-Peyami dur!... diye haykırdım." (s. 123)

Oğlunu, topunu almak için havuza düşmekten son anda kurtaran Kenan'a olayın gerçek yüzü anlatılmaz. Şaziment hiç çekinmeden yalana başvurur. Peyami'nin onu hiç dinlemediğini, zamane çocuğu olduğu için başına buyruk davrandığını öne sürer. Kenan ise Şaziment'in az evvel Peyami'ye söylediklerini duyduğunu yüzüne vurmamakla birlikte, ona çocuğunu emanet ettiği için pişman olduğunu söyler. Bu lafların altında kalmayan Şaziment de Kenan'ın hasta olduğunu ve kuruntularla yaşadığını söyler. Kenan onunla daha fazla laf dalaşına girmeyerek oradan ayrılır. Yalıya gelince, başlarına geleni bir solukta anlatarak; Peyami'yi Handan'la Vesime'ye emanet eder.

"-Çocuğu bir an bile gözünüzden ayırmıyacaksınız... dedim. Şaban'a söyleyin topu oradan alsın..." (s. 124)

Handan, Kenan'ın anlattıklarını pek de inandırıcı bulmaz. Bunu ona açık açık söylemese de, onun sinirlerinin bozuk olduğunu düşünür. Kenan, Handan'ın ona inanmadığının farkındadır. Bu duruma isyan etse de, ona Nalan'ın söylediklerini pek tabii anlatamaz. Handan, misafirlerinin on beş gün sonra gideceğini, saygıda kusur etmemeleri gerektiğini söyleyerek, sabırlı olmasını rica eder. Kenan, Handan'ın da isteğiyle Nalan'la biraz gezintiye çıkmak için köşkten ayılır.

Adalara gitmek üzere motorlu sandalları ile çıktıkları yolda; Kenan, Nalan'a her zamanki gibi hislerini anlatmaya girişir. Yalnız bu defa bir değişiklik vardır. Kenan'ın ona olan sevgisini tekrar tekrar dinlemek isteyen Nalan'dır. Kenan, Nalan'ın bu tavrının sebebinin, onun gidişinin yakın olmasına bağlar. Nalan bu konuda ser verir, sır vermez.

Nalan'la Kenan'ın motorlu sandal gezintisi sırasında, yakıtları tükenir. Kenan, Nalan'la baş başa vakit geçirebilmek için depodaki sızıntı sorununu onunla paylaşmadığını itiraf eder. Nalan önce ona kızsa da, sonrasında durumla eğlenmeyi seçer. Akıntı onları Yassıada'ya sürükler. Böylece saatler geçer.

"Artık konuşmuyorduk... Yanyana, gecenin nefeslerini dinliyorduk... O nefesler, göğün yıldızlarla süslü kubbesinden inerek ruhlarımıza siniyor; rüyalarla dolu gençliğimizi, ömrümüzün mutlu hatıralarını, bütün o eski aydınlık günleri geri getiriyordu..." (s. 136)

Nalan'la Kenan, ilerleyen saatlerde adaya dört kişinin geldiğini görürler. Gelen adamlar, uzun çalılar sebebiyle Nalan'la Kenan'ı görmez. Adaya kalay külçeleri çıkarmaktadırlar. Kenan onların kaçakçı olduğunu anlayarak, sandalı adanın diğer tarafında bıraktıkları için şükreder. İçlerinden birinin yüzü de onlara tanıdık gelir. Bu adamı, birkaç gün evvel köşkün etrafında dolaşırken görmüşlerdir. Kenan bu adamın Süfyan'ın adamı olduğu düşüncesini Nalan'la paylaşsa da, Nalan onunla aynı kanıda değildir.

Kaçakçılar son külçeyi şato harabesinin metruk mahzenine gizleyemeden, adamlardan birinin çığlığı duyulur. Çok geçmeden, onu bir yılanın soktuğu anlaşılır. Kaçakçılar, apar topar adadan ayrılırlar. Nalan'la Kenan da, bir balıkçının motoruyla sabaha karşı yalıya ulaşırlar.

Nalan'la Kenan'ın dönüşünü büyük bir sevinçle karşılayan ev halkının yanında, onları adeta sorguya çeken Süfyan; Nalan'dan yine imalı yanıtlar alır. Nalan; Süfyan'ın gemisinden yardım istedikleri halde bu yardımın nedense karşılıksız kaldığını, daha da ileri giderek, adamlarından birini yılan soktuğunu gördüğünü söyler. Süfyan bu açıklama karşısında oldukça sinirlenerek, bu sözlerin karşılığında Handan'ı kışkırtmaya çalışır. Onun fazlaca iyimser olduğundan dem vurur. O vakte dek susan Kenan, konuşmaya yeltendiğinde Nalan'ın ikazı ile karşılaşır.

Süfyan sözlerinde daha da ileri gitmiş, herkesin ona nasıl baktığını fark ederek özür üzerine özür dilemiştir. Maziyi deşmeye kalkarak; Nalan'la Kenan arasındaki yakınlığa Handan'ın ses çıkarmamasına dikkatleri çekmeye çalışması, ortamdakiler tarafından hiç hoş karşılanmamıştır. Handan'ın da Süfyan'ın imalarını anlamazlıktan gelmesi Süfyan'ı daha da hiddetlendirmiş, Şükufe'nin önemsiz bir istekle konuyu dağıtma çabası başarıyla sonuçlanmıştır.

O günden sonra Nalan'ın Kenan'ı geceleri odasına almaması, Kenan'ı üzmeye başlar. Birkaç gün Nalan'ın koyduğu yasağa saygı duyduktan sonra, uykusuz geçen gecelerinin birinde dayanamayarak onun odasına gider. Nalan, Kenan'ı görünce odasını hemen terk etmesini ister. Buna uymak istemeyen Kenan'ın yalvarmaları odasının duvarlarında yankılanır:

"-Nalan niçin, böyle değiştin?.. Sana olan ihtiyacımı sensiz geçen dakikalarımın azabını anlamıyor musun? O alçak herifin araya soktuğu fite kıymet mi veriyorsun?. Bu, onun hesabına bir başarı sayılmaz mı?...

-Şimdi bunları tartışacak zaman değil... Çabuk git buradan... Senden istediğim sadece bu..." (s. 148)

Nalan'ın ikazını dinlemeyerek onu kollarına alan Kenan, Süfyan'ın bir anda odanın kapısında belirdiğini görür. Süfyan alaycı bir ifadeyle, bahsi kazandığını söyler. Bununla beraber, bir sükut hakkı istemektedir. Buna olumsuz yanıt veren Nalan'ın tavrı, onu daha da hiddetlendirir. Süfyan, o esnada yanlarında beliren Handan'dan medet umar. Handan ise sakinliğini korumuş ve bu vaziyetin ortalığı velveleye vermeye gerek olmadığı konusundaki tavrını sürdürmüştür. Böylelikle, zafer kazanmayı bekleyen düşman bir anda püskürtülmüş; üçü birden Nalan'ın odasında adeta sessiz bir kutlama yapmıştır.

Dakikalar sonra odalarına dönen Kenan'la Handan'ın, Nalan aralarına döndükten sonra beraber uyumadıklarını Kenan'la Handan'ın konuşması esnasında öğreniriz:

"-Evet, titriyorsun... Eğer üşüyorsan?... Şey... Burada... Yanımda yat...

Tuhaf bir şey söylemişim gibi hayretle durakladı. Dudaklarında donan gülümsemede hafif bir acılık vardı:

-Bunu istiyor musun sahiden?

-Evet, niçin istemeyeyim?...” (s. 155)

Kenan’ın bu isteğini geri çeviren, tek arzusunun yalnız kalmak olduğunu söyleyen Handan; Kenan’ı şaşkınlığa uğratır. Zira Handan’ın ona karşı koyması, onu kırma pahasına da olsa bu teklifi geri çevirmesi Kenan’ın alışık olmadığı bir durumdur. Kenan kısa bir süre düşündükten sonra, geç de olsa gerçeği fark etmesiyle afallar.

“Daha az evveline kadar, Nalan’la benim üzerime, bir koruyucu melek gibi kanat geren o değil miydi?... Demek öteden beri sevgimize karşı gösterdiği anlayış, bizi beraberliğe teşvikte gösterdiği samimi hoşgörürlük hep durumu korumaktan ibaretti?...

Bunu anlamakla, beynimden vurulmuşa döndüm. Evet, şüpheye yer yoktu artık: Handan acı çekiyordu. Handan bana kırgındı... (s. 155)

Kenan, Nalan’ın gelişiyle beraber; tüm ilgisini onun üzerinde toplamıştır. Bu durumun etrafındaki insanları, özellikle eşini, nasıl etkileyeceğini hesap etmemiştir. Belki de etmek istememiştir. Handan’ın az evvel takındığı tavır onu üzse de, onun gönlünü alacak cesareti ve yüzü kendinde bulamamıştır. Kenan’ın Nalan’a ne derece büyük bir aşk ve tutkuyla bağlı olduğunu göz önünde tuttuğumuzda, istemeden de olsa üzdüğü eşinin kırılan kalbini onarmak için “isteyerek” bir adım atacağı şüphelidir.

Çektiği vicdan azabıyla günler, haftalar deviren Kenan; Doktor Afif Bey’in, oğlu aracılığıyla gönderdiği notla iyiden iyiye durgunlaşır. Kenan, onunla önemli bir mesele hakkında konuşmak istediğini ileten Afif Bey’in; son hadise hakkında bilgisi olduğundan şüphelenir.

Hemen o akşam Afif Bey’i ziyarete giden Kenan, ondan inanılmaz bir şey öğrenir. Süfyan, Nalan’ın akli dengesinin yerinde olmadığını iddia ederek, Profesör Şerafettin Bey’den bu hususta bir rapor almak istemiştir. Bunu onaylamaz görünen Şerafettin Bey’e bir de rüşvet teklif etmiştir. Afif Bey, çok geç olmadan Kenan’ı bu konuda uyarmak için yanına çağırmıştır.

Duyduklarına inanmakta zorlanan Kenan, Süfyan’ın bunu neden yaptığını anlamakta zorlanmaz. Afif Bey’e, Süfyan’ın Nalan’a aşık olduğunu ve Nalan’ın da onun evlenme teklifini reddettiği için böyle bir intikam yoluna girdiğini söyler.

Kenan, Şerafettin Bey'in de orada olduğunu sonradan fark eder. Onun Nalan'a bu raporu yazmama konusunda tereddütü olmadığını düşünse de, Şerafettin Bey'in aklına başka düşünceler hakimdir. On beş yıl boyunca ortadan kaybolan ve bu on beş yılı hiçbir şekilde hatırlamayan birinin müşahade altında tutulması gerektiğini düşünmektedir. Profesör bununla da kalmayarak, Kenan'ın uzun süreden beri ordudan raporlu olarak izinli olduğunu ve onun sağlığı hakkında da şüpheye düştüğünü söyler. Böylelikle, Süfyan'ın davayı kazanabileceği ihtimali Kenan'ı bir anda altüst eder. Bu talihsiz durum, onu derin düşüncelere sevk eder:

"...Vakıa, on beş yıllık mazinin bir hayalden ibaret oluşu, bu gülünç davayı daha başlangıcında temelinden yıkmağa yeterliydi; ama, bu menfur teşebbüs hiç yoktan Nalan'ı tedirgin edecek, onun sırrını deşecek ve belki de, en korktuğum sonucu tezleştirecekti... İşte bütün telaşım, bütün isyanım bunun içindi..." (s. 164)

Kenan, metin olmaya çalışarak aile dostlarının yanından ayrılmak üzereyken; Şerafettin Bey, meseleyi Nalan'la paylaşmaması hususunda Kenan'dan söz alır. Bu sözü alırken, Nalan'ın ertesi gün kahvaltıda durumu sezip Kenan'a her şeyi anlattırması ihtimalini düşünmez. Nalan bu duruma şaşırmadığı gibi, Şerafettin Bey'le bizzat görüşerek; Süfyan'ın ona vermek istediği rüşveti alması için onu ikna eder. Bir planı vardır.

Şükufe ile İrfan'ın kızı Betül'ün düğününde, Nalan'ın Süfyan'la olan samimiyetini kıskanan Kenan, Handan'ın ona çok içmemesi yönündeki ikazını da umursamaz. Handan, ona annesinin sadece durumu korumaya uğraştığını söyler. Peyami'yi de rahatsız olduğu için birazdan eve göndereceğini bildirir.

Kenan, düğünde onu bularak Nalan'ın on beş yıl boyunca hangi akıl hastanesinde yattığını bir türlü bulamadıklarını söyleyen Afif Bey'e cevap veremez. Aklı, ortamdan hızla uzaklaşan Nalan ve Süfyan'dadır.

Nalan'la Süfyan'ı takip ederek, kıyıda baş başa yaptıkları konuşmaya kulak kesilen Kenan, Süfyan'ın Nalan'a evlenme teklif ettiğini duyar. Nalan bu teklifi kabul ederek, düğündeki herkese bu kararlarını ilan etmesini ister. Bu isteği yerine vakit kaybetmeden getiren Süfyan'ın ardından, düğün evinde bir alkış tufanı kopar. Kenan, o dakikadan sonra tüm gücünü kaybeder.

“Çökmüş olduğum yerden kalkmağa boşuna çalıştım. Cansız bir haldeydim... Şimdi gecede ne koku vardı ne mana!... Duyduğum sesler bile başka dünyalara ait gibiydi... Etrafımı saran zifiri karanlıkta boğuluyordum..” (s. 177)

Nalan, Kenan’ın yanına gelerek onu kucaklar. Kenan da Nalan’ın kokusunu içine çekerek öylece kalır. Kenan’ın, Nalan’a yalvarmaları gecenin sessizliğinde yankılanır:

“-Nalan... diye soludum. Nalan... Seni bu halde görmeğe, ölümü tercih ederim... Sen varsan benimsin; yoksan hiç kimsenin... Eğer bir tek öpüşümle yok olacaksan cidden, ver dudaklarını bana... Ver de her şeyin sonu gelsin, razıyım... Tek bu azabım dinsin... Ölüm acısından da beter bu azap...” (s. 178)

Kenan’ın, Nalan’ı bu sözlerinin ardından öpmesi; Nalan’ın ise sessizliğini halen koruması üzerine Kenan gerçeği geç de olsa fark eder. Öptüğü kişi Nalan değil, Handan’dır. Kenan öyle sarhoştur ki; yanına gelen kişinin Handan olduğunu fark edememiştir.

Romanda, birbirlerine su damlası kadar benzedikleri her fırsatta vurgulanan anne kızın bu durumu Kenan’ı yanıltmakla kalmayıp; onu büyük bir açmaza sokar. Handan bu durumu da anlayışla karşılayarak, Kenan’a Nalan’ı tebrik etmesi gerektiğini söyler. Düğün halkının arasına karışarak Nalan’ı ve Süfyan’ı kederini belli etmemeye çalışarak tebrik eden Kenan’ın imdadına Şerafettin Bey yetişir.

Profesör Şerafettin Bey, herkesin içinde, Süfyan’ın ona Nalan’ın tehlikeli bir deli olduğunu, bu konuda önlem alınması gerektiğini kendine ilettiğini söyler. Bu sürecin hızlandırılması için Süfyan ona rüşvet mahiyetinde bir çek verir. Bu çeki herkes görür. Devam eden bu çözülmede, Komiser Bey ve dört meslektaşı, Süfyan’ın Ege Canavarı olduğunu Nalan’a açıklatırlar. Nalan başından beri bu gerçeklerin farkında olup, bunların ortaya çıkması için oyun oynamıştır.

Tüm bunların üzerine kendine hakim olamayan Süfyan, tabancası ile Nalan’a iki el ateş eder. Handan kendini kaybetmiştir. Kurşunlar Nalan’a isabet etmez. Süfyan kelepçeli vaziyette götürülürken, annesi Şaziment’in şu anda intikamlarını aldığını söyler. Peyami de o gece rahatsızlandığından ötürü Handan tarafından Vesime ile köşke gönderildiği için, olabildiğince hızlı bir şekilde eve gitmeye çalışırlar. Kenan panik halindedir:

“Çabuk, daha çabuk gitmeliydik!... Bir faciayı mutlak surette önlemeliydik!... Oğlumun, biricik oğlumun imdadına yetişmeliydik!...” (s. 191)

Çamlıca’ya vardıklarında, köşkü alevlerin sarmış olduğunu görürler. Vesime, Peyami’nin başında uyurken Şaziment çocuğu üst balkona kaçırmış, köşkü de beraberinde ateşe vermiştir. Kenan’ın, oğlunu kurtarmak için attığı her adım Şaziment tarafından engellenir.

“Hızla birkaç adım geri kaçtım. Ve birden gördüğüm sahne saçlarımı dimdik etti. Peyami’yi kolları arasında tutan Şaziment canavarı, alevlerin kızıllığında, avını pençesine geçirmiş meş’um bir karakuş gibi orada dimdik duruyordu.” (s. 193)

Peyami’yi almak için balkona tırmanan Kenan’ın yaptığı hamleler boşa gider. Şaziment’in elinden Peyami’yi almak imkansız gibidir.

“Bir cehennemde ölümle kovalaşarak, kör hamlelerle oğlumun feryatlarını izledim... Ona eriştiğim vakit eceline susamış olan acuze eteklerinden tutuşmuş meşgale gibi yanmaya başlamıştı...” (s. 195)

Şaziment’in kırık bir döşemeye ayağını basmasıyla içeri gömülmesi, Kenan’ın çocuğunu ondan kurtarabilmesine olanak tanır. Böylelikle, Şaziment kendi çıkardığı yangında kendini öldürür. Handan omzuna aldığı ufak bir yara ile kurtulur. Peyami de sağlığından neyse ki bir şey kaybetmez.

Ailecek bir facianın eşiğinden dönmeleri, Kenan’ı daha sakin bir hayat arayışına iter. Nalan’ın da isteğiyle, Büyükada’daki köşkü tutar. Kenan’ın dikkatini çeken mesele, Handan’ın bir türlü eski neşesine kavuşamamasıdır. Buna üzülmekle beraber, Nalan’ın yakında gideceğini bilmek onu daha da hırpalamaktadır.

Kenan’la Nalan’ın sık sık çıktıkları yürüyüşlere adada da devam ettiklerini görürüz. Bu yürüyüşlerde Kenan, Nalan’dan ayrılmak istemediğini ardı ardına tekrarlarken; Nalan sakin tavrıyla onu teselli eder:

“Acıdan katılmış bir halde:

-Senden nasıl ayrılırım ben, nasıl?... diye inledim.

-Bunun, korktuğun gibi olmayacağını sana kaç defa söyledim... Bana güven!...

Ellerini öperken, parmakları dudaklarımı seviyordu:

-Ben her zaman senin yanında olacağım... Ruhum seninle beraber yaşayacak. Bir an bile sen yalnız bırakmayacağım Kenan!...” (s. 199-200)

Handan’ın durumunun gün geçtikçe daha da kötü bir hal alması, Doktor Afif Bey’in onu başka bir yere nakletme fikrini öne sürmesine neden olur. Handan’ın sadece yalnız kalmak istemesi, her şeye ilgisini kaybetmesi, çocuğuyla bile ilgilenememesi herkesin dikkatini çeker.

Handan, Afif Bey’in önerisini dikkate alarak; Kenan’la Nalan’a bir müddet için İtalya’ya arkadaşının yanına gitmek istediğini bildirir. Bu kararını bildirirken son derece üzgündür. Hazırlıklarını çarçabuk tamamladığında, Kenan onunla son bir kez konuşmak ister. Onu üzdüğünün farkında olduğunu, onun yerine kendisinin acı çekme isteğinde olduğunu söyler. Handan, Kenan’a kırgın olmadığını söyler.

“-Annemle beraber kalman benim en büyük tesellim! diye fısıldadı. Eğer o olmasaydı sizleri kime bırakır giderdim?... İkiniz dünyada benim en kıymetlimsiniz!... Sizin sevginiz olmasa, benim hayatımın ne manası kalırdı?... Biz üçümüz, bir tek aşkın sahibiyiz, Kenan... Her birimiz onun bir parçasıyız...

Handan bu sözleri öyle büyük bir samimiyetle söylüyordu ki, içim sızladı. Belki ortada benim kuruntumdan başka bir şey yoktu!...” (s. 205)

Handan’ı ertesi gün vapura kadar yolcu eden Kenan, onu gönderdiği için pişmanlık duyar. Handan’ın hiç ağlamamış olması da vicdan azabını hafifletmez. Nalan’la ve aile dostlarıyla teselli bulmaya çalışır.

Gece çıkan fırtınayı takip ederken Handan’ın iyi olup olmadığını düşünen Kenan, Handan’ın bindiği vapurun acentasında çalışan Mösyö Herbert’i ertesi gün karşısında görünce irkilir. Mösyö Herbert, Handan’ın bindiği vapurun Midilli açıklarında battığını haber vermek için gelmiştir.

Kenan o günden sonra vicdan azabının da getirdiği bir bunalımın içine düşer. Sürekli Handan’ı düşünmekte, hafızasında hep iyi anılar dolaşmakta, bu da onu daha da üzmektedir.

“Handan’ı arıyor ve özlüyordum... Ona olan ihtiyacım bambaşka idi... O, hayatımın mahremiyetlerine- Nalan’dan da ötede -vakıftı... Benim karımdı. Her şeyimdi!...” (s. 213)

Kenan’ın Nalan’a, onun ölümünden sonra dahi, büyük bir tutkuyla bağlı olmasını, Handan’ı üzme pahasına Nalan’ı seven duruşundan bir an bile ödün vermemesini, Nalan’ı hayatının merkezine koymasını göz önünde tuttuğumuzda; Kenan’ın bu düşüncelere sahip olmasını yadırgamamız mümkündür. Kenan, Handan’ın yerini Nalan’ın bile dolduramayacağını anlamış; Handan olmadan yaşayacağı bir hayatın ona nasıl ağır geleceğini tasavvur eder olmuştur.

Kasım ayında, Kenan’ın tayin emri gelir. Albaylığa terfi etmiştir. Vazifesine Sivas’ta devam edecektir. Bu haber onu çok duygulandırır. Zira bu şehir; Kenan’ın doğduğu, bir müddet yaşadığı, annesini toprağa verdiği, Nalan’ın babası Azmi Bey’e rastladığı şehirdir. Nalan’ın da onlarla beraber geleceğini söylemesi Kenan’ı bir parça teselli eder.

O gece Madam Anjel’in davetinden döndüklerinde, Nalan ilk kez Kenan’ın onu öpme isteğine karşı koymaz. Gün ışıdığında Nalan’ın yanında uyuduğunu fark eden Kenan, gözlerine inanamaz. Parmaklarını Nalan’ın çıplak omuzunda gezdirirken, bir yara izine değince duraklar. İşte o zaman, bütün gerçeği kavrar.

“... Benim olan, Handan’dı... Aşkımı ve bütün varlığımı onun mutluluğu yaratmıştı... O benden hiçbir zaman ayrılmamış, uzaklaşmamıştı... Demek??!!...

Giden, Nalan’dı...

Gözlerimi yumdum... İçimden kopan derin bir ah, dudaklarımdan bir son nefes gibi çıktı... Bu, benim Nalan için ağlayan kalbimin son hıçkırığı idi...” (s. 223)

Roman sona ererken, Kenan’ın dinmez sızısı olan Nalan’ın gidişi; Handan’ın onun yanında oluşunu bile görmezden getirecek bir vaziyetin habercisi durumundadır. Nalan’ın, Kenan’la sohbetleri esnasında söylediği bir cümle, Kenan’ın içinde bulunduğu durumu özetler niteliktedir.

“-Nankör değilsin; her çok seven gibi kanaatsizsin... Bütün mesele bundan ibaret!...” (s. 208)

İrfan (*Son Hıçkırık,* 1956), Nalan'ın samimi arkadaşı Şükufe'nin eşidir. Paşalimanı'ndaki yalıda ikamet etmektedir. İrfan'ı, Kenan'ın gözünden tanırız:

"Eski politikacılardan olan Şükufe'nin kocası İrfan Bey, çok hoşsohbet bir adamdı. Pek sevişirdik. Bize köşke sık sık gelir ve her gelişte yemeğe kalırdı. Bizim de, onun sofrasında her zaman yerimiz bulunurdu." (s. 86)

Nalan'ın, arkadaşı Şükufe'yi ziyaret ettiği gün Kenan da oraya gelir. Eski dostları Nalan'ın aralarına tekrar katılmasının mutluluğu içinde olan İrfan, bunu Kenan'la sıcak bir biçimde paylaşır:

"-Kenancığım diyordu; Nalan Hanımefendiyi tekrar aramızda görmek sürprizi zannedersem kıyamete kadar tazeliğini saklayacak bir konu... Eski zamanlar malum, kaç göç yüzünden ailenizle benim pek sıkı temasım olmamıştı. Fakat, Şükufe'den daima Nalan Hanımefendinin methü senasını dinler, kendilerine karşı gıyaben büyük bir teveccüh beslerdim... Bu akşam soframıza şeref vermeyi lütfen kabul buyurarak bizleri ihya ettiler..." (s. 87)

İrfan, misafirperverliğinin yanında; eşini kollayan samimi bir adamdır. Öyle ki; Nalan'la Kenan'ın kaybolduğu geceden itibaren onların köşkünde bekleyen eşi Şükufe'yi yalnız bırakmamış, hatta tahkikat için polislere bilgi verenlerden biri olmuştur.

İrfan'ın, kızını yalısında evlendirdiği gece, Nalan ve Süfyan'ın izdivaç kararını tebrikten hemen sonra, Süfyan'ın ve Şaziment'in korkunç planlarına tanık olması onu şoka uğratmış, yine de sakin kalmaya çalışarak herkesi buna teşvik etmiştir.

Mazhar Ülkü (*Esir Kuş,* 1957) [21], kötürüm olduktan sonra odasından çıkmayan, kimseyle konuşmayan şahıstır. Tayyar Ülkü'nün kardeşidir. Mine'ye aşıktır. Mine'nin ona acıyıp onunla birlikte olduktan kısa bir süre onun ayrılmak istemesini kabullenemeyince intihar etmiştir.

Mahir Bey (*Kırık Hayat,* 1957) [22], Ayla'nın eniştesidir. Mahir Bey'in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez.

---

[21] Kerime Nadir, Esir Kuş, Ceylan Matbaası, 1959, İstanbul, s. 224. Roman, 1957'de yayınlanmıştır. Biz 1959 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.
[22] Kerime Nadir, Kırık Hayat, İstanbul, s. 240. Roman, 1957'de yayınlanmıştır.

Sinan (*Kırık Hayat,* 1957), Ayla'nın yazdığı romandaki erkek kahramandır. Paris'te olduğu sırada, adı Polin olan Frenk bir tiyatro oyuncusuna tutulmuş, onunla nişanlanmıştır. Sinan'a aşık olan Suna'yı bu durum pek üzmektedir. Sinan, aile dostu olan Suna'nın ona olan ilgisinin farkındadır. Bir gece, silahını temizlediği esnada odada bulunan Suna ile uzun bir sohbete girişmişlerdir. Suna'nın gençliğinden, güzelliğinden ve ona olan hislerinden etkilenen Sinan, genç kadını zorla öper. Hatta işi daha da ileriye vardırmasına Suna mani olur.

Sinan odadan ayrıldığı vakit, Suna'nın aklına bir fikir düşer. Tabancasından çıkardığı kurşunlardan birini Sinan'ın tabancasına tekrar takar. Böylece Sinan onu yanlışlıkla vuracak, vicdan azabı duyduğu için onu bırakamayacak, nişanlısı Polin'le evlenmekten de vazgeçecektir.

Ne var ki bu plan feci bir şekilde sonuçlanır. Sinan, silahını temizlerken kendini şakağından vurarak kör olur.

Sinan'ı, nişanlısı Polin bu olaydan sonra terk eder. Suna ise bu olaydan sonra kendini tamamen Sinan'a adar. Kısa bir zaman sonra nikahları kıyılır.

Suna'ya aşık olan Doktor Adnan, Sinan'ın annesine bir haber vermeye köşke gelir. Dünyaca ünlü bir Amerikalı göz uzmanı, kısa bir süre için İstanbul'da bulunacaktır. Adnan, yaptığı başarılı operasyonlarla herkese parmak ısırtan bu uzmanın, Sinan için de faydalı olabileceğini düşünmektedir.

Suna, Sinan'ın bu hale gelmesinin sebebinin kendisi olduğunu ona nihayet itiraf eder. Sinan, Suna'ya büyük bir tepki vermez.

Rahman Yüceburç (*Karar Gecesi,* 1973), ünlü bir gazetecidir. Bulunduğu yayınevinin patronudur. Eşi Jale ile birlikte, Yeşilköy'deki villasında ikamet etmektedir. Küçük yaştan itibaren büyütüp okuttuğu yeğeni Türkan, yanında çalışmaktadır.

Turgut (*Karar Gecesi,* 1973), arkeologtur. Bodrum'da yaşamaktadır. İngiltere'de sürdürdüğü yüksek tahsilini bitirmiş, şimdi de Bodrum'da yabancı dostlarıyla çalışmaları için bir laboratuvar kurmaya niyetlenmiştir.

Turgut'la amcasının kızı olan Türkan'ın arasında yedi yıl önce geçen bir hadise ikisini de birbirinden uzaklaştırmış, iki ailenin birbirine küs yaşamasına neden olmuştur.

Turgut, o sıralarda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümünde öğrenim görmektedir. Amcası Halit'in evinde, onunla ve kızı Türkan'la beraber yaşamaktadır. Turgut'un fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, amcasının kızı olan Türkan'ın izlenimiyle ediniriz.

"... delikanlının o çarpıcı yakışıklılığı, hele gözlerinin, güney denizlerinin lacivert rüyasıyla sisli minesi genç kızı huzursuz ediyordu. Onun teninin, saçlarının ve gözlerinin rengini kıskanıyordu. "Bunlar bir erkeğe gerekmezdi; bende olmalıydı asıl!" diye düşünüyordu hep..." (s. 15)

Güzelce bağlama çalabilen, saf, sağlam, sıcak bir kişiliğe sahip olan Turgut; baba kızın gönlünde kısa bir zaman sonra yer edinir. Artık her daim üçü beraber vakit geçirmektedir.

Turgut'la Türkan'ın arasında başlayan sözlü atışmalar, ileride kendilerini içinde bulacakları hadisenin ipucunu verir niteliktedir. Türkan'ın fiziksel özelliklerini onun yüzüne karşı yorumlayan Turgut, bunu sözlerini neredeyse sakınmadan yapar. Turgut'un, Türkan'ın öfkeden adeta titriyor oluşunu pek de önemsemediğini görürüz. Çünkü açık sözlü olup sözlerinin arkasında durmak, onun gözünde çekinilecek bir durum değildir.

Aradan haftalar geçer. Halit Bey'in iş seyahatinde olmasını fırsat bilen Türkan'la Turgut, evde bir parti vermeye karar verir. Gecenin hazırlıklarını Türkan yapar. Üç kız, üç erkek eğlendikleri gecenin sonuna doğru Turgut, Türkan'a karşı birtakım taşkınca hareketlerde bulunur. Türkan'ın kendini Turgut'tan zorlukla kurtarmasının ardından, babası Halit kapının önünde biter. Habersizce seyahatten dönmüştür. İkisini o halde gören Halit, önce kızının yüzüne kuvvetli bir tokat indirmiş, ardından da Turgut'a yönelmiştir.

"Halit Bey'in gürleyen sesi yeri göğü inletiyordu. Panik içinde kendisinden af dilmeye çalışan yeğenini de ayağının altına alarak pestili çıkasıya dövdü ve evinden kovdu..." (s. 21)

Bu olayın ardından Halit'le kardeşi Mehdi, yani Turgut'un babası, birbirlerine hakaret dolu mektuplar döşeyip bağlarını koparmışlar, olay da kısa bir zaman sonra Bodrum'a kadar yayılmıştır. Turgut'la Türkan da bu olaydan sonra bir daha bir araya gelememişlerdir. Turgut, Türkan'ın gözünde ihtirasının esiri bir fırsatçı damgası yemiştir.

“Turgut, genç kızla temas kurabilmek için çok çaba gösterdi. Elden mektuplar gönderdi. Fakat Türkan bunları açmadan iade etti...

Genç adam arkadaşlarını araya koydu. Bütün hatanın, alışkın olmadığı halde o gece fazla alkol almış olmasından doğduğuna genç kızı inandırmak istiyordu.” (s. 22)

Turgut, yedi yıl sonra Bodrum’da Türkan’ın karşısına çıkar. Türkan, aralarında geçenler hiç yaşanmamış gibi davranmaktadır. Fakat yine de Turgut’un gezme tekliflerine mesafe ile yaklaşır.

“-Yarın sana arkadaşlık etmemi kabul etmez misin Türkan... Seninle bir motora atlar, Karaada’ya giderdik. Oradaki şifalı çamur mağarasını görür, şifalı suya girerdik... Adanın lokantasında güzel bir yemek yer ve yine motorla Bodrum’a dönerdik...

-Bunu başka bir gün yaparız...” (s. 67)

Ertesi gün Turgut, Türkan’ın kaldığı otele gelir. Onu her gördüğünde heyecanlanan Türkan, çay içmek üzere oturdukları esnada Turgut’a bir soru yöneltir:

“-Beni buralara getiren mesele hakkında sen ne düşünüyorsun Turgut? dedi.

Turgut Türkan’a derin bir heyecanla bakıyordu:

-Bu meseleyi en sonra konuşuruz Türkan! diye gülümsedi. Seninle çok daha önemli bir konuda karar almak için sabırsızlanıyorum ben...

-Neymiş o?..

-Dün gece sabaha kadar gözüme uyku girmedi... Seni gördüğüm andan beri deli gibiyim...

-?!...

Turgut birden genç kızın bileğini yakaladı:

-Seni hala sevdiğimi biliyor musun?.. Parmağında halka olmadığına göre, senin de hayatın henüz boş... Eğer kalbin de boşsa...” (s. 71)

Turgut, Türkan’ın onun teklifini kesin bir dille reddetmesinden sonra konuyu değiştirmesine bozulmaz. Türkan’ın Bodrum’a toprak satışı için gelip, ardından da fikrini değiştirdiğinden haberdardır. İşlerine en elverişli olan yer

orasıdır. Fakat Türkan'ın bu toprak satışı için fikrini değiştirdiğini söylemesi, onu pek de etkilemiş gibi görünmemektedir.

Türkan, amcasının evinde bir geceliğine misafir olarak kalmayı kabul etmiştir. Yola koyulduklarında, Türkan'ın Alacadal köyünde ikamet eden kimseler tarafından arabadan indirilerek kaçırılması ve bu hadise bir anda yaşandığı için olaya müdahale edememesi Turgut'u çok etkiler. Ailesinin yanına geldiğinde kendini tutamayarak ağlamaya başlar. Ailesi ise Türkan'ı toprak satışı konusunda halen ikna edebileceklerini düşündükleri için, bu kaçırılmaya öfkelidir. Bunu fark eden Turgut, ailesine tavır alır. Ağabeyi Nusret'in Türkan'ı Alacadal köyünden hadisesiz bir şekilde alıp eve dönüşü, Turgut'un yüreğine su serper. Türkan iyidir. Onun toprak satışından vazgeçtiğini öğrenen köylüler, şerefine bir kutlama yapmak istemişler; onu da amcasının evinden bir daha alamayacaklarını bildikleri için mecburen kaçırmışlardır.

Turgut, o gece Türkan'ın odasına gider. Türkan'ın uyanıp karşı koymasına rağmen, kendini durdurmaz:

"-Sus, sus benim... Çıldırttın beni... Beklemeye sabrım kalmadı... Seni öyle istiyorum ki!..

Türkan büyük bir öfkeye kapıldı birden... Şiddetle itti Turgut'u... Onun kollarından kurtulmak için çırpınıyordu:

-Sen bir alçaksın! Bunu çok iyi bilirim... Bırak beni... Çekil!..

Fakat çabaları boşunaydı. Turgut onu yatakta, uykunun gevşekliği içinde bastırmış, sımsıkı sarmıştı:

-Seninle hemen evleneceğiz... Seni deliler gibi seviyorum... Yemin ederim buna... Benim olmazsan ölürüm Türkan..." (s. 93-94)

Turgut, böylece Türkan'la o gece beraber olur. Kısa bir zaman sonra da onunla evlenir. Turgut ve ailesi, Türkan'ı el üstünde tutmaktadır.

Türkan bir gece, Turgut'la ailesini gizlice bir toplantı yaparken yakalar. Türkan bu toplantıda Nusret'in, Turgut'a toprak satışı için artık Türkan'ı ikna etmesi gerektiğini söylediğini, Turgut'un ise buna yanaşmadığını duyar.

“-...Sen bu işte beni bir maşa gibi kullanmak istiyorsun ağabey!.. Ama şunu bil ki, karıma yapacağım baskının hiçbir etkisi olmayacaktır. Türkan’ı aptal sanmakla hata ediyorsun...

Nusret Bey:

-Asıl aptal sensin!.. diye haykırdı. Nikahın altına aldığın bir kadının aklından korkuyorsun ha? Evli bir kadın, her şeyiyle kocasına aittir... Eğer bazı şeylerini ondan esirgiyorsa, erkek hakkını zorla elinden çekip alır!..

Turgut ağabeysine kötü kötü bakıyordu. Fakat Nusret Beyin bakışları, onunkinden çok daha kötüydü.

-Korkak herif!.. diye tekrarladı. Yarından tezi yok, karını al İstanbul’a git... Onu orada daha kolay yola getirebilirsin!.. Burada da ayağımızın altında dolaşmasın!.

Turgut, gözlerini bir noktaya dikti. Dudakları kısılmıştı. Dişlerini sıktığı şakaklarının oynamasından anlaşılıyordu.

-Peki, dedi. Peki, yarın Türkan’ı alır giderim buradan... Sizin burada yapacağınız işlerde yokum ben...

-Sana görevin verildi. Üst tarafına karışma zaten!.

-Ben emirle hareket etmiyorum. Bu işin sonu yok!..” (s. 111-112)

Turgut, konuşmasının dinlendiğinden tabii habersizdir. En kısa sürede odasına dönmüş, Türkan’a hiçbir şey belli etmemeye çalışmıştır. Ona, onu İstanbul’a götürmek istediğini açmıştır. Bunun altında yatan sebep olarak da bir anda evlendikleri için Türkan’ın ona kızgın olan dayısının gönlünü alma fikrini öne sürmüştür.

Turgut, Türkan’ın bu önerisini reddetmeyerek onunla İstanbul’a gelmesinden memnun olur. Dayısının yanına geldiklerinde, oldukça güzel karşılanırlar. Turgut, karısıyla gerçekten mutludur. Türkan’ın her şeyi bildiğinin farkında bile değildir.

Türkan, Turgut’la beraber kotrayla açıldıkları bir gün; topraklarını onlara satma konusunda onun ağzını arar. Hatta bu satışı gerçekleştirmediği için pişman

olduğunu söyler. Turgut ise verdiği yanıtla, Türkan'la yaptığı evliliğin hiçbir çıkar gözetmeksizin devam ettiğini bize göstermiş olur:

"-Hayır Türkan! Sen razı olsan da ben razı olmazdım artık... Senin ne kadar haklı olduğunu sonunda anladım çünkü... Birtakım ağaların, hacıların kişisel çıkarlarını sağlayacak o milyonluk tesisler, bir avuç da olsa, namuslu insanı perişan etmeğe değmez!.. Hem, gerçekten o köyü ve köylüyü kalkındırmak, o toprakları daha verimli bir hale getirmek çok enteresan bir fikir!.. Senin kafandaki o güzel projeleri gerçekleştirmek yolunda ben de yanıbaşındayım artık... Sana her hususta yardıma hazırım karıcığım..." (s. 122)

Oğuz Albatros (*Zambaklar Açarken,* 1973)[23], ünlü bir piyes yazarıdır. Saygın bir çevrede hayatını sürdürmektedir. Kendini tamamıyla yazılarına vermiş, yaşamını iyi bir yazar olmaya adamış bir adamdır.

Oğuz'un hayatı, yurt dışında bulunan oğlu Mete'den aldığı bir mektupla değişir. Mete, Roma'da bir yıldırım nikâhıyla evlendiğini, kendisi İstanbul'a gelinceye kadar; eşini babasına emanet ettiğini yazmıştır. Oğuz, oğlunun böyle bir işe kalkıştığına inanamaz.

"Bu ne türlü bir saçmalıktı?... Mete'nin yapabileceği zırva işler arasında bu türlüsü hiç aklıma gelmezdi. Benim oğlum henüz bir öğrenci idi. Ele avuca sığmaz, aklı bir karış havada, yirmi yaşında bir genç... Evlenme nerede idi, o nerede?... Mektubunda, ne kızın durumu hakkında yeterli bir bilgi, ne de bu işin nasıl olup bittiğine dair bir çift söz vardı." (Nadir, 1973: 6)

Oğuz, oğlunun bu sürprizini sindirmeye çalışırken; gelinini çiftliklerine götürmek için, onun bulunduğu otele gelir. Perran'ın odası ile iletişim kurulamayınca, otelin paviyonunda biraz zaman geçirmeye karar verir. Fakat Oğuz'un paviyonda karşılaştığı manzara oldukça rahatsız edicidir. Gençler kahkahalarla kendilerinden geçerek ve çevrelerini adeta yok sayarcasına gürültülü bir şekilde eğlenmektedir. Buna bir de genç bir kızın striptiz gösterisi eklenince, Oğuz çareyi ortamı terk etmekte bulur.

Oğuz, ertesi gün Perran'la tanışınca şaşkınlığıyla öfkesi birbirine karışır. Zira Perran, gece kulüpte striptiz yapan kızdır.

---

[23] Kerime Nadir, Zambaklar Açarken, İnkılap ve Aka Basımevi, 1973, İstanbul, s. 244.

"... Sizden soracağım hesabı eve saklıyorum. Meğer oğlum budalanın biriymiş!... O böyle numaralarınız olduğunu biliyor mu?...

Hıçkırığı andırır kesik bir gülücük...

-Yok canım... Hem bilse ne çıkar?... Böyle şeyler Avrupa'da o kadar normal ki!

-Burası Türkiye... Ve siz evli bir kadınsınız Bayan Perran Albatros!..." (s. 10)

Perran kendini kayınpederine affettirmek isterken, Oğuz da geçmişle değil gelecekle ilgilenmenin daha makul olduğuna kendince kanaat getirmeye çalışır. Perran öylesine içten, öylesine cıvıl cıvıl bir kızdır ki; karşısındaki herhangi birinin ona kızgın kalabilme ihtimali yok gibidir. Oğuz, vaziyeti yavaş yavaş anlamaya başlamıştır.

"...Bizim ahmak oğlanı gönül kapanına kıstıran muhteşem tuzak!... Buna şaşılacak kadar güzel bir profille, nefis dudakları ve yanakları gamzeleyen sıpsıcak gülücükleri de eklersek, Mete'nin neden öyle yıldırımla vurulmuşçasına bütün silahlarını teslim edivermiş olduğu kolayca anlaşılır." (s. 12)

Oğuz, Perran'ı çiftliğe getirdiğinde yardımcıları İclal Hanım'dan hiç de hoşnut olmayacağı bir haber alır. Oğuz'un avukatı, açtıkları davayı temyizin bozduğunu haber vermek için aramıştır.

Oğuz, eşi Mediha ile boşanma aşamasındadır. Onunla bir an evvel yollarını ayırmayı beklerken, duyduğu bu habere oldukça öfkelenmiştir. İclal Hanım, oğulları Mete'nin bu habere sevineceği kanaatindedir. Oğuz ise umutsuzluğa kapılmıştır. Fakat şimdilik yapılacak bir şey yoktur. Çalışmak üzere odasına kapanır.

Çalışırken vaktin nasıl geçtiğini anlamayan ünlü yazar, kapısının çalınmasıyla irkilir. Gelen, o hayat dolu tavrıyla Perran'dır. Sohbet ettikleri esnada, Oğuz'un da isteğiyle, ona yaşamını anlatmaya başlar.

Perran, kolej mezunudur. Öğretmen olan babasını kaybetmiştir, annesi terzidir. Geçim derdi, akademik tahsil yapmasına izin vermemiştir. Önce mankenlik yapmış, ardından bir acentede turist rehberi olarak çalışmaya başlamıştır. Mete ile tanışmaları da Roma'da, işi vesilesiyle olmuştur.

Hayata, evliliğe dair düşüncelerini kayınpederiyle paylaşan Perran, ondan sık sık karşıt düşünceler duyar. Bu onu üzmez fakat kendini savunmaktan da geri durmaz. Oğuz, Perran'ın bu duruşuna da kızamaz. Zira genç kadın kendiyle ve herkesle o kadar barışıktır ki; yaptıkları herhangi bir tartışmanın gölgesinde kalmamaktadır.

Oğuz'un halası ünlü romancı Tomris Albat'ın o gün yemeğe gelmesi, herkesi memnun eder. Oğuz, Perran, İclal ve Oğuz'un arkadaşı Sabir uzun bir sohbete dalar. Ne var ki, Oğuz'un keyfini yemek sonrası onu bir köşeye çeken halasının sözleri kaçırır. Tomris, temyizin bozulmuş olmasına sevinmiş ve Oğuz'u karısına dönmeye ikna etmeye çalışmaktadır:

"-...Aslında onu ihmal eden sen değil misin? Hatta baştan beri ona gereğince ilgi gösterdiğini iddia edebilir misin?...

-Onunla evlenirken ben inançla doluydum her bakımdan...

-Başlangıçta her erkek karısında bir şeyler arar... Senin karına tutumun, bir heves olmaktan öteye geçmedi Oğuz!

-Beni şu Allahın belası masajcı ile aldatması..." (s. 36)

Oğuz'un bu cümleyi sarf ettikten sonra, Mediha ile yeniden bir araya gelmek fikrine neden bu kadar karşı olduğunu anlamamız mümkündür. Tomris, Mediha'nın bu hatayı Oğuz'u kıskandırmak için yaptığına inanmakta, Oğuz'u da buna inandırmaya çalışmaktadır. Oğuz, halasının telkinleri karşısında yumuşamayınca; halası bu defa da Mediha'nın geçmişte ona yaptığı iyilikleri hatırlatır. Şu an sanat otoritelerinin gözündeki yerini dahi karısına borçlu olduğunu söyler. Bu sözler, Oğuz'u kızdırır. Oğuz, ailesinden kalan tüm parayı Mediha'nın kumar toplantılarında, partilerde ve ziyafetlerde sömürdüğünü söyler. Tartışma, Tomris'in Mete'nin mutluluğunu düşünerek hareket etmeleri gerektiğini vurgulamasıyla sonlanır. Oğuz; halasının Mediha'ya her şeyin düzeldiğini bildiren bir telefon etmesine, istemeyerek de olsa, razı olur. Mediha, İsviçre'de tatildedir.

Oğuz, birkaç gün sonra işleri sebebiyle Ankara'ya gitmek zorunda olduğunu Perran'a bildirir. Perran, o yokken arkadaşlarını çiftlikte ağırlamak için ondan izin ister. Bu izni hiçbir tereddüte düşmeyerek veren Oğuz, Ankara'ya gittiğinde İclal'in telefonuyla şaşkınlığa uğrar. Perran'ın arkadaşları çiftliğin altını üstüne

getirmiştir. İçinde süs balıklarının olduğu havuza girip yüzmüşler, balıkların çoğunu öldürmüşler, atları bayıltıncaya kadar koşturmuşlar, patlayıncaya dek şarap içmişlerdir. İclal, Oğuz'dan bir an evvel dönmesini istemektedir.

Perran, Oğuz gelir gelmez ondan özür diler. Gerekirse tüm çalışanlardan da özür dileyebileceğini söyler. Bu özür karşısında Oğuz'un öfkesi yatışır.

Perran ile Oğuz, zamanla sıkı bir dostluk kurarlar. Bu dostluk, etraflarındaki herkesin dikkatini çekmeye başlar. Beraber yedikleri yemekler, keşfettikleri eğlence mekanları, uzun uzadıya yaptıkları sohbetler; ikisini birbirine bağlar. Oğuz, uzun zamandan sonra mutlu olduğunu hissetmektedir:

"Oğlumun mutluluğu, eşini iyi seçmiş olması, dünyamı günlük güneşlik eden sihirli bir müjde idi bana..." (s. 56)

Piyesleri tiyatrolarda ilgiyle izlenen, son oyunu olan "Kırık Aynalardaki Yüzler", "Gümüş Tırtıl" sanat ödülünü kazanan Oğuz Albatros, hayatındaki duygusal boşluğun farkına henüz varmıştır. Gelini, hayatına anlam katmıştır.

"Daha birkaç gün evveline kadar yeryüzünde "Perran" adında bir genç kızın bulunduğunu bile bilmiyordum. Hayatıma ani bir kasırga gibi giren bu olağanüstü varlık, şimdi benim bir parçamdı... Bütün yaşantım boyunca benim bir parçam olagelmiş gibi..." (s. 71)

Bir araya gelmeyi pek de tercih etmediği, çoğunlukla ayrı evlerde yaşadığı eşi Mediha; sadakatsizliğinin bedelini, hiçbir vakit açık açık dile getirilmese de, bağışlanmamakla ödemiştir. Bu vaziyet onda; kin, hırs ve nefret duygularının körüklenmesine sebebiyet verir. Oğuz'un buna aldırdığı yoktur. O, Perran'la geçirdiği vakitlerin etkisi altındadır:

"Hayatı yeni idrak eden bir çocuk gibi saf duygular içinde idim. Beni derinden derine huzursuz eden şuuraltımın faaliyeti de durmuş; kalbimde çırpınan kuş uçup gitmişti. Bütün hatıram, karşımda doğan gün gibi, pespembe bir şafaktan ibaretti şimdi..." (s. 74)

Mete'nin ve Mediha'nın birlikte dönüşüyle birlikte kendini, göstermelik de olsa, mutlu bir aile ortamında bulan Oğuz, Mediha'nın tavırlarına da oğlu ve gelini için katlanır. Mediha, Perran'ı sevmemiştir. Bunu da Oğuz'la baş başa kaldıklarında bir an evvel paylaşmakta bir sakınca görmez:

"-Mete'ye karşı babalık görevlerini kusursuz bir şekilde yaptığın için seni tebrik ederim!.. Oğlumuz her bakımdan mutlu olmaya lâyıktır... Yalnız Perran gibi bir eş seçmiş olması feci bir hatâ!..

-Ne bakımdan?...

-Bence çok bilmiş bir kız!... Çıkarlarında güzelliğini bir koz olarak kullanan cinsten..." (s. 97)

Mediha'nın Perran'ı sevemeyişinin altında, Oğuz'un Perran'a gösterdiği samimiyetin farkında olması da yatmaktadır. Mediha'nın, Perran'ın fazlaca rahat bulduğu hareketlerine bir de kendi kocasının soğuk tavırları eklenmiştir. Mete ise Perran'la mesut görünmekte, babasıyla Perran arasındaki sıkı dostluktan memnun olduğunu göstermektedir.

Oğuz bir yandan renklenen hayatının sarhoşluğunda yaşarken, bir yandan da Mediha ile olan ilişkisini sorgular hâle gelmiştir:

"...Mutlu bir koca olduğumu da sanmıştım zaman zaman... Ama şimdi bütün ihtişamı ile bu lüks hayat içinde bir kukla kahraman olmaktan öteye geçememiş olduğumu daha açık bir şekilde görüyordum." (s. 119)

Oğuz, bir sabah Mete'den Perran'ın eve dönmeyeceğini öğrenir. Kısa bir tatile çıkmış olan çift, bu seyahatten evliliklerini devam ettiremeyeceklerine kanaat getirerek dönmüş, akabinde de sessiz sedasız ayrılmışlardır. Mete, İtalya'daki transfer teklifini değerlendirerek oraya tek başına yerleşmek kararındadır.

Oğlunun yuvasının saadetini önemseyen Oğuz, Perran'ı kaldığı akrabalarının yanından getirmeye gider. Bu kararı vermesinin temelinde; Mete'nin, babasına Perran'ı halen sevdiğini söylemesi yatmaktadır.

Oğuz, Perran'ı kısa bir süre içerisinde bulduğunda ondan Mete'ye dair birtakım çirkin hadiseler işitir. Mete'nin İtalya'ya gitmek istemesinin altında, orada bir metresinin olması yatmaktadır. Bu yüzden Perran'ı oraya götürmek istememektedir. Hatta metresinden bir de çocuğu olmak üzeredir. Perran, evliliklerinin de bu olayın üstünün örtülmesi için bir paravan vazifesi gördüğünü düşünmektedir.

Oğlunun mutluluğu için yapması gerekenleri bir baba olarak yerine getiren Oğuz, Perran'la geçirdiği uzunca bir vaktin ardından Mete'nin ansızın İtalya'ya gittiğini öğrenir. Halbuki Mete, İtalya'ya bir hafta sonra gitmeyi planladığını söylemiştir. Perran, bu gidişin Mete'nin bir an evvel sevgilisine kavuşmak için olduğuna yorar.

Mediha'nın, oğluyla gelininin şerefine; hem de evliliklerinin yirmi üçüncü yılı olması münasebetiyle evinde verdiği muhteşem partinin hemen öncesinde Mete'den bir telgraf gelir. Telgrafta, İtalya'daki kulüple iki yıllık bir kontrat imzaladığının haberini vermektedir. İstanbul'dan elini ayağını böylece çekmiş, şerefine verilen bir partide bulunmayışı anlam kazanmıştır.

Oğuz'la Mediha arasında partiden sonra bu telgraf sebebiyle bir tartışma yaşanır. Mediha, Mete'nin teklifsizce bu davranışın içine girmesinden Perran'ı sorumlu tutar. Oğuz'un, Perran'ı savunmasını sindiremez. Oğuz, aynı savunmayı üzerine gelen halasına karşı da yapar:

"...Oğlumuzun onu daha ilk günden aldattığını unutmayalım Hala!.. Bu çocuk yaralı bir halde bize sığındı... Onu oğlumuz yaraladığına göre, bize düşen bir görev var demektir..." (s. 196)

Perran'ın mutsuz ve umutsuz hâline de yakinen tanık olan Oğuz, durumu düzelteceğine dair ona telkinlerde bulunur:

"-Mete buraya gelince onunla konuşacağım ben... diye sözümü yürüttüm. Bunu sana daha önce de söyledim. Evet, onunla konuşacağım. Sana karşı anlayışlı ve dikkatli davranması gerektiğini kafasına sokacağım!...

Perran uykudan uyanır gibi:

-Kafasına neyi sokacaksın?... diye acı bir hayretle sordu. Bazı şeyler öğretilemez ki insana sevgili Oğuz!... İnsanın kendi karakteridir o..." (s. 207)

Oğuz'un iç sesinde dahi Perran'la ilgili bir sevda sözcüğüne rastlayamadığımız bu yolculukta; kendi saadetinin, oğlu ile gelininin saadetinin gölgesinde kalmasına razı olmuş vakur bir adamı gözlemleyebiliriz. Perran'ın, hislerini gençliğinin de vermiş olduğu bir cesaretle açık açık Oğuz'a haykırabilmesine karşılık, aynı hisleri duyan Oğuz'un bu hisleri kendine dahi itiraf etmemesi, içinde büyütüp yeşerttiği ahlâk kaidelerine ters düştüğünü

kendisine düşündürtmemekte; iki genci birleştirmeye çalışmasından ötürü vicdan azabı duymasını da engellemektedir.

“Perran elimi yavaşça dudaklarına götürdü:

-Seni dünyalar kadar sevdiğimi herkese söylemek istiyorum... Mete’ye de... Bize acı çektirmemesi için ona yalvarmak istiyorum...” (s. 212)

Mete’nin annesi ile İtalya’dan ansızın çıkagelmesi, iplerin tamamen çözülmesine neden olur. Başta yumuşak başlayan sohbetleri, hesaplaşmaya döner. Mediha, Mete’ye her şeyi anlatmıştır. Mete, babası ile Perran’a aklındaki şüpheleri doğrulatmaya çalışır. Oğuz da Perran da bu suçlamaları reddederler. Oğuz’un iç sesinin itirafına işte o vakit şahit oluruz:

“Evet, bu yolda hatalıydım, haksızdım; bunu biliyordum. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı şaşırmıştım. Elimde olmadan kader beni sürüklemiş, bu kötü çıkmaza sokmuştu. Artık yapabileceğim tek şey, işte böyle kelime oyunlarından kurmaya çalıştığım barikat ardında kendimi savunmaya çalışmaktan ibaretti.” (s. 223)

Mete’nin Perran’a vurmak için büyük bir öfkeyle kaldırdığı yumruk, araya giren Oğuz’un yüzünde patlar. Annesi ile bir anda çıkıp giden Mete’nin dilediği özür, hiçbir şeyi tamir etmediği gibi; Oğuz’un içinde kabuk bağlayamayacak bir yarayı devamlı kanatacak gibidir.

Evden ayrılan Mediha ile Mete’nin ardından, Oğuz’la Perran birbirlerine daha sıkı kenetlenirler. Oğuz’un ağzından çıkan sözler, bir itirafın son merhalesi gibidir:

-Biriciğim benim... Sensiz hayatım bir hiçti, bir hiç...

-Benim de...

Sıcak başını kalbimin üstünde sıkıyorum... İçimde kanayan o derin yaradan damarlarıma saadet lavları akıyor...

-Seni seviyorum... Ölesiye seviyorum...” (s. 233)

Perran’ın ertesi günkü gezintilerinde bir av tüfeğinin kurşunuyla can vermesi sonrasında, Mete ile babası tekrar bir araya gelir. Bu av tüfeği, Oğuz’un arkadaşı Sabir’e aittir. Bu olayın bir kaza olduğunu söyleyen Sabir, karakola gidip teslim olmuştur.

Hayatta en çok değer verdiği iki kişinin sevgisini gönlündeki terazide babalık sıfatı ile dengelemekte güçlük çeken Oğuz, şimdi her şeyi unutmaya hazırdır:

"Benim sevgili Metem! Temiz yürekli, pırlanta kalpli çocuğum!... İstemiyerek de olsa, ona böylesine acı çektirdiğim için gerçekten küçülüyorum... Bu felaket karşısında yine de benden güçlü ve mâkul!..." (s. 241)

Mete (*Zambaklar Açarken,* 1973), Oğuz Albatros'un oğludur. Futbolcudur. Katıldıkları turnuva sebebiyle, Roma'da bulunmaktadır. Burada bir Türk kızı ile yıldırım nikahı kıydığını babasına mektup yoluyla bildirmiş, kendisi Roma'dan dönünceye dek ona göz kulak olmasını istemiştir.

"... Karım güzeller güzeli bir Türk kızı... Adı Perran... Onunla Roma'da, ilk maçımızı yaptığımız gece tanıştık... İkimiz de delicesine mutluyuz... Fakat, bağlı olduğumuz görevler yüzünden, kısa bir süre için birbirimizden ayrılmak zorundayız. Ben turnuvanın sonuna kadar burada kalacağım. Perran İstanbul'un yolunu tuttu bile... Ayın birinde aşağıdaki adreste bulunacak. Onu hemen çiftliğe aldırmanı istiyorum. Çünkü ailesi İzmir'de... Ben gelinceye kadar kendisine göz kulak ol, e mi tatlı babacığım?...

Senin sevgili oğlun

Mete Albatros" (s. 6)

Mete ile Perran'ın tanışma hikayesini, Perran'ın Oğuz'la sohbeti esnasında öğreniriz. Perran, Roma'da oynanan maçın sonunda; galibiyetlerini tebrik etmek için acente tarafından verilen çiçeği Mete'ye takdim etmeye çalışırken kalabalıkta bayılmıştır. Mete, bu bayılmanın gerçek olmadığını düşünmüş, bunu ayıldığında açık açık Perran'ın yüzüne söylemiştir.

"-Tanışma taktiğiniz bir harika doğrusu!...

-Ben sizi acentemiz adına tebrik etmeye gelmiştim sadece...

-Ama bunun için yerlere kapanmanıza lüzum yoktu ki!... Ya nalçalı ökçelerden biri o güzel yüzünüzü ezseydi?...

-Beni kurtardığınız için çok teşekkür ederim!...

-Sizi ben kurtarmadım... Nefis bir kız senin için bayıldı dediler; merak ettim de geldim buraya...” (s. 19)

Mete’nin bu denli açıksözlü davranması, Perran’ı oldukça kızdırır. Mete’nin beraber yemek yeme teklifini, sırf ondan intikam almak için kabul eder. Fakat o kadar iyi vakit geçirirler ki; genç kadın intikam almayı çoktan unutmuş, onunla birkaç gün içinde evlenivermiştir.

Mete’nin, üniversitenin henüz birinci sınıfında olmasına rağmen yaptığı bu evlilik; ailesince önce hoş karşılanmaz. Fakat Perran’ı çok seven ve hemen her gününü onunla geçirmeye başlayan Oğuz, oğlu Roma’dan gelir gelmez onu bu kararından ötürü tebrik eder. Mete, babasından bu sözleri duyduğu için ona teşekkür eder. Onun Perran’ı seveceğini önceden de tahmin etmiştir.

Mete ve Perran, çiftlikte biraz vakit geçirdikten sonra Uludağ’a gider. Mete bu seyahatten eve yalnız dönmüştür. Babasını bulup, onunla uzun uzadıya konuşmaya girişir. Mete, İtalya’daki bir kulübün transfer teklifini kabul etmek niyetindedir. Babasına Perran’ı beraberinde götürmek niyetinde olmadığını, bu evliliği sürdüremeyeceğini söyler. İçinde bazı şüpheler taşımaktadır. Zira her şeyden evvel, Perran’la karı-koca ilişkileri yoktur. Eşinin onu sevdiğinden emin bile değildir. Bu sebeple; Perran’la birlikteliklerini noktalamışlardır. Oğuz, oğlunun anlattıkları karşısında şaşkınlığını gizleyemeden, ona sebat etmesi önerisinde bulunur.

“-Biraz daha sabırlı ol! dedim. Eğer onu seviyorsan!

Mete odada bir süre aşağı yukarı gidip geldi. Yüzüme bakmıyor, düşünüyordu. Sonra karşıma geçip oturdu:

-Evet, onu seviyorum. Onun benim olması bugün en büyük amacım... Onunla mutlu olmak için hayatımın yarısını düşünmeden verirdim baba!...” (s. 129)

Mete bu sözleri sarf ettikten sonra babasından Perran’ı getirmesini rica eder. Oğuz hemen yola düşse de, oraya vardığında Perran’ı ikna etmesi o kadar kolay olmaz. Önce evde konuştuğu, ardından da restoranda ikna etmeye çalıştığı Perran’ın gönlünü hoş tutmaya çalışmaktadır.

Babası ile Perran'ın gelişini dört gözle bekleyen Mete, babasının restorandan ona telefon edip, onun halen Perran'ı ikna etmeye çalıştığını öğrenince çok sinirlenir. Babasından, acele etmelerini rica eder. Ne var ki, ertesi gün geldiklerinde onu evde bulamazlar. Mete, apar topar İtalya'ya uçmuştur. Bu acelenin nedenini, Oğuz'un arkadaşı Sabir'in ağzından öğreniriz:

"-...Size ben anlatayım: Mete'nin Roma'ya gidecek olan bir arkadaşı, bu sabah Yeşilköy Hava Alanından 8.15'de kalkacak bir uçakta yer ayırtmış kendisine... Ama bir mazereti nedeniyle yoldan kalmış... Dün gece Mete'ye telefon etti, bu bilet için... Eğer isterse...

Perran birden isyanla:

-Anlaşıldı!... diye Sabir'in sözünü kesti. Mete'ye bu bileti ciro etti öyle mi?... Ama bir hafta sonra gidecekken... Olur şey değil!... Hem beni böyle bırakıp gitmesi garip!..." (s. 152-153)

Sabir'in durumu açıklığa kavuşturma çabasını Perran'ın öfkesi izlerken, o anda çiftlikte bulunan Mediha da Mete'nin onlara kızdığı için gittiğini söyler.

Mete, kısa bir süre sonra gönderdiği mektupta İtalya'daki kulüple anlaştığını bildirmiş, Perran'a da bir selam söylemekle yetinmiştir.

İki gün sonra, Mediha oğlunu almaya Roma'ya gider. Döndüklerinde Mete'de bir değişiklik sezilmektedir. Perran'ın onunla İtalya'ya gelmek istemediğini söylemesi, Mete'yi sinirlendirir. Perran onun sinirlenmesine aldırmayarak, İtalya'da başka bir kadınla münasebeti olduğunu bildiğini söyler.

Mete'ye, Mediha; Perran'la Oğuz'un arasındaki samimiyetten bahsetmiştir. Mete tüm bu olanların üstüne, babasından hesap sorar:

"-Baba, diye bağırdı. Bunu yapamazsın sen... Yaptığın şeyleri yapamazsın, anlıyor musun?... Sen benim babamsın... Deli etmek mi istiyorsun beni?

Mete ile yarı kucaklaşmış durumda, soluk soluğa garip bir çatışma halinde:

-Oğlum... diyebildim. Annenin sözlerinde en küçük bir gerçek bile yok!... Perran'ı kıskandığı için akla hayale gelmez yalanlar uyduruyor hep... Senin içine de fesatlık tohumları ekti... Sen benim için neysen, Perran da odur... Bunda hiç kuşkun olmasın!.. Yemin ederim ki!.....

Mete sözü ağzıma tıkadı:

-Yemin mi?... Perran benimle değil, seninle kalmak istiyor işte!... Bunun gerçek olmadığına yemin etsene!...

-Haksızlık ediyorsun... Anlamıyorsun mes'eleyi...

-Çok iyi anlıyorum baba... Çok iyi..." (s. 226-227)

Öfkeden gözü dönen Mete, derhal gideceğini söyleyen Perran'a bir küfür savurarak, yumruğunu kaldırır. Mete, yumruğunun araya giren babasının yüzüne isabet ettiğini görür. Altüst olmuştur. Babasından özür dileyerek, evden ayrılır.

Ertesi gün Perran'ın bir kaza kurşunuyla öldüğü haberini alan Mete, hızla babasının yanına gelir. Babası her şeyi affetmeye hazırdır. Baba-oğul, tekrar kucaklaşırlar.

Mete; yaşının da vermiş olduğu bir cesaretle evlilik konusunda aceleci davranmış, Perran'ın güzelliği ona her şeyi unutturmuştur. Mete, eşini babasına emanet ederken; eşinin babasına bu denli bağlanacağını ve babasının da hayatı boyunca kavuşmayı umduğu mutluluğu Perran'da bulacağını hesap etmemiştir. Cüretkar ve girişken bir kişiliğe sahip olduğunu gözlemlediğimiz Mete, söz konusu eşi olduğunda daha anlayışlı ve sakin bir profil çizmektedir.

Mete, annesi Mediha'nın babası Oğuz'a bilendiği için intikam almak fırsatını kaçırmaması üzerine; annesinin anlattıklarının doğrultusunda hareket ederek, haklı da olsa, her şeyi kırıp dökmüştür. Çok sevdiği babasının, Perran'ı bu denli koruyup kollamasının altında bambaşka bir sebep yattığına inanmaktadır. Bu nifak tohumlarını saçan Mediha'dan başkası değildir.

Başarılı bir sporcu olan Mete'nin, top koşturduğu İtalya'da bir başkasıyla ilişkisi olduğu konusunun ise açıklığa kavuşturulmayıp, bu konunun bir iddiadan ibaret kaldığını görürüz.

Sabir (*Zambaklar Açarken,* 1973), Oğuz'un eski bir okul arkadaşıdır. Öğretmendir. Özel liselerde fizik ve kimya dersleri vermektedir. "Filozof" lakabıyla tanınmaktadır. Biz, bu bilgilere Oğuz'un Perran'a Sabir'i tanıtması sırasında vakıf oluruz. Uzun kır saçlarının ve şişman olduğunun bilgisini de, Oğuz'un tasviri sayesinde elde ederiz.

Sabir Ceylan'ın gereğinden fazla açıksözlü, zaman zaman da patavatsız davrandığını görürüz. Perran'ı görür görmez, aklından geçen sözleri dile getirmekten çekinmez:

"-Vay Oğuzcuğum!... Tebrik ederim yahu!... Neler duydum!... Doğru mu sevgili Mete'mizin evlendiği?...

-Evet. İşte gelinimiz Perran...

-Hele bak! Demek bu cici küçük hanım, bu nefis çiçek Mete'mizin karısı, gelinimiz ha?..." (s. 24)

Sabir'in Oğuz'un çevresiyle iyi anlaştığı, Oğuz'un halası Tomris Albat'la aynı sofraya oturup muhabbet ettiği, sanatla ilgili beyan ettiği fikirler gözümüzden kaçmaz. Sabir, Mete'yi havaalanından karşılamaya aileyle birlikte gidecek kadar onlara yakındır. Fakat bununla beraber, üzerine vazife olmayan mevzularda yaptığı yorumların hayli can sıkıcı olduğunu gözlemlememiz de mümkündür. Oğuz'un Perran'ı akrabalarından almaya gidip döndüğü dün, onu odaya çekerek yaptığı görüşmede; bu sınırları nasıl aştığına Oğuz'un ağzından tanık oluruz:

"Sabir kapıyı kapattı. Bir şeye öfkelenmiş görünüyordu. Burnundan solurcasına durup bana ters ters baktı bir süre... Sonra damdan düşer gibi:

-Herif!... dedi. Sen aklını mı oynattın?... O kızla dalgan nedir bakayım?...

-Neler saçmalıyorsun? Dedim. Alkolü güpe gündüz yine fazla kaçırdın galiba!...

-Ben ne dediğimi biliyorum. Sen de ne demek istediğimi bal gibi anlıyorsun!... Aklını başına toplamazsan, şu yumruğumla suratını dağıtırım senin...

Birden kan tepeme çıktı:

-Kendine gel koca budala!... Yoksa ben şu anda senin suratının şeklini değiştirebilirim...

-Sen bir sineğin kanadını bile koparamazsın!... O şıllığı bağrımıza bastık ama, Mete'nin karısı diye bastık.. Bunu unutma!..." (s. 156-157)

Sabir, sözlerini hiddetle dinleyen Oğuz'a aldırmaz. Hatta, sonrasında daha ağır bir tehdit savurur:

"-...Senin bu sapıtman aileyi mahvedecek!... Ama, ne pahasına olursa olsun, buna müsaade etmeyeceğim ben, anladın mı? Bu bana bir insanlık görevidir... Mete'yi en az senin kadar severim... Ona karşı en küçük bir ihanetini gözümü kırpmadan kanla temizlerim alimallah!..." (s.157)

Sabir'in Oğuz'la yaptığı bu sert tartışma, onunla olan dostluğunu sorgulamamıza neden olur. Zira ikisinin ne kadar samimi olduğunu, Oğuz'la Perran'a sohbeti sırasında öğrenmemiz mümkündür:

"Evet, en azından haftada iki üç gün bizim filozof kapağı çiftliğe atardı. Burada yan gelmek, avlanmak ve bol bol karısından şikayet etmek yıllardan beri süregelen bir alışkanlığı halini almıştı.

-Bu filozof evli mi sayın üstat?

-Evet! Yarım düzine de çocuğu var. Ama ailesiyle pek bağdaşamaz." (s. 43)

İlerleyen günlerde, Sabir'in Mediha'nın verdiği davete katıldığını, ardından da hiçbir şey olmamış gibi çiftliğe gelmeye devam ettiğini görürüz. Bir gün çiftlikte Sabir'in kuş avlarken Oğuz'a yaptığı bir ima, tüm olanların özeti gibidir:

"Sabir kuşu havada yakaladı:

-Dikkat et! Üstüme kan sıçramasından hoşlanmam!...

-Ama ellerini buladın kana bak...

-Ellerimi şu ırmağın suyu temizler... Fakat yıkanmakla temizlenmeyecek öyle lekeler vardır ki!..." (s. 216)

Oğuz'la Perran'ın çiftlikte çıktığı gezintide Perran'ın ölümüne sebep olan kurşun, Sabir'in silahından çıkmıştır. Sabir teslim olduğunda, bunun bir kaza olduğunu söyler. Fakat bunun bir kaza olmadığını, Sabir'in önceden savurduğu tehditler göz önünde tutulduğunda, kestirmek mümkündür. Özellikle son karşılaşmalarında Sabir'in Oğuz'a söylediği sözler, onun bu cinayeti taammüden işlediğinin kanıtıdır.

"-Sana iyi bir ders vermek lazım!... diye homurdandı. Başka türlü aklın başına gelmeyecek senin..." (s. 216)

Her ne kadar Oğuz'un dostu gibi görünse de, Oğuz'un eşi Mediha ve oğlu Mete ile daha yakın ilişkiler içinde olan Sabir; onları rahatsız eden bir mevzuya müdahil olma gereği duymuştur. Bunu da yapılacak en son şekilde yapmış, bir hayata son vermiştir.

Sami Bey (*Aşk Fısıltıları,* 1983)[24], Sibel ve Melek'in babasıdır. Eşi Faika ve iki kızı ile beraber Üsküdar'da ikamet etmektedir.

Sami Bey, iki kızını farklı şekilde yetiştirmiştir. İlk kızı Melek, kardeşi Sibel'e göre oldukça ağırbaşlı ve çekingendir. Ev kızıdır. Hayatı boyunca hiç çalışmamıştır. Sibel ise Amerikan Kolejinde okumuştur. Birbiri ardınca tertiplenen güzellik müsabakalarında boy göstermiştir. Şimdi de hemen her gün bir arkadaşının davetine katılmaktadır. Kadın-erkek demeden çok sayıda kişiyle ahbaplık etmektedir.

Sibel'in oldukça rahat sayılabilecek yaşamına annesi ve ablası tepki gösterirken, babası onu uyarmaya lüzum görmemiştir. Şimdi de, onu eve tanımadıkları bir adam motosikletiyle bırakmıştır. Sibel'in bu adamla konuşurken attığı kahkahalar, Sami Bey'in bulunduğu yerden rahatça duyulabilmektedir. Kızı eve girdiğinde, onu eve bırakan arkadaşıyla gece bir nişan törenine gideceğini söyler. Sami Bey ilk kez tereddütte kalmıştır.

"Sami Bey yutkundu. Kızına bir şeyler söylemesi gerektiğini biliyordu. Onun gidişatına sağlıklı bir yön çizmesi zamanı gelmişti de geçmişti bile!... Ama, Sibel'in arzularını kırmaktan kendisini engelleyen anlatılmaz bir caiz içinde idi nedense... Güneşler gibi aydınlık böylesine bir güzellik ve candanlıkla kaynayıp yüreğini sonsuz bir muhabbetle ısıtan şu tatlı çocuğu- her ne için olursa olsun- mahzun etmek elinden gelmiyordu işte! Ona karşı feci bir zaafı vardı." (s. 9)

Böylelikle Sibel, arzu ettiği saatte evden ayrılır. Saatler geçmesine rağmen kızının eve dönmemesi Sami Bey'i endişelendirmiştir. İçinde bulunduğu sıkıntılı durumun üzerine, eşi Faika Hanım'ın ona durmaksızın söylenmesi eklenir. Sami Bey de eşini haksız bulmamakta, sadece kendini savunmakla yetinmektedir.

"Faika Hanım'ın perişan sesi öfkeden titriyordu:

---

[24] Kerime Nadir, Aşk Fısıltıları, İnkılap ve Aka Basımevi, 1983, İstanbul, s. 312.

-Yine derim, hep senin aşırı hoşgörün yüzünden oluyor bu işler Sami Bey... Baba olup da kızını gereğince dizginleyemiyorsun. Her istediğine eyvallah diyorsun... Onu öyle bir şımarttın ki, artık iyice gemi azıya aldı...

-Canım yine başlama rica ederim. Ben ne bilirim? Bu derece sorumsuz davranacağını doğrusu kestiremedim...” (s. 21)

Sami Bey, eşine karşı kendini savunurken, başına daha büyük hadisenin geleceğini tahmin etmemiştir. Sibel kapının önüne gelmiştir fakat onu getiren başka bir adamdır. Üstelik bu adam onu deli gibi öpmektedir.

Tüm ev halkının tanık olduğu bu manzara karşısında, Sami Bey öfkeden deliye döner. Hatta onu bastonuyla dövmeye hazırlanır. Sibel olan biteni bir an evvel açıklamaya koyulmasa, baba- kız ilişkilerinin zarar göreceği aşikardır. Kızı açıklama yapar yapmasına ama, bu açıklama aile bireylerinin üzerinde; bomba patlamış gibi bir etki yaratır:

“-Ben evleniyorum!... dedi. Dünyanın en yakışıklı ve zengin adamı Nahit Başarslanlar’la...

Dişlerini sıkan Sami Bey:

-Sibel, dedi. Aklın başında mı kızım? Bütün gece seni merak ettik... Bu Nahit dediğin adam da kimdir?

-Babacığım, Nahit Ayvalık’ın ileri gelenlerinden ünlü bir fabrikatörün oğlu... Babası iki yıl önce ölmüş... Bütün malı, mülkü Nahit’e kalmış... Çok zengin bir genç... Bu gece tanıştık onunla... Birbirimizden çok hoşlandık. Uzun uzun konuşup anlaştık. Bana söz verdi, yarın gelip beni sizden isteyecek...” (s. 24-25)

Sibel’in sözlerinin üzerine endişesini gizleyemeyen Sami Bey, onun daha birkaç saat önce nişanda tanıştığı bir erkekle bu kararı almasının mantıksızlığını vurgulamaya çalışır. Fakat bunun karşılığında, çağın gerisinde kalmış olmakla suçlanır. Sakin kalmaya çalışan Sami Bey, ertesi gün müstakbel damadının mektupla bir mazeret sunarak gelemeyişiyle hayal kırıklığına uğrar. Nahit, işinden dolayı Sibel’i ailesinden istemeye gelemeyeceğini bildirmiş, onu Ayvalık’a çiftliğe davet etmiştir. Düğünü de çiftlikte yapma önerisi sunmuştur.

Sami Bey, bu emrivakiden hiç hoşlanmaz. Nahit'i doğru düzgün tanımadan, kızını çiftliğe yollamak istemez. Hem daha birkaç saat vakit geçirdiği bir adamın peşinden gitmesi ona doğru gelmemektedir. Ne var ki, Sibel; Nahit'in peşinden gitmekte kararlıdır. Annesinin, Nahit'in onunla gönül eğlendirebilme ihtimalinin üzerinde durması üzerine, onunla zaten evlendiklerini (!) söylemesi, annesinin baygınlık geçirmesine neden olur.

Sami Bey böylece, kızının gidişini engellemek adına hiçbir şey yapamaz. Onun çiftlikte kıyılan nikahına da ailecek iştirak etmezler. Tam bir ay sonra kızı ve damadı İstanbul'a, evlerine, gelir. Sami Bey, oldukça durgundur. Nahit'in tatlı dille gönüllerini alma çabası da sonuçsuz kalır. Nihayet Nahit iki saatliğine işlerini halletmek için evden ayrılınca, Sami Bey kızına açıkça her şeyi anlatır. Nahit hakkında tahkikat yaptırmıştır. Ayvalık'ta emekli bir komiser olan dostundan yardım istemiş, dostu da ona Nahit'in geçmişini açık açık anlatan bir mektup göndermiştir. Bu mektuba göre, Nahit kumarıyla ün salmıştır. Bu kumarbazlığı ve sefahati yüzünden, hapiste bulunan erkek kardeşiyle ortak olan mallarının üstünde bile ipotek bulunmaktadır. Emekli komiser, Sibel'in böyle bir mirasyedi ile mutlu olamayacağını düşünmektedir.

Kızının bu mektubu okuduktan sonra yaptığı açıklamaları şaşkınlıkla dinleyen Sami Bey, birtakım gerçekleri de böylelikle öğrenir. Nahit tüm mal varlığını Sibel'in üstüne yapmıştır. Ona o kadar değer vermektedir. Nahit'in kardeşi de tasarlayarak değil, bir kaza sonucunda babasını öldürmüştür. Bu yüzden hapistedir. Evlilikleri de oldukça güzel devam etmektedir, kaygılanacakları bir durum söz konusu değildir.

Sami Bey, kızının bu saflığına anlam veremez. Onunla konuşmaya girişir:

"-Sibel, dedi; bu anlattıkların bizi düşündüren sorunları büsbütün kördüğüm etti... Kayınbiraderin için üzülmekten başka elimizden hiçbir şey gelmez, ama; evlenir evlenmez kocanın sana bütün malını mülkünü böyle bağışlamasındaki sebep aklın alacağı şey değil!... Bu, olsa olsa, gırtlağına kadar borca batmış bir kişinin elinde kalan malların sigortasıdır. O malların da elden gitmemesi için başvurduğu dahiyane bir ihtiyat tedbiri..." (s. 50)

Sami Bey bu sözleri sarf ederken kızının da aslında onunla aynı fikirde olduğunu pek tabii bilemez. Fakat kızı kendisini kocasını savunmak mecburiyetinde hissettiğinden, düşündükleriyle ağzından çıkan bir olmaz.

Sibel'in bir zaman sonra eve, Melek'e, gönderdiği mektup, Sami Bey'i hem şaşırtmış, hem de mutlu etmiştir. Sibel, Ayvalık'ta tanıdığı Avukat Akif Şahin'e ablasını münasip gördüğünü söylemekte; eğer takdir ederse aralarını bulmak istediğini belirtmektedir.

Melek'in bu teklife olumlu bakması ve ailesini de beraberinde çiftliğe gitmeleri hususunda ikna etmeye çalışması üzerine, Sami Bey kızını kırmak istemez:

"-Neden olmasın? dedi. Yakından görüp tanımadan bir kimse hakkında hüküm verilemez. Sibel aptal değildir. Ablasına layık gördüğü adamı hemen yabana atmak doğru olmaz. Hayırlısı Allah'tan!..." (s. 89)

Yine de Sami Bey'le eşinin gelemediğini biz, Melek'in Ayvalık'a geldiğinde Sibel'e yaptığı açıklama yoluyla öğreniriz:

"İki kardeş coşku ile kucaklaştılar. Sibel:

-Neden annemle babam da gelmediler?... diye bağırdı.

-Vallahi, onların kusuruna bakma Sibelciğim!... Sana söz vermişlerdi ama, bu sefer gelemediler. Ben yalnız geldim işte!..." (s. 104)

Sami Bey, Melek'in evlenme kararını bildiren mektubu almış; karşılığında bir telgrafla onu tebrik etmiştir:

"HER ŞEY İSTEDİĞİNİZ GİBİ OLSUN... ANNENİZLE BEN HAYIRLI MUTLULUKLAR DİLİYORUZ... ÇOK YAKINDA GÖRÜŞMEK ÜZERE..." (s. 124)

Melek'in nikahından evvel Ayvalık'a gelen ailesi, oldukça güzel günler geçirir. Sami Bey de Nahit'i sevmemiş, fakat onun hapisten afla çıkan kardeşi Yiğit'e ısınıvermiştir.

Bir gece, ortalıktan uzun süredir kaybolmuş olan Nahit çıkagelir. Sibel'le aralarında çıkan bir tartışma sonucunda oldukça öfkelenerek onu döver. Genç kadın, kıyasıya tekmelendiği geceden sonra özel bir klinikte bir hafta tedavi

görmek zorunda kalır. Sami Bey, kızı için oldukça üzgündür. Onun için elinden gelen bir şey olmaması, onu çok üzmektedir.

Melek'le Akif'in nikahı Sibel iyileşir iyileşmez kıyılır. Marmaris'e, balayına giderler. Sami Bey'le Faika Hanım da, akılları kızlarında kalarak, İstanbul'a dönmeye mecbur olurlar.

Sibel, bir müddet sonra babasına yazdığı mektupta çiftlik yaşantısından bahsettiği kadar, ablasının yeni hayatından da babasına bir kesit sunar. Kardeşi, Melek'in evliliği adına büyük bir hayal kırıklığına uğramıştır. Akif Bey'in söylediği bazı yalanlar ortaya çıkmış, bu yalanların da kimse tarafından fark edilmediğini sanmıştır. Melek'in zor zamanlar geçirmekte olduğu aşikardır.

Aradan uzun bir zaman geçer. Sami Bey'le Faika Hanım, kızlarından uzun süredir haber alamadıklarından ötürü ne denli müteessir olduklarını birbirleriyle paylaşırken, Melek evlerine çıkagelir. Yaşadığı zor evlilik hayatını ve boşanma sürecinde olduğunu ailesiyle paylaşır. Sami Bey, Sibel'in evliliğinden sonra Melek'in de aynı kaderi paylaşmakta olduğunu öğrenince; onun eve döndüğüne memnun bile olur. Kızına, evliliğine bir şans vermesi konusunda direten Faika Hanım'a çıkışmakta beis görmez:

"-Hanım, dedi. Kızımızı esir pazarından mı aldı bu herif? Canı cehenneme! Öyle bir koca evinde ömrünü rezil etmektense, baba evinde insan gibi yaşaması yeğdir...

Sonra Melek'e dönerek:

-Sen annene bakma Melek'ciğim, diye ekledi. Bu işe kötü bir alınyazısı diyelim. Hakkında hayırlısı olsun, sen sağ ol!..." (s. 301)

Sami Bey, kızlarının iyiliğinden başka hiçbir şey istemeyen bir adamdır. Bunu romanın genelinde de, sadece onların mutluluğunu temenni eden bir baba olmasından anlayabiliriz. Eşiyle girdiği fikir çatışmaları da, hep evlatları üzerinedir.

Sibel'in apar topar yaptığı evliliğe tepkili olduğu için onun nikahına gitmemiş, ama kızının yanında olmaktan da asla vazgeçmemiştir. Kızının başına buyruk davranmasının sebebinin kendi yetiştirme tarzından kaynaklandığını

bildiği için, ona çok sert davranmasının olumlu bir sonuç doğurmayacağının farkındadır.

Melek'in eve dönmesi onu bedbaht ettiği kadar, onun sıkıntılı bir evlilikten kurtulmuş olduğunu bildiği için onu mutlu etmiştir.

Nahit Büyükarslan (*Aşk Fısıltıları,* 1983), Başarslanlar Çiftliği'nin ortağı ve varisidir. Davetli olduğu yalıdaki nişan töreninin kalabalığından gecenin ilerleyen saatlerinde kaçmış, Ressam Semra Tekin ile bir odada baş başa sohbete dalmıştır. Nahit, içkiyi fazla kaçırdığı için odanın karanlık bir köşesinde yatarak onları dinleyen Sibel'in farkında değildir.

Biz, Nahit'in fiziksel özelliklerine ait bilgilere; Sibel'in gözünden erişiriz:

"Otuzunda var yoktu bu adam... Sarı ışık altında yaldızlı gibi duran gür kaşları ve şahin bakışlı açık renk gözleri vardı. Dişleri de çok güzel, gülümseyişi sıpsıcaktı." (s. 12)

Evlilik bahsine şuh bir ifadeyle değinen Semra'ya net bir tavırla yaklaşan Nahit, bu konuya yabancı olmadığını belirten sözler kullanır:

"-...Egoist bir insanım galiba! Eşim olacak kadının bütün hayatını bana adamasını isterim. Kayıtsız şartsız bana uyacak bir eş... Bunu kolay kolay kabul edecek bir kız bulunabileceğini de pek sanmıyorum bu zamanda...

-Sizin gibi bir erkeğe eşi tapmalıdır. Ama çok genç, toy bir kız sizi tatmin edemez bence... Karar verirken son derece dikkatli olmalısınız. İş hayatınıza karşı da anlayışlı olmalı, size her alanda hoşgörülü davranmalıdır bu kız..." (s. 13-14)

Konuşmalarının devamında ay ışığında gezmeyi kararlaştırmış olan Semra ve Nahit'in muhabbetlerini, Semra'nın kuzeni Celal böler. Semra ile tanışmak isteyen sanatseverlerin olduğunu söyleyen Celal, onunla beraber odadan ayrılır. Nahit tek başına olduğunu zannetse de, Sibel onu dikkatle izlemektedir. Ayağa kalktığı anda kolu bir sigara sehpasına çarpan genç kadın, Nahit'i korkutur. Bu vesileyle konuşmayla başlayan Nahit ve Sibel, çok geçmeden yakınlaşırlar. Bu yakınlaşmada Sibel'in cüretkar ve pervasız tavırlarının rolü büyüktür.

Nahit, kendisiyle evlenmek istediğini söyleyerek hayatını ona bir çırpıda özetleyen Sibel'den etkilenmiştir. Hararetli bir konuşmanın ardından, ay ışığında

Semra ile yapmayı planladığı gezintiyi Sibel ile gerçekleştirir. Bu gezintinin sonu, ikisinin birlikte olmasıyla biter.

Nahit, o gece ailesinden isteyeceğini söylediği Sibel'i istemek için gitmez. Ertesi gün Sibel'in evine bir telgraf yollar. Telgrafta şunlar yazmaktadır:

"GÜZEL KIZ...ÇOK ÖNEMLİ BİR İŞ GEREĞİ HEMEN AYVALIK'A DÖNMEK ZORUNDAYIM... AMA SANA VERDİĞİM SÖZDEN DÖNMÜŞ DEĞİLİM... BENİMLE EVLENMENE EĞER AİLEN İZİN VERİRSE İLK ARACA ATLA GEL... SENİ BAŞARSLANLAR ÇİFTLİĞİNDE BEKLEYECEĞİM... DÜĞÜNÜMÜZÜ ORADA YAPARIZ...

NİHAT BAŞARSLANLAR" (s. 28)

Nahit, Sibel'in çiftliğe hemen geldiğini görünce mutlu olmuştur. Onu evdeki çalışanlarına nişanlısı olarak takdim eder. Ertesi gün buluşmak üzere, onu odasına uğurlatır.

Genç adam, ertesi gün sohbetleri esnasında Sibel'e kendi ailesiyle alakalı birtakım bilgiler verir. Kalabalık bir ailesi yoktur. Bu evde yaşayan sadece bir halası vardır. O da babasının ölümünden sonra insanlarla bir araya gelmeyi, onlarla kaynaşmayı reddeder bir hale bürünmüştür. Nahit'in bir de erkek kardeşi vardır. O da 21. yaşını hapiste sürmektedir. Babalarını kazayla öldürdüğü için hapishaneye girmiştir. Nahit'in bu konuda detay vermekten özellikle kaçınması dikkatimizi çeker.

Nahit, nikahları kıyıldıktan yaklaşık bir ay sonra, Sibel'le konuşmak istediğini söyler. Babasından kalan tapuları eşinin üstüne yapmak istemektedir. Babası mirasının dörtte üçünü kardeşi Yiğit'e bırakmış, ona dörtte bir pay vermiştir. Nahit, bu dörtte bir payı da Sibel'e bağışlamak istemektedir. Sibel, Nahit'in niyetini anlamıştır. Nahit, kardeşinden mal kaçırmak istemektedir. Bu konuda da karısına uzun bir açıklama yapar:

"-Sibel, dedi; bana hak ver. Babam, nedense, Yiğit'i benden çok sever ve her zaman özel bir dikkatle onun hukukunu gereğinden fazla korurdu... Oysa asıl haksızlığı bu davranışıyla kendisi yaptı... Mirasçıdan miras kaçıran benden önce o oldu... Bugün, kardeşimin umumi vekili olduğumdan, bütün malların idaresi benim elimde bulunuyor, ama; Yiğit iki yıl sonra hapisten çıkınca benim

vekaletim sona erecek... Babamın, anlaşılmaz bir kaprisle bana layık gördüğü küçücük paydan, kardeşime bir kez daha pay vermek istemiyorum...” (s. 43-44)

Nahit, isteğini eşine nihayet kabul ettirmiştir. İstanbul’a hareketlerinden iki gün önce, tapudaki bütün işlemler tamamlanır. İstanbul’a Sibel’in ailesini ziyarete gittiklerinde, Nahit tüm aile bireylerine oldukça sıcak davranır. Ailenin ona karşı mesafeli oluşunu, kızlarının ona kaçmasına yorar. Halbuki gerçeği bilmemektedir. Sami Bey kendisi hakkında bir araştırma yapmış ve onun aslında çok farklı biri olduğunu öğrenmiştir. Bu gerçekten, Nahit’in pek tabii haberi olmaz. Kayınpederi bu bulguları kızıyla paylaşmıştır.

Bir yaz günü, Sibel seradaki çiçekleri kontrol etme isteğiyle ilerlerken; oradaki geniş sedirde Nahit’i bir kadınla yatarken görür. Adı Fetanet olan bu kadın, Sibel’e son derece içten davranan bir kadındır. Sibel olayın şokunu üzerinden atamazken, Nahit kendini savunmaya geçer:

“-Büyütme işi bu kadar... Tuh! Kötü bir rastlantı işte!...

Nahit yere tükürdü ve üstüste küfürler bastı. Ardından Sibel’e elini uzattı. Ama genç kadın hemen bir adım geri kaçtı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Bir korkulu rüya gördüğünü sanıyordu. Ama öfkeden ve hınçtan patlamaya hazır bir barut fıçısı gibiydi.

Kendini iyice toparlamış olan erkek bu kez üstüste yeminler bastı. Bir kaza, bir yanılgı olmuştu. Bağışlanmalıydı bu!... Gözünün içine bakan o erkek canlısı aşifteye bir ders vermek istemişti sadece... Evet, hepsi, hepsi buydu!... O karı sinirine dokunuyordu. Onu bir tenhada kıstırıp haddini bildirmeyi ne zamandır kafasına koymuştu! Bunu bir kapris, hatta bir onur sorunu yapmıştı!?...” (s. 53)

Nahit, söylediklerine inanmayan eşinin kafasına attığı saksının isabet etmesinden kıl payı kurtulur. Seradan hışımla çıkıp giden genç adam, haftalar sonra eve döner. Yalnız değildir. Ressam Semra Tekin, kuzeni ve Nahit’in arkadaşı olan Celal, Celal’in yeni flörtü Nurten de beraberinde çiftliğe gelmiştir. Nahit’in, eşinden azar işitmemek için tek başına gelmediği muhakkaktır.

Nahit’in, eşiyle baş başa kalır kalmaz birbiri ardına yalanlar sıraladığına tekrardan tanık oluruz. Arkadaşının kaçakçılık suçundan yakalandığını, ona mahkemede tanıklık etmek zorunda kaldığını, bu yüzden İstanbul’a gittiğini, ona

not gönderemediğini, yanındaki Semra'nın sadece arkadaşı olduğunu, başkalarıyla Sibel'i aldattığını ama Semra'dan şüphelenmemesi gerektiğini...

Söylediklerine eşinin yine inanmadığını fark eden genç adam, o hafta eve hiç uğramaz. Hafta sonunda nihayet döndüğünde; birçok malın mülkün elinden gittiğini, arabasını da Mezarcıoğulları'ndan Naki'nin aldığını söyler. İş bu kadarla da bitmemiştir. Küçük meyva bahçesi satılmıştır. Banka, ipotekli arsalara da el koymuştur. Tüm bunların sebebi; Nahit'in kumarda, eğlencede paralarını savurmasından kaynaklanmaktadır.

İlerleyen günlerin birinde eve zil zurna sarhoş gelen Nahit, Mezarcıoğulları'ndan Naki'nin kapıya dayanıp kalan borcunu istemesinden ve kayınbiraderi olan Yiğit'e de alacaklı olmalarından ötürü; bağı satışa çıkan Sibel'in bulduğu alıcıyı evinden kovar. Hem de bunu oldukça sert bir şekilde yapar:

"Nahit karısını itip, sarsak sarsak Sait Efendi'nin üstüne doğru yürüdü:

-Defol!... diye bağırdı. Eğer bir dakika daha burada durursan beynini patlatırım fırsatçı domuz... Senin şarap fıçılarının neyle dolu olduğunu biliyorum ben... O fıçıları kafana geçiririm....

Nahit'in savurduğu yumruk adamın elindeki keseyi uçurdu. Binlikler havada uçuşup dört yana dağıldı. Adamın gözlüğü de gözünden fırlamış; orası bir anda karışarak bir panik doğmuştu." (s. 117)

Nahit'in o günden sonra iyice huzursuz, tatsız bir adam olduğunu gözlemleriz. Hemen her şeye itiraz etmesi, huysuz tavırları, her sözün altında bir kasıt araması, hayatı hem kendisi hem de çevresindekiler için çekilmez bir hale getirmiştir.

Bir gece, Nahit'in evi soymaya teşebbüs eden haydutları balkondan vurduğunu söylemesi üzerine koşarak gelen Sibel, onun Yiğit'i vurduğunu görür. Yiğit, omzundan yaralanmıştır. Olayın şokunu üzerinden attığında, ağabeyinin yakasına yapışarak bunu neden yaptığına dair ondan hesap sorar. Nahit'in Yiğit'i haydut sanmasıyla ilgili yaptığı açıklamalara inanmaz. Doktor, Yiğit'e zor yetişmiştir.

Ay sonunda, Nahit'in ödemesi gereken borcun vadesi gelir. Bununla alakalı olarak, Naki'den üstü kapalı bir tehdit almıştır. Sibel'le baş başa kaldıklarında, borcu ödemeyeceğini söyleyen Nahit, ondan beklemediği bir cevap alır.

"Sibel kocasına ters ters bakarak:

-Bu borcu sana ödettireceğim ben!... dedi.

Nahit şöyle bir doğruldu. Karısının sesindeki kesinlik onu şaşırtmıştı:

-Bak hele! Nasıl ödettirecekmişsin bakalım?

-Tanıklık edeceğim!

-Mezarcıoğlu'na iki milyon borcum olduğuna dair mi?

-Evet. Yiğit de tanıklık edecektir, İbrahim de... Yargıç önünde hepimiz gerçeği söyleyeceğiz.

Sibel birden neye uğradığını şaşırdı. Nahit'in tokatı öyle ani ve sert gelmişti ki, gözlerinde şimşekler çakarak yere yuvarlanmıştı. Kulaklarında çılgın ve kaba bir ses:

-Haddinse göster boyunu!... diye gürledi. Benim karşımda olanın gözünün yaşına bakmam ben... Seni de yakarım...

Sibel böğrüne inen tekmelerle tesbihböceği gibi sağa sola kıvrıldı. Her kıvrılışta daha sert bir tekme yiyordu.

-Kahpe seni!... Kimden yanasın sen?... Geberteceğim seni...

Sibel'in son duyduğu, kocasının korkunç bir küfürü, son gördüğü de onun hızla oda kapısını çarpıp çıkışı oldu." (s. 140-141)

Nahit'in bu darp olayından sonra kayıplara karıştığını görürüz. Sibel, ailesi tarafından hastaneye kaldırılmıştır. Orada bir hafta tedavi görür.

Jandarma, Nahit'i almak için çiftliğe gelir. Bunun sebebi, onun Naki Mezarcıoğlu'na verdiği Mercedes'in yakılmış olmasıdır. Bir kahveye de kanlı baskın yapılmış, yakalanan iki sanık kendilerini bu suça Nahit'in azmettirdiğini söylemiştir.

Nahit, bir gece ansızın çiftliğe gelir. İyi bir niyetle dönmemiştir. Sibel'in mücevherlerini almak için kapıyı çalmıştır. Genç kadının tüm yalvarmalarına

rağmen, mücevherleri adeta avuçlayarak çantasına doldurur. O gece eve geldiğinden kimsenin haberi olmamasını, aksi takdirde hakkında iyi olmayacağına dair savurduğu tehdidi donmuş olarak dinleyen Sibel, boşanma kararını açıklamasına rağmen bu şekilde davranan kocasını bir daha hiç göremeyecektir.

Nahit İstanbul'a, Semra Tekin'in yanına, gitmiştir. Onunla konuşurken, işlediği bütün suçları itiraf eder. Bununla beraber, yanında getirdiği mücevherleri acilen bozdurup İtalya'ya gitmesi gerektiğini anlatır. Semra, Nahit'e olan zaafı sebebiyle onun isteğini yerine getirir. Aile dostları olan kuyumcuları sayesinde bu işi kısa sürede halleder.

Celal ise Nahit'in kaçış planını düzenlemektedir. Bulgar nakliye motörünün sahibiyle görüşmüştür. Bulgaristan'a mal götürürken tayfalarından biri yerine Nahit'i götürecektir.

Nahit'le Semra, bu arada yasak bir aşka adım atarlar. Semra, Nahit'ten bir kolyeyi hediye olarak almış, Nahit giderken bu kolyeyi ondan geri almak istemiş, Semra bunu kaldıramayınca Nahit onu boğarak işin işinden çıkmak istemiştir. Semra da kendine gelir gelmez onu polise ihbar etmiştir.

Nahit'in akıbetini, Melek'in eşi Akif'in ağzından, eşiyle sohbet ettiği sırada öğreniyoruz:

-Ülke dışına kaçmak üzere, Bulgaristan'a mal götüren bir yük motörüne sahte kimlikle binerken, bir ihbar üzerine, Güvenlik Kuvvetleri tarafından yakalanmış ve onlarla giriştiği silahlı çatışmada ağır yaralanmış!...

-Ne diyorsun?...

-Hepsi bu kadar değil! Hastaneye kaldırılırken de maalesef... Yolda ölmüş!..." (s. 264)

Nahit'in, Sibel'in mücevherlerini almak için çiftliğe geldiği gece söylediği sözler, kafamızda bir çok şeyin yerli yerine oturmasını sağlayacaktır:

"-Bak Sibel, dedi yorgun bir sesle. Ben bitmiş bir adamım... Seni tanıdığım zaman da bitmiştim ben... Ama, güzelliğin beni büyüledi... Seninle tekrar var olabileceğimi sandım... Gerçekten başlangıçta içtenlikle ve iyi niyetle yola

çıkmıştım... Fakat, iyi niyetim, bitmiş bir adamdan ideal bir koca yaratamadı işte!... Değişemeyeceğimi çok geçmeden anladım...” (s. 156)

İddialı görüntüsünün ve mal varlığının özgüvenini birtakım kötü alışkanlıklarla perçinleyen Nahit, bu kötü sona doğru adım adım değil; adeta koşarak gitmiştir. Sibel’e ilgi duyan ve sonradan Nahit’in üvey kardeşi olduğu ortaya çıkan Kudrettin Çomarkırpan, Nahit’in babasını Yiğit’in değil, kendisinin öldürdüğünü itiraf eden bir mektubu elinde tutmaktadır. Nahit’in bu hırsının nedeni, her şeye sahip olmak istemesidir. Bunu öldürülmeden önce fark eden babası, mirasın dörtte üçünü bu sebeple diğer oğluna bırakmıştır.

Akif Şahin (*Aşk Fısıltıları,* 1983), Yiğit Başarslanlar’ın avukatıdır. Çiftliğe, Nahit’le konuşmak istediğini bildirerek gelmiştir. Fakat randevu almadan geldiği için, Nahit’i evde bulamaz. Nahit’in eşi Sibel, bunca yoldan geldiği için ondan biraz soluklanmasını rica eder. Akif Şahin’in fiziksel özelliklerine dair bilgileri, yazarın anlatımıyla ediniriz:

“...Kırk yaşlarında kadar var-yoktu. Ama saçları dökülmüş, yüzü incecik çizgilerle dolmuştu. Soluk mavi gözlerinde bezgin bir ifade vardı.” (s. 78)

Akif’in mütevazı tavrı, genç kadının dikkatini çeker. Sibel’le sohbet ederken eşini bir yıl önce kaybettiğini söyleyen avukat, sözlerine devam eder:

“Altı yaşında bir kızım var Bayan Sibel, diye sözünü sürdürdü. Bakıma muhtaç bir çocuk... Vakıa yaşlı annem evi çekip çevirmeye çalışıyor ama, gene de perişanız işte!... Nerede eski yaşantımız!... Rahmetli eşim çok iyi bir ev kadını idi...” (s. 78)

Avukat, derdini dinleyecek birini bulduğu için konuşmaya devam etmektedir. Sibel’e; aklı başında, fedakar ve müşfik bir kadınla evlenmek istediğini söyler. Sibel de ona, bu vazifeyle ilgileneceğine dair söz verir. Aklında, ablası Melek vardır.

Akif, günler sonra yazıhanesinde karşısında Sibel ve Melek’i görünce gözlerine inanamaz. Vaziyeti anlamıştır. Sibel, işin yakışık olması adına oraya bir evrak almak için uğradıklarını söyler. Akif, onlara birer kahve ikram eder. Bu süre zarfında onlara karşı çok ilgili, bir o kadar da saygılı davranmaktadır.

Akif'in çiftliğe bağ satışı için getirdiği Sait Bey'in Nahit tarafından kötü bir muameleye maruz kalması üzerine Melek'in kafası karışır. Evlilik müessesesinin sadece olumsuz tarafına odaklanmıştır. Ablasını bu kadar seven, ablasının da tutkuyla bağlı olduğu kocası bile bu vaziyete düşmüştür. Akif, Melek'in aklından geçenleri sezmiş gibi yeni bir teklifle gelir:

"-Sizden bir ricam olacak efendim, dedi. Sizce uygun bir günde fakirhanemde bir çorba içmeyi kabul eder miydiniz acaba?... Annemin yemeklerini beğeneceğinizi umarım...

İki kız kardeş göz göze geldiler. Sibel hemen:

-Tabii, memnuniyetle! dedi. Nahit'le görüşeyim de, bu hafta içinde bir gün kararlaştırırız..." (s. 121)

Nihayet o gün gelir. Akif'in olduğu kadar, annesinin de sıcak tavırlar sergilediğini görürüz. Ana-oğul Melek'in üstüne düşmekte, her şeyin o nasıl isterse o şekilde düzenleneceğinin vurgusunu sık sık yapmaktadırlar.

Böylelikle söz kesilir. Akif, maddi- manevi hiçbir şeyden kaçınmamaktadır. Melek'in mutlu olması için ne lazımsa itinayla yapılır:

"Nişan halkası bunun en açık delili idi. Bu halka, gerçekten şahane bir yüzüktü. Ayrıca çok değerli tek taş bir pırlanta yüzük de takmıştı Melek'e... Masraftan hiç kaçmıyor, hatta savurgancasına nişanlısını donatıyordu Avukat...

Bu arada kendi evinde de bir takım yenilikler yaptırmakta idi. Boyacılar ve döşemeciler seferber edilmiş; salonla yatak odasının takımları değiştirilmişti. Bunları Melek'in zevkince, onun beğenisini ve olurunu alarak seçiyordu hep..." (s. 134)

Nişan töreninden sonra; Melek'in annesi Faika Hanım, Akif'in kızıyla halen tanışamadıklarını dile getirir. Akif de kızının suçiçeği çıkarmakta olduğunu söyler. Bulaşıcı olduğu için onu halen evine getiremediğini, kızının Cunda'nın yerlilerinden olan balıkçı bir ailenin yanında kaldığını söyler. Bu ailenin de iki erkek çocuğu olduğu için, kızı Yekta hiç sıkılmadan vakit geçirebiliyordur. Bu mazeretin meşru olması sebebiyle, aile herhangi bir şeyden şüphelenmez.

Nikahın ardından balayına giden Akif ve Melek, dönüşte Cunda'ya Yekta'yı almaya giderler. Eve yaklaştıkları anda, Akif birtakım açıklamalar yapmaya

başlar. Bu balıkçı ailenin oturduğu evi yıllar önce kendisi satın almıştır. Onları da fakir oldukları için o evde hayrına oturtmaktadır. Evde yaşayan anneye ve iki erkek çocuğuna yine hayrına yardım etmektedir.

Adının Cankurt'la Korkut olduğunu Akif'in ağzından öğrendiğimiz ikiz kardeşler, Akif'i görünce ona doğru koşarlar. Akif, Melek'i onlara "Melek anneniz" diye tanıtır. Akif'in Lütfiye diye seslendiği kadın ise ikizlerin annesidir. Yatalaktır. Yekta ise tekerlekli sandalyede oturan, şişmanca bir çocuktur. Çocuğun halinde bir başkalık olduğunu fark eden Melek'in başından aşağı kaynar sular iner. Yekta bakıma muhtaç, zeka seviyesi oldukça geride bir çocuktur. Akif bu durumu Melek'ten ve ailesinden gizlemiştir. Dahası, Lütfiye'nin bir an önce tedavi edilmesi gerektiğini karısının ağzından işitmek için onu bu eve getirdiği anlaşılabilir bir hadisedir. Lütfiye hastanede tedavi görürken, iki çocuğunu mecburen yanlarına alacaklardır.

"Avukat, karısının renginin iyiden iyiye attığını fark ettiğinden, sorunları güzellikle ve onun merhametini tahrik yoluyla çözümlemeye kararlı görünüyordu:

-Bu çocuklar, anneleri hastanedeyken ne yaparlar, nasıl yaşarlar?... Yedi kat el de olsa, insan böyle bir durumda acır ve yardım eder onlara... Bu bir vicdan borcudur... Evet, Lütfiye iyileşinceye kadar çocukları yanımıza alacağız Melekciğim... Ne mutlu sana ki, bir anda üç çocuk anası birden oluyorsun!..." (s.169-170)

Melek'in tüm bunları neden daha önce açıklamadığını sorması üzerine, balayının mutluluğunu sarsmak istememesi gibi bir gerekçe sunan Akif, karısının; omzuna bir anda binen bu yükün stresiyle ağladığının farkında değildir. Eşi, yavaş yavaş her şeyi anlamaya başlamıştır.

İlerleyen günlerde, Melek'in evdeki iş ve duygusal yükünün giderek artması Akif'in umrunda değil gibi görünmektedir. Akif'in annesi Şemsa Hanım değişmiş, o güngörmüş kadın yerine; memnuniyetsiz, çatmaya bahane arayan biri gelmiştir. Melek daha fazla dayanamayacağına kanaat getirir. Yaşadıklarından sonra, Sibel'in aklındaki şüpheyi kendi içinde de doğrular. Cankurt'la Korkut Akif'in çocuklarıdır. Akif'in onların üzerine bu kadar düşmesi normal değildir.

Melek, durup dinlenmeden sabahtan akşama dek çalışmaya ve karşılığında sadece memnuniyetsiz yüzlerle karşılaşmaya, kocasının ona söylediği büyük

yalanları dinlemeye daha fazla dayanamaz. Kardeşinin yanına, çiftliğe gider. Onunla beraber yaşamaya başlar. Eve dönmemeye kararlıdır. Akif, bir süre sonra çiftliğe giderek Sibel'i bulur. Ona her şeyi anlatır. Evet, gerçeği inkar etmemektedir. İkizlerin öz babası olduğunu, Lütfiye ile münasebeti sonucu doğduklarını itiraf eder. Fakat bu itiraf, Akif'in gerçek yüzünü olduğu gibi ortaya koymuştur:

"-Bu Lütfiye bir zavallı kadıncağızdır. Basit bir hizmetçi, aşağı tabakadan biri. Bense, çevremde saygınlık kazanmış bir avukatım. Seviyeli bir aile babasıyım... Onunla evlenmeyi hiçbir zaman aklımın ucundan bile geçirmiş değilimdir. Ama, çocuklarımın anası olduğundan sokağa da atamam... Bugüne kadar sadece para yardımı yapabiliyordum. Çünkü annem hasta bir kadını evde istemiyordu. Onun ve çocukların bakımını üzerine alabilecek eteği belinde bir ev kadını ile evlenmemi öneriyordu bana... Melek bu öneriye tıpatıp uymuştu..." (s. 24)

Akif, sözlerine bir de Melek'in karakteriyle alakalı hoş olmayan kelimeler ekleyince; Sibel onu evden kovar. Akif'le Melek, bir daha bir araya gelmemek üzere ayrılırlar.

Akif Şahin, hayatının kadınını aradığını söylerken sadece evinin hizmetini görecek bir kadın aradığı beklentisini pek tabii paylaşmamıştır. Evlenmek için onca dil döktüğü, peşinde koştuğu Melek'i de bu uğurda bedbaht etmiştir. Baştan çıkardığı bir kadını statüsünü öne sürerek nikahına almamış, ondan olan çocuklarını da başkasının adına nüfusa kaydettirmiştir.

Akif'in mütevazı bir kişiliği olduğu konusunda ilk yanılan kişi Sibel olur. Zira mütevazı bir profil çizen adam, münasebet kurduğu kadına "aşağı tabaka" diyebilecek kadar kendini yüksekte görmektedir. Eşinin gönlünü almak yerine empati duygusundan yoksun hareket ederek, tüm anlattıklarına rağmen, kendini haklı çıkarmaya çalışmış; sonunda da evliliği bitmiştir. Bu arada Melek'ten boşanır boşanmaz Lütfiye ile evlenmesi, haberi alan ve onu "gerçekten" tanıyan kimselerin dudağında alaycı bir tebessüm bırakmıştır.

İbrahim (*Aşk Fısıltıları,* 1983), çiftliğin kahyasıdır. Sibel'in çiftliğe geldiği ilk akşam, onu karşılayan kişidir. Orta yaşlı, mintanlı, pos bıyıklı, kara gözlü bir adam olduğu bilgisine, yazarın tasviriyle ulaşırız. İbrahim, Nahit'in ona Sibel'e

odasını göstermesi için verdiği emre hemen uymuştur. İbrahim'in hakkındaki ilk izlenimleri, Sibel'in gözünden elde ederiz.

"İbrahim yatak odasındaki büyük lambayı yakarken Sibel:

-Burada elektrik yok mu İbrahim Efendi? diye sordu.

-Cereyan kesik küçük hanım. Jeneratör de çalışmıyor.

Sibel:

-Ben lambayı daha çok severim, dedi gülerek.

-Burada olanlara katlanmak zorundasın küçük hanım!...

Sibel adamın bir şey demek istediğini anladı ama, üzerinde durmadı bunun... Besbelli buranın sadık bir adamıydı İbrahim. İyi bir adama benziyordu. Yalnız fazla konuşmayı sevmiyor olmalıydı. Sibel'in sorduğu bir alay soruya hep kestirme cevaplar verdi zira..." (s. 36)

İbrahim, ilerleyen günlerde Nahit'in evi terk edip; eşiyle arasının iyi olmadığını fark ettiğinde dahi Sibel'in evden ayrılmadığına sevinir. Ona diğer çalışanlar gibi çok alışmıştır. Melek'i almaya giderken yolda arabada ettikleri sohbet esnasında da, İbrahim düşüncesini ortaya koyar:

"-Küçük Hanım, Nahit Bey'in seninle evlenmesi bir garip şanstır... Bu aklı ona sen vermiş ve de onu bu işe sen razı etmişsin... Bir çok sorunda olduğu gibi ona çözüm yolu göstermişsin..." (s. 103)

İbrahim'in sert tavırları zaman içinde yumuşamış, Sibel'in şen şakrak ve ilgili hali onu da değiştirmiştir. Eşi Saime Kadın ile beraber Sibel'i sevip saymaya başlamışlardır. İbrahim aslında Nahit'in çalışanı olmasına rağmen işvereninin hatalarını görmezden gelmemiş; haklıdan yana olmuştur.

Reha (Geciken Müjde, 1984), "İlk Işık" gazetesinin başyazarıdır. Akraba olduğu ve kendisinden yaşça büyük olan Feyza ile 10 yıldır evlidir. Eşiyle bir aile apartmanında oturmaktadır. Reha'nın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, yazarın anlatımıyla ediniriz:

"...Uzun boylu, beyaz perdenin ünlü jönlerini kıskandıracak yakışıklılığı, tiril tiril, tertemiz ve zevkli giyimi ile genç kızların soluğunu kesecek bir görünümdeydi genç adam... Açık kumral saçları hala gür; ince bıyıkları hala altın

sarısı; zeka ile parlayan iri kestane gözleri ince gözlük camları ardında hala ilk gençliğin safiyeti ile pırıl pırıldı.” (s. 19)

Reha’nın eşi olan Feyza ressamdır. İşi nedeniyle sık sık yurt dışına çıkmakta, oradaki sergilere davet edilmektedir. Gittiği son sergi, Brüksel’dedir. Oradan henüz dönmemiştir.

Eşi yokken sık sık aile bireyleriyle bir araya gelen Reha’nın kimsenin bilmediği bir sırrı vardır. Reha, yeğenlerinin arkadaşı olan Sumru ile yasak bir aşk yaşamaktadır. Sumru, gözü kara bir kadındır. Reha ile hiç korkmadan buluşmakta, aşkını çekinmeden yaşamaktadır. Reha’nın o gün Sumru’yla gazeteye ait bir kağıt deposunda bir araya gelmesi, onu daha da cesaretlendirmiştir. Reha’nın uyarısına kulak asmaz:

“-Bu kaçamaklar çok tehlikeli Sumru.

-Neden korkuyorsun yani?

-Unutma, ben evli bir erkeğim.

-Karın bana vız gelir. Beni bırakamazsın. Beni gerçekten sevmiyor musun yoksa?

-Saçmalama... Fakat... Bazı şeyleri düşünmek gerek!

-Düşünmek ha? Ben düşünüyor muyum? Sen de bir karar vermelisin artık...” (s. 23)

Sumru, Reha’nın yanından ayrıldığında Reha onunla geçirdiği dakikaların etkisi altındadır. Fakat bu durum, kısa bir süre sonra havalimanına karşılamaya gittiği eşini gördüğünde hiçbir şey olmamış gibi davranmasını etkilemez. Hatta, eşine karşı daha da ilgili davranmaktadır:

“-Seni çok özledim Feyzacığım, diyordu kulağına. Beni böyle bırakıp gitme bir daha... Sensiz dünyam ne kadar manasız ve boş bilemezsin!.

Feyza inanç dolu bir sesle:

-Ah canım! dedi. Kahroldum her an seni düşünerek...

Elele tutuşmuşlar, büyük bir özlemle bakışıyorlardı.” (s. 25-26)

Reha ile Feyza’yı uzaktan görenlerin, evliliklerinde hiçbir sıkıntı olmadığı hususunda rahatlıkla fikir birliğine varabileceklerini düşünürüz. Yalnızca

Reha'nın dalgın hali, eşinin dikkatini çeker. Eşinin bu halini can sıkıntısına yoran Feyza, bu durumun sadakatsizliğinin yansıması olduğunu pek tabii aklına getirmez.

Reha, Feyza ile eve vardığında komşuları da çok geçmeden evlerine gelir. Gelenlerin arasında Sumru da vardır. Feyza'nın herkesi düşünerek alıp dağıttığı hediyelere bakmadan, bavuldaki şık bir bluzu gözüne kestirir. Bunu gören Reha, onun gönlünden geçeni yerine getirmekte beis görmez:

"Genç adam bir an duraladıktan sonra uzanıp bluzu oradan çekti aldı ve Sumru'ya uzattı:

-Tabii Sumru... Senin gönlün bu bluzda, anlaşıldı yavrum.

Kız baştan ayağa heyecan kesilmişti. Hemen bluza sarılarak:

-Çok teşekkürler, diye zıpladı. Bu bluz tam benim istediğim gibi... Erguvan rengi ne kadar güzel!.. Siz olağanüstü bir zevk sahibisiniz Feyza Hanım!.. Onun bana verilmesine karşı değilsiniz ya?..

Feyza yutkundu. Kızın küstahlığı adeta kanını dondurmuştu. Reha'nın gözlerine bakmak istedi. Ama genç adam dalmış, arsız kızın gözlerindeki neşeyi içiyor gibiydi." (s. 36)

Misafirleri gittikten sonra, Reha'nın geç saatlere kadar oturduğunu görürüz. Onun sükunetini, daha sonra Sumru bozacaktır.

2. Bekar Erkekler

Emekli Albay (*Hıçkırık*, 1938), her sabah elinde leylaklarla, yanında da genç ve güzel bir kadınla ıssız bir yol izleyerek sessizce ilerleyen uzun boylu, sarışın, yakışıklı, genç bir binbaşıyı takip eden albay, bu gezintinin sırrına ermek ister. Emekli albay, bu genç binbaşıyı takip edince; onun her gün bir mezarı ziyaret ettiğini görür. Bu ziyaretler ilgisini pek çeker, meslektaşı ile arkadaş olmaya karar verir ve ona dostluğunu sunar. Bu dostluk önerisi, genç binbaşı tarafından geri çevrilmez.

"Genç zabit beni dinlerken kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Sözümü bitirdiğim zaman birkaç saniye aynı vaziyette kaldı. Sonra birdenbire iki elini birden bana uzatarak:

-Geliniz, dedi. Bugünden sonra biricik dostumsunuz.

Bu ateşli elleri avucumun arasında bir dakika sıktım ve ona teşekkür ettim...” (s. 4-5)

Emekli albay, adının Kenan olduğunu öğrendiği hüzünlü dostunun yanındaki sarışın ve sakin tabiatlı genç kadının Kenan’ın kardeşi değil, eşi olduğunu öğrenince bir hayli şaşırır. Zira onun evli olduğunu düşünmemiştir. Kenan, dostuna görevi dolayısıyla ailesiyle birlikte Eskişehir’de yaşadığını söyler. İstanbul’a kısa bir müddet için geldiğini, mezarlık ziyaretlerini bu kısa müddetin içerisine arayı kapatırcasına sığdırmaya çabaladığını anlatır. Kenan 14 sene evvel, hayatta en sevdiği insanı toprağa vermiştir. Genç binbaşının pek sevdiği musikiden bile hüzünle bahsettiği, albayın gözünden kaçmamıştır.

Kenan, o gün evinde ağırladığı dostuna piyanoda bir parça çaldıktan sonra, ona bir sual yöneltir:

“-Bu parçanın ismini niçin “Hıçkırık” koydum, biliyor musunuz?

-Hayır!...

“Hayatımın bir kelimelik ifadesi de ondan...” (s. 9)

Kenan ve eşi, 8 aylık bir de erkek evlat sahibidir.

“Bu arada kulağıma bir çocuk sesi geldi: Ve çok geçmeden karısı içeriye girdi.

Binbaşı hemen bambaşka bir adam oluvermişti. Neşeli neşeli karısıyla konuşuyor, çocuğuyla şakalaşıyordu. Bu neşe biraz evvelki gibi zoraki değildi. Anladım ki, bu adamı avutan ve teselli eden yalnız karısıyla çocuğunun varlığıdır.” (s. 10-11)

Bir hafta sonra Haydarpaşa’dan kendisini uğurlamaya gelen dostunun eline küçük bir paket sıkıştıran Kenan, aynı zamanda hayatının sırrını da beraberinde dostuna teslim eder. Zira hatıra defterini bütün gece boyunca okuyan emekli asker, Kenan’ın hayatına neden tek kelime ile “Hıçkırık” dediğini anlayacaktır.

Emekli albayla, romanın devam eden kısımlarında bir daha karşılaşmayız. İsmine de vakıf olamayız.

Fazıl (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'ın sınıf arkadaşıdır. Kenan'dan habersizce evine gelmiş, onu eğlenmeye götüreceğini vadetmiştir. İki kız kardeşle tanıştığını ve akşamı evlerinde geçireceklerini söyleyerek, onu evinden adeta zorla çıkarmıştır. Fazıl'ın düşüncelerinden ötürü, Kenan'la pek de yakın arkadaş olmadıkları hususunda fikir yürütmemiz mümkündür. Bunu, Kenan'la yola çıktıkları vakit Kenan'ın ona yönelttiği bir soru dolayısıyla daha rahat fark ederiz:

"Fazıl, bu serseri maceralardan, böyle daldan dala konmaktan usanmıyor musun?... Öyle zannediyorum ki, ciddi bir gönül bağı bunlardan çok daha zevklidir...

Arkadaşım tuhaf bir bakışla beni süzerek güldü:

-Dünyada uzun sürmeyen her şey tatlıdır Kenan! Ben buna kanaat değil, adeta iman ettim... Bir kadını seversin, o da seni sever... Aranızda bir macera baş gösterir... Bir müddet sevişirsiniz... Nihayet bir gün... Bütün ateşler söner... Ayrılmak zamanı gelmiştir... O zamana askerce bir selam vererek onunla hesabını kesersin... Ve başka bir eteğin peşinde koşmaya başlarsın... Bu bir zevktir... Halbuki kör at kazığı beller gibi bir kişiye ölünceye kadar tapmak divanelikten başka nedir ki?... Bu, zevk değil, işkencedir bence!... Hayatta eğlenmeli yavrum... Gününü gün etmeli. Benim kanaatim bu merkezde... Çizdiğim plandan bir karış dışarı çıkmam... Zevklerimi prensibime göre tayin etmişimdir..." (s. 64)

Fazıl'ın bu sözleri doğrultusunda, Kenan'ın varmış olduğu kanaat, onun henüz kimseyi sevmemiş olduğudur. Zira aşkların en güzeli ile çarpan yüreği, Fazıl'la gittiği evde daha fazla kalmasına müsaade etmemiştir.

Fazıl ile romanın ilerleyen kısımlarında tekrar karşılaşmayız.

Feridun (*Hıçkırık,* 1938), Rıdvan'ın (K..) tan arkadaşıdır. Onun gibi bölük mülazımıdır. İstanbul'daki nişanlısıyla ilk izninde evlenmeyi ummaktadır. Feridun, Kenan'ın bekar olduğunu öğrenince; ona takılmaktan kendini alamaz:

"-Burada bekarlık adeta ayıptır, dedi. Seni de yakında evlendiririz...

-Bu kadar kolay demek? dedim.

Cevap vermedi. "Sonra görüşürüz!" gibilerde başını salladı." (s. 95)

Feridun, çok zaman geçmeden Kenan'a arkadaşlarıyla ona Zeynep'i yakıştırdığını belli etmeye başlar. Zeynep'le Kenan'ın aralarının yapılmasında onun da yadsınamaz bir katkısı vardır.

Şeyh Kudsi Efendi (*Hıçkırık,* 1938), köşke yakın bir mesafede oturan ve çok güzel keman çalan bir kimsedir. Şeyh Kudsi Efendi'nin dış görünüşü hakkındaki bilgiyi biz, Kenan'ın defterine yazdığı satırlar aracılığıyla ediniriz.

"...Nalan'la ikimiz gizli olarak-çünkü oraya gitmemize izin vermezlerdi-onun kulübesine giderdik. Fakir, titrek bir ihtiyardı. Bir gün Nalan, onun kemanını aldı, bir iki şey çaldı. Benim gibi şeyh de onu hayretle dinlemişti." (s. 27)

Haluk Giray (*Günah Bende Mi?*, 1939), eski bir askerdir. Erenköy'de, küçük bir köşkte yaşamaktadır. Ona komşu olan köşklerin birinde yaşayan Ümran adındaki

genç bir kadınla kısa zamanda samimiyet kurmuştur. Ümran ile buluştuğunda genellikle önemsiz konulardan bahseden Haluk için, onunla ne konuştuğu değil; onun yüzünü izleyebilmek önemlidir. Zira Ümran'a, onun yüzünü hayatta en sevdiği yüze çok benzettiğini söylemektedir.

Haluk'un fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiye, biz, Ümran'ın arkadaşına Haluk'tan bahsettiği vakit erişiriz:

"-Bu adam pek genç değil.. Fakat yaşını tahmin edemem.. Saçları, hele şakakları fazlaca ağarmış.. Gözlerinin rengini de pek iyi bilemiyorum.. Galiba kurşuni.. Boyu çok uzun, omuzları geniş, dişleri sedef gibi parlıyor.. Tam manasıyla güzel, yakışıklı ve kibar bir adam.. Hele alnı ile burnunun bir hizada oluşu ve gözlerinin hafifçe çukurluğu yüzüne öyle tatlı bir hususiyet veriyor ki, bakarken insanın ruhu ürperiyor..." (s. 4)

Bir gece Haluk'la Ümran her zamanki yerlerinde, çitin kenarında, sohbet ederlerken; Haluk'un dikkatini Ümran'ın boynundaki pandantif çeker. Onu genç kadından isteyip içine baktığı vakit; ona gördüğü fotoğraftaki kişinin kim olduğunu sorar. Ümran'ın fotoğraftaki kişinin annesi olduğunu söylemesi üzerine, Haluk, ertesi gece onu evinde ağırlamak istediğini belirtir. Şaşkın gözlerle ona bakmakta olan genç kadına, maksadını onu daha yakından ve daha aydınlıkta seyretmek olarak açıklar. Ümran, bu teklifi kabul eder.

Haluk'un Ümran'ı evinde ağırladığı gece, hareketlerinin biraz garip ve tavrının hayli asabi olduğunu görürüz. Konuşması sayıklamaya benzemekte, Ümran'dan af dilemektedir. Nihayet, onu daha fazla korkutmadan ona bir paket uzatır. Bu paketin içinde, mühürlü bir dosya yer almaktadır. Haluk, Ümran'a kendi hayatını yazdığı bu romanı okumasını istediğini söyler. Bunu istemekteki maksadının da, genç kadının onu daha yakından tanımasını arzu etmesi olarak açıklar. Fakat şartı, bu dosyayı iki günden önce açmamasıdır.

Haluk, Ümran'a bu arada bir de hayat dersi vermeyi ihmal etmez. Ümran'ın onun evine gelmesi, kendi ricasıyla da olsa, hoşuna gitmemiştir. Bu hareketinin sebebini Haluk'a güvenmesi olarak açıklayan genç kadının sözünü keser:

"-Güvendiğin aşikar.. Çünkü odama geldin. Lakin herkese güvenmenin pek tehlikeli bir şey olduğunu daima hatırında tutmalısın..

-Ne demek istiyorsunuz?..

-Şunu demek istiyorum ki, beni değil de herhangi başka bir erkeği sevseydin, tereddütsüzce onun da odasına gidecektin değil mi?

-Ne münasebet?!.

Bir saniye tereddüt etti. Fakat düşündüğünü söylemeğe azmetmiş bir hali vardı:

-Sakin bir denizin birdenbire kabaracağını, gözleri aldatan parlak bir semanın siyah bulutlarla bir anda kararacağını bilmelisin Ümran!.. Görünüş daima gafilleri avlar. Nev'ini bilmediğin güzel bir çiçeği burnuna götürdüğün zaman pis bir koku ile karşılaşman pek tabiidir. Bir dilsiz çiçek gafletten istifade etmesini bilirse, mahlukatın en muzırı ve en zalimi olan insanlar daha gaddarane tuzaklar kurmasını, daha insafsızca aldatmasını niçin bilmesinler?.. (s. 15)

Haluk, kendini ona karşı müdafaa etmeye çalışan Ümran'ı dinlemek istemez. Bu durum, Ümran'ı daha da hiddetlendirir. Ona bu dersin kafi olduğunu söyleyen Haluk, bu sözlerini işiten genç kadının uzun uzun ağlamasına neden olur. Fakat tavrından feragat etmez. Sadece, ona verdiği dosyada yer alan romanının son sayfalarının eksik olduğunu, bunları ona yarın ileteceğini söyler. Ertesi gün sözünde durarak, bahçıvan aracılığıyla Ümran'a bir dosya daha iletir. Ümran bu iki dosyayı, Haluk'un ricasına uyarak, baş ucunda beklettikten iki gün

sonra açar. Böylelikle, Haluk Giray'ın anılarını biz de Ümran'la beraber okumaya başlarız.

Balkan harbinden henüz çıkmış olan Haluk Giray'a, tabur kumandanı binbaşı Zekeriya Bey tarafından, bulunduğu kıt'adan naklen 11. bölük takım zabitliğine tayini tebliğ edilir. Haluk, diğer arkadaşları gibi, aylar boyunca bir şehirden diğer şehre geçerek olumsuz koşullar altında yaşamak mecburiyetinde bırakılır.

Erzurum'dayken genç adamın vicdanının sesini bastıramadığını, kendini devamlı merhametsiz bir canavar olmakla suçladığını, ardından da yapılması gerekeni yaptığını söylediği için kendini rahatlatmaya çalıştığını fark ederiz. Haluk'un neden böyle davrandığını romanın ilerleyen kısımlarında anlamamız mümkündür.

Yola çıkmalarını takip eden üçüncü günde, bir mülazımın ondan kalem isteyip Rusların ilk taarruzunun tarihini not alması, Haluk'un mülazıma laf söylemesine neden olur. Mülazımın bunu neden kaydettiğini anlayamadığını, kendisinin mektuplarda dahi bu hususu aramadığını söyler. Yüzüne bakakalan adamı umursamadan, hızlıca yanından ayrılır.

Gece gelen bir emirle Pasinler'e hareket ettikten sonra orada bir mektup alan Haluk, bu mektubun çoğu kelimesinin silinmiş olduğunu fark eder. Mektup bu sebepten ötürü hiçbir şekilde anlaşılmamaktadır.

" .....

..... daima ..... lakin ..... tamir ..... lazımdır .....

işlediğin en büyük ..... boş ..... yüzünden ..... yalnız ben ..... bu günah hafiflerdi ..... fakat ..... var ki ..... ikimizin birleşmiş bir ..... kırdığın rabıtayı ..... bir yavru ..... ölünceye kadar ..... pişmanlıkla ..... niçin ..... elbet

sana ..... kırılan her şey gibi ..... benim ..... olacak ..... ağlayacaksın ..... nihayet bir gün ..... her ..... arzular

..... vicdanın ..... merhametten değil ..... son bir çare ..... eğer ..... bekleyeceğim ..... den .....

İstanbul ...../ ...../913

İmza.....” (s. 22-23)

Posta memurunu o gitmeden evvel yakalayan Haluk, mektubun neden bu hale geldiğini sorar. Posta memuru da mektubun ıslanmış ya da rutubetli bir yerde kalmış olabileceğini söyler. Tam da bu esnada Haluk’tan kalem isteyen mülazım, konuşmaya kulak misafiri olduğu için yanlarına gelir. Tarihin şimdi ne derece hayati bir önem taşıdığını anlamış olmasını umut ettiğini söyler. Üstelik, onun başına gelen bu olayla eğlenen bir tavır takınmıştır.

“-O zaman bana tarih atmanın pek lüzumsuz bir şey olduğunu söylemiştiniz.. Şimdi görüyorsunuz ya, kıymet vermediğiniz birkaç rakam sinirlerinizi nasıl altüst etti!.. Bu vakayı da tarihiyle kaydedeceğim..

Gönlümdeki sonsuz acıya rağmen gülmekten kendimi alamadım:

-Yediğiniz yemek, içtiğiniz su için de tarih atar mısınız?..

-Sırasına göre!.” (s. 24)

Mülazım gittikten sonra, Haluk Giray mazisine dalar. Bebek koyundaki yalılarında, annesiyle ve babasıyla mutlu bir yaşam sürmektedirler. Haluk’un babası, eşiyle Rusya’da sefir iken tanışıp evlenmiştir. Haluk’un annesi Rus’tur. Haluk’un babasının bir yabancıyla görüşüyor olmasından ötürü hiddetlenip bu evliliğe karşı çıkan akrabaları, genç kadın müslüman olunca bir nebze yatışmışlardır. Fakat bu kez de annesinin tavırlarında gözle görülür bir değişiklik sezilmeye başlanmıştır.

“... annem serbest yaşamaya alışkın olduğu için çok geçmeden mutaassıp hayattan sıkılmaya başlamıştı. Babamın çok iyiliğine rağmen aralarında gittikçe artan bir imtizaçsızlık baş gösteriyordu. Nihayet bir gün iki yaşında olan beni ve kendisini bir çılgın gibi seven babamı terk ederek memleketine döndü.

Benim bugünlerde aklım ermiyor.. Lakin babam olduğunu zannettiğim bir erkeğin beni göğsüne bastırarak ağladığını hayal meyal hatırlarım...” (S. 24)

Haluk'un annesi, kısa bir zaman sonra Rusya'da evlenmiştir. Bu haberi onu aramaya gittiğinde öğrenen babası, yeisten ötürü yakalandığı hastalık sebebiyle yatağa düşmüş, ardından da hayata gözlerini kapatmıştır.

Haluk, o günden sonra onlarla aynı yalıda yaşayan büyük halasının himayesinde büyümeye başlar. Halasının kızı olan Hadiye, uzun süredir verem hastalığı ile boğuşmaktadır. Aynı zamanda Haluk'la yakın arkadaş olmuşlardır. Haluk, küçük halası ile büyük halasıyla olduğu gibi samimi değildir. Yüzünü bayramdan bayrama gördüğü halasının Nüvit adında bir kızı vardır. 18 yaşına basan Haluk, Nüvit'ten 5 yaş büyüktür.

Bir akşam Haluk'un büyük halası, Hadiye'nin onunla konuşmak istediğini haber verir. Hadiye, hastalığının son safhalarında olup zar zor konuşabilmektedir. Genç kadın, Haluk'tan iki isteği olduğunu söyler. İlkinin babasının vasiyeti, ikincinin ise kendi isteği olduğunu belirtir. Durumu Haluk'la açıktan açığa paylaşmaktan çekinmez:

"-Baban ölürken ben yanında idim. "Oğluma bir vasiyetim var.. Fakat şimdi çocuktur anlamaz. Bunu sana söyleyeyim de büyüdüğü zaman kendisine tekrar et!" dedi. Arzusunu yerine getireceğimi vadettim. Fakat vaadime kanmadı. Senden istediğim gibi bana yemin ettirdi. Bunun üzerine şu sözleri söyledi: "Ben bir kadın uğrunda ölüyorum.. Bu kadın oğlumun annesidir. Oğluma annesini affettiğimi söyle!. Lakin annesini iğfal eden mel'unu hiçbir zaman affetmeyeceğimi de bildir. İntikamımı bu adamdan alsın... Onu ilk gördüğü, ilk tanıdığı yerde hiç tereddüt etmeden gebertsin. Bu ona ait bir günah olmayacaktır." İşte Haluk!.. Baban senden bir intikam istiyor. Rakibinden bu intikamı onun yerine sen alacaksın..." (s. 26)

Haluk, Hadiye'den duyduklarını sindirmeye çalışırken; onun ikinci isteğiyle bir anda silkelenir. Hadiye, Haluk'un Nüvit'le evlenmesini istemektedir. Nüvit'in son zamanlarda onu yalıya göndermeyen annesi yüzünden acı çekmekte olduğunu, onun da gönlünün Haluk'ta olduğunu söyler.

O günden sonra Nüvit'le evlenmek istediğini büyük halasına açan Haluk, aradan aylar geçtiği halde kendisine halen bir cevap verilmemesine çok içerler. Bu olayın üzerine gittiğinde, küçük halasının büyük halasına; kızını "bir gavurun

oğlu ile evlendirmek istemediği" cevabını verdiğini öğrenir. Bu söz, Haluk'u derinden yaralar.

"Gavurun oğlu!. Hayatımda hiçbir sözün aksi kulaklarımı ve beynimi bu derece hırpalamamıştı. Derin bir düşünceye daldım. Birçok geceler gözlerimi bir lahza yummadan gün ağarıncaya kadar düşündüm. Yumruklarımı sıkarak karanlıklara haykırdım. Aynanın karşısına geçip saatlerce yüzümü seyrettim. Çıldıracaktım.

Yalan mıydı?.. Damarlarımda dolaşan kan yalnız öz Türk kanı mıydı?..

Bir Türk evladı olduğum kadar da bir Rus çocuğu değil miydim?" (s. 27)

Haluk, uzun süren bunalımlı bir dönemden geçtikten sonra; büyük halasının son bir kez arayı bulma çabasının olumlu sonuçlanması üzerine Nüvit'le nişanlanır. Günden güne birbirlerine alışan çift, oldukça mutludur. Özellikle Haluk'a, Nüvit'le olmak çok iyi gelmiştir.

"...Yaşamaktan bir nebze zevk alıyorsam, bunu Nüvit'e borçlu idim. Zira onun yanında iken, onu düşünürken, ona ait herhangi bir şeyle meşgul olurken kendimi unutuyordum." (s. 28)

Haluk'un bu düşüncesi, onun ruh halini özetler. Annesi ile babasının hayatından çıkmasından sonra yaşadığı üzüntü, sonrasında da müstakbel kayınvalidesinin kendisi hakkında sarf ettiği sözler, içine girdiği buhrandan çıkamamasına neden olmuştur. Nüvit'in ilgili, anaç tavrı onu mutlu etmiş; fiziksel olarak da beğendiği genç kadının varlığı hayatına anlam kazandırmıştır.

Haluk'un Nüvit'e olan aşkının onunla evlendikten sonra da devam ettiğini, hatta bu aşkın daha da tutkulu bir hal aldığını görürüz. Haluk'un sözleri, bu hislerini doğrular niteliktedir:

"Her erkek karısını bu derece sevsin!.. Hiç zannetmiyorum. Bu benim mariz ruhumun eseri idi.

O da beni çok sevdiğini söylüyordu. Zaten bu belli idi. İkimiz de birbirimize tapıyorduk." (s. 31)

Böylelikle aradan iki yıl geçer. Balkan Harbi patlak verene kadar hiç sorun yaşamayan çift, o günden sonra uykusuz geceler geçirmeye başlar. Haluk

endişelenmekte, onun bu harpten sağ dönmeme ihtimalinin olması da Nüvit'i çok üzmektedir. Neyse ki, Haluk en ufak bir yara dahi almadan evlerine dönmüştür.

Haluk evine döndüğü zaman, evde bir misafir olduğunu görür. Bu kişi, uzak akrabalarından olan Muhtar'dır. Muhtar, tahsilini Avrupa'da tamamlamış bir heykeltıraştır. Sıhhatçe sağlam olmadığı görülmektedir. Onun hasta hali Haluk'a dokunsa da, Nüvit'in Muhtar'a gösterdiği aşırı merhamet bir müddet sonra onu çileden çıkarır.

Bir gece, Nüvit'le Muhtar'ın birbirlerine kaçamak nazarlar fırlattığını fark eden Haluk; uykusunun geldiğini bahane ederek odasına çıkacağını söyler. Maksadı, onları gözetlemektir. Nitekim kameriyenin ardında saklanarak ikisinin konuşmalarını dinlediğinde, Muhtar hakkındaki şüphelerinde yanılmadığını anlar. Muhtar, Nüvit'e kendisi hakkındaki hislerini sormakta; ondan kati bir yanıt beklemektedir. Buradan, Muhtar'ın uzun süredir Nüvit'e olan hislerini anlattığı sonucuna varabiliriz.

Muhtar'ın Nüvit'in yanıtını beklemeden onu kollarına alarak öpmesi, Haluk için bardağı taşıran son damla olur. Odasına dönerek, Nüvit'i beklemeye başlar. Nihayet karısı geldiğinde, onun kendisini müdafaa etmesine izin vermeyerek tüm öfkesini yüzüne kusar:

"-Gözlerim her şeye şahit oldu... Artık beni kandırmak için ne söylesen beyhudedir..

-Seni yeminle temin ederim ki, yanlış anlıyorsun Haluk.. Biraz evvel gördüğün çirkin sahne, onun küstahlığının eseridir.. Ve inan bana! Bu ilk defa oldu.. Şimdiye kadar bana karşı daima ciddi davranıyordu.

-Pekala! Mademki alakasını sezmiştin. Niçin şefkatini ondan esirgemiyordun?.

-Yakında ölecek bir hastaya böyle muamele edebilir miydim?.. O beni daima severek ve yalnız şefkatime kanaat ederek son nefesine kadar yaşayacaktı..

-Hal böyle iken?..

-Evet.. Bir hata.. Bir küstahlık!.. Lakin ilk ve son olarak...

-Beni kandıramazsın Nüvit!. Artık benim karım değilsin.. Benden sana, şimdi yazacağım boş kağıdından başka hiçbir şey kalmayacak.. Anlıyor musun?.. Aramızda her şey, her şey bitmiştir..” (s. 34)

Nüvit’in yalvarmalarına, gözlerinden durmaksızın akan yaşlara rağmen boş kağıdını imzaladıktan sonra arkasına bile bakmadan yalıdan ayrılan Haluk, Anadolu’ya becayiş için Harbiye Nezareti’ne verdiği istidanın kabul edilmesi üzerine İstanbul’dan da ayrılmıştır. O günden beri, içinde karmakarışık duygularla yaşamaktadır.

Haluk’un Nüvit’ten aldığı mektubun neden o hale geldiğinin sırrı kısa sürede çözülür. Harpte yaralandıktan sonra yatağında hareketsizce yatarken bir sıhhiye çavuşunun yanına yanaştığını gören Haluk, bu kişinin Şerif olduğunu fark eder. Şerif, onların aile dostudur. Konuşmaya daldıklarında, Haluk, o mektubu Nüvit’in Şerif’e verdiğini öğrenir. Şerif; mektup üzerindeyken pis bir dereye yuvarlanmış, elbise değiştirecek vakit ve imkan bulamamış, mektup da böylece tanınmaz bir hale gelmiştir. O da daha çok vakit kaybetmemek için mektubu postaya vermiştir.

Haluk, Nüvit’in bu mektubu Şerif’e olabildiğince hızlı bir şekilde iletmesini istediğini de öğrenmiştir. Şimdi, onu bu kadar acele ettiren hususun ne olduğu konusunda meraka düşmüş, sürekli düşünmektedir.

Bölük kumandanı olan Haluk, Maslahat köyünü geri alıp Horum sırtlarına kadar ilerledikleri esnada bir uçağın düştüğünü görür. Siperden durumu takip ettiğinde uçağın alev aldığını fark eder. Bu bir Rus uçağıdır. Haluk, birliğini göndererek paraşütle inen pilotun kendi yanına nakledilmesini sağlar. Haluk, onun güvenliğini sağladıktan sonra; ona bir bardak çay ikram eder. Adının Piyer Voronikof olduğunu öğrendiği pilot, uçakta iki kişi olduklarını ve diğer arkadaşının hayatını kaybettiğini söyler.

Genç adam, içinde Piyer’e karşı anlamlandıramadığı bir yakınlık hisseder. Piyer de Haluk’a karşı oldukça cana yakın davranmaktadır. Sabaha karşı, sohbetleri devam ettiği esnada Piyer, Haluk’a ondan bir isteği olduğunu söyler. Çok sevdiği nişanlısı hastadır. Piyer, kendisinden haber alamadığı takdirde onun durumunun daha da ağırlaşacağından korkmaktadır. Bu yüzden, serbest bırakılmayı rica etmektedir. Haluk, onun bu teklifini duyduktan sonra irkilir.

Böyle bir şeyin pek tabii mümkün olamayacağını birkaç kez tekrarlar. Fakat Piyer, onun bu iyiliğini asla unutmayacağını, günü geldiğinde kendisinin de ona yardımı dokunacağını söyleyerek Haluk'a adeta yalvarmaktadır. Haluk'un ellerini öpen, gözyaşlarıyla onun ellerini ıslatan pilotun samimi olduğu her halinden bellidir.

Vatanına ihanet etmekle, seven iki kalbi buluşturmak arasında kalan Haluk; sonunda kalbindeki sese yenilir. Kimse görmeden, Piyer'i serbest bırakır.

Arana günler geçer. Haluk, içinde bulunduğu keşif koluyla beraber Ruslara esir düşer. Rusların onlara yaklaşımları pek de kötü olmasa da, muhafazalarına verilen Ermenilerin Türklere olan davranışları oldukça acımasızdır.

"Kar diz boyunu aşkın; yollar uzun ve sarptı. Bir müddet yürüdükten sonra yorulmağa başlamıştık. Hele zavallı hasta veya yaralı olan neferler geride kaldıkları için Ermeniler cebren yürütmek istiyorlardı.

Hatta birkaç tane inleyen ve dizleri büküldüğü için ilerleyemeyeni vurdular.

Bu canavarlık tüylerimi ürpertiyordu. Aynı akıbete uğramamak için son gayretlerini sarf eden bir sürü Mehmetçik, yürekler parçalayacak bir manzara vücuda getirmekte idi." (s. 47)

Haluk ve arkadaşları, bu eziyetlerin daha ağır olanlarına da tanık olurlar. Hem fiziken, hem de ruhen oldukça kötü bir durumdadırlar.

Götürüldükleri son yer olan Kansk, Doğu Sibirya'nın küçük bir kasabasıdır. Hemen her milletten insanın yaşadığı bu kasabada, Ruslar ve Tatarlar ağırlıktadır. Üstelik güvenilir ve rahat bir yerdir. Haluk ve arkadaşları sıhhatlerine kavuşmuşlar, haftada bir kez alışverişe ve kasabadaki hamama gidebilir olmuşlardır. Haluk, durumundan ötürü oldukça mutlu olduğunu arkadaşlarıyla paylaştığında, ne olursa olsun bir esir olduklarının altını çizen arkadaşları onun bu sözlerine öfkelenmişlerdir. Haluk'un mutlu oluşunun sebebi başkadır.

Haluk, gittiği hamamda çalışan güzel bir kadına ilgi duymuştur. Hamam sahibinin yeğeni olan bu genç kadının adı Lida'dır. Lida, tüm askerlerin gözünün onda olmasına rağmen bununla hiç ilgilenmemekte, sadece işiyle meşgul olmaktadır. Haluk'un dikkatini, genç kadının bu tavrı çeker.

“Ben, gönlümdeki hüsran ateşiyle kavrulurken, yeni bir maceraya kalkışmamalıydım. Lakin nasıl oldu bilmiyorum; bir tecrübe yapmak istedim. Fakat bu işin yolunu bulmak lazımdı. Bütün diğer zabitler gibi aşk mektupları göndermeğe kalkmak doğru olmayacaktı.” (s. 50)

Arkadaşı Numan’la Lida hakkında sohbet etmekte olan Haluk, karşısında birdenbire Piyer’i görünce gözlerine inanamaz. Piyer, büyük bir dostlukla ona bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sorduktan sonra gider. Tekrar maziye dalan Haluk’un, bütün geceyi düşünerek geçirdiğini görürüz.

Aradan bir hafta geçtikten sonra nöbetçinin eline birkaç ruble sıkıştırıp garnizondan kaçan Haluk, doğruca hamama gider. Lida’yı görünce, borcunu ödemeye geldiğini söyler. Lida, Haluk’un bunu söylemesine bir hayli şaşırır. Çünkü onun herhangi bir borcu olmadığına emindir. Haluk borcu olduğu konusunda, Lida da onun borcu olmadığı konusunda ısrarcı davranınca, ikisi de birdenbire gülerler. Böylece sohbet etmeye başlarlar. Bu sohbet esnasında Haluk, Lida’nın ondan etkilendiğini öğrenir. Lida, onun oldukça kibar ve nazik olduğunu düşünmektedir. Yalnız bu kadarla da kalmaz. Ertesi gün, daha fazlasını konuşmak üzere Haluk’un hamama tekrar gelmesini ister.

Haluk’un da tahmin ettiği gibi, Lida; ertesi gün Haluk’a duyduğu hislerini ona uzun uzun anlatır. Haluk böylelikle, Lida’nın onu tahmininden daha çok umursadığını, hatta onu uzun uzun gözlemlediği için kendisi hakkında fikir yürüttüğünü dahi öğrenir.

Haluk’la Lida, o günden sonra devamlı olarak birbirleriyle vakit geçirirler. Fakat geçirdikleri bu vakitler esnasında Haluk’un çoğunlukla düşünceli olması genç kadının dikkatini çeker. Onun maziye daldığının farkındadır. Doğru bir kanıya varmadığını iddia eden Haluk’a, evlenmeleri konusunda imada bulunur. Haluk, afallasa da bunu belli etmez.

“Kollarım yana düşüverdi. Bir kahkaha savurmamak için kendimi güç tuttum. Fakat o dikkatle yüzüme bakıyordu.

-Müteredditgörünüyorsunuz.. dedi.

Derhal kendimi toplayarak doğruldum:

-Size söz veriyorum... Şu harp bir bitsin!..

-Harp mi?.. Zaten benim korktuğum nokta, bu harbin sonu değil mi?.. O zaman bir gün buralarda kalmayacağınıza, derhal memleketinize döneceğinize yemin edebilirim..

-Yanılıyorsunuz Lida! Bana itimat etmiyor musunuz?

-O başka mesele. Mademki benimle evlenmek fikrindesiniz, bunu niçin geciktirmek istiyorsunuz?.

-Ben bir esirim.. Vaziyetim malum..” (s. 57)

Haluk’un, Lida’nın her sorusunu onu ikna edici şekilde cevaplaması üzerine genç kadın ona itaat etmeye mecbur olur.

Haluk, o günden sonra Lida’yı bir daha göremez. Onun hasta olduğuna dair bir duyum almıştır. Bu durumun Haluk’u pek de ilgilendirmediğini görürüz. Onunla olan ilişkisine zaten bir nihayet verme kararı almıştır.

Tam da o günlerde, Piyer Voronikof; Haluk’u almaya gelir. Onu babasına götüreceğini söylemiştir. Onların hem tanışmış olacağını, hem de Haluk’la biraz keyifli vakit geçireceklerini düşünmüştür. Haluk’un iyiliğini hiçbir zaman unutmayan Piyer, onun bulunduğu ortamdan biraz uzaklaşmasını istemiştir.

Piyer’in babası olan Kont, onu oldukça güzel karşılar. Misafirperver ve samimidir. Haluk, kılık kıyafetinin eski oluşundan ötürü diğer davetliler arasında biraz sıkılsa da, onun rahat etmesi için elinden geleni yapan aile sayesinde yeise kapılmaz. Fakat davetliler arasında birdenbire gördüğü bir kadın, onun bir anda çökmesine neden olur.

Bu kadın, Nüvit’tir. Kont’tan, Nüvit’i tanıdığını belli etmeden onun hakkında bilgi alan Haluk; Nüvit’in yeniden evlendiğini ve eşinin Ali Rıza adında bir avukat olduğunu, eşine atılan bir iftira sonucunda Kansk’a yeni sürüldüklerini öğrenir.

Haluk, öğrendiklerinden sonra rahatsızlanır. Onun bu haline tanık olan Kont, durumu oğluna bildirir. Piyer onu hava alması için dışarıya çıkarmak isterken, Kont da durumdan habersiz olduğu için Ali Rıza’yı yanına getirmiştir. Ali Rıza, Haluk’a karşı oldukça sıcak davranmaktadır. Onu karısıyla tanıştırmak istediğini söyleyerek, Nüvit’in yanına götürür. Nüvit, Haluk’u görünce çok şaşırır. Açık vermemek için oldukça zorlanır. Ali Rıza’nın sohbet koyulduğunda

anlattıklarına bakılacak olursa, Nüvit'in bir evlilik yapmış olduğundan haberi vardır. Hatta bir de onun ilk evliliğinden çocuğunun olduğunu söylemiştir.

Haluk'un, Ali Rıza'nın Nüvit'e olan aşkını anlatırken giderek hiddetlendiğini kimse fark etmez. Fakat Haluk oldukça zor bir durumdadır:

"Dudaklarımı kanatırcasına kemiriyordum. Kafamın kemikleri sanki açılıp kapanıyor ve göğsüm keskin bir hançerle delinip deşiliyordu.

Benim saadetimi çalan bu hırsıza haddini bildirmek lazımdı. Onu boğazından yakalayıp boğmak, kafasını taşlara çarpıp parçalamak istiyordum. Fakat kabahati var mıydı?.. Suçlu hangimizdi?.." (s. 63)

Ali Rıza'nın, Haluk'a Nüvit'le dans etmesi için rica etmesi üzerine vaziyetlerini kimseye belli etmeden kısa bir vals yapan çift; dansın sonunda ayrı ayrı bitkin düşerler.

Haluk, o günden sonra yaklaşık iki hafta boyunca kendine gelemez. Arkadaşları, durumunu Lida ile münasebetine yormuştur. Piyer kendisini almaya gelene kadar garnizondan dışarıya adımını bile atmayan Haluk, onun gelişiyle rahatlar. Piyer'e durumu olduğu gibi anlatır. Piyer, ona yardımcı olmak istediğini söyler. Şayet Nüvit'le görüşmek arzusundaysa, bu konuda ona destek olmaya hazırdır. Önce böyle bir desteği reddeden Haluk, Kont'un evine gittiklerinde Ali Rıza'nın onları evinde ağırlamak istemesine karşı çıkmaz. Genç adam, apar topar gittikleri köşkte Nüvit'in aniden rahatsızlandığını öğrenir. Kont, tam da bu anda Haluk'tan bir istekte bulunur:

"-Sizin biraz doktorluğunuz vardır değil mi?... Bir kere hastayı görseydiniz...

Ben itiraz etmek için ağzımı açmağa vakit bulamadan, Piyer ayağımın üstüne bastı.

Çaresiz bir itaatle başımı eğdim:

-Müsaade ederlerse, bir kere göreyim efendim..." (s. 69)

Böylece Nüvit'le baş başa konuşma fırsatını yakalayan Haluk, bu fırsatı pek de iyi değerlendiremez. Tıpkı onu Muhtar'la gördüğü gün yaptığı gibi, kendisini müdaafa etme fırsatını vermeyerek ona ardı ardına hakaretler yağdırır.

"-Sizi tekrar görmek imkanını bana hazırlayan tesadüfe lanet etmeliyim. Zira sükun ve huzurum kaçtı... Bunun sebebini heyecanımda aramayınız... Siz benim için ölmüş, hem de şerefsiz ölmüş bir kadınsınız... Bana ıstırap veren şey nedir henüz tayin etmiş değilim!... Hatta niçin sizinle bir dakika yalnız kalmak istediğimi de bilmiyorum..." (s. 70)

Nüvit'in yattığı yerden güçlükle doğrularak Haluk'la bundan böyle hiç görüşmemelerini rica etmesi, Haluk'un da buna gayret edeceğini söylemesi üzerine konuşmaları burada sonlanır. Konuşmaları esnasında, ikisi de bir ses duyar. Haluk salona sonradan girdiğinde, Piyer'in Ali Rıza'nın geldiğini haber vermek için pencerenin yanındaki büyük saksıyı devirdiğini öğrenir. Maksadı, yakalanmalarına mani olmaktır.

Haluk o gün Ali Rıza'nın dostane tavırlarına karşın asabiyet içinde köşkten ayrılır. Garnizonda hasta bir vaziyette dolaşmaktadır. Lida da ona yazdığı mektupta ona şifa dilemektedir. Önce bu mektubu buruşturup atma arzusuna kapılsa da, bunun bir teselli olabileceğini düşünerek neşesine kavuşur.

O gün çarşıya indiğinde Nüvit'i gören Haluk onu sessizce takip eder. Nihayet etrafta kimsenin olmadığı bir anda onun karşısına çıkar. Nüvit'in karşı koymasına rağmen, onunla konuşmak istediğini söyler. Cümlelerini bir anda sıralar:

"-Seni unutamadım Nüvit! dedim. Bugün aşkın kalbime her zamankinden daha hakim!... Bak, bunu itiraftan artık çekinmiyorum... Bana cevap ver... Pişman değil misin?...

-Ben mi?... Bu suali kendinize sorsanız daha iyi olmaz mı?...

-Ben... Belki pişmanım. Fakat neye yarar?...

-Cezanızı çekmeye!... Çünkü haksız yere o derece şiddetli davrandınız ve bir hiç uğrunda o kadar merhametsizce beni terk ettiniz ki, dünyanın en büyük işkence ve azaplarına uğrarsanız, yine hakkiyle cezalanmış sayılmazsınız...

-Sen bu kadar fena kalpli değilsin Nüvit... Belki de seni manasız bir kıskançlık yüzünden bıraktım... Belki tamamıyla günahsızdın!. Fakat, uzun yılların bile kalbimden sökemediği bu şüpheye o zaman nasıl tahammül edebilirdim?..." (s. 75)

Konuşmalarının devamında, Nüvit'ten, Muhtar'ın öldüğünü; Nüvit'in daha önceden söylediği gibi ona yalnızca hasta olduğu için merhamet ettiğini, Haluk'tan bir çocuğu olduğunu ve onun da öldüğünü öğreniriz.

Haluk, Nüvit'ten her şeye rağmen ona dönmesini ister. Nüvit, Haluk'un bu isteğini reddederek; kaderine boyun eğmekten başka bir çaresi olmadığını söyleyerek gider. Onun bu tavrının Haluk'u oldukça sinirlendirdiğini görürüz.

Yaklaşık bir hafta sonra Piyer'in evine giden Haluk, Piyer'den, Ali Rıza'nın da orada olduğunu ve Nüvit'in evde yalnız bulunduğunu öğrenir. Piyer'den, Ali Rıza'yı mümkün olduğu kadar oyalamasını isteyerek dışarı fırlar. Adımları onu köşke götürür. Nüvit'i uyurken bulmuştur. Onu uzun uzun seyrettikten sonra, onun omuzlarını okşamaya başlar. Tam da bu esnada uyanan Nüvit, Haluk'u görünce telaşlanır. Onu gitmesi yönünde ikna edemeyince, ona acıması için yalvarır.

Haluk ve Nüvit, hayatları boyunca belki de ilk kez birbiriyle bu kadar açık konuşmaktadırlar. Haluk, işlediği günahın affedilmesi için Nüvit'e yalvarmakta, Nüvit ise bir yandan onu halen sevdiğini itiraf edip, diğer yandan da kocası temiz ahlaklı ve dürüst bir insan olduğu için ona ihanet edemeyeceğini söyleyerek ağlamaktadır. Birleşmeleri mümkün görünmemektedir.

Haluk, tam da bu esnada Ali Rıza'nın ayak seslerini işitir. Nüvit, telaş içindedir. Haluk, tasarladığı planı uygulamaya koyar:

"Gözlerim yüksek bir sehpanın üstünde duran büyük saksıya gitti. Onu yakaladığım gibi açık camın önüne geldim. Ve o esnada tam pencerenin altından geçen Ali Rıza'nın başını hizalayarak bıraktım.

Kulaklarımın uğultusu arasında acı bir feryat duymuştum. Sendeliyordum... Eğilip aşağıya bakmaya cesaretim yoktu.

Bu esnada Nüvit çılgın gibi yanıma koştu. Derhal pencereden sarkıp dikkatle aşağıyı gözden geçirdikten sonra yakama sarılarak:

"-Ne yaptın?... Ne yaptın?... diye hıçkırmaya başladı." (s. 83)

Nüvit'in baygınlık geçirmesi üzerine hızlıca köşkten ayrılan Haluk, iki gün sonra Kont'un evine gider. Kont, bu cinayet teşebbüsünde Haluk'un parmağı olduğunu pek tabii anlamıştır. Haluk, bunun üzerine son durum hakkında

Kont'tan bilgi alır. Ali Rıza yaşıyordur. Haluk'un da dikkat çekmemesi için onu ziyarete gitmesini öneren Kont, ona metanetli olmasını öğütler.

Haluk, Ali Rıza'yı böylece Kont'la birlikte ziyaret eder. Hastanın kafatası iki yerden çatlamıştır. Menenjit geçirme ihtimali vardır. Onun başından ayrılmayan Nüvit, devamlı ağlamaktadır. Haluk, Nüvit'i yalnız bulduğu bir esnada, onu ertesi gün köprüde bekleyeceğini söyler.

Ertesi gün Nüvit, sözleştikleri gibi "Kan" ırmağını takip eden köprüye gelir. Haluk, birleşmeleri hususunda halen ümit verici bir yanıt alamadığı Nüvit'e geçmişinden bahsetmeye başlar. Bunu yapmaktaki amacı, aralarında hiçbir şeyin gizli kalmasını istememesidir.

Haluk'un geçmişine vakıf olan Nüvit'in bilmediği husus, Haluk'un bu geçmiş konusundaki düşünceleridir.

"-...Annemin Rus olduğunu pekala biliyorsun. Ve bana vardığın zaman da bir Rus çocuğu olduğumu biliyordun. Annem babamla beni yüz üstü bırakıp memleketine döndükten sonra evlenmemiş olsaydı, onu burada tel'in etmezdim. Fakat o bir Rus'a kaçtı!. Hem babamın, hem benim şerefimizi lekeledi. Böyle bir kadının oğlu olmak felaketine uğradığım için bedbaht oldum. Damarlarımda taşıdığım kandan iğrendim, kendimden nefret etim. Anlıyor musun Nüvit? İşte ilk ve müthiş darbe!. Zaman geçtikçe varlığıma hiçbir yeri, hiçbir mertebeyi layık görmez oldum. İşte bu sıralardaydı ki, yavaş yavaş sen beni tedavi ediyordun. Sana olan aşkım şiddetlendikçe benliğimi unutuyor, farkında olmayarak iyilikler yapıyor, fenalıktan kaçınıyordum..." (s. 90-91)

Haluk'un Nüvit'e ardı ardına sıraladığı itiraflarına bakacak olursak, onun Nüvit'e duyduğu aşkın mı yoksa Nüvit'in yanındaki benliğinin mi peşinde olduğu tartışılır bir husustur. Zira Haluk'un harpteki kişiliği ile, Nüvit'le evli olduğu zamanki kişiliğinin arasında bir hayli fark olduğunu söylememiz mümkündür. Önceden fenalıktan kaçınan, iyilik peşinde olan bir adamın; Lida'nın ona ilgi duyduğunu fark ettikten sonra rahatlaması, onu bir daha arayıp sormaması bu farkın sadece küçük bir örneğidir.

Nüvit'ten, şayet Ali Rıza yaşamayacak olursa bir birliktelik sözü alan Haluk; garnizona döndükten sonra şiddetli bir kriz geçirir. Geçmişle ilgili açılan herhangi bir mevzu onu bu hale getirmektedir. Kont'un evine ancak bir hafta

sonra uğrar. Kont, onu babacan bir tavırla karşıladıktan sonra ona yine yardım sözü verir. Dilerse Ali Rıza'nın yanında kalabileceğini, onun da bu süre zarfında Nüvit'le arka bahçede konuşabileceğini söyler. Belediye reisinin gelişiyle konuşmaları yarıda kalır. Haluk'a küçük salonda kendisini beklemesini rica eden Kont, yaptığı büyük hatanın farkında bile değildir.

"...iki adım atmamıştım ki, vücudum birdenbire titredi ve gözlerim karardı. Zira duvarda, büyük bir çerçevenin içinde annem bana gülümsüyordu.

Allahım! Bu kabil miydi? Hayatın benimle bu derece gaddarca alay etmesine nasıl inanılırdı?. Demek annemi iğfal eden, babamla benim bahtsızlığımıza sebep olan şu âlicenap Kont'tu?!..

Beni sakin bir tebessümle seyreden anneme kindar bakışlarımı diktim.

Kont, birkaç sene evvel karısından bir iki kere bahsetmişti. Fakat bu bahisler o kadar sathi idi ki, bu kontesin annem olduğunu bir an bile hatırıma getirmemiştim." (s. 95)

Haluk, Kont'un gelmesini sükunetle bekledikten sonra, ondan karısı hakkında malumat alıp; bu kadının sahiden annesi olduğunu doğruladıktan sonra Kont'u öldürür.

Haluk, babasının vasiyetini sorgulamadan yerine getirmeye ant içtiği için; Kont'un masum olup olmadığının üzerinde durmamıştır. Tersine, ona "annesini iğfal eden adam" gözüyle bakmıştır. Annesinin Kont'la daha önceden bir ilişkisi olduğunu, ona sonrasında da kendi isteğiyle gittiğini, onunla Rusya'ya dönerken kocasıyla çocuğunu tereddüt etmeden ardında bıraktığını Kont'un ağzından duymasına rağmen fikri değişmemiştir. Üstelik bu hikayeyi daha önce kendi çevresinden de duymuştur. Kont, Haluk'un; eşinin çocuğu olduğunu bilmeden her şeyi olduğu gibi anlatmış, kendi de dahil olmak üzere, kimseyi kayırmamıştır. Buna rağmen Haluk'un gazabından kurtulamamıştır.

"Bir adım geri çekilmiştim. Başı göğsüne düşmüş, iki büklüm olmuş ve elleri yanına sarkmış olan ölüye bakıyordum...

Şu elleri bir saat evvel, bana ettiği iyiliklere teşekkür için minnetle, muhabbetle öpmüştüm.

Ah insanlık!... Bazen, uzun yılların içine alamadığı vak'aları pek kolay ve pek tabii olarak birkaç dakikaya sığdırabilmek, ne inanılmaz ve ne esrarlı bir hakikatti!..." (s. 97-98)

Haluk, Piyer'e, yani kardeşine, olanları anlatan bir mektup yazdıktan sonra hızlıca evden ayrılarak Nüvit'e gider. Yaşananları anlattıktan sonra, onun da yanından ayrılır.

Haluk ve arkadaşları, iki gün sonra "Harbin" hududundaki "Dauriya" garnizonuna sevk edilirler. Haluk'a buradayken Piyer'den bir mektup gelir. En büyük cezanın vicdan azabı olduğunu söylediği mektubunda, onu affetmeyeceğinin altını çizmiştir. Haluk, Piyer'i haklı bulur.

Beş ay sonra Haluk'a, bir kadının onu görmeye geldiği haber verilir. Haluk heyecanla kapıya koştuğunda, karşısında Lida'yı bulur. Yüzü sararmış, sıhhatçe de zayıflamıştır. Kansk'tan buraya her şeyi göze alarak gelmiş, Haluk'un kati cevabını beklemektedir. Haluk, onu avutan boş sözler sarf ettikten sonra ayrılırlar. Haluk'un, Lida'nın gidişini "başından savmak" sözüyle değerlendirdiğini görürüz.

İki hafta sonra Nüvit'ten bir mektup alan Haluk, onun Samara'da bulunduğunu öğrenir. Kocasının aklanıp görevine iade edilmesi sonucunda bu şehre gelmişlerdir. Nüvit, Haluk'a kavuşmalarıyla ilgili tek satır yazmamıştır. Sadece ondan uzak olmanın onu ne kadar zorladığını, sağlığının yerinde olduğunu bilmenin onu mutlu ettiğini söylemiştir.

Aradan aylar geçer. Haluk ve arkadaşları, Dauriya'dan Açınsk'a sevk edilirler. Haluk, kasabada Aliof adında yaşlı bir Tatar muallimle arkadaş olmuştur. Aliof, Haluk'a harbin kaç sene süreceği belli olmadığı için kaçmasını önerir. Bu fikri düşünürken, küçük bir çocuğun ona mektup getirdiğini görür. Mektup, Lida'dan gelmektedir. Haluk'un peşinden Açınsk'a gelmiştir. Fakat yolda soğuk alıp hasta olduğundan, onu ziyarete gelememiştir. Tatar bir ailenin yanında kalmaktadır. Mektubu ona getiren çocuğu takip ederek yanına gelebileceğini yazmıştır.

Lida'nın yanına geldiğinde onu gerçekten pek halsiz bulan Haluk, ona yine beraber olacakları konusunda vaat verdikten sonra garnizona döner. Başçavuş onu oldukça sinirli karşıladıktan sonra, onun bir daha hiçbir yere gitmesine izin

vermeyeceğini söyler. Bunun üzerine Aliof'a bir mektup yazan Haluk, ondan bir nüfus tezkeresi temin etmesini rica eder. Kaçacaktır. Lida'ya da her şeyin bittiğini söyleyen ayrı bir mektup yazarak, yola çıkar.

Aliof'un temin ettiği nüfus tezkeresi, Ahmet Süleyman adında bir Kafkasyalıya aittir. Bu kimlikle Açınsk'tan Bagatol'e kadar gitmeyi planlamaktadır. Haluk'a yardımcı olan bir Tatar, onu arabayla bir Ermeni'nin evine götürür. Ermeni'nin bu evde bir misafiri daha vardır. Haluk, bu kişinin eski aile dostları Şerif olduğunu görünce gözlerine inanamaz. O da esarete dayanamayarak kaçmıştır.

Haluk'la Şerif, beraberce yollara düşerler. Önce Noi-Nikolayski'ye, oradan Semipalatinsk'e geçerler. Yolda tanıştıkları kimselere kendileri hakkında bilgi vermemeye, verdikleri bilgilerin de hayali olmasına dikkat ederler. Bir müddet Müslüman mahallelerinde konaklarlar. Haluk'un amacı, Çin hududunu aşmaktır. Şerif ise, bir an evvel İstanbul'a dönmek niyetinde olduğu için Haluk'tan ayrılır. Haluk her şeyden önce emniyetini sağlama peşindeyken, Şerif memleket hasreti çektiğinden ötürü yabancı bir yerde daha fazla kalmak istememiştir.

Çivecek'te bulunduğunun on beşinci gününde, Ali Rıza'yı tanıyan Emin Bay adında bir adamla sohbet eden Haluk, onun adresini bu kişiden rica ettikten sonra büyük bir cesaretle Nüvit'e bir mektup yazar. "Cesaret" kelimesini kullanmamızın sebebi; Nüvit'e yazdığı mektuba "sevgilim" kelimesiyle başlayıp, mektubun devamında da ona olan hislerini çekinmeden anlatmasıdır.

Haluk'un bu hareketiyle hodbin tavrını, cüretkârlık maskesiyle gizlediğini görürüz. Nüvit'i öylesine istemektedir ki; Ali Rıza'nın şahsi adresini kullanarak böyle bir mektubu göndermekte herhangi bir beis görmemiştir. Üstelik zarfın üzerini doğrudan Ali Rıza'ya iletilecek şekilde düzenlemiştir.

"...Bu tehlikeli oyun bana hiç korku vermiyordu. Zaten arzum karı kocanın arasının açılmasıydı." (s. 141)

Bir buçuk ay sonra Nüvit'ten gelen yanıt, Haluk'un böyle bir mektubu yazmaya cesaret ettiği için bir hayli şaşırdığı fakat mutlu olduğudur. Mektubu Ali Rıza'dan önce açmış, böylece yakalanmamıştır. Haluk'a, mektupları bundan böyle terzisinin adresine gönderirse daha münasip olacağını söyleyerek,

mektubuna son vermiştir. Kısa bir zaman sonra yine gelen mektupta da onu çok sevdiğini söylemektedir.

Haluk, üç ay sonra Kulca'ya geçer. Kulca'ya geçme sebebi, Emin Bay'ın yazıhanesinde kapalı duran bir çekmecede ne olduğunu merak edip, çekmeceyi açmaya çalışmasıdır. Bu merakı ona pahalıya mal olmuştur. Ev sahibi onu suç üstü yakalamış, o günden sonra ona oldukça soğuk davranır olmuştur. Haluk bu yüzden evden ayrılmıştır.

Kulca'dayken, Şerif'in garnizondan kaçmaya çalışırken ikinci kez yakalandığına ilişkin bir mektup alan Haluk, onun; yanına gönderileceğini öğrenir. Böylece, Musa Bay'ın yanında birlikte yaşamaya başlarlar. Aynı çatı altında yaşadığı başka bir isim olan "Şmit" adındaki makinist, Haluk'tan bir konuda yardım rica eder. Kızı Lizet'e Türkçe dersleri vermesini istemektedir. Bunu kabul eden Haluk, Lizet'le kısa sürede dost olur. Ne var ki, onunla yürüyüşe çıktıkları bir gün, Haluk; Lizet'e hayatı boyunca unutamayacağı bir kötülük yapar.

"Korktu:

-Bırakınız... Beni bırakınız... diye çırpındı.

Bu sırada ben, vahşi kahkahalarımdan birini koparıyordum...

... ...

... ...

-Bu sır, ikimizin arasında kalmalıdır Lizet... Ne annen, ne başkası, hiçbir şey sezmemeli... Bana söz veriyorsun değil mi?

Yaşlı gözlerini uzaklara çeviriyor ve mırıldanıyordu:

-Veriyorum..." (s. 152)

Haluk, kısa bir zaman sonra Lizet'in hamile olduğu haberini vermesiyle sarsılır. Sarsıldığını belli etmemeye çalışarak, onunla evleneceğini söyler. Niyeti, kimseye sezdirmeden Kulca'dan ayrılmaktır. Bunu da kısa bir zaman sonra yapar. Kasabada işleri olduğunu söyleyerek giderken, son saniyede dahi Lizet'e döneceğini söyler.

Haluk'la Şerif, uzunca bir yol katettikten sonra Taşkent'e gelir. Burada öğretmenlik yapmaya başlayan Haluk, Lizet'ten sitem dolu bir mektup alır. Annesiyle babasının durumu anladığını, hatta babasının Haluk'un peşine düştüğünü haber vermektedir. Haluk, mektubu okuduktan sonra daha da uzaklara gitmenin mantıklı olacağına kanaat getirir. Lizet'ten aldığı ikinci mektup; evden kovulduğunu, dokuz aylık bebeğiyle bir komşusunun yanına sığındığını, felaketine son vermesini haykıran satırlarla doludur. Haluk, doğruca Lizet'in yanına gitmek yerine, bir miktar para vererek Şerif'i onun yanına göndermeyi uygun bulmuştur. Bu davranışın sebebini, Haluk, iç hesaplaşmasında açıklar:

"Yavrumu bir kere görmeliydim... Varlığımın küçük bir parçası olan bu mahluku öpüp koklamalıydım... Ölenin içimde sıkışıp kalmış sevgisini ona vermeliydim.

Fakat, bütün bunlar neye yarayacaktı?... Mademki onda, Nüvit'ten bir benzerlik, bir koku yoktu... Mademki o, aşkımın değil, ihtirasımın mahsulüydü..." (s. 162)

Haluk'un bu tavrı, Şerif'in ona Lizet'in yanından yazdığı mektubu bile görmezden gelmesine neden olur. Şerif, Lizet'in zor durumda olduğunu ve onu alıp beraberinde getireceğini yazmıştır. Haluk, her zamanki gibi çareyi kaçmakta bulur. Nihayet, İstanbul'a, evine gelir. Yalıya geldiğinde orada kimsenin kalmadığını yeni bekçiden öğrenir. Yalının anahtarını alıp odasına girdiğinde, Nüvit'e boş kağıdını yazdığı masayı görür. Masanın üstüne kapaklanarak hüngür hüngür ağlar.

Haluk, İstiklal Harbine iştirak etmediği gibi, askerlik görevinden de istifa eder. Harbiye'de, kiraladığı odada çalışmakta olduğu esnada, bir ziyaretçisi olduğunu söyleyen ev sahibinin ardından, odaya Piyer Voronikof girer. Haluk'un izini, gazetedeki yazılarını takip ederek bulmuştur.

Piyer, Haluk'tan babasını öldürdüğü halde neden şikayetçi olmadığını ona yıllar sonra anlatır. Nüvit onun ellerine sarılarak yalvarmış, Haluk'un yerine ondan af dilemiştir. Bunun üzerine aile dostları olan bir hekimi çağırıp, bu ölümü doğal bir ölüm gibi göstermiştir.

Nüvit'in kocası bir tren kazasında ölmüştür. Nüvit de ağır yaralı olarak hastaneye kaldırıldığında ziyaretine Piyer gitmiştir. Öldüğü takdirde, Haluk'a iletmesi için Piyer'e bir mektup vermiştir.

Haluk, Piyer'in sözlerini bitirdikten sonra ona bir de hediyesi olduğunu, fakat bu hediyenin intikamla hiçbir ilgisi olmadığını söyler. Ona, Nüvit'in başını getirmiştir. Bu baş, artık tamamen bir kuru kafa formundadır. Dehşetten titreyen Haluk, Piyer'e bunu neden yaptığını sorduğunda, Piyer sadece onu teselli etmek için getirdiğini söyler. Kapıdan çıkıp gittiğinde, bir daha da geri gelmez.

Haluk, İstanbul'a döneli beş sene olmuştur. Bir gün yolda yürürken, Şerif'i Lizet'le ve yanlarında küçük bir çocukla beraber görür. Bu çocuk, kendi çocuğudur. Şerif, halinden oldukça memnun görünmektedir.

"Lizet'in Müslüman olarak Şerif'e vardığını anlamıştım. Şu kıymet vermediğim, basit ve budala bulduğum eczacı kalfasının benden çok üstün bir insan oluşu yüzümü kızartıyordu.

Yeryüzünde, hakir gördüğümüz kimselerin vicdanının, bazen kendimizinkinden çok temiz olduğunu kabul etmemiz lazımdır." (s. 174)

Haluk, çocuğunun adını bile sormaya cesaret edemeyerek yanlarından ayrılır.

Aradan seneler geçer. Haluk, 46 yaşına gelmiştir. Bir ay evvel taşındığı Erenköy'de, bir komşusu dikkatini çeker. Nüvit'e oldukça benzettiği bu genç kadının adının Ümran olduğunu öğrenir. Ümran'la tanıştıktan sonra hemen her gece onun yüzünü birkaç dakika seyredebilmek için çitin kenarında onunla sohbet eden Haluk, Ümran'ın kızı olduğunu öğrendiğinde onu evine çağırır. Anılarını ona teslim eder.

Haluk, Nüvit'in ona gönderdiği mektubu açmaya çok sonra cesaret eder. Bu mektupta, çocuklarının ölmediği yazılıdır. Bir kızları vardır. Nüvit bu gerçeği, Haluk'un annesinin konumunda yer aldığı için açıklamak istememiştir. Zira o da Haluk'un annesi gibi ikinci bir evlilik yapmış, ilk çocuğunu İstanbul'da bırakmıştır. Haluk'un kendi annesine sarf ettiği ağır sözleri kendine söylenmiş addetmekte, utancından kendinde konuşma gücü bulamamaktadır.

Haluk'un kızına yazdığı ve ona sonradan gönderdiği satırlarda, acı çekmekte ve buhran geçirmekte olduğunu fark ederiz. Hayatına giren herkesin sözleri kulağına çalınmakta, aklını kaçıracak gibi hissetmektedir.

Haluk'un Ümran'a yazdığı son satırlarda, kendini sorguladığını görürüz:

"Soruyorum:

-Haksız mıyım?... Günah bende mi?..." (s. 188)

Piyer Voronikof (*Günah Bende Mi?,* 1939), pilottur. Arkadaşıyla keşif uçuşu yaptıkları esnada uçakları infilak etmiş, Haluk'la arkadaşlarının olduğu yerin çok yakınına düşmüştür. Piyer paraşütü sayesinde ölümden kurtulmuş, arkadaşı kurtulamamıştır.

Piyer indiği yerden Haluk'un talimatıyla alınıp onun yanına getirildiğinde, Haluk'a karşı önce biraz yabancı dursa da; sohbetleri giderek koyulaşmıştır. Piyer'in fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi biz, Haluk'un gözünden ediniriz:

"Bu adamın sesinde tatlı bir ahenk vardı ki, ruhumu cezbediyordu. Soğuktan yanmış, kızarmış çehresi üzerinde asil ışıklarla pırıldayan yeşil gözleri adeta bakışlarımı büyülemişti." (s. 42)

Piyer'in Haluk'la konuşmaya başladıktan sonra onun iyi bir adam olduğu kanaatine varıp serbest bırakılması ondan için izin istemesi, dostluklarının başlangıcı sayılabilir. Aslında Piyer'in Haluk'a yalvarmasının nedeni, hasta nişanlısının haberi alınca kötüleşeceği korkusunu taşımasıdır.

"-Yalvarıyorum.. Merhamet ediniz.. Sizinle artık iki düşman değiliz. Zaten lisanını ana diliniz gibi konuştuğunuz bir millet şüphesiz dostunuzdur. Size her zaman yakındır.. İnsafa geliniz Mülazım Efendi. Sabah yaklaşıyor. Beni ihbar etmeden serbest bırakınız..

Nasıl bir haleti ruhiyenin tesiriyle yerimden fırladım bilmiyorum. Başımı kovuktan çıkararak bir kere:

-Nöbetçi!. Nöbetçi!.. diye bağırdım.

Lakin fırtına o derece müthiş idi ki, sesime cevap veren olmadı. Geri dönerek yüzbaşıya:

-Haydi çabuk, dedim. Karanlıktan ve tipiden istifade edin.. Ve parmağımla işaret ederek ilave ettim:

-Şu istikamete süratle gidin. Zaten huduttayız. Bir saat sürmez karargahınıza varırsınız.

Yüzbaşı süratle kaputunu giyindi. Ellerimi öperek teşekkür etti ve kovuktan çıkıp gösterdiğim cihete doğru koşarak gecenin karanlığına karıştı, kayboldu..” (s. 43-44)

Piyer, Haluk’u serbest bırakıldıktan kısa bir süre sonra Kansk’ta görür. Vaziyetini sorduktan sonra yanından ayrılır. Yaklaşık iki hafta sonra, ona bir sürpriz yaparak garnizona gelir. Onu babasının evine götürmek istemektedir.

“Ben Kansk’a seyrek gelirim. Fakat babam bir müddetten beri burada oturuyor.. Yüksek rütbeyi haiz bir asilzadeydi.. Bir ithama kurban oldu. Burada menfidir.. Bu gece büyük bir balo veriliyor. Hem babamla tanışmış olursunuz, hem de biraz eğlenirsiniz.. İyiliğinizi hiçbir zaman unutmuş değilim Haluk Giray..” (s. 38-39)

Piyer, güzel bir gece geçirmesini dilediği Haluk’un o gece rahatsızlanmasına üzülür. Onun kışladan istediği vakit çıkıp evlerine gelebileceğini söyler. Onun için özel olarak konuşmuştur.

Piyer o günden sonra yalnızca Haluk’un evlerine gelmesini beklemez, kendi de sık sık garnizona giderek onu ziyaret eder. Bu ziyaretlerinin birinde, Haluk ona eski eşi olan Nüvit’ten bahseder. Piyer, Haluk’a yardım etme niyetinde olduğundan, hemen bir teklif sunar:

“-Bu akşam hep birlikte Ali Rıza Bey’in evine gideriz... dedi. Zaten sizi davet etmişti. Pek memnun olur. Siz de artık vaziyete göre hareket edersiniz.. Olmaz mı?.

-Fakat... Şey... diye kekelemeye başladım. Tekrar koluma girerek beni yürütmek istedi:

-Canım, bu kadar korkak olmayınız.. Yalnız başınıza sevseydiniz, mesele daha çetin olabilirdi. Lakin aynı şekilde sevildiğiniz muhakkak!..” (s. 67)

Piyer, sunduğu öneriyi kabul eden Haluk’la beraber Ali Rıza’nın evine gider. Nüvit’le baş başa konuşma fırsatı yakalayan Haluk’a yine yardım etmek

için, onların konuşma sürelerini uzatma adına pencerenin yanında duran saksıyı dışarıya fırlatır. Böylelikle Ali Rıza gürültüye koşacak, onların yanına bir müddet gidemeyecektir.

Her şey yolunda giderken, Haluk'un, Kont'un annesinin ikinci eşi olduğunu öğrenmesi; Piyer'le tüm bağlarını koparır. Haluk'un, annesinin ikinci eşini öldürmeye karar vermesinden; Piyer'in pek tabii haberi yoktur. Piyer, babası Kont öldürülünce Nüvit'in ona yalvarması üzerine Haluk'tan şikayetçi olmaz. Ona sadece bir mektup yazar:

"Haluk Giray!...

Unutulmayacak iyilikler mücrimlerin cezasını hafifletemez... Annenizin oğlu kana kan isteseydi, çektiğiniz işkenceler hemen dinerdi. Fakat o size, cezaların en müthişi olan vicdan azabını reva gördü. Nedamet ve af dilemek neye yarar?...

Mazur görülmeniz ise, hem yersiz, hem gülünç bir şey... Siz bunu, kullarından daha merhametli olan Allah'tan isteyin...

Piyer Voronikof (s. 101)

Genç adam, Haluk'un karşısına yıllar sonra İstanbul'da çıkar. Ona Nüvit'ten bir haber alıp almadığını sorduktan sonra Nüvit'in başını Haluk'a vermesi, bize önce Piyer'in intikam peşinde olduğunu düşündürtür. Fakat Nüvit'in son arzusunu, yazdığı mektubun Haluk'a verilmesi isteğini, yerine getirmesi, onun bunu gerçekten Haluk'u teselli etmek için yaptığını gösterir.

Piyer Voronikof, vefalı bir adamdır. Haluk'un zamanında ona merhametli davranmasını unutmamış, esir düştüğü anda onun kendini üzüntüyle boğmasına engel olmuştur. Sık sık Haluk'u yoklamış, onu ailesinin evine götürmüş, eski eşiyle bir araya gelmelerini sağlamıştır. Piyer, merhametinden maraz doğacağını pek tabii tahmin etmemiştir. Babasını öldürmesine rağmen yıllar sonra Haluk'u ziyaret etmiş, ona emanetini takdim etmekten çekinmemiştir.

Muhtar (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'un uzaktan akrabasıdır. Avrupa'da tahsil görmüştür. Muhtar'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiye, biz, Haluk'un satırları aracılığıyla vakıf oluruz:

“Bu genç, yirmi yaşında kadar, solgun benizli, bir kadın kadar ince ve hassas görünen bir çocuktu.” (s. 31)

Heykeltıraş olan Muhtar, hastadır. Uzun zamandan bu yana yalıda kalmaktadır. Muhtar, Haluk’un eşi olan Nüvit’e ilgi duymakta, bu hislerinden de hiçbir şekilde utanmamaktadır. Nüvit ise ona hasta olduğu için merhamet etmekte, onu açık açık terslemeyi uygun bulmamaktadır.

Muhtar, Haluk tarafından dinlendiklerinden habersiz olduğu anda, Nüvit’e karar vermesi için baskı yapmaktadır:

“-Nüvit, şimdiye kadar ciğerlerim delik değişikti.. Şimdiden sonra kalbim de parçalandı.. Bana son sözünü söylemelisin artık!..

Nüvit’in cevabını bekliyordum. Çok sürmedi, onu kolundan çekerek:

-Haydi gidelim!.. dedi.

-İmkanı yok!..

-Çıldırdın mı yoksa!.. Teyzem gitti..

-Bana son sözünü söyleyeceksin Nüvit!..

-Bir şey söyleyemem. Hem benimle böyle konuşmayacağını vadetmiştin..

-Merhamet et!.. Günden güne söndüğümü görüyorsun.. Vereceğin küçük bir ümit hayatımı iade edecektir.

-Bir rezaletin çıkmasından korkmuyor musun demek?. Şimdi teyzem geri kaldığımızı görünce dönecek, burada ne yaptığınızı soracak.. Haydi yürü. Çabuk yürü, gidelim..

-Söyle, beni biraz olsun seviyor musun değil mi?..

-Sen anlaşılan tamamıyla çıldırmışsın.. Mademki gitmek istemiyorsun ben yalnız giderim.. Sen kal. (s. 33)

Muhtar’ın Nüvit’le olan bu diyaloğu, Nüvit’le Haluk’un evliliğinin sonunu getirir. Boş kağıdını bir çırpıda imzalayan Haluk, hem Nüvit’ten hem de farkında olmadan çocuklarından ayrılmıştır. Muhtar, evli bir kadının hayatını dağıtarak; hem onun, hem eşinin, hem de çocuklarının hayatını karartmıştır. Üstelik ona hasta vaziyetinde evini açan Haluk’a da ihanet etmiştir.

Muhtar'ın öldüğünü, romanın ilerleyen kısımlarında Nüvit'le Haluk'un yıllar sonra bir araya geldikleri vakit öğreniriz.

Hüber Gran (*Seven Ne Yapmaz*, 1940), yirmi beş yaşında başarılı bir opera yazarıdır. O gece, yazdığı oyunun sergilendiği tiyatro salonunda bulunmaktadır. Hüber'in fiziksel görüntüsü hakkındaki bilgiyi biz, yazarın anlatımıyla ediniriz:

"...Giyiniş tarzından bir sanatkar olduğu anlaşılıyordu. Dar bir redingot, boynunda, fiyango yapılmış ipekli ve enli bir boyunbağı, kıyafetiyle imtizaç eder bir şekilde ensesine doğru taranmış saçlar, şakaklarında uzun favoriler...

Bir saniye, bütün başlar o tarafa dönmüştü. Tiyatronun içinde kısa süren bir mırıltı oldu.

Kontes bile, üzerinde toplanan nazarları birdenbire kendine çeken bu meçhul delikanlıya bakmak için koltuğundan doğrulmuştu.

Bu adam, görenleri hayran bırakacak derecede bir azamet ve güzelliğe malikti. Derin bakışlı siyah gözleri, çekme burnu ve kıvrık dudakları, en müstesna bir kadın güzelliğine çıkışabilirdi. Profili, fildişi üzerine sanatkar bir elle işlenmiş nadide oymaları andırıyordu." (s. 4)

Marki dö Lesko ile Pola'nın yan locadan yükselen fısıltılarını, üstüne de Pola'nın kahkahalarını duyan Hüber, öfkeyle onların yanına gelir:

"-Kontes ve Marki cenaplarını rahatsız ettiğimden dolayı affımı dilerim... Kendilerine, sükutu ihlal etmemelerini ricaya geldim. Beni mazur görsünler... (s. 8)

Marki dö Lesko'nun bu uyarı karşısında çok sinirlenmesinin, devamında da Hüber'le ağız dalaşına girmelerinin sonucunda, Hüber düelloya davet edilir. Locasına yeri ve saati bildiren bir tezkere gönderilir.

"Mösyö Hüber Gran;

Düello yarın sabah, saat dokuz buçukta (T) mevkiinde olacaktır. Bu işte kılıçlarımızı kullanmak en yakışıklı bir intihaptır sanırım." (s. 11)

Fakirlik içinde yaşadığı kulübesinde hem piyanosunun kirasını, hem de kulübesinin kirasını denkleştirmeye çalışan Hüber, başına bir de bu düello mevzuunu aldığından ötürü müteessirdir. Yine de geri adım atmaz.

Dışarıdaki tipiye rağmen kulübenin kapısına kadar gelmekten çekinmeyen Madam Elen, Hüber'in ev sahibidir. Onun üç aydır kira ödemediğini, yarın evinden çıkmasını istediğini, kendisinin de zor durumda olduğunu söyler. Hüber, bütün parasını Madam Elen'in avucuna boşaltır. Yine de bu para borcunu kapatmaya yetmemektedir. Fakat en azından Hüber'e zaman kazandırmış olur.

Ertesi gün, dostu Filip'e giderek ondan ona bir kılıç temin etmesini rica eden Hüber, isteğine kısa sürede kavuşur.

Düello, Hüber'in omzundan yaralanıp yere yuvarlanmasıyla sonlanır.

"...Genç adamın omzundan sızan kanlar beyaz kar üzerinde kızıl renkler çiziyordu. Fazla ıstıraptan derhal bayılmıştı. Marki işini yarım yapmış adamlar gibi nevmit; kaşları çatık, hırsından dudaklarını kemiriyor, dişleri arasından ıslık gibi bazı anlaşılmaz sözler sarf ediyordu." (s. 15)

Düello sonrası, aldığı yaranın etkisiyle kulübesinde ateşler içinde yatan Hüber'i Pola bulur. Onu takip etmiş; hem piyanosunu hem de oturduğu kulübeyi satın almıştır. Bu iyilik karşısında ne diyeceğini bilemeyen Hüber için gece birden aydınlanır.

O günden sonra Pola sık sık Hüber'i ziyarete gider. Aralarında artık bir aşk olduğu aşikardır. Pola'nın babası da kızının sıklıkla bir yerlere gittiğini fark etmiş, ondan şüphelenmiştir. Pola, babasını atlatarak soluğu tekrardan Hüber'in yanında alır. Sohbetleri esnasında Hüber'in hayat hikayesini merak eden Pola, ona mazisini uzun uzadıya anlattırır.

Hüber'in babası ağır ceza savcısıdır. Oğlunun doğumuyla bilhassa kumar gibi kötü alışkanlıklarına veda etmiş, karısı ve çocuğuyla vakit geçirir olmuştur. On iki yaşına kadar bahtiyar bir çocuktur. On iki yaşına geldiğinde annesini kaybetmesiyle beraber, babası tekrar kumar illetine yakalanır. Beş yaşından bu yana piyano çalan Hüber, annesinin ölümünden sonra kendini musikiye daha da verir olmuştur.

"... Bu iptilaya bir iptila daha ekleniyordu: Okumak ve yazmak... Bir yandan, babamın kütüphanesini dolduran eserleri hatmederken, bir yandan da hikayeler, küçük piyesler ve romanlar yazmağa uğraşıyordum.

Ben kitaplar ve notalar arasında yaşarken, babam bütün servetini kumarda kaybetmişti. Bu felaketi haber aldığım zaman, hayatın bütün acılığı ve fecaati, çıplak bir hakikat olarak gözlerimin önüne serilmiş bulunuyordu." (s. 29)

Babasını kaybettikten sonra arkadaşı Filip'in yanına sığınan Hüber, bir müddet sonra kapısını çalan eniştesinin onu asker yapma teklifine olumsuz cevap verir. Bestekar olmak istediğini söyler. Yine de eniştesinin arzusuna tabi olarak onbaşı rütbesini alır. Eniştesinin kızı Gabriyel de bu arada ona hislerini açmış, Hüber de bu durumdan etkilenerek onu eniştesinden isteyeceğini söylemiştir. İki genç nişanlanırlar.

Ne var ki Hüber, piyanosuyla meşgul olmaktan nişanlısını ihmal etmektedir. Eniştesinin uyarılarını haklı bulmakta fakat elinden bir şey gelmemektedir. Ne olursa olsun notalarından ayrılamayan Hüber'in kağıtlarını, eniştesi bir gün odasını basarak yakar. Gabriyel, babasına karşı koyamadığını söyleyerek durmadan ağlamaktadır. Çok bedbaht olduğunu söyler.

"Gözlerimden akan yaşları kurulayan Gabriyel'i bir tarafa iterek haykırdım:

-Şu anda duyduklarımı "bedbahtlık" kelimesi ifade edemez... Vücudumu lokma lokma doğrasalardı ruhum bu kadar azap çekmezdi. Beni ölümden daha beter ettiniz..." (s. 35)

Eniştesine askerlik görevinden istifa ettiğini, aynı zamanda da nişanlısından ayrıldığını bildiren Hüber, henüz yirmi iki yaşındayken oldukça güç bir duruma düşmüş olur. Aradan geçen üç yıl, hayatında maddi anlamda önemli bir değişiklik yapmamıştır. Eserleri çok satmakta, yazdığı oyunlara rağbet oldukça fazla olmakta fakat ona kalan para onu sefaletten kurtaramamaktadır.

Ne olursa olsun Hüber'le evlenmek gayesinde olan Pola, Hüber'in anlattıklarından olumsuz yönde etkilenmez. Ona, kendisini babasından istemesini söyler. Hüber'in can dostu Filip elçilik yaparak; Pola'nın babasına bu iki gencin birbirini sevdiğini, Hüber'in Pola ile evlenmek istediğini söyler. Babası şiddetle karşı çıkarak hem Filip'i hem de Pola'yı huzurundan kovar.

Pola, o günden sonra Hüber'in yanına yerleşir. Nikahlanacakları zamanı beklemektedirler. Bir gün Pola'nın annesinden kalan mal varlığıyla alakalı bir sorun çıktığı için, Pola evden geçici bir süreliğine ayrılmak durumunda kalır. Hüber evde yalnızken, eve eniştesi gelir. Gabriyel ölüm döşeğindedir. Eniştesi,

Hüber'in son bir kez kızı Gabriyel'i görmesi için ricaya gelmiştir. Hüber, Pola'ya bir mektup bırakarak her şeyi yazdıktan sonra, kulübeden ayrılır.

Hüber'den hemen sonra, kulübeye Marki gelir. Hüber'in evden ayrılacağı zamanı kollamıştır. Onun bıraktığı mektubu ustalıkla değiştirmiş, kendi el yazısını Hüber'in el yazısına benzeterek ona her şeyin bittiğini yazmıştır. Pola, döndüğünde okuduğu satırlar karşısında dehşete kapılır. Eşyalarını toplar ve o anda kendisini bulan Marki'nin evlenme teklifini kabul eder.

Aradan dört ay geçmiştir. Bir gün, kütüphanelerinden bir kitap almak isteyen Pola'nın önüne bir mektup düşer. Bu mektup, Hüber'in evden giderken Pola'ya yazdığı mektuptur. Pola, Marki'ye bu mektubun hesabını sorduktan sonra hemen evden ayrılır. Hüber'e giderek tüm gerçeği anlatır. Hüber de Pola olmadan çok mutsuz günler geçirmektedir.

"-Seni nasıl sevdiğimi anlatmak için söyleyecek söz bulamıyorum... Tekrar bana dönecek olsan saatimden mutlaka çıldırırım Pola!... Senin matemini tuttuğum aylar içinde ne hale geldiğimi gözlerinle de anlayabilirsin... Bak yüzüme ne kadar soldu... Gözlerim ağlamaktan buğulu görüyor...

-Hakikaten pek fazla zayıflamış ve sararmışsın Hüber...

-Bana hayatımı ve neşemi iade edecek yine sensin Pola!...

-Muhakkak mı?

-Muhakkak sevgilim!..." (s. 74)

İki aşık, tekrar bir araya geleceklerini birbirlerine vaat ederek ayrılırlar.

Onların yeniden bir araya gelmelerini kendine yediremeyen Marki'nin Hüber'i ansızın kulübesinde kıstırması ve onu hançerleyerek öldürmesi, bu aşkı sonlandırır. Pola, kulübeye geldiğinde tanık olduğu bu manzara karşısında şok geçirir. Hüber'in kalbine saplanmış olan hançeri Marki'ye de saplayarak onu öldürür. Pola, akıl hastanesine yatar. Onu ziyarete sadece babası gelir.

Hüber Gran, sanatçı kişiliği ve iddialı görüntüsüyle karşımıza çıkan bir karakterdir. İdealleri uğrunda gözü hiçbir şey görmemiş, kendine dayatılmak istenen bir hayatı elinin tersiyle itmiştir. Askerlik mesleği kendisine çok yakışmasına rağmen aklının notalarda oluşu, ona askerlik yapması hususunda direten eniştesi, onun kendisine aşık olan kızı Gabriyel'le nişanı bile onu

yolundan döndürmeye yetmemiştir. Fedakar ve güçlü bir kadın olan Pola ile bir hayat kurmaya çalışmış, fakat imkansızlıklar neticesinde bu hayatı birlikte sürdürememişlerdir.

Saf kalbi, anlaşılabilme arzusu, kalbini onu anlayabilecek olan birine verme isteği onun hayat gayesidir. Pola tüm bunları ona verebilecek bir kadındır. Bu yüzden başına gelebilecek olan her türlü sıkıntıya rağmen ondan vazgeçmeyi hiç düşünmemiştir.

Filip Peroşon (*Seven Ne Yapmaz,* 1940), eczacı kalfasıdır. Hüber'in arkadaşıdır. Filip, Hüber'in başı sıkıştığında aradığı tek arkadaşıdır. Hüber'in namına, Pola'yı babası Kont'tan istemeye gitmiş, bu isteği sonucu kovulmuştur.

Salah (*Samanyolu,* 1941), on altı yaşlarında bir mektep talebesidir. Esmer, zayıf bir görünümü olduğunu biz; yazarın tasviri sayesinde öğreniriz.

Salah ve Sema, birbirlerine aşıktır. O gün, mektepten beraberce çıkıp koruluğa gitmişlerdir. Onları izlemekte olan bir adamın farkında bile değillerdir. Salah, Sema'ya mektebi bırakıp çalışmaya başlayacağını söylemekte, Sema da onu bu kararından vazgeçirmeye çalışmaktadır.

"-Liseye devam etsen çok iyi olurdu.. Ben okuyacağım.. Babam böyle istiyor...

-Sema niçin anlamak istemiyorsun? Senin sevginle öyle kolum kanadım kırık ki, adeta bir alil gibiyim. Çalışamıyorum. Ah! Seni neden bu kadar çok seviyorum yarabbi..." (s. 4)

Sema'nın Salah'ı ikna etme çabaları sonuçsuz kalmıştır. Sema'yı evine uğurlayan Salah, mutlu olduğunu sesli bir şekilde haykırdıktan sonra karşısına bir adam dikilir. Konuşmalarını dinlediğini itiraf ederek, tuttuğu yolun yanlış olduğunu söyler. Sözlerini pek de dikkate almayan Salah'la uzunca konuşmaya girişen bu yabancı, onu düşüncesinden bir an evvel vazgeçirmek için var gücüyle uğraşmaktadır.

"-...insanlar nankördürler... Sadakatinize gülerler... Hayattaki gösterişsiz mevkiiniz yüzünden, sizden daha kıymetsiz olanlar sadakatinize temellük ederler... Bir gün mesut olsanız bile bu saadeti çok geç elde etmiş olursunuz. Zinetten ve renkten hoşlanan hafif ruhlara "istikbal" ve "hayat" gibi kıymettar

şeylerinizi feda etmeyiniz oğlum. Zira bu kıymetin büyüklüğünü takdir edemezler... Onlara renkli ve alayişten ibaret şeyler sununuz ki, bu da, diploma, mevki ve paradır...

Çocuk biraz dalgın görünüyordu. Yavaşça:

-Bütün bu saydıklarınızın aksi de olabilir! dedi.

-Pek zayıf bir ihtimalle!.. Niçin bu büyük tehlikeyi göze almalı? Tecrübeye çok nazik bir sahada, hayat memat denilebilecek bir çerçeve içinde girişmek çılgınlık olur... Bunu yapmayacağınızdan emin olmak isterim...

-!!!...

Aralarında derin ve uzun bir sükut oldu. Çocukta kararsız ve asabi bir hal göze çarpmaya başlamıştı.

Birdenbire:

-Lakin, çalışmak için kuvvet ve enerjiye malik değilim, dedi.

Bu sözler muhatabında ani bir fikir uyandırdı ki, adam gözlerinde bir muvaffakiyet ışığı parıldayarak:

-Sana muhtaç olduğun kuvvet ve enerjiyi bağışlayacak bir şey vereceğim, diye mukabele etti. Bu, takip etmek tasavvurunda bulunduğu yoldan yürümüş birinin hatıratıdır. Onları okursan, kararından severek döneceğinden eminim!..

Çocuk biraz hayrete düştü. Sonra gülümsedi:

-Çok teşekkür ederim beyefendi, dedi. Alakanıza ve iyiliğinize karşı minnettarlık duyuyorum... Yalnız bu hatırata ne zaman malik olacağım?..

-Yarın akşam!. (s. 7-8)

Bu yabancı, söz verdiği gibi külliyatını ertesi gün Salah'a teslim eder. Salah'ın minnettarlık duyduğu bu yabancının adı Nejat'tır. Dosyanın ilk sayfasında, bu yazılarını annesine ithaf ettiğini yazmıştır.

Nejat (*Samanyolu,* 1941), annesini yüzünü bir kere bile göremeden kaybetmiş; babasının ilgisinden de mahrum kalmış bir çocuktur. Teyzesinin yalısında, onun kızı olan Zülal'le birlikte büyümüşlerdir. Küçük yaştan itibaren Zülal'e ilgi duyan Nejat'ın bu hislerinden Zülal'in haberi yoktur.

Fransız mektebine devam eden Nejat'ın dersleri oldukça iyidir. Fakat son zamanlarda yaşına uygun olmayan birtakım ciddi eserleri ardı ardına okuduğundan ötürü, ruh halinde birtakım değişiklikler meydana gelmiştir.

"...Sebepsiz gülüyor, sebepsiz ağlıyor, krize benzeyen hiddet, isyan, yahut neşe halleri geçiriyordum." (s. 9)

Nejat'ın bu durumunu ailesi de yadırgamaya başlar. Onu ayda bir kez gören babası, onu bu yaşa getiren teyzesi, beraber büyüdüğü Zülal bile onunla uğraşmamayı seçmiştir. Nejat en sonunda, mektebin beşinci senesinde yakalandığı bir hastalığı da bahane ederek, tahsilini yarıda bırakır.

Ailesinin onu ikna etme yolunda söylediği sözler hiçbir şekilde Nejat'a tesir etmez. Askerlik çağına kadar, sadece kitap okuyarak ve insanlarla mümkün mertebe az temas ederek hayatını sürdürür. Askerliğe çağrıldığı vakit, bir müddet için insanların gözüne batmayacağını düşünerek sevinmiştir. İki yıl süren görevi süresince zorlandığı tek husus, Zülal'e duyduğu özlemden dolayı yaşadığı ruhsal sıkıntıdır.

Nejat, askerdeyken Zülal'in mektebi bitirdiğinin haberini almış; bu haberden ötürü pek müteessir olmuştur. Onun bu halde olmasının sebebini, mektebi yarım bıraktığından dolayı Zülal'in karşısında duyacağı mahcubiyete yorabiliriz. Nitekim görevini tamamlayıp da yalıya döndüğü andan itibaren daha hassas bir profil çizen Nejat'a, çevresindekilerin ona bir söz söylemeye adeta korkması dikkatimizi çeker.

Zülal, o gün yalıda onu ziyaret eden arkadaşlarını uğurladıktan sonra; Nejat'ı bularak onunla konuşmak istediğini söyler. Yanlarına gelmediği için ona kırılmıştır. Fakat onunla konuşmak istemesinin asıl sebebi bu değildir:

"-Şimdi ne yapmak fikrindesin? dedi.

-Şaşırarak:

-Ne gibi? dedim.

-Yani, hep böyle boş ve avare mi yaşayacaksın?

Bütün kanımın başıma hücum ettiğini hissettim. Bu sual bana doğrudan doğruya "Seni daha ne kadar zaman besleyeceğiz?" demek değil miydi?

-Elbet bir iş bulacağım, dedim.

-Fakat teşebbüs etmiyorsun...

-Biraz dinlenmeyeyim mi?

-Dinlen ama aylarca değil!

Artık gururum baş kaldırmıştı. Dik bir sesle:

-Size daima şükran borçluyum, dedim. Hakkımda gösterdiğiniz fedakarlıklar hiçbir şeyle ödenmez. Teyzemin sayesinde bugüne iliştim. Fakat artık çok geldiğimi ihtar etmemeliydin!... Ben bunu idrakte gecikmeyecektim...

Birden telaşa düşer gibi oldu. Gülmeye çalışarak:

-Çok yanlış anladın Nejat!... dedi.

-Niçin yanlış anlayayım?

-Evet, yanlış... Bunu demek istemedim. Seninle samimi bir hasbihal yapmak fikrindeydim...

-Ben de çok samimi olarak seni temin ediyorum ki, pek yakında üstünüzdeki yükümü hafifleteceğim...” (s. 12)

Nejat’ın bu sözleri söyledikten sonra odasına çekilerek orada tüm gece ağlamasının, sonrasında da uyuyamamasının ardından; İstanbul’a indiğini görürüz. Babasının birkaç ahbabına giderek onlardan iş istemek niyetindedir. Hayli üzgün bir vaziyette köprüye doğru yürürken, eski okul arkadaşı Namık onu kolundan tutarak durdurur. Nejat, Namık’a tesadüf etmesiyle hayatında yeni bir sayfanın açılacak oluşundan habersizdir.

Nejat’la Namık, bir muhallebicide uzun uzun sohbet ederler. Namık, önce kendinden bahseder. Amerika’da yüksek mühendislik tahsili yapmış, sekiz ay önce Türkiye’ye dönmüştür. Ankara’da çalışmaktadır. İyi bir meslek ve maaş sahibi olduğunu söylerken, Nejat’in üzüldüğünü fark edip ona vaziyetinin ne olduğunu sorar. Onu dinledikten sonra, eniştesinin bir şirkette direktör olduğunu; onun için mutlaka eniştesiyle konuşacağını, ona muhakkak bir iş ayarlayacağını söyler. Neticeyi de birkaç gün içinde yalıya gelerek bildirecektir. Nejat’ın bu sözlerden sonra, uzun zamandır hiç olmadığı kadar iyimser olduğunu görürüz.

“Saadetin ümidi bile insanları bambaşka yapıyor, gönülde, dimağda, görüşte, işitişte, her şeyde büyük bir değişiklik oluyor...” (s. 15)

Nejat yalıya geldiğinde, Zülal ona bir telgraf uzatır. Bu telgrafı ona üvey annesi çekmiştir. Nejat’ın babasının çok hasta olduğunu, onun Nejat’ı görmek istediğini yazmıştır. Nejat, babasını görmeye gitme hususunda isteksizdir. Fakat teyzesinin ve Zülal’in ısrarları üzerine çaresiz, evden ayrılır.

Nejat, babasını gerçekten kötü bir vaziyette bulur. Onu o halde gördüğünde, babasına olan tavrı değişmese de, onun için gerçekten üzülür.

“Babam benim için çok kalpsiz davranmıştı. Beni unutmuş, ihmal etmişti. Kendisinden hiçbir nüvaziş ve muhabbet görmemiştim. Çocukluğuma ait günleri hayal meyal hatırlamasam, bir baba ve evlat olduğumuza inanacağım gelmiyordu.” (s. 16-17)

Babasının ona günah çıkarmasının karşısında sessiz kalan Nejat, ağzından zorlukla çıkan birkaç kuru teselliden başka ona söz söyleyemez. Ölüm döşeğindeki babasının, maaşını eşiyle iki kızına bırakacağını, kendisine en küçük bir irat bile veremeyeceğini söylemesinin ardından tekrar öfkeye kapılır. Babasının onu her zamanki gibi önemsemediğini; Nejat’ın, teyzesiyle beraber yaşamaya devam etmesini isterken onun için en ufak bir kaygı duymadığını düşünür.

Birden yerinden kalkan Nejat, üvey annesinin gitmemesi yönündeki ricasını dinlemeyince, ondan ağır sözler işitir. Fakat bu sözlerin karşılığını tereddüt etmeden vermekte herhangi bir sakınca görmez.

“-Kalpsiz ve hıyanetsin Nejat!..

-Bu vasıflar babamın miraslarıdır. Bana bıraktığı yegane miraslar!.

Birdenbire bütün kanım başıma çıktı. Babamla aramızda kapanmaz uçurumlar açan, bu kadının vücudu değil miydi?

-Kader insafsız davranmasaydı, birbirimizi çok daha fazla sevebilirdik, dedim.” (s. 18)

Nejat, tüm kararlılığına ve öfkesine rağmen üvey annesiyle üvey kardeşlerini bırakamaz. Özellikle küçük kardeşi olan Nükhet; onun kolunu tutarak ağlamakta, Nebahat de üvey annesine sokularak ondan güç almaya çalışmaktadır.

Nejat'ın babası son nefesini verirken gördüğümüz manzara, dördünün de hastanın yanı başında çaresizce bekleşmeleridir.

Nejat, babasını toprağa verdikten sonra yalıya döner. Zülal, onu teselli ettikten sonra gündüz onun bir arkadaşının geldiğini söyler. Namık, Nejat'ı evde bulamayınca bahçede Zülal ile sohbet etmiştir. Zülal'in bunu anlatırken hareketlerinin bir tuhaf oluşuna, Nejat önce anlam veremez. Zülal ise sözlerine devam etmektedir:

"-Çok nazik bir genç!... Doğrusu senin böyle arkadaşların olmasına şaşıyorum.

Yüzüne acı bir bakış fırlattım.

Omuzları sarsılarak asabi bir halle güldü. Sonra biraz daha yanıma sokularak:

-Darılma, dedi. Ne bileyim? Ben seni daima böyle basit ve haylaz görürüm... Arkadaşlarını da öyle düşünürüm...

-Hakkımda zalim olan yalnız sen değilsin! diye mırıldandım.

-Hatalı telakkilerin pek boldur Nejat!

-Telakkilerimde asla yanılmam Zülal!...

Gönlüme dolan büyük öfkeye belki biraz da kıskançlık karıştı. Namık'la onu, karşı karşıya oturmuş tatlı bir sohbete dalmış olarak gözümün önüne getiriyordum.." (s. 21)

Zülal'in Namık konusunda Nejat'ı adeta sorguya çektiğini görürüz. Nejat, Zülal'e olan tüm hislerine rağmen; onun sorularına hiçbir şekilde Namık'ı kötüleyen yanıtlar vermez. Hatta Namık'la aralarındaki tüm samimiyeti ortaya koyar. Bunu yaptığı için sonradan kendine kızsa da, başka türlü davranmak elinde değildir.

Birkaç gün sonra, Namık yalıya tekrar gelir. Nejat'a söz verdiği gibi, ona eniştesinin yanında bir iş ayarlamıştır. Ertesi gün Ankara'ya dönecek olmasına rağmen, bu müjdeyi bir an önce ona iletmek için gelmiştir. Yani Nejat'a yaptığı açıklama budur. Fakat Nejat, onda bir başkalık sezmiştir. Nitekim Namık bir süre sonra ona Zülal'i sorunca, Nejat da hislerinde yanılmadığını anlar. Yine de

Zülal'i yanlarına çağırarak onların Namık'la olan muhabbetlerinin nasıl koyulduğuna, genç kadının Namık'la konuşurken nasıl değiştiğine şahit olur.

"... gözlerim, üzerinde bu sabah bir başkalık, fazla bir güzellik taşıyan Zülal'de idi.

Evet, yüzündeki manalı çizgiler artmış, bakışları ateşlenmiş, sesine çok tatlı bir ahenk karışmıştı." (s. 24)

Ertesi gün Nejat'ın iş çıkışında, Namık'la bir gün önceden kararlaştırdıkları yerde buluşurlar. Namık, onu ilk iş gününden ötürü tebrik ettikten sonra hemen konuya girer. Zülal'le evlenmek niyetinde olup, bu kararı Nejat'ın da desteklemesini istemektedir. Zira Namık'ın annesi, oğluna kız istemeye gitmek konusunda kesin tavrını ortaya koymuştur. Oğluna güvenmediği için, bu vazifeyi üstlenmeyi reddetmektedir.

Nejat, eve neredeyse gece yarısı girer. Namık'ın sözlerinden ve ona yüklediği ağır vazifeden ötürü, hayli bedbahttır. Buna onu karşılayan Zülal'in alaycı tavrı da eklendiğinde, iyiden iyiye hırçınlaşır. Onun konuşma isteğini geri çevirir.

"-Sen sana ayar olan, senin fikirlerini anlayan ve kültür seviyesine uygun insanlarla konuşabilirsin.

-Nejat!.

-Bırak! Ben de haddimi bileyim. Hususiyetine taalluk eden meseleleri görüşmek için dünyanın en tuhaf hadisesine meydan vermeyeyim..

-Nejat sen akılsız bir insan değilsin.

-Bir budala olduğumdan eminim!.. (s. 32)

Nejat daha fazla konuşmak istemediği için, odadan ayrılır. Zülal de onunla konuşmak için diretmez. Nejat ertesi akşam işten yalıya döndüğünde, Zülal'in arkadaşları olan Didar ve Şükran'ın evde olduğunu görür. Zülal'in onu yanlarına çağırmasına rağmen gitmez. Nejat'ın, bilhassa Didar'ın bakışlarından rahatsız olduğunu fark ederiz. Fakat rahatsız olduğu mevzu bununla sınırlı kalmaz. Zülal'in garp müziğinden başka bir müziğe rağbet etmediğini bildiği halde, arkadaşlarının yanında onlara ud çalması için ısrar etmesi onu iyiden iyiye hiddetlendirir.

“Zülal benim için daima böyle hain oluyordu. Uda oldukça aşinaydım. Fakat, alaturkaya dudak büken bu modern kolejli kızlara kırık, hazin nağmeler dinletmek, doğrudan doğruya gülünç olmak demekti. Zülal beni bu mevkiye düşürmek ve gülmek için böyle sebepler icat ediyordu.

Ciddi bir tavırla:

-Rica ederim!.. dedim.

Ve gözlerine gönlümün bütün dargınlığı, bütün öfkesiyle baktım.” (s. 35)

Nejat’ın bu davranışını, sadece onun eskiden beri süregelen alıngan tavrına yormamız doğru olmaz. Zira Zülal’in piyanoyla ilgilendiği vakitlerde, odaya girip onu dinlemek isteyen Nejat’ı yanından sık sık kovduğuna tanık oluruz. Üstelik bunu musikiye istidadı olduğu halde yapması, Nejat’a bir musiki aleti çalarken sıkılacak bir şey olmadığını söyleyen Zülal’i samimi kılmaz.

Nejat’ın, udun tellerinin kopuk olduğunu söylemesine aldırmadan onun odasına giden Zülal; udun sapasağlam olduğunu görünce ondan hesap sorar. Fakat Nejat’ın bunun karşılığında udu eline hışımla alarak tellerini koparmasını hesaba katmaz. Elleri yara bere içinde kalmıştır. Zülal, udu şimdi arkadaşlarına gösterebileceğini söyleyen Nejat’ı garip nazarlarla süzmektedir.

“-Niçin bana öyle bakıyorsun? Beni ilk defa mı görüyorsun?. dedim.

-İlk defa görmüşçesine bambaşka buluyorum!.. Sana acıyorum Nejat!.. diye mırıldandı.

-Niçin!..

-Çünkü normal bir insan değilsin!.. Hayatın yükünü çok güç taşıyacaksın... Sana yazık olacak!..” (s. 38)

Aşağıya indiklerinde, Zülal udun tellerinin gerçekten kopuk olduğunu, Nejat’ın da elini kapıya sıkıştırdığını söyler. Bunun üzerine Didar çok telaşlanır. Nejat, özellikle Didar’ın ilgisinden kaçmaktadır.

Zülal arkadaşlarını uğurladıktan sonra, Nejat’a; Namık’ın kendisine yazmış olduğu mektubu okutur. Nejat, Zülal’den gözlerinin buğulandığını gizlemeye çalışarak Namık’ın yazdığı aşk dolu satırlara göz gezdirir. Namık, mektubunu

referansının Nejat olduğunu ve ondan kendisi hakkında her türlü bilgiyi alabileceğini söyleyerek sona erdirmiştir.

Nejat, Zülal'e; Namık'ın da ailesinin de gayet temiz ve ahlaklı insanlar olduğunu söyler. Namık hakkında malumat verirken içeriye giren teyzesine de aynı sözleri yineler. Teyzesi, kızına çıkan hayırlı kısmetten ötürü çok neşelidir. Nejat, Namık hususunda pek de dürüst davranmadığı için huzurlu değildir.

Zülal'le Namık'ın nişanlarının yapılacağı gün, aile dostları olan Yaver Süha Bey; Nejat'tan bir şiir okumasını ister. Süha Bey, onun edebi yönünün kuvvetli olduğunu bildiği için ondan böyle bir istekte bulunmuştur. Didar'ın Nejat'a anlamlı nazarlar atarak, ondan Zülal için yazdığı şiirlerden birini okumasını ona tavsiye etmesi, ortamda soğuk rüzgarlar esmesine neden olur. Neyse ki Nejat, durumu toparlar:

"Bu mecliste on yaşındaki teyzezademe ithaf etmiş olduğum çocuk mısralarından daha ciddi ve olgun mısralara kulaklarını lütfetmiş olanlar var, dedim. Bu manzumeler, bütün diğerleri gibi şiirden çok uzak kalem tecrübelerimdir. Rica ederim, beni sükuttan ayırıp gülünç etmeyiniz." (s. 43)

Zülal'le Namık'ı tebrik ettikten sonra dışarıya adeta kaçan Nejat, Didar'ı yanı başında bulur. Ona ardı ardına iltifatlar sıralayan bu kadınla baş başa kalmak, canını çok sıkmıştır. Didar'ın, Nejat ile ortak olan noktalarını bulmaya gayret ederek bunu dile getirmesi, genç adamı çileden çıkarır. Tam da bu anda Zülal'in arkadaşlarıyla gelip ikisini birlikte görünce birtakım imalarda bulunması bardağı taşıran son damla olur. Nejat hızlıca içeri geçerek, gece boyunca mümkün olduğunca sessiz kalır.

Davetliler gider gitmez kendini Zülal'in odasında bulan Nejat, bu yaptığına kendi de anlam veremez. Zülal'i, üzerini değiştirirken karanlıkta sessizce izler. Tam da o an, istemeden yaptığı bir çıtırtı Zülal'in irkilmesine neden olur. Nejat kendini daha fazla tutamayarak, Zülal'in ellerine kapanır. Ona olan aşkını, onun için çektiği acıyı, artık bir deliye döndüğünü anlatır. Fakat şimdiye dek yaşadığı hiçbir şey, Zülal'in her şeyin farkında olduğunu söylemesi kadar ona acı vermemiştir.

"Zülal hiçbir hareket yapmadı ve şaşırmadı. Yavaşça:

-Biliyorum!... dedi.

Birdenbire doğrulmuştum. Kulaklarıma inanamıyordum. Şaşkın şaşkın:

-Biliyor musun? dedim. Seni sevdiğimi biliyor musun?..

-Evet Nejat!...

-! ! ! ? . . . .

Halime hafifçe güldü. Manalı bir istihza ile gözlerime bakarak:

-Bu kadar şaşmamalısın, dedi. Düşünmelisin ki, yeryüzünde sevildiğini anlamayan hiçbir kadın yoktur." (s. 52)

Nejat, Zülal'in bu sözlerinin üzerine onu gaddar olmakla suçladıktan hemen sonra ondan özür diler. Zülal, Nejat'a kızmadığı gibi onun için çok üzülmüştür. Kendini müdafaa ederken dilinden dökülen sözler; onu böylesine seven bir aşığa zerre kadar tesir etmez:

"-Ben hislerinin bu derece kuvvetli olduğundan ve beni aynı kuvvetle daima sevebileceğinden nasıl emin olabilirdim?.. Senin bana karşı olan zaafını seziyordum. Ama bu zaaf birkaç zaman sonra zail olamaz mıydı?.. Sen niçin bana halini etraflıca anlatmadın!. Zannedersem, seni dinleyip anlayacak kadar ciddiyete maliktim!..

Acı ve boğuk bir kahkaha savurdum:

-Sen mi ciddi idin?. Beni maskara yapan, her hareketime gülen, her üzüntümle eğlenen sen!..

-Nejat, yanlış anlamışsın...

-Hayır Zülal!. Sana açılamam... Mizacım ve karakterim bana bu cesareti veremezdi... İyi düşünürsen bana hak verirsin." (s. 53)

Zülal, Nejat'ın; bu gece onun kalbini gördükten sonra onu her zamankinden daha çok sevdiğini söylemesi üzerine ağlamaya başlar. Nejat'ın, onun gözlerinden akan yaşları öpmesine de karşı çıkmaz. Fakat kısa bir süre sonra doğrularak, bu geceki cüretkarlığını ondan bir daha tekrarlamamasını ister.

Aradan bir ay geçmiştir. Düğün hazırlıkları tüm hızıyla sürmektedir. Nejat bu hazırlıklardan artık sıkıldığını söylemiş, Zülal de ona katılınca sandalla küçük bir geziye çıkmaya karar vermişlerdir. Sandalda aralarındaki mevzu tekrar açılmış, Zülal bu defa bazı hususları açıkça dile getirmiştir. Bu evliliğin eninde

sonunda gerçekleşeceğini, kocası olacak kişinin mevkisi ve şahsiyetiyle iftihar etmek istediği için Namık'la nişanlandığını belirtmiştir. Nejat, Zülal'in bu sözlerle neyi kastetmek istediğini anlamıştır. Fakat sürekli Zülal'i düşündüğünden ötürü tahsil hayatına konsantre olamadığını itiraf etmek, ona ağır gelmiştir.

İşte bu noktada, Nejat'ın; Salah'ı neden yolundan döndürmeye çalıştığını anlayabiliriz. Yaptığı hatayı bir başkasının da yapmasını engellemek için; hoş karşılanmamasına rağmen ona yol göstermeye çalışmıştır. Anılarını bu yüzden tanımadığı bir gençle paylaşmış, onun tahsil hayatına devam etmesini de bu yüzden istemiştir.

Sandaldaki konuşmaları da Nejat'ın istediği gibi bir neticeye varamaz. Biraz daha gezdikten sonra, yalıya dönerler.

İki buçuk ay sonra, Nejat'ın hayatında olumlu bir gelişme olur. Yaver Süha Bey, onun yazdıklarını görmeye gelir. Nejat'ın yazılarını titizlikle incelemiş, çok beğenmiştir.

"Bilhassa nesirlerimdeki kuvveti ileri sürerek, bu yolda çalışırsam müstesna bir kıymet olacağımı temin etti. Ve seçip götürdüğü birkaç parçayı da derhal bir mecmuada bastırttı.

Artık daha büyük bir hevesle çalışıyorum." (s. 62)

Nejat o gece kütüphanede bir kitapla meşgulken, Zülal bir anda karşısında belirir. Uykusunun kaçtığını, şayet Nejat rahatsız olmayacaksa odasına gelmek istediğini söyler. Nejat'ın olumlu yanıt vermesi üzerine onun odasına gelen Zülal'in hareketlerinin fazla serbest olduğunu gözlemleriz. Nejat'ın çalışmakta olduğu esnada onun çalışma masasına oturup kitaplarını da iterek gözlerini Nejat'ın gözlerine diken Zülal, onunla adeta eğleniyor gibidir.

"Yüzüme manidar bir bakış fırlatarak:

-Çalışsana!. dedi.

Kendimi öne aldım. Kollarımı masaya dayayarak:

-İmkanı var mı? diye cevap verdim." (s. 64)

Nejat'ın o gece kütüphanede ciddi bir eserle meşgul olduğunu gören, ardından da konuştukları esnada onun dışarıda öten bir kuşun cinsi hakkında uzun

uzun malumat vermesine şaşıran Zülal, Nejat'a başka bir gözle bakmaktadır. Nejat da bunun farkındadır. Zülal'in onunla ilk kez bu denli samimi, bu denli yumuşak konuşmasına şahit olduğu için; ona duyduğu öfke bir anda sönüvermiştir.

"-İtiraf edeyim ki seni iğnelemek küçük yaşımdan beri hoşlandığın bir şeydir. Fakat şunu da itiraf edeyim ki Nejat; senin cehaletine hiçbir gün kendimi inandıramadım... Yüksek zekanı daima takdir ederim. Sende bulunan müstesna hiç kimsede yoktur... Bütün bununla beraber, yaptığın araştırmalar, devrettiğin eserler, yorulmadan çalışman kıymetini her an arttırıyor. İleride mümtaz bir şöhret olacağına imanım var... Gülme. Çok ciddi söylüyorum.

-İnanıyorum Zülal!.

-Sahiden inan!. Dünyaca tanınmış nice büyük şöhretler var ki, bunlar tahsilsiz ve diplomasız yetiştiler.. Sen de bunlardan biri olabilirsin... Ve olacaksın da!. (s. 65)

Ne var ki, konuşmalarının akışı aynı dinginlikle ilerlemez. Nejat, Zülal'e sımsıkı sarılmış, onu öpmektedir. Zülal de önce ona karşı koymamış fakat daha sonra onu uyarmasına rağmen onun kollarından kurtulamayınca ona sertçe çıkışmıştır. Nejat da birbirlerini sevdiklerini, araya bir başkasının girmesinin anlamsız olduğunu söyleyerek; Zülal'in ona sadece şefkat gösterdiğine inanmadığını vurgulamıştır. Hatta daha da ileriye giderek, evlenmek üzere olduğu adamın sefih bir çapkın olduğunu haykırmıştır. Zülal, Nejat'ın bu sözlerine inanmaz. İnanmadığı gibi, onun Namık'a iftira attığını düşündüğü için ona ağır sözler sarf eder.

Aralarındaki tartışmanın, hakaret içerikli sözlerin ağırlıkta olduğu bir kavgaya dönmesinin sonucunda; Nejat, Zülal'e sert bir tokat atar. İkisi de bu olayın üzerine dakikalarca sessiz kalır. Zülal, bunu unutmayacağını söyleyip odadan çıkar.

Sabah olmak üzeredir. Nejat, Zülal'e uzunca bir mektup yazar. Bu mektupta ona olan bütün hislerini, yer yer yaşadığı hayal kırıklıklarını, ikisinin mektepten sonra ayrılan yollarının onları nasıl bir açmaza soktuğunu anlatır. Bu zamana dek annesiyle ona gösterdikleri yakınlık için teşekkür eder. Zülal'e attığı tokada da değinir:

“-Zülal!.. İtiraf et ki, bu gece geçen çirkin hadisenin müsebbibi yalnız ben değildim! İkimizde iradesiz ve müvazenesizdik!.. İkimiz de iradesiz çocuklar gibi hareket ettik. Fakat, bu gece içinde her şey sona ermiştir. Artık evinizde saadetinize göz diken kimse bulunmayacak; sizi üzen, izaç eden varlık büsbütün aranızdan çekilecektir.” (s. 76)

Nejat, evden ayrılırken teyzesine hiçbir şey belli etmemeye çalışır. Ona, şimdiye dek kendisi için yaptıklarına minnettar olduğunu söylerken ağlamamak için kendini güç tutar.

Genç adam, uzunca bir süre nereye gideceğine karar veremez. Daha sonra, iş çıkışında üvey annesi ile kardeşlerinin yanına gitmeye karar verir. Evlerine gittiğinde, kapıya çıkan yaşlı bir kadın; onların iki ay önce İçerenköy’de bir çiftliğe taşındıklarını, burada da kendisinin kiracı olduğunu söyler.

Nejat, o geceyi küçük bir otelin odasında geçirir. Zihnindeki düşünceler onu rahat bırakmamaktadır. Yağmurun olanca hızıyla yağdığı gecede; Nejat’ın aklında yalı, Zülal ve teyzesi vardır.

Ertesi gün çiftliğe giden Nejat’ı, üvey annesi onun beklediğinden daha iyi karşılar. Kardeşleri de o geldiği için mutludur. Nejat burayı çok sevmiştir. Santraldeki vazifesinden de ayrılmış, direktörünün verdiği yeni bir vazifeye başlamıştır. Maaşı da daha iyi durumdadır.

Zülal’in ona eve dönmesini adeta “buyurduğu” mektubu alan Nejat, yalıya dönmeyi yine de düşünmez. Fakat birkaç gün sonra üvey annesinin soğuk tavırlarına maruz kalmaya başlayınca, oradan da ayrılması gerektiğini anlar.

Bir gün çiftliğe bir çocuk gelir. Onu kasabadan bir adamın gönderdiğini, acilen Nejat’la görüşmesi gerektiğini ilettiğini söyler. Nejat bu duruma anlam veremese de, çocukla beraber yola çıkar. Geldikleri adreste Zülal’i bulur. Zülal; annesini bu zamana dek güç yatıştırdığını, onun artık yalıya dönmesi gerektiğini, bundan sonra iki teyze çocuğu olarak yaşayacaklarını, aralarında geçenleri unutacaklarını söyler.

Nejat’ın yalıya dönmesini takiben, aralarında önce hiçbir sorun çıkmaz. Zülal’le de pek az konuşmaktadırlar. Fakat o gün Zülal’le baş başa kaldıkları esnada, Nejat’ın gazetede o gün çıkan yazısını Zülal’in ona sesli okumasını

istemesi üzerine kıyamet kopar. Zira Nejat, isim vermeden Zülal'e olan aşkını ve bu aşkın benliğinde nasıl yaralar açtığını adeta sayıklarcasına satırlara dökmüştür.

"Zülal üzerime atıldı. Mecmuayı kaptı. Yüzü sapsarı, gözleri büyümüş, dişleri kilitlenmiş:

-Yezit!. diye bağırdı. Niçin böyle yazılar yazıyorsun?. Okuyanların bir parça hissi olduğunu düşünmüyor musun?. Bu mecmuayı parçalayacağım ve bir daha böyle şeyler yazdığını görmeyeceğim!

Renkli sayfalar, asabi parmakları arasında lime lime oldu. Onları ezdi, buruşturdu, sonra pencereden denize attı.

Dudaklarımda geniş bir tebessüm vardı. Hiç hareket etmeden onu seyrediyordum.

Müstehzi bir tavırla:

-Bu tarz yazılardan neşeli insanlar sinirlenirler, dedim. Onlar için yazılmış fanteziler de bulunur. Fakat böyleleri de bizim kalemimizden çıkmaz. (s. 85)

Nejat, Zülal'e karşı bir konuda üstünlük kazanmış olmanın keyfini sürerken, onun düğün gününün gelip çattığının farkında bile değildir. O güne dair hiçbir şeyi hafızasında tutmak istemeyen genç adam, bir sabah uyandığında Zülal'in yalıdan ayrılışının yirmi sekizinci günü olduğunu fark eder. Üstelik, Namık'ın işi dolayısıyla Ankara'ya taşınmışlardır. Ayrıldıkları gün, Nejat için oldukça zor geçer.

"O, bu evin içinde doğdu. Çocukluğunu ve genç kızlığını bu çatı altında geçirdi... Merdiven trabzanlarından birlikte kaydık; bahçenin ağaçları arasında birlikte koşuştuk; büyük masanın sarı abajuru altında birlikte ders çalıştık...

Genç kızlığının canlı ve taze hatıralarından başka her tarafta, çocukluk hayatının masum izleri var...

Ben burada, onun zevkini, emeğini, kokusunu taşıyan onun varlığına delil olan bu yadigâr koleksiyonu arasında nasıl çıldırmadan kalabileceğim ve yaşayabileceğim?.. Nasıl?.. (s. 89)

Aradan altı yıl geçmiştir. Zülal ve Namık, İzmir'de ikamet etmektedirler. Bir oğulları olmuştur. Beş yaşına giren oğulları Erol, özellikle Namık'a çok düşkündür.

Şükran, Zülal'i ziyarete gelmiştir. Onun da eşi Namık gibi sık sık seyahat etmektedir. Zülal ve Şükran'ın baş başa muhabbet ettikleri esnada, Nejat'ın bu altı yıl içinde başarıdan başarıya koştuğunu öğreniriz. Cilt cilt eserler vermiş, okurları ondan

yeni çalışmalarını istemiştir. Tüm gücüyle çalışmakta olan genç adam, emeklerinin karşılığını almaktadır.

Şükran, Zülal'le Nejat arasındaki münasebetin sadece kuzen olmalarıyla sınırlı kalmadığını anlamıştır. Zülal'i bu mevzuda özellikle sorguya çeker. Zülal, Şükran'ın sorularını olabildiğince geçiştirmeye gayret etse de, Şükran'ın dikkatinden kaçamaz.

Tam da o gece, Nejat çıkagelir. Elinde Namık'ın mektubunu tutmaktadır. Namık, işleri dolayısıyla bir hafta daha İstanbul'da kalacağını yazdığı mektubu Zülal'e iletmesini ondan rica etmiştir. Nejat mektubu verdikten sonra hemen gitmek niyetindeyken, Zülal onu zorla alıkoyar. Aralarındaki bahis tam altı yıldır hiç açılmamıştır. Nejat ve Zülal, tam altı yıl sonra ilk kez konuşarak; bir daha birbirlerini üzmeyeceklerine dair karşılıklı söz verirler.

Birkaç gün sonra Nejat, Zülal'in yanındayken Namık'tan bir mektup gelir. İstanbul'a yerleşmeye karar verdiğini, Nejat'ın bu taşınma hususunda kendisine yardım edeceğini, ayrıca Nejat'ın üvey annesinin hissedarı olduğu çiftliği de satın aldığını yazmıştır.

Nejat'ın, Zülal'i tekrar sık sık görebilme olanağını elde etmesine rağmen, pek de mutlu olmadığını görürüz. Aradan geçen altı yıl, Zülal'e duyduğu hisleri zedelemiştir. Hayata dair, içinde herhangi bir umut da yeşermemektedir.

"Şöhretim arttı; yazılarım ellerde ve dillerde gezmeğe başladı. Bütün bu şeyler beni memnun etmiyor değildi. Lakin bedbahtlığıma ve neşesizliğime merhem olamıyordu." (s. 108-109)

Namık, çiftliği satın almasına rağmen ailesini yalıya taşımıştır. Fakat iş yoğunluğu sebebiyle, ailesiyle Nejat meşgul olmaktadır. Nejat hem Erol'la ilgilenmekte, hem de Zülal'in bazı ziyaretlerinde ona eşlik etmektedir.

Nejat bir gün Namık'tan bir mektup alır. Küçük bir çocuğun getirdiği bu mektupta; gri takımının cebinde iki mektup olduğunu, bunları Zülal'in eline geçmeden yok etmesini istediğini yazmıştır. Mektubu okurken gelen Zülal, bunun Nejat'ın sevgilisinden geldiğini sanmış; Nejat mektubu parça pinçik edinceye dek onun elinden almaya çalışmıştır. Bu şekilde başlayan gerginlik, Nejat'ı giysi dolabında bulan Zülal'in hayretler içinde kalmasıyla devam eder. Nejat, Namık'ın mektubunu bulduktan sonra odaya ansızın gelen Zülal'den saklanmak gayesiyle dolaptan çıkamamıştır. Bu tuhaf davranışına da tatmin edici bir açıklama bulamaz.

Nejat; ortalık durulduktan sonra mektupların üzerine göz gezdirdiğinde, bunların Nebahat adında bir kadından geldiğini görür. Adres bilgisi de zarfın üzerinde yer almaktadır. Evden bu adrese gitmek üzere çıkarken, Zülal'in de onunla çıkmak istediğini görürüz. Nejat, tek başına çıkmak istediği, işlerinin olduğu cevabını verdiğinde genç kadının bozulduğunu fark etmiş; fakat acelesi olduğundan konunun üstünde duramamıştır.

Genç adam, yazılan adrese vardığında; adı geçen Nebahat'ın, üvey kız kardeşi Nebahat olduğunu görür. Olanca hiddetiyle kız kardeşini hırpaladıktan sonra, hemen olanları açıklamasını ister. Nebahat'in anlattıklarına göre, ikisi çiftlikteki hisse satışı sırasında tanışmıştır. Namık onu türlü sözlerle kandırmış, evleneceklerini söylemiştir. Nebahat, Namık'ın evli olduğunu öğrendiğinde de iş işten geçmiştir.

Nejat, üvey annesiyle ve küçük kız kardeşi Nükhet'le de münakaşaya girer. Üvey annesi, iğfal edilmiş kızına Namık'ın bakmaya mecbur olduğunu, bunun onun boynunun borcu olduğunu Nejat'ın yüzüne haykırmıştır.

"-... Peki, o adam bir gün borcu tanımayacak olursa?.

-. . . . . .

-Bir başkasına borç yükletilecek değil mi?

-O zaman düşünürüz...

-Doğru!. Siz, bütün bu yola dökülenler gibi başınızın çaresine bakabilirsiniz. Biri olmazsa, bir başkası olabilir. Fakat, yalnız kocası için yaşayan bir kadına kocasını iade etmeniz lazımdır. Bu adam bir evlat sahibidir de!.. Anlıyor musunuz?. Rezalet sona ermeli!..” (s. 128)

Üvey annesinin pişkince açıklamaları Nejat’ın yüzünü kızartmaya devam ederken; Nükhet de Namık’ın tuttuğu bu daire yüzünden kapıyı onun yüzüne kapayamayacaklarını söylemiştir. Son olarak, üvey annesinin yüzüne tükürerek evden ayrılan Nejat, ardından halen kız kardeşlerinin ağladığını duymaktadır.

Babasıyla bağlarının kopmasının sorumlusu olarak üvey annesini gören Nejat, onu çok seven ve sayan kız kardeşlerine belki de bu yüzden “ağabeylik” yapmamıştır. Babasını kaybettikleri güne dek onları doğru düzgün yoklamamış, herhangi bir ihtiyaçları olup olmadığıyla ilgilenmemiş, kendi ruh halinin çalkantılı vaziyetinden sıyrılıp da onları “görememiştir”. Bu yüzden üvey annesinin serzenişinde “kısmen” haklı olduğunu söylememiz mümkündür.

Akşam Namık eve geldiğinde, Nejat’la yüzleşirler. Nejat, evlendiği günden bu yana mutsuz olduğunu ve Zülal’le hemen hiçbir konuda uyuşamadıklarını söyleyen Namık’ı hayretle dinlemektedir. Nejat, mutlu olmaya hakkı olduğunu söyleyen Namık’ın sözünü keser. Bundan böyle evine, eşine bağlı kalmasını; bu mevzunun da böylece unutulabileceğini ekler.

Zülal, bir müddet için çiftliğe gider. Nejat’ı da çağırmıştır. Nejat’la araları artık çok iyidir. Çiftlikte geçirdikleri vakitler, onları birbirine daha çok bağlamaktadır. Fakat duygusal bir hadisenin yaşanmaması için ikisi de ziyadesiyle dikkat etmektedir. Nejat, özellikle geceleri Zülal’le Namık’ın sık sık tartıştığını duymaktadır.

Nejat, Zülal’le bir akşam sohbeti sırasında onun ılımlı tavırlarından cesaret alarak, onu halen sevdiğini söyler. Zülal de bunu beklemişçesine, yıllar sonra ona ilgi duyduğunu açıklar.

“... Dudaklarımız ateşli bir buse ile birleşti. Ruhumda garip bir inkılâp olmuştu. Sanki, içimi dağlayan volkan kızgın lavlarını kucak kucak dışarı atıyor; beni gençliğimin bütün günahlarından, bütün kirlerinden temizliyordu.

Gönlümdeki harabelerde, bir gül bahçesi bitmiş kadar ferahlık duymakta idim.

Bu ne değişik, ne bambaşka bir öpüşme idi. İkimizle, dudaklarımızdan bütün varlığımıza dağılan humma ile sanki eriyerek buhar oluyor; yeryüzünden siliniyorduk. (s. 149)

Nejat, o geceden sonra Zülal'den bir mektup alır. Zülal, yaşadıklarını unutmaları gerektiğini, birbirlerini çok sevseler de bunun daha münasip olacağını yazmıştır. Bu mektubun üzerine yalıdan ayrılan Nejat, arkasından Zülal'in hastalandığını öğrenmiştir. Zülal'in hastalığı sırasında yatağında durmadan Nejat'ı sayıklaması Namık'ın her şeyi fark etmesine neden olur. Nejat'ı vurmak üzere doğrulttuğu silahından çıkan kurşun, Nejat'ın göğsünden girip arkasından çıkarken; Namık kalp rahatsızlığı sebebiyle oracıkta hayatını kaybetmiştir.

Nejat ve Zülal, bir daha ayrılmamak üzere birleşirler.

Yaver Süha Bey (*Samanyolu,* 1941), aile dostlarıdır. Zülal'le Namık'ın nişan halkalarını parmaklarına o geçirmiştir. Aynı zamanda Nejat'ın yazılarıyla ilgilenip bu yazıların basılması için uğraşan kimsedir.

Saffet (*Gönül Hırsızı,* 1941), çiftlikte yaşayan bir gençtir. Kendini üstün gören tavırlara, kendinden başka kimseye değer vermeyen; aşkın ne olduğundan bihaber bir yapıya sahiptir.

Saffet'in fiziksel özellikleri hakkında, genç adamın çiftlik komşularını ziyaret ettiği esnada, yazarın tasviri ile bilgi ediniriz:

"Genç adam dalgalı sarı saçlarını hapseden beyaz şapkasını çıkardı ve onları gülerek selamladı. Güzel yüzü, ince bıyıklarının altından görünen kar gibi beyaz dişleriyle bir kat daha güzelleşmişti." (s. 8)

Saffet'in komşuları olan Rana Hanım ile Murat Bey'in kızı Nesrin, Saffet'e aşıktır. Ailenin evine istediği gibi girip çıkan, rahat tavırlar sergileyen Saffet; Nesrin'in ona olan hislerinin farkında bile değildir. Daha da önemli olan husus, kendisinin İstanbul'da bir nişanlısının olduğudur.

Bir gün, Nesrin'in arkadaşı ve aynı zamanda akrabası olan Piraye çiftliğe gelir. Piraye, genç yaşta kimsesiz kalmış bir kızcağızdır.

Nesrin, bir gün Saffet'le Piraye'yi tanıştırır. Saffet ve Piraye, bu karşılaşma sırasında hayrete düşseler de bir şey belli etmezler. İkisinin ortak bir geçmişleri bulunmaktadır.

Piraye, yaklaşık on sene evvel Çanakkale'de bulunan Saffet'in ortalık hizmetini görmektedir. O zamanlar henüz on beş yaşında bir genç kızdır. Bu hizmet karşılığında Saffet onu at gezintisine çıkarmakta, hislerinden emin olduğu bu genç kızın duygularıyla adeta eğlenmektedir.

Saffet'in sarhoş olduğu bir gün; Piraye tüm duygularını açıklayarak, kendisini bırakmaması için ona yalvarmıştır. Saffet de Piraye'nin duygularıyla alay ederek, ayağına kapanmış olan bu genç kızı dışarı atmıştır.

"-Bak! dedi. Şu aynaya bak... Yüzünü gör... Bir de bana bak... Sonra kafandaki saçma hülyaları, kurduğun o gülünç hayalleri düşün!..." (s. 23)

O günden sonra bir daha bir araya gelmemişlerdir.

Piraye'nin tüm canlılığıyla hatırladığı ama hatırlamadığını iddia ettiği bu anıyı, Saffet yalnız kaldıklarında birçok defa Piraye'ye hatırlatmaya çalışır. Piraye ondan nefret ettiği için, ısrarla süren bu hatırlatma çabalarına karşılık vermez.

Nesrin'in babası Murat Bey, bir gün kızının durumunu açık açık Saffet'e anlatır. Saffet, kendisini bekleyen bir nişanlısının olduğunu söyler. Evet, Saffet'in İstanbul'da bir nişanlısı vardır. Hiç değilse Nesrin'e biraz güler yüz göstermesini rica eden Murat Bey, bu kararından pişmanlık duyacaktır. Zira bu teklifi kabul eden Saffet; Nesrin'e güler yüz göstermekten ziyade, onun kalbini çalmak için uğraşacaktır.

"-Çok tatlı bir kızsınız!... Evet, sizden bir ricada bulunmağa gelmiştim: Akşam üzeri şelalelere doğru bir gezinti yapacak kadar kuvvetiniz var mı?

-Nasıl gezinti?..

-Bir kır alemi yapmak istiyoruz da...

-Yani kim kim demek istedin?

-Sizler ve ben!.." (s. 29)

Nesrin artık çok mutludur ve Saffet'e güvenmektedir. Birlikte artık geleceklerini planlamaya başlamışlardır. Nesrin, kendisini Saffet konusunda sürekli uyarmaya çalışan Piraye'ye dahi kulak asmaz.

Saffet'in bir gün aniden çıkagelen nişanlısı, Nesrin'in aklının başına gelmesini sağlar. Taliplerinden olan bir beyefendiye derhal olumlu bir yanıt verir. Kısa bir sürede evlenirler.

Nesrin'in evlenip çiftlikten ayrılmasından sonra, Saffet Piraye'ye açılır. Onu çok sevdiğini, bundan sonra onu mutlu edeceğini söyler. Piraye geçmişin o kadar tesirindedir ki, Saffet'e inanmaz.

Piraye ile Saffet'in yaptıkları bir konuşmaya şahit olan Murat Bey, Piraye'yi çiftlikten kovar. Buna güvenerek teklifini yineleyen Saffet yine olumsuz yanıt alır. Yaptığı teklife aldığı olumsuz yanıta gösterdiği tepki, Piraye'yi ürpertir:

"... dayanacak, güvenecek hiçbir yerin kalmadı. Benim bütün isteklerimi kabule mecbursun!...

İşte, her şeyi bir anda temelinden yıkan bir söz!

Genç kız, kendisine açılan bu ümit kapısının böyle yüzüne çarpılacağını hiç de beklememişti.

Onu hakaret dolu bir bakışla süzerek:

-Yazık!.. dedi; ben Tanrı'ya güvenir, ona dayanırım. Size hiçbir zaman boyun eğecek ve merhametinize sığınacak değilim Beyefendi!.." (s. 66-67)

Saffet böylece, başka bir şey söyleyemeden Piraye'nin gidişini izler.

Tüm mal varlığını kısa sürede kumarda yitiren Saffet, bir fabrikada işçi olarak çalışmaya başlar. Hakkında ardı ardına şikayetler gelir. İddialı fiziki görüntüsünü çekemeyen kimselerin onu şikayet ettiği kadar, onun sohbetini dinlemek isteyenlerin işleri aksattığına ilişkin haberler de gelmektedir. Direktörün onu çağırarak ona sarf ettiği sözler, genç adamın onuruna dokunur.

"-Sizi ilk ve son defa olarak bağışlıyorum!.. dedi. İkinci bir şikayette hesabınızı keseceğimden emin olabilirsiniz...

Saffet bu sözlerin hiçbir zaman altında kalmazdı. Fakat durumunun korkunçluğunu göz önüne getirince susmaya mecbur oldu. Direktörün yanından ayrılarak işinin başına döndüğü zaman hep bu zorunluluğun isyanıyla titriyordu. Bir senenin içinde üç, dört iş değiştirmişti." (s. 77)

Saffet'in bu konuşmanın hemen ardından ustabaşıyla yaptığı bir kavganın sonu cinayetle biter. Artık bir katildir.

Uzun yıllarını hapiste geçirdikten sonra; kahırdan beyazlamış saçları, kaybettiği gözleri ve yıpranmış bedeniyle sokaklardadır. Dilencilik yapmaktadır.

Aradan yıllar geçmiş, Piraye piyano öğretmeni olarak özel ders vermeye başlamıştır. Maddi durumu kötüdür. Ders verdiği çocukların birinin babasından evlenme teklifi alır. Bu teklifi yapan, Nesrin'i yıllar evvel kaybeden kocası Seyfi Bey'dir. Bir müddet düşündükten sonra kabul eder.

Saffet'i bir tesadüf eseri yolda gören Piraye; önce onu tanıyamaz. Eskiden bu denli yakışıklı olan bir adamın şimdi yaşından nasıl da büyük gösterdiğine ve bu kadar çöktüğüne inanamaz.

"- Piraye! Piraye! Benim hayatım... Neden beni böyle perişan ettin? Yıllarca seni aradım... Senin için gözyaşı döktüm... Senin sesini duymak için her şeyimi feda ettim... Neden beni reddettin? Neden bana acımadın?..." (s. 104)

Piraye, karnını doyurması için Saffet'i evine davet eder. Daha sonra hikayesini öğrenip, tedavisini yaptırmak istese de Saffet buna razı olmaz. Sadece Piraye'nin iyi ve mutlu oluşundan ötürü kendisinin de mutlu olduğunu söyleyerek, kaçarcasına evden ayrılır. Kısa bir zaman sonra Bakırköy açıklarında cesedini bulurlar.

Saffet'in belli bir yaşa kadar süregelen umursamaz, alaycı ve bencil tavrı onun bu hazin sonunu hazırlamıştır. Piraye'yi gerçekten sevdiğini anladığı vakit, bu tavrı tüm geçmişine sindiren genç kızın güvenini kazanamamıştır.

Fiziken iddialı bir genç oluşu; dolayısıyla girdiği ortamlarda dikkat çekmesi, hitabeti ve beden dilini iyi kullanabilmesi de onu diğerlerinden ayırmıştır. Bu olumlu özelliklerini insanlara tepeden bakmak için kullandığından, hazin bir sonu olmuştur. Hayatı boyunca ön plana koyduğu güzellik algısı; onun Piraye'nin yeteneklerini fark edemediği, dolayısıyla onu "göremediği" için, onu mutsuzluğa sevk etmiştir.

Süha (*Funda,* 1941), Türkan'ın kayınbiraderidir. Yazar tarafından "esmer, atlet vücutlu, asrî bir genç" olarak tasvir edilir. Ağabeyinin müdür olarak görev yaptığı (B...) maden şirketinde maden yüksek mühendisi olarak çalışmaktadır.

Süha, yengesinin kardeşi olan Fehiman'a ilgi duymaktadır. Çiftliğe yaptıkları ziyaretten sonra Fehiman'ı madeni gezdirmek bahanesiyle yanına davet etmiş, genç kıza duyduğu hislerini orada ona açmıştır. Biz, Süha'nın bu hislerini genç kıza nasıl açtığını; Fehiman'ın Vedat'a seyahat sonrası izahat vermesi esnasında Fehiman'ın ağzından öğreniriz.

"-Yanıma yaklaştı... Birdenbire omuzlarımı tutarak yüzüme doğru eğildi... Karpit lambasının mavi ışığında gözleri pırıl pırıl yanıyordu. Fısıltı ile: "Seni seviyorum Fehiman... Mutlaka benim olmalısın!" dedi. O derece şaşırmıştım ki, ne söyliyeceğimi ve ne yapacağımı bilmiyordum... O, şaşkınlığıma aldırmadan devam etti: "Daha evlenmek için küçüksün... Fakat o kadar güzelsin ki, seni gören yaşını ve çocukluğunu düşünemez... Hemen bana söz ver... Nişanlanırız... Çiftliğe öyle dönersin olmaz mı?

Başım ateş içinde kalmıştı. Kolları arasından kurtulmak için çırpınıyor, bir yandan da: "Hayır, hayır!.. İmkanı yok!" diye söyleniyordum. "Hiç arzumu reddetmen mümkün mü?" dedi ve... İşte o zaman beni öptü..." (s. 36)

Süha, o günkü tavrına aldırmadan mektupla Fehiman'ı istetir. Yanıt beklerken, Fehiman'ın Vedat'la evlendiğini öğrenir. Bu havadisin akabinde Süha'nın Berlin'e staj yapmaya gittiğini, Vedat'ın Nizamettin'e yazdığı mektup aracılığıyla öğreniriz.

Aradan iki yıl geçer. Süha, ağabeyi ve yengesinin birlikte çıkacağı Avrupa seyahatine Fehiman'ın da katılacağını öğrenince, birden karşılarına çıkmaya karar verir.

"-Size karşı çıkacağımı hiç ümit etmiyordunuz değil mi? Hareket haberinizi alır almaz on beş günlük izin aldım. Ve bir sürpriz yapmak için sizden evvel Viyana'ya geldim..." (s. 68)

Süha'nın seyahat boyunca Fehiman'ı zaman zaman kaçamak bakışlarla süzdüğünü, bu durumu da Fehiman'a belli etmemek için çaba harcadığını fark ederiz. Süha'nın neşeli ve aldırmaz tavırlarının, hislerine bir paravan vazifesi gördüğünü söylememiz mümkündür. Dördünün de günleri neşe içinde geçer. Kimsenin keyfini kaçıracak bir hadise yaşanmaz.

İsviçre'de konakladıkları bir akşam Süha, Fehiman'ın kapısını çalar. Saygılı ve nezaketli duruşu, herhangi bir şeyden şüphelenilmesini olanaksız kılar.

-Yengemle ağabeyim yarım saat evvel otomobille (R...)ye gittiler... Siz uyuduğunuz için uyandırmaya kıyamadılar... Şimdi izin verirseniz birlikte yola çıkacağız. Bir saat sonra onların yanına varırız.

Fehiman şaşırmıştı:

-Bu neden gerekli? diye sordu.

-Gezmek için!.. Orası fevkalade güzel ve turistik bir yerdir... Dün akşam sözü ediliyordu hani!..

-Peki ama, gideceğimizden bahsedilmemişti... Birdenbire mi karar verdiler?

-Evet!.. Eğer hazırsanız hemen çıkalım... (s. 70)

Oldukça uzun bir yol kat ederek gittikleri otelde, yengesinin ve amcasının beklemekten sıkılıp biraz evvel gittikleri bilgisini Süha, arabada bekleyen Fehiman'a iletir. Akşam yemeğini de yorulmuş oldukları için aynı otelde yemelerini teklif eder. Fehiman'ın gönülsüzce kabul ettiği bu teklifin akabinde, Süha'nın tüm hislerini genç kadına aktarmasına şahit oluruz.

"-Yıllardan beri içimde biriken isyanı artık açığa vurmak istiyorum. Yıllardır içimde bir külçe ateş, bir volkan, bir cehennem taşıdım..." (s. 72)

Fehiman'ın hayretle karşıladığı ve duymak istemediğini söylediği bu sözler, Süha'nın daha da coşmasına mani olmaz.

"-Evet, üç yıldır ruhumda nasıl bir bunalımla yaşadığımı bilemezsin, dedi. Senden uzakta, hasretin beni kemiriyordu. Öyle anlarım oluyordu ki, seni de, kocanı da öldürmeyi düşünüyordum. Beni kahreden bir saadetin mahvolmasıyle aradığım iç rahatlığına kavuşacağımı düşünür ve bu çılgın arzumun imkansızlığına gene kendim kahkahalarla gülerdim... Bugün yanımdasın... Bana saadeti vermek için bahtsızlığının gerektiğinden söz ediyorsun... Bu sözler beni avutamaz... Bana öyle bir şey söyle ki, biraz ferahlıyayım. Senden istediğim sadece bir sözdür... (s. 75)

Fehiman, bedeninin gittikçe ağırlaşmaya başladığını fark eder. Önünde duran boş şarap kadehine baktığında, başına gelen durumun farkına varır. Süha, genç kadını otelin boş bir odasına çıkarır. Fehiman'ın uykuya dalmasını fırsat bilerek, amacına ulaşır. Genç kadın, Süha'nın kolları arasında uyanıp da çirkin vaziyeti karşısında hıçkırıklara boğulduğunda, Süha olan biteni inkar etmez.

"-Bana lanet etsen de yeri... dedi. Fakat suç bende değil, onu hazırlayan rastlantıda... Gerçekten bu günaha beni kader sürükledi Fehiman..." (s. 77)

Süha, Fehiman'dan bir yandan af dilerken; diğer yandan da ne kadar mesut olduğunu yineler. Fehiman da bir anneyi bu şekilde lekelediği için ondan nefret ettiğini tekrarlamaktan çekinmez. Otelden ayrılıp da yengesi ve ağabeyi ile buluştukları vakit; Süha, Fehiman'ın durgun vaziyetine uydurma hikayelerle açıklık getirmeye çalışır.

"-...Otomobil bozuldu... Bu yüzden epeyce geciktik... Sizi orada bulamayınca akşam yemeğini yemeden dönmek istemedik... Fehiman biraz yorgundu... Araba tutmuştu onu... Biraz da şarap içti... Bu halde tekrar yola çıkmasını doğru bulmadım. Size telefonla durumu bildirdikten sonra, gece orada dinlenmesini sağlamak için bütün gerekeni yaptım... (s. 79)

Ertesi gün, Fehiman'ın isteği üzerine İstanbul'a dönerler. Birkaç ay sonra Süha, çiftliğe onları ziyarete gelir. Vedat, Fehiman ve Süha arasındaki gerilimi fark eder. Seyahatten döndüğünden beri tavırlarını bir tuhaf bulduğu Fehiman'ın Süha karşısında takındığı tavır dikkatini çeker.

Bir gece çiftlikte çıkan yangını fırsat bilen Süha, Fehiman'la konuşmak istediğini söyler. Genç kadını ağaçların altına çekerek, uzunca bir konuşmaya girişir.

"-Ben hayatımın tek mutlu gecesini sana borçluyum. Buna rağmen öylesine vicdan azabı çektim ki!.. Fehiman, seni sevmek benim için büyük ve affolunmaz bir hataydı. Fakat sevgiden uzak yaşamanın şimdiye kadar pek güç, şimdiden sonra ise imkansız olduğunu anladım.. Sen de mesut değilsin... Ne kadar sararmış ve zayıflamış olduğunu görüyorum... İyi düşünelim ve hayatımıza gereken yönü vermeye bakalım...

Bu sözleri başı önünde dinleyen Fehiman, birdenbire doğruldu. Kelimeler dudaklarından birer mermi gibi fırlıyordu:

-Hayatımıza gereken yönü vermek, şüphesiz sizi mutlu kılacak bir yol tutmaktır değil mi? Kocamdan ayrılacağımı ve sizin hayatınıza koşacağımı sanıyorsanız yanılıyorsunuz Süha Bey!.. Ben namusumun hırsızına hayatımı satmam!" (s. 95)

Süha, Fehiman'ın tavrına karşın ısrarını sürdürür. Bununla da kalmayıp, genç kadını zorla öper. Fehiman, Süha'nın kolları arasından zorla sıyrılıp da odasına döndüğünde, Süha ile arasında olan biteni Vedat'tan gizleyemez. Bu da evliliklerine sert bir darbe indirir.

Süha, madendeki görevine döner. Hayli neşesiz ve dalgın hali, başta yengesinin ve ağabeyinin dikkatini çeker. Fehiman'a yaptıklarından ötürü pişmanlık duymakta, vicdanıyla cebelleşmektedir.

"O kadar ıstırap çekiyordu ki, maziye dönmek, bu hatayı tamir etmek imkanı olsaydı; Fehiman'la günlerce ve gecelerce başbaşa kalsa, yine ona el değdirmeyecekti. Fakat pişmanlık, tamir kabul etmeyen hataların acısı değil miydi?" (s. 113)

Süha, madendeki görevinden ayrılır. Paris'e gider, hayatını orada sürdürür. Günden güne tükendiğini gözlemlediğimiz genç adamın dünya ile olan ilişkisi hemen hemen kesilmiştir. Kötü arkadaşlar edinir. İçki, kumar, esrar batağına saplanır. Üstüne başına da özen göstermez, hırpani bir kılıkta dolaşır. Herhangi bir geliri de yoktur. Ağabeyinin ona gönderdiği paralarla geçinmektedir.

"Süha artık ölmüş bir insan sayılabilirdi." (s. 116)

Süha'yı Paris'te tanıyan, Vedat'ın arkadaşı Nizamettin olur. Süha, Nizamettin'in bir yerde oturup konuşma teklifini geri çevirmez. Nizamettin'in olan bitenden, Vedat'ın sayesinde haberi vardır. Süha, Fehiman'ın durumunu Nizamettin'e açık açık sormaya cesaret edemez. Fakat içindekileri dökmeye kudreti az da olsa vardır.

"-...Benim bir sevdiğim var mı? Ben hala bir kalp taşıyor muyum? Buna inanmak ne büyük çılgınlık! Ben şu anda dimağı uyuşuk, ruhu küflenmiş bir zavallıdan başka bir şey değilim!..." (s. 119)

Süha, Nizamettin ile olan sohbeti sırasında Fehiman'ın hiç de iyi bir durumda olmadığını, türlü hastalıklardan güçlükle sıyrıldığını öğrenir. Tüm bu vakitlerde dahi, Vedat'ın Fehiman'ı bağışlamadığını duyunca üzülür. Fehiman'ın son ameliyatının Viyana'da gerçekleştiğini ve Fehiman'ın halen orada olduğunu öğrenir öğrenmez, Viyana'ya gider.

Fehiman, hastane odasında Süha'yı karşısında görünce irkilir. Süha'nın istediği tek şey, genç kadın tarafından affedilmektir. Süha ne söylerse söylesin, Fehiman tarafından başta bağışlanmaz. Ardından, karşılarına bir daha çıkmaması şartıyla onu affedebileceğini söyler. Süha, bu sözler karşısında kendini tutamaz.

"-Senden uzak kalmak şartıyle ıslah olmak benim için ne demektir bilir misin?.. Diri diri mezara girmek! Tanrım! Ne kadar ıstırap çekiyorum. Seni ne kadar seviyorum... Fehiman! Sen hiçbir zaman sevgimin derecesini anlayamadın!.. Kalbimin bir avuç kor halinde kavrulduğunu hissediyorum... Bir kere mutlu oldum!.. Fakat bu mutluluğun hesabını ömrümün en acı azaplarıyle ödedim... Demek beni affedeceksin.. Ne kadar iyi kalplisin!.. Oh!.. Şu anda öyle mesudum ki!.." (s. 124)

Süha'nın Fehiman'a verdiği sözü tutamadığını, Fehiman'ın karşısına kısa bir süre sonra tekrar çıkmasından anlıyoruz. Fehiman'dan uzak yaşayamadığını ardı ardına vurgulayan Süha, genç kadının karşısına Fehiman oğlu ile beraberken çıkacak kadar gözünü karartmıştır. Fehiman, Süha'nın gitmesini ister.

Süha, bu son ziyaretle de yetinmez. Fehiman'ın uyuduğu bir gece, odasına gizlice girer. Fehiman'ı uzun uzun seyreder. Bu arada tıkırtıları işiten Vedat da odaya girmiş, gizlice Süha'yı izlemektedir.

"Süha karyolanın üzerine eğilmişti. Gözlerini kırpmadan hala bakıyor, yorulmadan, bıkmadan bakıyordu.

Sonra elini uzattı ve yastığın üzerine dağılmış olan saçları korka korka okşamaya başladı." (s. 136)

Fehiman, uyanıp da karşısında Süha'yı görünce şok geçirir. Süha tekrar tekrar affını dilemektedir. Bununla da kalmaz. Fehiman'ın onu sevdiğine inandığını, mutlu olacaklarını söyler. Fehiman'ın yükselen sesinin üzerine odaya giren Vedat'ı gören Süha, kendini camdan atar.

Süha ağır yaralıdır. Son dakikalarında, Vedat'la konuşmak istediğini söyler. Vedat'a, Fehiman'a yaptığı her şeyi anlatır.

"-...Beni daima reddetti... İstemedi... O, dünyada yalnız sizi sever... İnanın... Sizi, evet sizi sever... Onu affedin!.. Fakat beni... Hayır, ben artık affa layık değilim!.." (s. 141)

Süha, kendi affını istemez ama Vedat'tan Fehiman'ı affetmesini ister.

"Süha tekrar inledi:

-Affedecek misiniz onu?.. Bana söz verin!..

Vedat gözlerini hastanın gözlerine dikti. Kirpiklerini hafifçe kırparak, "Evet" işareti verdi.

Bunun üzerine Süha gözlerini kapadı ve ebedi uykusuna daldı." (s. 141)

Süha tahsilli, yakışıklı ve yapılı bir genç iken kendini olmayacak bir aşkın pençesine kaptırmıştır. Sevdiği kadının onu sevmeyişi, dahası bir başkasını çok sevişi; Süha'da tehlikeli türlü duygular uyandırmıştır. Kendini kontrol edememiş, onun bir başkasını sevdiğini kabullenememiş, hayatı hırsı uğruna altüst olmuştur. Süha sadece bağışlanmak arzusunda değildir. Sevdiği kadın tarafından bağışlanarak onun hayatına dahil olmak arzusundadır. Bunu da çokça denemiştir. Nihayetinde başarılı olamayışı, Süha'nın sonunu getirmiştir.

Vecdi (*Yeşil Işıklar*, 1941), uzun zamandır görmediği arkadaşı Sahir'i ziyaret etmek için yola çıkar. Merak ve heyecan içindedir. Sahir'in uzak bir akrabasından aldığı havadis, onu oldukça üzmüştür. Akrabası ona, Sahir'in intihar girişiminde bulunduğunu söylemiştir.

Genç adamın iki yıldır vadide bulunan çiftliğinde invizaya çekildiği bilinmektedir. Şimdi ise Sahir, onun kimseyle görüşmek istemediğini öğrenir. Vecdi, geçmişe dalarak Sahir'le olan anılarını düşünür.

"...Beş yıl evvel akademiyi beraber bitirmiştik. Aynı ideale sahip iki genç dekoratör olarak aramızda yalnız arkadaşlık değil, sıkı bir dostluk ve meslektaşlık bağı da vardı. Her alanda çok iyi anlaşırdık. Asil, temiz yürekli, mert ve çalışkan bir çocuktu. Kıyasıya yakışıklıydı da... Birlikte giriştiğimiz gönül oyunlarında beni hemen her zaman yaya bırakırdı." (s. 8)

Arabayı adeta uçarcasına kullanan Vecdi, bir an evvel arkadaşının yanında olmak istemektedir. Nihayet, çiftliğe varır. Kahya efendi, onun geldiğini Sahir'e haber verir.

Sahir, Vecdi'yi gördüğünde gözlerine inanamaz. Arkadaşına hislerini tüm samimiyetiyle döker:

"- Ben seni dört gözle bekliyordum Vecdi. Seni yıllardır bekliyordum emin ol... Sana ihtiyacım var çünkü... Sen benim can dostum, kardeşimsin... Benim kaçmak istediğim insanlar, hayatımın o renkli devresinde, çevremi dolduran bir takım sözde dostlardır... Onlar hala bende Endülüs gecelerinin çılgın adamını arıyorlar... Bugünkü hayatımı da bir çeşit kapris sanıyorlar... Sadece tecessüs zevkini tatmin için bana yaklaşmak istiyorlar... Bundan hiç şüphem yok... Onlar benim gibi bir gencin böyle bir yara ile hayata yenilebileceğine ihtimal vermezler... Onlar beni anlayamazlar... Ama sen..." (s. 14)

Sahir'in fiziksel görüntüsü hakkındaki bilgiyi, biz, Vecdi'nin gözünden ediniriz:

"...Yanakları çökmüş, dudakları bezermiş, gözlerinin etrafı çürümüş ve şakak kemikleri fırlamıştı. Eski Sahir'in adeta bir iskeleti kalmıştı. Onu böylesine kemiren derdin büyüklüğünü takdir ediyor ve yüreğim sızlayarak onu bu hale getiren sebebi öğrenmeyi şiddetle istiyordum. (s. 13)

Sahir, o günden sonra kendisini daha sık ziyaret etmeye başlayan Vecdi'ye; nihayet bir gün tüm olan biteni anlatmaya karar verir.

Sahir iki yıl evvel bir yaz akşamında bisikletiyle kaza geçirmiştir. Gözlerini açtığında kendini sahildeki yalılardan birinin bahçesinde bulmuştur. Bu yalının sahibi emekli bir generaldir. General bu yalıda; eşi Râna, baldızı Sara ve kızı Sina ile birlikte yaşamaktadır. General, Sahir'e oldukça iyi davranır.

Aile; Sahir'i o günden sonra, kendi isteğiyle, ölen oğullarının yerine koyar. Sahir bu lütfa rağmen aileyle görüşmekten imtina eder. Bunun sebebi evin kızı olan Sina'ya ilk görüşte duyduğu aşktır. Bu aşkın zayıflattığı iradesine yenilme korkusu onu yeterince zorlarken, bir yandan da Sina'ya layık olduğu hayatı veremeyeceği düşüncesi onu rahatsız eder. Yine de o gün tesadüfen karşılaştığı Sina'nın davetini geri çeviremez ve bir pazar günü, kendini ailenin yalısında bulur.

Sahir'le Sina o gün yalnız kalma fırsatı bulduklarında birbirlerine açılırlar. Sina da Sahir'den etkilenmektedir. Sahir'in mutluluğu, genç kız elzem bir açıklamayı yapana dek sonsuzdur.

Sina, amcasının oğluyla beşik kertiğidir. Babası ikisini evlendirmekte kesin kararlıdır. Sina amcasının oğlunu hiç sevmediğini ama babasını kararından

döndürmenin de neredeyse imkânsız olduğunu Sahir'e anlatır. Sahir ise Sina ile geçirdikleri vaktin etkisindedir ve kalbi onun aşkıyla dopdoludur.

"Sahiden insan böyle bir mutluluğu hayatta ancak bir kere tadabilirdi... Bir kere çocuk olmak, bir kere büyümek, bir kere yaşlanmak gibi bir şeydi bu!...

-Bana hayat sensin biriciğim... diye kulağına heyecanla tıkanık bir sesle fısıldadım. Bizi hiç kimse ayıramaz... Ne bu alemde, ne de öbür dünyada... Biz birbirimiz için yaratılmışız çünkü...

-Bundan şüphe etmiyorum Sahir...

Adımı sıcak ve tatlı bir fısıltı ile ilk defa söylüyordu. Onu bağrımda sıkarken aşkın humması bir çılgın nöbet halinde kalbimi tıkadı... (s. 31)

Sahir, Sina'yı babasından istemeye karar verir. Hemen o gün, paşaya akşam onunla konuşmak istediği önemli bir konu olduğunu söyleyerek; yapacağı ziyaret için izin ister. Aldığı olumlu cevap neticesinde yalıya gider. O akşam, yalıda tanıştırıldığı misafirlerden biri; Sina'nın nişanlısı Reşat'tır.

"Ona bir an öfkeyle bakmaktan kendimi alamadım. Fakat içimdeki his sadece nefret değil, binbir acı ve tehlikeli duygunun bir komprimesi idi. Elimi sıkan yumuşak ve terli avuçta, hayatımın en değerli servetini tutuşun olağanüstü gücünü hissetmek ise beni mahvetti." (s. 34)

Reşat'ın Sina'ya gösterdiği yakınlıktan oldukça rahatsız olan Sahir, yemek boyunca onun tavırlarına takılır. Nihayetinde paşa, onu konuşmak için kütüphanesine davet edene dek, kendini için için yemeye devam eder.

Sahir, konuya girmekte bir müddet zorlansa da, maksadını iletmekte kararlı davranır:

"Bağışlayın paşam... Sina ile ben, sizin izniniz dışında hareket etmek istemiyoruz... Bu yüzden, bize karşı anlayış göstermenizi istirham ediyorum. Sina'yı bedbaht bir izdivaca zorlamayacak kadar onu sevdiğinizden eminim... Kendisini tasavvur edemeyeceğiniz derecede mutlu edeceğime bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim!..." (s. 39)

Paşanın bu açık sözlülük karşısında olumlu yönde etkilenmek yerine daha da öfkelendiğine tanık oluruz. Lafını olanca hiddetiyle savuran bir adam karşısında tüm cesareti kırılan Sahir, ondan duyduklarının etkisinden uzun bir

müddet çıkamaz. Hatta general, Sina başka biriyle evlenecek olursa canına kıyacağını söyleyen Sahir'e bir de silah uzatır.

Paşanın uzattığı silahı tereddüt etmeden alarak oradan ayrılan genç adam, yalısına geldiği vakit kendini üzüntüden kaybetmek üzeredir. Çaresizlik, umutsuzluk ve hayal kırıklığı içindedir.

Hemen ertesi gün Sina'dan gelen mektup, Sahir'in neşesini tekrar yerine getirir. Sina, İzmir'deki halasının yanına gönderileceğini söylemekte ve bu gece Sahir'den kendisini kaçırmasını istemektedir.

Sahir, hemen bir sandal kiralayarak yalısının kayıkhanesinden gece Sina'nın yalısına doğru sessizce geçer. İki genç birbirlerine kavuştukları anda fırtınaya yakalanırlar. Olağanüstü bir gayretle sandalı kontrolde tutmaya çalışan Sahir, bir yandan da Sina'yı koruma çabası içindedir.

"Bambaşka bir adamdım ben o anda... Eski benliğiyle hiçbir ilgisi olmayan bir adam... Bu adam yüce Bizans'ın kahraman bir şövalyesinin, ünlü bir korsanın veya bir fatihin ruhunu taşıyordu...

Pazularım çelikten, iradem granittendi... Sina'yı benden almaya kim cüret edebilirdi artık?..." (s. 45)

Ne var ki, iki gencin kaçma girişimi Reşat'ın deniz motorunu üzerlerine sürerek onları yakalaması ile son bulur. Sandala atlayan Reşat, Sahir'le dövüşmeye başlar. Reşat, Sahir'in bir anda dengesini kaybetmesinden yararlanarak onu motoruna doğru savurur. Son bir gayretle Reşat'ın yakasına yapışan Sahir'in çabası sonuçsuz kalır ve karanlık sulara gömülür.

"Ağır bir zatürreye yakalanmıştım. O karanlık, azgın denizin beni yutan dalgalarından canımı zar zor kurtarmışlardı. Sonradan öğrendiğime göre, sandalını kiraladığımız kayıkçı bizi ihbar etmiş... Meğer paşanın sadık adamlarındanmış bu adam..." (s. 48)

Sahir'in tedavisini üstlenen Doktor Hüsnü Bey, onu yoklamaya geldiği bir gün ona acı bir gerçeği haber vermek durumunda kalır. Sina, İzmir'de Sahir ile evlenmiştir. Sahir'in bu habere inanmama ihtimaline karşın, yanında getirdiği gazete ile bunu ispatlar. Amacı, durmadan Sina'yı sayıklamakta olan Sahir'i

kendi sağlığı için bu sevdadan vazgeçirmektir. Habere inanmakta güçlük geçen Sahir, durumu idrak ettikten sonra sorgulamaya girişir.

"Yoksa Sina beni gereğince sevmemiş miydi sahiden? Bütün o heyecanlar, o vaatler, o çılgın istek, sahiden bir çocuk kaprisinden mi ibaretti?... Ben aldanmış, baştan sona aldanmış mıydım hep?..." (s. 51-52)

Doktor gittiğinde, paşanın verdiği silahı kalbine doğrultan Sahir; tetiği çeker. Neyse ki, elinin titremesi nedeniyle kurşun hedefini tutturamaz. Kurşun kalbine değil, ciğerine saplanır.

Vecdi'ye yaşadıklarını anlatmaya devam eden Sahir, geçirdiği operasyondan sonra şu anda bulundukları çiftliğe geldiğini söyler. Çocukluğunun geçtiği bu çiftlikte huzurlu ve sakin bir hayata başlasa da; içindeki yaranın durmadan kanadığı, bu acının onu günden güne eriyip bitirdiği muhakkaktır.

"Beni artık hayatın kendisi bile kurtaramazdı. O hayat ki, karışımındaki beni yaşatacak oksijeni yitirmiş, ruhumun besini olan aşkı ölüme mahkum etmişti. Ben bu aşkla gece gündüz can çekişiyordum..." (s. 54)

Bir gün çiftlikte duyduğu bir at arabası sesiyle irkilen Sahir, kapıya çıktığında gördüğüne inanamaz. Sina, yanına gelmiştir!

Sina, içeriye kabulünü rica ettikten sonra başından geçenleri anlatmaya başlar. Ailesi tarafından tuzağa düşürülmüştür. Gazetede Sahir'in kalbine bir kurşun sıkarak öldüğünü okumuş, bu haberi Reşat'ın hazırlattığını sonradan öğrenmiştir. Nikahı da aceleye getirilmiştir. Reşat'la evlilikleri sadece kağıt üstündedir. Bu da onun şartıdır. Şu halde Sahir'e dönme imkanı da bulunmamaktadır, zira buna kalkıştığı takdirde babası her ikisini de vuracağına yemin etmiştir.

Sahir ne olursa olsun, Sina'nın babasını ikna edeceklerine inandığını söyler. İki genç, geceyi birlikte geçirirler.

O geceden sonra tam iki yıl geçer. Sahir, Sina'yı bekler ama o dönmez. Öte yandan, babası Sina'yı uzak ülkelere gönderir. Sahir, sevgilisine kavuşamadığı için rahatsızlanmış ve günden güne eriyip ölüme yaklaşmıştır. Durumunu arkadaşına bu şekilde özetleyen Sahir, şöyle devam eder:

"-Beni kurtaracak son çare ölümdür!... dedi. Evet, bütün bu acılara son verecek, beni rahata ve huzura kavuşturacak tek çare... Ah, bir ölsem!..." (s. 60)

Vecdi, arkadaşının bu meselesini sessizce kendine vazife edinmeye karar verir. Bu sebeple Vecdi'nin, arkadaştan ziyade dost olduğunu söylememiz mümkündür.

"Onun hayatını mahveden bu gönül hikayesi beni de perişan etmişti. Gerçekten bu derde bir çare bulmak için elimden geleni yapmaya karar vermiş bulunuyordum." (s. 60)

Hemen ertesi gün İstanbul'a, Kanlıca'ya gider. Sina'yı bulmak umuduyla gittiği evde Sina'nın teyzesi olan Sara ile görüşür. Sara, tüm olan biteni senelerdir üzüntüyle takip etmiştir. Sina'nın bir kızı olduğunu söyler. Aynı şekilde de onun artık tümden bedbaht bir kadın olduğunu da vurgular.

Sina'ya bir zaman sonra nihayet ulaşan Vecdi, Sina'nın kızının Sahir'e olan benzerliğini gördüğünde şaşkınlığını gizleyemez. Sahir'in çok az vakti kaldığını söyleyen Vecdi'nin uyarısını dikkate alan Sina, onunla beraber yola çıkar.

Sahir'in yanına vardıklarında, hastanın Sina'nın geldiğine inanamayan bakışları arasında Sina, Sahir'den af diler. Ayrıca, kızı Meltem'in Sahir'den olduğunu da itiraf eder. Sahir, çok mutlu olur.

"- Ben onu hep rüyalarımda görürdüm Sina... Saçları sarı, gözleri yeşil değil mi? Seni ilk öptüğüm akvaryumdaki yeşil dünyada doğmuştu o... Ah Sina!... Bende bütün aşkın, sende onun canlı hatırası kalacak!... Seni çoktan bağışladım sevgilim... Yalnız beni sev, beni unutma!..." (s. 75)

Sahir, bu sözleri sarf ettikten sonra çok geçmeden hayata gözlerini yumar. Vecdi de, Sina'nın da üç ay sonra uçurumdan atlayarak canına kıydığını öğrenir.

Sahir'in hassas yapısı, sevdiği kadınla olamadıktan sonra kendi canının da kıymeti olmadığını düşünmesi, eşsiz sevgilerinin başka kişilerce sabote edilmesi; hem onun, hem de sevdiği kadının sonunu hazırlamıştır. Önceden eğlenceli, hayat dolu, mutlu bir adam olan Sahir, Sina ile imkansız bir aşka adım attıklarından bu yana bu özelliklerine veda etmiştir. Genç adam, yalnızca anlaşılmayı ve sevgilerine hürmet edilmesini umutla beklemiştir. Ne var ki, elinden geleni yapmasına rağmen bu kabil olmamıştır.

Cüneyt Halet (*Gelinlik Kız*, 1943), heykeltıraştır. Bir ressam olan Feyza Nahit'in "Bahar" adını verdiği tablosunu sergide gördükten hemen sonra, aylarca ona ulaşmaya çalışmıştır. Cüneyt'in Feyza'ya gönderdiği tüm mektupların hayranlıktan öte olan duygularla yazılmış olduğunu görmemiz mümkündür:

"...Siz, fırçanızın çok değerli mahsulüyle, muhayyilemde gömülü olan bir hayatı bütün ışıklarıyla, bütün renkleriyle ve bütün incelikleriyle bana yaşattınız..." (s. 19)

Kelimeleri ustalıkla kullanabilen bu adam, muhatabı olan genç kadına; bu heykeltıraşa verdiği yanıtların yetersiz kaldığını düşündürtür.

Cüneyt, Feyza'dan bir fotoğrafını istemektedir. Bu isteğine uzun bir müddet nail olamaz. Fakat genç kadın inadını kırıp da bir fotoğrafını Cüneyt'e iletince; yazdığı mektuplardaki hisleri daha da coşar. Biz, bu durumu; Feyza'nın, kuzeni Belkıs'la konuştuğu zaman öğreniyoruz:

"-...Bu resim onu çılgına çevirmişti. Mektuplar yağdırıyor, coşkun bir ifadeyle bana adeta ilanı aşk ediyordu. Daha sonra, sesini duymak, beni yakından görmek sevdasına düştü. Bir pazar günü köşke geldi... İşte o gün hayatımda unutulmaz bir tarih olmuştur. Ailem arasında nasıl vakur ve nazikti bilemezsin! Herkes tarafından beğenildi. Nuran yengemle Cavidan bile çok yakışıklı ve kibar adam niye lehinde bulundular." (s. 24-25)

Cüneyt'in Feyza'ya yazdığı mektupların bir vakitten sonra yalnızca "laf kalabalığından" ibaret olduğunu fark ederiz. Öyle ki, satır aralarında Feyza'dan bir müddet için uzak yaşamaya mecbur olduğunu kastetmesi güçlükle anlaşılmakta, ondan affını dilemektedir.

Aradan üç yıl geçmiştir. Cüneyt, Feyza ile görüşme talebinde bulunur. Genç kadının bunu kabul etmesi üzerine buluşurlar. Cüneyt'in, neden bu kadar uzun bir ara verme talebinde bulunduğuna dair bir şey açıklamaya niyetli olmadığını fark ederiz. Feyza'nın zorlamasıyla, aşkına karşılık görememe korkusuyla hareket ettiğini söyler. Bu süre zarfında; onun gönderdiği fotoğrafla bir bütün olduğunu, onun evinin önünde gizlice dolaştığını acı çeken bir adamın edasıyla anlatır. Nitekim, bu sözleri yürekten söylediği hususunda Feyza'yı herhangi bir şüpheye düşürmez.

Cüneyt, bir müddet sonra yazdığı mektupta, genç kadına yine uzun uzun övgüler sıraladıktan sonra, işi resmiyete dökmek istediğini söyler. Fakat bir müddet için affolunmasını ister:

"...ailevi bazı sebeplerle mali durumum evlenmemizi birkaç yıl geciktirecektir. Mutlak ve muhakkak surette beraber yaşayacağımızı kabul etmeniz müjdesi, hayatımda çok mutlu bir devre açacak ve bu karar hiçbir şeyle değişmeyecektir... Şerefimle verdiğim bu sözlerle müşterek hayatın birkaç yıl sonra başlamasının bence hiçbir sakıncası olmadığını da ayrıca kaydederim.

Önümüzü aydınlatan nur, artık bütün hayatımıza mutluluk serpen bir güneş gibi daima kalplerimizde kalacaktır Feyza Hanım!...

Eğer ebediyete inanıyorsanız, bu güneş yalnız burada değil, bundan sonraki alemde de hiç sönmeyecek...

Müjdeli mektubunuzu bekler ve saadetimize dualar ederim." (s. 60)

Cüneyt, Feyza'dan müspet bir yanıt alınca; Feyza'nın oturduğu köşke gidip, onun aile bireyleriyle konuşur. Cüneyt hakkında Feyza'nın aile büyüklerinin yaptırdığı tahkikat da olumlu sonuç vermiştir. Böylece nişan günü belirlenir. Bu günden önce; Cüneyt, Feyza'ya yeni bir mektup yazar. Mektubunda, nişanda bulunmak isteyen bir aile büyüğünün Atina'ya gitmesi gerektiğinden; nişanı üç ay kadar ertelemelerini üzülerek bildirmektedir.

Cüneyt, nişanı ertelese de Feyza ile görüşmeye devam etmektedir. Feyza'nın olduğu kadar, aile büyüklerinin de kalbini kazanmıştır. Ondan hiçbir şekilde şüphe etmemektedirler. Sadece aile büyüklerinden olan Behzat, Cüneyt'in bu durumunu hoş karşılamamaktadır.

Cüneyt, Feyza ile oturdukları bir gün; onunla kadınlara karşı neden güvensiz olduğunu paylaşır. Yanlarında kalan bir besleme kızın sürekli evden kaçmaya çalıştığını, kız çok güzel olduğu için onu korumak gayesiyle bir otele yerleştirdiğini, birtakım ruhsal sıkıntılar içinde bulunduğundan onu bir süre akıl hastanesine yatırdığını, bu sebeple kendi cebinden çok para harcadığını, adı Mehpare olan bu kızı; yerleştirdiği pansiyonda başka bir erkekle yakaladığında dünyasının başına nasıl yıkıldığını anlatır.

"...Yeryüzünün en temiz ve en lekesiz varlığı sandığım bu kızın davranışı beni yıkmıştı. Kendisini en ağır şekilde tahkir etmek, hatta dövmek bile hıncımı kaldıramaz, hırsımı teskin edemezdi. Nitekim isyanım, ancak kapıyı yüzüne çarpıp kendisinden ebediyen uzaklaşmak suretiyle basılabildi..." (s. 109)

Feyza, Cüneyt'in anlattıkları karşısında; onun "besleme" dediği bir kızın tavırlarına neden bu kadar anlam yüklediği konusuna takılır. Fakat bunu ona açık açık sormaktan çekinir. Cüneyt'in bilmediği husus, Feyza'nın arkadaşı olan Nesime'nin bu mevzuyu onunla yıllar öncesinden paylaşmış olması, Feyza'nın da bu konuyu irdelememesidir. Cüneyt, Feyza'nın düşüncelere daldığını fark edince; Atina'daki aile büyüğünün nihayet döndüğünü; nişanı yapabileceklerini söyler.

Ağustos ayının ortasında bir pazar gününde, yüzükleri takılır. Cüneyt; köşke büyük annesi, kardeşi, Atina'dan gelen aile büyüğü ve onun eşiyle birlikte gelmiştir. Ailesi, Feyza'nın ailesiyle uyum içindedir. O gün herkes, oldukça keyifli vakit geçirir.

Aradan günler geçer. Nişanlı çift, birbirlerini tanımak adına sık sık görüşmektedirler. Cüneyt'in bu zamanlarda Feyza'ya olan davranışı dikkatimizi çeker.

"Cüneyt mektuplarıyla yine ölçüsüz aşk ve hayranlık ifadeleri yağdırdığı halde, baş başa kaldıkları zamanlar Feyza'ya karşı lüzumundan fazla saygılı, hatta çekingen duruyordu. Genç kız, nişanlısının kendisinden niçin bu kadar çekindiğini anlamak istiyor, bu muamma karşısında adeta üzülüyordu.

Cüneyt bir mektubunda şöyle demişti: "Biz diğer insanlar gibi sevişmeyeceğiz. Ruhlarımızla vücutlarımız bu sevgiyi ayrı ayrı tadacak ve ayrı ayrı alemlerde yaşayacak... Böylece, çok değişik bir aşk stili uygulayacağız!..." (s. 135)

Cüneyt'in bu sözlerinin altında bir tuhaflık aramayan Feyza, aradan aylar geçtikten sonra bir mektup alır. Bu isimsiz mektupta, Cüneyt'in onu uzun süredir "besleme" dediği Mehpare ile aldattığı yazılıdır. Bu kişi, Cüneyt'in Mehpare'ye bu zamana dek yaptığı masraflar, üzerine de edindiği borçlar sebebiyle düğünü geciktirdiğini ihbar etmektedir.

"Feyza hanım, siz ince sanatınıza bağlı, çok dürüst ve çok ciddi bir insan olduğunuz için -onun kararına göre- aranızda bir söz kesmeden ibaret olarak

kurulacak -ki bu ilişki, Mehpare'den öç alacak ve onu kıskançlığını şahlandıracak bir zamana yetecek kadar sürecekti- gayet resmi bir dostluk çerçevesi içinde devam ettirmek gayesindeydi." (s. 184-185)

Cüneyt, Feyza ile yüzleştiğinde; Mehpare ile herhangi bir ilişkisinin olmadığını, bu mektubun düşmanlarının birinden gelmiş olabileceğini, Mehpare'ye bundan sonra da yardım etmeye devam edeceğini, buna Feyza da dahil olmak üzere kimsenin engel olamayacağını söyler. Feyza'nın uzunca bir süre düşündükten sonra Cüneyt'e beraberliklerini devam ettiremeyeceğini mektupla bildirmesi üzerine Cüneyt, onun bu kararına saygı duyduğunu ve nişan yüzüklerini hayatının sonuna dek saklayacağını yazan bir yanıt gönderir.

Bu mektubu okuyana dek, Cüneyt'in masum ve yalnızca kendi romantik dünyasında yaşayan nahif bir sanatçı olduğunu, kalbi kırıldığı için kabuğuna çekilme ihtiyacı duyduğunu zannedebiliriz. Fakat Behzat Bey'in isteği üzerine Feyza'nın içinde kalanları Cüneyt'e yazmasının ardından Cüneyt'ten gelen küfür dolu mektup, onun gerçek kişiliği hakkında bize bilgi verir. Cüneyt, Feyza'yı sadece Mehpare'yi kıskandırmak için kullanmıştır. Aradan geçen uzun yıllar boyunca onu hiç arayıp sormaması, nişan takıldıktan sonra bile onunla yakınlaşmak istememesi, düğünü devamlı ertelemesi de bu yüzdendir.

Mehpare, Cüneyt'in Feyza ile ciddi bir yola girdiğini anladığı vakit evine baskın yapmış, olay çıkarmıştır. İsimsiz mektubu gönderen kişi, bu hususa da değinmiştir. Aralarındaki ilişkinin masumane bir hâmilikten ibaret olmadığını bu olayın sonucunda anlayabilmemiz mümkündür.

Cüneyt'e romanın devamında bir daha rastlayamayız.

Behzat (*Gelinlik Kız,* 1943), Cavidan'ın dayısıdır. Noterdir. Feyza'nın aynı köşkte yaşadığı aile büyüklerinden biridir. Huysuz bir yaradılıştadır. Çevresiyle geçinemeyen, bu nedenle de çoğu zaman kimseyle muhatap olmamayı seçen biridir.

Behzat'ın evde konuştuğu tek kişi Feyza'dır. Ona da çoğu zaman sert davranmaktadır. Fakat Feyza'nın sakin yaradılışı, kendisine verilen öğütleri kulak ardı etmeyişi, dahası Behzat'ı anlamak için gayret etmesi; aralarındaki ilişkiyi kuvvetlendirmiştir.

Behzat, Feyza'nın Cüneyt'le olan münasebetini onaylamaz görünmektedir. Evlendikten sonra; onun sanatından uzaklaşacağını, yeni eserler veremeyeceğini söyler. Dahası, Cüneyt'ten pek hoşlanmamıştır.

-...o adamın gözleri beni korkutuyor!...

-Hangi adamın?..

Feyza bu soruyu biraz şaşkın sormuştu. Ama derhal yüzü değişti. Hafifçe mahzunlaşarak:

-Onun gözlerinde ne var? dedi.

-Hiçbir şey yok. Sadece renkli bir cam pırıltısı... Dümdüz, manasız bir satıh! Size bakan gözler böyle olmamalıydı... (s. 148)

Behzat'ın, Feyza ile Cüneyt'in ilişkisinin kısa bir zaman sonra sona ermesini takiben, onların nezaketli bir şekilde yolları ayırmış olmalarına takıldığını görürüz. Behzat, Feyza'nın üzerine giderek; onun Cüneyt'e gönderilmek üzere sert bir üslupla mektup yazmasına neden olur. Şayet bunu yapmazsa aralarındaki ilişkinin bittiğine inanmayacaktır.

Behzat'ın, Feyza'ya ilgi duyduğu için böyle davrandığını düşünebiliriz. Fakat genç kadına bu konuda hiçbir şey söylemeyen ve her türlü aşırılıktan kaçınan Behzat, onun iyiliğini düşündüğünü her fırsatta vurgulamaktadır. Bu yüzden, onun sadece Feyza'nın saadetini düşünen bir aile bireyi olduğu kanaatine de varabiliriz.

Feyza'nın Cüneyt'le olan birlikteliği sona erince, Behzat; Feyza'ya bir teklifte bulunur. Mecidiyeköy'de bir köşk yaptırmıştır. Feyza'nın kendisine gelen görücülerden kurtulmak için onunla formaliteden bir evlilik yapabileceğini ve bu köşkün çatısı altında sonsuza dek huzur içinde yaşayabileceklerini söyler. Feyza'nın bu teklife mesafeli davranması üzerine, tam iki yıl boyunca neredeyse hiç konuşmazlar.

Feyza'nın hayatına Kasım'ın girmesinden sonra, Behzat'ın tavırlarının yine aksileşmeye başladığını görürüz. Fakat, Feyza'ya yine yardımcı olmaya gayret etmektedir. Şayet düğüne kadar bir yer bulamazlarsa, Mecidiyeköy'deki köşkünü onlara kiralayabileceğini söyler.

Behzat'ın sözünü ettiği villasını görmeye giden Feyza ve Kasım, orayı pek beğenir. Behzat'ın şartı, nikah defterine imza attığı günün akşamında kontratın imzalanmasıdır. Feyza, bir gün önceden Behzat'ın yanına gelir. Fakat ondan işittiklerini sindirmekte bir hayli zorlanır:

"-Bir felaket arifesinde bulunduğunuzu demek hala idrak etmiş değilsiniz?

-Ne felaketi Behzat bey?

-Açıkgöz nişanlınızın imzalamaktan kurnazca kaçındığı kontrata şimdi nasıl büyük bir safiyetle imza atacaksanız, yarın da nikah memurunun önünüze açacağı defteri öyle imzalayacaksınız!...

-!!!...

-Şaşkın şaşkın yüzüme bakmakta mana yok! Bu ne idüğü belirsiz herifin size uygun bir eş olacağından ve sizi mutlu edeceğinden emin misiniz?" (s. 345)

Behzat, aslında Feyza'nın kafasındaki şüpheleri doğruladığının ve onun da bu evlilik konusunda hevesli olmadığının farkında değildir. Feyza'yı uyarmaya çalışırken, olabildiğince açık mana taşıyan sözcükler seçmesi ve onu cümleleriyle adeta sarsması da bu yüzdendir.

"...Bu adam asri bir dolandırıcıdan başka bir şey değil! Sözüme iyi dikkat edin! Borcunun ileride bir kuruşunu bile ödemeyecektir. O, bu aileden geçinmeye, daha doğrusu bu aileyi sömürmeye geliyor. Evlenmeye kalkan bir erkeğin, "Ben masraf tanımam!" diye dayatması hiç işitilmiş midir? Bu erkeğin şerefi nerede?... Birtakım geleneklerden habersiz bulunduğunu ileri sürmesi de doğrudan doğruya bir dolap. Kurnaz ve tehlikeli bir adam... Böyleleri safiyet maskesine bürünmeyi çok iyi bilirler. Hele karşılarında bir alay ahmak bulunursa, işleri son derece tıkırında yürür. Siz kötü insan görmemişsiniz, gördüğünüz "kötü"yü yeryüzünde tek sanmışsınız da, bu yüzden hala güzel sözlere ve garantileri inanmakta, aldanmakta devam ediyorsunuz. İleride bu adam aileye olan borçlarını ödemek şöyle dursun, kendi kumar borçlarını da size ödetecektir. Elinizde, avucumuzda ne varsa alacak, sizi bir kumbara gibi kullanacaktır..." (s. 346-347)

Feyza'nın Kasım'ı evden kovmasından sonra, Kasım'ın Feyza hakkında söylediklerine dayanamayarak onu döven Behzat, böylece ona unutamayacağı bir ders vermiş olur.

Aradan bir mevsim geçer. Feyza'nın yeğeni olan Reha, dayısı Behzat'ın zatürre sebebiyle bir haftadır yatmakta olduğunu Feyza'ya haber verir. Feyza, uçarcasına köşke gider. Behzat'ın durumu gerçekten kötüdür. Hasta yatağında, Feyza'yı sevdiğini ona itiraf eder. Huysuzluğunun sebebi; ona duyduğu aşkı yıllardan beri gizlemeye çalışırken, ruhsal yönden devamlı hastalanmasıdır.

Mecidiyeköy'deki köşkü Feyza'ya bırakan Behzat, son nefesini onun yanı başında verir.

Feyza'ya karşı korumacı bir tavır takınan Behzat, onun hayatına giren erkeklere daima şüphe ve öfkeyle yaklaşmıştır. Aslında, Cüneyt ve Kasım'ı düşündüğümüzde onun bu tavrında pek de haksız olmadığını söyleyebiliriz. Feyza'ya ilgisi olup olmadığını önce kestirememizin sebebi de budur. Behzat'ın bu davranışının temelinde, onun Feyza'ya olan hislerinin yattığını sonradan öğreniriz. Yıllardan bu yana bu hisleri genç kadınla paylaşmak için fırsat kollamış, fakat o fırsat bir türlü eline geçmemiştir.

Fuat (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'nın üvey ağabeyidir. On altı yaşındadır. En büyük zevki, okuldan geldikten sonra sapanla vurduğu kuşları aşçıya kızarttırmaktır. Onun sadece bu davranışına değil; her davranışına çok kızan babası Akil Bey tarafından devamlı fiziksel şiddete maruz kaldığını görürüz.

Fuat, bir gün babası Akil Bey'in aslında üvey babası olduğu gerçeğini Feyza ile paylaşır. Feyza, o sıralarda annesi ve onun eşi olan Akil Bey'le yaşamaktadır.

"-...Annem ölünce, başka kimsem olmadığı için beni başından atamadı... Fakat görüyorsun ki daima gözüne batıyorum..." (s. 34)

Dolayısıyla, Fuat ile Feyza ile aslında üvey kardeş bile değillerdir.

Bu olaydan sonra, Fuat ile Feyza'nın arasında sıkı bir dostluğun başladığını görürüz. Kuş avlamaya beraber çıkmakta, beraber koşup oynamaktadırlar. İkisi de çok iyi anlaşmaktadır.

Aradan sekiz yıl geçer. Fuat, tıbbiyeyi; Feyza da liseyi bitirmiştir. O yaz, Fuat; Feyza'ya ihtisasını yapmak üzere Almanya'ya gideceğini ve gitmeden onunla ciddi bir mesele hakkında konuşmak istediğini söyler. Feyza ile evlenmek niyetindedir. Bu düşüncesinin Feyza tarafından olumlu karşılanması üzerine, bir süre ona Almanya'dan yazmaya devam eder. Fakat daha sonra mektupları kesilir.

Aradan bir buçuk ay geçmiştir. Feyza'nın annesi olan Lamia Hanım'ın kızıyla konuştuğu esnada, Fuat'ın tifo nedeniyle hayatını kaybettiğini öğreniriz. Feyza, Fuat'ın ardından uzun bir süre toparlanamaz.

Aradan yıllar geçer. Feyza, Fuat'ı İstinye'de bindiği bir otobüste görür. Gözlerine inanamaz. Önce onun, Fuat'a çok benzeyen biri olduğunu zanneder. Fakat yanılmamıştır. Bu kişi, Fuat'tır. Fuat ölmemiştir. O da şaşkındır. Feyza'ya her şeyi anlatacağını söyleyerek, ondan adresini ister. Bir gün öğleden sonra, Fuat onu ziyarete gelir. Ona başından geçenleri anlatmaya koyulur. Almanya'da, babasının en yakın dostlarından birinin kızıyla bir münasebeti olmuştur. Kız bu münasebet sonucunda hamile kalmıştır.

"-...Sana ben o günlerin ıstırabını hiçbir suretle anlatamam. Günlerce ve gecelerce pişmanlıkla inledim. Yalnız kendi hayatımı değil, ümitle, vaatle bağlı bıraktığım senin durumunu, uğrayacağın hayal kırıklığının büyüklüğünü düşünerek matem tuttum. Seni aldatmış olmak ve senin tarafından sefil ruhlu ve düşük karakterli bir adam olarak anılmak beni öldürüyordu. Bu yüzden hakikaten ölmeyi çok düşündüm. Fakat bir de namusunu temizlemeye borçlu olduğum bir bahtsız daha vardı!... Nihayet!...

Başını çevirdi. Feyza'ya suçlu gözlerle baktı:

-Evet, nihayet, kendimi daha az aşağılamış olmak için, sana ölmüş olduğumu bildirmek kararını verdim. Böylece senin durumunu da kurtarmış olacaktım bir bakıma. Ölmüş bir sevgilinin arkasından ağlamakla, terk edilmiş bir kız olarak kalışın onur yarasını taşımak arasında büyük farklar vardır elbet..." (s. 423-424)

Fuat, bu sözlerinin ardından Feyza ile yarım kalan aşklarına devam etmelerini teklif eder. Ona göre birleşmelerinde hiçbir sakınca yoktur. Eşini kaybetmiştir. Kızı da anneannesiyle yaşamaktadır. Fakat, Feyza tarafından kesin bir dille reddedilir.

Fuat, ciddi bir yola girdiği ve senelerini beraber geçirdiği kadına sadık kalmamasının bedelini, mutlu olamamasıyla ödemiştir. Seneler sonra karşısına çıkıp dil döktüğü bu kadın tarafından reddedilmeyi beklemediği halde, ona açık bir kapı bırakılmamıştır. Fuat'ın hesaba katmadığı husus, Feyza'nın ilişkileri sebebiyle uğradığı hayal kırıklıklarından bir yenisini daha hayatına katmak istememesidir.

Necdet Ekrem (*Sonbahar*, 1943), küçük yaşta kimsesiz kalmış bir çocuktur. Mümtaz Şefik Bey'in yalısında, onun iki çocuğu olan Sacit ve Melike ile birlikte ve Mümtaz Bey'in yeğeni olan Beyhan ile beraber yaşamaktadır. Necdet, Mümtaz Şefik Bey'in yakın zamanda vefat eden büyük baldızı Mesude Hanım'ın oğludur.

Hep birlikte yetişen bu ailenin çocuklarının ahengi, bir gün Necdet'in cebinden yanlışlıkla düşen bir mektup yüzünden bozulur. Henüz 14'ünü sürmekte olan Necdet, bu mektupta Beyhan'a ne derece yakın hislerle bağlı olduğunu anlatmıştır. Beyhan'ın en yakın arkadaşı olan Nahide, Necdet'i sinsi olmakla suçlar ve Beyhan'a ondan uzak durması gerektiğini söyler. Beyhan, böylece hiçbir suçu olmayan Necdet'ten yüz çevirir. Bu olayın üzerinden tam on sene geçer.

Beyhan'ın doğum gününde çıkagelen Necdet, yakışıklılığıyla ve tahsiliyle göz kamaştırır. Herkesin gözü bu genç doktorun üzerindedir. Necdet bir ara Beyhan'ın piyanoda beraberce bir parçayı çalma teklifini kabul etmiş, parça bitince sessizliğe gömülmüştür. Genç adam, düşünceli halinden bir türlü sıyrılamamaktadır.

"Necdet bir koltuğa oturmuş, başını dirseğine dayayarak dalgın bir vaziyet almıştı. Dans hazırlıklarıyla hiç alakadar görünmüyor, alnını kırıştırarak ve dudaklarını ısırarak önüne bakıyordu.

Çok geçmeden, güzel bir tango ayakları harekete getirmiş ve "dam"larını yakalayan "kavalye"ler ortada dönmeye başlamışlardı. Bunlar arasında Beyhan'la Cemil, Nahide ile Sacit de vardı. Necdet'ten bir an gözlerini ayırmayan Nahide, bir aralık onun önünden geçerken başını uzattı:

-Artık ayıp ediyorsunuz Necdet Bey!... diye fısıldadı.

Genç adamın bakışları, Beyhan'la Cemil'in ayaklarında idi. Mırıltı halinde:

-Rahatsızım, dedi.

Nahide gözünü kırptı ve alaycı bir gülüşle dönerek uzaklaştı.” (s. 14-15)

Necdet, Nahide’nin alaycı nazarlarına inat; Beyhan’ı dansa davet eder. Beyhan, Necdet’in hareketlerini yadırgar. Genç adam hasta olmadığını iddia etse de, elleri ve yanakları müphem bir kırmızılık içindedir. Necdet, dansın sonunda Beyhan’a teşekkür ederek, onun yanından ayrılır. Necdet, Beyhan’ın onu gördüğünde farklı hislerle dolduğundan habersizdir. Beyhan, Necdet’i kendi içinde Cemil’le kıyaslamaya başlamıştır. Cemil, Beyhan’ın bir yardım gecesinde tanıştığı nişanlısıdır.

Ertesi gün, evden herkesin ayrıldığı bir vakitte Necdet’le Beyhan baş başa kalırlar. Güzel bir şekilde başlayan muhabbetleri, bir süre sonra yerini sözlü bir münakaşaya bırakır. Bu cümlelerin herhangi bir anlam ifade ettiği de yoktur. İkisi de, yılların içlerinde biriktirdiği sözleri dışa vurmaktadır. Buna Beyhan’ın Necdet’in konuşması yönündeki ısrarcılığı da eklenince, kendilerini manasız bir tartışmanın içinde bulurlar:

“-Ne söylememi istiyorsun Beyhan?

-Ne bileyim!... Herhalde konuşmalısın!..

-Ben, bir mana ifade etmeyen fuzuli sözlerin harcanmasına taraftar değilim!

-Ne demek istediğini anlayamadım...

-Daima böyle söylüyorsun... Acaba Türkçe konuşmuyor muyum?.

-Tuhafsın vallahi... Hiçbir şey söylemiş değilsin ki, onların bir mana ifade etmediğine ve fuzuli olduğuna kani bulunayım...” (s. 23)

Çok uzatmadan sona erdirdikleri bu diyaloğun akabinde, farklı yönlere doğru ilerlerler.

Kısa bir süre sonra Beyhan’la Cemil’in nikahı kıyılır. İlerleyen günlerde Necdet’in suskun hali kimsenin gözünden kaçmaz. Beyhan, Necdet’in o gün dışarıya çıkmak için hazırlandığını fark edince; Necdet onu da çıkacağı bu gezintiye davet eder. Sandalla açıldıklarında, genç adam kıyıdan uzaklaşır uzaklaşmaz tehlikeli bir hamle yapar. Sandalı hızlı bir şekilde yana doğru sallar. Beyhan, Necdet’in üzerine doğru atılarak, ikisinin de hayatına mal olabilecek bir

hatadan kendilerini zorlukla kurtarır. Nihayet sakinleştiklerinde, Necdet'ten bu hareketinin izahını ister.

"Necdet sapsarıydı. Gözlerinde perişan bir acı ile Beyhan'a baktı. Dudakları titriyordu:

-Çünkü artık yaşayamayacağım... Çalınan saadetimin başkalarını mesut etmesine tahammül edemeyeceğim...

-Necdet, sen hakikaten bu anda kendine malik değilsin!... Ne demek istediğini anlayamıyorum... Her zamanki gibi muamma konuşuyorsun...

-Muamma konuşmuyorum Beyhan!.. Sen benim sözleri muamma telakki ediyorsun... Bırak beni!.. Bırak da, saadetini gölgelendirebilecek bu varlık ortadan kalksın, artık yaşamasın!..

Bu sözleri söylerken, işleyici nazarlarla Beyhan'ın gözlerine bakmakta devam ediyordu." (s. 27-28)

Beyhan, Necdet'in yaptığı bu çılgınca hareketten ve ondan işittiği son sözlerden sonra onunla açık açık konuşmak istediğini söyler. Necdet, kapıldığı yeisin etkisiyle adeta sayıklamaktadır. Beyhan'a olan hislerini Beyhan'ın yıllarca fark etmediğini söyleyerek onu suçlar. Duygularını satırlara döktüğü mektubun utancıyla bir daha aynı kelimeleri zikretmeye gücü olmadığını ve Beyhan'ın arkadaşlarının gözünde tekrar küçük düşmeye korktuğu için sustuğunu da savunmasına ekler.

Beyhan, Necdet'in anlattıkları karşısında pek de şaşırmaz. Sadece, hislerini ona aktarmayı bitiren Necdet'in, kalbinde bir yeri onun için ayırmasını istemesine karşı çıkar. Necdet onun yine de fikrini değiştirecek olursa, odasında etajerin üzerindeki vazoda duran çiçekleri almasını ve bunun "evet" manasına geleceğini anlayacağını söyler.

O gece Nahide, Necdet'in odasına gelerek ona olan aşk dolu hislerini anlatır. Necdet, geçmişte Beyhan'ı kendinden uzaklaştıran kişinin Nahide olduğunu biliyordur. Şimdi bu hisleri öğrenmek onu hem öfkelendirir hem de iğrendirir. Üstelik Nahide'nin hareketlerine bakılacak olursa; Necdet'in odasına gelmekteki amacının ona olan hislerini anlatmaktan ziyade, onunla fiziksel bir

birliktelik yaşamak için olduğu öngörülebilir. Bu sahneyi adeta tiksinerek takip eden Necdet, hislerini onun yüzüne haykırır:

"Siz sevilmeye değil, nefret edilmeye layıksınız Nahide Hanım!.. Rica ederim odamdan çıkınız...

Nahide gözü kızmış yırtıcı bir kaplan gibi tekrar ona saldırmak istedi. Fakat Necdet'in çevik bir hareketle geri sıçrayarak iskemleyi kendine siper alması, bu saldırışı hükümsüz bırakmıştı. Genç adamın sesi tekrar duvarlara çarptı:

-Çıkınız diyorum... Sizden iğreniyorum...

-Necdet...

-Bir kelime daha dinleyemem... Derhal beni yalnız bırakın!.." (s. 34)

Nahide, Necdet'e duyduğu ilgi yüzünden onun bir başkasıyla olma ihtimalini kaldıramadığı için Necdet'e karşı zamanında Beyhan'ı doldurmuştur. O gece işittiği sözlerden ötürü ve Necdet'in ısrarla kendisini reddetmesinden dolayı bu hareketin intikamını almaya yemin ederek odadan ayrılır.

Bu arada Necdet'in hislerinin halen ilk günkü gibi canlı olduğunu öğrenen ve kendisine bir bebek gibi ihtimam gösterildiğini hisseden Beyhan'ın kafası karışır. Bir yanda hoşlandığı ve sevmeye başladığı adam, diğer yanda ise neden evlendiğini bile bilmediği Cemil vardır.

Necdet ertesi gün geç vakit yalıdaki odasına dönünce, vazosundaki çiçeklerin yerine taze birkaç dal çiçeğin bırakıldığını görünce sevinçten ağlamamak için kendini güç tutar. Hemen Beyhan'ı bularak, saadetlerine koşmak istediğini belirtir. Beyhan da Necdet'in göğsüne başını yaslamak hususunda tereddüt etmemiştir.

Necdet ile Beyhan, böylelikle kendilerini yasak bir aşkın içinde bulurlar. Bununla beraber, içinde bulundukları açmazın farkındadırlar. Beyhan her şeyi amcasına açarak Cemil'den ayrılacağını söyler. Necdet, onun böyle bir şey yapacak olmasına rıza göstermez:

"-Böyle bir işe asla teşebbüs etmeyeceksin Beyhan!... Zira ortada bir şeref ve haysiyet meselesi var ki!.

-Fakat çekeceğimiz ıstırabı hiç düşünmüyor musun?... Sonra, seni severken, sevmediğimle nasıl mesut olurum?... Necdet henüz önümüzde zaman varken bir çare bulmalıyız...

-Hiç çaremiz kalmamıştır, Beyhan!.. Nikahtan evvel anlaşsaydık, saadet umabilirdik... Bugün için bütün ümitler mahvolmuştur." (s. 45)

Necdet'in, Beyhan'ın öne sürdüğü mazeretleri dinlememesi, iki hususun üzerinde durmamıza neden olur. İlki, sevdiği kadının aşkına tüm engellere rağmen erişebilmek için varlığını bile ortaya koymaktan çekinmeyen genç bir adamın bu aşka karşılık bulduktan sonra hata yaptığını fark etmesi, ikincisi ise sevdiği kadının toplumdaki konumunu kendi sevgisinden daha çok önemsemesi sebebiyle bu birlikteliği sona erdirmek istemesidir. Her iki varsayım da bizi Necdet'in hatalı olduğu olgusunun ortak paydasında buluşturur.

Beyhan, Necdet'i çok sevdiğini tekrarlasa da; Necdet kararından dönecek gibi görünmemektedir:

"- Unutursun! Ben de Anadolu'ya giderim... Kendimi avutmaya çalışırım... Zaman bütün acıları gönülden siler... Önceleri aynı senin gibi düşünüyor ve mutlaka mesut olmak için ne lazımsa yapılmasına taraftar oluyordum. Halbuki, iyice düşününce fikrimi değiştirdim... Mademki bugüne kadar bu aşkı hazmetmesini bildik, bundan sonra da hazmedebiliriz... Çocuklar gibi aciz ve iradesiz davranmayalım Beyhan!" (s. 45)

Beyhan'ı ve Necdet'i beraber gören Nahide, durumu derhal Cemil'e bildirir. Öfkeden gözlerini kan bürüyen bu ikili; kafa kafaya vererek, Necdet'i ortadan kaldırmak için plan yapmaya başlarlar.

Necdet, bir şans eseri bu suikastten kurtulmayı başarır. Bu arada, kiralık katil olan Hasan'ın Nahide'ye gönderdiği mektubu da tesadüfen bulur. Necdet, azmettirici olan Nahide ve Cemil'i bularak, gerçeği yüzlerine vurur. Özellikle de Cemil'le uzun bir konuşma yapar:

"... Ben buradan çekip gideceğim... Müsterih olun... İkinci bir intikam teşebbüsüne de kalkışmayın... Daha evvel kendinizi düşünmeniz lazım geliyor; çünkü isminizi verdiğiniz bir kadının şerefini ve saadetini göz önünde tutmalısınız... Alnınıza vurulacak katil damgasıyla bütün bunlar telif edilemez.

-Nasihate ihtiyacım yok efendi...

-Şu aciz kadından nasihat ve direktif talep ettikten sonra... Bu kadın bir yılandır... Karınızı da, kendinizi de ondan sakının!... Çünkü yuvanız içi daima zehir saçarak dolaşacaktır...” (s. 71)

Hislerini yıllardan beri içinde taşıyan Necdet’in bu konuşmayı yapmaktaki amacının ölüm korkusuna istinaden olmadığını anlarız. Sevdiği kadının saadetini kendinden daha çok önemsemiştir.

Necdet, düğün gecesi Beyhan’ın hayli bedbaht olan duruşunu fark ederek, yalıdan adeta kaçarcasına ayrılmak için hızlı bir vaziyette eşyalarını toplamaya başlar. Bunu yaparken, Beyhan’ın gözyaşları içinde odasına gelmesini hesap etmez. Beyhan’ın onun boynuna dolanmış olan ellerinden güçlükle sıyrılarak, genç kadının yalvarmalarına kulaklarını tıkayarak gider.

Romanın ikinci bölümünü, Necdet’in anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla takip ederiz.

Bir kasabaya hükümet doktoru olarak atanan Necdet, kendini ayrı ayrı sevdaların içinde bulur. Fakat ne Elena’nın, ne de kendisine hayranlıkla bağlı olan Mihriban’ın aşkı Necdet’i kendine getirebilir. Kasabada tanıdığı bu iki kadınla hemen hemen aynı zamanlarda kurduğu hissi bağın, onlara olduğu kadar Necdet’e de zarar verdiğini gözlemleriz. Zira Necdet, her yerde ve her daim Beyhan’ın hayaliyle yaşamaktadır. Beyhan’ın onu kasabadan bir dostuna takip ettirdiğinden habersizdir.

Seneler sonra Necdet’in yaşadığı kasabaya gelen Beyhan, Necdet’e haber yollatır. Bir ahbabının evinde buluşurlar. O gece Beyhan, aradan yıllar geçmesine ve eşinin ona karşı son derece iyi olmasına rağmen onu bir türlü sevemediğini Necdet’e itiraf eder. Bütün gece birbirlerinin kollarında gözyaşı döken Beyhan ve Necdet, istemeyerek de olsa, birbirlerinden ayrılırlar.

Aradan yıllar geçer. Beyhan, Cemil’den ayrılmıştır. Cemil onu mütemadiyen aldatmış, hatta Nahide’yi metres tutarak yüzünü eğdirmesine neden olmuştur. Beyhan şimdi yalnız bir kadındır.

İstanbul'a bir arkadaşı ile gelmekte olan Necdet'in uçak kazası geçirerek gözlerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kaldığını öğrenen Beyhan, beyninden vurulmuşçasına hastaneye koşar.

"-Ben, yer yüzünde görülmesi hoşa giden bütün şeyleri bir tarafa bırakıyorum... Ne güneş, ne yıldızlar, ne denizler... Hiçbir şeyi göremeyeceğim için esef etmiyorum... Yalnız seni Beyhan... Yüzünü ve gözlerini tek bir kere görebilmek için, hayatımın geri kalan bütün senelerini verebilirim... Ya seni bir daha hiç görmezsem?"

-Allah aşkına bu bahsi bırak Necdet!... Çünkü beyhude yere üzülüyorsun... Doktora bütün bu vesveselerinden bahsedeceğim ve en yakın tarihte bu melun sargıları çözmesi için yalvaracağım... (s. 142)

Ameliyatların başarıyla sonuçlanması, zaten kenetlenmiş olan iki yüreği tekrar bir araya getirir.

Annesini; hatta ailesini kaybetmiş olması, yabancı bir evde olması, duygularını uzun zaman sonra birine açacakken mektubunun; dolayısıyla hislerinin elden ele dolaşarak onu utandırması, Necdet'te hayatı boyunca kanayan bir yara bırakmıştır.

"... Hem biliyorsun ya, o zaman zavallıyı maskara etmiştiniz. Yalvarmalarına kulak asmayarak kağıtları herkese göstermiş ve onunla eğlenmiştiniz..." (s. 8)

Zaten yapısı itibariyle yalnız kalma eğiliminde olan Necdet; ancak birilerinin zorlamasıyla bulunduğu sosyal ortamlarda derin bir sessizlik, dalgınlık, kaygı içindedir. Hayallere dalmakta, sürekli düşünmektedir. Necdet aşkını yüreğinde tıpkı seneler evvel yaptığı gibi sahiplenmiş ama var olan düzeni bozmaktan da çekinmiştir. Bu çekinme kendisi için değil, sevdiği kadın içindir. Necdet karşısına kim çıkarsa çıksın, onu sevdiği kadınla kıyasladığı için Beyhan'ın yeri dolmamıştır. Bunu bilmesine rağmen Beyhan'a, Cemil'den ayrıldığı haberini alana dek birlikte olmaya dair herhangi bir ümit vermemiş; bununla beraber var olan hislerini de gizlememiştir. Beyhan'ın, Necdet'in duygularını bilmesine rağmen ve onun hislerini açık açık duymadan başkası ile nişanlanması, saadetlerine sekte vurmuştur.

Kabiliyetli bir hekim, iyi bir müzisyen ve kadınlar tarafından oldukça beğenilen bir yapıya sahip olan Necdet'in; Beyhan'ın aşkına duyduğu saygıdan ötürü ciddi münasebetlerden daima çekinmesi bile, bize derin bağlarla sevdiği kadına ait olduğunu gösterir. Seneler sonra da olsa mutluluğa erişmiş, hüznü sükun bulmuştur.

Sacit (*Sonbahar,* 1943), Mümtaz Şefik Bey'in oğludur. Sacit'in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez. Bulunduğu ortamlarla uyumlu bir duruş sergilediği görülür.

Ürfi Cenap (*Kalp Yarası*, 1944), otuz yaşında bir öğretmendir. Özel bir okulda çalışmaktadır. Rahatsızlığı sona erip de okula döndüğü vakit, okul müdürünün sekiz dokuz yaşlarında bir kız çocuğunu hırpaladığını görür. Müdürün elinden kurtardığı ve adı Mefkure olan bu kız çocuğuna karşı derin bir şefkat duyar. Annesini kaybetmiş, üvey kardeşleri tarafından evde istenmeyen, babası tarafından getirilip yatılı okula bırakılmış olan Mefkure; bir bakıma müdürün almak istemediği sorumluluk duygusunun kurbanıdır.

Mefkure'yi o günden sonra kanatlarının altına alan Ürfi, bundan ötürü hem müdürden hem de okuldaki diğer öğrencilerden yana sıkıntı yaşar. Özellikle bu ilgiyi kıskanan öğrenciler tarafından, Mefkure en ufak gerekçelerle sürekli olarak şikayet edilir. Bilhassa müdürün çatmaya yer aradığı küçük kızın yemekhane camını kırdığı, müdürün masasından altın saplı kalemini çaldığı gibi iddialar Ürfi'yi yeise sürükler. Gerçekleri her defasında ortaya çıkartmasına rağmen, müdürle girdiği çatışmalar neticesinde; okulun sahibi tarafından göstermelik bahanelerle görevine son verilir.

"Fakat Mefkure!... Onu nasıl bir hain adamın elinde bırakacaktım?... Yavrucak kimbilir ne kadar hırpalanacaktı!... Yüreğim parçalanıyordu." (s. 17)

Mefkure'den ayrılmanın üzüntüsü içinde İzmir'e dönme kararı alan Ürfi, kendini rahmetli babası gibi sanat çalışmalarına adamaya karar verir. Hayatta kimi kimsesi yoktur. Ürfi Cenap'ın nişanlısı, kendisini geçirdiği bir trafik kazasından sonra yüzünde derin bir yara izi olduğunu gördüğü vakit terk etmiştir. İzmir'de Ürfi'ye yalnızlığını hissettirmeyen tek kişi; ailesini kaybetmiş, yaşlıca bir kadın olan kiracısı Emine kadındır.

Aradan iki yıl geçmiştir. Bir gün, yaptığı tabloları ilgiyle takip ettiğini söyleyen genç bir kızın ziyareti ile hayatının dönüm noktası başlar. Esma adındaki bu genç kız, Ürfi'ye tablosunu yaptırma isteğindedir. Onu kendisine ortak dostları Şinasi Ekrem Bey yönlendirmiştir. Genç adam, şımarık sayılabilecek tavırlara sahip olan bu genç kızın isteğini kırmaz. Fakat ölçülü davranışlarından da taviz vermez.

"... Sanat alanında çalışmaya başlayalıberi böylelerini çok görüyordum. Bunlar ün ve gösteriş meraklısı idiler. Romantik, hayalperest, hatta isterik yaratıklardı. İçlerinde bana tutulanlar da oluyordu. Fakat ben hayatımı kıran olaydan ötürü çok derin ruhi nedenlerle, yahut da sadece bir çeşit kaprisle kalbimi kadınlara tamamen kapamış bulunuyordum." (s. 23)

Ürfi, Esma hakkında bilgi almak gayesiyle Şinasi Ekrem Bey'e gitmek üzere bir araba yolculuğuna çıkar. Dinlenmek için bir su başında mola verdikleri vakit; kocaman bir testiyi akan sudan titreyerek doldurmaya çalışan, üstü başı perişan bir kız çocuğu ile karşılaşır. Bu kız çocuğu, Mefkure'den başkası değildir. Hocasını gördüğüne inanamayan küçük kız, başından geçenleri anlatır. Babası olanları öğrenince onu okuldan almış, üvey ablaları başta ona iyi davransa da babası ölünce değişmiştir. Şimdi ise hizmetçiliğe verildiği muhtarın ev işlerine koşmaktadır.

Mefkure'yi daha fazla dinleyemeyen Ürfi, ona bir teklifte bulunacaktır:

"... Seni ben, kendi evime götüreceğim. Benim kızım olmak istemez misin?" (s. 26)

Ürfi Cenap, Mefkure'den aldığı olumlu yanıtın neticesinde dostuna uğramadan eve döner. Farkındadır. Mefkure'ye rastlamamış, küçük kızı evine getirmemiş olsaydı; zavallı çocuğu işten işe koşturacaklar, ona fiziksel ve psikolojik şiddet uygulayacaklardır.

"Bunları düşündükçe, onu alıp getirdiğim için büyük bir sevinç duyuyor ve yalnız geçen hayatımda artık beni avutacak bir kızım olduğunu hatırlayarak mutlu oluyordum." (s. 27)

O günden sonra Emine kadın ile beraber yetiştirdikleri Mefkure'nin gelişimini takip ederek mutlu olan genç adam, portresini yaptırma bahanesiyle kapısını sık sık çalan Esma'ya da tavrını koyar:

"... Belki yaşlı değilim... Fakat ruhum çok yaşlandı. Sonra, hayatımdan memnunum... Bugün bir de kızım var... Onu yetiştirmek, evlendirmek gayesindeyim... Bu gaye, beni mutlu etmeye yetiyor..." (s. 31)

Aradan sekiz yıl geçer. Mefkure, Ürfi Cenap'la yaşamaya devam etmektedir. Genç ve güzel bir kız oluşu, bilhassa davetlerde dikkati çeker. Bununla beraber, genç kız kendisine yapılan komplimanları duymazlıktan gelmekte, evlilik tekliflerine olumlu cevap vermemektedir. Günden güne alıngan bir ruh yapısına bürünmesi de Ürfi'nin dikkatini çeker:

"Mefkure'nin garip bir mizacı var. En neşeli zamanında, bir çocuk gibi şakalaşırken, birdenbire küsüyor ve susuyor. Hatta çok defa ağladığı bile oluyor... Onun bu bir dakikası bir dakikasına uymayan hali beni çok şaşırtıyor... Neden böyle yapıyor? Üzüldüğü bir şey mi var?..." (s. 39)

Bir gün Ürfi'nin eski bir okul arkadaşı, ona tablolarını satın almak isteyen bir müşterinin çıktığı müjdesini verir. Edip adında elli yaşlarındaki bu beyefendi, İstanbullu şen şakrak bir adamdır. Atölyeyi ziyaret ettiğinde Mefkure'yi görür görmez ona hayran kalır. Ürfi de Edip Bey'in Mefkure'ye olan bu ilgisini fark eder. Nitekim, kısa bir süre sonra Mefkure'yi Ürfi'den istediğini bildiren bir mektubu ellerine ulaşır.

Edip Bey'in bu teklifini kahkahayla karşılayan Ürfi, Mefkure'nin de aynı tepkiyi vereceğini düşünse de; bu düşüncesinde yanılır. Zira Mefkure bu teklifi kabul etmek niyetindedir. Bunda kısa bir süre evvel yaptıkları konuşmanın tesiri vardır. Ürfi genç kıza evlenmesi temennisinde bulunmuş, bu temenniyi işittiği anda bir hayli bozulan kızcağızı teselli etme çabası sonuçsuz kalmıştır.

Mefkure'yi yanına aldığı günden bu yana onu kendisine baba demesi konusunda ikna edemeyen Ürfi'nin, şimdi Mefkure'nin babası yerinde olduğunu düşündüğü için kendisine haber gönderen Edip Bey'e dolaylı yoldan bozulduğunu fark ederiz. Bu bozulmanın ardında, nedenini bilmeden Mefkure'ye duyduğu kırgınlığın etkisinin olduğunu da söylememiz mümkündür. Aksi gibi, hızlıca yapılan nikah hazırlıkları yine hızlı bir nikahı beraberinde getirmiş, Mefkure'nin vedasına iki gün kalmıştır.

Gece, Mefkure'nin aydınlık ışığını görerek odasına giren Ürfi, onun uyumuş olduğunu görür. Elinden düşmüş bir deftere odaklanır. Defterin birkaç sayfasını

merakla okuduğunda, hayretler içerisinde kalır. Zira Mefkure, Ürfi'ye olan büyük aşkından bahsetmektedir:

"... Ah! Neden onu bu kadar sevdim?... Bunu sezmiyor mu? Bilmiyor mu?... Niçin kendisini seveceğime ihtimal vermiyor acaba?... Beni çok mu çocuk buluyor?... İşte, ondan daha yaşlısına varmakla hatasını ihtar ettim. Yine anlamadı mı Tanrım? Fakat anlasa, neye yarar?..." (s. 50)

Bu satırları okuduktan sonra Ürfi'nin yaşadığı şaşkınlığın boyutunu kestirmemiz pekâla mümkündür. Kendini şimdi mutsuz, yorgun, ürkek hissetmektedir. Aklından bile geçmeyen bir vaziyetle karşı karşıya kalmış, bu vaziyet karşısında eli kolu bağlanmıştır.

"... Benim insanlığımın ve ahlak anlayışımın dışında olan bir eğilimin hayatımda ne manası, ne de yeri olabilirdi.

Fakat mantığımla reddetmeye çalıştığım bir gerçek, Mefkure'nin felaketi şekline girmiş; böylece manen büyük bir sorumluluk ve suçluluk altında kalmıştım." (s. 51)

Mefkure'yi bir baba gibi uğurlayan Ürfi, içinde bulunduğun durumun kısa sürede farkına varır. Onun mektuplarını iple çeker olmuş, düşünceleri peşi sıra pişmanlık yaratmaya başlamıştır. Bu düşüncelerinden ötürü zaman zaman hem utanmakta hem de Mefkure'ye duyduğu özlemle boğuşmaktadır. Üstelik mektuplarında mutlu olduğundan bahseden genç kızın hisleri onda bir kıskançlık duygusu yaratmıştır. Bir gece, geçirdiği buhranların birinden hemen sonra Mefkure'yi sevdiğini kendine itiraf eder. O günden sonra Ürfi'nin oldukça sıkıntılı günler geçirdiğine şahit oluruz.

"O gitti gideli içimde duyduğum gizli hüzün, bu ıstırap ve acı bugün bütün benliğimi kaplamış, beni iradesiz, düşüncesiz ve hasta bir adam yapmıştı. Ben Mefkure'yi farkında olmadan sevmiştim. Artık bunu ikrar etmekten çekinmiyor ve daha fazla kendimi aldatmakta mana görmüyordum. Evet... Onu bütün ruhumla sevmiştim ve seviyordum..." (s. 68)

İzmir'den ani bir kararla ayrılan Ürfi, bir yıl boyunca Anadolu'da ikamet eder. Bu kararının altında, her şeyden uzaklaşma isteği yatmaktadır. İzmir'e dönmeye kendini hazır hissettiğinde, önce İstanbul'a uğrama isteğine karşı koyamaz. Boğazı seyre daldığı anda, Edip Bey'in sesiyle kendine gelir. Bu

tesadüften ötürü oldukça şaşkın olan Edip Bey, Ürfi'yi evine davet eder. Mefkure, Ürfi'yi görünce adamakıllı sarsılır. Zira Ürfi uzun bir seyahate çıkacağının haberini vermekle beraber, bir yıl boyunca sırra kadem basmıştır.

"Aramızdaki sessizliği önce Edip Bey bozdu:

- Mefkure, neden susuyorsun? Tam bir yıl sana bir satır mektup bile yazmayan babana neden kırgınlığını hiç açıklamıyorsun?..." (s. 74)

Sadece Edip Bey'in kullandığı bu sözcük, Ürfi'nin nazarında artık hiçbir mana taşımamaktadır. Mefkure'nin bu sözcüğü kullanmak istememesindeki inadı, şimdi iki kalbi imkansız bir aşkın çıkmaz sokağında buluşturmuştur.

Mefkure'nin Ürfi'yi uzunca bir süre misafir etme isteği Ürfi tarafından işlerinin çokluğu bahanesiyle olumsuz karşılanır. Hatta Mefkure ile yalnız kalabileceği her olasılığı engeller. Yine de bir mehtap gezintisine çıkmaları konusunda ısrarcı olan Edip Bey, ikisini birden derin bir hüzne sevk edeceğinin elbet farkında değildir.

"Korkuyordum... Ondan ve kendimden korkuyordum.. Bu geceden, bu yıldızlardan, bu rüzgârdan korkuyordum.. Kendine sahip olmayan ve içli bir ıstırapla çırpınan bu duygulu yaratığın dudaklarından dökülecek bir itiraftan korkuyordum..." (s. 80)

Hüzün ve umutsuzluk içerisinde İzmir'e dönen Ürfi, artık hiçbir şeyin anlamı kalmadığını düşündüğü ve hayatına son vermeyi kararlaştırdığı bir anda Mefkure'nin telgrafını alır. Mefkure, telgrafta Edip Bey'in bir trafik kazasında öldüğünü ve İzmir'e hareket edeceğini bildirmektedir.

Bir felaketin sonucuyla da olsa, iki seven kalp bir daha ayrılmamak üzere bir araya gelir.

Mübin (*Aşka Tövbe,* 1945), yirmi beş yaşında bir hâkimdir. Bir gün, çocukluğunun birlikte geçtiği ve Balıkesir'de sınıf öğretmenliği yapmakta olan Şehbal'e bir mektup yazar. Şehbal'i oldukça meraklandıran ve Mübin'den yana ümitlenmesine neden olan bu mektuptaki satırlar, Şehbal'i İstanbul'a adeta uçurur:

"Orada kalmak tasavvurundan seni vazgeçirtmek istiyorum. Senelerce beraber bulunduğumuz Suadiye'de köşkü sensiz görmek beni ve seni sevenleri

çok muzdarip edecektir. Bu arzuma Nazan'la Rezzan da candan iştirak ediyorlar. Bilhassa adını her gün bir vesile ile sayıklayan süt annen, hacı bekler gibi yaz tatilini gözlemekte!... Bütün bu iştiyakları hiçe saysan da benim sana ve seninle dertleşmeye olan kati ihtiyacımı ihmal etmezsin sanırım... Evet, İstanbul'a gel, mutlaka gel Şehbal! Sana söyleyeceklerim var..." (s. 5)

Nihayet baş başa kalabildikleri bir an Şehbal'in gelmesini iple çektiğini, seçtiği en güzel kelimelerle anlatan Mübin; izdivaç kararı aldığını belirtir. Daha açık konuşmaya karar verdiğinde ise, bu izdivacı Nazan'la yapmak istediğini söyler. Şehbal'i de Göbel'den bu yüzden çağırmıştır. Ondan, Nazan'ı bu izdivaca ikna etmesini istemektedir.

Mübin, Şehbal'in hiçbir şey belli etmeden yanından ayrılmasından sonra bayılmasına hiçbir anlam veremez. Üstelik Şehbal düşerken başını cama çarpmıştır. Kendine geldiğinde başının sarılı olduğunu fark eden genç kadın, Mübin'in onunla ilgilenmesini üzüntüyle takip eder. Fakat bu geçicidir. Üstelik Mübin, genç kadın bu haldeyken bile; Nazan'la görüşmeyi geciktirmemesini ondan rica etmektedir.

Mübin, çocukken oynadıkları oyunlarda dahi Şehbal'i şefkatle koruyup kollamıştır. Hatta ilk gençlik çağlarındaki ilk buseyi Şehbal, Mübin'den almıştır.

"-Her şeye rağmen senin mevcudiyetin!... diyor ve tekrar dudaklarını yüzüme sürüyordu." (s. 17)

Mübin, Şehbal'e vaziyeti açıkladığından beri bir şeylerin yolunda gitmediğinin farkındadır. Bu kuşkusunu da ertesi gün açığa vurmaktan geri durmaz:

"-O çocuklukların bugün için sana bir şey vadetmiş olması ihtimali bir şüphe halinde beni rahatsız etmeye başladı. Bunu önce düşünmemiştim. Lakin akşamdan beri senin değiştiğini fark ettim. Emin ol kırılmaman için canımı bile severek veririm Şehbal! Bana hakikati olduğu gibi söyle!..." (s. 22)

Mübin, Şehbal'in onun bu kuşkusunu kesin bir dille reddetmesinin ardından rahatlar. Nazan'la konuşacağı vakti iple çektiğini de sözlerine ekler.

Şehbal'e olumsuz yanıt veren fakat Mübin'i hal ve hareketleriyle ümitlendirmekten de geri kalmayan Nazan, Mübin gibi bir hukukçuyla beraber

olduğunu Şehbal'e bildirmiştir. Sonbahara da düğünlerini yapmayı planlamaktadırlar. Bu durumdan pek tabii haberi olmayan Mübin, Şehbal'den bu durumu öğrenir öğrenmez; bunalıma girer.

Mübin'i içine düştüğü ruhsal buhranlardan uzaklaştırmak, bu vaziyetini hafifletmeye çalışmak Şehbal'e düşer. Fakat Mübin, durumu idrakten uzaktır.

"-Küçük bir kıvılcımı gizlemek de, söndürmek de mümkündür!... dedi. Fakat yanan ve yakan bir volkansa ne yaparsın?..." (s. 31)

Mübin'in, gün geçtikçe tam anlamıyla kendini kaybettiğine tanık oluruz. Hiç kimse ve hiçbir şey umurunda değildir. Ona yardım etmeye çalışan Şehbal'i de gözü görmez. Biz, Mübin'in vaziyetini; Şehbal'in gözünden takip ederiz:

"Gün geçtikçe Mübin'in harekatında hoşa gitmeyen bazı haller belirmeye başlamıştı. Akşamları geç geliyor, ağzı içki kokuyor; erken geldiği zamanlar da gayet neşesiz ve dalgın, durmadan sigara içiyordu.

Sabahları odasını toplarken, döktüğüm sigara tablaları bana onun kendi eliyle yakmakta olduğu hayatının külleri gibi görünüyordu. Bir kaprise neden kurban oluyordu acaba?" (s. 51)

Mübin bir gün, Şehbal'i Beyoğlu'nda bir arkadaşının ziyaretinden dönerken görür. Son zamanlarda olduğu gibi, kendinde değildir. Bir arkadaşının kolunda güçlükle yürümektedir. Şehbal'in onun yanına gelerek durumuyla alakalı üzüntü duyduğunu belirtmesinin ve kumar oynadığını öğrendiği için ona sitem etmesinin Mübin tarafından hiç hoş karşılanmadığını görürüz.

"-Seni severim Şehbal! diye devam etti. Lakin sevgimi suistimal edersen, kaybedersin! Bu yaz bana bir arkadaş, bir yardımcı olman için İstanbul'a gelmeni son derece istemiştim. Halbuki bütün yaz adımlarımın kösteği, zevklerimin inhisarcısı olmaktan başka bir işe yaramadın!..." (s. 54)

Mübin'in bu sözleri, Şehbal'in o gece evden ayrılmasına neden olur. Aradan aylar geçer. Mübin'in bu süre zarfında Şehbal'le hiçbir şekilde iletişim kurmadığını görürüz.

Mübin, bir gece Şehbal'in Göbel'deki evine gelir. Asliye Ceza Hakimi olarak Balıkesir'e tayin olmuştur. Yaklaşık bir aydan beri Balıkesir'dedir. Mübin,

Şehbal'in yanına neden geldiğini açıklar. Onun kendisine olan duygularını çok geç fark etmiştir.

"-Seni çok üzmüş olduğumu şimdi anlıyorum Şehbal!... dedi.

-Her şeyi unuttum artık...

-Suçumu da başladın demek...

-Hayatımı bile istesen sana bağışlamakta hiç tereddüt etmem Mübin!...

Omuzlarımı tuttu. Yüzüme o kadar yakından ve o derece derin baktı ki, gözlerimi kapadım.

"- Beni bu kadar sevdiğini niçin şimdiye kadar gizledin Şehbal?" (s. 70)

Mübin, Şehbal'e artık her şeyin çok farklı olacağını vadeder. Akabinde de, kendisine inanan Şehbal'le birlikte olur. Ne var ki Mübin'in, ertesi gün kendini bilmez bir halde Nazan'ın adını sayıkladığına tanık oluruz. Şehbal, bu durumdan Mübin'e hiç bahsetmez.

Mübin, kendine geldikten sonra Şehbal'in yanından ayrılmıştır. Genç kadına o günden sonra ara sıra mektup yazmakta, yanına geleceğini söyleyerek onu sürekli oyalamaktadır. Mübin'in gidişinden sonra, Şehbal'e; Nazan'ın kardeşi olan Rezzan'dan bir mektup gelir. Rezzan, Nazan'ın evlendiğini, düğününde de Mübin'le oldukça samimi bir vaziyette birçok kez dans ettiğini yazmıştır.

Bu mektubun üzerine Mübin'in bir türlü yanına gelmemesi de eklenince; Şehbal kendini Balıkesir'de, Mübin'in yanında, bulur. Genç adamın ona her şeyi itiraf ettiğine tanık oluruz:

"-Şu İstanbul seyahati beni altüst edip bıraktı... Onu uzun zamandır göremediğim için ıstırabım körleşmişti. Lakin düğünde... O şahane kıyafet içinde... Ah! Neler söylüyorum?... Şehbal, çok insafsız olduğumun farkındayım. Fakat hadiseler de benim için öyle insafsız oldu ki!... Şimdi bir çılgın gibiyim... Sana karşı işlediğim kötülükten dolayı yüreğim nedametle dolu!... Lakin bu hatamı hemen tamir etmek kudretinde değilim! Beni mazur gör... Eski günlerin öldürücü ateşi beni tekrar, hem de çok ziyadesiyle beni sardı... Bu halde seni mesut edemem.. İkimizde de yazık olur...

Ellerime kapandı:

-Hele bir zaman geçsin! Kendime geleyim... Seni yüzüstü bırakmayacağımdan emin ol!... Elbet bir gün vâdimi tutacağım... Yalnız o gün biraz uzak olsun!...” (s. 86)

Mübin, bu sözlerinin üzerine derhal Göbel’e dönmeye karar veren Şehbal’i durdurur. Şehbal ona kalacağını vadederken dürüst davranmaz. Mübin çarşıya gidip döneceğini söyler. Döndüğünde, masasında Nazan’a yazdığı bir mektubu bulur. Bu mektup, ikisinin arasındaki çirkin münasebeti tüm açıklığıyla gözler önüne sermektedir. Evli olmasına rağmen kocasını Mübin’le aldatmakta hiçbir sakınca görmeyen Nazan’a, Mübin; uzun uzun hayranlık dolu sözcükler sarf etmekten kaçınmamıştır.

“Dudaklarını uzattığın anda, saadetimin hudutsuzluğu nasıl oldu da beni çıldırtmadı, hala şaşıyorum. Fakat ben seni ilk defa böyle bir gecede ve bu kadar acı şartlar içinde mi öpecektim?...

Ne olursa olsun seni öptüğüm ve senden söz aldığım bir hakikat değil mi Nazan?... Bu hakikatin hala beni kati bir inanca ulaştıramamasını tabii görüyorum. Hayatta bu derece müstesna bir emele ancak bir kere bağlanılabilir! Ve onu tahakkuku yolunda atılan böyle bir dev adımı ise, elbette ümitsiz olanı afallatır, bocalatır...

Sevgilim, yukarıda sana tekrarlamaktan zevk ve saadet duyduğum muhaveremizi günlük hayatımın hemen her dakikasında bütün teferruatı ve vuzuhiyle yaşıyorum. Seni daima bekleyeceğim... O mesut çağırış gününe kadar tam bir inançla, bekleyeceğim... “ (s. 92)

Şehbal, Mübin’in bu mektubunu okuduktan sonra evi hemen terk eder. Bir müddet sonra, Mübin’den hamile kaldığını fark eder. Bu konuyu uzun uzadıya düşündükten sonra, İstanbul’da güvenilir bir dostunun yanına gidip, kimseler duymadan bebeğini aldırır. Biz, bu aralıkta Mübin’in İstanbul’a tekrar yerleştiğini öğreniriz. Arkadaşının ona gördüklerini detaylıca tasvir ettiği bu mektupta, Mübin’in İstanbul’da Nazan’ın peşinden koşmakta olduğu yazılıdır. Nazan boşanmıştır ve Mübin’le eğlenceleri şimdi herkesin diline düşmüştür.

Göbel’deki tek dostu olan Doktor Hoca’nın kardeşi Selman Siret’le nişanlanan Şehbal, Suadiye’ye gittiğinde Nazan’ın kardeşi olan Rezzan’dan

birtakım havadisler alır. Mübin'in Nazan'a artık itimadı kalmamıştır. Nazan'ın onu Avukat Canip ile aldattığını düşünmektedir. Ayrılmışlardır.

Bir akşam, Şehbal'le Selman'ı Pendik'teki köşklerinde ziyaret eden Mübin'in bu ziyaret sebebini çok geçmeden anlamış oluruz. Şehbal'in evleneceği haberini aldıktan sonra onun nişanlısını dahi umursamayarak soluğu genç kadının yanında almıştır.

Mübin'in ardı ardına af dilemesinden, Şehbal'in etkilenmediğini görürüz. Kararı katidir. Mübin'in çabaları beyhudedir. Ne söylerse söylesin kararından dönmek niyetinde olmadığını anladığı genç kadına çirkin bir söz sarf etmekten de kaçınmaz:

"-Seni mazinle kabul eden o adam alçaktır! dedi.

Hemen bir kaya sertliği takındım:

-Senin cinayetini, açtığın yaralardan sızan kanları temizleyeceği için mi?...

-Bugün ortada benim cinayetin diye bir şey yoktur... Senin hıyanetin vardır...

-Bu da seni telakkindir..." (s. 129)

Şehbal'in takındığı sakin tavır, Mübin'i daha da deliye döndürür. Ne Mübin'in tekrar başlayan yalvarmaları, ne de fiziksel taşkınlığı genç kadını etkileyemez.

"-Artık bana düşen şey ne olabilir?

Deyince, içinden gülen gözlerimin manasını onun nemli gözlerine okutmak ister gibi bakarak şu tavsiyede bulundum:

- Aşka tövbe!" (s. 140)

Mübin'in takıntılı ve isterik kişiliği, uçarı ve rahat düşünceleri onun düzgün bir hayat yaşamasına izin vermemiştir. Bu karakter özelliklerinin yanında empati duygusu barınamamıştır. Nihayetinde masum ve onu çok seven bir kadını kaybetmiştir.

Statüsü, iddialı görüntüsü ve aileden gelen görgüsüyle bize ideal bir erkek profili çizen Mübin'in; çevresiyle iletişime kapalı ilişkiler kurduğu ve samimiyetini göstermediği için dışadönük bir yapıya sahip olduğunu söylememiz

mümkün değildir. Üstüne, kafasında sadece tek bir insan, Nazan, vardır ve tüm hayatını o insanın hayali üzerine kurmuştur.

Mübin; Nazan'ı sevmemiş, sadece görünüşünden etkilenmiştir. Şehbal'in fedakar yapısı, onu olduğu gibi kabul etmesi, sevgisini ona son zerresine kadar iletmesi Mübin'in ruhunda başka kapılar açmış, fakat o bu kapıları kapatmayı tercih etmiştir. Eşini onunla aldatmaktan çekinmeyen Nazan'la sadakatli ve mutlu bir birliktelik hayali kurmasının imkansız olduğunu sonradan fark etmiştir.

Selman Siret (*Aşka Tövbe,* 1945), "Doktor Hoca" olarak bilinen Osman Siret'in kardeşidir. Japonya'da, Türk sefareti başkatibi olarak görev yapmaktadır. Selman Siret hakkındaki ilk bilgilere, ağabeyi ile Şehbal'in İstanbul'daki sohbeti esnasında erişiriz:

"-...Hani sana Uzakşarkta bulunan bir erkek kardeşimden bahsederdim ya!... Hatırladın mı?

-Hani şu Japonya'da, Türk sefareti başkatibi olan küçük kardeşiniz değil mi? Huysuz bir karısı da varmış... Ne olmuş?...

-Ne olacak? Karısı şifasız bir hastalığa yakalanmış, ille ailemin yanına gitmek isterim diye tutturmuş... Bunun üstüne oğlan çaresiz kalmış... Uzunca bir mezuniyet almaya muvaffak olarak bir tayyareye atlayıp onu buraya getirmiş... Bir buçuk aydan beri deli güllabiciliği yapıyorum... Kardeşim de kılıbık mı kılıbık!... Vakıa kadın son deminde amma, bir erkeğin bu kadar ailesine emir kulu olmasına aklım ermez...

-Hastalığı nedir hocam?

-Evlerden ırak kanser!... Esasen Japonya'da iken kendisine iki defa ameliyat yapılmış... Birkaç ay ara ile yapılan bu ameliyatlardan sonra hastalık yine nüksedince işin vehameti aşikar olmuş..." (s. 39-40)

Doktor Hoca, konuşmasının devamında Pendik'teki köşklerinde bir gün hep beraber toplanma düşüncesini sunduğu Şehbal'den olumlu yanıt alır. Kardeşini de bu toplantıya davet edecek, hiç değilse eğlenceli bir gün geçirmesini, biraz nefes almasını sağlayacaktır.

Selman Siret, romanda karşımıza ilk olarak Pendik istasyonunda çıkar. Kendini, karşısındaki kalabalığa saygıyla tanıtır. Şehbal'le ve Şehbal'in köşkten

gelen akrabalarıyla birer birer tanışan Selman Siret'i; herkesten daha büyük bir dikkatle dinleyen Şehbal'dir. Onun fiziksel özelliklerine Şehbal'in anlatımı sayesinde vakıf oluruz:

"Bu genç oldukça yakışıklı bir adamdı. Otuz beşle kırk yaşları arasında tahmin olunuyordu. Uzun kesilmiş düz kumral saçları, tatlı kestane gözleri, kusursuz bir yüzü vardı. Bilhassa geniş alnı, dürüst ve temiz bir insan intibaı bırakıyordu. Sesi de gayet mülayim, ekseriya yumuşak başlı kılıbık erkeklerde olduğu gibi adeta yalvaran bir tona malikti." (s. 46)

Bu toplantıda Selman'ın, Şehbal'e ilgi gösterdiğinin farkına varırız. Bu ilgi karşılıksız da değildir. Şehbal, genç adamla sohbet etmekten keyif duymakta ve bakışları sürekli olarak birbirlerine değmektedir.

Selman, on beş gün sonra Şehbal'in karşısına çıkar. Ağabeyiyle beraber genç kadını ziyarete evine kadar gitmiş, onun evinde akşam yemeğine kalmıştır. Doktor Hoca bu aralıkta, Selman'ın eşini kaybetmiş olduğunu Şehbal'in kulağına fısıldar.

Yemekten sonra, Doktor Hoca çarşıdaki işlerini halletmek üzere evden ayrılır. Selman, Şehbal'le biraz sohbet ettikten sonra, utana sıkıla da olsa, konuşmak istediği asıl mevzuya gelir.

"-...Şimdi sizden dilediğim, sadece bir ümide mazhar olabilmektir... Bana bu ümidi verebilmeye müsait misiniz?...

Benliğimi ani bir heyecan sardığından yüzüme kan çıkmıştı. Titreyen bir sesle:

-Nasıl?!... Anlayamadım!... diye kekeledim.

Gurubun kızıllığı altında bile sarardığı belli olan vakur yüzünü tatlı bir tebessüm aydınlattı. Gözlerinin munis ve temiz manası derinleşti. Çok sade ve açık bir lisanla:

-Benimle evlenmek ister misiniz Şehbal Hanım? diye sordu." (s. 62)

Selman'ın bu teklifi yapmadan evvel, hatta bu teklifi yaptıktan sonra da heyecanı nedeniyle bir asabiyet içinde olduğunu görürüz. Nefesinin kesilmesi, dilinin dolaşması, devamlı terlemesi Şehbal'in de gözünden kaçmaz. Selman, genç kadından bu teklifi düşüneceğine dair bir cevap alır. Selman'ın bihaber

olduğu husus, Şehbal'le Mübin'in arasında yıllardan bu yana süregelen bir bağ olduğu ve Şehbal'in kendisine müspet kararını bildirmek üzereyken Mübin'in çıkageldiğidir.

Selman, Şehbal'in olumsuz yanıt veren mektubunu almıştır. Uzunca bir süre, sesi çıkmaz. Ardından, Şehbal'i ve ağabeyini Pendik'teki köşkte ziyaret eder. Akşam yemeği esnasında, Brüksel'e tayin olduğunu bildirir.

Şehbal'le konuştuğunda ona teklifini yineleyen Selman, Şehbal'in ona layık olmadığı yanıtını alır. Selman, Şehbal'in bunu söylerken onun Mübin'le arasında geçenlere istinaden konuştuğunu bilmemektedir. Buna rağmen, bu husus umurunda değildir:

"-Bana layık olmadığınız kanaatini ben beslemediğime göre, bir genç kızı istikbalinin emellerinden mahrum kılacak en büyük hatayı bile ciddi bir aşkla seven erkek affedebilir derim... Elverir ki, o hata bir kaza kabilinden gelip geçmiş olsun! Hatırası bütün ömür boyunca yaşamasın!..." (s. 111)

Selman, bu konuşmayı içtenlikle yapmıştır. Onun bu içtenliğini fark eden Şehbal, genç adamın evlenme teklifini kabul eder. Kısa bir süre sonra nişanlanırlar. Nikahtan hemen sonra Brüksel'e hareket edeceklerdir. Tüm eşyalarını topladıktan sonra, Sirkeci garından sevenleriyle vedalaşırlar.

Sakin, düşünceli ve anlayışlı bir adam olan Selman Siret, hayatını vakfettiği eşinin rahatsızlığı nedeniyle oldukça zor günler geçirmiş bir adamdır. Hayatını bir hayat arkadaşıyla mutlu ve huzurlu bir şekilde paylaşmak istemiş, karşısına bir anda çıkan Şehbal'de bu mutluluğu ve huzuru bulmuştur. Şehbal'le yakından meşgul olmuş, onun mazisiyle değil; amacıyla ilgilenmiştir.

Mübin'le yaşadığı çalkantılı ilişkiden sonra, Selman'ı sığınılacak bir liman olarak gören Şehbal de; böyle bir adamın varlığına tanık olduktan sonra, Mübin'le geçen günlerine acımıştır. Selman'la hiç düşünmeden, yeni hayatlarına doğru yürümüştür. Şehbal'in Selman'ın yanında huzur duyduğu ana ilk olarak, Selman'ın ona kahvaltı hazırladığı sabah tanıklık ederiz:

"...Selman, yakası devrik ve kolları sıvalı olan beyaz frenkgömleği içinde mevzun endamı ve geniş omuzlarıyla bir kat daha yakışıklı ve sevimli görünüyor, bana hizmet ederken şakaklarına dökülen uzun kumral saçlarıyla, mütemadiyen

gülümseyen tatlı kestane gözleriyle, gönlümde gecenin kabusunu yırtan ılık bir tesir hasıl ediyordu." (s. 133)

Doktor Hoca (Osman Siret) (*Aşka Tövbe,* 1945), Şehbal'in Göbel'e giden arabaya bindiğinde tanışıp arkadaş olduğu kişidir. Osman Siret'e dair ilk izlenimleri, Şehbal'in gözünden ediniriz:

"Karşı karşıya bağdaş kurup oturduğumuz o yaylı içinde konuşmaya başladık. Bir baba sevgi ve şefkatini kalbe bu kadar çabuk sokan kimseye pek az rastlanır. Çok açık konuşan, sualleri ile muhatabını şaşırtan, gülüşleri ile neşe saçan, tetkike şayan pek hoş bir insandı. Bana birkaç cümleyle hayatını hulasa etti. Hiç evlenmemişti. Tıbbiyenin son sınıfına kadar okuduktan sonra birdenbire ticaret hevesine düşmüş, kimsenin nasihatını dinlemeden tahsilini bırakıp yediği büyük bir mirası bu uğurda göçürmüştü. Sonra heykeltıraşlığa kalkmıştı. Birçok senelerini Avrupa'da geçirdikten nihayet o hevesten de geçtikten sonra İstanbul'a dönerek mekteplerde hocalığa başlamıştı." (s. 35-36)

Osman Siret'e Göbel halkının "Doktor Hoca" diye seslenmesinin nedenini böylelikle anlamış oluruz. Halka ilaç dağıtmak, halkın dertlerini dinlemek, onlara nasihat vermek, arabuluculuk yapmak gibi işlerle meşgul olan Osman Siret, onların gönlünü kazanmıştır.

Doktor Hoca, pek sevdiği Şehbal ile kardeşi olan Selman Siret'in birlikteliğine pek sevinmiştir. Sık sık yokladığı Şehbal'in mutluluğunu önemsediği kadar, kardeşinin de hayırlı bir izdivaç yapmasını istemektedir. Temiz kalpli, duyarlı ve yardımsever olduğunu gözlemlediğimiz Doktor Hoca'nın, Şehbal'in en zor zamanlarında onun gözyaşlarını silen tek kişi olduğuna tanık oluruz.

Selim (*Solan Ümit,* 1945), Ferruh'un küçük oğludur. Başından beri Sitare'ye karşı takındığı tavır, genç kadını bir hayli rahatsız etmiştir. Babasının aksine, yılışık tavırlara sahip olduğunu görürüz.

Ercüment (*Uykusuz Geceler*, 1945), İstanbul Konservatuvarında birlikte okuduğu sınıf arkadaşı Cemile'ye hayrandır. Okula kayıt yaptırırken onu gördüğü ilk andan itibaren gözlerini ondan alamamıştır.

"Kendisini yandan görüyordum. Öbür yanındaki pencerenin aydınlığı her ne kadar yüzünün benden tarafını loşlukta bırakıyorsa da, ışıktan bir çizginin

belirttiği profilinin hayret verecek derecede muntazam olduğunu zevkle seyrediyordum.” (s. 41)

Cemile, konservatuvarın hem piyano, hem keman, hem de şan bölümüne devam etmekte; üstelik bu üç bölümü de başarıyla okumaktadır. Özellikle piyanodaki istidadı çok konuşulmaktadır. Ercüment, şimdi Cemile’nin yalnız fiziksel özelliklerine değil; yeteneklerine de hayrandır:

“...Son derece el üstünde tutuluyor, müdürden kapıcıya kadar müesseseye mensup herkes ona saygı ve sevgi gösteriyordu. Çok defa merdivenleri bir solukta çıkıp üst kata vardığım zaman birkaç talebenin bir kapıya kulak verdiklerinin görür ve içeride Cemile’nin çaldığını anlardım. Ben de kapıya sokulup kalbimin gümbürtüsünü ve nefesimi tutmağa çalışarak derinlerden akseden nağmeleri dinlemeye koyulurdum.” (s. 43)

Cemile ile konuşma fırsatını pek az yakalayabilen Ercüment, onu boş derslerinin olduğu bir gün yakından tanıma imkanı bulur. Ona uzun zamandır söylemek istediklerini söyler:

“-Muvaffakiyetinizi tebrik ederim... Bizlere çok iyi bir örnek teşkil ediyorsunuz...

-Öyle mi?... Sizde kabiliyetli ve çalışkan bir talebeye benziyorsunuz... Adınızı öğrenebilir miyim?...

-Ercüment!...

-Benimkini biliyor musunuz?

-Hem de bir seneden beri, Cemile!...

Gülümseyişi içimi bir güneş gibi ısıtıyordu. Rüya görmediğimden emin olabilmek için kendimi tartıyor, şuurumu yokluyordum.

Hayır, ne rüya, ne de hayaldi! Tenha bir köşede baş başa konuştuğum bu genç kız Cemile idi. Yüzünü bu derece yakından hiç görmemiştim. Daha doğrusu ondaki güzellikleri bu kadar açık olarak sezmemiştim.” (s. 45)

Ercüment bu sohbet esnasında; Cemile’nin dayısıyla beraber kaldığını, babasının ve kardeşlerinin başka bir semtte yaşadığını, annesini ise iki sene önce kaybettiğini öğrenir.

İlerleyen günlerde, Ercüment'le Cemile'nin muhabbetleri daha da derinleşir. Ercüment'i daima Cemile'yi görmeyi beklerken buluruz.

Bir gün, Ercüment'in teklifiyle onun kaldığı pansiyona giderler. Cemile, Ercüment'in piyanosunu görünce kendinden geçer. Piyanonun tuşlarında parmaklarını gezdirirken, Ercüment de ona kompliman yapmaktan kendini alamaz:

"-Schubert bile bizzat eserini çalarken bu renklere erişememiştir!...diye mırıldandım." (s. 53)

Ercüment, geçirdikleri o günden o denli keyif almıştır ki; günlerce etkisinden sıyrılamaz. Cemile'ye olan hayranlığı da o günden sonra kat be kat artmıştır.

Ercüment, konservatuvar tatile girdiği vakit ailesini ziyarete gider. Bu ziyaretin gayesi, tatilin hemen başında annesinin ağır hasta olduğuna dair aldığı telgraftır. Bursa'daki çiftliklerine doğru yola çıktığı zaman, aklında yalnızca Cemile'nin hayali vardır. Annesini hasta döşeğinde bulup, durumunun da ümitsiz olduğunu öğrenince; Cemile'nin hayalinden bir müddet için sıyrılır. Bir mucize eseri, annesinin durumu iyiye gitmeye başlar. Kadıncağız Ercüment'i hep yanında istemekte, onun çaldığı parçalarla mutlu olmaktadır. İki ay boyunca annesine refakat eden genç adam, babasının onu İstanbul'a tekrar göndermek istemesiyle sevincini gizleyemez. Pek tabii, bu mutluluğun ardında sevdiği kadına tekrar kavuşabilmek imkanı yatmaktadır.

İstanbul'a vardığında ilk işi Cemile'yi aramak olan Ercüment, genç kadının adresini bilmediği için onun dayısının müdavimi olabileceği yerlere bakmaya başlar.

"Bu kararla her gece bir iki sazlı bahçeye uğruyor, hemen hemen Sarı Çizmeli Mehmet Ağa" kabilinden 'koltuğunda kanunla dolaşan, içkiye müptela zat'ı sorup araştırıyordum. Kimse onu tanımıyor, sualim karşısında evvela gülüyor, sonra dudak büküyor ve ısrarla adını soruyorlardı." (s. 60)

Bir gün yaşlıca bir garsonun, tarife uygun olduğunu düşündüğü birinin adresini vermesi, Ercüment'i ümitlendirir. "Gelincik Gazinosu"na gittiği vakit, saz takımında kanun çalan birini görür. Fakat onun Cemile'nin dayısı olduğundan

emin olamaz. Tam da bir piyano sesinin dikkatini çektiği an, piyanoyu çalanın Cemile olduğunu dehşetle fark eder.

"Bu sahnenin bir kabus eseri olmadığından çarçabuk emin olamazdım. Cemile o kıymetli hazinesini böyle bir muhite nasıl saçabilirdi? Ve hatta her şey bir tarafa, vaktini bu nankör sahada nasıl ziyan etmeğe razı olurdu?" (s. 60)

Cemile sahneden iner. Ercüment'le sohbet eder. Cemile ailesinin tüm bireylerine bakmak zorundadır. Bu yüzden de burada çalışmaktadır. Hem okuluna devam eder, hem de sahneye çıkar. Okulu bitene dek de, bu şekilde çalışmaya devam edecektir.

Cemile ertesi gün, Ercüment'in kaldığı pansiyona gelir. Dün anlattıklarının üzerinden detaylı olarak tekrar geçer. Başına daha başka hadiseler de gelmiştir. Evin işlerine bakan kadının ücretini artık karşılayamadıkları için, evin işlerini de Cemile üstlenmiştir. Piyanosunda çalıştığı madam, piyanosunu artık kullandırmak istememektedir. Bu, onun için sıkıntılı bir durumdur. Zira egzersiz yapamamaktadır.

Ercüment'in aklına bir fikir gelir. Kaldığı pansiyonda, yanındaki oda yeni boşalmıştır. Cemile'ye oraya taşınmalarını teklif eder. Böylece hem daha güzel bir yerde kalacaklar; hem de Cemile, Ercüment'in piyanosunu kullanabilecektir. Cemile'den gelen olumlu yanıt karşısında, onun haberi olmadan yan odanın kirasını daha düşük söyleyerek, kalan miktarı kendi bütçesinden karşılar.

O günden sonra hem Cemile ile, hem de onun dayısıyla dairesinde sık sık bir araya gelen Ercüment, bir gün Cemile'ye hislerini açar.

"-Seni deli gibi sevdiğimi biliyorsun Cemile!... Uğrunda hayatımı bile fedadan çekinmem!... Eğer nişanlım olmayı kabul edersen, rahatın ve saadetin için elimden gelen her şeyi yapmağa hazırım...

Yüzünün büsbütün sarardığını gördüm. Buna rağmen gülümseyerek:

-Bu fevkalade bir fikir olabilirdi; ne yazık ki bugün için bir kıymet ifade etmez Ercüment!... dedi.

Ruhumdan soğuk bir ürperti geçerek:

-Niçin?... diye sordum.

-Çünkü sen henüz çocuk denecek kadar gençsin!...

-Senden iki yaş büyüğüm!...

Fakat küçüğüm vaziyetindesin... Halbuki beni mesut edecek ve benim mesut edebileceğim erkek tamamen olgun, varlığımı hakkıyla nüfuz ve tesiri altına alabilecek biri olmalıdır...” (s. 73-74)

Cemile, Ercüment’i sevmektedir ama bu sevgi hiçbir vakit zihninde bir aşka dönüşmemiştir. Dönüşebileceğine ihtimal de vermemektedir.

Cemile, artık piyanist olarak değil, şarkıcı olarak gazinoda “Jale” adıyla çıkmaktadır. Ailesinin kötü olan durumu, iyice içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Dolayısıyla buna mecburdur. Ercüment’in bunu üzüntüyle karşıladığını görürüz. Sanatının bu gibi yerlerde heba olacağından duyduğu endişeyi onunla paylaşır.

“-...Maalesef halkımız düşkün olduğu öz musikisini özsüz bir nazarla elden meye, meyden meyhaneye düşürmüş bulunuyor... Bu meyanda onun sanatkarına ne ölçüde kıymet biçeceğini var sen kıyas et!...

-Ben o halktan ne bir kıymet ölçüsü, ne de bir takdir beklemediğini söyledim...

-Fakat, niçin bir parça olsun haysiyet ve itibarını düşünmüyorsun?... Yarınki müzik aleminde yüksek bir sima olduğun zaman, bir vakitler adi bir meyhanede şarkı söylemiş olmaktan, hiç ar ve nedamet duymayacak mısın?...

-Bu meyhane tabirini bir daha tekrarlamanı rica ederim...

-Peki Cemile... Daha başka şeyleri de tekrarlamam... Harekatında tamamen serbest olduğunu biliyorum...” (s. 76)

Ercüment’in sinirini, buna sebep olan olan Cemile’nin yatıştırdığını görürüz. Ercüment, Cemile’nin samimi olduğunun ve onun dostluğunu kaybetmek istemediğinin farkındadır. Bu sebeple onun üzerine daha fazla gitmek istemez. Ama ona o kadar kıymet vermektedir ki, onu bu halde görmüş olmanın verdiği sıkıntıyı görmezden gelmesi imkansızdır.

Cemile, gazinodan kazandığı paranın tamamına yakınını ailesine gönderdiği için; sahne kıyafetleri dolayısıyla Ercüment'e borçlanmaktadır. Ercüment, bu bahsi açmaktan kaçınır.

Ercüment'le Cemile'nin arasındaki bağ her geçen gün kuvvetlenmeye devam eder. Sık sık Ercüment'in kaldığı odada ikisinin çay, kahve fasılları yaptıkları görülür. Özellikle gazinodan döndüğünde, ısınmak ve biraz konuşmak ihtiyacını Ercüment'in yanında gidermek isteyen Cemile, sorunlarını onunla paylaşmakta, onun yanında rahatlamaktadır. Fakat aralarındaki hissi bağa ait herhangi bir söz açmaktan kaçınır.

Günler akıp giderken, Cemile bir gün Ercüment'in odasına oldukça hasta bir vaziyette gelir. Ercüment bunun nedenini sorduğunda; plak çalışması için gittiği yerde soğukta bekletildiğini, yağmurun çok yağdığını, çok ıslandığını anlatır. Ateşi çıkar ve uykuya dalar. Ercüment, başında sabaha kadar bekler.

"Hatları ne kadar muntazam, ifadesi ne kadar zengindi!... Ben onu bu haliyle bütün ömrümce seyretsem yine bıkmaz ve doyamazdım. Bir taze varlığını bu masum uykusu saatlerce beni esir gibi kendine bendetti. Onu seyrettikçe sevdim, sevdikçe bağlandım, bağlandıkça yandım... (s. 85)

Sonradan ortaya çıkan durum ise Ercüment'i hayal kırıklığına uğratır. Cemile her şeyi itiraf eder. O gün plak çalışması için değil, sevdiği adamla birkaç saat geçirebilmek için gitmiştir. Bu adam, ona meyhanede iş bulan kemancı Rasih'tir. Onunla evlenme kararı almışlardır.

"Hiç beklemediğim bu hayal inkisarı havsalaya sığmaz bir facia idi. Bir kabus şeklinde idrak ettiğim bu dakikalar bir rüya değil, hakikatti!... Çılgıncasına sevdiğim Cemilem birkaç saat önce bir başkasının olmuş ve ona bütün hayatını vadetmiş bulunuyordu!..." (s. 88)

Kemancı Rasih, Cemile'yi uzun bir müddet oyalar. Niyetinin evlenmek olmadığı sonradan anlaşılır. Cemile artık bedbaht bir haldedir. Adeta yıldızlaştığı konservatuvarda sınıfta kalır. Herkes bunu hayretle karşılar. O artık, kendine bile yardım edememektedir. Ercüment, evlenme teklifini yineler. Cemile, artık ona layık olmadığını söyleyerek bu teklifi geri çevirir.

Bir gün ailesinin Bursa'ya, çiftliğe, çağırdığı Ercüment; annesinin rahatsızlığı dolayısıyla gitmeye mecbur olur. Fakat giderken Cemile'den bir söz alır. Döndüğünde evlenme teklifini düşünecektir.

Ercüment, döndüğünde Cemile'nin odasını boşaltılmış bulur. Dayısı, Cemile'nin zengin bir kısmet bulduğunu ve onunla birlikte İstanbul'dan ayrıldığını söyler. Ercüment perişan bir halde odasına girdiğinde, Cemile'nin yazmış olduğu bir mektubu ve bir tomar parayı bulur. Cemile her şey için ona teşekkür etmiş ve bu güne dek biriken borcunu bırakıp gitmiştir.

Ercüment, konservatuvarı parlak bir dereceyle bitirir. Ardından kabul edildiği Viyana Konservatuvarından da aynı dereceyi alır. Bunları bir ölçüde Cemile'ye borçlu olduğunun farkındadır. Onunla yaptıkları çalışmalar, Cemile'nin ona geçen hırsı tüm bu başarıları elde etmesine olanak sağlamıştır.

"...Belki hayatta ona rastlamasaydım, başarılarım bu derece parlak olmayacaktı. Kendisinden bana geçmiş bir enerji, aşılanmış bir gayret ve iktidar, ruhuma perçinlenmiş bir müzik aşkı vardı. Her şey bunlar sayesinde vücut bulmuştu." (s. 109)

Ercüment, arkadaşının kendisini ısrarla çağırdığı Elazığ'da, arkadaşının baldızıyla nişanlanır. Hamra, mandolinle ilgilenen kendi halinde bir kızdır. Ercüment'e kısa zamanda tutulmuştur.

Ercüment, Cemile'yi Elazığ'da göreceğini hiç ummamıştır. Cemile'nin güzelliği, Ercüment'in arkadaşı Şefik'in bile diline düşmüştür. Cemile, eşi ve iki çocuğuyla birlikte yaşamaktadır. Eşi, o aralarda şehir dışındadır.

Ercüment, kendini ne olursa olsun Cemile'ye göstermek kararındadır. Bir gün erkenden onu görmeye gider. Cemile de onu gördüğüne çok sevinmiştir. Ercüment, onu gördükten sonra hislerinin bir nebze dahi azalmadığını fark eder.

"...Bizi bugün tekrar karşılaştıran kader, yarın başımızdan bütün haileyi sıyırıp mesut bir güne kavuşmamıza müsait olamaz mı sanki?" (s. 117)

Cemile onu kahvaltıda ağırlamış, sonrasında da Ercüment'in konser verdiği Halk Eğitim Merkezine onu görmeye gitmiştir. Beraber birkaç parça seslendirmişlerdir.

Ercüment, aradan geçen yıllar sonunda bile, Cemile'ye olan tutkusunun hiç eksilmediğini bir kez daha fark eder. Onu eskisi gibi çok sevmektedir. Bunu fark eden Hamra, Ercüment'le yaptıkları İstanbul yolculuğunu yarıda keserek, nişan yüzüğünü ona gönderir.

Ercüment, İstanbul'a döndüğünde pansiyondaki odasında onu bir sürpriz beklemektedir. Cemile ona dönmüştür!

Cemile, her şeyi anlatır. Eşiyle uzun zaman evvel ayrılmışlardır. Çocuklar da kendisinin değil, kaynının öksüzleridir. Ercüment'in kıymetini uzun yıllar sonra anlamış fakat onun nişanlısının düşeceği durumu hesap ederek gerçekleri anlatmamıştır. Ercüment de Cemile'yi yıllardan bu yana unutamamış, her yerde onun suretini aramıştır. Üzüntüleri nihayete eren iki genç, ayrılmamak üzere kavuşurlar.

Kemancı Rasih (*Uykusuz Geceler,* 1945), Cemile'nin sevdiği şahıstır. Onunla birlikte olmuş, ardından evlilik hususunda onu uzun bir müddet oyalamıştır. Kemancı Rasih'in ona sarf ettiği sözleri, biz, Cemile'nin Ercüment'le dertleştiği esnada öğreniriz:

"-Vaziyetinde ne var? Sevişmek için mutlaka bir kanun boyunduruğuna mı girmek lazım?... Ben serbestimi hiçbir şeye değişeceklerden değilim!... dedi.

O zaman teessürden kendimi kaybedecek raddeye geldim. "O halde neden beni evlenmek vaadiyle iğfal ettin?" diye haykırdım. Kanımı donduran bir soğukkanlılıkla: Ben mi seni iğfal ettim?... Hayatının ilk erkeği olduğumu neyle ispat edersin?... demesin mi?... Filvaki hayatımın ilk erkeği olduğunu kendisinden başka hangi insan bilebilirdi?... Bu suale gözlerimin içine baka baka sorabilişi hala bana dehşet veriyor!..." (s. 94)

Kemancı Rasih ile romanın sonuna dek bir daha karşılaşmayız.

Kanuni Tahsin Bey (*Uykusuz Geceler,* 1945), Cemile'nin dayısıdır. İçkiyle arası iyi olan ve meyhanelerde çalışan bir kimsedir.

Nedim (*Balayı,* 1946), Armağan'ın Paris'ten arkadaşıdır. İstanbul'a, onunla ve Talat'la aynı trende dönmüştür. Belli etmemeye gayret etse de Armağan'a aşıktır. Armağan'ın şerefine verilen partide; Armağan'la dans ettikleri esnada

gözlerini ondan alamamıştır. Fakat biz Nedim'in Armağan'a aşık olduğunu; Armağan'ın kamarada uyurken Nedim'in ona sarf ettiği sözlerden anlarız:

"Armağanla yalnız kalan Nedim'in ilk hareketi onu yanağından öpmek oldu.

Hayran bir tavırla:

-Ne güzel uyuyorsun sevgilim!... dedi.

Genç kızı derin derin süzdü. Süratle bir kere, bir kere daha öptü:

-Uyanık olsan bu öpücükleri muhakkak bana pek pahalıya mahal ederdin... Hiç uyanmasan, bütün ömrümce seni baş ucunda beklemekten usanmazdım... Fakat korkuyorum... Çünkü sarhoşum..." (s. 41)

Nedim, olayın failini arayan Armağan'ın Şişli'deki evine gelerek kendisine hesap sormasına pek şaşırır. Onu sadece öptüğünü, ona itiraf eder. Ne var ki, Armağan tarafından bu sorguya maruz bırakılmak onu epey üzmüştür.

Talat (*Balayı,* 1946), Armağan'ın Paris'ten arkadaşıdır. O da Nedim gibi, Armağan'a aşıktır. Motordaki nöbetin kendisinde olduğu esnada, o da hislerini itiraf etmiştir:

"-Senin uykunu seyretmek çok hoş olsa da yanına gelemeyeceğim Armağan... Zira yüreğim dehşetli çarpıyor... dedi.

Ve oradaki bir koltuğa oturarak bir sigara yaktı:

-Bu güzel geceyi kendi hesabına yazık ettin doğrusu... İhtiyatsızlığı pek sevmezsin ama, nasıl yanıldın bilmem ki..." (s.)

Talat da, Armağan'ın sorgusundan aklanmış şekilde çıkar. Sadece, onunla daha çok vakit geçiremediği için üzülmüştür. İçlerinde en temiz, en dürüst kişi olduğunu gördüğümüz Talat'ın, Armağan'ın üzgün ve sinirli olduğunu fark ettiğinde onu yatıştırmak için canla başla uğraştığı izlenimini ediniriz.

Muhip (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Refet Bey'le Muazzez Hanım'ın oğlu ve Zerrin'in ağabeyidir. Yirmi iki yaşındadır. Orman Fakültesinin son sınıfında öğrenim görmektedir. Zerrin'e karşı korumacı bir tavra sahip olduğunu, katıldıkları baloda fark etmemiz mümkündür.

Muhip, Nihat'la yaşıttır. Nihat da onunla aynı fakültede okumaktadır. Aradan geçen beş yıldan sonra, Muhip; Maraş reviri "Köleli Bölge" şefliğine atanırken, Nihat da İzmit reviri Serindere Bölge şefliğine tayin edilmiştir. Nihat'ın Zerrin'le Muhip'i tayin olduğu yerde güzelce ağırlaması, Muhip'i oldukça memnun etmiştir. Zira atandığı yerden pek de memnun değildir.

Üçünün oldukça güzel günler geçirmesinden sonra, Muhip; Zerrin'le Nihat'a önemli bir mevzuyu açar. Hoşlandığı bir kız vardır. Adı Gülbin'dir. Ailesiyle birlikte yaşayan Gülbin'i görmek için Erdek'e gitmek istemektedir. Nihat, bunu duyar duymaz Erdek'e hep birlikte geçmeyi teklif eder. Muhip'in de bu teklife bir itirazı yoktur. Sevinerek yola koyulurlar.

Muhip, Erdek'e vardıklarında Gülbin'in Marmara adasına gittiğini öğrenir. Oradaki akrabalarında bir süreliğine misafir olacaktır. Marmara adasına giden Muhip, onun tekrar Erdek'e gittiğini öğrenir. Nihayet karşılaştıklarında, Gülbin'in ona olan soğuk davranışlarını fark eder. Gülbin, onlarla birlikte yemek yemeye de yanaşmamıştır. Muhip, Zerrin'le Nihat'a karşı büyük bir mahcubiyet duymaktadır. Kendini ifade etmeye çalıştığı konuşmada, üzüntüsü her halinden belli olmaktadır. Muhip'in savunmasını, Zerrin'in Erdek anılarını yazdığı defterindeki satırlar aracılığıyla takip ederiz:

"Onu seviyorum... diye konuştu. Evet, bana ümit vermişti... Hatta daha da fazlasını... Bir ay evveline kadar mektuplaşıyorduk... Bende bir çekmece dolusu mektup var... Bana neden bu türlü davrandığını anlayamıyorum cidden!..

Nihat birden durdu. Gördüğü bir şeyden irkilmiş gibiydi:

-Bu soruyu tam yerinde sordun Muhip... Bak, oradalar işte!..

Nihat'ın gösterdiği yere baktık. Bir bankta birbirine sokulmuş oturan bir çift vardı. Kırmızı bluzla at kuyruğu saçlar, yarı karanlığa rağmen iyice seçiliyordu.

Ağabeyim tıkanırcasına:

-Vay kahpe!.. diye soludu." (s. 203)

Böylelikle Gülbin'in neden Muhip'ten adeta kaçtığı belli olmuştur. Sevdiği kadının tahsilli ve düzgün bir aile kızı olduğunu arkadaşlarıyla her fırsatta paylaşan Muhip, tanık olduğu bu olaydan sonra oldukça bedbaht olmuştur.

Zerrin'le Nihat'ın arasındaki duygusal bağın farkına varan Muhip'in tek isteği kıymet verdiği insanların mutlu oluşudur.

Muhip'in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya herhangi bir bilgi verilmez.

Nihat (*Aşk Hasreti/Kahkaha,*1946), Ferhat'ın kardeşidir. Yirmi iki yaşındadır. Orman Fakültesinde eğitimini sürdürmektedir. Nihat'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, yazarın anlatımıyla ediniriz:

"Ağabeyininkine hiç benzemeyen, fakat ayrıca sempatik bir özellik taşıyan esmer yüzünde dürüst karakterinin ifadesi okunuyordu; gür kestane saçlarıyla aynı renkte olan gözlerinden zeka fışkırıyordu." (s. 10)

Nihat, uzun zamandan bu yana komşularının kızı olan Zerrin'e aşıktır. Fakat henüz tahsilini tamamlamamış olması sebebiyle kendine güvenemediği için, bu hislerinden Zerrin'in haberi olmamıştır. Ağabeyi Ferhat'ın Zerrin'e olan hislerini babasına açtığını duyduğu vakit, Zerrin'e nasıl bağlı olduğunu ağabeyiyle paylaşmak zorunda kalır. O gece, aralarında büyük bir tartışma çıkar. Ağabeyinden yediği tokadın acısını sindiremeyen Nihat, kararın Zerrin'e bırakılması önerisini sessizce kabul eder.

Genç adam, ertesi gün Zerrin'le baş başa konuşmak için çardağa gelir. Geceki durumlarının da tesiriyle, manasız bir cesareti bünyesinde taşımaktadır.

"Nihat, Zerrin'i kollarından tuttu. Gözlerinden taşan acıyı onun içine boşaltmak ister gibi işleyici bir bakışla bir an yüzüne baktıktan sonra, birdenbire kucakladı ve dudaklarından öptü.

Zerrin hiç beklemediği böyle bir davranıştan sonra son derece şaşırmıştı. Kendini sımsıkı saran çelik gibi kollardan kurtulmaya uğraşarak:

-Ne yapıyorsun? Sen delirdin mi?... diye çırpındı.

-Hayır Zerrin, delirmedim... Delirmek için aklımı taşıyan başın varlığı lazım... Senden aldığım bu öpücük, aşkınla yıllardır çarpan yüreğimin tek tesellisi olacak!...

-Neler söylüyorsun rica ederim?...

-Beni iyi tanıdığını sanırım... Şimdiye kadar böyle bir ücrette bulundum mu?... Seni sıkan hiçbir hareketim oldu mu?... Bu dakikada, belki de ebedi bir ayrılık için seninle vedalaşmak üzereyim!...

-Bir yere mi gidiyorsun?...

-Evet Zerrin!...

-Nereye gidiyorsun?...

-İşte bunu sen tayin edeceksin... Ya bir saadet veya felaket yoluna!...” (s. 39)

Nihat, Zerrin’in onunla değil; ağabeyiyle ilgilendiğini anlar. Bunu anladığında, dünyasının adeta başına yıkıldığını hisseder. Zerrin ve ağabeyi için iyi dileklerde bulunduktan sonra yanlarından ayrılır.

Nihat’ın Zerrin’e olan tavırlarının, o günden sonra bir resmiyet ölçüsünü aşmadığını görürüz. Dahası, onun bulunduğu yerlere adımını dahi atmadığını fark ederiz.

Düğüne bir hafta kala, Zerrin; Nihat’ın Muhip’te kalan kitaplarını verme bahanesiyle Nihat’ın yanına gider. Nihat, ona yine soğuk davranmaktadır. Bu durum karşısında öfkesini gizleyemeyen Zerrin’e karşı, uzun bir müddet hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davransa da; sonunda duygularını açığa vurur:

“-Zerrin, ben tarihe karışan değerleri sadece rahmetli anarım... Öldürülen hislerin mezarcılığını da, türbedarlığını da sevmem... Sen de kanamış, dinmiş yaraları deşmekten, küllenmiş sönmüş ateşleri eşmekten sakın... Hayatta herkes layığını bulur ve kıymeti bununla ölçülür... Artık geçmişi hatırlatmakla beni kırmazsın sanırım...

-O halde susayım mı Nihat?...

-Cidden memnun olurum!...” (s. 51)

Nihat’ın, Ferhat’la kısa bir zaman sonra evlenen Zerrin’in bu evlilikten pişman olmaya başladığından pek tabii haberi yoktur. Nitekim, onun tavırlarına bakarak; böyle bir durumun söz konusu olması halinde dahi tavrını değiştirmeyeceğini düşünebiliriz. Zira ağabeyi Ferhat’ın uçağının düştüğü ve

kendisinin bulunamadığı haberini aldığında da Zerrin'e asla yanaşmaya çalışmamıştır.

Nihat, Yüksek Orman Mühendisi çıktığı yaz; Zerrin'le karşılaşır. Bir arkadaşının konserine gittiğini söylemiştir. Zerrin'in de onunla gelmek istemesine itiraz etmez. Bu konseri Jale verecektir. Jale, Nihat'ın eskiden müzik hocası olan Resuhi Bey'in kızıdır. Nihat, Jale'nin ona attığı bakışları yakalayan Zerrin'in içten içe üzüldüğünü fark etmez.

Aradan dört yıl geçer. Nihat, İzmit reviri Serindere Bölge şefliğine tayin edilmiştir. Muhip, onu ziyaret etmek ister. Bu ziyarete Zerrin'in de iştirak etmesini teklif eder. Sevinerek bu teklifi kabul ettiğini gördüğümüz Zerrin'in, Nihat'a her geçen gün daha da hayran olduğunu görürüz. Nihat soğukkanlı ve kabiliyetlidir. Çıkan bir yangına büyümeden müdahale etmiş, yaralanmasına rağmen bunu büyütmemiştir. Serindere'ye tayin olduğu günden bu yana orayı kendisinmiş gibi sahiplenmiştir. Bu durum çalışanların da dikkatini çekmiştir. Nihat'ı pek sevmektedirler.

Bir gün öğleden sonra baş başa otururlarken; Zerrin, Nihat'a olan hislerini anlatmaya başlar. Nihat onu önce susturmak istese de, bunda başarılı olamaz. Onu sakin bir tavırla dinledikten sonra, içinde beş yıldır taşıdığı öfkeyi genç kadının yüzüne vurur:

"-Acaba mesleğimin hangi gösterişi bugün sana cazip geldi de böyle bir fikir ilham etti?.. dedi. Bu yeşil ormanlar seni mavi denizlerden daha çabuk bıktırabilir!... Parlak bir üniformanın bir mevsimde silindiği gözünde, bir ormancı rozetinin ne değeri olabilir?...

Bu sözlerden irkilen Zerrin, Nihat'a teessüfle baktı:

-Bana hakarette bu kadar ileri gideceğini ummazdım... Bu sözlerin beni ne kadar yanlış anladığını ortaya koyuyor...

-Demek hakikaten bir de beni denemek istiyorsun?... Bugün serbest olsan da ben bundan kaçınırdım Zerrin... Senin yapacağın seçime güvenebilmek için insanın ya çılgın, yahut da eceline susamış biri olması lazım!..." (s. 114-115)

Zerrin'in bu konuşmanın bitiminde Nihat'tan uzaklaştığını görürüz. Nihat ise takındığı sert tavra rağmen, Zerrin'i halen çok sevdiğini kendi kendine itiraf eder. Aradan fazla zaman geçmeden, ikisinin de aşka yenildiğini görürüz.

Muhip'in, kız arkadaşını görmek için Erdek'e gideceğini bildirmesinin akabinde, Nihat ve Zerrin de bir değişikliğe ihtiyaçları olduğunu düşündükleri için onunla beraber gitmeyi teklif ederler.

Romanın ikinci kısmı, Zerrin'in anı defteri üzerinden ilerler. Erdek anılarını satır satır tutan genç kadının, Nihat'la sokaklarda çekingen iki aşık gibi dolaştıklarını yazdığı satırları okuruz.

Erdek dönüşü İstanbul'a, yalıya, dönerler. Ferhat'ın aniden geldiğini gören Nihat ve Zerrin, oldukları yerde kalakalırlar. Onun tüm olan biteni anlatmasını dinledikten sonra, birbirlerini sevdiklerini itiraf ederler. Ferhat'ın tehdidine rağmen, birbirlerinden ayrılmazlar.

Nihat, sevdiği kadınla ağabeyini birlikte gördüğünde yaşadığı hayalkırıklığını, uzun bir müddet benliğinden atamamıştır. Senelerce itiraf etmekten korktuğu bir sevgiye bir başkasının malik olması onu yıkmıştır. Sevgisinin büyüklüğünün anlayamayan Zerrin'e olan kırgınlığını, tam beş yıl sürdürmüştür.

Nihat'ın Zerrin'e olan tavrının sebebinin, sadece onun ağabeyinin eşi olmasına bağlayamayız. Zira Nihat, Ferhat'la tartıştığı o gün onu hayatından çıkarmıştır. Ferhat'ın kaybolduğu haberine dahi bu yüzden çok da üzülmediğini görürüz. Seneler sonra dönen ağabeyini soğuk karşılaması da bu yüzdendir.

Kudret Bey (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), ressamdır. Hiç evlenmemiştir. Kız kardeşi, eşini kaybettikten sonra iki kızıyla Kudret Bey'in yanına sığınmıştır. Çok kısa bir süre sonra da kalp krizi geçiren kız kardeşi, hayatını kaybetmiştir. Kudret Bey, o günden sonra kardeşinin ikiz kızları olan Nemide ile Jülide'ye sahip çıkmış; onları bir baba şefkatiyle sarıp sarmalamıştır.

Kudret Bey, iki yeğeninin maddi manevi yükünü; geçim sıkıntısı çektiği halde üstlenmiştir. Onların heba olmasına gönlü razı gelmemiştir. Kudret Bey'in yaptığı fedakarlıkları, biz, yazarın anlatımıyla öğreniriz:

"...Çocukları iyi yetiştirmek için her hususta fedakarlık gösterdi. Kendi midesinin boşluğunu, sırtının çıplaklığını düşünmeden bütün kazancını bu uğurda harcadı. Onları yatılı okullarda okuttu. İyi giydirdi, temiz gezdirdi." (s. 14)

Kudret Bey, geçen yıllarda refaha ermek şöyle dursun; kızların masrafları daha da arttığı için borçlanmaya başlar. Nemide ile Jülide okulu bitirdiklerinde, uzun bir müddet iş bulamazlar. Bir süre sonra Jülide, İzmir'in Buca ilçesinde; özel bir ilkokulda öğretmen kadrosunda yer almayı başarır. Kardeşi Nemide de Heybeliada'da oturan zengin bir ailenin küçük çocuklarına haftada iki gün matematik dersi vermeye başlamıştır. Böylelikle Kudret Bey, biraz olsun rahatlamıştır.

Jerfi Erişen (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948) avukattır. Nemide'nin matematik dersi verdiği küçüklerin ağabeyidir. Jerfi'nin Nemide'ye olan yaklaşımının, genç kadını oldukça mutlu ettiğini görürüz.

"...bu genç avukat daha ilk görüşte genç kızın sempatisini kazanmış bulunuyordu. Onun kendisine karşı aldığı tavır ve gittikçe artırdığı ilgi ise, saf kalbinde yavaş yavaş bir aşk filizi yeşertmeye başladı..." (s. 15)

Jerfi'nin bir gün, dersini bitirdikten sonra köşkten ayrılan Nemide'nin peşinden gelerek; ona niyetinin ciddi olduğunu ve onunla evlenmek istediğini söyler. Genç kadın bu teklifi mutlulukla karşılamış, yine de dayısının izninin alınmasını uygun bulduğunu söylemiştir.

Jerfi ile Nemide, aile büyüklerinin rızasını aldıktan kısa bir süre sonra nişanlanırlar. Nikah günlerine az bir zaman kala, Nemide'ye Şahper isimli bir kadından mektup gelir. Şahper, Jerfi'nin metresi olduğunu iddia etmekte ve ondan asla ayrılmayacağını yazmaktadır.

Nemide bu mektuptan Jerfi'ye bahsedince, Jerfi'nin kahkahalarla güldüğünü görürüz. Jerfi, bu mektubu yazan kadını kesinlikle tanımadığını ve bunu yapan kişinin düşmanlarından biri olabileceğini söyler. Fakat bu sözleri sarf ederken, Şahper ile kısa bir zaman sonra suçüstü yakalanacağını hesaba katmaz. Şahper'in Nemide'ye ikinci mektubu yollayarak, ikisini şayet baş başa görmek isterse mektuptaki adrese gelmesini yazdığından, Jerfi'nin pek tabii haberi yoktur. Bu olay sonucunda, nişanları bozulur.

Jerfi, Nemide ile aylar sonra İzmir Palas'ta düzenlenen baloda karşılaşır. Nemide, kendisine Jülide olarak tanıtılır. Onun Nemide olduğundan pek tabii haberi yoktur. Nemide'nin, eşi Şemsettin Güçlü ile beraber kazada hayatını kaybettiğini sanmaktadır. O kazada hayatını kaybeden kişinin aslında onun kardeşi Jülide olduğunu bilmemektedir. Bu sebeple, Nemide'nin Jülide olduğu konusunda ikna olur.

"İçinden; "Evet, dedi. Onun kardeşi.. Fakat ne müthiş benzeyiş! Tıpkı Nemide... Ben onların bu derece birbirinin eşi olduğuna katiyen inanmazdım..."

Jerfi, Jülide'yi hiç görmemişti. Yalnız o zamanlar iki kız kardeşin bir arada çekilmiş fotoğraflarını gözden geçirirken, o inanılmaz derecedeki benzerliğin bir resim hilesi olduğuna hükmetmişti.

Şimdi, birkaç ay evvel ölen eski nişanlısını canlı olarak karşısında bulduğu bu anda, inancının iflas ettiğini görüyordu." (s. 29-30)

Jülide olduğunu düşündüğü Nemide'yi görmesi, Jerfi'nin hislerini tekrar alevlendirmiştir. Nemide ise bu durumdan adeta korkmuş, kısa bir süre sonra arkadaşlarına rahatsızlandığını öne sürerek balodan erken ayrılmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Jerfi ise kendisiyle vedalaşan Nemide'nin peşinden geleceğine dair kendine sessizce söz verir.

Nemide, okullar tatil edilip de dayısının yanına döndüğünde, Jerfi'nin dayısıyla konuşmaya geldiğini öğrenir. Bu habere pek sinirlenir. Jerfi, Kudret Bey'e suçsuz olduğunu ve yanlış anlaşıldığını uzun uzun anlatmıştır. Nemide ise onun yalan söylediğini ve bir daha atölyeye adım atmasını istemediğini dayısına belirtir.

Ne var ki Jerfi, Kudret Bey'in dışarıda işlerinin olduğunu bildiği bir gün, atölyeye gelir. Nemide'nin karşı koymasına rağmen, kendini müdafaa etmeye gayret eder.

"-Kardeşiniz benim idealimdi... Onu bütün kalbimle sevmiştim... Kendisini kaybetmekle dünya başıma yıkıldı. Bir yıldan beri hayatım altüst... Onu unutmama imkan yok... Derken birdenbire karşıma siz çıktınız. Baştan ayağı Nemide'nin bir modeli, bir kopyası... Hayır... Tamamen kendisi olan siz... Jülide Hanım rica ederim beni sonuna kadar dinlemek sabrını gösterin! Sizi İzmir'deki baloda ilk gördüğüm geceden beri aklım başımda değil! O gece bana hayatın

tekrar güleceğini sezdim... Ve sevgilimin canlı bir örneği olan sizin varlığınızda kalbimdeki büyük yaranın şifasını bulacağımı anladım. Bugün saadetimi yeniden kazanmak yolunda hayatımı bile tehlikelere atabilecek durumdayım...” (s. 43)

Jerfi, ne söylerse söylesin onu affetmek niyetinde olmadığını ifade eden Nemide’ye, hiç değilse onu arada sırada görmek tesellisinden kendini mahrum etmemesini rica eder. Bunun kabul edilmesi üzerine, atölyeden mutlu ayrılır.

Jerfi, verdiği sözde durur. Hareketlerinde hiçbir taşkınlık olmadığı gibi, ona olan tavırları da son derece ciddi ve ölçülüdür. Bu davranışıyla Nemide’nin ona giderek tutulduğunun farkındadır. Beraberce geçirdikleri vakitler, Jülide olarak bildiği Nemide’nin gözünde onu tekrar yüceltir. Nihayet dans ettikleri bir akşam, ikisi de birbirlerinin kalp atışlarına kulak vererek, ortamın büyüsüne kendilerini kaptırırlar.

“Pek güzel uyuşmuşlar, hareketleri hiç aksamadan dönmeye başlamışlardı. Nemide bazen onu sıcak yanağını yüzüne o kadar yakın, ateşli nefesini o derece kulağının dibinde buluyordu ki, bir an için kendinden geçecek gibi oluyordu. Her ikisi de baştan ayağa his kesilmiş olarak, elleri birbirine kilitli, gözleri yarı kapalı döndüler, döndüler... (s. 49)

Jerfi o günden sonra sık sık Nemide’yi görmeye gelir. Üstelik bunu vaktinin kısıtlı olduğu zamanlarda dahi yapmaktan çekinmez.

“...Hislerimin dürüstlüğüne seni inandırabilmek için hayatımı vermekten çekinmezdim. Hiç değilse bana teselli bulabileceğim bir ümitçik bırak! Bütün ömrümce seni beklerim...” (s. 52)

Nemide, Jerfi’nin aslında onu değil; kardeşini sevdiğini ona söylese de Jerfi’yi ikna edemez. Genç avukat, yeşil gözlü güzel bir kumrala tutulduğunu, bu güzelin adının Nemide yahut Jülide olmasının hiçbir önemi olmadığını ifade eder. Böylelikle, direnci kırılan Nemide ile nişanlanırlar. Onun bir an evvel okula istifasını vermesini isteyen Jerfi, beraber olacakları günü iple çekmektedir.

O gün Karşıyaka’da bir duruşması olan Jerfi, işi bittikten hemen sonra Nemide’nin yanına; Buca’ya gelir. Onun, mutluluktan adeta uçtuğunu görürüz.

“-“Bana verdiğin mutluluğun büyüklüğünü asla tahmin edemezsin Jülidem” diyerek onu omuzlarından tutup kendine çekti. Günlerden beri adeta kendimde

değilim!.. Sabahlara kadar açık kalan gözlerimde hayalini göz bebeğim gibi yaşatıyorum. Seni bütün bir ömür boyunca sevebilmek ne tatlı şey.. Sevgilim, bu mutlu gerçeği bana sen de tekrarla. Beni sevdiğini, yalnız benim olacağını tekrarla..

"Jülide", zümrüt korunun esrarını yansıtır gibi derinleşen yeşil gözlerinin en etkili bakışıyla onun gözlerinin içine baktı:

-Bundan şüphe mi ediyorsun Jerfi?..

-Artık o kinler, o isyanları seni benden uzak tutan bütün o hicranlar, hepsi, hepsi bitti değil mi?..

-Evet... Hepsi bitti..." (s. 62-63)

Jerfi'nin, nikah muamelesinin bir an evvel yapılması için Nemide'ye baskı yaptığını görürüz. Nemide de bir an evvel onunla saadet yoluna girmeyi arzulamaktadır. Duygularına inandığı Jerfi ile artık çok mutludur.

Jerfi, aldığı bir telgraf üzerine İstanbul'a döner. Annesi, Jerfi'nin babasının hasta olduğunu ve acele gelmesini yazmıştır. Jerfi giderken, Nemide'ye içinde önemli evraklarının bulunduğu bir çantayı Karşıyaka'dan almasını ve görüşecekleri güne kadar onu muhafaza etmesini rica eder.

Bir gece, okulda yangın çıkar. Nemide, alevlerin arasında kalır. Jerfi'nin ona emanet ettiği çantayı yangından kurtarmaya çalışırken bayılır. Fakat, hiçbir şey eskisi gibi olmaz. Nemide'nin son vaziyetine, Doktor Hüsrev'in Jerfi'ye izahat verdiği esnada vakıf oluruz:

"-... hamdolsun yaşıyor. Fakat o uğursuz gecenin bence en ağır yaralısı bu kızcağız... Yüzünü güç tanırsınız... Ateş bütün saçlarını kavurmuş, kaşlarını ve kirpiklerini yakmış. Bunlar önemli değil, ama asıl korktuğumuz şey, gözlerinin hala görmeyişi...

Jerfi bir ölü gibi sararak:

-Aman doktor, ne diyorsunuz?!.. diye bağırdı.

-Biz elimizden gelen her şeyi yaptık oğlum. Hayatının kurtulmuş olduğuna sevinmekteyiz... Buna şükrediyoruz." (s.77-78)

Jerfi'nin, doktorun ve arkadaşı Hüsrev'in şaşkın bakışları karşısında; Jülide'nin yanına gidemeyeceğini, onu bu vaziyette görmeye dayanamayacağını söyler. Jülide'nin yüzünün sarılı olduğunu ve hiçbir şey görmeyeceğini söyleyen Hüsrev de Jerfi'yi ikna edemez.

Nemide'nin ardı ardına geçirdiği operasyonlar başarıyla sonuçlanır. Hem gözleri açılmış, hem de yüzünde hiçbir yara izi kalmamıştır. Bir gün, dayısı Kudret Bey'le konuştukları esnada, dayısı; Jerfi'nin onu pek sevdiğini, bu hareketine anlam veremediğini söyler. Onun bu sözüne en güzel karşılığı Nemide verir.

"-Bana ilk ihanet ettiği zaman da beni pek çok seviyordu! dedi." (s. 83)

Aradan aylar geçer. Nemide, Jerfi'nin yazıhanesine gider. Jerfi onu görünce gözlerine inanamaz. Onu ne kadar sevdiğini tekrarlasa da, Nemide'nin yumuşamaya niyeti yoktur.

"-...Ben, güzelliği mahvoldu diye nişanlısını bırakarak kaçan bir adam tanıyorum. Şimdi bu kalpsizliğini bu yufka yüreklilik şeklinde göstermek içi diller döken o adam, felaketten iki gün evvel de sevdiği kıza yana yakıla sadakat yeminleri etmişti...

-Ben yeminime sadık kaldım, Jülide... Seni hala bütün kalbimle seviyorum...

"Jülide" birden ayağa kalkarak Jerfi'nin karşısına geçti:

-Şüphesiz... Çünkü yüzümde tahmin ettiğiniz şekilde bir kusur göremeyince, beni tekrar elde etmek hevesiniz uyandı değil mi?.." (s. 105)

Jerfi'nin kendini savunmak için sarf ettiği sözler, Nemide'nin daha da sinirine dokunur:

"Bütün tasam senin içindi. Bana yüzünün o halini göstermek istemediğini ve seni gördüğüm anda duyacağın ıstırabı düşündüm. Sana öyle bir an yaşatmaktansa, bağrıma taş basmayı tercih ettim." (s. 105)

Nemide; Jerfi'nin hayatından, kimliğiyle ilgili gerçeği açıklayarak sonsuza dek çıkar.

Statüsünün ve hoş sohbetinin getirisiyle toplumda güzel bir yer edinen Jerfi; sevgiyi, aşkı ve güzelliği sevgilisinde arama hatasına düşmüştür. Jülide'nin içinde bulunduğu durumdan ötürü üzgündür. Fakat karşısında eskisi gibi güzel bir kadın göremeyeceği düşüncesi, onu nişanlısıyla iletişim kurmaktan men etmiştir. Karşısına aylar sonra çıkan nişanlısına, onu çok sevdiğini söylemeye devam etmesi de kabul görmemiştir. Nemide'nin bilmediği husus, Jerfi'nin de onun kadar acı çektiğidir.

"Aylardan beri çektiği acılar, geçirdiği buhranlar onu bambaşka bir insan yapmıştı. Hüsrev'in devamlı ısrarlarıyla nihayet kanıp katıldığı bu gece alemi, onun avunmak yolunda başvurduğu son çare idi. Taparcasına sevdiği Jülide'den ayrı yaşadığı her gün onu daha derin yeise salıyor, vicdanındaki azabı azdırıyor; fakat sonra ona dönmek için zerre kadar cesaret bulamıyordu." (s. 89)

Ne var ki, hasta yatağında nişanlısının ilgisine muhtaç olan ve aralarındaki sevginin; sevginin en yücesi olduğuna inandırılan bir adam tarafından bırakılan Nemide, alması lazım gelen kararı almıştır. Bu noktada Jerfi'nin kendini müdafaa etmeye çalışması beyhudedir.

Bülent Pulater (*Aşk Rüyası,* 1949), memleketin en ünlü romancısı olarak bilinmektedir. Bülent, babasından kalan ve senede birkaç defa uğradığı dağ köşkünde vakit geçirmektedir. Bir gece göl kıyısında yürüyüşe çıktığı vakit, gölde yüzen genç ve güzel bir kadın dikkatini çeker. Kısa bir süre sonra kıyıya çıkan ve bornozunu arayan genç kadın panik halindedir. Bülent, bu güzel kadına ardı ardına kompliman yapmaktan çekinmez.

"-Güzel peri... Sen bu mehtabın nurundan mı yaratıldın?..." (s. 24)

Kadının ürkek ve sinirli olan tavrı, Bülent'in sakinliğine ve hayranlık dolu sözlerine ket vurmaz. Bülent, genç kadının bornozunu kurdun götürdüğünü söyleyerek, eşyasını bulmasını sağlar. Bu arada etkileyici sözlerine devam etmektedir:

"...Bu ormanlara, bu göle, bütün bu cennete böylesine sahip görünen siz kimsiniz?" (s. 25)

Genç kadın, Bülent'in her komplimanını ve sorusunu öfkeyle karşılar. Bülent, yolların ıssız ve tehlikeli olduğunu öne sürerek; ona refakat etmeyi teklif eder. Bu teklifi kabul edilmez. Bülent, hızlıca giden kadının ardından hiçbir şey

yapmaz. Sakince yürüyüş yapmayı sürdürür. Nihayet köşkten içeri girdiğinde, ondan daha evvel köşke girmiş ve camdan ona bakan bu genç kadının farkında bile değildir.

Ertesi sabah, olayın gizemi çözülür. Genç kadın, eşiyle beraber Bülent'in dağ köşkünü kiralamıştır. Bülent'in bu durumdan sabah haberi olmuştur. Genç kadınla salonda karşılaşan Bülent, ondan özür dilemeye girişir:

"-Akşamki küstahlığımdan dolayı affınızı dilerim hanımefendi, dedi. Yeni kiracımız olduğunuzu öğrenmekle, size karşı utancım iki kat oldu... Hatamı geç anlamış bulunuyorum..." (s. 29)

Leman ise karşısında duran bu göz alıcı gence ilgiyle bakmaktadır. Bülent'in muntazam bir görünüme sahip olduğunu biz, Leman'dan öğreniriz.

"...Gece gözü ile fizyonomisini pek iyi seçemediği bu adam, yirmi dokuz-otuz yaşlarında kadar, kumral ve çok yakışıklı bir gençti. Beyaz pantolonu üstüne ince yünlüden bir lacivert spor ceket giymiş, bu ceketin üzerine ipek frenkgömleğinin yakasını devirmişti. Elinde bir kırbaç, ağzında bir pipo vardı." (s. 29)

Bülent, kendini Leman'a tanıtır. Leman, dördüncü kez okumaya hazırlandığı "Dost Yüzlü Düşman"ın yazarının karşısında duran adam olduğunu öğrendiğinde şaşırır. Bülent onun bu şaşkınlığıyla eğlenir.

"-Şüphesiz beni yaşlı başlı birisi sanıyordunuz!... Doğrusunu itiraf etmek gerekirse, ünlü ressam Naim Ergenekon'un eşini de ben bu kadar genç ve bu derece güzel tasavvur etmemiştim... Nitekim bu gafletimi, geceki cüretkarlığımla ispat etmiş bulunuyorum...

-Ah! Bu bahsi bir daha anmayın... Bunu sizden yalvarırım. Sizinle bu şekilde tanışmak bana azap oldu..." (s. 29-30)

Oldukça kibar, nezaketli ve sözcüklerini özenle seçen bir adam olan Bülent; Leman'ın Paris'te açılacak olan milletlerarası bir sergi için Naim'in hazırladığı büyük esere onun modellik yaptığını öğrenince, yine ona iltifat etmekten çekinmez:

"-Sanatçı için, sanat eserine estetik bahşedecek hazineyi keşfetmektedir hüner!... Sizi model seçmek ilhamıyla ressama şaheserinin müjdesi gelmiş bulunuyor. Onu şimdiden tebrik etmeli!... (s. 31)

Naim'le de tanışan Bülent, kibarlığıyla onun da gönlünde taht kurar. Üçü beraber, keyifli bir sohbet eşliğinde kahvaltı yaparlar. Naim'le Leman kahvaltıdan hemen sonra çalışmak için Bülent'in yanından ayrılırlar.

Leman "Aşk Rüyası" için yarı çıplak poz vermektedir. Bu detayı kahvaltıda Bülent'le paylaşmak istememiştir. Bunun sebebi de onun kendisini bir gece evvel gölde çırılçıplak gördükten sonra, bir de tablo için modellik yaparken benzer bir durumda düşünmesini istememesidir.

Ne var ki Bülent, tam da çalışmalarının en yoğun olduğu ana denk gelir. Leman'ın çığlık atarak doğrulmasının yanında, Naim oldukça rahattır. Naim, Bülent'in de bir sanatçı olduğunu söyleyerek Leman'ı teskin etmeye çalışırken; Bülent, Leman'ın yorgun olduğunu gözlemleyerek onları doğada vakit geçirmeye davet eder.

Bir akşam sohbetleri esnasında; Leman, Bülent'ten bir müzik ziyafeti rica eder. Bülent'in sadece biraz piyano bilgisi olduğunu söyledikten hemen sonra Chopin'in Polonez'ini çalması, sadece Leman'da değil; Naim'de de hayranlık duygusu uyandırır. Bülent, bu kabiliyeti karşısında adeta kendinden geçen Leman'a beraber çalmayı teklif eder.

"Şimdi List'in meşhur rapsodisini çalıyorlardı. Kaç defa elleri birbirine değdi. Her temasta göz göze geliyorlar ve derin bir vecd içinde birbirlerine gülümsüyorlardı." (s. 43)

Birkaç gün boyunca şehir dışından gelen yatılı misafirlerini ağırlayan Bülent, kalabalık ve keyifli bir ortamda olmaktan ötürü son derece mutludur. Naim ve Leman'ın da hayatlarından memnun olması, onu rahatlatır.

"...ilk günlerde rahatsız edilmeleri endişesine düştüğü kıymetli kiracılarının, bilakis arkadaşlarıyle böyle candan kaynaşması karşısında büyük bir memnuniyet göstermekte idi." (s. 45)

Bülent o gün misafirlerini şehre uğurlarken, Leman da aynı şekilde Naim'i şehre yolcu eder. Leman, Bülent'in misafirlerini uğurladığı için üzgün olduğunu

düşünürken; Bülent onunla yalnız kalır kalmaz komplimanlarına kaldığı yerden devam etme derdindedir.

"-Sizinle bir dakikalık sohbet zevkini, o çeşit eğlencelerin bin saatine değişmem. Esasen sizi birtakım inhisara sokmuş olduğumuz için de üzülüyordum. Mesela, gölde rahat bir banyo alamıyordunuz. Bir lahza suya dalıp çıkabilmek için, şafak vakitlerinde tatlı uykunuzu feda etmek zorunda kaldığınızı sanıyorum." (s. 46)

Bülent, tam da o an gölde beraberce yüzmeyi teklif eden Leman'ın istediğini kabul eder. Kısa bir süre sonra, kendilerini göl kıyısında bulurlar.

"...Leman, çağla bademi rengindeki mayosu içinde bir filiz kadar taze ve zarifti. Bülent'e gelince, Apollon'u kıskandıracak ve hakikaten pulattan denebilecek bir vücuda sahipti. İkisi de suya dalmaya hazır vaziyette idiler." (s. 48)

Beraber geçirdikleri dakikalarda, Bülent'le Leman iyiden iyiye birbirleriyle yakınlaşırlar. Sohbetleri sürerken, Bülent de avucunun içi gibi bildiği yerdeki tehlikelere karşı Leman'ı uyarmaktadır:

"-Burası çok sığdır. Ayaklarınızı bir şey kesmesin, dikkat edin! diyerek Bülent, Leman'ı ihtiyata davet etti.

Gerçekten kıyıdan on beş yirmi metre kadar uzakta ayakları yere değmişti. Elele tutuşarak yavaş yavaş yürüdüler ve sudan çıktılar." (s. 49)

Koruluğa doğru yürüdükleri esnada, Leman'ın eli kesilir. Bülent'in tatlı sözlerle kesiğe bir öpücük kondurması, Leman'ın elini çekmesine neden olur. Bir an evvel köşke dönmek istediğini söyler.

Öğle yemeğinden sonra, Bülent'le Leman çalışma odasına geçerler. Bülent'in, kitapları arasındayken farklı bir havaya bürünmesi, yazar tarafından ifade edilir.

"Genç romancı, Leman'a yer gösterdikten sonra, kendisi de geniş bir pencereden bütün gölün ve ormanın manzarasını gören yazıhanesi başına geçip oturdu. Dışarıda herhangi bir sportmen gençten farksız olduğu halde, kitapları arasında adeta olgunlaşıyor, dehasının nuru geniş alnını parlatıyordu." (s. 51)

Bülent, sohbetleri esnasında Leman'ın; yeni eseriyle alakalı ona sorduğu soruları itinayla geçiştirir. Hatta bu konuda ona soru sorulması dahi onu sıkmış gibi görünmektedir. Onun bu vaziyetini fark eden Leman, Bülent'in neden böyle davrandığını merak etse dahi bu konuyu üstelemez.

Naim için alabalık tutmak üzere köşkten ayrılıp gölde sandalla gezdikleri esnada, Bülent, Leman'a çok yakında veda edeceğini söyler. Genç kadın bu isteğin sebebini sorgulasa da Bülent bu konuda da bir açıklama yapmaktan kaçınır. Hatta bir daha köşke dönmemeye karar verdiğini de sözlerine ekler.

Öğlen saatlerinde çıkan fırtına, akşama doğru onları esir alır. Eve döndüklerinde, yakaladıkları balıkları emektar Murat Ağa'ya verip ardından da salona geçen Bülent'le Leman, tekrar bir klasik müzik yolculuğuna çıkarlar. Leman'ın isteği üzerine Weber'in "Orage" adlı eserini çalan Bülent, Leman'ın gözyaşlarına boğulduğunu görünce çalmaya devam etmek istemez. Kısa bir süre sonra yatışan Leman, gecenin ilerleyen saatlerine kadar Bülent'le vakit geçirir. Leman, Bülent'in parçayı çok güzel çalmasından etkilenmiştir.

Bülent, neden gitmek istediğini ilerleyen dakikalarda Leman'a itiraf eder:

"-Sizi göl kenarında ilk defa gördüğüm o gece bana hakikaten mehtabın nurundan yaratılmış esatiri bir peri gibi görünmüştünüz... O ilk tesirle altüst oldum. Geçen her gün beni bir parça daha sizin esiriniz vaziyetine getirdi… Haksız olduğumu biliyorum... Fakat sizi seviyorum... Deli gibi seviyorum..." (s. 61)

Genç kadının da aşkını Bülent'e itiraf etmesini takiben, geceyi birbirlerinin kollarında geçirirler.

"Bülent:

-Doğru söyle, hiç pişman değil misin? diye sordu.

-Asla! Zerre pişman değilim...

-Beni sevdiğini bir kere daha tekrarlar mısın?

-Seni bütün ruhumla seviyorum. Bütün ruhumla.....

Dudakları yeniden ihtirasla birleşirken dışarıdan gecenin karanlıkları içinden bir klakson sesi aksetti.

İkisi birden sıçrayıp oturdular. Leman:

-Odur, dedi. Çabuk git Bülent, çabuk...” (s. 63)

Bülent, ertesi gün Leman’ı alt katta görünce odasına gelmesi için yalvarır. Akşama geleceğinin sözünü verene kadar da genç kadını bırakmaz. Akşam söz verdiği gibi odasına gelen Leman’la şafak sökene kadar beraber vakit geçirirler. O günden sonra buluştukları akşamları, gündüzler de takip eder.

“...Ressamın müsamahasından istifade ederek ya sandalla, yahut da yüzerek o ıssız köknar korusuna gidiyorlar; orada çadır vaziyeti almış olan ağaçların kuytu köşelerinde birbirinin oluyorlardı. (s. 69)

Böylelikle bir mevsim geçer. Bir sabah kütüphanede otururlarken durumları hakkında artık bir karar vermek zorunda olduklarını söyleyen Leman, Bülent’in ona hayatının istikametinden şaşmaması gerektiğini söylemesiyle yıkılır. Bu düşüncenin ardında gizlenen bir gerçek vardır. Bülent önce bu sırrı söylemek istemez, fakat genç kadının ısrarları sonucunda açıklamak zorunda kalır.

“-Pekala! dedi. Nasıl olsa seni kaybedecek değil miyim? Hakkımda daha kötü şeyler düşüneceğine, gerçeği bilmen elbette doğru olur. Sana her şeyi itiraf edeceğim. Yalnız bu sırrımı ölünceye kadar saklayacağına dair bana söz veriyor musun?

-Elbette Bülent! Senin sırdaşın olurum ve ne büyük bir günahın da olsa, seni affederim...” (s. 72)

O zamanlar henüz on altı yaşında olan ve liseyi bitirme imtihanlarını yeni veren Bülent, babasının birlikte tatil yapma fikrini oldukça mutlu karşılar. Bülent’in babası, ünlü romancı Şehabettin Mahir’dir. Bülent, üvey annesi ve kardeşleri olmadan babasıyla vakit geçirecek olmanın sevinci içindedir. Üstelik, babasının gittikleri yerde ona bir sürprizi vardır. Evdekilerden gizli olarak bir köşk yaptırmıştır.

Bu köşkte oldukça mutlu günler geçiren baba oğul, sıklıkla da dertleşirler. Son eserinin üzerinde dört senedir uğraşan Şehabettin; oldukça yorulduğundan, bu eserin büyük bir ses getireceğine inandığından bahseder.

Bir akşam, köşkün bulunduğu yolda bir kaza meydana gelir. Kazada bir kadın yaralanmıştır. Babası ile Bülent, yaralıyı köşke taşırlar. Bu yaralı kadın,

kendine gelir gelmez sorguya başlar. Bülent'ten, babasının ünlü yazar Şehabettin Mahir olduğunu öğrenir. Son romanının yazıldığı müsvedde kağıtlara kimseye sormadan uzanır ve yazılan satırları ilgiyle okumaya başlar. Bu okumayı gece geç vakte dek sürdürür. Bülent gece bir ara uyandığında, kadının Şehabettin Mahir'e bağırdığına şahit olur. Güya, Şehabettin Mahir eserinde bu yabancı kadının hayatını ele almıştır. Halbuki bu kadınla daha evvel bir araya gelmişliği bile yoktur. Müsveddeleri kadının elinden alarak yazıhanede bir çekmeceye kilitler. Fakat kadının sabahleyin bir şekilde bu müsveddeleri çalarak gitmesini hesaba katmaz. Bu yabancı kadın, sabah vapura binip oradan çoktan uzaklaşmıştır. Araştırmaları sonucunda teknenin battığını da öğrenirler.

"Böylece, babamın yıllarca alın teri ve göznuru ile meydana getirdiği şaheseri denizlerin dibine gömüldü gitti... Bunun üzerine babacığım da iflah olmadı: Zalim bir felç onu bir hafta içinde alıp götürdü..." (s. 83)

Gerçek, sonradan anlaşılır. Bu tuhaf kadın müsveddeleri çalmamış, sadece yerlerini değiştirmiştir. Kütüphanedeki eski mecmuaların arasından çıkan bu müsvedde kağıtlar, Bülent'in kafasında şeytani bir düşünce oluşmasına neden olur. Babasının eserini kendi eseri gibi lanse edecektir. Elde edeceği müstakbel şöhretin hazzı onu bu yola itmiştir.

Bülent, anlattıkları karşısında hayrete düşen Leman'ın onu terk edeceğini düşünürken, ona destek çıkmasına bir hayli şaşırır. Ne de olsa bu itiraf, sahtekarlığını sevgilisine ilan ettiği bir itiraftır. Kocasının kendi alın teri ve bileği ile kazandığı şöhretini düşünüp kalbini yoklayan Leman, ne olursa olsun, Bülent'i hayatından çıkaramayacağına kanaat getirmiştir. Naim'e bir sabah Bülent'le olan ilişkisini itiraf ederek, ondan ayrılır.

Aradan iki yıl geçer. Bülent, Leman'la birlikte içkili ve saatler süren gece alemlerinde boy gösterir. Bu alemlerin Bülent'in hoşuna gittiği açıktır fakat aynı şeyi Leman için söylemek mümkün değildir.

Bülent'le Leman, katıldıkları bir baloda Naim'le burun buruna gelirler. Naim bu baloya arkadaşı Orhan'la beraber gelmiştir. Naim onları görür görmez baloyu hızlıca terk ederken, olan bitenin farkında olmayan Orhan; Bülent'in yanına gelir. Ondan bir röportaj sözü alma niyetindedir. Bülent'in iki yılda nasıl bir değişim geçirdiğini, biz, yazarın tasviriyle öğreniriz.

“Bülent Pulater Orhan’la aşağı yukarı yaşıt olmakla beraber, sefih bir hayatın izlerini taşıyan yüzünde, Orhan’ınkinden çok başka bir ifadeye, hemen hemen dejenere bir fizyonomiye sahip görünüyordu. Yakışıklı, pulat gibi vücudunu alkolün kemirdiği bir bakışta anlaşılmakta idi.” (s. 119)

Bülent, Orhan’a Leman’ı eşi olarak tanıştırır. Orhan’ın Leman’dan etkilendiğini fark etmemiştir. Bu nedenle onu röportaj için evine davet etmekte herhangi bir sakınca görmez.

“-Yarından sonra ne zaman isterseniz buyurun!... Mesela öbür gün... Evet öbür gün olabilir... Sabahleyin saat onda bizim Ayaspaşa’daki apartmana gelebilir misiniz?

-Hay hay! Saat onda gelirim...” (s. 120)

Orhan’ın davet edildiği ev, Bülent’in sefih hayatının en belirgin izlerini taşımaktadır. Ne var ki o, bundan zerre kadar rahatsız değildir.

“En büyük dağınıklık yazıhane çevresinde idi. Kütüphaneden çıkarılmış olan birtakım dosyalar açılıp yerlere kadar kağıtlar saçılmıştı. Yine bir küçük etajer üstünde, yarısı içilmiş votka, kirsch ve viski şişeleri, bazısı devrilmiş kirli kadehler duruyordu. Akşam Bülent’in dostları yine geceyarısına kadar burada eğlenmişlerdi...” (s. 130)

O sabah Leman, Bülent’in çalışma odasında bir mektup bulur. Bülent’in üvey ablası Süheyla’dan gelen bu mektup, hayatlarını daha da karmaşaya iter. Süheyla, Bülent’e her şeyin farkında olduğunu, babasının eserini çaldığını bildiğini söylemektedir. “Dost Yüzlü Düşman”ın müsveddelerinin bir kısmı kendisindedir ve eğer yüz bin lira vermezse, kendisini herkese rezil edeceğini söylemektedir.

Bülent, babasının eseri sayesinde oldukça para kazanmıştır ama bu paralar yaşadığı hayatın savurganlığı nedeniyle çoktan suyunu çekmiştir. Bankadaki tüm parası on beş bin liradan ibarettir. Elinde kalan tek mal varlığı dağ köşkü̈dür. Bunu satmaya da yanaşmamaktadır. Üvey ablasının, Bülent’in babasından kalan servette hiçbir şekilde hak iddia edemeyeceğini söylemektedir.

"-Bu köşkü satsam da, o karıya metelik bile vermem!... Babamdan bana kalan bir servette nasıl hak güdebilirmiş?... Babamın üvey kızı o!... Ha, bak, karısına düşen bir hisse olabilir... Üvey anamın hakkını anlarım...

-Sen bu hisseyi ona verdiğini söylemiştin Bülent!...

-E... evet... Şey...

Bülent müşkül bir an geçirdikten sonra omuz silkti:

-Doğrusunu istersen... Sana öyle söylemiştim ama, hiçbir şey vermedim... Hem neye verecekmişim?...

-Demek bana yalan söyledin?...

-Haydi, şimdi de sitem et bakalım!... Seni bunda da aldattığımı söyle!... Yalancılığımı başıma kak!... Haydi, tam sırasıdır..." (s. 136)

Bülent'i konuşmasına devam etmekten Leman'ın alttan alan tavrı alıkoyar. Leman, Bülent'e Orhan'ın röportaj için kapılarını aynı gün çalacağını hatırlatır.

"-Ha! Sahi!... Tuh Allah müstahakını versin!... Şu sanat eleştirmeni geçinen Orhan Arel değil mi?... Aman yahu! Bu röportaj belasından da bir türlü kurtulamadım gitti!... Şimdi herif gelip, kimbilir ne biçimsiz sorularla kafamı şişirecek!..." (s. 138)

Orhan'ı bekledikleri saatte, üvey ablası Süheyla karşılarında biter. İstediği miktar hususunda diretir. Aralarında büyük bir tartışma çıkar. Bu tartışmanın ileri boyutlara taşınmasına Leman mani olur. İstediği parayı bir ay içerisinde muhakkak vereceklerini söyler. Süheyla, Leman'ın iyi niyetli haline acır ve ona birtakım öğütler vererek gider. Bu arada Bülent'in karakteriyle ilgili olarak ona yüksek sesle sarf ettiği sözler, o esnada gelen Orhan tarafından duyulur. Bu durum onu şaşkınlığa sürüklerken, üstüne de Bülent'in alaycı tavrıyla karşılaşır. Bülent, röportajı da sabote eder. Özenle hazırlanmış sorulara verdiği kaçamak ve anlaşılmaz yanıtlar, görüşmenin sonunu getirir.

Bülent, olumsuz geçen bu görüşmeye rağmen durumu tatlıya bağlama niyetindedir. "Dost Yüzlü Düşman"ın yazıldığı yeri merak ettiğini söyleyen Orhan'ı kırmaz. Yakında köşke gideceklerini söyleyerek, onu da davet eder. Dağ köşkünü satın alarak orayı turistik bir tesise dönüştürmek isteyen Sechard Kardeşler'i köşke götürecektir. Bu vesileyle Orhan'a da köşkü gezdirebilecektir.

Bülent ve Leman, yaklaşık bir ay sonra dağ köşküne doğru Sechard Kardeşler'i ve Orhan'ı alarak yola çıkarlar. Nihayet vardıklarında, Sechard Kardeşler köşk karşısında büyülenirler. Önceden köşkü satma kararında olmayan Bülent'in, son zamanlarda buna iyiden iyiye mecbur olduğunu hissettiği için daha farklı hareket ettiğini gözlemleriz.

"Bülent köşkün satışını ciddiye almış olmalı idi ki, her seneki gibi buraya bir alay arkadaş getirmeye kalkmamış, bir iş adamı gibi davranmıştı. Halbuki, her yıl on, on beş kişilik bir grup halinde gelirler, haftalarca göl kenarında eğlenirlerdi. Ve gelenlerin çoğu yeni dostlar, hatta yabancılar olurdu. Bülent nedense burada daha ziyade yabancıları davet etmek merakında idi. Sahip olduğu bu güzel yeri herkese göstermek, tanıtmak onun bir nevi sakası idi." (s. 176)

Dağ köşkünde geçirdikleri vakit, görünürde eğlencelidir. Fakat bir tuhaflık vardır. Bülent, akşamları Sechard Kardeşler'den Esther'in yüzüne bakarak piyano çalmakta, ona türlü komplimanlar yapmakta, taşkın hareketlerinin yanlış anlaşılacağı kaygısını da asla gütmemektedir.

"Son notalar teker teker dökülüp sönerken Esther gözlerini açtı:

-Siz bir virtüözsünüz üstat! dedi.

-Bu parçayı her zaman çalamam... İçimde de bir fırtına olması lazım!...

-Sanatçıların içinde daima fırtınalar vardır...

Bülent yalnız Esther'in duyabileceği kadar sesini alçattı:

-Her fırtına bir olmaz... Ben "Orage"ı hayatta yalnız iki kere başarılı çalabildim... Biri, iki yıl evveldi. (Leman'a doğru manidar baktı). Diğeri de şimdi...

-Demek ki?...

-(Gözlerinde ihtiras tutuşarak) Evet, yine..... (s. 180)

Günler akıp giderken, Bülent'in sabrı taşmaya başlar. Sechard Kardeşler'in köşkü almaya pek de niyetli olmadıkları ortaya çıkar. Aslında belli başlı kimselerle yaptıkları görüşmeler, yolda rastladıkları turist kafilesi kararlarını olumlu yönde etkileyecekken, Sechard Kardeşler'den Mösyö Jean tereddütlü

hareket etmektedir. Bülent'in bu sinirli halinin getirdiği kalp kırıcı tavrı, en başta Leman'ı etkilemektedir.

Leman, bir gece uyandığında Bülent'in yanında olmadığını fark eder. Kulak kabarttığında, konuşmalar ve gülüşmeler neticesinde Bülent'in Esther'in odasında olduğunu anlar. Bülent'in sözleri, onda şok etkisi yaratmaktadır. Zira bu sözler, Bülent'in tam iki yıl evvel Leman'a sarf ettiği sözlerin adeta bir kopyasıdır.

"...Bu gece bana, mehtabın nurundan yaratılmış esatiri bir peri gibi görünüyorsunuz... Sizi ilk gördüğüm gün altüst olmuştum... Her gün bir parça daha esiriniz durumuna girdim...

-Haklısınız...

-Haksız da olsam, sizi seviyorum... Deli gibi seviyorum... (s. 194)

Leman; Bülent'in odaya gelmesini sükunetle bekledikten sonra her şeyi anladığını söyleyen bir konuşma yapar. Bülent, oldukça pişkindir.

"...Beni kıskanıyorsun ha?... Kıskançlıktan nefret ederim ben... Hem ne hakla kıskanıyorsun?!... Sana bu hakkı verdim mi ki?... Adımı bile vermedim sana... Gülünç oluyorsun vallahi!..." (s. 197)

Bülent olumsuz yönde değiştiğini de kabul eder, fakat bu değişim umurunda bile değildir. Kocasından ayrılmaması gerektiğini ona daha önceden de söylediğini, fakat kendisinin buna mani olduğunu vurgular. Hatta konuşmayı bayağı bir seviyeye indirmekte beis görmez.

"-...Eğer ben her yattığım kadınla evlenecek olsam, şimdi düzinelerce karım olması lazım gelirdi...

Ve ezici, mahvedici bir istihza ile ekledi:

-Hem evlenecek olsam senin gibilerle işim ne? Kocasını benimle aldatan bir kadının ikinci kocası olmak ha!... Yağma yok güzelim!" (s. 199)

Bülent, en makul çarenin artık ayrılmak olduğunu da sözlerine ekler. Aralarında fiziksel şiddete ramak kalan bir hadise de yaşanır. Bülent o güne dek Leman'a çokça bir para döktüğünü, şimdi onun para bulması gerektiğini söyler. Hedef olarak da Leman'a olan ilgisini fark ettiği Orhan'ı gösterir.

“-Bak, işte aşıklarından biri mehtapta dolaşıyor... İstersen evvela onu dene!... Hem demin “Ben de teselliye muhtacım!” diyordun... İşte fırsat!... Belki hemencecik yüz bini avucuna sayıverir...” (s. 204)

Leman, gecenin ilerleyen saatlerinde odasına döndüğü zaman; Bülent’in heyecanla onu beklediğini fark eder. Leman’ın yüz bin lira alamasa da elli bin lirayı İstanbul’da alacağını öğrenince yumuşayarak, onun gönlünü almaya çalışır. Fakat bu konuşmaları inandırıcı değildir.

-...Kalbini istemeyerek kırdığımı biliyorsun değil mi Leman?... Lemancığım... Sensiz ben ne olurum? Bunu takdir edersin değil mi sevgilim?...” (s. 216)

İstanbul’a dönmelerinden kısa bir süre sonra Süheyla, Bülent’in Leman’la birlikte oturduğu eve gelir. Leman, Bülent’in parayı bankadan çekip getirmesini beklemektedir. Bülent, bu parayı Leman’ın Naim’den temin ettiğini bilmemektedir.

Süheyla giderek asabileşir. Nihayet eve gelen Bülent, sarhoştur ve tüm parayı kumarda kaybettiğini pişkince açıklar.

“-Dönüşte biraz kulübe uğradım... Bir şans deneyeyim dedim... Bana verdiğin para yanımda idi.....

-Ey!...

-Onu en az bir misline çıkaracağımı ümit ediyordum...

Leman küçük dilini yutacak gibi oldu:

-Yoksa??!... diye haykırdı.

Bülent sarhoş sarhoş gülerek:

-Şansım yokmuş a canım! dedi. Ne yapalım... O karı geldi mi?

Bülent, içerde iki saatten bu yana kendisini bekleyen üvey ablası ile tartışmaya girer. Müsveddeleri hemen bırakmasını, para da veremeyeceğini söyler. Süheyla, iyiden iyiye küplere binmiştir. Aralarında çıkan sözlü tartışma, yerini fiziksel şiddete bırakır.

“Böylece aralarında müthiş bir mücadele koptu. Küfürler, çığlıklar, inlemeler; tokat, sille ve tekmeler birbirini izliyor; yerlere yuvarlanarak,

sandalyeleri masaları devirerek boğaz boğaza boğuşuyor, vahşicesine dövüşüyorlardı.” (s. 259)

Bülent, Süheyla’yı çıkan bu tartışma neticesinde öldürür. Gördükleri karşısında dehşete kapılan Leman’a, cinayeti üstlenmesini söyler. Bunu yapamayacağını söyleyen Leman’ı dinlemez. Salonun kapısını dışardan kilitleyerek, dışarı çıkar. Aynı apartmanda ikamet eden komşularından birini arar. Eve haber göndermek istediğini ama evden kimseye ulaşamadığını iletir. Böylece, gelenler manzarayı görecek ve Leman tek suçlu olarak orada bulunacaktır.

“Bülent telefonu kapadı; fakat birden şuurunda bir kımıltı oldu. Apartmandan çıkarken kambur oğlanla anasının kendisini gördüklerini hatırlamıştı. Elini çenesine götürerek öylece kaldı. Gözlerine sonsuz bir korku ve ümitsizlik doluvermişti. Çünkü bu hatıra şuurunun karanlıklarını aydınlatarak ona her şeyi apaçık göstermiş, anlatmıştı. Bir gangster filmi gibi yüreğini heyecanlarla dolduran macera burada sona eriyor, planının gülünçlüğü kendini gösteriyordu.” (s. 264-265)

Leman kendine gelince hemen polis karakolunu arar. Bülent o sırada soluk soluğa eve varır. Polisler geldiğinde, Süheyla henüz ölmemiştir. Son sözcüğünü, Bülent’e bakarak söyler. Bu “katil” sözcüğü, polislerin cinayeti aydınlatmalarını sağlar. Bülent, polisler tarafından kıskıvrak kelepçelenir. Giderken dahi, Leman’ın gözlerinin içine bakarak hakaret etmekte bir sakınca görmez.

Ertesi gün gazetelerde verilen manşet, herkesin durumdan haberdar olmasını sağlar. Sadece cinayet değil, Bülent’in sahtekarlığı da okuyucuya detaylıca aktarılmıştır.

“ÜNLÜ ROMANCI BÜLENT PULATER, ABLASI SÜHEYLA’YI FECİ BİR ŞEKİLDE ÖLDÜRMÜŞTÜR. CİNAYETE SEBEP, SÜHEYLA’NIN ROMANCIYI SAHTEKARLIKLA SUÇLAMAK İSTEMİŞ OLMASIDIR.” (s. 272)

Bülent Pulater, rahmetli babasının “şaheserim” dediği “Dost Yüzlü Düşman” adlı eserini kendine mâl ederek; memleketin en ünlü romancısı sıfatını taşıyan bir sahtekar olmuştur. Bu sahtekarlığa da kimseyi şüphelendirmeden devam etmiştir. Fakat bu yalan acı bir şekilde sonunu hazırlamıştır. Uğruna

kocasından ayrılmasına neden olduğu kadını da hayal kırıklığına uğratmış, gerçek olmayan bu aşka ikisini de kurban etmiştir.

Bir kadınla nasıl münasebet kurulacağını iyi bilen Bülent, romanın yanı sıra; piyano çalmadaki kabiliyeti, sözlerini güzel ve etkin kullanma konusundaki hüneri, sahip olduğu malvarlığı, atletik görüntüsü ile her kadını cezbedebilecek özelliklere sahiptir. Bu özelliklerin farkında olduğu ve özellikle hitabet konusunda kendini daha da geliştirdiği için, yaptığı hatalara yenilerini eklemektedir.

Alkol ve kumar problemi, kadınlara ve sefih bir hayata olan düşkünlüğü az evvel sıraladığımız olumlu özelliklerini yutabilecek boyuttayken, bu durum onun umurunda bile olmamıştır. Öfkesine yenildiği için, alkolün etkisindeyken katil de olmuştur. Bu da yetmemiş, işlediği suçu hayatındaki insanın üstüne yıkmaya kalkmıştır.

Orhan (*Aşk Rüyası,* 1949), otuz üç yaşında bir sanat eleştirmenidir. Yazar tarafından "orta boylu, esmer, yeşil gözlü ve sevimli bir genç" olarak tasvir edilir. Orhan, ablası Mefharet ve ablasının teyzesinin torunu olan Meral ile birlikte, ablasının yalısında yaşamaktadır. Orhan'ın ablası, küçüklüğünden itibaren Orhan'la yakından meşgul olmuş ve ortaya düzgün karakterli, düzgün istidatlı bir adam çıkmıştır.

"Orhan ablasından ancak iki yaş küçüktü. Fakat ondan çok daha genç görünüyordu. Daima ucu yukarıya doğru kalkan sol kaşı, gözlerindeki manalı pırıltılar ve - ağzı kapalıyken bile gülümsüyor gibi görülen- ince dudakları, ilk bakışta onun müstehzi bir adam olduğu zannını verirdi. Ama Orhan müstehzi değil sadece şakacıydı. Hayatta hiçbir şeyi ciddiye almaz görünürdü. Bununla beraber hayatın şakaya gelmediğini de bilirdi." (s. 94)

Sorbon'da hukuk eğitimi alan Orhan, kendi mesleğini icra etmek yerine Avrupa'da bulunduğu sanat çevrelerinin de etkisi altında kalıp, sanat eleştirmenliği yapmaya başlar. Gazetelerde yazıları yayınlanmakta, makaleler kaleme almakta, resim alanına ilgi duyduğu için özellikle bu alanda çalışmaya gayret göstermektedir.

Orhan, Meral'e sık sık takılmaktan hoşlanmaktadır. Meral de Orhan'a duyduğu ilgi sebebiyle, bu onun bu takılmalarından bazen alınmaktadır. Orhan'ın mesleği icabı her şeye bir kusur bulduğunu söyler. Orhan'ın cevabı hazırdır.

"-'Her şey' diye neyi kastediyorsun? dedi. Ben ancak san'at eserlerini kritik ederim... Sendeki kusurlar üzerinde durduğuma göre, sende de san'atkarane bir varlık, bir estetik mevcut demektir.

-İltifatınıza teşekkür ederim." (s. 96)

Orhan, biraz sonra eline aldığı gazetede ünlü bir Türk ressamına ait eşyaların açık arttırma ile satılacağını okur. Evden aceleyle ayrılır. Kapıya vardığı an, bu ressamın Naim Ergenekon olduğunu öğrenir. İçeriye girmekle dönmek arasında kararsız kalmıştır. Zira anıları belleğinde capcanlıdır.

"...Ressam Nail Ergenekon ile Paris'te iken tanışmıştı. Yalnız eserlerinin değeriyle değil, aynı zamanda kibar, sevimli ve hürmete layık kişiliğinin kalbinde uyandırdığı büyük sempati ve hayranlıkla bu kıymetli adama bağlı idi. Çok iyi dost olmuşlar ve uzun zaman arkadaşlık etmişlerdi. Sonra bir gün, san'attan anlarlığıyle dostları tarafından şımartılan Orhan, bu büyük sanatçının meşhur bir eserini uluorta ve ukalaca tenkit edivermişti... Çok gençti ve henüz tecrübesizdi... Ressam da her şeyi onun toyluğuna vermiş, sadece ona, kötü bir eleştirmen olduğunu söylemişti... Aralarında geçen bütün mesele bundan ibaretti. Fakat bir daha birbirini görmemişler ve aradan tam beş sene geçmişti." (s. 99-100)

Orhan, birden kararını verir. Eski dostundan af dilemek ve her şeyi eskiden olduğu gibi yoluna koymak için sabırsızlanır. Naim de Orhan'ı görünce çok mutlu olur. Hiçbir şey olmamışçasına sohbete koyulur, ardından da yemeğe çıkmaya karar verirler.

Orhan, yemekte iki yıl evvel Paris'te açılan uluslararası bir sergi için Naim'in büyük bir eser hazırladığını duyduğunu söyler. Fakat bu esere erişememiştir. Naim bu eseri bitirdiğini ama sergilemediğini belirtir. Naim'in hal ve hareketlerinden, tablo ve onun biten evliliğiyle alakalı bir mantık yürütür. Bu bağlantıyı deşmek istediyse de, üstadın söylediklerinden bir mana çıkaramaz.

Orhan, dinlenmek niyetinde olan Naim'e tavsiye ettiği üzere onunla aynı yalıyı paylaşmaya başlar. Ablası ve Meral de pek tabii onlarla birliktedir.

Bir gün konusu açıldığında, hiç istemeden Naim'i üzdüğünün farkında değildir. Meral'in okuduğu "Dost Yüzlü Düşman"ı gören Orhan, hemen bir çıkarımda bulunur:

"- Büyük bir dehanın birdenbire söndüğüne işte bir örnek daha ablacığım: Bülent Pulater... Bu yazar 'Dost Yüzlü Düşman' gibi dünya ölçüsünde bir şaheser yazdıktan sonra eline bir daha kalem almadı... Hem o, Naim Ergenekon'dan çok daha gençtir. Ben kendisiyle geçen sene bir edebiyat toplantısında tanışmıştım. Bugün eğlence alemlerinde yaşamaktan başka bir şey yapmadığını söylüyorlar.." (s. 114)

Naim'le beraber geldikleri fakat üstadın sebepsizce ortadan kaybolduğunu fark ettiği baloda Orhan, Bülent Pulater'den röportaj sözü alabildiği için mutlu olur. Mutluluğu yalnızca röportaj sözü ile alakalı değildir. Leman'ın büyüsüne kapılmıştır.

"... Onu suvareye bağlayan, daha doğrusu gecenin en büyük zevkini veren şey, Bülent Pulater'in güzel eşi olmuştu. Vakıa genç kadına sokulamadı; onu bir kere olsun dansa davet edemedi ama; onun cazibesiyle büyülü bir halde, gözlerini ondan ayıramadan sabahı buldu." (s. 121)

Orhan, yalının kapısında karşılaştığı Naim'in geçmişe dair her şeyi itiraf etmesinden sonra Leman'ın modeli olduğu "Aşk Rüyası" tablosunu gördükten sonra derin düşüncelere dalar.

"... Bu adam belki de artık o kadına değil, bu tabloya aşıktı... Bu ihtimal genç adama korkunç göründü. Ve ressamın istikbalini, cinnete sürükleyici bir kabus olarak tasavvur etti. Daha şimdiden bu kabusu yaşıyan bahtsız adama bir şey söyliyemeden, bir uyur-gezer gibi kendi odasına geçti." (s. 129)

Bülent Pulater'in evine söz verdiği saatte gelen Orhan, önce Bülent'in üvey ablası olduğunu bilmediği Süheyla'nın kapıdaki tuhaf söylemlerine maruz kalır. Leman'ın bu kadının bir meczup olduğunu söylemesi üzerine bu garip hadise üzerinde durmaz. Onu asıl şaşkınlığa uğratan şey, Bülent Pulater'in tavırları olur.

"Evvelce de söylediğim gibi, bir röportaj için bugün sizi rahatsız ediyorum Bülent Beyefendi, dedi. Şimdiye kadar yalnız san'at tenkitleri yaptım. Fakat tenkit yazıları, yazarın ancak kendi kanaatlerini yansıtabilir ki, bu kabil yazılarda tabiatıyle bazı yanlış fikirler de yer alıyor... Halbuki, san'atçı ile doğrudan

doğruya yapılan bir röportajda, halkı daha emin şekilde ve daha ziyade tatmin etme yoluna gidilir sanırım. Bu bakımdan...” (s. 143)

Bülent Pulater’in onun sözünü kesmesini, röportaj gibi bir türün onun gibi kıymetli bir sanat eleştirmeni tarafından yapılmasına anlam veremediğini söylemesini onun fark ettiği asabiyetine bağlar. Bu durumdan etkilenmemeye çalışır. Fakat Bülent, yazdığı (!) esere hakim olmadığından ötürü, Orhan’ın sorularına istediği gibi yanıtlar veremez. Orhan, röportajı hiç yapılmamış gibi farz edebileceğini söyler.

Bülent, kendini toparlamaya gayret eder ve sözlerinin kaçamak değil, gerçek duygularından ibaret olduğunu belirtir. Sohbeti tatlıya bağladıktan sonra, dağ köşkünde onu misafir etme sözünü aldıktan sonra ayrılırlar. Orhan evlerinden ayrılırken, Leman’ın yüzünde acı çeker gibi duran ifadeyi de fark eder.

Orhan’ın son zamanlardaki keyifsiz, neşesiz hali bilhassa ablası Mefharet’in dikkatini çeker. Leman’ın tesirinde olan bu genç adam, dağ köşkü seyahati için oldukça heyecanlıdır. Her gün, onlardan gelecek olan haberi beklemektedir.

“... Vakıa bu seyahate katılmaması, herhalde kendi hakkında hayırlı olacaktı. Çünkü onu bu yola sevk eden şey, ne romancı, ne eseri, ne de yapacağı röportajdı. O yalnız bir gaye, bir heves, bir ihtiras peşinde koşuyor; hem de boş yere olduğunu bile bile koşuyordu.” (s. 165)

Meral, Orhan’ın kafa karışıklığını anlamışçasına, uzun zamandır içinde tuttuğu hisleri açığa vurma gayretindedir. Onu isteyen biri vardır. İstanbul’a veda etmeden evvel Orhan’ın bunu bilmesini ister. Bu konuşmayı da olanca naifliği ile yapar.

“Orhan karşısında yine o esrarlı kadın ruhunu gördü. Şimdiye kadar bu genç kızdaki mücessem olgunluğu nasıl olmuş da keşfedememişti? Ablası çok haklıydı... Cidden budala ve gafil bir adamdı!...

Meral’in ellerinden tutup, onun kendisinden beklediği kararı hemen fısıldayıvermek!... Daha fazla düşünmeye ne hacet!... O güzel kararı işte vermişti bile!...” (s. 171)

Tam da o sırada, Orhan'ın beklediği telefon gelir. Bülent, onu sabah dokuzda Üsküdar iskelesinde bekleyeceklerini söyler. Orhan kararını vererek bu yolculuğa çıkacağını bildirir.

Dağ köşkünde daha yakından tanıma fırsatı bulduğu Leman'ın mutlu olmadığına kesin bir şekilde kanaat getirir. Naim Ergenekon'dan bahis açıldığı vakit Leman'ın konuya alakasını fark ettiği için, aklından belli belirsiz bir düşünce geçer. Her ne kadar görüntüsüyle onu etkilemiş bir kadın ise de, bu mutlu bir kadının görüntüsü değildir. Oysa mutlu olmaya hem Leman'ın, hem de Naim'in hakkı vardır. Esther'e herkesin gözü önünde fiziksel ve duygusal temaslarda bulunan ve balo gecesinde de buna benzer birtakım taşkınlar içerisine giren Bülent'le genç kadının mutlu olabileceğini düşünmemektedir.

Orhan, Leman'ın bir gece kayıkla gezerken kendisinden para istemesine oldukça şaşırır. Bilmediği husus, Leman'ı oraya Bülent'in göndermiş olmasıdır. Orhan bu parayı vermesi için onu, adını vermeden Naim'e yönlendirir. Böylelikle her ne kadar genç kadından etkilenmiş ise de, vicdani olarak kendini rahat hissetmektedir.

Orhan, vicdanının sesini dinleyerek; iki kişiyi bir araya getirmeyi seçmiştir. Leman'la Naim'in mutluluğunun yarıda kalmasına gönlü razı olmamıştır. Üstelik bunu, Leman'dan etkilendiği halde yapmıştır. Başarılı, sağduyulu ve romantik bir adam olan Orhan, yapılması lazım geleni yapmıştır.

İskender Hürsoy (*Posta Güvercini,* 1950), genç bir adamdır. Bir gün, Savcı Fahir Devrel'in evine, savcı; avukat arkadaşı Emin ile sohbet etmekte olduğu esnada gelir. İskender Hürsoy'un fiziksel özelliklerine, Avukat Emin'in gözünden erişiriz:

"Kapıdan otuz yaşlarında kadar, uzunca boylu, kumral ve çok yakışıklı bir genç girdi. Fakat son derece solgun olan yüzü derin bir melankoli ifadesi taşıyordu. Elbisesi de yağmurdan sırılsıklam olmuştu.

-Sizi rahatsız ettiğim için affınızı dilerim efendim.

Sesindeki ve bakışlarındaki tatlılık derhal dikkatimi çekmişti. Bu, hassas, temiz ve dürüst bir aile çocuğuna benziyordu." (s. 8)

İskender, Savcı Fahir Devrel'e; ifadesinin dün alındığını söyler. Ardından da, savcıya, ona bıraktığı hatıra defterini okuyup okumadığını sorar. Savcıdan olumsuz yanıt alınca, ona bu defteri okuması için ısrar eder. Gayesinin, masum bir kadının hiç değilse mezarında rahat bırakılmasını istemek olduğunu açıklar. Suçlu olarak addedilmenin umurunda bile olmadığını, fakat bu satırlar gözden geçirildiği takdirde, ne demek istediğinin anlaşılacağını söyler.

Savcının olumlu yanıt vermesi üzerine, İskender ona minnettar kalarak evinden ayrılır. Biz, buradan sonrasını İskender'in anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla takip ederiz.

İskender, henüz ilkokul çağında olan küçük bir çocuktur. Amcası Nazım ve yengesi Nuriye ile beraber, Yakacık'ta güzel bir köşkte oturmaktadırlar. Amcası ona karşı ne kadar sevecen ve anlayışlı ise, yengesi de ona bir o kadar sert davranmaktadır.

O gün, arkadaşı ve aynı zamanda komşusu olan Ecmel'in iki yıldan sonra ailesiyle beraber Fransa'dan döndüğü haberini alan İskender'in ayakları yere değmemektedir. Bu mutluluğunu, diğer arkadaşı Rahmi ile paylaşır. Rahmi de bu haberi aldığı için mutlu olmuştur. Zira üçü, birlikte oynadıkları oyunlarda güzel vakit geçirmektedir.

Okul çıkışına dek, aklını heyecandan derslere veremeyen İskender, arkadaşını görmek için sabırsızlanmaktadır.

"O gün, yalnız, bir türlü geçmek bilmeyen zaman beni üzmüştü. Teneffüslerde Rahmi ile hep Ecmel'i konuşmuştuk. Onu görmek için sabırsızlanıyorduk. Rahmi, evine gidip haber vermeden bize gelemeyeceğinden, küçük kraliçeye ilk kavuşacak olan bendim ve bu şansımı Rahmi'ye karşı bir zafer şeklinde görüyordum." (s. 15)

İskender eve geldiğinde, Ecmellerin akşam yemeğinde onlara davetli olduğunu öğrenir. Yine de sabredemeyerek onların evlerinin önüne geldiğinde, Ecmel'in ablası Mübeccel'i görür. Mübeccel; kitaplardan başını kaldırmayan, zeki ve ağırbaşlı bir kızdır. İskender, ondan; Ecmel'in biraz evvel babasıyla çıktığını ve neredeyse döneceğini öğrenir. Bunun üzerine, vakit geçirmek için; onlar yurt dışındayken girmesi yasak olan bahçede koşarak ilerler. Bir kadın sesi duyduğunda, irkilerek arkasını döner. Ses, büyük havuzun yanından gelmektedir.

İskender büyük havuzun yanına geldiğinde, genç bir kızla karşılaşır. Bu genç kızı gördüğü ilk anın, adeta bir tablo gibi resmedildiğini görürüz:

"...Bir kolunu dirseğine kadar suya daldırmıştı. Başında pırıl pırıl yanan ve uçları suya değen beyaz sarı sırmadan bir örtü vardı ki, yüzünü tamamen gizliyordu. Çıplak kolları ve açılan etekleri altından görünen düzgün bacakları inanılmaz derecede beyazdı.

Ayak sesimi duyunca doğruldu. Başını kuşatan sırma örtü, altın bir alev halinde dalgalandı ve omuzlarında arkasına doğru kayıp bütün sırtını örttü... O zaman bunun bir sırma örtü değil, sadece çözülmüş uzun lepiska saçları olduğunu hayretle gördüm. Aynı zamanda bana çevrilen yüzün güzelliği de beni şaşırtmıştı. Haminnemin, ben küçükken anlattığı masallardaki su perilerinden biriyle karşılaştığımı sanarak kalbim heyecanla çarptı... (s. 20)

İskender, gördüğü genç kıza neden bağırdığını; halen onun görüntüsünün etkisi altındayken sorar. Genç kız da kolyesinin kopup incilerinin suya döküldüğünü söyler. Devamında onun kim olduğunu sorduğunda; Nazım Bey'in yeğeni olduğu cevabını alınca adının İskender olduğunu bildiğini söyler. Zira Ecmel ona, İskender'den çok bahsetmiştir. Kendini tanıtmayı da ihmal etmeyen "peri", adının Şahizer olduğunu ve Ecmellerde misafir olduğunu söyler.

İskender, Şahizer'in incilerini havuza birçok kez dalarak kurtarır. Ona bu fedakarlığı için teşekkür eden Şahizer'den gözlerini alamadığını görürüz. Özellikle onun altın rengindeki saçları, onu adeta büyülemektedir.

"...Acaba bu saçlar göründüğü kadar yumuşak mıydı? Tabii ki ellemeye cesaret edemezdim. Yalnız:

-Saçlarınız da çok güzel Şahizer, dedim.

-Sahi mi?

-Onları hiç toplamasanız...

-Niçin?

-Çünkü dağınıkken daha parlak..." (s. 21)

İskender'in, tam da o esnada yanlarına gelen Ecmel'i pek de önemsemediğini görürüz. Halbuki bu eve onu görmek için koşarak gelmiş, tüm

gün okul çıkışına dek adeta dakikaları saymıştır. Bir müddet sonra Mübeccel ve Ecmel'in kahkahalarının yükseldiğini fark eden İskender, pantolonunu ıslak gördükleri için ona güldüklerini anlamıştır. Bu meselenin Şahizer'le aralarında bir sır olmasına karar verdikleri için, ıslak bir mendilin cebinde kaldığını ve pantolonunu da o mendilin ıslattığını söylemek durumunda kalır.

Eve geldiğinde, sevinçle haminnesinin boynuna atlayan İskender; olan biteni onunla paylaşır. Sadece havuza girdiği kısmı atlar. Haminnesi, onu pek sevmekte, evde onu koruyup kollamaktadır. İskender, yengesinin huysuz ve sert tavırlarından çekindikçe, haminnesine sığınır.

Yengesi, o akşam eşi Nazım'a; gelecek misafirlerden bahsederken Şahizer hakkında bilgi verir. Hayattaki tek yakını halası olan Şahizer, halasını kaybedince Ecmellerin yanına geçici olarak gelmiştir. Yengesi, Şahizer'in halasının epey zengin olduğunu ve bu mal mülk meselesini danışmak üzere akşam Nazım'ın fikrini alacaklarını söyler. Zira, Nazım'ın tanıdığı iyi bir avukat olduğunu bilmektedirler. İskender, yengesinin tüm bu sözlerini sessizce dinlemektedir.

İskender'in amcası, İskender'in o gün Şahizer'le tanıştığını sohbet esnasında öğrenince onu sorguya çeker. Şahizer'in güzelliğinden büyülenmiş gibi bahseden yeğeninin sözlerinden nedense keyiflenmiştir. Yetmezmiş gibi, karısının ona güzellere ağzının suyunun aktığını söylemesinin, İskender'i hayli şaşırttığını görürüz.

"Amcamın kadınlara karşı zayıf bir erkek olduğuna dair, benim hatırladığım ilk dokundurucu sözler bunlardır. O zamana kadar onu çok ciddi bir adam olarak tanırdım. Daima temiz, şık ve zarif olan ciddi bir amca... Meğerse bu amcanın dillere destan olan bir alay çapkınlık macerası varmış... Uçan dişi kuş bile elinden kurtulamazmış... Yengemle aralarında, yıllardan beri karı kocalığın yalnız adı kalmış..." (s. 28)

İskender, akşam yemeğinde Ecmel ve ailesine saygıda kusur etmese de onlara pek de ilgi göstermez. Şahizer'i hayranlıkla izleyen İskender'in, özellikle Şahizer onlara mal varlığından bahsettiği vakit amcasının nasıl memnun olduğunu gördüğüne şahit oluruz. Bu iratlar üzerinde hak iddia eden birtakım kimselerin kanun yoluyla uzaklaştırılması gerekmektedir. Bu konuda da Nazım, Şahizer'e söz verir.

İskender, hafta ortasında amcası Nazım tarafından erkenden uyandırılır. Onun isteği üzerine Şahizer'le beraber onun iş yerine, eczaneye, gelecekler, oradan da Avukat Zati Şevket Bey'in yanına geçeceklerdir.

İskender, yengesi tarafından yıkanıp giydirildikten sonra soluğu Ecmellerin evinde alır. Onun biraz mahzun durduğunu fark etse de, bunu yine önemsemez. Şahizer hazırlanmıştır. Gözlerini ondan yine alamayan küçük çocuk, yolda onunla sohbet ederken; ondan birçok şey öğrenir. Onu daima neşeli ve mutlu bulduğunu söylediği Şahizer, ona bunun sebebini anlatır:

"-Halam sağken bana birçok şey öğretti de ondan... En başta kederleri gizlemeyi, herkese karşı daima güler yüzlü olmayı...

-Peki, niçin?

-Çünkü... Çünkü kimse kederden hoşlanmazmış... İnsanlar neşeye ve güler yüze aşıkmışlar... Sonra... Ben yalnızım... Biliyorsun... Nazımı çekecek kimsem yok benim..." (s. 36)

İskender'le Şahizer, Nazım'ın Sirkeci'deki eczanesine gidip, oradan da Nazım'la beraber Avukat Zati Bey'in yanına, Karaköy'e geçerler. Zati Bey, olan biteni öğrendikten sonra bu işin hayli koşturucu ve zor olduğunu; avukatlık ücreti olarak da yüksek bir meblağ istediğini belirtir. Nazım'ın yaptığı pazarlıktan sonra, makul bir fiyatta anlaşırlar.

Hep beraber bir lokantada yemek yedikten sonra, Şahizer'in dadısıyla beraber oturmayı planladığı Yıldız'daki eve bakmaya giderler. Evde kiracı olduğunu bilmektedirler. Kiracı onlara karşı hayli kaba davranır. Onları içeriye almak istemese de, sonunda buna mecbur kalır. Ev oldukça harap bir vaziyettedir. Eşyalar da kötü kullanılmıştır. Piyano mahvolmuş, kütüphanedeki nadide eserler çalınmıştır. Camlar kırılmış, çatlamış, dam akmış, duvarlar ve tavan harap olmuştur. Zati Bey'in, kiracıya bir an evvel evi boşaltmasını söylediğini duyarız.

O gün eve dönmelerini takiben; İskender, amcasıyla yengesinin arasında bir sıkıntı yaşandığını fark eder. Bu sıkıntı, aylara dağılır. Yengesi, eşinin Şahizer'le ilgilendiğini fark etmiştir.

"O zamana kadar kocasının davranışlarına tamamen kayıtsız kalmış olan yengem, nedense, onun Şahizer'e gösterdiği ilgiye içerliyordu. Birkaç kere

aralarında bu konuya dair iğneli sözler ve sitemler geçtiğini duyduk. Fakat amcamın şakacılığı ve yengemin basmakalıp tekerlemelerinden ileri gitmeyişi basit bir münakaşaya vardırmıyor, hatta bazen ona bir komedi türü veriyordu.

Fakat bir akşam yengem bir dinamit fıçısı gibi patladı. Ve bizi şaşırtan bir ciddiyetle artık bu hayata tahammül edemeyeceğini haykırdı. Elindeki kahve tepsisini kaldırıp yere atmış, sesinin en yüksek perdesiyle avaz avaz bağırmaya başlamıştı. Derken amcam da birdenbire parlayıverdi.

-E artık yeter! dedi. Onunla aramda ne olabileceğini düşünüyorsun?

-Her şey a kuzum, her şey... Dışarıda istediğini yap. Ona bir şey dediğimiz yok, katlanıyoruz... Ama burada, benim gözümün önünde... Yok, yok... Buna müsaade edemem... Ölürüm de yine göz yumamam...” (s. 46)

Kavgaları, Nuriye’nin bayılmasıyla sonlanır. İskender, öğleye doğru dışarıda oynarken; yengesinin kömür çarpması sonucu vefat ettiği haberini alır.

“...bütün gün pembe köşkün çevresinde mahpus kaldık. Fakat hayır, bu bir mahsubiyet değil, bütün ömrümce unutamayacağım pek, tuhaf-hazin olduğu kadar eğlenceli- bir gün olmuştu. Çünkü henüz hayatın acılarını gerçek manada tanımayan ve yaşamanın ancak zevki peşinde koşan bir çağda idik.” (s. 47)

O gece, İskender; Ecmellerde kalır. Şahizer, gece İskender’in olduğu odaya geldiğinde onun henüz uyumadığını görür. Sohbetleri esnasında Şahizer’in değindiği nokta, İskender’i düşündürtür:

“-Yengen son zamanlarda hiç bir şeye üzülüyor muydu?

Acele:

-Hayır! dedim.

-Yaz mevsiminde de her vakit hamama mangal alır mıydı?

-Bilmiyorum...” (s. 51)

İskender o günden yengesinin ölümünden sonra amcasının Şahizer’e mesafeli durduğunu gözlemler. Önceleri bu durumda herhangi bir fevkaladelik sezmez. Fakat daha sonra amcasının, kimsenin dikkatini çekmemek için bu şekilde davrandığı anlaşılır. İskender bir pazar günü öğleden sonra amcası ile Şahizer’i baş başa, evlerinin yakınında, ağaçların altında görür. Amcası,

Şahizer'e ilan-ı aşk etmekte; Şahizer ise bir müddet beklemeleri gerektiğini söylemektedir.

Nazım ve Şahizer, yaklaşık bir ay sonra evlenirler. İskender'in, amcası ile Şahizer'in evli olduğunu düşünüp üzülmesinden ziyade; Şahizer'le uzun yıllar bir çatı altında yaşayabileceği için mutlu olduğunu görürüz.

"Şahizer, evimize neşe ve hayat getirdi. Ruhunun hafifliği ve varlığının tılsımıyla bizi hem kendine, hem de birbirimize bir kat daha bağladı. Haminnemin de kalbini kazanmıştı. Esasen ihtiyarcık onun amcamla evlenmesine, sırf yaşça amcamla denk olmadıklarından itiraz etmişti. Yoksa ilk gördüğü günden beri kendisinden çok hoşlandığı muhakkaktı." (s. 58)

Aradan günler geçer. İskender, Şahizer tarafından Galatasaray İlkokulunun son sınıfına yazdırılır. Şahizer, okulun masraflarını kaldıramayacağını söyleyen Nazım'a; İskender'in okul masraflarını kendisinin ödeyeceğini ve onun velisi olacağını belirtir. İskender, onu hayalini kurduğu okula yazdırdığı için Şahizer'e minnettardır. Okula kaydettirildikten sonra Nazım'ın onu alıp eczaneye götürmesini sorgulamaz. Onun artık bir erkek olduğunu birkaç defa vurgulayan amcası, onu nöbetlerinde dinlendiği odaya götürür. İskender, sünnet olacaktır.

"Dişlerim birbirine çarpmakta idi. Artık gözümde sünnet düğünü de arkadaşlarım da nisyan olmuştu. Ve nihayet, amcamın beni kıskıvrak tutan kolları arasında vücudum bir sünger parçası kesiliverdi." (s. 63)

İskender'in sünnet edildikten sonra tüm geceyi uykusuz geçirdiğine, amcası ile sünnetçinin kadeh tokuşturma sesini gece boyunca dinlediğine tanık oluruz. İskender'i yalnız bırakmayan amcası, ona sık sık hatır soran sünnetçi ve eczane kalfası da küçük çocuğun içindeki hüznü dindiremez.

"Kendimi birden yapayalnız hissettim. Bana çok müşfik ve candan koruyucu birisinin yanımda bulunmasını, beni teselli edip avutmasını, derdime ortak olmasını derin surette istedim. Bu, -ancak çocuklarla hastalarda olan- bir kadın varlığına, bir kadın kalbinin ince ilgisine karşı duyulan büyük bir ihtiyaçtı. O varlığı hiçbir erkek temsil edemezdi. Bir abla, bir teyze, bir nine ve bilhassa bir ana varlığını..." (s. 63)

İskender, ertesi gün Şahizer'in geldiğini sevinçle fark eder. Bu meseleyi bir oldu bittiye getiren Nazım'a kızıp, ona uzun uzun söylenir. İskender, Şahizer'in

onu teselli etmek için aldığı kol saati hediyesine çok sevinir. Genç kadın, eve getirttiği İskender'in başından günlerce ayrılmaz.

"...uğradığım haksızlığı tamir edebilmek yolunda devamlı surette çabalayıp duruyordu. Karyolamı aşağı kata indirip oturma odasına kurdurmuş, yatağımı kendi atlas takımlarıyla bir gelin döşeği gibi süslemişti. Gelen misafirleri orada ağırlıyor, vaziyetimi ehemmiyetle gözetiyor, beni adeta nazlandırıyordu." (s. 66)

Birkaç gün sonra, İskender, Ecmel'in babası olan Pertev Bey'in hediye ettiği bisikletini alarak dolaşmaya çıkar. Fakat tam anlamıyla iyileşmediği için, bisikletle beraber devrilir. Onun yardımına koşan, ona her ne kadar kızsa da, yine Şahizer olur. İskender, onu soyup yatağına yatıran Şahizer'e dikkatle bakmaktadır. İşte o an, ona olan hisleri bir anda dudaklarından dökülür.

"Üzerime eğilmiş, elini alnıma koymuştu. Bu elin teması, beni birdenbire son derece mutlu etti. Boğazımı tıkayan bir hıçkırık arasında:

-Seni dünyalar kadar seviyorum Şahizer! diye fısıldadım." (s. 71)

Okulların açılmasıyla, İskender de yazıldığı okul olan Galatasaray'da yatılı olarak okumaya başlar. Fakat hayallerini süsleyen bu okula uyum sağlamakta hayli zorlanır. Tatillerde, Ecmel'in ve Rahmi'nin okullarına dair anlattıkları keyifli anılar, onu bir hayli şaşırtır.

İskender, on beşinci yaşına girdiği günün akşamında; Şahizer'in banyoya girdiğini görür. Kendine hakim olmayarak, onu anahtar deliğinden kısa bir süreliğine izler. Ardından köşkün bahçesine doğru hızlı bir şekilde koşarak, orada saatlerini geçirir.

"Otların üzerine serildim kaldım ve gittikçe karardığı halde içinde çırpındığım kargaşadan daha az karanlık olan gökyüzüne daldım...

Bende bu reaksiyon nasıl uyanmıştı?... İçimde, birdenbire farkına vardığım bambaşka bir ateş yanıyordu. Bu ateş, bütün yeniliğine rağmen, benliğime o derece bağlı idi, kendimi en derinlerime kadar onunla dopdolu buluyordum. Ve bununla beraber, gittikçe artan kara bir ümitsizlik ve korku ruhumu sarıyordu. " (s. 75)

Amcasının ve Şahizer'in ona seslenmesiyle kendine gelen İskender'in, utancından ikisinin de yüzüne bakamadığını görürüz.

İskender, okula döndüğünde melankolik bir ruh hali içindedir. Uzun bir müddet içine kapanarak yaşar. Bir gün, ilk dersin bitiminde kendisini çağıran müdürün odasına gider. Fakat içeriye girmez. Müdür, yalnız değildir. Karşısında Şahizer vardır. Müdür, Şahizer'e; İskender'den dert yanmaktadır.

"...Çocuğun bu garip halini bir türlü anlayamıyoruz... Belki de üzerinde ehemmiyetle durulması gereken psikolojik bir mesele karşısındayız... Velisiyle temasa bunun için lüzum gördüm yavrum. Ama mademki eşinizin mazereti dolayısıyla ona vekaleten siz buraya kadar zahmet etmiş bulunuyorsunuz; durumu sizinle birlikte inceler ve bu yolda gereken tedbirleri almaya çalışırız..." (s. 77)

İskender, konuşmanın devamında Şahizer'in onu müdüre karşı canla başla savunmaya çalıştığına şahit olur. Müdür de İskender'in neden böyle davrandığıyla alakalı tahmin yürütmektedir. Nihayet çocuk içeriye çağrıldığında, müdür bir de ona soru sorar. Herhangi bir yanıt alamayınca, İskender'i Şahizer'le eve gönderir. İkisi eve doğru gittikleri esnada İskender, Şahizer'in sözlerinden onu o gün hamamda gözetlediğini bildiği sonucuna varır. Bu onu ürpertir.

"Yüzüne baktım; terliyordu...

-Burası çok mu sıcak bilmem, Şahizer! dedim.

İşleyici bakışlarını, aptallaşmak isteyen gözlerime dikerek:

-Evet, dedi. Adeta bir hamam!...

Bu cevap bana bir kaynar duş tesiri yaptı. Ve eve gelinceye kadar bir daha konuşmadık..." (s. 82)

O gece herkes yattıktan sonra, İskender'le Şahizer oturma odasında baş başa konuşmaya başlarlar. İskender'in Şahizer'e olan tüm hislerini açık açık dile getirdiğini görürüz:

"...Ağlayarak:

-Yokluğuna dayanamıyorum... diye tekrarladım. Senin olmadığın her yer bana, güneşsiz bir dünya gibi görünüyor... Karanlıklar içinde yaralı bir kuş gibi durmadan çırpınıyorum..." (s. 85)

Şahizer'in, İskender'in bu sözleri üzerine onunla önce ılımlı konuşup, ardından da ona haddini bilmesini ihtar etmesi İskender'i çok üzer. Ona,

amcasına ve kendisine duyduğu saygıdan ötürü böyle düşünmelerinin yasak olduğu Şahizer tarafından anlatılır. Yine de iki dost kalacaklardır.

Yılbaşı tatilinde karşılaştıkları bir kar fırtınası onları ailecek köşke hapsetmişken, kapılarını Rahmi çalar. Annesinin pek hasta olduğunu, onun bazı ilaçlara ihtiyacı bulunduğunu onlara adeta ağlayarak anlatır. İskender, amcasının bu ilaçların eczanesinde bulunmadığını söylerken okuduğu gazetesine uzanmasının Şahizer'i nasıl kızdırdığını görür. Şahizer, İskender'le beraber Rahmi'nin evine gidip onun annesini ziyaret eder. Hasta kadının ilaçlarını temin eder ve onu bir sanatoryuma yatırmaya söz verir. Ayrıca Rahmi'nin ağabeyi Hilmi için de bir iş bulacağını temin eder. İskender'in gözünde Şahizer şimdi de bir iyilik meleği olmuştur.

İskender, Şahizer'le amcasının tartıştıkları vakitlerde; Şahizer'in hiç bağırıp çağırmadan istediklerini ona yaptırdığına şahit olur. Onun bu tavrının altında pek tabii ekonomik olarak Nazım'a muhtaç olmaması da yatmaktadır.

Erkek kahramanımız olan İskender'den çok Şahizer'den bahsedişimiz, okuyucunun dikkatini çekebilir. Fakat bununla alakalı olarak, İskender'in yazdığı satırları örnek gösterebiliriz:

"Bu deftere yazmak istediğim anılar, Şahizer'i tanıdığım günden onu kaybettiğim tarihe kadar geçen zamana ait olanlardır ki, benim ömrümün de yaşadığım o hayat süresinden ibaret olduğunu söyleyebilirim." (s. 101)

Aradan yıllar geçer. İskender, Galatasaray Lisesi'ni; Mübeccel de tıbbiyeyi bitirir. Rahmi de tıbbiyeye devam etmektedir. Mübeccel'in kardeşi Ecmel ise Notre Dame de Sion'u bitirdikten sonra tahsiline devam etmeme kararı almıştır. Onun bu kararını destekleyen Şahizer, onu bir sanat enstitüsüne devam etmesi için destekler.

Şahizer'le Ecmel'in birbirlerine olan düşkünlükleri, İskender'i zaman zaman kıskandırır. Ecmel'in yerinde olmayı, Şahizer'in ilgisini hissetmeyi çok istediği halde bundan mahrum kalmıştır. Yirmi üç yaşına giren İskender, Şahizer'e eskisinden daha çok bağlıdır. Şahizer'in evliliğinde son sekiz yıldır birtakım problemler olduğunu fark ettiği için, hislerini sezdirerek onu daha fazla üzmek istememektedir.

Çay saatinde toplandıklarında, Ecmel'in İskender'e karşı oldukça soğuk davrandığını fark ederiz. Fakat İskender'in hiçbir şey olmamış gibi davranması da gözümüzden kaçmaz.

İskender'in, Rahmi'nin teklifini kabul ederek dışarıya çıkması; dışarıdan yanlış anlaşılan bir konuyu da açıklığa kavuşturur. Rahmi, onun Ecmel'den etkilendiğini düşünmüştür. İskender, onun bu düşüncesini kesin bir dille reddeder. Hatta Rahmi'nin tavırlarından, aslında onun Ecmel'i sevdiğini düşünür.

Akşama doğru, Rahmi ile Beyoğlu'nun arka sokağında bir lokale girerler. İskender, bu lokale neden girdiklerini sonradan anlar. Rahmi'nin ağabeyi Hilmi burada garson olarak çalışmaktadır. Lokalde ilk kez içki ve sigara tüketen İskender'in, Kamra adındaki bir dansözün sahneye çıkmasıyla kendinden geçtiğini görürüz. Kamra, dansın sonuna doğru İskender'in kulağına eğilerek ona bu gece evine gelmesini teklif eder. İskender, içine düştüğü bunalımdan kurtulmak isterken başka bir yola girdiğinin farkında değildir.

"...Bana hayatta bu değişik ve fevkalade saatleri yaşattığı için Rahmi'ye minnettardım. Hatta o kadın tellalı ve şüpheli işler kumkuması ağabeysinin de bütün kusurlarını bağışlıyordum... Bunlar iyi çocuklardı!... İnsanlara yaşamayı öğreten, en güzel zevkleri tanıtan, velhasıl dostları lehine çalışan gençler... Onların ikisini de ayrı ayrı kucaklamak, bağrıma basmak, akıllarını kutlamak, tekrar tekrar ellerini sıkmak istiyordum." (s. 120)

İskender bu hisler içindeyken, birden amcasının bulunduğu lokale geldiğini görür. Ayağa kalkarak, yanına gitmeye yeltenir. Rahmi, amcasını yeni tanımadığını söyleyen Rahmi tarafından yerine oturtulur. Ne var ki İskender, Rahmi'den; amcasının buraya bir kadın için sık sık geldiğini öğrenmiştir.

Gecenin sonunda, Kamra ile lokalden ayrılan İskender; genç kadınla beraber onun evine gider. Sohbetleri esnasında Kamra, sonsuza dek barlarda çalışmak istemediğini söyleyerek; ona Müeyyet Turhan adında birinden bahseder. Onun bir aktör olduğunu, kurduğu kumpanyalardan birinde rol alabileceğini düşündüğünü belirtir. Sohbetlerini sona erdirdiklerinde, Kamra'nın İskender'i tahriki sonucunda; beraber olurlar.

İskender, ertesi gün köşke geldiğinde azap içindedir. Onu karşılayan Şahizer'in yüzüne bakmaya dahi çekinmektedir. Şahizer olan biteni anlamış, onun üstüne gitmemeye çalışmaktadır. İskender ise yaşananlardan ötürü pişmandır.

"...Birkaç saat evvel sahip olduğum kadının varlığında ben Şahizer için beslediğim ihtirası söndürmeye çalışmıştım. Kollarıma aldığım vücut, ruhumdaki, canımdaki sevgilinin hayali; vuslatına erdiğim kadın da o sevgili idi. Şimdi ona karşı hala bu kadar aç nasıl olabilirdim?..." (s. 129)

Yaklaşık bir hafta sonra İskender, Şahizer ile konuştuğunda onun yüzüne onun bir budala olduğunu haykırır. Bunu söylerken, amcasının nöbetlere kalmadığını da eklemiştir. Sonrasında ondan özür diler. Fakat Şahizer'in ondan duydukları karşısında hiç şaşırmadığını görürüz.

Nazım bir gün, Ecmel ve Mübeccel'in babası olan Pertev Bey'in hayatını kaybettiğini söyler. O gün Şahizer'in ısrarına rağmen onlarda kalmak istemeyen Ecmel, ablasıyla beraber Londra'ya gideceğini belirtir. Şahizer, İskender'den; Ecmel Londra'ya gitmeden evvel onun gönlünü almasını rica eder. İskender, Ecmel'i iyi bir şekilde uğurlamak istese de, Ecmel'in ona kırgın olduğu her halinden bellidir.

İskender, artık istediği gibi Şahizer'le baş başa kalmıştır. Onun ilgisini çekebilecek ve vaktini alacak bir Ecmel yoktur.

"Titiz, egoist bir koca ile bunak ve yatalak bir ihtiyarın kulu durumunda olan Şahizer, benim samimi dostluğumda bir çeşit sığınak bulmuştu. Aramızda öyle derin bir hissi anlaşma vardı ki, her şeyi, hayatın gizli bedbahtlıklarını bile söyleşmeden konuşabiliyorduk. Başbaşa yediğimiz yemekler dünyanın en lezzetli yemekleri, birlikte yaptığımız gezmeler en zevkli yoldaşlıklardı. Yine o dönem içinde, çok defa güneşin batışını bir tepeden veya bir yamaçtan yan yana seyrettik." (s. 140)

Aradan seneler geçer. İskender, yüksek ticaret mektebini bitirdikten sonra bir bankanın kambiyo servisinde çalışmaya başlamıştır. Bu arada, yurt dışından dönen Mübeccel'in evleneceği haberini alır. Mübeccel, Haydarpaşa Nümune Hastanesi Cerrahi Servisi şefi olmuştur. Ecmel, ablasının evleneceği kişiyi onaylamamaktadır. Doktor ablası, Müeyyet Turhan adlı bir tiyatro oyuncusuyla beraberdir. Bu, ona göre olacak iş değildir.

Bir gece Ecmel ve Şahizer'le beraber, Mübeccel'in eşini görmek için onun oynadığı tiyatroya gelen İskender; sahnede Kamra'yı görünce bir hayli şaşırır. Kamra, adını Kamiy olarak değiştirmiştir. İskender o gün onunla denk gelemez. Fakat Mübeccel'in Müeyyet Turhan ile evliliklerini kutladıkları gün, onu görür. Onunla sohbete koyulduğunda, birden onun geçmişte söyledikleri aklına gelir. Kamra, Müeyyet Turhan adını dört sene evvel İskender'le paylaşmıştır. İşte, tam da söylediği gibi şimdi onun kumpanyasına katılmış bulunuyordur.

İskender, ertesi gün Şahizer'in onu Ecmel'le evlenmesi yönünde ikna etmesine pek şaşırır. Hatta bu durum onu sinirlendirir. Kendisine halen tutkun olduğunu bildiği halde, onun böyle bir şeyi nasıl isteyebildiğini sorar. Şahizer onu daha fazla üzmemek için, konuyu kapatır.

İskender, Kamra'nın bir vakitler sahne aldığı ve Hilmi'nin de garson olarak çalıştığı Kızıl Serçe lokalinin kapatıldığını öğrenmiştir. Doğruca Rahmi'nin yanına giden İskender, ondan Hilmi'nin tutuklandığını öğrenir. Saçı sakalına karışmış vaziyette yaşayan Rahmi, ağabeyinin yasa dışı birtakım işlere karıştığını söyler.

Rahmi, sohbetleri ilerlerken İskender'in neden Ecmel'le halen evlenmediğini sorgular. İskender'in, başka birini sevdiğine inanmadığını söyleyerek onu sarsar. Onun sadakasına ihtiyacı olmadığını söyler. Böylece, Rahmi'nin Ecmel'i sevdiğini anlarız.

Aradan günler geçer. İskender'in askere gitme vakti gelmiştir. Amcasıyla ve Şahizer'le ayrı ayrı vedalaşan İskender, Şahizer'in son zamanlarda pek zayıfladığını üzülerek fark etmiştir. Onun bu durumunun nedenini sorgulayacak vakti bulamaz.

İskender'in, Ankara'dan Şahizer'e yazdığı mektuplar pek tabii onu müşkül bir vaziyete sokmayacak olan mektuplar olur.

"...Buna karşılık kendisinin bana yazdığı mektupların her cümlesinde sezilir-sezilmez bir okşayış gizli idi. Böylece bu sahifelerde onun bana can bahşeden hayatiyetini tümen tümen koklayabiliyordum." (s. 188-189)

İskender, izinle İstanbul'a geldiği vakit evde biraz zaman geçirdikten sonra Şahizer'le beraber amcasının eczanesine gider. Kalfa Ruşen Bey, İskender'in; dinlenme odasına geçmesine izin vermez. İçerden bir kadın sesi gelmektedir. Bu

kadının amcasına söylediklerine bakılırsa, bedava ilaç karşılığında onunla bir birliktelik yaşamayı teklif eden Nazım'a olanca öfkesiyle çıkışmaktadır.

"Üzerinden adilik akan kadın, halka halka sürmeli gözlerini süzerek bize şöyle bir baktı, burnunu kıvırıp ağzını çarpıttı, iri kalçalarını oynata oynata ve ardında ağır bir lavanta kokusu bırakarak odadan çıktı.

Bu anda, Şahizer'in amcamla yüzleşmesine engel olmak istemiş, onu kolundan çekmiştim. Fakat bana karşı koydu, bekledi...

Doğrusu amcamın bizi gördüğü andaki hali pek zavallı idi. Beti benzi uçarak:

-Siz nereden çıktınız yahu? diye bağırdı. (s. 195)

İskender ve Şahizer, Nazım'ın; kadının ardından sokak kadınlarına söylenen bir kelimeyi bağırarak sarf ettiğine tanık olurlar. Nazım bu kelimenin işitildiğini bildiği halde, İskender ve Şahizer'i gördüğünde istifini bozmaz. İskender de, Şahizer'in bu durumu Nazım'ın yüzüne vurmamasına hayret eder.

Şahizer, İskender'e eczaneden çıkınca eğlenmek istediğini söyler. Gitmek istediği mekan da Kızıl Serçe'dir. İskender, Şahizer'in hayatı boyunca böyle eğlendiğini hiç görmemiştir.

"Hakikaten çılgıncasına eğleniyorduk. İkimiz de sarhoştuk. Numaraları şen çocuklar gibi alkışlıyorduk. Ve sonra yine iki aşık durumunda birbirimize yaslanarak dans ediyorduk...

Artık ne geçmiş vardı, ne de gelecek! Hatıralar birer efsane, sosyal bağlar birer safsata idi şimdi... Biz sadece o saati, o anı yaşıyorduk... Hayatta yalnız özgürlük, zevk ve ikimiz vardık... Hatta, her an kapıdan girmesi mümkün olan amcam bile bir nisyan olmuş gibiydi..." (s. 199)

İskender'le Şahizer, Nazım'ın Kızıl Serçe'ye gelmesi üzerine oradan ayrılırlar. Geceyi Yıldız'daki evde geçirirler. İskender onu ne kadar sevdiğini yinelese de, Şahizer'in ona verdiği yanıt değişmez. Sadece o gece her zamankinden daha çok yakınlaşırlar.

İskender vatani görevini yapmakta olduğu esnada, Şahizer'in mektuplarında Müeyyet Turhan'ın adını sıkça görmekten ötürü rahatsızlık duyar. Eve

geldiğinde, durumla yüzleşir. Gerçekten Mübeccel'in kocası Müeyyet, sık sık eve girip çıkmaya başlamıştır.

İskender, bir gün Şahizer'i takip eder. Onun Müeyyet Turhan'la bir apartmana girdiğini ve 1.5 saat boyunca apartmandan çıkmadığını görür. Bu, onu çok öfkelendirir. Aynı gün Kamra'nın yanına gittiğinde, onun Müeyyet Turhan'la ilişkisi olduğunu öğrenir. Yani bu adam Kamra'yı metres tutmuştur. İskender, hayatlarına birdenbire giren bu adama karşı büyük bir öfke duymaktadır.

Ertesi gün Şahizer'i sorguya çeken İskender, onun Müeyyet Turhan'la beraber doktora gittiğini öğrenir. Ne zamandır birtakım şikayetleri olan Şahizer, Mübeccel'in önerdiği doktora onun eşi ile beraber gitmiştir. Bu doktor, Müeyyet Turhan'ın uzaktan akrabasıdır. Şahizer'in durumunu oldukça ciddi bulmuştur. Fakat doktor, kendine bu hususta güvenemediğini söyleyerek; onu ameliyat etmeyi reddetmiştir.

Şahizer, yüzüne merakla bakan İskender'e gerçeği açıklamak zorunda kalır. Meme kanseridir. Üstelik kanser ilerlemiştir.

İskender yıkılmış durumdadır. Ertesi gün Mübeccel'e gittiğinde, o da farklı sözler sarf etmez. Ama Şahizer'i ameliyat etmeyi kabul eder.

Ameliyatı başarılı geçen ve kendini önceleri iyi hisseden Şahizer, aradan zaman geçince kötüleşmeye başlar. Üstelik Müeyyet Turhan'ın birdenbire başlayan lakayt tavırlarına da maruz kalmaya başlamıştır. Müeyyet Turhan, Şahizer'den istediği karşılığı göremediği takdirde İskender'le olan münasebetini Nazım'a söyleyeceğine dair onu tehdit eder. Elinde ikisine ait samimi bir fotoğraf vardır.

Müeyyet Turhan bir süre sonra dediğini yapar. Nazım fotoğrafı görünce adeta çıldırır. Orada bulunan Ecmel, fotoğrafın farklı bir açıdan çekildiğini ve İskender'le bir buçuk yıldan beri beraber olduklarını söyleyerek, yakında evleneceklerini de sözlerine ekler. Nitekim kimseyi şüphelendirmemek için kısa bir zaman sonra İskender ile Ecmel evlenirler.

Ecmel'in İskender'e karşı neden böyle davrandığını da aralarındaki konuşmadan sonra anlarız. Ecmel, yıllar boyunca ona olan hislerini gizlemek zorunda kalmıştır. Çünkü ondan aynı karşılığı göremeyeceğine emindir. Fakat evlenmelerinden sonra ona karşı biraz daha yumuşar. Şahizer'in durumu

kötüleştiği için yurt dışına gönderilmesinden sonra, yataklara düşen İskender'e aylarca bakar.

İskender iyileşip ayaklandığında, Şahizer'den gelen mektupları Ecmel'in yazdığını öğreniriz. Şahizer hayatını çoktan kaybetmiştir. Ecmel, İskender'in durumunun kötüleşmemesi adına ona böyle bir oyun oynamak zorunda kalmıştır.

Romanın başında, İskender'in anı defterini neden savcıya götürdüğünü de devam eden satırlardan öğrenmiş oluruz. Şahizer, bütün servetini İskender ile Ecmel'in arasında bölüştürmüştür. Nazım da buna itiraz ederek, eşinin onu aldattığını ve kanserden ölmediğini, intihar ettiğini ileri sürmüştür. Böylece mirastan pay alacaktır. Ne var ki, defteri okuyan savcı; çok etkilenerek bu davayı kapatır.

Şahizer'e gördüğü andan itibaren büyük bir hayranlık duyan ve onunla yıllar içinde ruhen adeta bir bütün olan İskender, hayatına başka birini almayı düşünemeyecek kadar ona bağlanmıştır. Toplumun ya da ona maddi manevi emeği geçen amcasının ne düşüneceğini bile umursamamıştır. Hayatını bir kadına adamış, ne isterse o şekilde davranmaya gayret etmiştir. Bundan ötürü de hiçbir vakit şikayetçi olmamıştır.

İskender'in şikayetçi olduğu mevzu, amcasının Şahizer'in kıymetini bilmemesine rağmen; Şahizer'in ona halen bağlı kalışıdır. Her açıdan tertemiz bulduğu bir kadına bedbaht bir yaşamı yakıştırmamakta, bu konuda amcasına içten içe bir öfke duymaktadır.

Aklı ve yüreği Şahizer'le dolu olan İskender, çocukluk arkadaşı olan Ecmel'in ona beslediği hisleri bile fark etmemiştir. Bu yüzden onu elinde olmayarak üzmüştür. Fakat Ecmel, Şahizer'in onları birbirine yakınlaştırdığını düşünerek; aşklarını uzaktan yıllarca devam ettirdiklerine inanmıştır.

Rahmi (*Posta Güvercini,* 1950), İskender'in arkadaşıdır. Fakir bir ailenin oğludur. Kendini bildi bileli Ecmel'e aşıktır. Fakat Ecmel'in İskender'i sevdiğinin farkındadır.

Tıbbiyede öğrenimini başarıyla sürdürse de, ağabeyinin karıştığı işler nedeniyle bir türlü rahata eremez. Çoğu zaman onunla uğraşır.

Rahmi, Ecmel'in İskender'le evlenmesinden sonra rahatlar. Böylelikle, aralarında hiçbir vakit hissi bir bağ kurulamayacağını anlamıştır.

Talip Bey (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'ın dayısıdır. Yetmiş iki yaşında emekli bir müderristir. Evinde, öğrencilerine özel ders vermektedir. Beşiktaş'taki evinin en geniş odasında kütüphanesi yer almaktadır. Bir zaman sonra, Neslihan'ın ailesiyle beraber yaşadığı eve taşınarak, orada yeğenine özel ders vermeye başlamıştır.

Talip Bey, oldukça başarılı bir öğrenci olan yeğeninin evlendirilmesine karşı çıkan tek kişidir. Fakat onun sözü pek tabii dinlenmemiştir. Neslihan, Visalettin'den ayrılıp eve döndükten sonra derslerine devam etmişlerdir. Yeğeninin zamanla sağ kolu olmasından ötürü, mutluluk duymaktadır.

"...Artık Talip Bey, lüzumlu kitaplarını elinin altında bulundurmak için onları yanıbaşına yığmaktan vazgeçmişti. Çünkü Neslihan, şaşılacak bir idrakle, her eseri sırasında raftan çekip ona uzatıyor, işi bitince de derhal yerine kaldırıyordu. Neslihan'dan bir şey istemek için Talip Bey'in sadece istediği şeye doğru şöyle bir bakması, yahut da dilediği eserin adını duyulur bir sesle fısıldaması yetiyordu." (s. 82)

Talip Bey, bir yandan bebeğiyle ilgilenip bir yandan da geceleri onun dersini dinleyen yeğeniyle iftihar etmektedir.

Önemli bir bilim insanı olan Talip Bey, öldüğünde kütüphanesini olduğu gibi yeğenine bırakır.

Şirzat (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Visalettin ile Neslihan'ın oğludur. Şirzat, henüz anne karnındayken babasız kalmıştır. Annesi tarafından maddi ve manevi zorluklar içinde büyütülen Şirzat'ın; bebekliğinden çocukluğuna kadar sorun çıkarmayan, uyumlu bir yapısı olduğunu gözlemleriz.

Şirzat, altı yaşındayken birdenbire rahatsızlanır. Şirzat'ın vaziyetini, Neslihan'ın annesi Saide Hanım'ın hemen her gün yakınmalarından takip ederiz:

"-Çok gürbüz ve sıhhatli bir çocuktu, dedi. Şimdi bir deri bir kemik kaldı. Ne yiyor, ne içiyor... Hemen hemen gülmeyi bile unuttu yavrucak..." (s. 112)

Şirzat'ın rahatsızlığının ne olduğu anlaşılamadığı için, uygulanan tedaviler de sonuç vermez. Bunda sahte doktor kimliğiyle çocuğu iyileştirmeye çalışan birtakım kimselerin payı da büyüktür.

Şirzat'la hemen hemen aynı yaşlarda olan Emel, Şirzat'ı çok kıskanmaktadır. Ona kötülük etmek için, Nazlı'nın annesi Elif'in ilaçlarını içirir. Sancıdan kıvranan çocuk lazımlığa oturtulduğunda gerçek anlaşılır. Lazımlıkta bir külçe solucan kımıldanmaktadır. Elif'in ilaçları da solucanla başı dertte olduğu için aldığı ilaçlardır. Yani Şirzat, kendisine kötülük etmek isteyen Emel'in ona içirdiği ilaçlar sayesinde sağlığına kavuşmuştur.

İlkokul çağına geldiğinde, Şirzat'ın biraz içe dönük bir çocuk olduğunu fark ederiz. Bu durum, özellikle annesini üzmektedir.

"...Çocuk, kendisine gösterilen şefkat ve ihtimamı adeta isyanla karşılıyor; küçük zayıf ve bilhassa merhamete layık görünmek kibrine dokunuyordu.

Neslihan, oğlunun çektiği o sürekli ıstırabın, onu bütün iyiliklere düşman etmiş olduğunu anlamaktaydı. Bunun için, çocuğun, bir onur tepkisiyle her an kendisini harice karşı müdafaa vaziyetinde tutuşunu tabii görüyordu. Yalnız bu müdaafayı kendi analık cephesine karşı da tatbik edişimden mahzun olmaktaydı. Ancak zamanla her şeyin yoluna gireceğini umuyordu." (s. 191)

Arkadaşı olmayan Şirzat'ın bunun eksikliğini çektiğini, karşılarına yeni taşınan komşularının bir çocukları olup olmadığını sorgulamasından fark ederiz.

Aradan yıllar geçer. Şirzat, okuluna pek ilgisiz kalmakta; sadece annesinin zoruyla biraz çalışmaktadır. Sınıfını geçememiş, annesi her gece onu çalıştırdığı halde derslerini kavramakta zorlanmaktadır. Şirzat'ın bu durumunu, Neslihan'ın gözünden takip ederiz:

"Neslihan oğlunun bir mankafa olduğunu üzülerek görüyordu. Çocuk babasına çekmişti. Onun gibi tembel ve beceriksizdi de... Islahı yolunda Neslihan'ın bütün gayretleri, akıntıya kürek çekmeden farksız kalıyordu. Üstelik oğlan kendisine karşı gitgide daha sinsi, daha mürai davranmaya başlamıştı. Bu da ayrıca Neslihan'ı üzüyor; onun üstüne varmaktan çekiniyordu." (s. 232)

Şirzat'ın bir gün, annesini sahtekarlıkla itham eden Sezai Kafadar adındaki bir kimseye yumruk atarak onun çenesini üç yerden kırması; Neslihan'ın şok

geçirmesine neden olur. Bu durumun üzerinde daha sonra hiç durmasa da, Şirzat'ın daha sonra ona boks kulübüne yazıldığını söylemesi onu pek de şaşırtmaz. Sadece bu durumu onunla paylaşmadığı için ona kırılır.

Şirzat, annesi tarafından serbest bırakılmak istemiştir. Onun istediği gibi yetiştirilmek istememiştir. Aslında dikbaşlı görünmesinin sebebi de budur. Annesine, hayatını yumruklarıyla kazanmak istediğini söylemiş, okumaya hevesli olmadığını vurgulamıştır.

Şirzat, dürüst ve ahlaklı bir gençtir. Neslihan onu sıkıştırana dek, Emel'in onu tahrik ettiğini söylemekten kaçınmıştır. Emel'in yıllar sonra annesiyle döndüğünde, Şirzat'a zaman zaman kaçamak bakışlar attığını Neslihan fark etse de, Emel'e böyle bir davranışı yakıştıramamıştır. Gerçeği öğrendiğinde, oğlunun sabrına hayran kalmıştır.

Hiçbir kadına yan gözle bile bakmayan, ailedeki bireylerin koruyucusu olan Şirzat; idealindeki mesleğin peşinden gitmiştir.

İffet (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Gazanfer Saip'in oğludur. Yirmi beş yaşındadır. Yazar tarafından, "orta boylu, kumral" olarak tasvir edilir. Güzel Sanatlar Fakültesinde okumaktadır.

İffet, Neslihan'ı görür görmez ona övgüler sıralar. Onun bu hareketinden, İffet'in ikiz kardeşi Gazale rahatsızlık duyar. Yine de aldırmaz. Fakat Gazale, kardeşinin "Kırkyılan" lakaplı bir yalancı olduğunu söyleyince; Neslihan'ın aklında karmaşık ve rahatsız edici birtakım düşüncelerin yer almasına neden olur. Ders vermek için gidip geldiği evde, İffet'in tavırları yüzünden adeta çekinerek dolaşmaktadır.

"...Akademide, çıplak modeller karşısında kapıldığı -sözüm ona- sanat heyecanını, bütün gün uluorta savurduğu birtakım saçmalarla herkese anlatmak, hatta buna vakit vakit bir isteri çeşnisi katmak başlıca zevki idi. Bu arada kadınlara karşı olan fevkalade zaafından ve aşkta başarılarından böbürlenerek caka satmayı da alışkanlık haline getirmişti." (s. 212)

Neslihan'ın yine onlarda olduğu bir gün, İffet onu sinemaya davet eder. Neslihan onun bu teklifini reddeder. İffet, Neslihan'a onu babasından adeta kıskandığını, ona taptığını söyledikten sonra, bir kağıt uzatır. Kağıtta, Neslihan'ın profilden bir krokisi yer almaktadır.

"-Enfes bir profiliniz var. Hatlarınız insanı çıldırtacak kadar manalı... Hele gözleriniz... Onların ifadesini anlatacak kelime bulamıyorum! Vücudunuzun güzelliğine gelince...

Neslihan daha sert:

-Rica ederim... diye tekrarladı.

-Sizin muhakkak bir çıplak heykelinizi yapacağım. Bir gün muhakkak bunu başaracağım. Göreceksiniz..." (s. 222)

İffet'in sözlerinde ve düşüncelerinde ileri gitmesi üzerine, Neslihan'ın iyiden iyiye sinirlendiğini görürüz. İffet, Neslihan'ı aşkına inandırmak için son bir hamle yapar:

"-Eğer kendimi asarsam, sizin için çıldırdığıma inanır mısınız?

-Kendinizi asmanız beni zerre kadar alakadar etmez.

-Ağabeyim de bir kadın yüzünden kendini asmıştı.

-Bütün zevkiniz yalan söylemek..." (s. 224)

Neslihan, İffet'in sözünde durduğunu pek acı bir şekilde duyar. İffet, kendini evlerinde asmıştır.

İffet'in dilinden düşürmediği yalanları, onun doğruları söylediği vakit dahi inandırıcı olmamasına neden olmuştur. Neslihan'a duyduğu hisler gerçektir. Fakat bu hislerini dile getirme şekli ve bu uğurda seçtiği sözcükler yakışık almamıştır. İffet'in ağabeyinin Fügen adındaki bir kadın yüzünden kendini asmış olduğu doğrudur. Biz bu olayı, Gazale'nin Neslihan'a ağlayarak bunu doğruladığı vakit öğreniriz.

Âkil (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'ın kuzenidir. Neslihan'ın oğlu Şirzat'ın rahatsızlığını duyunca, Dr. Murtaza adında bir dostundan bahsetmiş, uyguladıkları tedaviyle çocuğun daha kötü bir duruma gelmesine neden olmuşlardır.

Yahudi (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Nazlı'nın ilişki kurduğu kişidir. Aynı zamanda onun bebeğinin babasıdır.

İzzet (*Pervane*, 1955), konsolostur. Geçirdiği bir kazadan sonra, görevinden ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu durum onu oldukça sarsmış, uzun süren bir ruhsal bunalıma girmiştir.

İzzet, arkadaşı Doktor Galip Bey'in; onu biraz olsun bulunduğu durumdan uzaklaştırmak için beraberce çiftliğe gitme önerisini kabul eder. Çiftlikte onu özellikle geceleri sık sık yoklayan nöbetlerine aldırmamaya gayret etse de, bunda epey zorlanır.

Bir gece Doktor Galip'in acil bir vaka üzerine çağrıldığı eve, İzzet de peşinden gider. Adının Hidayet olduğunu öğrendiğimiz kişi, mavzerini temizlerken küçük Selçuk'u yanlışlıkla vurmuştur. Galip'in kurşunu çıkarmasının ardından, evde kalabalık olduğunu gördüğümüz aile biraz olsun rahatlar. Doktor Galip Bey de aile bireylerini İzzet'e tek tek tanıtır. Tam da o anda yanlarına gelen bir kadını gören İzzet, beyninden vurulmuşa döner. Bu kişi Fügen'dir. Fügen, İzzet'in eskiden tanıdığı ve tutkunu olduğu tek kadındır.

İzzet, Fügen'i önceden tanıdığını etrafındakilere belli etmeyerek; onu ilk defa görüyormuş gibi davranır. Fügen de onu bozmaz.

İzzet, doktorla dönerken Fügen'in; Gazanfer Saip Bey'in eski gelini olduğunu öğrenir. Yine de bağlarını koparmamışlardır. Gazanfer Saip Bey, "Pervane" diye hitap ettiği Fügen'i pek sevmektedir. İzzet, Fügen'e neden "Pervane" diye hitap edildiğini de Galip Bey'den öğrenir. Herkesin etrafında pervane olduğu için, ihtiyacı olan kimselerin yardımına canla başla koştuğu için ona bu şekilde seslenilmektedir.

Kocasını hiçbir vakit sevmemiş olan Fügen'in, çocuğunu da istemeyerek doğurduğunu öğrenen İzzet; kocasının, onu terk etmesine dayanamayarak beynine bir kurşun sıktığını öğrenir. Fakat Gazanfer Saip Bey oğlunu kaybetmesine rağmen hiçbir vakit Fügen'e gönül koymamıştır. Hatta diğer oğlu İzzet de bir kadın yüzünden kendini asmış, Gazanfer Saip Bey o kadına da darılmamıştır.

İzzet, öğrendiklerinden sonra tüm gece uyuyamaz. Maziye dalmıştır. Fügen'e aşık olduğu yıllarda, henüz genç bir delikanlıdır. Ona bir mektup yazmış, bu mektupta ona olan tüm hislerini anlatmıştır. Fakat Fügen bu mektubu şımarık ve densiz arkadaşlarına okutarak, onunla alay edilmesine neden olmuştur.

“Fakat Fügen’den, bu çeşit bir aşkı anlamak beklenemezdi. O, cıva gibi ele avuca sığmayan, havai bir kızdı. Ama ben, ondaki her hali, meziyetleriyle beraber bütün kusurları seviyordum. Karakterinde sebat, hislerinde karar göstermeyen o acayip o bukalemunî mizaç kalbimin heyecanlarını alevlendiren şimşek bir cazibeye sahipti.” (s. 27)

İzzet, Fügen’i aylar sonra vapurda gördüğünde; akşam onunla konuşmak için ondan söz alır. Fügen akşam İzzet’in beklediği ormana geldiğinde, ona bir süre sıcak davrandıktan sonra; pek yakında genç bir müteahhitle evleneceğini söyler. İzzet’in bunu duyduktan sonra onun hayal kırıklığına uğramasını umursamaz. İkisi tartışırken bir anda yere yuvarlanırlar. Ardından da, birlikte olurlar.

Fügen’in sabaha karşı eve dönmek için acele ederken İzzet’e nefretle bakması, İzzet’i oldukça üzer. Onun tarafından bağışlanmayı tüm kalbiyle istemekte, fakat bu isteğine sert sözlerle yanıt veren Fügen’i gördüğünde umudu suya düşmektedir. O geceden sonra birbirlerini bir daha görmezler. İzzet, çok geçmeden Fügen’in sözünü ettiği müeahhitle evlendiği haberini almıştır.

İzzet, ertesi akşam Galip Bey’le beraber tekrar o ailenin evine gider. Galip Bey, Selçuk’u yoklamak istemiş; aile de teşekkür etmek için onlara güzel bir sofra hazırlamıştır. Fügen’in kızı Nükte ile de tanışan İzzet, bu gözlerde ona tanıdık gelen bir şeyler olduğunu sezer.

Gazanfer Saip Bey’in yemekten sonra onlara mağarayı gezdirme teklifine hepsi olumlu yanıt verir. İzzet, Fügen’den; dahası onun fiziğinden gözlerini alamamaktadır. Fügen’in bunu fark ettiğinde arkasına dönüp ona sertçe bakmasından sonra kendine gelir.

İzzet, Fügen’le arkada kaldıklarında Fügen’in ondan sünger koparmasını istemesine şaşırır. Fügen; İzzet’e onu tutacağını, onun eğilmesini söyler. İzzet eğilmişken, Fügen birden elini bırakır. Son anda kayaya tutunan İzzet’in ağzı kükürtlü bir sıvının acılığıyla dolar. Sulara gömülmemek için gücünü toplamaya çalışan İzzet, Fügen’in yüzünü görünce donakalır.

“...İdrak ettiğim gerçeğe inanamadım. Bu bir vahşetti zira! Fügen kayaya sarılan elime şiddetle basmıştı. Ayağı altında ezilen parmaklarım kayadan

çözülürken, onun gözlerinde gördüğüm o vahşi zafer pırıltısını ömrüm oldukça unutamayacağım...” (s. 62)

İzzet, gözlerini çiftlikteki geniş oturma odasında açar. Tüm aile başındadır. Onu, ailenin yakın dostu olan Şirzat kurtarmıştır.

İzzet’i ertesi gün yoklamaya Nükte gelir. Aslında annesinin de geleceğini fakat misafirleri olduğu için ona bir mektup gönderdiğini iletir. İzzet bu mektubu zarfından çıkardığında, tek bir cümleyle karşılaşır:

“Dünyada senin kadar eşek görülmemiştir!

Yazı eski harflerle olduğundan, Nükte okuyamamıştı. Ben de, dilime gelen şu sözcükleri geveleyebildim:

-Anneniz bana... kısaca, “Geçmiş olsun!” diyorlar!..” (s. 67)

İzzet’in seneler sonra anılarını yazdığı defterinde, Fügen’i anımsadıkça halen o günlere gittiğine tanık oluruz:

“Çok sevmemeliyiz. Büyük bir aşk, manen büyük bir sefalettir. Ve küçülen insan her şeyini kaybetmeye mahkumdur. Bunu hepimiz bellemeli ve ömrümüzü bu tutkulara kurban etmemeliyiz!..” (s. 72)

Fügen, tam bir hafta sonra İzzet’i ziyaret eder. Ona yaptıkları için ondan af diler.

İzzet, Fügen’i bir türlü anlayamaz. Zira genç kadının içinde; İzzet’e hissettiği tüm duyguları karmakarışıktır. İzzet, kendinden nefret edildiğine inandığı bir anda; Fügen’in öpücüğüyle saşkına dönmektedir. Onu yumuşatıp aşkına inandırdığına kanaat getirdiği bir noktada ise Fügen’in alaylarını ve hakaretlerini işitmektedir. Senelerce içine düştüğü bunalımla yeniden buluşacağını sandığı bir anda ise Fügen’in şefkatli bakışlarıyla karşılaşmaktadır. Ondan kendisine biraz daha merhamet etmesini istediğinde ise, onu öldürmek istediğini söyleyen bir kadının haykırışını işitmektedir. Fügen’in bu davranışı, İzzet’in onun için yıllar önce yaptığı “bukalemunî mizaç” tespitini doğrulamaktadır.

İzzet uzun bir müddet ne yapacağını bilemez. Fügen’in duygularından emin olamasa da, emin olduğu mevzu kendisinin Fügen’e halen aşık olduğudur.

İzzet, bir gün aileyi ziyaret ettiğinde Neslihan adında biriyle tanışır. Aslında onun adını uzaktan uzağa bilmektedir. Zira yazdığı romanları ilgiyle takip etmiştir. İzzet'i şaşırtan husus, onun Şirzat'ın annesi olduğunu söylemesidir. Ağırbaşlı ve olgun bir kadının oğlunun, tanınmış bir boksör olduğunu öğrenmek onu şaşırtmıştır.

Genç adamı o akşam sadece bu husus şaşırtmaz. Fügen, İzzet'le eskiden beri dost olduklarını ve bunca zamandır aralarına giren kırgınlıktan ötürü konuşmadıklarını ailenin önünde açıklar.

"...günlerden beri onunla tam bir şekilde barışmakla barışmamak arasında kararsızdım. Size boyuna nükte yapan bir adam sinirinize dokunmaz mı?

-Ben mi nükte yapıyorum Fügen? diye sordum.

-Fügen "aptal!" der gibi bana yan gözle baktı ve dilinin ucuna gelen, şüphesiz pek münasebetsiz bir sözü tutmak için dudaklarını ısırdı.

-Anne, benim adımı bunun için mi Nükte koydun?..

-Evet ya! Evet... Kafamı nükteleriyle öyle şişirmişti ki, sana koyacak başka ad bulamadım işte..." (s. 99-100)

İzzet'in bu konuşmanın üzerine günlerce düşündüğünü görürüz. İçi sebepsiz yere sıkılmıştır. Onun neden bu vaziyette olduğunu, kısa bir zaman sonra öğreniriz.

Bir gün İzzet'i, ablası ziyarete gelir. Onun nasıl olduğunu merak etmiştir. Fakat asıl gelme sebebi bu değildir. Eline bir mektup geçmiştir. Sarı bir zarfın içindeki sarı kağıda yazılmış olan satırları, İzzet'e okutur.

"Muhterem Ferdane Hanımefendi!

Biraderiniz İzzet Bey'in hayatı tehlikededir. Başına gelen kaza, bir suikast eseridir. Onu korumak istiyorsanız, derhal imdadına koşunuz!" (s. 103)

İzzet, önce bu mektubu Galip Bey'in yazdığını düşünür. Fakat doktor, bu suçlamayı şiddetle reddeder. İzzet yine de onun masum olduğuna tam anlamıyla inanmasa da, bunu doktora belli etmez. Sadece onu gözlemlemeye karar verir.

Bir gece, İzzet'in yeğeni olan Sema; dayısının odasına gelir. Onunla sohbet ettikleri esnada, Nükte'den bahseder. Onun dayısına ne kadar benzediğini fark

etmiştir. İzzet, geçen akşam içinin neden sıkıldığını; Sema bu düşüncesini dile getirince anlamış olur. Fügen'in Nükte'nin adından bahsederken dahi İzzet'i anması, Nükte'nin yeşil gözleriyle İzzet'in gözleri arasındaki benzerlik, hareketlerinin dahi birbirlerinin hareketlerini andırışı İzzet'i beyninden vurulmuşa döndürür.

"...Bir koltuğa çöktüm ve başım ellerimin arasına düştü... Nükte... Nükte, benim kızım?!.." (s. 107)

İzzet, bu şüphesini Fügen'e doğrulatmak için fırsat kollamaktadır. Ne var ki, Fügen İstanbul'a dönmüştür. Giderken de ona bir not bırakmış, oraya gelirse daha rahat görüşebileceklerini yazmıştır.

İzzet bu notun üzerine soluğu İstanbul'da alır. Fügen'in evine geldiğinde onun misafirlerinin gitmesini sabırla beklerken; Fügen'in hem terzisi, hem komşusu hem de dostu olan Akide'den onu desteklemesi hususunda yardım ister. Fakat Akide, böyle bir şey yapamayacağını ve tüm kararın Fügen'e ait olduğunu söyler.

İzzet, Fügen'le baş başa kaldığında; onunla biraz sohbet ettikten hemen sonra aklındaki soruyu sorar. Şayet Nükte'nin babası ise, bunu bilmeye hakkı vardır. Zira genç kız ona çok benzemektedir.

Fügen bu cümleyi duyduğu vakit delirir. Nükte'nin babasının çoktan ölmüş olduğunu söyler. Hatta ileriye giderek, İzzet'in tam bir deli olduğunu ve akıl hastanesine yatırılması gerektiğini haykırır. İzzet, olayın daha fazla uzamaması için alttan alır.

İzzet'le Fügen'in sakinleşip de tekrar konuşmaya başladıkları an, telefon çalar. Arayan İsfendiyar Enis'tir. İsfendiyar Enis, Neslihan'ın eşidir. Melek adındaki küçük kızları, Fügen'e çok düşkündür. İsfendiyar Enis de Fügen'i bu yüzden aramıştır. Eğer müsaitse, Melek'i ona getirecektir.

İzzet, Fügen'in bu konuşmayı yapmasının ardından şüphelenir. Fügen onu sevmediğini, kalbinin bir başkasına ait olduğunu söyleyip durduğu için, İzzet bir an bu kişinin İsfendiyar olduğunu düşünür. Bu düşüncesini dile getirdiğinde, Fügen elindeki bardağın içindeki viskiyi olanca hiddetiyle İzzet'in yüzüne fırlatır. Affını dileyen İzzet'i dinlemez.

"-Affetmiyorum... Böyle bir tecavüzü katiyyen affetmem... Daha neler çıkaracaksın bakalım? Daha kimleri mimleyip, kimlere dil uzatacaksın?.. Her erkeği kendin gibi mi sanıyorsun?.. Hemen bana saldıracağını mı zannediyorsun?.. Onlar medeni insanlardır, sana hiç benzemezler... Sen taş devrinin adamısın... Dağlarda, bayırlarda kadına tasallut eden bir vahşisin!..

-Fügen, Fügen!..

-Kendini müdafaaya hiç yeltenme!.. Senin ne mal olduğunu ben bilirim... Seni bir centilmen sananlar gelip içyüzünü bana sorsunlar... O nazik, o kibar tavırlarının altında gizlenen kaba ve bencil kimliği onlara ben açıklayayım... İhtirasının nasıl esiri olduğunu, bir anlık zevkin için nelere kıydığını anlatayım...

-Fügen, Fügen!..

-Ama, o en güvendiğin silahınla beraber burnun da kırılmalıydı... Kadınlar üzerinde artık her türlü haktan vazgeçmeyi bilmeliydin!.. Onlara hiçbir şey veremeyeceğine göre, onlardan da hiçbir şey istememeliydin!..." (s. 132)

Fügen'in bu sözlerinden sonra, İzzet'in geçirdiği kazanın bedeninde nasıl bir hasar bıraktığını da anlamış oluruz. İzzet, bunu Fügen'e onu ziyaret ettiği esnada anlattığında, sözcüklerini oldukça kapalı seçtiği için; rahatsızlığının okuyucu tarafından anlaşılmama ihtimali de bu son sözlerle ortadan kalkmış olur.

İzzet, Fügen'in hışmından Melek'in gelmesi sayesinde kurtulur. Melek, Fügen'in bütün öfkesini bir anda söndürmüştür. İsfendiyar Enis'in sohbetinden de hoşlanan İzzet, kendini iyi hissetmeye başladığında eve birden bir adam çıkagelir. Şişmanlığından ötürü ona içinden "fıçı adam" lakabını takan İzzet, Fügen'in bu adamı ona kocası olarak tanıştırmasıyla donakalır.

"...şişkoya döndü:

-Hasan, bizim İzzet'i tanır mısın?

Adam kalender bir tavırla beni süzerek:

-Tanırım ya! dedi. Seni boyuna kızdıran şu eski okul arkadaşın değil mi?..

-Hafızanı tebrik ederim, tonton..." (s. 139)

İzzet, Fügen'in evinden hızla ayrılır. Ayrılırken, kimseye hayal kırıklığına uğradığını belli etmez. Fakat iki gün hasta yatar. Kendine geldiğinde Fügen'e

telefon ederek, onun yanına gelmek istediğini söyler. Fügen onu yine evine çağırır. İzzet, Fügen'in kocasının ne iş yaptığını sorguladığında; Fügen kocasını arayarak, telefonda ona ne kadar hasret kaldığını İzzet'in gözüne bakarak adeta sayıklar. Bu arada, ona Dalyan'dan kaymaklı lokum getirmesini rica eder.

"Fügen telefonu kapadı. Konuştuğu kadar boyuna ensemi ve kulaklarımı pensleyen parmakları, son bir hırsla saçlarımı avuçlayıp çektikten sonra:

-Gördün mü? dedi. Gördün mü koca sersem, kocam ne iş yapıyormuş?..

-Hiçbir şey anlayamadım doğrusu!..

-Gayet basit: Benim emrimde... Yani işi gücü bana hizmet etmek..." (s. 148-149)

İzzet, Fügen'in parlayıp sönmesine alışkındır. Yine sakinleştiği bir vakit, İzzet'in tedavi olması durumunda onunla evlenebileceğini söyler. İzzet bunu duyunca yine hayallere kapılır. Fügen'in bir iç çamaşırı provası yapacağını ve İzzet'ten zarar gelmeyeceğini söyleyerek onun yanında soyunması İzzet'i daha çok etkiler. Üstelik, Fügen ona bu gece beraber uyuyacaklarını vadetmiştir.

İzzet, ertesi gün "Pervane"nin onu kovmasından sonra evden ayrılır. Neslihan ile İsfendiyar'ın Yeşilköy'de oturdukları villaya gider. Neslihan, eskiden beri Fügen'i tanıdığı için; İzzet'in, Nükte'nin onun kızı olabileceği yönündeki şüphelerini doğrular.

Neslihan, İzzet'e bir de mektuptan bahseder. Bu mektup, tıpkı İzzet'in ablasına yazılmış olan imzasız mektuba benzemektedir. Aynı sarı zarf, aynı sarı kağıt ve aynı makine yazısıdır.

"Sayın Üstad, İsfendiyar Enis Beyefendi,

Seyahate çıkarken bir gözünüzü olsun arkanızda bırakmış olsaydınız, faziletli zevcenizin, vazife kaçağı bir çapkınla sizi aldattığını görürdünüz! Birbiriyle "Sedir Koru" çiftliğinde, şu manyak şairin sofrasında tanıştılar.

Bu rakibinizin adını açıklamaya doğrusu cesaret edemeyeceğim. Yalnız size şu kadarcık bir ipucu vereyim: Bu çapkın, uzun boylu, kumral, yeşil gözlü, pek yakışıklı bir adamdır. Fakat şiddetli bir melankoli geçiriyor... Belki bu yüzden hamiyetli eşiniz onun teselli ve tedavisini üstüne almayı bir vicdan borcu bilmiştir!? Tanrı yardımcınız olsun!.." (s. 172)

İzzet, bu mektup karşısında şok geçirir. Çünkü bu durum aklından bile geçmemiştir. Onunla kimin uğraştığını merak etmekle beraber, Neslihan'a mahçup olduğundan ötürü üzgündür. Fakat Neslihan, eşinin bu mektubu ciddiye almadığını ve onun rahat olması gerektiğini söyler.

İzzet, Fügen'in isteği üzerine Londra'da tedavi olur. Operasyon başarılı geçmiştir. Fakat bu operasyondan sonra, Fügen onu istemez. Sırf onun tedavi olması için ona yalan söylediğini itiraf eder. İzzet, onun söylediklerine inanmamayı seçer. Fakat başta Galip Bey olmak üzere, dostları tarafından Pervane konusunda uyarılır.

İzzet bir gün, gönderilen mektupların gizemine de vakıf olur. Bu mektupları Fügen'in aile dostlarından Doktor Necip yazmıştır. Onu muayenehanesinde suç üstü yakalayan İzzet, bunun özel zevki olduğunu söyleyen doktora adeta bilenir. Fakat yapılacak bir şey yoktur. Aklı daha çok Fügen'le meşguldür.

Bu işe artık bir nihayet vermesi gerektiğini anlayan İzzet, Bursa'ya gider. Fügen'i de peşinden çağırır. Amacı, Gazanfer Bey'in dinamit koyacağını söylediği mağaraya onu çekmek, Fügen'le beraber ölmektir.

İzzet, her şey tepelerine yıkılmaya başladığı an Nükte'nin gerçekten de kızı olduğunu öğrenir. Fügen, sevdiği tek kişinin kendisi olduğunu söyleyerek, mağaradan çıkmaları için ona yalvarır. Fakat İzzet ona hakaret ve küfür sıralayarak, artık onu aldatamayacağını adeta haykırır. Yine de onun söylediklerine kanarak, mağaradan onu güçlükle çıkarır.

Fügen kurtulduktan sonra, bir daha onu kesinlikle görmek istemediğini söyleyerek, Akide ile İstanbul'a döner. İzzet, Fügen'in ardından tek bir kelime dahi edemez.

Doktor Galip Bey (Pervâne, 1955), İzzet'in arkadaşıdır. Her fırsatta Bursa'daki çiftliğine gitmektedir. Orada sıklıkla bir araya geldiği bir ailenin yakın dostu olmuştur. Doktor Galip Bey, İzzet'in kötü zamanlarında onun yanında olan ve tedavisini yaptırması hususunda ona destek olan tek kişidir.

Şirzat (Pervâne, 1955), boksördür. Karşımıza ilk olarak "Ruh Gurbetinde" romanında çıkmıştır. Orada kendisi hakkında verdiğimiz detaylı bilgiyi, burada aynı şekilde tekrarlamaya lüzum görmüyoruz.

Hidayet (Pervâne, 1955), Nükte'nin sevdiği gençtir. Fügen, Nükte'nin Hidayet'le beraber olmasına karşı çıkmıştır. Nükte bu yüzden Şirzat'la görüşmektedir. Hidayet, bu sebeple Şirzat'la sık sık kavga etmiştir.

Süfyan (*Son Hıçkırık,* 1956), İlhami'nin yeğenidir. Dayısıyla, kardeşi Burhan'ın tartıştığı esnada Burhan'ı bilerek ve tasarlayarak öldürmüştür. Biz bu olayı, İlhami'nin ablasına yazdığı mektuptan öğreniriz.

"Beni yakamdan tuttu ve: "Dayı; bu senin tabancan, katil sensin... Ben olayın şahidiyim. Ama şartlarımı kabul edersen senin lehinde tanıklık edebilirim... İşine geliyor mu?

-Nasıl? diye sordum.

-Çok basit! Mirastan tamamen vazgeçersen cinayeti bir kaza şeklinde gösterir, örtbas ederiz." (s. 70)

Süfyan'ın bu isteğini çaresizce kabul etmek zorunda kalan İlhami, ablasının o anda odaya girmesiyle suçlu durumuna düşmüştür. Süfyan, ablasına ve tüm ev halkına, hemen oracıkta uydurduğu masalı anlatır. Güya İlhami, bu cinayeti tasarlayarak işlemiştir. Halbuki cinayeti tasarlayan kendisidir. Bu olaydan sonra, bir daha konuşmazlar.

Yıllar sonra, Şaziment ve oğlu Süfyan; Handan'la Kenan'ın oturdukları köşke gelirler. Süfyan, ağır ceza reisi olarak görev yapmaktadır. Süfyan'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, Kenan'ın gözünden ediniriz:

"...Bu uzun boylu, kır saçlı, kibar tipli, yakışıklı adamda garip bir haşmet göze çarpıyordu. İlhami Bey'i çok andıran fizyonomisi, cidden bir ağır ceza reisine yaraşan sert ve mağrur bir ifade taşımakta idi." (s. 94)

Şaziment ve Süfyan, bir ay için köşke gelmişlerdir. Süfyan, tatilleri süresince sahibi olduğu ticaret gemisiyle de meşgul olmaktadır. Bu, önceleri dikkat çekmez.

Süfyan bir gün, Nalan'ın yanına gider. Onun Kenan'la olan samimiyetine dikkat çekerek; ona, İlhami'yi sağlığında Kenan ile aldattığı imasında bulunur. Bu imaya gülümseyerek yanıt veren Nalan, Süfyan'ın söylediklerine aldırmaz. Süfyan gecikmeden ona olan hislerinden söz açar:

"-Evet, size aşık oldum... Sizi gördüğüm günden beri altüst bir haldeyim... İşlerimi bile bir yana ittim... Gece gündüz sizi düşünüyorum. Azap içindeyim..." (s. 106)

Genç kadına sarf ettiği bu sözlerin hemen ardından ona evlenme teklif eden Süfyan, Nalan'ın bu teklifi düşüneceğini fakat önce Kenan'dan izin alması gerektiğini söylemesi üzerine küplere biner.

"-Ondan intikam alacağım. Önce dayımın intikamını...

-Ay! Şimdi dayınızın hukukunu mu koruyorsunuz?

-Şüphesiz!...

-Ne sürpriz!...

-Dayım hürmete layık bir erkekti Hanımefendi!... Onu kendi yuvasının içinde sokan bir yılanı...

-Benzetmede hata olmaz, ama, bugün, Kenan da misafiri olduğunuz bu evin efendisi!.. Evinde eviniz gibi hareket ettiğiniz adamdır... Unutmayın!...

-Bu eve bir sığıntı olarak girmiş olduğunu da unutmuş değilim... Şimdi efendi mi olmuş? Doğru burada çok şeye sahip olmuş... Layık olmadığı birçok şeye..." (s. 110)

Süfyan, ileri geri konuşmasının bedelini yüzüne Kenan tarafından indirilen tokatla öder. Kenan, onları gizliden dinlemektedir. Daha fazla sabredemediği için karşılarına çıkmış, Süfyan'a haddini bildirmiştir.

O günden sonra her fırsatta Nalan'a yine aşkını itiraf eden Süfyan, onun tarafından sert bir dille geri çevrilmez. Fakat Nalan'ın bunu yaparken bir hesabı olduğunu Süfyan'ın kestirmesi pek tabii mümkün değildir.

Süfyan'ın "ticaret gemim" dediği gemiyi aslında kaçakçılık gemisi olarak kullandığını, Nalan'la Kenan'ın sandal gezintisi yaptıkları akşam fark ederiz. Bu gerçek, İrfan Bey'in kızı Betül'ün düğün gecesinde herkes tarafından öğrenilir. Zira Nalan, onu uzun zamandır gözlemlemektedir. Sonunda, şüphelerini herkesle paylaşmakta bir sıkıntı görmemiştir. Süfyan'ın, Nalan'ın akıl sağlığından şüphe ettiğini söyleyerek ona "deli" raporu aldırmak istediğini de Prof. Şerafettin Bey ifşa eder. Çok geçmeden, geceye komiser de gelir. İhbar üzerine Süfyan'ın

gemisine gitmiş, gemide birtakım evraklar bulmuştur. Bu evraklar, Süfyan'ın "Ege Canavarı" olarak bilinen ve uzun zamandır aranan bir suçlu olduğunu da ortaya koymaktadır. Süfyan tüm öfkesiyle silahına davranarak, Nalan'ın üzerine kurşunlar yağdırır. Fakat bu kurşunlar Nalan'a pek tabii isabet etmez.

Böylelikle tüm foyası meydana çıkan Süfyan, polislerce götürülür.

Süfyan hem bir adalet adamı, hem de azılı bir suçlu olması dolayısıyla oldukça tehlikeli bir pozisyondadır. Onun Nalan'ı gerçekten sevip sevmediğini bilemeyiz. Fakat onun tarafından reddedilince, elinden gelen her türlü kötülüğü yapmaya gayret etmiş, hatta annesiyle beraber bir cinayet tasarlamışlardır. Neyse ki Peyami kurtulmuş, Süfyan da cezasını bulmuştur.

Ümit (*Esir Kuş,* 1957), yirmi yaşlarında bir hukuk fakültesi öğrencisidir. O gün, gittiği avukatın yazıhanesini endişeli bir şekilde adımlamaktadır.

Ümit, avukata; onun müdafaasını üstelendiği kadının ertesi gün asılacağını, elinden geleni yapmadığını söyleyerek sitem eder. Avukat ise onun asılacak olan kadına aşık olduğunu anladığını söyler. Ümit, bunu inkar etmez. Hadiseyle alakalı olarak bir tanık yazıhaneye geldiğinde, Ümit de maziye dalar. Biz, bu hadisenin patlak verdiği tarihe kadar yaşananları, romanın birinci bölümünden takip ederiz.

Ümit, altı yaşında bir çocuktur. Ablası Mine, onun üstüne titremektedir. İkisi devamlı beraber vakit geçirmekte, tüm gün yeni yerler keşfetmektedirler.

"Mine yanındayken, o hiçbir şeyden korkmazdı. Az evvel büyük şehirdeki bayram yerinde, bir kayık salıncağında Mine ile kucak kucağa uçarken, yine korkmamıştı. Hem Mine olmasa, annesi onu bayram yerine göndermezdi ki!.. Bu cesur ve becerikli ablanın sayesinde Ümit, çocukluğunun bütün zevkini çıkarıyordu." (s. 7)

Ümit, o hırpani kılıklı adam evlerine geldiği geceye kadar Mine'yi öz ablası bilmektedir. Altı yıldır hapiste olduğunu söyleyen, şimdi de kızını isteyen bu adamın adı Ömer Mahan'dır. Onun ansızın çıkagelmesi; Ümit'in annesi Samiye Hanım'la, annesinin amcası Dr. Yakup Hızır'ı rahatsız etmiştir. Mine ile Ümit'in birbirlerini öz kardeş bildiklerini itiraf eden ve onları ayırmaması için ağlayan Samiye Hanım'ın yalvarmaları da işe yaramaz. Hatta Samiye Hanım, Mine'nin babasıyla gitmeye istekli olduğunu fark edince sinirlenerek onu evinden kovar.

“Mine’nin gözlerinden yağmur gibi yaş dökülüyordu:

-Gitmeyeceğim.. Gitmek istemiyorum.. diye inledi.

O sırada salonun kapısı açılmış, Ümit içeriye girmişti. Oğlan afal afal bakınıyor, arkasından gelen ve onu tutmak isteyen Zühre’ye tekmeler atıyordu.

Mine onu görür görmez küçük bir çığlık attı ve koşup ona sarıldı:

-Ümit, Ümit, Ümit...

Fakat birden kuvvetli bir elin kendisini geri çektiğini ve demir gibi sert kollar üzerinde havaya kalktığını gördü. Babası onu bir çuval gibi sırtına vurmuştu.” (s. 27)

Ümit, Mine’yi aylarca göremez. Ardından, Mustafa adında bir çoban onu evinden kaçırır. Mustafa, bu işi Mine’nin ricası üzerine yapmıştır. Ümit, Mine’nin evine kadar onca yolu sepetin içinde gelmiştir.

“Sepetin kapağı açılınca, kırmızı ponponlu beresiyle, kıvır kıvır kumral saçlarıyla dünyanın en sevimli küçük başı ortaya çıkmıştı.

Ümit, bal rengi gözleri sonsuz bir dehşetle büyümüş, nutku tutulmuş, bir taş bebek gibi sessiz, Mine’ye öyle bakıyordu.

Mine bir çığlık daha attı ve ona sarıldı...

Çoban:

-Heyy, dedi. Bırak onu şimdi.. Çabuk olalım..

-Soğuktan donmuş yavrum, donmuş.. Çok da korkmuş!.

-Emme tenbihimi tuttu oğlancık... Hiç ses seda etmeden, uslu uslu oturdu oracıkta...” (s. 92)

Ümit, birkaç gün boyunca hep Mine’nin üst kattaki odasında gizlenir. Mine’nin ona tembihlediği üzere, sesini çıkarmaz. Mine’nin babası evde yoktur. Şehre öteberi almaya gittiği söylenmektedir. Fakat evde yatıp kalkan Cebrail adındaki yardımcılarından saklanması lazım gelmektedir. Üstelik jandarma da kayıp bir çocuk olduğu için onu her yerde aramaktadır.

Mine, evde yiyecek hiçbir şey kalmayınca ve babası da bir türlü dönmeyince, kendisi şehre inmeye karar verir. Ümit, Mine’ye onu bir daha tavan

arasına saklamaması için yalvarır. Küçük çocuk, farelerden çok korkmuştur. Mine, jandarmaların kapıya geldiğini sanarak onu oraya saklamıştır. Şehre ineceği zaman Ümit'i yine odasına alır.

Mine eve döndüğünde, babasının yabancı bir kadınla evde olduğunu görür. Ümit'in evde olduğunu fark etmemişlerdir. Ne var ki, jandarma kısa sürede kapılarını çalar. Evi arayacaklardır.

Her yeri altüst eden jandarma, Ümit'i bulamaz. Mine de onun nereye gizlendiğini merak etmektedir. Jandarma gittikten sonra, Ümit; köşedeki yaprak yığınının içinden çıkar. Ümit'i gören yabancı kadın, şaşkınlığı geçtikten sonra derhal kapıya davranır. Çocuğu bulan kimseye iki bin lira ödül verileceğini bildiği için, hızlıca onun yerini ihbar etmek niyetindedir. Mine'nin babası, kadının niyetini anlar anlamaz onun kapıdan çıkmasını engeller. Maksadı, parayı kendisinin almasıdır.

Adının Cevza olduğunu Ömer'in seslendiği esnada öğrendiğimiz kadın, çıkan arbede sonucunda eline geçirdiği bir maşayla Ömer'i öldürür. Mine, sabaha dek babasının baş ucunda bekler.

Jandarma sabaha karşı eve gelir. Ümit, Mine'nin elini sıkı sıkı tuttuğunu hisseder. Çocuklar, Ümit'in ailesinin yanına götürülür. Ümit eve geldiğinde, annesinin öldüğünü öğrenir. Çocuğu kaçırıldığından bu yana kendinde olmayan Samiye Hanım, kalp krizi geçirerek hayata veda etmiştir. Onlara bu bilgiyi veren kişi, Yakup Hızır Bey'dir. Mine'ye bunları söyledikten sonra, onu en ağır küfürleri kullanarak huzurundan kovar.

"İçeride, Zühre'nin zaptetmeye çalıştığı Ümit'in acı çığlıkları duyulmaktaydı. Oğlan öyle ağlıyor ve feryat ediyordu ki, Mine bir top gibi fırladı, tekrar kapıya hücum etti. Yumruklarıyla ve tekmeleriyle onu kırmak, parçalamak istiyordu. Bir yandan da bağırıyor, yalvarıyordu." (s. 132)

Ümit, Mine'den böylece bir daha ayrılır.

Aradan seneler geçer. Ümit, 13 yaşına basmıştır. Mine, 18'indedir ve Güzel Sanatlar Akademisinden mezun olmuştur. Ümit'i, Yakup Hızır Bey; Fransa'da okutmaktadır. Sık sık Mine'ye mektup yazan Ümit, hasretini biraz olsun dindirmeye çalışır.

"...Bütün derdim sensin. Sana bir kavuşsam, bütün dünyalar benim olacak. Hızır amcam, her sene olduğu gibi, bu yaz tatilinde de beni Türkiye'ye aldırmayı vadediyor, ama ben inanmıyorum. Onunla barışsan ne iyi olurdu! Belki seni de Fransa'ya gönderirdi. Seninle beraber olayım da, neresi olursa olsun, benim için birdir Mine..." (s. 158)

Aradan aylar geçer. Ümit, Mine'ye sürpriz yapmış ve onun evine gelmiştir. Kapıda Mine'yi görünce bir hayli şaşıran Ümit, onun güzelliği karşısında afallar. Ümit'in fiziksel görüntüsü hakkındaki bilgiyi ise, biz, Mine'nin gözünden ediniriz:

"...Tam tasavvur ettiği gibiydi sevgili Ümit'i. Fidan gibi boylanmış, dinçleşmiş, serpilmişti. Evet, hayalindeki küçük, tatlı şehzadeydi o. Sadece gözleri biraz daha olgun bir ifade taşıyordu. Yaşından büyük, efendi bir hali vardı." (s. 165)

Ümit, Mine ile sohbet ederken onun nişanlandığını öğrenir. Fakat düşündüğü husus, bu değildir. Onunla eskisi gibi bir çatı altında yaşamayı çok ama çok özlemiştir. Artık ondan ayrılmak, ona ölüm gibi gelmektedir.

Ümit, tatili bittikten sonra da her fırsatta Mine'yi ziyaret etmeye devam eder. Artık Hukuk Fakültesi öğrencisidir. Mine, onunla iftihar etmektedir.

Mine'nin nişanlısından ayrılmasından sonra, nişanlısının kardeşi olan Serra'nın bir süreliğine Mine'nin yanına gelmesi önce bir sorun teşkil etmez. Fakat daha sonra Serra'nın Ümit'e rahatsız edecek derecede yakınlık gösterdiğini fark eden Mine, bu durum sebebiyle önce sinirlenir. Fakat bu durumu Ümit'le paylaştığında, onun bu duruma hiç aldırmadığını öğrenince rahatlar.

Bir gece, Yakup Hızır Bey'in Mine'yi uyurken öldürmek istemesi ve onu gören Mustafa'nın camdan içeriye atlaması, bir felaketin başlangıcı olur. Hızır Bey ile Mustafa boğuşmaya başlarlar. Yakup Hızır Bey, duvarda asılı olan çifteyi alarak Mustafa'yı öldürür. Mine, çifteyi bırakan Yakup Hızır'a bu defa silahı kendisi doğrultur. Onu öldürmek üzereyken, araya Ümit girer. Ümit, Serra'nın kendi ağabeyini de öldürdüğünü ve onun bir katil olduğunu söylemesi üzerine, Serra'yı ardı ardına tokatlamaya başlar.

Mine, Ağır Ceza Mahkemesine sevk edilir. Biz bu noktadan sonra, romanın başına tekrar döneriz.

Mine'yi müdafaa eden avukat bile onun suçsuzluğuna inanmamaktadır. Bu yüzden, onu başarıyla savunamaz. Ümit de bunun hesabını sormak için yanına gitmiştir. Tam da avukatla konuşurken içeriye giren bir tanık, Tahsin, Yakup Hızır Bey'in birtakım evrakları ona saklattığını itiraf eder. Mezarcının yanında getirdiği çekmecenin kilidini kıran Ümit ve avukat, çekmecenin içinden çıkan belgeleri hayretle incelerler.

"...Bunlar, doktorun, meslek hayatı sırlarında yaptığı feci doğumların, mesleki cinayetlerin adeta bir seri raporu halindeydi. Çarçabuk hepsini tarih sırasıyla tenkit ettiler.

Caniye elden iş çektiren bir mahkeme kararı da bu evrak arasında bulunuyordu. Fakat asıl dikkate şayan olan, Nizameddin Şahin adındaki bir doktorun mektubu idi. Bu doktor, Yakup Hızır'ı şiddetli bir lisanla tenkit ediyor; korkunç cinayetlerinden nefretle bahsediyor ve bu hususta onun aleyhinde müthiş ifşaatta bulunacağını bildirerek, bunu bir insanlık vazifesi olarak yapmaya mecbur olduğunu kaydediyordu." (s. 222)

Yakup Hızır, bu son olayda da Tahsin'e önceden ne yapacağını anlatmış ve ondan yardım istemiştir. Tahsin bu bunu da avukatla paylaşır. Tahsin'in tanıklığıyla, Mine hapisten kurtulur. Mine ve Ümit, bir daha ayrılmazlar.

Küçük yaştan itibaren öz ablası sandığı Mine'ye çok düşkün olan Ümit, ondan ayrıldığı zamanlarda kendini çok kötü hissetmiştir. Onun yokluğuna, büyüdüğü zaman bile alışamamıştır. Mine'ye ona düşkünlüğü, onu kaybedeceğini anladığında aşka dönüşmüştür. Mine ile Ümit'in birbirlerine itiraf edemedikleri duyguları, kavuştukları gün açığa çıkar.

Ömer Mahan (*Esir Kuş,* 1957), altı yıl hapis yattıktan sonra çıkmıştır. Mine'nin babasıdır. Ömer Mahan'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, biz, yazarın gözünden ediniriz:

"Bu, kırk yaşlarında, orta boylu kavî yapılı bir adamdı. İnce bir sakalla örtülü yüzü, uzun zaman güneş görmemiş gibi gayet soluktu. Açık kumral saçlarında tek tük beyaz teller vardı. Alnı genişti. Ve burnunun hatları, fizyonomisinin bu sefil hercümeri içinde garip bir asalet resmediyordu." (s. 7)

Ömer Mahan, kızını; annesi olarak bildiği teyzesinden zorla alıp götürdükten sonra, onunla yeni bir hayat kurar. Onu dağ başında iki katlı bir eve götürür. Kızına silah kullanmayı, at binmeyi öğrenir.

Ömer Mahan, eskiden akademide resim hocalığı yapmıştır. O zamanlar daha farklı bir duruş sergilerken, şimdi büründüğü kişilik o duruştan çok farklıdır. Hayli aksi, sinirli, ve sabırsızdır. Ahlaki kaidelere ters düşen davranışları vardır. Şehre erzak almaya gidip, günlerce dönmemektedir. Bu yüzden Mine birkaç defa aynı kişinin saldırısına uğramaktan zor kurtulmuştur. Kızının yalnız kaldığındaki vaziyetini düşünmemektedir. Mine, babasını ne olursa olsun sevse de; yabancı bir kadınla geldiği gece onu karşılarında bir köçek gibi oynattığı vakit ona olan saygısı bitmiştir.

Doktor Yakup Hızır (*Esir Kuş,* 1957), Mine'nin teyzesinin amcasıdır. Hakkındaki detaylı bilgiyi Ümit hakkında bilgi verdiğimiz kısımda anlattığımızdan ötürü, aynı hususları burada tekrarlamaya lüzum duymuyoruz.

Mustafa (*Esir Kuş,* 1957), Mine'ye yıllardır aşık olan çobandır. Onun için Ümit'i kaçırmış, onun için üstüne bir cinayet suçu almış, onun uğrunda da hayatını kaybetmiştir.

Cebrail (*Esir Kuş,* 1957), Ömer Mahan'ın işleri için tuttuğu, eskiden eşkıya olan kimsedir. Mine ile arası genellikle iyidir.

Tayyar Ülkü (*Esir Kuş,* 1957), heykeltıraştır. Mine'nin komşusudur. Onu akademiye yönlendiren ve babası hayatta olmadığı için onu koruyup kollayan adamdır.

Cevat (*Kırık Hayat,* 1957), iri yarı, sarışın bir gençtir. Yazar tarafından "apollon kadar yakışıklı" diye tasvir edilir. Cevat, en yakın arkadaşı olan Ayla'ya aşıktır. Ayla'nın da bu durumdan haberi vardır. Fakat Cevat'a arkadaşlık haricinde herhangi bir his beslemediği gibi, onun kendisine olan bu hislerini ciddiye de almamaktadır.

Bir yaz gününde Cevat, Ayla ile yürüyüş yaptıkları esnada ona duyduğu hislerini tekrar dile getirmeyi dener:

"-Ayla, dedi. Seni deli gibi sevdiğime inanmıyor musun?

Ayla tekrar hızlı hızlı yürümeye başlamıştı.

-Seninle anlaşamıyoruz Cevat! Ne bileyim... Ben aşkı çok başka türlü düşünüyorum... Bunu sana anlatmam imkansız...

-Beni biraz sevmeye çalışsan, her şey yoluna girerdi..” (Nadir, 1957: 5-6)

Cevat’ın, Ayla’nın ardı ardına verdiği olumsuz yanıtlardan yılmadığını görürüz. Öyle ki, Ayla’nın sözlerini duymamışçasına akşam onu mehtapta bir sandal turuna davet etmesi, umudunu yitirmediği konusundaki öngörümüzü doğrular niteliktedir. Ayla’nın onu kırmamak için bu isteğine verdiği olumlu yanıt, Cevat’ın sevinip tekrar umutlanmasına neden olur.

Sandalla açıldıkları o gece, Cevat; Ayla’daki durgunluğu fark eder. Bunun sebebini sorduğunda, genç kadın; aklının yazmakta olduğu kitabında olduğunu söyler. Cevat ise aralarına giren şey cansız bir nesne de olsa, onu kıskandığını her halinden belli etmektedir.

Genç adam bir müddet sonra daha da ileri giderek, sandalda Ayla’ya karşı taşkınca hareketlerde bulunmaya başlar. Ayla hem onu itmekte hem de kahkahalarla gülmektedir. Cevat taşkınlığı bırakıp tüm ciddiyetiyle genç kadına aklındaki mühim soruyu yöneltmeye hazırlansa da, Ayla’nın alaycı tavrı karşısında giderek hiddetlenmektedir. Yine de, Ayla’ya evlenme teklif etmekten vazgeçmez.

“-Seni mutlu etmek istiyorum ben...Hayatta biricik arzum bu... Bana inan... Beni hor görme... Bu hafta santraldaki işime başlıyorum... Seni rahat rahat geçindirebilirim... Biliyorsun, iki de apartmanımız var...

Ayla yine alaya başladı:

-Şekerim, benim için çok iyi niyetler besliyorsun, cidden!... Sana teşekkür ederim... Yalnız benim de kendime göre arzularım var tabii... Bunları hiç kaale almıyor musun?..

-Senin arzuların nedir Ayla?..

-Evvela sevmek ve sevdiğim gibi sevilmek!... Sonra da sevdiğim adamla evlenmek!...

Bir an soluğu kesilen Cevat:

-Beni seveceksin Ayla!.. diye bağırdı. Benimle evleneceksin... Yalnız benimle... Bu arzumun önüne dünyalar duramaz... Biraz düşün, makul ol!... Sana veremeyeceğim ne var?." (s. 28)

Cevat, Ayla tarafından ciddiye alınmamasının bedelini ona acı bir şekilde ödetmeye kalkar. Kürekleri hızla mağaraya doğru çeker. Kuma ayak bastıkları an, onu kuma yatırarak ona tecavüze yeltenir. Bir yandan da, onun hayatının ilk erkeği olacağını; evlenmek için şimdi kendisine asıl onun yalvaracağını söyleyerek kahkahalar atmaktadır. Bu boğuşma, karşılarına bir adamın dikilip orada ne yaptıklarını sorması üzerine sona erer. Cevat, hiçbir açıklama yapmadan sandala atlayarak hızlıca kaçar.

Cevat, Ayla'nın karşısına günler sonra çıkar. Onun, o gece karşılarına çıkan adamla beraber görmüştür. Ayla'ya, o adamı öldüreceğini söyler. Ondan sadece dost olduklarına dair bir yanıt alır. Ayrıca, bağışlanmak için ardı ardına af dilemesi de işe yaramaz. Ayla, o geceden sonra ondan tüm kalbiyle nefret ettiğini söyler.

Cevat'la romanın sonuna dek tekrar karşılaşmayız. Sadece sonbaharda, Ayla'nın evine bir düğün davetiyesi gönderir. Şermin adında bir kadınla evlenmek üzeredir.

Uzun zamandır sevdiği bir kadın tarafından reddedilmeyi hazmedemeyen ve onu kaybetmemek için çirkin bir yola başvuran Cevat, bu davranışını Ayla'yı kaybetmekle öder. O güne dek Ayla'nın en yakın arkadaşı olan genç adam, o günden sonra istese de onu geri kazanamaz.

Ertuğrul Bey (*Kırık Hayat,* 1957), diplomattır. Ayla'yı Cevat'tan kurtaran kişidir. Mağaraya yakın bir kulübede, insanlardan uzakta yaşamaktadır.

Cevat kaçtıktan sonra Ayla'yı kulübesine götüren Ertuğrul, ona ardı ardına öğütler verir. Ayla'ya, hayatta kimseye; özellikle de erkeklere güvenmemesi gerektiğini anlatır. Ardından, Ayla'yı çok geç bir saate bırakmamak için onu evine uğurlar. O günden sonra, genç kadınla arkadaş olurlar. Başlarda kendini tanıtmak için pek de hevesli olmayan Ertuğrul, bir gün kulübesine gelen Ayla'nın ısrarıyla kendinden bahsetmeye koyulur:

"-Adım Ertuğrul... Eski bir diplomatım... Siyasetten, toplumdan, dostlardan, kadınlardan, sözün kısası yalan olan her şeyden nefret ederim... Burada saf

tabiatla baş başa kalmaya ve- tahmin ettiğin gibi- dinlenmeye geldim... Beni aradıklarına eminim... İzimi bulamamalarını temenni ediyorum... Zaten burası o kadar ıssız ki...

Ayla derin bir heyecan içinde:

-Ben sizi ele vermem, korkmayın... dedi." (s. 52)

Ertuğrul, Ayla ile sohbetini bu kez sonlandırmak istememesi dikkatimizi çeker. Genç kadınla vedalaşırken, ertesi gün balık tutacağını ve akşam yemeğini beraber yerlerse çok mutlu olacağını söyler.

Ayla, ertesi gün söz verdiği saatte Ertuğrul'un yanındadır. Ertuğrul, Ayla'nın bir roman yazdığı dünkü sohbetlerinde öğrenmiştir. Ona, romanın nasıl gittiğini sorar. Ayla, ona yazmaya devam ettiğini söyler.

Ertuğrul, dünkü sohbetlerinde olduğu gibi kendinden bahsetmeye devam eder. Kızı Ayla on üç yaşında ölmüş, eşi de onu terk edip en yakın arkadaşıyla evlenmiştir. Hayatta kimsesi yoktur. Ayla'yı, perşembe günü gideceği Tozan Çiftliği'ne çağırır. Ayla, Ertuğrul'un anlattıkları karşısında çok üzülmüştür. Hem ondan etkilendiği için, hem de onu yalnız bırakmamak için bu teklifi kabul eder.

Ertuğrul ve Ayla, sözleştikleri gün istasyonda buluşurlar. Ayla, trende seyahat ettikleri esnada, yazdığı romandaki karakterden bahseder.

"Biliyor musunuz? dedi. Romanımdaki erkek kahramanın gözlerini kör ettiğime bayağı üzülüyorum...

Ertuğrul Bey ilgiyle:

-Demek böyle bir gaddarlık yaptın ha?!... dedi. Zavallıya niçin böyle bir cezayı reva gördün?..

-Bilmiyorum... Erkeklere galiba hıncım var da ondan... Kadınlar hep onların yüzünden acı çekiyor... Onların yüzünden mahvoluyor...

-Hayatta bunun tersi de pek çok...

-Olabilir. Fakat ben kendi görüşlerimi yazıyorum... Bir erkeği, hayalen olsun, kadın elinden bahtsız etmekte bir nevi öç zevki var...

-Bu kadar egoist ve kinci olduğunu sanmazdım Ayla!... Ama, iyi bir romancı, kişisel kanaatlerini bile, tarafsız bir ifade yoluyla nakletmesini bilir... Sen iyi bir romancısın değilsin şu halde!...” (s. 82-83)

Ertuğrul, Ayla’nın söylediklerine alınmaması üzerine rahatlar. Çiftliğe geldiklerinde, onu Gök-Köşk’e götüreceğini söyler. Burayı kendi yaptırmış, daha sonra eski dostlarına satmıştır. Fakat yine de sık sık buraya gelmektedir.

Çiftliğin çalışanları, Ertuğrul’la Ayla’yı pek güzel ağırlar. Ayla’yı, Ertuğrul’un kızı sanmışlardır. Korucular, ikisine de birbirinden lezzetli yemekler hazırlarlar. Çiftlikte akşama dek dinlenen Ertuğrul ve Ayla, mutlu bir şekilde dönerler.

Ertuğrul, Ayla’yı çok geçmeden yine kulübesinde bulur. İkisi de birbirlerine olan aşklarını itiraf ederler. Dans ettikleri esnada, Ertuğrul ona adını vermek istediğini söyler. Ayla’nın bunu sevinçle karşılaması üzerine, beraber olurlar. Ertuğrul, durmaksızın onu ne kadar çok sevdiğini söyler.

Ayla’yı evine bırakmayı teklif eden Ertuğrul’un teklifi geri çevrilmez. Ayla, eve girdikten sonra tam üç gün evden çıkmaz. Bu süre zarfında Ertuğrul’dan herhangi bir haber de gelmez. Ayla merak edip de onun kulübesine gittiğinde, ocağın rafı üzerine konmuş bir notla karşılaşır.

“Ayla sana geleceğim... Fakat pek yakında değil... Belki bir daha yıla... Yine zambaklar açarken... Beni bekleyeceğine eminim...

Sonsuza kadar senin olan

ERTUĞRUL” (s. 112)

Ertuğrul, karşımıza uzun bir süre çıkmaz. Aradan aylar geçmiştir. Ayla’nın eniştesi Mahir Bey’in samimi arkadaşı olan Necip Dayı, Ayla’yı içine düştüğü bunalımdan biraz olsun sıyırmak için onu bir suvareye davet eder. Bu suvareye Ertuğrul’un da davetli olduğunu görürüz. Ayla ile dans ettiği esnada ondan yine af dileyen ve onu beklemesini söyleyen Ertuğrul, Ayla’yı yakında gideceği Gök-Köşk’e davet eder. Yazdığı romanı da bir an evvel tamamlamasını rica eder. Zira onu okumak için sabırsızlanmaktadır.

Ayla’ya Mıstık aracılığıyla bir not gönderen Ertuğrul, onu köşkte beklediğini haber verir. Ayla, Mıstık’la beraber Gök-Köşk’e adeta uçar. Ertuğrul,

Ayla'ya yine sırası geldiğinde ona her şeyi anlatacağını ve onun sabırlı olması gerektiğini söylemiştir.

"Bir sır değil, bir küçük pürüz... Onu yok eder etmez, temelli senin olacağım..." (s. 206)

Ardı ardına yaşadıkları aşk gecelerinin ardından, birbirlerinden yine ayrılırlar.

Ertuğrul, gizli olduğunu söylediği işiyle ilgilenirken arkasından dönen dolapların farkında değildir. Necip Dayı, Ayla'ya aşkını itiraf etmiş ve Ertuğrul'un evli ve çocuklu bir adam olduğunu söylemiştir. Bir gün eve gelen Seda adındaki bir genç kız ise Ertuğrul'un kızı olduğunu söylemiştir. Ertuğrul, Seda'nın anlattıklarına bakılacak olunursa eşini çok sevmektedir. Ayla ile yaşadığı sadece bir kaçamaktır.

Ayla, sinirle ve daha çok Seda'nın yönlendirmesiyle Ertuğrul'a bir başkasıyla evleneceğine dair bir mektup yazar.

Hemen o akşam, Ertuğrul; Ayla'nın evine gelir. Kendini yeni Roma Büyükelçisi olarak tanıtır. Ev halkının ona tepki göstermesi üzerine; evli olmadığını ve bir kızı da olmadığını söyler. Seda, üvey ablasının gayrimeşru kızıdır. Ona bu yaşa kadar babalık yaptığı doğrudur fakat kızı değildir. Seda, Necip Dayı'nın ona verdiği paraların büyüsüne kapılmıştır.

Gerçek, ortaya geç çıkar. Ayla, Ertuğrul'un ona bunu nasıl yaptığına inanamayarak, o gelmeden evvel intihar etmiştir.

Ertuğrul, yeni görevine atanmayı beklediği için Ayla'dan onu beklemesini istemiştir. Bu bir sırdır ve kimseyle paylaşmaması gerekmektedir. Fakat başına bunların geleceğini de tahmin etmemiştir. Bilgili, sağduyulu, zarif bir adam olan Ertuğrul, Ayla ile sonsuza dek ayrılmıştır.

Necip Dayı (*Kırık Hayat,* 1957), Ayla'nın eniştesinin arkadaşıdır. Şakacı, mutlu ve babacan tavırlara sahip bir insandır. Necip Dayı hakkındaki bilgilere, biz, yazarın gözünden erişiriz:

"...Mirasyediydi, bekardı. Fakat çok efendi, çok saygıdeğer bir insandı. Ayla hemen hemen onun elinde büyümüştü. Ellisinde olmalıydı ama, kendisinden yaşça genç olan Mahir Bey'den daha zinde, daha yakışıklıydı." (s. 7)

Necip Dayı, Ayla'nın tüm gün evden, hatta odasından bile, çıkmadan sadece roman yazmasına laf dokundurur. Onun şirkette tercümanlık işiyle meşgul olabileceğini söyler. Hatta bu konuyu Ayla ile konuşma vazifesini üstüne alır. Onu yalnız yakaladığı bir gün, onunla ayak üstü konuşmaya girişir:

"-Senin gibi cici bir kızın böyle akıl ermez işler yapmasına üzülmemek mümkün değil!... Beni dinle Ayla, sana faydalı olmak ve yardım etmek istiyorum... Gizli bir derdin varsa bana söyle... Beni yabancı tutma... Burada sıkılıyorsan, seni gezdireyim... Dilediğin yere götüreyim... Ama bana böyle aksi davranma!... Söyle, ne istersen yaparım..." (s. 115)

Ayla'nın, onun bu ilgisine teşekkür etmesi üzerine; Necip Dayı vaadini tutar. Onu bir suvareye götürür. Fakat daha gecenin başında, Necip Dayı'nın birtakım teklifsiz halleri dikkatimizi çeker.

"...dostlarından bazılarına önce şakacıktan onu "nişanlım" diye tanıttı. Sonra kahkahaları basarak gerçeği açıkladı. Ama, bu gerçek sanki onu derinden derine üzüyordu!.. Ayla'ya bir aralık:

-Kız, şakayı bırak sahiden sana abayı yakmaktan korkmaya başladım!... dedi.

Ayla öfkeli bir yan bakışla onu koluna bir çimdik attı:

-Sen sarhoş olmaya başladın galiba Necip Dayı!.." (s. 146)

Necip Dayı'nın, Ayla'nın suvarede Ertuğrul'a bakması üzerine onun eski bir diplomat olduğunu ve çok çapkın olduğunu söylemesi de önce masumane bir uyarı gibi addedilebilir. Fakat Ayla'ya olan tavırlarındaki bariz değişiklik, bunun uyarıdan ziyade kıskanan bir erkeğin davranışı olduğunu ortaya koyar.

Necip Dayı'nın sonraki günlerde de Ayla'nın üzerine düşmeye devam ettiğini görürüz. Yılbaşı gecesi evden çıkmak istemediğini söyleyen Ayla'nın odasına gitmiş, sarhoş olduğunu iddia ederek onu zorla öpmüştür. Ayla, elinde büyüdüğü bu adama hürmet göstermekle beraber, onun bu hareketinden oldukça rahatsız olmuştur. Necip Dayı bununla da kalmamış, ona aşık olduğunu belli edecek sözcükler kullanmıştır.

Bir gün, biraz olsun kendine geleceğini söyleyerek Ayla'yı bir balıkçıya götüren Necip Dayı, orada ona evlenme teklif eder. Ne var ki, bu teklifi

kahkahalarla karşılanır. Buna çok bozulur. Yemekleri bittikten sonra, Ayla'yı evine bırakır. Kısa bir zaman sonra da Amerika seyahatine çıkacağını ev halkına bildirir.

Bir müddet sonra, Necip Dayı'nın kalp krizi geçirdiği için Amerika seyahatini ertelediği ev halkınca duyulur. Ayla, onu ziyarete gider. Fakat ziyarete gittiğinde onu oldukça dinç bulur. Ondan doğruyu söylemesini ister. Nitekim bunu Necip Dayı'ya doğrulatır. Aslında hastalanmamış, bu seyahatten vazgeçtiğini başka şekilde söyleyemeyeceği için kalp krizi geçirdiği haberini yaymıştır.

Necip Dayı, Ayla'nın onu ziyaretinde onun Ertuğrul'la evleneceğini öğrenir. Bu haber üzerine onun evli olduğunu söyleyerek öfkeden deliye döner. Fakat Ayla buna inanmaz.

Necip Dayı'nın Ayla'yı kaybetmemek için neler yaptığını, Ertuğrul'u anlattığımız kısımda işlemiştik. Bu yaptıkları, genç kızın hayatına mal olmuştur. Necip Dayı'nın hırsı ve kendinden yaşça oldukça küçük bir genç kadına davranışları, kabul edilebilir hareketler değildir.

Müşfik (*Gümüşselvi,* 1960)[25], sevdiği kadına bir türlü açılamayan ve bu arada da başına gelen türlü hadiselerle baş etmek durumunda kalan bir gençtir.

Müşfik, Rüheyma, Ferit, Fatin, Dürnev ve Hacer Abla, birbirinden ayrılmaz bir arkadaş grubudur. Aslına bakılırsa birbirinden hayli alakasız görünen bu grup, Hacer Abla'nın rutinleşen ziyaret sofralarında birleşmektedir.

Müşfik, Rüheyma'ya aşıktır. Rüheyma, keman sanatçısıdır. Müşfik'in asker arkadaşı olan Doktor Ferit de Rüheyma ile ilgilenmektedir. Müşfik, Rüheyma'ya Hacer Abla'nın evinde tertipledikleri ziyaretten sonra hislerini açar.

"- Seni seviyorum!... Seni tanıdığım günden beri sevmekte olduğumu bu gece anladım... Deliler gibi kıskandığımı da... Bana kızma sakın... Bu perişan hislerle hayatıma vereceğim yönü kestiremiyorum... Bana sen yardım et ne olur... Teklifim gayet ciddi Rüheyma!... Seninle evlenmek istiyorum... (s. 31)

[25] Kerime Nadir, Gümüşselvi, Dördüncü Baskı, Olcay Matbaası, 1960, İstanbul, s.189. Roman, 1960'da yayınlanmıştır. Biz 1976 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Genç kadın, henüz evlenme niyetinde olmadığını ama bu niyete sıcak bakabileceği vakit, bunu tekrar konuşacağını söyler. Müşfik bu ümitle günlerini sürdürmektedir.

Bir gün hep beraber Şile'ye gitme kararı alırlar. Maksatları; birkaç günlerini tatil niyetine Şile'de geçirmektir.

Bu tatil sırasında Rüheyma ile Ferit'in birbirlerine haddinden fazla yakınlaştığını gören Müşfik, sinirlenir. Rüheyma'ya bu konu ile alakalı şikayetini bildirdiğinde, ondan Ferit'in sadece arkadaşı olduğu ve kendisine de arkadaşça yaklaştığı sözlerini işitir. Genç adam, daha evvel de ikisinin beraber vakit geçirdiğini ve Rüheyma'nın bu konuda kendisine yalan söylediğini bilmektedir. Bunun özrünü Rüheyma kendisinden dilemiş fakat benzer bir hadise yine yaşanmıştır.

Müşfik, bir restoranda hep birlikte yemek yedikleri bir esnada gözlerine inanamaz. Önünden geçen, güzelliğiyle herkesin ağzını açık bıraktıran bu kadın; geçmişte ilişki yaşadığı kadındır. Uzun ve kırmızıya çalan saçları, ince fiziği, delici bakışları ve selvi boyuyla bu kadın; Madam Ayda'dır.

Madam Ayda ile arkadaşıyla eğlenmeye gittiği bir gece, gece kulübünde tanışmıştır. Striptiz yapan bu genç kadın, güzelliğiyle Müşfik'in aklını başından almıştır. Gece sonunda koşarak Ayda'nın yanına giden Müşfik, genç kadının daveti üzerine kendini onun evinde bulmuş ve yaşanacaklara karşı koyamamıştır.

Şimdi yıllar sonra Şile'de karşısına çıkan bu genç kadından köşe bucak kaçmaktadır. Onu artık sevmediğine emindir. Sadece Rüheyma'nın bir şeyleri fark ederek, yanlış anlamasını istememektedir.

Madam Ayda ile eşi, Şile'de yaptırdıkları mükemmel villada oturmaktadırlar. Bir gün eşi ile yaptıkları bir sohbet esnasında, villaya davet edilirler. Ne var ki, Madam Ayda'nın kaza geçirdiğini ve öldüğünü düşünen eşi kalp krizi geçirir.

Ayda'nın eşinin durumunu kontrol etmek üzere sık sık villaya gelen doktorlardan biri de Ferit'tir. Ferit, bu durumu meslektaşlarıyla nöbetleşe sürdürmektedir.

Ayda bir gece ansızın çıkagelir. Bu duruma herkes çok şaşırır. Ne var ki, eşi vefat etmiştir.

O gece Ferit'i yalnız bırakmamak için beraberinde gelen Müşfik'in odasına Ayda gelir. Müşfik, bu durumdan pek hoşlanmaz. Hatta, yaşamının sona erdiğine dair bir algı yaratarak kocasının ölümüne sebep olduğunu savunur. Ayda, Müşfik'i unutamamıştır. Fakat bu tavrından ötürü onu bir daha görmek istemez.

Ferit, çeşitli bahanelerle arkadaşlarının yanına dönmeyi geciktirmektedir. Müşfik, bu arada Rüheyma'nın sağlık problemi yüzünden yeise kapılmıştır. Genç kızın parmaklarında kireçlenme olarak başlayan rahatsızlık, sonrasında uygulanan tedavinin yanlışlığıyla içinden çıkılamaz bir hale gelmiştir.

Bu arada, Rüheyma'nın hastalığı ve ziyaret ettiği doktorlar anlatılırken bir husus dikkatimizi çeker. Bu romanda verilen doktor adları, "Romancının Dünyası"ndaki doktor adlarıyla aynıdır. Kerime Nadir, yanlış bir tedavi uygulayarak neredeyse kolunu kaybetmesine neden olacak olan doktorların adlarını bu romanda olduğu gibi, hem de diyaloglarıyla ifşa eder.

"- Enjeksiyonlar, mafsaldaki kireci eriterek ağrıyı kısa zamanda tamamen geçirecektir... Reçeteye yazdığım 'Hydrocotrisone'dır... Şimdi tababette bu yeni ilaç mucizeler yaratıyor!"

O sırada odaya, toparlak kafalı, çocuk yüzlü, saçları tıraşlı genç bir beyaz gömlekli girmişti. Burhanettin Bey onu bize 'Dr. Mut Yener!' diye tanıttı. 'Enjeksiyonları işte bu arkadaş yapacak!" (s. 195)

Rüheyma günlerce anlatılmaz acılar çekerken; yanında sadece Müşfik vardır. Ferit kayıplara karışmıştır. Halbuki Dr. Burhanettin Tav'ı öneren de Ferit'tir!

Buldukları başka bir doktor sayesinde, Rüheyma günlerce yaşadığı acılardan kurtulur. Ameliyat olmuştur. Fakat parmaklarını eskisi gibi kullanamamaktadır.

Ferit, günler sonra aralarına döndüğünde gayet neşeli, mutlu ve aldırmaz bir tavır takınmıştır. Rüheyma, sanki kendisini günlerce yalnız bırakmamışçasına Ferit'le arasından su sızdırmamaktadır. Bu durumu birkaç kez dile getirmeye

çalışan Müşfik'i de susturmuştur. Hatta ona eskisinden de soğuk davranmaktadır. Müşfik, ruhen kötü bir durumdadır.

Ferit, bir gün onlara Şile'deki villayı kiraladığı haberini verir. Kiraladığı villa Madam Ayda'ya aittir. Hepsini hafta sonu için Şile'ye beklemektedir.

Şile'ye geldiklerinde onları inanılmaz bir sürpriz beklemektedir. Ferit'le Ayda evlenmiştir. Hatta bu evlilik aylar önce gerçekleşmiştir. Bu durum Ferit'in Şile'den bir türlü dönememesini ve beklenmeyen Uludağ seyahatini de açıklamaktadır. Asıl beklenmedik olay ise bu durumdan Rüheyma'nın haberi oluşudur. Rüheyma, Ferit'le zaman içinde sırdaş olmuştur.

Hiçbir şeyi belli etmeyen Rüheyma, Müşfik'in artık her şeyi anlamasıyla gönlünün kapılarını ona açacaktır.

Müşfik, adı gibi koruyucu bir yapıya sahiptir. Oldukça yakışıklıdır. Sevdiği kadın olan Rüheyma'yı kendinden bile sakınmıştır. Onun için türlü fedakarlıkları göze almıştır.

Müşfik'in istediği tek şey, sevdiği kadınla mutlu bir yuva kurmaktır. Rüheyma'nın evliliğe soğuk oluşunu; sadece onu çok sevdiği için görmezden gelmiştir. Bu arada Rüheyma'ya önceden evlilik teklif eden Ferit hem rakibi durumundadır, hem de yıllardan beri arkadaşıdır. "Gözlerinden sevdanın bir uyku gibi aktığı" Müşfik, aşkını sadece Rüheyma'nın fotoğrafına ilan edebilmektedir. Mimarlık mesleğini serbest olarak icra etmektedir. Bununla beraber; sosyal pozisyonu kusursuz, geleceği parlak bir gençtir. Tüm bu olumlu özelliklere rağmen, sevdiği kadına açılma konusunda sıkıntı yaşamıştır.

Herkesin hayran olduğu bir kadın olan Ayda'nın kendisine hayran olması, yıllar sonra birliktelik isteğini yinelemesi bile Müşfik'i yolundan döndürmemiştir.

Sevdiği kadının başında geceleyen, doktorlarla bizzat görüşen, onun rahat etmesi için kendisi rahatsız olan, ağzından çıkan tek kelimeye binlerce anlam yükleyen bu duygusal adamın tek arzusuna erişebilmesi, çektikleri yanında mükafatı olmuştur.

Reha'yı (Saadet Tacı, 1963), Gelinlik Kız romanından tanıyoruz. Aynı kahraman özelliklerini tekrar yazmaya lüzum görmüyoruz.

Meftun Heper (*Suya Düşen Hayal,* 1964), genç ve başarılı bir heykeltıraştır. Bir akşam evine gitmek üzere Emirgan'a gidecek olan son otobüse bindiğinde, otobüste genç bir kızın sessizce ölmüş olduğunu görür. Herkes, kendi de dahil, bu ölümün doğal bir ölüm olduğunu düşünse de; Meftun'un arkadaşı Abbas, bu hadisenin perdesini aralamakta kararlıdır. Zira Meftun bu hadiseyi onunla paylaştığından beri, ilginç bulduğu bu olay örgüsü kafasını bir hayli karıştırmıştır.

Otobüste evvelce sıhhatli görünen genç kız birdenbire gözlerini kapatmış, ardından da kibar ve nezaketli denebilecek bir kadının omzunda dakikalarca yatmıştır. Ardından da bu kibar ne nezaketli kadın, gideceği yere varması nedeniyle, refakatçi görevini Meftun'un üstlenmesini rica etmiştir. Meftun da bu görevi kabul etmiş, son durağa geldiklerinde de omzunda uyuyan genç kızın aslında ölmüş olduğunu fark etmiştir.

Polisin duruma el koymasıyla birlikte, muayeneden sonra morga götürülen talihsiz kızın kimi kimsesi bulunamaz. Meftun'un verdiği ifadeden de bir dişe dokunur bir şey çıkması zaten mümkün değildir. Genç adam, karakoldan sonra evine döner.

Meftun'un elinde o geceye dair iki delil vardır. Biri bir iğne, öteki ise kelimeleri zar zor seçilebilen yırtık bir mektuptur. Meftun, otobüste bulduğu bu delilleri polislerle nedense paylaşmaz.

Emirgan'da bir yalı dairesinde hayatını sürdüren Meftun için önemli olan tek şey, kafası rahat bir şekilde sanatını icra edebilmektir. Meftun, ailesinden kalan miras sayesinde para sıkıntısı yaşamamakta, sanatçı kişiliği ile geçim kaygısının gerektirdiği çatışmaya girmesine gerek kalmamaktadır.

Atölyesinde hummalı bir çalışma içine girmiştir. Kendisine modellik eden genç ve güzel göçmen kızı Seher'le beraber çalışmalarını sürdürmektedir. Seher'i bir terzide çırak olarak çalışırken görmüş, kızın güzelliğinden ötürü ondan bir hayli büyülenmiş, ona atölyesinde kendisine model olmasını teklif etmiştir. Bu teklifi kabul eden genç kızla şimdi en ses getirecek olan eserlerinden birini, "Bosfor Perisi"ni çalışmaktadır.

Abbas'ın teklifsizce atölyeye girip çıkması ve patavatsızca konuşması Meftun'un canını sıksa da, cinayetin izini delillerle sürmesi sebebiyle ona pek de

sesini çıkaramaz. Abbas, Meftun'un o gece otobüste bulduğu iğnenin kuvvetli derecede zehirli olduğunu öğrendikten sonra bu hadiseye daha da sıkı sarılır. Meftun'un incelemediği delillerden biri olan yırtık kağıt parçasını da beraberce incelemeye koyulurlar. Bu kağıt parçası kopuk kelimelerden ibaret gibi görünse de, önemli birer ipucu niteliğindedir.

"En sonunda ele geçirebildik....."

"buraya dört ay evvel geldiğini haber....."

"her gün dışarı çıkıyor ve ..... "

"çeşmesi sokağında oturuyor ....."

"bir yere gidiyor. Anlamalı ve ona ....."

"kararımızın yoluna konmasını istediğinden ....."

"tarihine kadar herşeyi tamamlamamız ....."

"çekindiklerini unutma ....."

"yarına sevgili (E..." m"

Uzunca bir muhakemeden sonra Emirgan ile Bebek arasındaki tüm çeşmeli sokak adlarını teker teker taramaya karar veren Abbas evden ayrılır. Üstlendiği zor vazife onu ümitsizliğe gark etmek şöyle dursun, sabırsızlığını teskin etmeye çalışmaktadır. Meftun ise sadece sanatıyla ilgilenmek istemekte, bu elim hadiseye kafa yormak istememektedir. Bu arada Seher'e duyduğu hisleri baskılamaya çalışmakta, bilhassa aralarındaki yaş farkından ötürü bunun etik olmayacağını düşünmektedir.

"İçinde feci bir sızı, bir ateş vardı. Bunun sebebini bulmaya çalışırken kalbinin atışları hızlanıyordu. Kucaklamak istediği şu cansız çamur külçesi değil de, onun canlı ve cazip modeli miydi yoksa?..." (s. 33)

Meftun'a gelen bir davetiye, onu daldığı düşüncelerden uyandırır. Ünlü fabrikatör İhsan Şahin, onu tiyatro oyununa, locasına, davet etmektedir. İhsan Şahin'in güzeller güzeli olarak anlatılan kızı Süreyya da kuşkusuz orada olacaktır. Süreyya, Meftun'a epeydir tutkundur. Bu da herkesçe bilinmektedir. Meftun'un hisleri ise net olmamakla birlikte, gerekçesi anlaşılabilirdir.

"...Vakıa bir ara bu nefis mahlukla evlenmeyi düşünmemiş değildi. Fakat onun şımarık bir zengin çocuğu vasıflariyle, kendinden mağrur, herşeye yüksekten bakan hali genç adamı çekindirmiş ve güzelliğinde kalbinin kadınında aradığı füsun yerine, sadece san'atını ilgilendiren müheykel bir cazibeden başka bir şey bulunmadığında karar kılmıştı." (s. 35)

Meftun, İhsan Şahin'in teklifini kabul ederek gittiği tiyatroda karşı locada oturan kadını görünce gözlerine inanamaz. Zira bu kadın, otobüste ölen genç kızın başını yasladığı kadındır.

Meftun'un kendisini fark ettiğini fark eden kadın, yanındaki adamla beraber tiyatrodan derhal ayrılır. Dahası, peşlerine araçla takılan Meftun'u da küçük bir oyunla atlatmayı başarır. Kadının yanındaki adamın kim olduğunu tiyatrodan ayrılmadan evvel İhsan'dan sorgulayan Meftun, adamın adını dahi öğrenemez. Böylelikle gecenin sonunda hiçbir şey elde edemez.

İlerleyen günlerde Abbas, sürekli gittiği meyhanede Cebbar Mahmut'la izini sürdüğü cinayeti paylaşır. Kimsenin duymasını istemediği bu hadiseyi anlatırken meyhanede olan tek kişi emekli eczacı Murat Efendi'dir. Sağır olduğu için hiçbir şey anlamamış, rahat rahat konuşan Abbas'la Mahmut'un arasına girmemiştir.

Cebbar Mahmut'un yönlendirmesiyle Arpacıçeşmesi Sokak'a sapan Abbas, ölen genç kızın kaldığı pansiyonu bulmayı başarır. Pansiyon sahibinden de bu genç kızın kimliğiyle alakalı bilgi edinir. Adı Şefkat Binder olan bu talihsiz kız, şarkıcıdır. Romen pasaportu taşımaktadır. On sekiz yaşındadır. Oldukça da fakirdir, pansiyonun en ucuz odasında kalmaktadır.

Pansiyonun sahibi olan Mannik Dudu, Şefkat Binder'in öldüğünü öğrenince bir hayli üzülür. Şefkat'in mezarını yaptıracağına dair de Abbas'a söz verir.

Bu arada üvey amcasının geride bir servet bırakarak öldüğünü öğrenen Süreyya, babasının bu mirası almak için büyük bir hırsa kapıldığını gözlemler. Aslında görünenden öte bir durum vardır. İhsan Şahin, bu mirası almak için İzzet Hazer'le kirli bir işbirliği yapmıştır. İzzet Hazer de Meftun'un o gece tiyatroda gördüğü adamdan başkası değildir. İhsan, bu sebepten adamın hüviyetini deşifre etmekten çekinmiştir. Üvey ağabeyi Haşim Çağatay'ın mirasının tamamiyle kendisine kalması için işbirliği yaptığı bu adam, Haşim'in kızı olduğunu öğrendiği Şefkat Binder'i sevgilisiyle acımadan öldürmüştür. Şefkat, annesi

Kamer'in soyadını taşıdığı halde onu bulmaları zor olmamıştır. Şimdi ise İzzet, mirasın onda birini vermesi ona koşuluyla İhsan'a; Şefkat'in ölüm evrakını vereceğini söylemektedir.

Meftun ise günden güne sararıp solduğunu fark ettiği Seher'i kısa bir sorguya çekmesinin ardından; genç kızın ablasını yaklaşık bir haftadır göremediğini, bu nedenle üzgün olduğunu öğrenir. Ablası, babasını aramak için İstanbul'a gelmiştir. Babalarını Seher de tanımamaktadır. Ablası nerede oturduğunu da ondan gizlediğinden, gidip onu kontrol etme imkanı yoktur.

Meftun sorgusunun sonunda, Seher'in ablasının giyiminin pek iyi olmadığını, elinde de devamlı aynı eski çocuk çantasını taşıdığını öğrenince donakalır. Parçaları birleştirir. Seher'in şimdiye kadar tüm anlattıkları otobüste ölen zavallı kızın tarifiyle birebir örtüşmektedir.

Atölyeye teklifsizce dalan Abbas'ın patavatsız konuşmaları tam da bu olayın üstüne gelir. Ölen kızın kimliğini tüm detaylarıyla bağıra bağıra anlatmaya koyulan Abbas, Meftun'un tüm uyarılarına rağmen susmaz. Seher baygınlık geçirir. Onu ayıltmaya çalışan Meftun'un kucağındayken, birden içeriye giren İhsan ve Süreyya bu manzara karşısında şaşkındırlar. Özellikle Süreyya'nın Seher'e attığı düşmanca bakışlar, genç kızı yerin dibine sokar. Seher, atölyeden aceleyle ayrılır.

"Meftun, misafirlerinin yanına döndüğü zaman, kendini hala toparlayamamıştı. Bu kötü tesadüfe cidden çok canı sıkılmıştı. Fakat suçüstü yakalanmış bir insan gibi utanç duyması için de hiçbir sebep göremiyordu. Zira ne Süreyya'ya verilmiş bir sözü, ne de Seher'le o şekilde samimi ilgisinin izah olunmaz tarafı vardı." (s. 107)

Yine de durumu konuklarına izah etmeye çalışan Meftun, Seher'in ablasının Şefkat Binder olduğunu o anda öğrenen İhsan'ın yere yığılmasına şahit olur. İhsan, abisinin mirasına konacağını zannederken onun bir kızı daha olduğunu anladığı için bu haldedir. Bu halini pek tabii olaydan ötürü duyduğu üzüntüye bağladığını söyler.

Süreyya, bu aralıkta babasının ne türlü işlere bulaştığını bilmediği için; Meftun'un Seher'le bir daha görüşmesini istemediği hususunda pazarlık yapmaktadır. Meftun, Süreyya'nın birkaç kez ısrarla dile getirdiği isteğine

olumsuz yanıt verir. Genç kız bozulduğunu belli etmemeye çalışırken, kendisine ilgisi olduğunu fark ettiği Abbas'ı da baloya davet eder.

Meftun, Seher'i almak için kaldığı pansiyona gittiğinde duygularının farkına varır. Kendisini gördüğü ilk günden bu yana derin bir muhabbetle seven küçük göçmen kızına bağlandığını anlar.

"... Bütün ruhiyle susadığı buseden vücudunun her noktasına hayat iksiri dağılıyordu sanki!... Geçirdiği onca gönül macerasının hiçliğini ve böyle bir saadeti ömrünce tanımamış olduğunu kendi kendine itiraf etti." (s. 123)

Seher'i mezarlığa götüren Meftun; Mannik Dudu'nun yanına bir kadının yanaştığını fark eder. Bu kadın, otobüsteki kadının ta kendisidir. Seher'i ürkütmemek için durumu belli etmeyen Meftun, kadının kim olduğunu sonradan Mannik Dudu'dan öğrenmeye karar verir. Abbas'ı bir köşeye çekerek bu işin peşini bırakmamasını öğütler. Bu kadın Şefkat'in bir kardeşi olduğunu o esnada öğrenmiş, İhsan gibi şok geçirmiştir.

Meftun, söz verdiği üzere akşamki baloya gider. Süreyya, Meftun'a olan hislerini yineledikten sonra oldukça samimi göründükleri bir fotoğrafı çektirmeyi başarır. Bu olay karşısında çok öfkelenen Meftun, baloyu terk eder. Süreyya ise teselliyi kendisine olan ilgisini fark ettiği Abbas'ta bulur.

Meftun, Seher'le nişanlanma hazırlığı yapmaya koyulur. Bu konuda Abbas'ın yardımını ister. Nişanlanacakları gün, ablasının ölümüne neden olan kadın ansızın çıkagelir. Kendini oldukça farklı tanıtan ve adının Estella olduğunu öğrendiğimiz Madam, türlü yalanlarla Seher'i Meftun'dan uzaklaştırıp sevgilisi İzzet ile birlikte onu yurt dışına kaçırma niyetindedir. Süreyya ile Meftun'un baloda çekilmiş fotoğraflarını madamın elinde gören genç kız, Meftun'un onu aldattığını düşünür ve bu seyahati kabul eder. Meftun ile Abbas, taksiyle oradan uzaklaşan Seher'i kıl payı kaçırırlar.

Meftun ve Abbas oradayken; İhsan'ın avukatı Abdülkadir Yamaç, Seher'e kalan mirası ona haber vermeye gelir. Avukata birtakım gerçeklerden söz eden Meftun, Abbas'ın iğneyi Cebbar Mahmut'a verdiğini öğrenince gidip onu bulmasını ister.

Abbas, Cebbar Mahmut'u bulamaz fakat sağır olan Murat Efendi'yi bulur. Murat Efendi, olan biteni öğrenince Abbas'la beraber gitmeye karar verir. Onlara

sonradan katılan Meftun, Abdülkadir ve ve Murat Efendi'yi takip eden iki adamla beraber eski bir iş hanının önüne Şefkat'i tanıyan Şişko Atika ile gelirler. Abbas bu duruma önce anlam veremez. İzzet'i bulduklarında, Madam Estella'yı aradıklarını ve ona fal baktırmak istediklerini iletirler. İzzet, Estella'nın yerini bilmediğini söyler. Kısa zaman sonra, her şeyi ortaya dökülür. Kaçmak ve Seher'i kaçırmak üzere olan Estella'yı kıskıvrak yakalarlar. Sağır eczacı olarak bildikleri Murat Efendi, Komiser Tahsin Yeğit'tir. Onu sağır sanarak yanında her şeyi konuşan Estella, sakladığı iğneyi kendine batırarak intihar eder.

Dört yıl sonra, Meftun ve Seher'in mutlu anlarına gidiyoruz. Seher Amerikan Kız Koleji'ni bitirmek üzeredir. Meftun da ona delicesine bağlıdır. Seher diplomasını aldıktan sonra evlenmeye karar verirler.

Sakin, ılımlı, sabırlı, şefkatli ve dürüst yapısıyla bizi iç dünyasına buyur eden Meftun Heper'in tek gayesi mutlu olmaktır. Etrafındakileri kırmadan bunu başarma gayretindedir. Abbas'ın asabi yapısını bile "dostluk" kavramı altında hoş görmektedir. Üstelik Abbas'ın geçimsiz yapısı neticesinde etrafında kalan tek arkadaşıdır.

"Çalışkan olduğu kadar muntazam ve idealistti. Kızlar tarafından da çok beğenilirdi. Ama hatalı bir izdivaç yapmaktan korktuğu için gönül oyunlarında kat'iyen ileri gitmez; bilhassa sevebileceği bir kızla evlenmek amacında olduğundan önüne gelenle flörtten daima kaçınırdı." (s. 34)

Bu düşüncelerin ışığında; ne kendisine aşkını haykıran "sosyete güzeli" Süreyya'ya, ne de bağlılığını yürekten hissettiği Seher'e farklı davranır.

Meftun; sanatıyla toplumun beğenisini kazanmış, özellikle sosyetenin göz bebeği olmuştur. Kibar ve kültürlü bir genç oluşu da bununla beraber geldiğinde, ülkenin sayılı sanatçıları arasında gösterilir olmuştur. Bu durumdan dolayı da oldukça mutludur. Nihayetinde hak ettiği saadete erişmesi, sürpriz olmamıştır.

Sisli Hatıralar (1967), üç yakın arkadaşın aynı kadına aşık olmasını ve bu aşkın onları sürüklediği felaketi anlatır. Olay, roman kahramanlardan biri olan **Hakan**'ın gözünden anlatılır.

Timur, Atıf ve Hakan çok yakın üç arkadaştır. Birbirlerinden tamamiyle ayrı üç karaktere sahip olan bu genç adamlar, buna rağmen birbirlerine sonsuz bir güven duygusuyla bağlıdır.

Bir gece, eğlence çıkışı Atıf'ın kullandığı arabaya kız arkadaşlarıyla beraber binen bu gençler, sarhoşluğun etkisiyle birbirlerine birbirlerini itham edici sözler sarf ederler.

"Birbirimizle büyük bir dehşet içinde bakışırken yanımızdan şimşek gibi gelip geçen farlar mutlak bir ölüme koşan çılgın arabaya ihtar üstüne ihtar sinyali veriyor gibiydi." (Nadir, 1967: 32)

Atıf ile Timur'un ıssız bir köşede yaptıkları kavgayı ayırmaya çalışan Hakan'ın sırtına kılıç gibi keskin ve sipsivri uzanmış bir çubuk girer. Bu da kavganın sonunu bir facia ile getirmiş olur.

Bu paslı demir çubuk, Hakan'ın akciğerini zedelemiş, sağ kolunu hareket ettiren sinirleri de beraberinde parçalamıştır. Yapılan ilkyardım da sonuç vermemiştir.

Hakan, geçirdiği talihsiz kazadan evvel konservatuvarın son sınıfında öğrencidir. Büyük bir piyano virtüözü olmayı hedeflemektedir. Atıf, onu İsviçre'ye gönderir. Burada gördüğü altı aylık tedaviden sonra Türkiye'ye dönmüştür. Doktorlar tamamen iyileşeceğini garanti edemese de, yoğun bir çabayla belki de eski haline yaklaşabileceğini söylerler.

Bir gün, yurt dışından şehirlerine "Madam Butterfly" operası için gelen Dürrin Arbel, güzelliği ve yeteneğiyle herkesin aklını başından alır. En başta da operayı izlemeye giden bu üç arkadaş, Dürrin Arbel'den çok etkilenir. Operadan sonra bir tanıdık vasıtasıyla bu güzel kadınla tanıştırılan üç arkadaş, sırayla ona iltifat eder. Atıf, Dürrin'i elde etmeyi kafasına koymuştur. Onu Dragos'taki evine davet eder. Bu teklifi İstanbul'da sadece bir ay kalabileceğini ve her gününün dolu olduğunu vurgulayan Dürrin, kibarca reddeder. Buna rağmen Atıf, Dürrin'den vazgeçmez.

Atıf ve Timur, baş başa kaldıkları her an artık Dürrin'den bahsetmektedirler. Ondan açıkça etkilendiklerini gizlemezler. Hislerini gizleyen sadece Hakan'dır. Hakan, tedavisinden sonra yavaş yavaş piyano çalmaya başlamış, eski günlerine dönmek için yoğun bir çaba içine girmiştir.

"Dürrin Arbel'in altın sesi, kulak hafızamdan piyanoma refakat ediyordu... Emsalsiz bir çağlayan gibi o billurdan nağmeler çağlayıp dökülüyor; benliğimin

en derinlerindeki o esrarlı ateşin üstüne serpiliyor; kah ferahlatıcı, kah büsbütün yakıcı bir tesirle beni sarıp büyülüyordu.” (Nadir, 1967: 43)

Dürrin’in kararını değiştirerek Dragos’a geleceğini Atıf, Hakan’a heyecanla bildirir. Önceden hummalı bir hazırlığa girişilir. Menajeri ve orkestra şefiyle beraber yemeğe gelen Dürrin, yine gözleri kamaştırmaktadır. Sadece görselliği ile değil, konuşması ile de mükemmeldir. Oldukça hoşsohbetli ve çekicidir.

Dürrin, Hakan’a konservatuvara devam etmesi gerektiğini söyler. Hakan’la uzun bir sohbete dalarlar. Dürrin, Hakan’ın birkaç parça çalmasını ister, kendi de eşlik eder. Ne var ki, bir süre sonra kolunun ağrısı yüzünden parçayı yarıda kesmek durumunda kalır. İçten içe üzülüp bir köşeye çekilen Hakan’a teselli veren yine Dürrin olur. Hakan’ın elini avuçları içine alır.

“Damarlarıma umulmaz, inanılmaz bir şifa iksiri akıyordu sanki!... Sinirlerimdeki kasılma birden yok oluvermişti. Adeta bir mucize doğuyordu içime... Hayatın o güne kadar hiç tanımamış olduğum bir lezzeti bütün varlığımın zerrelerine işliyor, beni canlandırıyordu.” (s. 57)

Herkes için keyifli geçen bir gecenin ardından, Atıf’la Timur Dürrin için hesaplaşmaya devam ederler. Dürrin için kura çekmeye bile kalkarlar. Genç kadının bunlara aldırdığı bile yoktur. Hatta Hakan’ı bir gece bir şeyler içmek için davet eder.

Dürrin, Timur’un kendisine kayıkta yaptığı evlenme teklifinden de bahseder ve bununla tatlı tatlı alay eder.

Atıf, bu arada Timur’un Dürrin’e yaptığı tekliften haberdardır ve küplere binmiştir. Yine Dragos’taki davet için Dürrin’i Hakan’ın almasını söyler. Hakan’ın pansiyonuna Timur’un geleceğini düşünmemiştir. Timur, aracıyla onları Dragos’a bırakmayı teklif eder.

Yolda geçirdikleri korkunç kaza neticesinde Timur hayatını kaybederken, Dürrin de başından yaralanarak hafızasını kaybetmiştir. Timur’un ölümüyle derinden sarsılan Hakan, hayattaki en sevdiği arkadaşının ölümüyle çıldıracak hale gelir. Dürrin kendine geldiğinde Hakan’ı başka biri, Sezan, sanmaktadır. Adının da Elvan olduğunu söylemektedir. Başbaşa kaldıklarında birbirlerine aşık olduklarını iddia etmektedir.

Atıf, Hakan'ın Dürrin'i müzikle tedavi etmesi için kısa bir süreliğine Dragos'a yerleşmesini teklif eder. Hakan belli etmese de bu teklifi sevinçle karşılar. Atıf, Dürrin'in kendisini sevmesini beklemekte ama bu hususta sabrını yitirmektedir. Dürrin artık küçük bir çocuk gibi davranmaktadır. Sadece "Sezan" diye hitap ettiği Hakan'a karşı savunmasız ve sevgi doludur.

Atıf'ın, işleri nedeniyle şehir dışına çıkmak zorunda olması, Hakan'ı telafi edilemez bir aşk macerasının tam da göbeğine bırakır.

"Kaderin beni sürüklediği bu acaip serüven, içimde bir heyecan tufanı olduğu kadar korkuya benzer bir his de uyandırıyordu. Dürrin'le tamamen başbaşa kalacağım günler dizisi şüphesiz sihirli bir aşk zinciri yaratacak ve ben bu zincire vurulmakla ondan kopmaz, kopamaz hale gelecektim." (s. 120)

Aralarında herkesten gizli bir ilişki başlayan Dürrin ile Hakan'ın durumu, Dürrin'in aralarındaki ilişkiyi açık açık Atıf'a haykırmasıyla içinden çıkılamaz bir hale gelir. Atıf, emanete hıyanet ettiğini söyleyerek boğuşma esnasında silahla onu omzundan yaralar.

Bu olayın etkisiyle asabi bir şok geçiren Dürrin'in hafızası yerine gelir. Dürrin, hafızasını kaybettiğinde yaşadıklarını hatırlamamaktadır. Atıf, bir süre sonra iyileşen Hakan'a villadaki misafirliğinin tamamen bittiğini söyler. Dürrin, hastalığından evvel kendisine Viyana'daki doktoru Richemond'dan söz etmiştir. Bu sözü derhal yerine getirir. Hakan üç aylık bir tedavinin ardından İstanbul'a döner. Artık saatlerce yorulmadan piyano çalabilmektedir. Bu arada küçük bir de servete konmuştur. Bu servet, hayatını idame ettirmesine yetecektir.

Bu arada döndüğünde Dürrin ile Atıf'ın evlendiğini, balayını geçirmek üzere İtalya'ya gitmiş olduklarını öğrenir.

O yıl, konservatuvara geri döner ve başarıyla mezun olur. Şimdi konserler vermeye başlamıştır. Bu konserler hıncahınç doludur. En başta da, seyirciler arasında Atıf'ı gördüğü için heyecanlıdır.

Atıf'la daha sonra bir yerde oturduklarında, anlattıkları karşısında şaşkınlığını gizleyemez. Dürrin, geçirdiği şoktan sonra bir koruyucuya ihtiyacı olduğu için onunla evlenmiştir. Atıf'ı sevmiyordur. Ona karşı son derece hoşgörülü ve sevecendir. Fakat, onun kalbinin başka birine ait olduğunu hissetmektedir. Atıf da "cansız bir manken" yakıştırmasını yaptığı karısından

ayrılmak istediğini söylemektedir. Hakan'ı evlerine davet eden Atıf, Dürrin'i onunla baş başa bırakacak kadar da rahattır.

"... Kendimi bir rüyada sanıyordum. Bana cehennem azabı çektirmiş olan o iki uzun hasret yılından sonra tekrar Dürrin'le bu kadar yakın, adeta diz dize bir masa başında oturmak saadeti inanılmaz bir şeydi!.. Evet, etrafımdaki her şey bana hayali görünüyordu. Gerçekle bütün ilişkim, yaşadığımı ve onun da yanıbaşımda bulunduğunu bilmekten ibaretti." (s. 166)

Atıf, Hakan'la yalnız kaldığında bir İspanyol dansözüne tutulduğunu, onunla İspanya'ya gideceğini söyler. Evliliği artık içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Hakan bu sözleri tepkiyle karşılar. Yine de Atıf, Hakan'ın Dragos'ta, Dürrin'in yanında kalmasını rica eder. Tüm mesele, bu süre zarfında Dürrin'i idare edebilmektir.

Hakan, böylece Dragos'ta Dürrin'in yanında kalır. Mutluluğu sonsuzdur. Dürrin'le çok iyi vakit geçirmekte, her anını onunla dolu dolu yaşamaktadır.

"Aramızda şuurlu bir dostluk vardı görünüşte... İçin için kaynayan bir volkanın her an indifa etme tehlikesi bu durgun hava içinde hiç sezilmiyordu." (s. 180)

Bir akşam kapılarını Dürrin'in kuzeni çalar. Nuri adındaki bu adam, Atıf'ın tüm yaptıklarından haberdardır. Hatta bir tesadüf eseri metresiyle fotoğraflarını bile çekmiştir. Dürrin, boşanma kararı alır. Hakan, Atıf'a bir mektup göndererek olan bitenden haberdar olmasını sağlar. Atıf'ın yanıtı stabildir. Karısı her şeyi öğrendiği için üstünden büyük bir yük kalktığını, boşanma muamelesi için İstanbul'a geleceğini söyler.

Atıf'ın İstanbul'a gelmekte olan uçağı düşer. Hayatını kaybetmiştir. Bu arada korkunç bir de gerçek ortaya çıkmıştır. Timur'un ölümüne neden olan o kazayı yapmasına Atıf neden olmuştur. Atıf'ın tuttuğu adam her şeyi itiraf etmiştir. Kamyonu Timur'un üstüne sürerek, direksiyon hakimiyetini kaybetmesine neden olmuştur.

Dürrin ve Hakan, şimdi yarım kalan aşklarına tüm yaşananlara rağmen devam etmektedirler.

Hakan; sessiz tabiatlı, sanatçı ruhuna sahip, duygularını belli edemeyen bir yapıya sahiptir.

"... Evet, bir erkek olarak lüzumundan fazla çekingen ve narindim. Bazen aynaya bakarken, lacivert gözlerimin cilasını gölgeleyen uzun kumral kirpiklerimin daha fazla bir genç kıza yakışacağını düşünürdüm. Altın çerçeveli gözlüklerimin de... Yüzümün pürüzsüz buğday teni ve körpe dudaklarımı örten ayva tüylerinden yumuşak bir bıyık ise, çok defa ortaçağ ressamlarının masumiyet tasvirlerinde görülürdü." (s. 13)

"Muhteşem bir varlık" olarak tasvir edilen Dürrin Arbel karşısında, duygularını teslim edememesi tabi sayılabilir. Eğitimi yarıda kalmış ve fiziksel durumundan ötürü atiden bir beklentisi kalmamıştır. Sevdiği kadına aşkından başka sunabilecek hiçbir şeyi olmadığının farkındadır. Bunun da Dürrin gibi bir kadına yeterli gelmeyeceğini bilmektedir.

Kendisini bu duruma getiren; buna rağmen dostu olan Atıf, oldukça varlıklı olduğu ve hiçbir vakit para hesabı yapmadığı için; kendisini onunla yarışabilecek durumda bulmamaktadır. Atıf'a göre daha yumuşak tabiatlı bulduğu Timur'un bile hatırı sayılır bir mal varlığı vardır. Hakan hem bu iki arkadaşını karşısına almak istememekte, hem de sevdiği kadının aşkına karşı koyamamaktadır.

Dürrin'in hafızasını kaybettiği zaman ikisini sevgili zannederek tüm aşkını ona vakfetmesi de, genç adamın durumu bilmesine rağmen kalbinin sesini dinleyerek hareket etmesine neden olmuştur.

Eşper (*Güller ve Dikenler,* 1971) genç bir tıbbiye öğrencisidir. Ailesi ile beraber mutlu bir yaşam sürmektedir. Babasının bir vapur yolculuğu sırasında karşılaştığı iş adamı Haşim, hayatlarının tümüyle değişmesine neden olur. Babası, Haşim'le evi üzerine bahis oynar. Bu bahis neticesinde hem evini hem de kalp krizinden ötürü hayatını kaybeder. Çok geçmeden de Eşper'in annesi üzüntüden hayatını yitirir.

Zarif ve iyi kalpli eşi Verda ile birlikte eve yerleşen Haşim, daha ilk günlerden evi almalarının şerefine evde bir davet vereceğini herkese ilan etmiş, bu davete nispet yaparcasına Eşper'i de çağırmıştır. Eşper, intikamını alacağı günü beklemektedir. Henüz Verda ile tanışmamıştır.

Eşper, Nesteren ile birliktedir. Fakat bu birlikteliği besleyen, bir aşk değildir. Nesteren lise yıllarından itibaren Eşper'le evlenmeyi kafasına koymuştur. Nişanlanmak üzeredirler. Yüzükleri ısmarlayan Eşper olmasına rağmen, yine de bu konuda pek de istekli değildir. Bu nedenle genç kızın kalbini istemeden de olsa zaman zaman kırmaktadır. Bu duruma şahit olan en yakın arkadaşı Ayhan, Nesteren'i içten içe sevdiği için Eşper'e tepki göstermekten çekinmez.

Haşim'in Beyaz Villa'da verdiği görkemli davet, veranda kapısını adeta tuzla buz eden bir taşın atılmasıyla son bulur. Davetlilerden olan Komiser Cavit, bu taşın Eşper tarafından atıldığına emindir. Cavit, Ayhan'ın da babasıdır. O gece tüm eski hatırları unutarak Eşper'i karakolda dövdürür. Bu haberi de Haşim'e adeta gururla verir. Verda bu haberi duyduğunda büyük bir üzüntüye kapılır.

Eşper'i Ayhan ve Nesteren yalnız bırakmazlar. O ise başka bir hayal aleminde gibidir. Sessiz kalmakta, konuşmak yerine düşünmektedir. Yatakta hareketsiz yatmakta, düşmeyen ateşi ona ağırlık vermektedir.

"Şimdi etrafını saran insanların kendisine karşı türlü şekilde sevgi ve dostluk gösterisi, içinin gurbetine ve ruhunun öksüzlüğüne zerre kadar tesir edemiyordu. İşte elini okşayan şu küçük, yumuşacık ellerde, anacığının elinden alabileceği teselli ve şifanın zerresi bile yoktu. Muhtaç olduğu şey böylesine büyük ve dayanılmaz bir özlemle aranıp durduğu şey ne idi? Kendi kendini tahlil edebilmek için, bitkin beyni ve yaralı hisleri yeterli değildi ki!..." (s. 53)

Verda, Eşper'i ziyarete gelir. Ondan kocası adına uzunca özür diler. Eşper, Verda'yı duyar fakat ona cevap verecek gücü kendinde bulamaz. Verda gittikten sonra Nesteren, onun getirdiği beyaz gülü ayaklarının altında hırsla çiğner. Eşper'in konuşmasını ister fakat genç adam suskundur.

"Eşper dilini yutmamıştı. Az evvel, yüzünü sadece birkaç saniye gördüğü genç kadının etkisinde isi hala!... Sesi kulaklarında serin bir ırmak gibi hala akıyor, içinin cehennemine damla damla bir şeyler dökülüyordu." (s. 56)

Eşper'in, Nesteren'in ayakları altında ezilen gül yapraklarını bir kitabın arasına özenle yerleştirmesi Nesteren'i kızdırır. Tartışmaları kuvvetlendiğinde, Nesteren nişanları ilan edilmeden takmaya başladığı yüzüğü çıkararak Eşper'e fırlatır. Bu hareketini sükunetle karşılayan Eşper'in yanından Ayhan da ayrılır.

Günler sonra Eşper, Verda'yı ziyarete gider. Eşper'in geldiğini yardımcısından öğrenen Verda, bu haberi duyduğuna pek mutlu olarak, onu hemen içeriye davet eder.

Eşper, Verda'dan o günkü kabalığı için özür diler. Bununla birlikte, genç kadının kendisine acıdığını, suçsuz olduğuna inanmadığını düşündüğünü söyler. Verda ise genç adamın iyi niyetine inandığını, bu hesapların peşinde koşacak biri olmadığını düşündüğünü söyler. Eşper özrünü yineler.

"Uzun bir süre konuşamadı. Fakat aralarındaki sessizlik uzadıkça manası da büyüyor; genç kadının varlığından kendisine geçen bir nevi manyetik etki ruhunu büyülüyordu." (s. 114)

Eşper'in Tıp Fakültesi son sınıf öğrencisi olduğunu bilen Verda, onu okula geri dönmeye, sınavlarını vermeye de teşvik eder. Eşper, villadan adeta hafiflemiş olarak ayrılır.

"Gözlerinde toplanan yaşlar sessizce yanaklarından aşağı dökülmeye başladı... Bu yaşlar, bol ve şifalı bir sağanak gibi göz pınarlarından taşıyor; ruhunu buruk bir hazla yıkıyordu." (s. 122)

Verda'ya önce önyargı ile yaklaşan Eşper, bu genç kadının ne kadar masum ve merhametli olduğunu anlayınca fikrini değiştirir. Onun için endişelenen Gülsüm Kalfa'ya da bu düşüncelerini açıkça dile getirir. Genç adam Verda'ya artık güvenmekte ve onun kalbinin temizliğine inanmaktadır. Başlarına gelen bu felaketten, bahiste evlerini kaybetmelerinden, artık sadece Beyaz Villa'nın yeni sahiplerini sorumlu tutmuyordur. Evini kumar masasına koyan babasını da suçlu addediyordur.

İstiklal Caddesi'ndeki karşılaşmalarından sonra eşi Haşim'le onu tanıştırmak istediğini söyleyen Verda'nın davetini kabul eden Eşper, bu daveti nasıl kabul ettiğine kendi de inanamaz.

Verda'nın davetine gitmek üzere hazırlanan Eşper, Nesteren'in çıkagelmesiyle bozulur. Nesteren, aralarındaki her şeyin bittiğini söyleyen Eşper'den intikam alırcasına, niyetini bildiğini ve evli bir kadınla kurduğu hissi bağ için onun hesabına endişelendiğini söyler. Aralarında çıkan tartışmadan sonra normal arkadaşlıkları da sona erer.

Nihayetinde Beyaz Villa'da Haşim'le tanışan Eşper'in, aklından sıra sıra düşünceler geçer:

"... O adamla bu kadının dünyaları birbirinden ne kadar ayrı idi Tanrım! ... Mana dolu o müstesna güzelliği ile bu genç kadın gerçekten bir başka dünyaya ait olmalıydı!.. Eşper'in bağrına düşmüş olan kor da, yine onun varlığından saçılan ateşin zerrelerin bir toplamından başka bir şey değildi muhakkak! ..." (s. 171)

Haşim, hiçbir şey olmamış gibi Eşper'e büyük bir yakınlık gösterir. Zira atılan taştan sonra bahçedeki gül fidanlarının gizli bir el tarafından harap edilmesinden de Eşper'i sorumlu tutmuştur. Eşper ise tüm kinine rağmen nasıl bu eve geldiğini düşünür. En büyük düşmanıyla aynı sofraya oturduğu için kendini suçlar. Yine de Haşim'e olan kinini belli etmez. Güzel geçen bir gecenin ardından eve giderken, başına inen sert bir darbe ile baygınlık geçirir. Aynı gece samanlık da ateşe verilmiştir.

Çok geçmeden Eşper'e Bahçıvan Dursun Ağa'nın vurduğu öğrenilir. Verda bunu öğrenince Dursun Ağa'yı işten çıkarttırır. Dursun Ağa, Eşper'in suçlu olduğunu düşündüğü için bunu yapmıştır.

Verda'nın onu ikinci kez ziyarete gelmesi, Eşper'in gururunu okşar. Tam da Verda'nın onu neden yoklamaya gelmediğini düşündüğü bir anda, ziyaretin hoşluğu ile kendinden geçer.

"... Eşper vaktin nasıl geçtiğini duymuyordu. Hayat ne güzeldi!... Hiç bitmeseydi bu mutlu gün, ama hiç!..." (s. 196)

Eşper, Verda'nın sözünü dinleyip fakülteyi bitirmiş, ortopedi kliniği asistanı olmuştur. Verda onunla iftihar etmektedir. Yalnızca Verda değil, Nesteren'le evlenen Ayhan da geçmişi unutmuş, arkadaşıyla iftihar ettiğini söyleyen mektupları askerden göndermektedir.

Verda ile Eşper o günden sonra birbirlerini sık sık ziyarete giderler. Verda'nın Eşper'i ziyarete gittiği bir gün, Eşper tüm hislerini Verda'ya anlatır.

"- Ama ben sizi... seni bütün bu hislerle beraber, o hislerin de kat kat üstünde bir aşkla seviyorum... İlk karşılaştığımız günden beri, beni manen felce uğratan büyük bir tutkunun tek ve mutlak sahibisin sen... Senin için seve seve ölümlere bile atılabilirim Verda!..." (s. 227)

Verda'nın evvelce karşı koyduğu bu hislere, zaman geçtikçe direnemez. Çünkü o da Eşper'i tüm kalbiyle sevmektedir.

Bu arada birtakım hadiseler olanca hızıyla devam etmektedir. Yola gömülen ters çiviler Haşim'in arabasının lastiklerini patlatmış, olay sırasında arabada bulunan Cavit de bu hadiseden yine Eşper'i sorumlu tutmuştur. Fakat olay yerindeki çamurlu ayak izleri Eşper'in ayak izleriyle uyuşmamaktadır.

Eşper, Verda'ya direksiyon dersi vermeye başlamıştır. Bu ders esnasında daha da yakınlaşırlar. Verda'nın bu durumdan ötürü pişman olması Eşper'e onu kaybetme korkusu yaşatır. Fakat Verda'nın ona duyduğu hislerden emindir.

Beyaz Villa'daki hadiselerin sorumlusunun İmam Gaffar Efendi olduğu anlaşılır. Bunları neden yaptığı anlaşılamaz. Eşper böylece aklanır.

Verda'nın hasta olduğu haberini alan Eşper, ilaç çantasını alarak villaya gider. Genç kadının başında sabaha kadar bekler. Haşim iş seyahatindedir. Hizmetçilere aldırmadan Verda'nın sıhhati için elinden geleni yapar.

"Saatler, saniyeler kadar çabuk akıp geçiyordu. Eşper, vaktin de, halin de farkında değildi hiç... Hemen bütün iradesini elinden almış olan bir karasevda nöbeti içinde, hayatı üzerine titrediği kadının uykusunu seyrediyordu." (s. 327)

Verda ile Eşper'i dudak dudağa yakalayan Haşim, o anlık sadece iğneleyici laflar sarf etmekle yetinir. Onu delirten, Verda'nın boşanma isteği olur. Eşper'den intikamını almak için evine gidip silahını çıkardığı an, Gülsüm Kalfa'nın öne atılmasıyla Eşper ölmekten kurtulur. Gülsüm Kalfa da sıyrıkla kurtulur. Olayın tanığı olan Cavit, Haşim'i karakola götürmeye çalışırken Haşim'le olan kavgası neticesinde yolda, arabada, Haşim'le birlikte can verir.

Eşper, aslında bu villa ellerinden alındığında ailesi de beraberinde parçalandığı için öfkelidir. Esiden beri öfkeli ve kindar bir yaradılışa sahip değildir. Yaşadıkları onu bu hale getirmiştir.

Oldukça iyi bir eğitim almıştır. Sarışın, yeşil gözlü ve uzun boylu oluşuyla kadınları cezbeden bir yaradılıştadır. Eşper, hekimliğini kullanarak sevdiği kadını iyi etmenin peşindedir.

"Bu kadın kimdi? Onun dünyasını nasıl böylesine kapsamış; bütün ruhunu, bütün benliğini böylesine etkisi altına almıştı?" (s. 150)

Daha evvel ne kendinde, ne de çevresinde böyle bir hissiyatın varlığını sezen Eşper, kalbindeki tüm intikam duygusunu bu saf aşk uğruna bir kenara bırakır. Şimdi tüm isteği sevdiği kadınla bir ömür beraber olabilmektir.

Tarık Engin (Dert Bende, 1973)[26], teğmendir. Süreyya ile Pendik'te bir kampta tanışmıştır. Tarık, henüz 13 yaşında olan Süreyya ile yakından ilgilenmiş, onun balık ayıklamasına yardım etmiştir.

Tarık, kısa zamanda kızların kampındaki herkesle kaynaşır. Hatta kendi kampındaki gençleri de kızların kampıyla kaynaştırır. O akşam hep birlikte yemek yer, şarkılar söylerler. İlerleyen saatlerde de herkes çadırına çekilir.

O gece Süreyya'yı uyku tutmaz. Tarık'ı tekrar görebilmek ümidiyle kısa bir yürüyüşe çıkar. Tarık, hamakta yatmaktadır. Süreyya'yı görünce yanına davet eder. Sürekli onu düşündüğünü söyler.

"...Çok güzel bir kızsın... Gözlerin çok manalı... Sesin de o kadar tatlı ki!... Akşam yemekte söylediğin şarkılar hiç kulağımdan gitmiyor..." (s. 21)

Tarık'ın yakınlaşma hamlesinden çekinen Süreyya, koşarak çadırına döner. Tarık'tan çok etkilenmiştir.

Süreyya, ertesi gün denizcilerin çadırlarını toplayıp gittiklerini fark eder. Uzun bir müddet Tarık'ı görmeyi diler. Nihayetinde 5 sene sonra bir partide, Tarık Engin'le tekrar karşılaşır. Bir yaz gecesi, yalının bahçesinde Süreyya'nın ablası Fatma'nın doğum günü kutlanmaktadır. Süreyya'ya arkasından biri çarpar. Bu kişi, genç deniz subayı Tarık'tan başkası değildir.

Süreyya, Tarık'ı görünce donakalmıştır. Onun da kendisini tanıyacağını ummuştur. Fakat Tarık'ın yüzünde onu tanıdığına dair hiçbir emare yoktur.

"Gerçekten genç adam Süreyya'ya bir yabancı gibi gülümsemişti sadece... Ama genç kızın sarardığını görünce, hemen kolundan tuttu:

-Bir şey mi var?... Rahatsız mısınız?... Yardım edebilir miyim size?" (s. 16)

---

[26] Kerime Nadir, Dert Bende, Dördüncü Baskı, Teknografik Matbaacılık ve Tic. A.Ş., 1985, İstanbul, s. 135. Roman, 1973'te yayınlanmıştır. Biz 1985 baskısını kullandık, aşağıda verdiğimiz sayfalar bu baskıya aittir.

Yanlarına gelen Fatma, ikisini tanıştırır. Tarık ve Fatma'nın birbirleriyle olan samimiyetleri de rahatça sezilmektedir. Süreyya bu durumu üzüntüyle karşılar. Daha sonradan, Tarık ile Fatma'nın denizcilerin balosunda tanışıp görüşmeye başladıklarını öğrenir. Bu genç yüzbaşının ona olan ilgisi, Fatma'yı eğlendirmektedir.

Tarık, Fatma ve Süreyya o günden sonra hep bir arada vakit geçirmeye başlar. Üçü de bundan ötürü mutludur.

"Tarık arabadan çıkıyor, onları görünce el sallıyordu. Odadan hemen fırlayan Fatma, sokağa varıncaya kadar da Süreyya ile Tarık birbirlerine kaçamak bakışlar fırlatıyorlardı." (s. 23)

Bir gün, uçan balon istemek gibi çocukça bir hevese kapılan Fatma'nın isteğini yerine getirmeye çalışan Tarık, uzattığı ipleri bir balonun patlamasıyla korkuyla elinden bırakıveren Süreyya'nın kahkahalarını tebessümle seyreder.

"-Senin yerinde olsam, hep böyle gülerdim Süreyya!... dedi.

-Neden?

-Gülmek sana çok yakışıyor da ondan..." (s. 26)

Üsteğmen Tarık Engin'le ilişki yaşamaya devam eden Fatma, Tarık'ı altı aylık bir eğitim için Amerika'ya uğurlar. Tarık, Fatma'dan uzaklaşmakta şimdiden zorlanmaktadır.

"- Sana sık sık yazacağım, gece ve gündüz hep senin hayalin, senin özleminle yaşayacağım..." (s. 29)

Fatma, Tarık'ın ardından kendisine evvelden de ilgi gösteren Bülent'le yakınlaşmaya başlar. Süreyya'yı da her şeyin bittiğini, Bülent'le evleneceğini yazdığı mektubu postaya vermekle görevlendirir. Fakat Süreyya bu mektubu postaya vermeye kıyamaz. Ablası Fatma'nın ağzıyla Tarık'a mektup yazmaya devam eder. Bu mektuplar, Süreyya'nın kendi duygularını anlattığı mektuplardır, dolayısıyla oldukça duygusaldır. Tarık, Fatma'nın yazdığını düşündüğü mektuplarla Fatma'ya her geçen gün daha çok bağlanır.

"... Tanıdığım, sevdiğim Fatma'dan çok daha başka bir insan, çok daha fazla seveceğim bir sözlüm olarak çıktın karşıma... Seninle beraberken bu çok

zengin his aleminin farkına varmamıştım. Nasıl varabilirdim ki? Gezmekten, eğlenmekten baş mı alıyorduk?

Seni bana yeni kimliğinle tanımak fırsatını verdiği için, ayrılığın bütün güçlüğüne rağmen, bu uzaklığa adeta seviniyorum...” (s. 40)

Fatma’nın düğün günü ellerine ulaşan özlem dolu bir telgraf, uçağının o gün ineceğini haber veren Tarık’tan gelmektedir. Fatma, okuduğu bu telgrafa inanamaz. Zira Tarık, Fatma’nın ondan ayrılmak istediğine ve Bülent’le evleneceğine dair yazılan mektubu hiç okumamış gibi davranmıştır. Pek tabii Fatma’nın, Süreyya’nın yazdığı mektuplardan haberi yoktur.

“Seni seviyorum... Cuma günü saat 20’de Pan American’la İstanbul’dayım... Sana kavuşmanın heyecanı içindeyim... Sevgiler, sevgiler... Tarık...” (s. 13)

Süreyya, Fatma’nın isteği üzerine Tarık’ı karşılamaya gider. Mektupları kendisinin yazdığından söz etmez. Yalnızca ablasının evlenmek üzere olduğunu söyler. Tarık duyduklarına inanmakta güçlük çekmektedir.

“- Fakat Fatma nasıl yapabilir bunu bana?... diye tekrarladı. Bana o mektupları yazan bir genç kız nasıl benden böyle birden yüz çevirir de bir başkasıyla evlenebilir?... Onu bu evliliğe iten sebep ne kadar çekici olursa olsun!...” (s. 45)

Tarık’ın nihayet mevcut durumu kabullendiğini düşünen Süreyya yanılır. Tarık, düğün günü Fatma’dan hesap sormak ve yazılan mektupları yüzüne çarpmak için gelir. Fatma, Tarık’ın söylediklerine anlam veremez. Ona tek bir mektup yazdığını, bu mektupların kendisiyle ilgisi olmadığını anlatır.

Fatma, mektuplara göz gezdirdiğinde bu yazının kardeşi Süreyya’ya ait olduğunu fark eder. Baş başa kaldıklarında ona hesap sorar. Süreyya yalan söyleyemez. Fatma da böylece, kardeşinin Tarık’a aşık olduğunu üzülerek fark eder.

Aradan geçen zaman zarfında, için için kendini yiyip bitiren Süreyya her şeyi Tarık’a anlatmaya, yaptıklarını itiraf etmeye karar verir. Onun kaldığı yeri bulur. Duydukları karşısında evvelce öfkelenen Tarık, ardından durumu idrak etmeye başlar.

"... Bu güzel, tatlı kızın kendisini bütün kalbiyle sevdiğini anlamıştı... O mehtaplı yaz gecesinde doğan bu çocuk sevdası yıllarca hayalinin ve ruhunun gıdası olmuş, bugüne kadar bütün canlılığı ile kalbinde yaşamıştı demek?...

Tarık bu gerçeği anladığı andan beri kendi kalbinin de bir başka heyecanla çarpmağa başladığını fark ediyordu..." (s. 64)

Tarık, Süreyya'nın bu itirafından sonra kendi de bir itirafta bulunur. Süreyya'yı elbette tanımıştır. Fakat Fatma'dan çekindiği için onu seneler evvelden tanıdığını belli edememiştir, ona karşı yabancı durmayı tercih etmiştir.

Tarık ile Süreyya, o günden sonra birbirlerinden ayrılmazlar. Hemen her gün birlikte vakit geçirirler. Yirmi gün kadar bir manevraya çıkacak olan Tarık, öncesinde Süreyya'ya inci bir yüzük hediye eder.

"-Bunu bir nişan yüzüğü olarak kabul et Süreyya!... Manevra dönüşü nikah muamelesine hemen başlarız. Seni bütün varlığımla mutlu etmeğe çalışacağım, sevgilim..." (s.70)

Tarık'ın Gölcük'te manevra esnasında bir patlama sonucu şehit düştüğünü bir süre sonra öğrenen Süreyya, intihar girişiminde bulunur. Bu intihar girişimi neyse ki başarısızlıkla sonuçlanır. Süreyya, Tarık'ın çocuğunu taşımaktadır.

Fatma, bu günlerde kendisine bir teklifle gelir. Kendisinin çocuğu olmamakta, bundan dolayı kocasıyla arasının açılmasından korkmaktadır. Süreyya'ya, doğacak bebeği kendi bebeği gibi göstermeyi teklif eder. Bülent'le beraber onu öz çocukları gibi büyütecekler, çocuk; teyzesini annesi bilecektir. Süreyya da ne zaman isterse çocuğunu görebilecektir. Bu teklife önce yanaşmak istemeyen Süreyya, çaresiz kaldığı için razı olur.

Bebek Tarık, artık teyzesi ile beraberdir. Süreyya'ya verilen vaat tam beş yıl sonra gerçekleşmiştir. Avustralya'dan dönen Fatma, Bülent ve küçük Tarık artık karşısındadır. Tarık, Süreyya'ya önce pek ısınamamıştır. Sonrasında onunla vakit geçirdikçe ona ısınır gibi olmuşsa da, Fatma'yı annesi bellediği için gözleri hep onu aramaktadır.

Avustralya'ya geri dönen ailenin ardından, Süreyya'ya göz yaşı dökmek kalacaktır.

Kendini o günden sonra kimsesiz çocuklara adayan Süreyya, yıllar sonra kendisini çok şaşırtan bir durumla karşılaşır. Babası Tarık'ın fotoğrafını tesadüfen gören küçük Tarık, Fatma'yı sorguya çekmiştir. Bu askerin kendisine neden bu kadar benzediğini, adının neden Tarık olduğunu sormuştur. Artık kimsenin yalana sığınacak hali kalmadığından, kendisine her şeyi anlatmışlardır.

Süreyya, o günden sonra yeniden doğduğunu hisseder. Artık mutluluk, ona uzak değildir; onunladır.

Romanda karşımıza çıkan Tarık karakteri; başlarda gençliğinin verdiği delidolulukla biraz hovarda bir profil çizse de; aradan geçen seneler sonunda duygusal, kibar, ve hislere değer veren bir yapıya bürünmüştür. Hislere önem verişi; gerçeği öğrendikten sonra aklının Fatma'da kalmaması, Süreyya'yı "görebilmesiyle" açıklanabilir.

"Bütün geçmişi unutalım, diye tatlı bir sesle konuştu. Beni bağışla! Ben seni, yalnız seni sevdiğimi, yıllardan beri sevdiğimi nasıl anlayamamışım? Evet, ta o uzak yaz gecesinde, bir gençlik kampında, ay ışıkları altında öptüğüm küçük, tatlı kızı o günden beri sevmekte olduğumu nasıl anlayamamışım?" (s. 71)

Tarık'ın beklentisi sevdiği bir kadınla bir yaşam kurabilmek; onunla hayatı paylaşmaktır. Aynı şekilde değer verdiği kadından değer görebilmeyi arzular. Süreyya bu anlamda karşısına çıkan bir inci tanesidir. Hayatı boyunca askerlik mesleğinin gerektirdiği sert koşullarda sert kimselerle yaşayan Tarık, tüm duygusallığını Süreyya ile paylaşmaktadır.

Hikayeleri mutlu bir sona vakıf olamasa da, hayata mutlu veda etmiştir.

Fahrettin (*Dert Bende,* 1973), Süreyya ile Fatma'nın amcasıdır. Fahrettin'e ilk kez, Fatma ile Bülent'in düğününde rastlarız. Fahrettin'in fiziksel özellikleri hakkında, yazar tarafından okuyucuya sadece kır saçlı olduğu bilgisi verilir.

Fahrettin Bey, yalısındaki düğünde yeğeninin mutluluğunu izlerken geçmişe dalmıştır.

"...Evet, kalbindeki büyük şefkat ve evlat sevgisiyle yeğenlerine olan düşkünlüğü, onlara hayatını böyle seve seve vakfetmesini tabii kılmıştı. Ve işte kendisine düşen kutsal bir görevi yerine getirmiş olmanın büyük gururu ve mutluluğu içinde idi bugün..." (s. 6)

Fahrettin Bey, aylar sonra karşısına Tarık'la nişanlandığı haberiyle gelen Süreyya'ya bu sebeple kızmaz. Onun için önemli olan husus, Durul'u çok sevse de, yeğeninin mutluluğudur. Tarık'ın şehit olduğu haberini Süreyya ile birlikte aldığında dahi, onu teskin etmeye çalışmıştır. Haberi aldığında intihara teşebbüs eden Süreyya'yı kurtaran, Süreyya kızkardeşiyle oğlunu yurt dışına uğurladığında havalimanında Süreyya'ya destek olan yine odur.

Fahrettin Bey'in hayatını kaybettiği ana, Süreyya'nın onun odasına girmesiyle tanık oluruz. Süreyya, kahvaltıya beklediği amcasının salona bir türlü inmemesinden kuşkulanmış, onun uyuduğunu zannederken odasına girdiğinde hayatı boyunca unutamayacağı bir manzarayla karşılaşmıştır.

"...Sırtüstü yatan amcasının yüzü bembeyazdı. Açık gözleri cam gibi parlıyordu... Aralık olan ağzı da yana doğru çarpılmıştı.

-Tanrım!... dedi.

Ve elleriyle yüzünü örttü... Ne yapacağını şaşırmıştı. İnanmak istemiyordu bu hakikate... Fakat inansa da, inanmasa da olanlar olmuştu... İşte yaşamıyordu sevgili amcası artık...

Ellerini yüzünden çekti, ona tekrar baktı... Evet, nefes almıyordu; göğsü tamamen hareketsizdi yaşlı adamın... (s. 106-107)

Fahrettin Bey, kardeşinin kaybından sonra onun iki çocuğunu yanına almış, ikisini de öz çocuğu gibi büyütmüştür. Varlıklı bir adamdır. Fatma ve Süreyya'nın saadeti için elinden ne gelirse yapmıştır. Onlar üzülmesin, hırpalanmasın diye evlenmemiştir. İki genç kız da amcalarını ellerinden geldiğince üzmemeye çalışmış, onu sevip saymışlardır. Fahrettin Bey'in, fedakar ve iyi kalpli bir adam oluşu sadece yeğenleri tarafından değil, çevresi tarafından da takdir edilmiştir. Sık sık hali hatrı sorulan, fikirleri alınan, sevilip sayılan bir kimsedir.

3. Dul Erkekler

Muhip Azmi Bey (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'ın okuluna, sınıfına, müfettiş olan dostunun yanında gelmiştir. O gün orada tesadüfen bulunmaktadır. "Uzunca boylu, sarı sakallı bir bey" olduğu bilgisine, Kenan'ın anı defterine yazdığı

satırlar aracılığıyla vakıf oluruz. Kenan'ın perişan bir halde oluşu dikkatini çekmiş, bu konuda onu sorguya çekmiştir:

"...Sarı sakallısı kolumu tutup beni kendine yaklaştırdı. Parmaklarımın hafif temasıyla yüzümdeki bereleri muayene ederek tatlı bir sesle sordu:

-Bunlar nedir oğlum? Hiç korkma, doğruyu söyle. Seni kim dövdü?

Başımı önüme eğdim:

-Hiç kimse!...

-Hayır! İnkar etme! Kimden, neden korkuyorsun?" (s. 19)

Muhip Azmi Bey, Kenan'ın kimin hamisinde bulunduğunun bilgisini hoca efendiden aldıktan sonra, ona oğlu olması için teklifte bulunur. Böylelikle, onun hayatını değiştirecek ilk adımı atmış olur.

Romanın ilerleyen kısımlarında Muhip Azmi Bey'in Kenan'ı gerçekten vadettiği gibi oğlu yerine koyduğunu görmemiz mümkündür. Onu kızı Nalan'dan bir gün olsun ayırmamış, daima el üstünde tutmuş, yaşamının son demlerine kadar kendisine "Beybaba" diye hitap eden Kenan'ın tahsilli ve her şeyden evvel "mutlu" olması için elinden geleni yapmıştır.

Kont Voronikof (*Günah Bende Mi?,* 1939), Piyer'in babasıdır. Kansk'ta bir köşkte yaşamaktadır. Kont'un fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiye, Haluk'un yazdığı satırlar aracılığıyla erişiriz:

"Piyer beni, ak saçlı, orta boylu ve redingotlu bir adamın yanına götürerek:

-İşte babam!.. dedi.

Ve babasına dönerek:

-Size bahsettiğim Mülazım Haluk Giray... diye ilave etti.

İhtiyar, elimi avuçları arasına alarak; sanki beni kırk yıldan beri tanıyormuş gibi muhabbet ve samimiyetle sıktı:

-Memnun oldum.. Pek memnun oldum delikanlı.. Bize şeref verdiniz.. dedi. Ve oturmam için yer gösterdi." (s. 59)

Haluk'un anılarına Kont'un dahil olmasından itibaren; onun hümanist duruşu ve dostane tavırları dikkatimizi çeker. Haluk'un, Nüvit'i gördüğünde

fenalaşması sebebiyle, bu işin içinde bir iş olduğunu fark eden kişi Kont'tur. Oğluyla bir hareket ederek, Haluk'un Nüvit'le sık sık bir araya gelmesini sağlamış; onun mutlu olmasını önemsemiştir. Aynı şekilde, Haluk'la Nüvit'in saadetini bozmamak gayesiyle Ali Rıza'nın başına gelen felaketin sorumlusunun Haluk olduğunu bilmesine rağmen sessiz kalmıştır.

Haluk'un onu ziyaret ettiği bir gün, Kont onun yakında başka bir yere sevk edileceğini öğrendiğini söyler. Yeise kapılan Haluk'a, hayatı boyunca unutamayacağı bir söz söyler:

"... Hele saadet öyle bir şeydir ki, giden onu birlikte götürmez, yaşamasını bilirseniz daima sizinle kalır... (s. 93)

Belediye reisinin geldiğini haber veren uşak yüzünden, sohbetleri yarıda kalır. Kont'un, eşinin tablosunun asılı olduğu odaya Haluk'u kendisini beklemesi için uğurlaması, hayatının sonunu getirmiştir. Bilmediği husus, Haluk'un eşinin ilk çocuğu olduğudur. Duvardaki tabloyu görünce renkten renge girerek her şeyi anlayan Haluk, yumruklarını sıkarak onu beklemektedir.

Nihayet odaya geldiğinde, Haluk'un onun eşi hakkında sorduğu soruları açık yüreklilikle yanıtlayan Kont, ona istediği cevabı verir:

"-Ben "Marusa"yı küçük yaştan beri tanırdım. Aradan seneler geçti. Bu kıza gönül verdim. İlk zamanlar o da beni seviyordu. Fakat gitgide benden yüz çevirdi. İşi tahkik ettim. Moskova sefiri bulunan bir Türkle seviştiğini öğrendim. İntikam sevdasına düşmedim; neticeyi bekledim. Zira bu Türk, Marusa'yı razı etmiş ve derhal evlenmişlerdi.. Sefir İstanbul'a döndüğü zaman tabii karısını da beraber götürdü. Ben de bir müddet bu macerayı unutmuş göründüm. Lakin iki sene sonra, bir vesile ile İstanbul'a seyahatimde eski sevgilimin oturduğu yeri araştırıp öğrendim. Marusa ile bir mülakat temin etmek pek güç olmadı. Beni gayet iyi karşıladı. Ve deşmeme meydan kalmadan, hayatından hiç memnun olmadığını, memleketini terk ettiğine pek ziyade nedamet ettiğini, eğer bugün istersem yine Rusya'ya dönerek benimle evleneceğini söyledi. Teklifini sevinçle kabul ettim. Bunun üzerine Marisa kocasıyla çocuğunu bıraktı ve benimle Rusya'ya döndü. (s. 97)

Kont, bunları neden uzun uzun duymak istediğini sorduğu Haluk tarafından boğularak öldürülür.

Kont (*Seven Ne Yapmaz,* 1940), Pola'nın babasıdır. Hüber'le bir ilişkisi olduğunu anlayınca, çileden çıkmıştır:

"-Bir serseri uğruna babanı terk etmeyi göze alıyorsun ha!... Ben de o halde sana yalnız kapıyı göstermekle iktifa ederim... Çekil... Çık... Defol evimden...

Pola iki dizi üstüne yere düştü. Elleriyle yüzünü kapayarak hıçkırıyor ve mütemadiyen babasına yalvarıyordu. Bu sahne yarım saat kadar devam etti. Kontun son sözü yine:

-Defol git!... olmuştu." (s. 47)

Pola akıl hastanesine yatırıldıktan sonra birdenbire çöken Kont'un görüntüsü, yazar tarafından şu şekilde verilir:

"... Saçları kısa bir zaman içinde bembeyaz olmuş, iri vücudu bükülmüş ve sırtı kamburlaşmıştı.

Bazen kızının yanına gidiyor, ona hitap ederek kendini tanıtmaya çalışıyordu." (s. 80)

Kont, kızını fakir bir sanatçıyla evlendirmek istememesinin ötesinde, müstakbel nişanlısını onun için terk etmesinden ötürü ona kızgındır. Bu sebeple, kızının arkasında durmamış, onu evlatlıktan reddetmiştir. Kont, biricik kızının kendisini dinlememesine bozulmuş, onu akıl hastanesinde görünceye dek geri adım atmamıştır.

Mümtaz Şefik Bey (*Sonbahar,* 1943), emekli bir albaydır. Marmara'nın ufuklarına bakan yalısında, çocukları Sacit ile Melike'nin yanı sıra yeğeni Beyhan ve rahmetli büyük baldızının oğlu Necdet'le beraber yaşamaktadır. Kimsesiz kalan Beyhan'la Necdet'i himayesine alan Mümtaz Şefik Bey'in çocuklara karşı olan koruyucu tavrını, onlar büyüdüğünde de sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Necdet'in, Beyhan'ın doğum gününden sonraki gün kahvaltıya iştirak etmemesinden sonra, kızı Melike'nin Beyhan'la olan diyaloğunu takip eden Mümtaz Şefik Bey'in endişelendiği herkesçe görülebilir:

"-Necdet ağabeyim daha kalkmadı Beyhan abla!...

Beyhan, Necdet'in daima herkesten erken kalktığını düşünerek:

-Akşam ateşi vardı... Sakın hasta olmasın? dedi.

Mümtaz Şefik Bey, lokmasını yutmuştu. Beyhan'ın yüzüne endişe ile bakarak:

-Akşam ateşi mi vardı? dedi. Yoklasana! (s. 18)

Mümtaz Şefik Bey'in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez. Romanda bu konuşmasından sonra herhangi bir diyaloğuna da rastlayamayız. Yıllar sonra kızı Melike'nin Beyhan'la konuşurken sarf ettiği sözlerden, Mümtaz Şefik Bey'in akıbeti hakkında bilgi ediniriz:

"-Beyhan abla... Felaketler hep birbirini takip etti. Ama, senin Cemil Bey'den ayrılışın kadar içime dert olanı yoktur... Babam zaten ihtiyardı... Menzül olduktan sonra ölüm onun için adeta bir paklık sayıldı..." (s. 133)

Naci (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), emekli bir deniz albayıdır. Doktordur. Ferhat ile Nihat'ın babasıdır. Yazar tarafından ilk kez baloda tasvir edilir:

"Seyrek beyaz saçları, kamburlaşmış sırt, yetmiş yaşının yüzüne çizdiği derin yorgunluk ve yıpraklık izleriyle yaşlı doktorun bu tenha masadaki heyecanlı oturuşu görenlerde bir merak uyandırıyor ki, birbirine:

-Acaba kimi bekliyor? diye soruyorlar... (s. 5)

Naci Bey'in önemsediği tek husus, oğullarının saadetidir. Zerrin'in, oğulları arasında bir husumete yol açtığından habersizdir. Yıllar sonra Ferhat'ın çıkagelmesi onu içine düştüğü bunalımdan sıyırıp almış, eskisi gibi olacakları için çok sevinmiştir.

"...Naci Bey heyecan içinde:

-Tanrım döktüğüm kanlı yaşlara acıyıp beni evladıma kavuşturmak istemiş olacak! dedi." (s. 220)

Pertev Bey (*Posta Güvercini,* 1950), Mübeccel'le Ecmel'in babasıdır. İskender'in ailesiyle komşudur. Pertev Bey hakkındaki bilgiyi, biz, İskender'in defterine yazdığı anıları aracılığıyla ediniriz:

"...Babamın çok eski dostlarından olan Pertev Bey'in de, babam gibi kıymetli bir siyaset adamı olduğu söylenirdi. Benim pek küçük olduğum tarihlerde, ikisinin de adı sık sık gazetelerde geçer, toplantılarda hep onlardan bahsedilirmiş... Babamın uğradığı felaketin sarsıntısı dokunanlardan en başta

Pertev Bey gelmiş... Hatta bir süre kendisine görevden el çektirilmiş... Evi göz hapsine alınmış... Fakat sonra-babamın da nihayet suçsuzluğu anlaşılmış olduğundan- Pertev Bey tekrar devlet hizmetine alınarak bu defa şehbenderlikle Marsilya'ya gönderilmiş....” (s. 14)

İskender'i sevip önemseyen, onun doğum gününde ona istediği bisikleti alan Pertev Bey; İskender'in çocuklarıyla arkadaşlık etmesinden ötürü çok memnundur.

Gazanfer Saip (*Ruh Gurbetinde,* 1953), şairdir. Kızı Gazale'ye İngilizce dersi vermek üzere bir öğretmen arayışındadır. Gazeteye verdiği ilana Neslihan'ın başvurması üzerine tanışıp, birbirlerini pek severler.

Gazanfer Saip, iki çocuğuyla beraber Neslihan'ın evinin karşısındaki eve taşınır. Böylelikle birbirleriyle daha sık ahbaplık ederler. Şair pek kimseyle anlaşamadığından, bu komşuluk ona iyi gelir.

“Gazanfer Saip'in toplumla pek anlaşamaması, kendi kişiliğine özgü bir adam oluşundandı. Patavatsız ve alaycı tabiatı, dikine doğru sözleri, şaşırtıcı sabırsızlığı ve birçoklarını kendine düşman etmişti. Özellikle Babıali çevresinde tek dostu yoktu. Genellikle gazetecilerden nefret eder, edebiyatçı geçinen bir alay imza sahibine sinek kadar kıymet vermezdi. Bununla beraber birçok sevdiği ve hürmet ettiği kimseler de vardı.” (s. 212)

Oğlu İffet'in Neslihan'a tutulduğunu fark etmeyen şair, bu aşka karşılık bulamadığı için kendini asan oğlunun ölümüyle sarsılır. Fakat bu ölümden hiçbir vakit Neslihan'ı sorumlu tutmaz.

Gazanfer Saip Bey (Pervâne, 1955), şairdir. Karşımıza ilk olarak “Ruh Gurbetinde” romanında çıkmıştır. Orada kendisi hakkında verdiğimiz detaylı bilgiyi, burada aynı şekilde tekrarlamaya lüzum görmüyoruz.

4. Çocuk

Peyami (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'la Handan'ın sekiz aylık oğullarıdır.

Haluk'un oğlu (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'la Lizet'in oğludur. Şerif'i öz babası bilmektedir.

Erol (*Samanyolu,* 1941), Namık ve Zülal'in oğludur. Sarışın, sevimli ve hareketli olarak tasvir edilir.

1. Çocuk (*Samanyolu,* 1941), Nejat'ı, Zülal'in beklediği eve götüren çocuktur.

2. Çocuk (*Samanyolu,* 1941), Namık'ın mektubunu Nejat'a getiren çocuktur.

Funda (*Funda,* 1941), Vedat'la Fehiman'ın oğullarıdır. İki yaşından bu yana, annesiyle babasının aynı evde küs yaşamaları sebebiyle kederlenmektedir. Funda'nın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiyi, yazarın anlatımıyla ediniriz:

"Beş yaşını tamamlayan Funda, kumral saçlarını rüzgarda dalgalandırarak babasına koştu. Çok sevimli ve güzel bir çocuk olmuştu.

Vedat onu kollarından tutarak kendine çekti. Yüzünü yüzüne yaklaştırarak uzun uzun gözlerine baktı. Bu gözler, iri zeytin tanesi gibi duruyordu." (s. 126)

Funda, babasının hep düşünceli oluşuna ve annesinin de geceleri gizli gizli ağlamasına üzülmektedir. Babasının, annesinin ne yaptığı hakkında ondan malumat almaya çalışmasına bir çocuk saflığıyla cevap vermekte, neden konuşmadıkları sorusuna yanıt aramaktadır.

Sonunda, annesiyle babasının barışması en çok onu mutlu etmiştir.

"Çocuk bu anın saadetini büyük bir adam gibi idrak ediyordu.

Küçük kollarından birini annesinin, birini babasının boynuna sararak:

-Anneciğim, babacığım... Sizi çok seviyorum... Siz de beni öyle, ayrı değil, bir sevin, diye yalvardı.

Bu sözler, ikisinin de gözlerinden yeniden yaş getirmişti. Çocuğun taze yanaklarını iki yandan öperek:

-Hep bir seveceğiz... Bir arada seveceğiz... Hiç ayrılmayacağız yavrum!.. diye teminat verdiler." (s. 144)

Reha (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'nın yeğenidir. Yaramaz olduğu kadar sevimli bir çocuktur.

Hüseyin (*Aşka Tövbe,* 1945), Şehbal için arabayı durdurup onun Göbel'e gitmesini sağlayan on dört, on beş yaşlarında bir çocuktur.

Arslan (*Uykusuz Geceler,* 1945), Cemile'nin kaynının oğludur. Ercüment onu ilk olarak, Cemile'nin oğlu sanmıştır.

Kambur Oğlan (*Aşk Rüyası,* 1949), Bülent'in apartman görevlisinin oğludur.

İzzettin (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Nazlı'nın bebeğidir.

Peyami, Kenan'la Handan'ın oğludur.

Cem (*Aşk Bekliyor,* 1959), on iki yaşında bir çocuktur. İlkokulun son sınıfına devam etmektedir. Babasıyla ve ona oldukça kötü davranan üvey annesiyle birlikte, bakımsız bir evde yaşamaktadır.

Etrafında kimsenin olmadığı zamanlarda derin düşüncelere dalan Cem, sıklıkla annesini hatırlamaktadır. Annesi Müjgan, paşa babasının karşı çıkmasına rağmen Hamit'e gönlünü kaptırdığı için; evden kaçarak Hamit'le kıt kanaat bir yaşam sürmeye mahkum olmuştur. Hamit bir tanıdık vasıtasıyla maden şirketinin muhasebesinde çalışmaya başladığında, Cem doğmuştur. Vaziyetleri işi nedeniyle biraz olsun düzelse de, Hamit'in kumar tutkusu onları yeniden sefalete sürüklemiştir. İşinden atılarak ocaklarda çalışmaya başlayan Hamit, ailesiyle beraber amele mahallesine taşınmıştır. Bir zaman bu duruma sabreden annesi, nihayet acıdan ve bakımsızlıktan hayata oğlunun yanında gözlerini yummuştur.

Cem'in üvey annesi olan Hasna, Rüstem adındaki akrabasıyla yakın bir münasebet kurmuştur. Geçmişte bir ilişki yaşadıkları babası Hamit tarafından bilindiği için, Rüstem'i evine sokmamaktadır.

Cem, o sabah komşuları Gülizar Kadın'ın evine gitmiştir. Çocuğun "nefes alabildiği", sığınabildiği tek yer, bebeğiyle yaşayan Gülizar Kadın'ın evidir. Hasna bu durumu çekemez. Döner dönmez Cem'i dövmeye başlar. Cem'in babası ise her zamanki gibi alkolün etkisinde olduğu için, Hasna'ya sadece söylenmekle yetinmektedir.

"Cem yediği dayağın acısına gık bile demeden dayanırken, öte yanda Hamit, sarhoş kafasını silkeliyor ve homur homur boyuna:

-Hasna yapma... Hasna etme! deyip duruyordu." (s. 12)

Hasna'ya birtakım vaatlerde bulunarak onu sakinleştiren Hamit, baş başa kaldıkları vakit oğlunun da gönlünü almaya çalışır. Fakat oğluna sunduğu vaatler

havada kalır. Zaten sınıf birincisi olan ve okulu bitirmesine az kalan oğluna verdiği çanta, kitap sözü Cem tarafından ciddiye alınmaz.

"...Cem artık ona inanmıyordu. Ona karşı olan bütün inancını kaybetmişti. Kendisini o kadar çok aldatan, hiçbir vaadini tutmayan, hatta uğradığı haksızlıklara ve zulümlere karşı bile kayıtsız kalan, onu koruyamayan bir babaya nasıl inanabilirdi? Onun şu değersiz kadın karşısındaki aczi, o kadına böylesine yenilişi Cem'i adeta tiksindiriyordu." (s. 14)

Cem'in çilesi bununla da sınırlı değildir. Okuluna her gidip geldiğinde, etrafındaki çocukların sözlü tacizlerine maruz kalmaktadır. Babasının sarhoşluğunu, üvey annesinin gençliğini, kitaplarının olmayışını dillerine dolayan çocuklar, acımasızca ona hakaret ederek üzerine taş ve toprak yağdırırlar.

Cem'in tek arkadaşı, dostu Sedat'tır. Babası varlıklı bir doktor olan Sedat, Cem'e elini uzatmıştır. Onunla kitaplarını paylaşmış, devamlı yanında olmuş, gözünü bazı hususlar hakkında açmak istemiştir. En başta üvey annesinin süslenip püslenip kocası evde yokken nereye gittiğinin araştırılması gerektiğini söyleyerek, arkadaşını uyarmıştır. Zira Hamit yakın zamanda Hasna'yı bir düğüne götürecektir. Sedat, Hasna'nın eski belalısı ve akrabası olan Rüstem'in de o düğüne geleceğini ve Hamit'e Hasna yüzünden bilendiğini biliyordur. Çocuk, Cem'in babasının başının belaya girmesini istememektedir.

Cem, arkadaşının onu üzmemek için asıl haberi sona sakladığını fark eder. Sedat, babasının İstanbul'da özel bir klinikle anlaştığını ve başhekim olarak orada çalışacağını, dolayısıyla İstanbul'a gideceklerini söyler. Sözlerini takiben, tüm kitaplarını Cem'e verir. Cem, çekinerek sorduğu bir sorunun akabinde, kendisini yaralayacak bir cevaba denk geleceğinin farkında değildir:

"-Sen İstanbul'da hangi okula gideceksin?..

-Tabii bir orta okula... Sana yazarım.

-Şey.. daha sonra?

-Daha sonra mı?.. Liseye ve üniversiteye gideceğim tabii...

-Yani... ne olmak istiyorsun büyüdüğün zaman?

Sedat gülümsedi:

-Doktor olmak... Babam gibi...

Cem bu cevabı mahzun bir sükutla karşıladı. Kendisi ne olacaktı? Babası gibi mi o da? (s. 18-19)

Düğün gecesi, Sedat'ın Cem'i önceden uyardığı hususstaki hadise gerçekleşir. Rüstem'in bütün gece Hasna'ya bakarak aldığı alkolün etkisindeyken, onunla dans etmek istemesi Hamit'i çileden çıkarır. Aralarında kıyasıya bir dövüş başlar. Bu arbede, Rüstem'in Hamit'i bıçaklayarak öldürmesi sonucunda son bulur.

Cem, babasının ölümünden sonra evlerine baş sağlığına gelen misafirlere üvey annesinin onu var gücüyle kötülediğini görünce şaşkınlığını gizleyemez. Hasna, Hamit'in ölümünün faturasını hiçbir alakası olmadığı halde onun oğluna kesmiştir. Misafirler de Hasna'ya, Cem'i evden göndermesi yönünde acımadan akıl vermekten çekinmezler. Sadece Gülizar Kadın, Cem'in bu şekilde hırpalanmasına karşı çıkar. O da Hasna'dan ağzının payını sert bir şekilde alır. Hasna, Cem'le Gülizar Kadın'ı evinden en ağır sözleri sarf ederek kovar.

Gülizar Kadın, Cem'i evine götürür. Cem, belki de uzun zaman sonra ağlamaya başlar. Aklından birbiri ardına geçen düşünceler onu yeise sürüklüyordur:

"Babası sarhoşun, pısırığın biriydi ama, Cem'in üzerinde bir kanattı ne de olsa!.. Onun koruyucusu idi... Onu okula gönderen, yerine göre müdafaa eden, iyi kötü giydirip besleyen hep o idi... Vakit vakit sopaya tükürür, vurunca da Allah yarattı demezdi ama, yine de onun babasıydı... Ve Cem bilirdi, bütün o yaptıklarını o kötü kadının teşvikiyle yapardı hep.. Evet, şimdi hayatta kimseciği, hiç kimseciği kalmamıştı.. Yapayalnızdı..." (s. 27)

Cem bu düşüncelerin etkisindeyken, muhtar; yanına gelmesi için ona haber yollatır. Muhtar, Cem'in rahmetli annesinin akrabası olan Hurşit Bey'e bir mektup yazmıştır. Cem'i yanına alması için ona ricada bulunmuştur. Hurşit Bey'den gelen cevap müsbettir. En kısa zamanda Cem'in yanına gönderilmesini talep etmektedir. Cem, annesiyle babasının mezarlarını ziyaret ettikten sonra; muhtarın gözetiminde trene binerek, İstanbul'a doğru yola çıkar.

Cem trenden indiğinde onu Hurşit'in hem şoförü, hem de bahçıvanı olan Şaban almaya gelir. Cem, Şaban'dan Hurşit'in tam da bugün düğününün olacağı

haberini alır. Şaban, Hurşit'in otuzlu yaşlarının sonunda olmasına rağmen; gelin hanımın henüz on beşinde olduğunu söyler.

Nihayet güzel bir bahçe içindeki bir villaya ayak basarlar. Davetlilerin ve ortamın şıklığı, evin güzelliği, insanların güler yüzü Cem'e bambaşka bir diyarda yaşıyormuş hissiyatını vermektedir.

"Cem afal afal etrafına bakınıyordu. Bu evde mi oturacaktı?.. Burası tıpkı, resimlerini kartpostallarda görmüş olduğu saraylara benziyordu. Bütün bu şeylere inanmak mümkün değildi.

Fakat bu düşüncelerin yanısıra içinde bir kurt da vardı. Bu kurt içini kaç günden beri durup dinlenmeden kemiriyordu. Acaba babalığı olacak Hurşit enişte nasıl bir adamdı?.. Ondan neden böyle korkuyordu sanki?.. Sonra, eve yeni bir hanım gelmesi de ayrı bir meseleydi!.. Bu hanım Cem'i nasıl karşılayacaktı?.. Onu isteyecek miydi bakalım?.. Yoksa, babasıyla evlenen Hasna'nın yaptığı gibi, hemencecik Cem'e düşman mı kesilecekti?.. Baba evinde öylesine hırpalanıp hor hakir olan Cem, bu el evinde el üstünde tutulacağını nasıl umabilirdi?" (s. 35-36)

Cem'le Şaban, Hurşit'in kütüphanesinden içeriye beraberce girdiklerinde, Hurşit'i telefonla konuşurken bulurlar. Görüşmesi bittiğinde, Cem'i oldukça güzel karşılar. Ona iyi bir baba olmaya çalışacağını, onun da kendisine hayırlı bir evlat olacağını ümit ettiğini söyleyerek, Cem'i evin dadısına emanet eder. Dadı, Cem'e gelin hanımın iki yaşındaki kız kardeşi Müjde ile aynı odada kalacağını söyler.

Cem, yıkanıp paklandıktan sonra salona iner. Düğün marşı ile beraber, gelinle damat geniş merdivenlerden inmektedir. Ne olduysa, bundan sonra olur.

"Cem birden öylesine afallamış, öylesine şaşırmıştı ki! Tarifsiz bir hayranlıkla büyüyen gözleri, gördüğüne bir türlü inanamıyordu. Çünkü, hiç böyle bir güzellik görmemişti hayatta! Yoksa bir hayal miydi bu?

Çırpmak için kaldırdığı elleri öylece havada kalmıştı. Bakıyor, bakıyor; hep öyle hayran hayran, afal afal bakıyordu." (s. 40)

Cem, Canan'dan oldukça etkilenmiştir. Bunu kimseye belli etmemeye çalışmakta zorlanmaktadır. Ona hayran hayran bakmakta, bir peri ile temasta olduğunu tasavvur etmektedir.

Hurşit'le Canan'ın dinlenmek üzere bir kıyıya çekildikleri vakit, orada bulunan Cem'i gören Canan onu hemen yanına çağırır. Canan, özenle seçtiği upuzun bir gelin telini ona hediye eder. Hurşit, Cem'den daha önce Canan'a bahsetmiştir. Canan, Cem'e ilgiyle bakmaktadır:

"-Seni öyle merak ediyordum ki Cem!.. dedi. Ne zaman geldin?

-Bugün, akşam üzeri..

-Hiç haberim olmadı. Bütün gece neredeydin?..

-Buradaydım...

-Niçin ben seni hiç görmedim?.

-Ben sizi hep gördüm ama..." (s. 42)

Canan, Cem'in sözleri üzerine bir kahkaha atar. Onunla o kadar candan ilgileniyor, o derece içten davranıyordur ki; hayatında şimdiye dek kimseden böyle bir ilgi görmemiş olan Cem'i adeta büyülemiştir.

Ertesi gün huzur içinde uyanan Cem, Müjde ile ilgilenen dadıyı görünce gülümser. Kahvaltıdan itibaren tüm çalışanlarla kaynaşan Cem, kendini şanslı addetmektedir. Bu arada evin çalışanlarından olan Dilber, Canan hakkında herkese bilgi vermeye girişmiştir. Cem, böylece Canan'ın kimsesiz olduğunu, kız kardeşi Müjde ile beraber uzak bir akrabalarının yanına sığındıkları vakit; Hurşit'in, Canan'a talip olduğunu, Canan'ın da bu izdivaca sıcak baktığını öğrenmiştir.

Hurşit bu arada, Cem'e ilk gün söylediği gibi gerçekten onu bir baba gibi koruyup kollamaktadır. Cem'i bir toz beziyle sigara masalarını sildiğini gördüğü vakit çok kızmış, onu hemen sorguya çekmiştir.

"-Cem, diye seslendi. Orada ne yapıyorsun sen?

-Şey... Şu camların tozlarını alıyorum efendim!

Hurşit Bey'in sesi birden sertleşti:

-Bu işi yapmanı sana kim söyledi?

-Hiç kimse efendim...

-Bu işi yapmakla vazifeli olanlar nerede?

İkisi salondan, biri kütüphaneden üç kadın fırladılar. Hurşit Bey daha sert bir sesle:

-Cem bu evde hizmetkar değil, evin oğludur!.. dedi. Bunu hepiniz öğrenin..” (s. 49)

Cem, eniştesinin bu çıkışından sonra onun lafını ikiletmez.

Canan’ın Hurşit’le seyahate çıkarken Cem’e Müjde’yi emanet etmesi, Cem’i çok duygulandırır. Ona gözü gibi bakacağına dair Canan’a söz verir. Canan’ın seyahate çıkacak olması onu bir yandan üzmüş, bir yandan da günlük kıyafetlerinin içinde onun da hemen hemen bir çocuk olduğunu fark etmek Cem’i şaşırtmıştır.

Eniştesi ile Canan evden ayrılalı üç hafta olmuştur. Bir gün, fabrikatör Sadık Bey oğluyla beraber evlerine çıkagelir. Sadık Bey’in dadıyla sohbet ederken ulu orta sarf ettiği sözler, yenilir yutulur cinsten değildir. Canan’ın güzel ve genç olmaktan başka bir meziyeti olmadığını, Hurşit’in tanımadığı halde sırf akrabası diye Cem’i evine aldığını, kendisinin de öksüz ve yetim akrabaları olduğu halde asla bu çocukları evine almaya yanaşmadığını, iyilikten her zaman maraz doğduğunu ve Hurşit’in de çok bir zaman geçmeden pişman olacağını söylemektedir.

Sadık Bey evden ayrıldığında, dadı Cem’i arar. Onun üzgün olduğunu fark ederek, gönlünü almaya uğraşır. Sadece ikisi değil, o lafları duyan Dilber de oldukça üzgündür. Bu olayı takip eden günlerde daha da sessizleşip içine kapanan Cem’i neşelendirip açabilen tek kişi Şaban olur.

Eniştesi ile Canan’ın seyahatten dönmeleri, Cem’i mutlu eder. Canan da hem kardeşini, hem de Cem’i gördüğü için çok mutludur. Evde ona akran olan tek kişi Cem’dir. Kocasıyla aralarındaki yaş farkından ötürü onunla fazla bir şey paylaşamamaktadır.

Cem’le Canan, birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardır. Her zaman baş başa değillerse bile, beraber devamlı bir etkinlik icat etmektedirler. Piknik, lunapark gezileri, uzun yürüyüşler onlara keyif vermekte; bir gezinin bitiminde başka bir geziyi planlamaktadırlar. Hurşit Bey, Cem’i Saint Joseph’e yatılı olarak vermiş; bu defa da gezilerini hafta sonuna kaydırmışlardır.

Bir gün, çıktıkları bir yürüyüşte koruluğun diğer ucunda bir dağ evi keşfederler. Hurşit'in evde olmadığı bir gün, o evi yakından görmeye giderler. İçeride yaşlı bir adamcağız ile karşılaşırlar. Bu adamcağız onları evlerine buyur ederek, dostları ve sevdikleri tarafından terk edilmiş bir ihtiyardan başkası olmadığını söyler. Cem, bir zamanlar öğretmenlik yaptığını, bir sürü öğrenci yetiştirdiğini, şimdi ise kimsesi olmadığını söyleyen bu adam için üzülmüştür. Fakat üzüleceği başka bir hadise daha sıradadır.

Hurşit eve erken gelmiş, geldiği vakit Canan'la Cem'i evde bulamayınca sinirlenmiş, eve geldiklerinde ikisini de sorguya çekmiştir. Canan'ı Hurşit'in hışmından korumak için uzaklara gitmedikleri konusunda eniştesine yalan söyleyen Cem, Sadık Bey'in şoförünün onları görüp bu durumu Hurşit'e yetiştirdiğinden habersizdir. Sorusunu birkaç defa tekrar eden Hurşit, sonunda Cem'e kuvvetli bir tokat indirir. Fakat çocuk bunu bir mesele haline getirmez.

"...Yanağında şaklayan bu müthiş tokadın ateşi gözlerinden çıktı, ama, bunu Canan'ın yüzünden yediği için hiç acısını duymadı..." (s. 73)

Tarık (Dert Bende, 1973), Tarık ve Süreyya'nın oğludur. Henüz bebekken teyzesine verilmiş; büyürken teyzesini annesi, eniştesini de babası bilmiştir. Kumral saçlı, mavi gözlü tatlı bir çocuktur.

Tarık beş yaşındayken ailesinin İstanbul'a yaptıkları seyahatte, teyzesi olarak bildiği annesiyle tanışır. Süreyya'nın onu gördüğünde hüngür hüngür ağlamasına bir anlam veremediği için, ondan çekinir. Fatma'nın teyzesini sevip sevmediği yönündeki sorusuna da anlamlı bir yanıt veremez.

Tarık bir gün Süreyya'yı ağlarken görür. Ona bir çocuğu olsaydı, belki de bu kadar ağlamayacağını söyler. Süreyya da ona çok benzeyen bir oğlu olduğunu söyler.

"Tarık meraklanmıştı:

-Şimdi nerede o?...

Genç kadın çocuğun yanağını okşadı:

-Hem çok uzaklarda, hem de dokunacak kadar yakınımda...

Bu cevaptan sonra Tarık bir şey anlayamadı. Gülümsedi sadece... Sonra yine merakla sordu:

-Ama o şimdi burada olsaydı, beni bu kadar çok sevmezdin sen, değil mi?

-Ben seni her zaman çok sevdim... Her zaman çok severim yavrum...” (s. 115)

Tarık, annesinin isteğini kırmayarak birkaç gün için teyzesinde kalmaya karar verir. O akşam Tarık ve Süreyya oldukça güzel vakit geçirirler. Fakat gece hava bozup, şimşekler çakmaya başlayınca Tarık annesine seslenerek ağlar. Süreyya’ya yalvararak onu annesine götürmesini ister. İsteğini yerine getireceğini söyleyen Süreyya’ya, bir an evvel sabah olması için dua ettiğini belirtir.

Aradan on iki yıl geçmiştir. Tarık’ın ailesi, Türkiye’ye kesin dönüş yapmaya karar verir. Tarık, havaalanında teyzesini gördüğüne çok mutlu olmuştur. Süreyya da ona bakarken gözlerine inanamamaktadır.

“İnanılır şey miydi bu? Nasıl da boy atmış, böylesine gelişmişti o küçük Tarık’ı?... Koskoca erkek olmuştu adeta!... Evet, evet... Tam on yedi yaşında idi bu güzel delikanlı!...

-Benim evladım... Hayatım... Sevgili yavrum...

Süreyya hayranlıkla bakıyordu oğluna... Şaşkın, umutlu ve adeta çılgın bir halde idi...

-Teyzeciğim ne kadar genç ve güzelsin!... Resimlerin sana hiç benzemiyor... Ne mutluyum bilsen sana kavuştuğuma!...” (s. 127)

Mutlu geçirdikleri günden sonra, o gece yarısı, Tarık; Süreyya’nın ağladığını görür. Onun elindeki fotoğrafı görünce şaşkınlığını gizleyemez. Tarık, babasının fotoğrafını ilk kez görmüştür. Süreyya’ya bu konuda ısrarcı olmayan sorular sorduktan sonra, ertesi gün evine döner.

Tarık o gece belli etmeden fotoğrafı almış, annesini bu benzerlik konusunda sorguya çekmiştir. Tarık’ın gerçeği öğrendiğini, Fatma’nın Süreyya’ya koşarak gelip olan biteni anlatması sırasında öğreniriz:

“-...Bu resmi senin haberin olmadan dolaptan aşırmış... Bana getirdi: “Bu adam kim? Neden bu kadar bana benziyor?” diye tutturdu... Onu teskine çalıştım; avutmaya, aldatmaya uğraştım... Fakat meram anlatamadım bir türlü... Kafasına bir burgu girmişti... Eğer ben gerçeği söylemezsem başkalarından öğreneceğini bildirdi. Bunun üzerine ben de ona her şeyi anlatmak zorunda kaldım...” (s. 132)

Fatma, bu gerçeği çok uzatmadan anlatmasının sebebinin; Subay Tarık'la aralarında bir münasebet geçtiğine dair oğlunun yanlış bir düşünceye kapılmasını istememesi olduğunu söyler.

Tarık, kısa bir zaman sonra yalıya gelir. Heyecanlı ve mutludur:

"-Anneciğim, dedi. Her şeyi öğrendim ben... Biliyorum artık... O kadar, o kadar mutluyum ki!...

-Benim biricik, sevgili yavrum... Yalnız bu sır üçümüzün arasında kalsın! Bunu unutma e mi?...

Çocuk büyük bir adam gururuyla:

-Bana güvenebilirsin anneciğim!... diye başını salladı. Bu sözü Fatma anneme de verdim ben..." (s.135)

Tarık böylelikle, yalının büyük salonunda yapılacak olan "Anneler Günü" töreninden evvel, annesine en büyük hediyeyi vermiş olur.

Küçük yaştan itibaren ailesini öz ailesi bilen Tarık, gerçeği öğrendikten sonra da onları kırmamıştır. Artık iki annesi vardır ve onları sevip saymaya devam etmiştir. Saygılı ve canayakın olduğunu gözlemlediğimiz genç adam, büyük bir olgunlukla Süreyya'ya hediyesini takdim edip, annesi olarak bildiği Fatma'nın gönlünü almayı da unutmamıştır.

Cankurt-Korkut, (*Aşk Fısıltıları,* 1983), Avukat Akif Şahin'in oğullarıdır.

III. MESLEKLERİNE GÖRE ERKEK KAHRAMANLAR

A. Kamusal Alanlarda Çalışan Erkekler

1. Doktor

Doktor Afif Bey (*Hıçkırık,* 1938), İlhami'nin arkadaşıdır. İlhami'nin görevi sebebiyle şehir dışında olduğu vakitlerde, Nalan'la o ilgilenmiştir.

Doktor Hüsnü Bey (*Yeşil Işıklar,* 1941), Sahir'in doktorudur. Sahir'in hastanedeki sürecinden sonra evine onu kontrol etmeye gittiğinde, ona bir şeyler söylemek istediği halde kelimelerini bir türlü seçemediğine şahit oluruz. Daha sonra baklayı ağzından çıkarır. Yanında getirdiği gazetede, Sina'nın gösterişli düğün gecesinden bir fotoğraf basılmıştır.

"-Görüyorsun ki bir gerçek yavrucuğum... Kendini aldatma... Bir hayale kapılmışsın sen...

-Ah... Onu zorla razı etmişlerdir!...

-Böyle şey zorla olur mu hiç?... Üzülme... Hakkında hayırlısı böyleymiş!... Boşuna başını onca derde sokmuşsun!... (s. 50)

Hüsnü Bey'in, Sahir'in iyiliği için uğraştığını görmemiz mümkündür.

Doktor Muhlis (*Gelinlik Kız,* 1943), Cavidan'ın psikiyatrist olan eşidir.

Doktor Şuayıp (*Balayı,* 1945), Tevhit'in en samimi dostudur. Ona daima yardımcı olmuş, onun en zor zamanlarını atlatmasında faydası dokunmuştur.

Şuayıp, Tevhit'e; Armağan'a öz babası olmadığını bir an evvel söylemesi hususunda baskı yapmaktadır. Tevhit'in buna yanaşmadığını bildiği halde, onu ikna çabalarından vazgeçmez. Zira onun Armağan'a ilgi duyduğunun farkındadır. Ne var ki, sonrasında Tevhit'i başka bir hususta iknaya çalışacağından habersizdir.

Motorda sabahladıkları gece, Şuayıp'ın, kamarada sızmış bir vaziyette yatan Armağan'ın kapısında sesli düşündüğüne tanık oluruz:

"-Hey Allah'ım sen bilirsin! diyordu. Dünyada bu Tevhit kadar bir budala daha görmedim... Avucunun içindeki saadeti göz göre göre kaçıracak... Bu narin kuşu şu atmacalardan birine kaptıracak... Damarlarındaki o ateşle bu derece soğukkanlı olmak doğrusu şaşılacak şey... Ben onun yerinde olsam şimdiye kadar yüz kere patlak verirdim... (s. 40)

Armağan'ın, başına kamarada gelen elim hadisenin failini aradığını bilmeyen Şuayıp, genç kadının ani ziyaretiyle irkilir. Her şeyden habersiz, çok üzgün olduğunu söyleyen Armağan'ın kederini paylaştığını söyler. Tevhit'in ona nihayet gerçekleri anlattığını sanmıştır. Fakat Armağan bunu yanlış anlayarak, ona tecavüz ettiği için onun üzgün olduğunu söylediğini sanmıştır.

"-Ak saçlarınızdan utanmadınız mı?.. diye hakaretle sordu. Sizi herkese rezil edeceğim.. "Babamın en yakın dostu, ailenin hemen hemen bir uzvu olan bu adam, dünyada eşi bulunmayan bir alçaktır!" diye haykıracağım...

Doktor donmuş bir halde ona bakıyordu. Gözleri büyük bir hayretle açılmıştı. Dudağını bükerek:

-Sen şuurunu kaybetmişsin vah zavallı çocuk.. dedi.

Armağan ise uzak bir noktaya bakarak ve mendilini ısırarak:

Beni bu sarhoşlara emanet ettiğin için seni hiç affetmeyeceğim baba!.. diye söyleniyordu.

Bu sözler doktorun yüzündeki gergin hatları birdenbire gevşetmişti. Armağanla aynı şeyi tartışmadıklarını bir anda anladı. İyi ki daha ileri gitmemiş, bahsini müphem bırakmıştı. Yoksa bilmeyerek ne büyük bir halt yiyecekti!..

Peki, kendi anladığı gibi değilse Armağan'ın nesi vardı?" (s. 67-68)

Şuayıp, lafı hemen çevirerek onun İstanbul'a gelip düzeninin bozulmasından ötürü ne kadar bedbaht olduğunu fark edip, onun bu üzüntüsünü paylaşmak istediği için o şekilde konuştuğunu söyler. Armağan, onunla uzun uzun konuşan doktorun suçsuz olduğunu fark ettikten sonra, az evvel sarf ettiği çirkin kelimeler için ondan özür diler. Başına geleni onunla paylaştıktan sonra, ona bunu yapan kişiyi aradığını söyler. Doktor, Armağan'a bunu yapanın Tevhit olduğunu anlamış, bu düşüncesini Armağan'la pek tabii paylaşmamıştır.

Şuayıp, Tevhit'le yüz yüze geldiğinde onunla oldukça ağır konuşur. Tevhit'in hatasının farkında olduğunu söylemesi onu bu hususta yumuşatmaz.

Şuayıp her ne kadar Tevhit'e yıllardan beri kızsa da, gerçekleri söylemesi hususunda ona ısrar etse de, onunla kafa kafaya verip kirli planlarını uygulamaya koymasında ondan yardımını esirgememiştir. Arkadaşına arka çıkmaması gereken bir noktada, genç bir kadını sözle aldatmıştır. Bu sebeple, Armağan'ın bedbaht olmasına neden olmuştur.

Bolivyalı Doktor (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Ferhat'ın hapsedildiği adada bir müddet yaşayan, bir süre anı defteri tuttuktan sonra hayatını kaybeden kişidir.

Hüsrev Çeliker (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), Jerfi'nin arkadaşıdır. Doktordur. Jerfi'ye, Nemide'nin son durumunu aktararak onu teselli eden kişidir.

Hüsamettin Bey (*Posta Güvercini,* 1950), Rahmi'nin annesi fenalaştığında; annesinin götürüldüğü doktordur.

Saip Şamil (*Posta Güvercini,* 1950), Şahizer'in götürüldüğü doktordur.

Doktor Murtaza (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Âkil'in aracılığıyla Şirzat'ın tedavisini üstlenen kişidir. Fahiş ücretler almasına rağmen, Şirzat'ı iyileştirememiştir. Sonrasında, Gazanfer Saip Neslihan ile konuştuğunda onun Âkil ile insanları dolandırdığını öğreniriz.

Doktor (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'a yatıp dinlenmesi gerektiğini söyleyen şahıstır.

Doktor Necip (Pervâne, 1955), aile dostudur. Cilt hastalıkları uzmanıdır. Yazdığı isimsiz mektuplar, aileyi ve ailenin etrafındakileri birbirine düşürmüştür.

Op. Kemalettin Bey (Pervâne, 1955), Melek'in operasyonunu gerçekleştiren hekimdir.

Belçikalı doktor (Pervâne, 1955), Galip Bey'e Bursa'daki çiftliği satan kimsedir.

Prof. Şerafettin Bey (*Son Hıçkırık,* 1956), Kenan'la Nalan'ın aile dostudur. Süfyan'ın foyasını düğünde ortaya çıkaran kişilerden biridir.

Dr. Afif Bey (*Son Hıçkırık,* 1956), İlhami'nin arkadaşı ve Kenan'la Nalan'ın aile dostudur. Nalan'ın öldüğünü gözleriyle gördüğü için, onun yıllar sonra çıkagelmesine inanamaz.

Adnan (*Kırık Hayat,* 1957), Suna'ya aşık olan doktordur.

Prof. Fehamettin Bey (*Kırık Hayat,* 1957), Sinan'ın bulunduğu hastanedeki doktordur.

2. Asker

Kolağası Haydar Efendi (*Hıçkırık,* 1938), Zeynep'in amcasıdır. Kenan'ın Zeynep'i boşayıp, ardından onun Rıdvan ile evlenmesine vesile olduğu için Kenan'a hiddetlenmiştir. Üstelik yanında elli kişilik bir kalabalığı toplayarak gelmiştir. Olanı biteni anlatan Kenan'ın savunmasını dikkate almayarak, ona küfürlerle karşılık verir.

"...Yakama sarılıp beni sarsarak:

-Riyakar edepsiz herif!... Uydurduğun masala herkesi inandırmak mı istiyorsun? diye haykırmağa başladı.

Sert bir hareketle onu ittim. Yüksek sesle:

-Kendine gel efendi, dedim, ağzını bozduğun adam bir tulumbacı değil, şerefini muhafaza etmesini bil!..." (s. 105)

Kenan'ı haklı bulan kalabalık ve Kenan'ın da kendini iyi bir şekilde müdafaa edebilmesinin sayesinde, olay kapanıp gitmiştir.

Kolağası Haydar Efendi ile, romanın devamında bir daha karşılaşmayız.

Sırrı Paşa (*Hıçkırık,* 1938), Kenan'ın (K...) taki paşasıdır. Kenan'ı evliliğe ikna etmek için ona onca dil dökmüş, nasihatler vermiştir. Kenan, bu izdivaca biraz da Sırrı Paşa'nın ısrarı sonucunda razı olmuştur.

Sırrı Paşa'nın, Kenan'ın bozduğu evlilikten sonra Nalan'ın yanına gitmek için izin istemesine bozulmadığını görürüz. Bu davranışının altında da Kenan'ı pek sevmesi ve sadece onun mutlu olmasını istemesi yatmaktadır.

Rus Çavuş (*Günah Bende Mi?,* 1939), esir Türk askerlerini hamama götürüp onlara sert bir dille soyunmalarını söyleyen, dilini anlamayan bir askeri

işkence ederek öldüren kimsedir. Haluk'un onu "haydut kılıklı süngü" olarak tanımladığını okuruz.

Zekeriya Bey (*Günah Bende Mi?,* 1939), binbaşıdır. Haluk'un bulunduğu taburun kumandanıdır.

Mülazım (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'tan kalem isteyerek Rusların ilk taarruzunun tarihini not eden askerdir.

Sivaslı Numan (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'un keşif kolundan arkadaşıdır.

Rus Başçavuş (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'un bir daha garnizondan ayrılmasına hiçbir şekilde izin vermeyeceğini söyleyen askerdir.

Mareşal dö Güstav Frenoz (*Seven Ne Yapmaz*, 1940), askerdir. Hüber'in halasının kocasıdır. Feri Gran vefat ettiğini öğrendikten sonra, Hüber'in yanına gelmiştir.

-Oğlum Hüber... Felaketini dün haber aldım. Her şeye rağmen sen bizim evladımız sayılırsın... Seni alıp götürmeye geldim... İstikbaline, tahsiline bizzat ben nezaret edeceğim... Karım, yani halan seni çok sevecek, kızım Gabriyel sana bir kardeş muamelesi yapacaktır... Haydi hazırlan yavrum!..." (s. 30)

Güstav Frenoz, Hüber'in asker olmasını istemektedir. Onun kısa zamanda üniformayı sırtına geçirmesini sağlar. Frenoz, kızı Gabriyel'in Hüber'den etkilendiğini bilmemektedir. Hüber'in Gabriyel'i istemesine bu sebeple şaşırır. Aslında, Gabriyel Hüber'den etkilendiği için ona, onu babasından istemesini şart koşmuştur.

O günden sonra, Hüber'in notalarla ilgilenmesini kesin olarak yasaklayan eniştesi; bu konuda onu sertçe uyarır:

"...Bugünden itibaren ne bir satır yazı, ne de bir tek nota karaladığını görmeyeceğim... Piyanoyu da yalnız kızıma çalacaksın... Eğer ihtarımı kulak arkası edersen, şimdiye kadar teraküm edenlerle beraber bütün eserlerini yakarım... Anladın mı?..." (s. 33)

Güstav Frenoz, aylar sonra bir gün, söylediğini gerçekten uygular. Gizli gizli beste yaptığını fark ettiği Hüber'in tüm kağıtlarını yakar. Bu hareketiyle; yeğeninin hem askerlik mesleğinden, hem de kızından ayrılmasına sebep olur.

Yıllar sonra Hüber'in karşısına çıkan Güstav Frenoz, bunu mecbur kaldığı için yapar. Kızı ölüm döşeğindedir ve sürekli Hüber'i sayıklamaktadır. Güstav Frenoz, durumu anlattığı halde onunla gelip gelmeme hususunda halen tereddütü olan Hüber'e son bir ihtarda bulunur:

"-Niçin hala tereddüt ediyorsunuz? Mösyö, hatırlayınız ki, kızım sizi çılgıncasına sevmek hatasında bulunmuştur... Bu aşk onu senelerden beri emdi, kemirdi... Evet hayret ediyorsunuz değil mi? Kızımın kalbini çaldıktan sonra kaçtınız... Onun ne olduğunu, ne hale düştüğünü düşündünüz mü?... Asla... Sizden vicdan, merhamet beklemiyorum... Bunlardan birine malik olsaydınız Gabriyel bedbaht olmayacaktı zaten... Size yalnız bir enişte, bir hami sıfatıyla ihtar ediyorum: Derhal beni takip ediniz...

Bu sözleri söylerken ihtiyar Mareşalin gözlerinden iki damla yaş yuvarlanmıştı. Hüber bu defa itiraz etmek cesaretini kendinde bulamadı." (s. 55)

Mareşal dö Güstav Frenoz ile, romanın ilerleyen kısımlarında bir daha karşılaşmayız.

Baştaki amacı yeğenine sahip çıkmak olan mareşal; yeğeni ile kızı nişanlanınca Hüber'i kendine göre bir damat olarak yetiştirme arzusuna kapılmış, bu arzusu sonunda üçünün de bedbaht olmasına neden olmuştur. Hüber'in yeteneklerine saygı duymak yerine kendi mesleğini ona empoze ederek onun hayatla olan bağlarını koparmıştır. Sonunda, kızı Gabriyel'in ölüm döşeğinde olması sebebiyle Hüber'e kızı için yalvarmaya gitmiştir.

İhsan (*Sonbahar,* 1943), yüzbaşıdır. Musiki ile ilgilenmektedir. Arkadaş toplantılarında, kemanından dökülen notalarla hem kendisi, hem de etrafındakiler mutlu olmaktadır.

Enis (*Sonbahar,* 1943), genç bir askeri pilottur. Kasabada Necdet'i en çok seven kişilerden biridir. Öyle ki, Mihriban hayatını kaybettiğinde Necdet'in yanında olmayı vazife bilmiş; onu bulunduğu ortamdan uzaklaştırmak için elinden geleni yapmıştır.

Cavit (*Solan Ümit,* 1945), Sitare'nin askeri pilot olan ağabeyidir. Ferruh'un kızı Belma ile nişanlanmıştır.

Deniz Subayı (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Ferhat'ın halen hayatta olabileceğini söyleyen askerdir.

Hamdi Çavuş (*Esir Kuş,* 1957), Ümit'i evde arayan jandarmadır.

İki jandarma ve iki sivil memur (Esir Kuş, 1957), Ömer Mahan'ın evini arayan kişilerdir.

3. Memur

Müfettiş (*Hıçkırık,* 1938) Kenan'ın bulunduğu sınıfı denetlemeye geldiği vakit, onun vaziyetini görerek Hoca Efendi'ye durumunu soran kişidir. Müffetişin adı hakkında romanda herhangi bir bilgi verilmez. Biz, müfettiş hakkındaki bilgiye Kenan'ın anı defterine yazdığı satırlar aracılığıyla vakıf oluruz.

"...Yüzüme bir saniye baktıktan sonra hoca efendiye dönerek:

-Bu çocuk rahatsız mı? diye sordu.

-Bilmiyorum. Ben de öyle sanarak kendisini evine göndermek istedim, gitmedi...

Müfettiş Efendi bana bakıp dudaklarını büktü:

-Senin adın ne oğlum?...

-Kenan...

-Kenan! Güzel isim... Söyle çocuğum, hasta mısın?" (s. 19)

Ahbabı olan Muhip Azmi Bey'in Kenan'ı himayesi altına almasına vesile olan müfettişe, romanın devamında bir daha rastlayamayız.

Posta Memuru (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'a Nüvit'in mektubunu ileten kişidir.

Aliof (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'un yeni bir kimlikle kaçmasına yardım eden Tatar öğretmendir.

Şmit (*Günah Bende Mi?,* 1939), Lizet'in babasıdır. Makinisttir.

Gardiyan (*Gönül Hırsızı,* 1941), Saffet'e serbest bırakılacağını müjdeleyen kişidir.

Hamdi Bey (*Sonbahar,* 1943), Necdet'in tayin edildiği (V...A) kasabasında kaymakamdır. Eşi Süreyya Hanım'la ve kızı Mihriban ile beraber yaşamaktadır. Necdet'i gördüğü ilk andan itibaren seven Hamdi Bey, ona yalnızlığını unutturacakları konusunda vaat verir. Kızı Mihriban'ın Necdet'e amansız bir sevda ile tutulacağını hesaba katmayıp ona Madam Elena hakkında bilgi veren, yine kendisi olmuştur. Temiz yürekli ve iyi bir insandır.

Sadettin Bey (*Kalp Yarası,* 1944), Ürfi Cenap'ın çalıştığı okulun müdürüdür. Onu ilk olarak, öğrencilerinden olan Mefkure'yi Ürfi'ye şikayet ederken görürüz:

"-...Yapmadığı muzurluk yok... Ne söz anlıyor, ne öğüt dinliyor. Nereden çattık bu belaya canım?

Sonra çocuğa dönerek haykırdı:

-Anlıyor musun Mefkure? Benim hiç şakam yoktur. Bir daha seni o ağaçların tepesinde görmeyeyim. Yoksa vay haline!

Ve kolunun kuvvetli bir hareketiyle çocuğu itti. Fakat o gitmek istemiyordu. Çamurlu elleriyle ağlamaktan kıpkırmızı olan gözlerini ovuşturarak ve dudakları titreyerek cevap verdi:

-Ben kendim çıkmadım Müdür Bey... Bana...

Fakat sözünü tamamlayamadı. Müdürün okkalı eliyle indirdiği bir şamarla yere kapandı." (s. 6-7)

Sadettin Bey'in Mefkure'nin hamisi mevkiinde bulunduğunu yine onun sözlerinden anlarız. Onu zaten bu durum sıkıntıya sokmaktadır.

Sadettin Bey, Ürfi Cenap'ı geç kaldığı bir gün karşılayarak; yemekhanenin camının kırıldığını söyler. Bu işi yapan ona göre yine Mefkure'dir. Birkaç gün sonra da onun, masasındaki altın saplı kalemi çaldığını iddia eder. Fakat kalemi çalanın Mefkure değil, Hademe Ali Efendi olduğu anlaşılır. Bu gerçeği de öğretmenlerden Seyfi Bey ortaya çıkarır. Sadettin Bey bu duruma hayret etmekle beraber, gerçek hırsızın ortaya çıkmasından hiç de memnun olmamıştır. Ayrıca, Mefkure'yi gerçekten hırsız sanarak ona fiziksel şiddet uyguladığını Mefkure ile Ürfi'nin konuşması sırasında öğreniriz:

"Eşyasını yerlerine koyarak ayağa kalktı:

-Beni Müdür Bey öyle dövdü ki! dedi. Bakın...

Kollarını sıvadı. Omuzu ile dirseği arasında kocaman bir çürük vardı. Gözlerim büyümekle beraber sakin bir sesle:

-Sen korkma çocuğum, dedim. Müdür Bey artık sana hiçbir şey yapamaz." (s. 16)

Sadettin Bey, bir hafta sonra okulun sahibinden gelen bir mektubu Ürfi'ye uzatarak, onun okuldaki işine son verildiğini söyler. Ürfi her şeyi anladığını söyleyerek odadan çıkarken, bu da bizim Sadettin Bey'i son görüşümüz olur.

Sadettin Bey'in üzerine aldığı sorumluluğu kaldıramadığı için küçük bir kıza sürekli eziyet etmesini, okuldaki her aksaklıktan yahut da kazadan onu sorumlu tutmasını, nihayet genç bir öğretmenin işine son verilmesine önayak olmasını iyi bir tutum içinde değerlendiremeyiz. Hamisi olduğunu iddia ettiği bir küçüğe hamisi gibi davranmadığı yetişmiyormuş gibi, onun okuldan uzaklaştırılması için elinden geleni yapıyor olması bize niyetinin, daha doğrusu karakterinin, iyi olmadığını düşündürtür.

Seyfi Bey (*Kalp Yarası,* 1944), tarih öğretmenidir. Mefkure'nin, müdürün değerli kalemini çalmadığını ortaya çıkartan kişidir.

"Müdür Bey, kaleminiz bulundu, dedi ve elindeki altın saplı kalemi ona uzattı.

Müdür yerinden sıçramıştı:

-Nerede buldunuz?

-Hademe Ali Efendinin cebinde. Mefkure'yi haksız yere o kadar hırpaladınız... Çocuk suçsuzmuş!...

Müdür telaşla:

-Nasıl buldunuz? diye sordu.

Seyfi Bey güldü:

-Öğretmenler odasında oturuyorduk. Ali Efendi bize kahve getirdi. Kapıdan çıkarken ayağına takılan halıyı düzeltmek için eğildi. O zaman kalem cebinden yere düştü." (s. 14-15)

Seyfi Bey'in bu dürüstlüğü sayesinde, Mefkure suçsuz yere okuldan atılmaktan kurtulmuştur.

İstasyon Memuru (*Aşka Tövbe*, 1945), Şehbal'in geldiği ilk gece onunla konuşan Okçugöl İstasyonu görevlisidir.

Kondüktör (*Uykusuz Geceler,* 1945), Ercüment'in yol arkadaşıyla olan muhabbetini duyduğunda gülerek, onun ilk kez bir yolcuyla iyi geçindiğini gördüğünü söyleyen çalışandır.

Ercüment'in yol arkadaşıyla olan muhabbetini duyduğunda gülerek, onun ilk kez bir yolcuyla iyi geçindiğini gördüğünü söyleyen çalışandır.

Ekrem Bey (*Ormandan Yapraklar,* 1948), orman müdürüdür. Menan'la beraber, misafirleri gezdirmiştir.

Genç şef (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Darıyeri Bölgesinin şefidir.

Tahsin Bey (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Bolu Orman İşletmesinin müdürüdür. Misafirleri pek iyi karşılamış, onları gezdirmiştir.

Mr. X (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Ankara'da oldukları esnada, şerefine balo verildiğini öğrendikleri zattır. Yüksek İngiliz Diplomatlarındadır. Kamil'in yakın arkadaşlarından biridir.

Müdür (*Posta Güvercini,* 1950), İskender'in okuduğu okulda idarecidir. İskender'in durumunu parlak görmediği için, Şahizer'i okula çağırıp onun hakkında bilgi almaya gayret etmiştir.

Fahir Devrel (*Posta Güvercini,* 1950), savcıdır. İskender'in hatıra defterini okuyan kişidir.

Haşmet Bey (*Son Hıçkırık,* 1956), Süfyan'ı o gece götüren komiserdir.

B. Kamusal Alanların Dışında Çalışan Erkekler

1. Kahya

Kont'un Uşağı (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'u, işlediği cinayetten sonra evden çıkarken gören uşaktır.

Ömer Ağa (*Yeşil Işıklar,* 1941), Vecdi'yi çiftlikte Sahir'in yanına götüren kahyadır.

Latif Ağa (*Ruh Gurbetinde*, 1953), çiftliğin kahyasıdır.

Şaban Bey (*Son Hıçkırık,* 1956), Kenan'ın köşkündeki emektardır.

Recep Ağa (*Posta Güvercini,* 1950), Pertev Bey'in çalışanıdır.

2. Şoför

Şoför (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Zerrin'i, Nihat'ı ve Muhip'i "Ankara Moteli"ne götürmeyi teklif eden çalışandır.

2. Şoför (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Zerrin'i, Muhip'i ve Nihat'ı başka bir otele götüren kişidir.

Hasan (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Ankara- İstanbul şosesinde araç kullanan şofördür.

Şoför (*Aşk Rüyası,* 1949), Bülent'i Karaköy'e götüren taksicidir.

3. Avukat

Avukat Canip (*Aşka Tövbe*, 1945), Nazan'ın eşini aldattığı kişidir.

Zati Şevket Bey (*Posta Güvercini,* 1950), avukattır. Nazım'ın arkadaşı olup, gözü açık bir avukattır. Şahizer'in miras işleriyle ilgilenmektedir.

Avukat (*Esir Kuş,* 1957), Mine'nin müdaafasını yapmak üzere tutulmuş zattır.

Emin (*Posta Güvercini,* 1950), avukattır. Fahir'in arkadaşıdır.

4. Satıcı

Esnaf (*Günah Bende Mi?,* 1939), Haluk'a Erzurum'da dört sarı lira karşılığında bir eşek satan adamdır.

Simitçi (*Gönül Hırsızı,* 1941), Piraye'nin düşürdüğü simitlerinin hepsinin ücretini ödemesini isteyen satıcıdır.

Büfe Çalışanı (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Zerrin'e, Nihat'a ve Muhip'e oda ayarlayabileceğini söyleyen şahıstır.

Bohor Efendi (Esir Kuş, 1957), Mine'nin ona getirdiği tabloyu papağanı karşılığında alan açıkgöz satıcıdır.

5. Garson

Garson (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), "Turistik Dünya Kampı"nda, yemek yemek isteyen müşterilere hayli aksi ve kaba davranan çalışandır.

Garson (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Mennan ile Peri'ye çay getiren çalışandır.

Hilmi (*Posta Güvercini,* 1950), Rahmi'nin ağabeyidir. Kızıl Serçe lokalinde garsonluk yapmaktadır. Hilmi hakkındaki bilgiyi, yine, İskender'in notları aracılığıyla ediniriz:

"...Hilmi, parasız yatılı bir okulda okuyan kardeşinden başka, anasının da yükünü sırtından attıktan sonra, işi adamakıllı serseriliğe vurmuş bulunuyordu ki, bu hal tabiatıyla Rahmi için büyük bir üzüntü konusuydu." (s. 110)

6. İşçi

Ustabaşı (*Gönül Hırsızı,* 1941), Saffet'in fabrikadan atılması için direktöre onu şikayet eden kimsedir. Saffet'le uğraşmasını, onun tarafından öldürülmekle öder.

Direktör (*Gönül Hırsızı,* 1941), Saffet hakkındaki şikayetleri kendisine aktardığı zaman, onunla ciddi bir münakaşa eden kimsedir.

Ali Efendi (*Kalp Yarası,* 1944), Ürfi Cenap'ın öğretmen olduğu okulda hademe olarak görev yapmaktadır. Mefkure'nin kırık cam nedeniyle elini kestiği gün ona yardım etmesi bizde ahlaklı biri olduğu izlenimini yaratsa da, müdürün altın saplı kalemini çalması ve onun işlediği bir suç yüzünden küçük bir kızın cezalandırılması pek de öyle biri olmadığını düşündürtür. Hademe Ali Efendi, işlediği suçtan hemen sonra kaçmıştır.

7. Kahveci

Kahveci (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Misafirler için çay demlediğini söyleyen, güleryüzlü bir adamdır.

Haydar Usta (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), hanın kahvecisidir.

8. Müzisyen

Resuhi Bey (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), tanınmış bir piyanisttir. Eskiden Nihat'ın müzik hocası olup, böbreklerinden rahatsız olduğundan ötürü hareket kabiliyeti kısıtlanmıştır.

Durul (*Dert Bende,* 1973), genç bir müzisyendir. Konservatuvardan arkadaşı olan Süreyya'ya uzun zamandan beri tutkundur. Onun için sayısız beste yapmıştır. Son eserini Fatma'nın düğününde, Süreyya'nın ağzından herkese duyurmak ister:

"Mikrofonu eline alan Durul, şu anonsu yaptı:

-Sayın davetliler... İşte sabırsızlıkla beklediğiniz, hepimizin sevgilisi, sesi kadar güzel Süreyya'mız karşınızda...

Alkışlar koptu. Süreyya tekrar tekrar hafifçe eğilerek bu alkışlara karşılık verdi.

Alkışlar dinerken Durul tekrar söz aldı:

-Şimdi sizlere en son bestem olan "DERT BENDE" şarkısını okuyacak... Aslında bu şarkıyı ben sevdiğim bir kız için besteledim. Ama kendisi izin vermediğinden adını bir sır olarak saklıyorum..." (s. 48)

Düğün gecesi, tüm konuklar için eğlenceli geçmiştir. Birkaç gün sonra Durul, Süreyya'nın oturduğu yalıya gelir. Düğün gecesi, onun için yaptığı şarkıya ilgi göstermeyişi onu üzmüştür. Genç kadına olan hislerini, uzun zamandır yaptığı gibi, tekrar dile getirmiş, ondan yine istediği cevabı alamamıştır.

"Sonsuz bir hüzünle:

-Ne kadar uzakta olursa olsun, bana ihtiyacın olacağı günü bekleyeceğim Süreyya, dedi. Hatta daha fazla bir umutla, beni seveceğin günü...

-Yazık olur, boşuna olur Durul!... Sana tavsiyem, seni layık olduğun şekilde sevecek ve mutlu edecek bir kızla evlenmendir... Tabii yine benim en iyi arkadaşım, en yakın dostum olarak kalacaksın!..

Durul bir süre sustu. Sonra bakışlarını uzak kıyılarda gezindirerek:

-Ama hiçbir hukuk kitabında olmayan ağır bir hüküm bu... dedi.

Sonra işi şakaya dökmek istedi:

-Ne yapalım? Hüküm hükümdür... Belki bir gün af çıkar... Ben beklemekten vazgeçmeyeceğim!... (s. 58-59)

Durul, pavyonda çalışmaya başladığını Süreyya ile paylaşmamıştır. Tarık ile pavyona eğlenmeye giden Süreyya, orada Durul'u görür. Durul, orkestrasıyla bir sezonluk pavyonda çalışmak için sözleşme imzalamıştır.

Durul, gece boyunca Süreyya ve Tarık'tan gözlerini ayıramaz. Rakibinin kim olduğunu öğrenmiştir. Bu, Durul'un Tarık'ı ilk görüşü değildir. Durul, Tarık'ın Fatma'dan ayrılıp ne zamandan beri Süreyya ile birlikte olduğunu kestirememektedir. Kaygılı ve üzgündür. İşin kötü yanı, bu durumunu ikisine de belli etmemeye çalışmaktadır.

"Hayat, şansla gülerdi insana... Başarı, para, ün... Hepsi, hepsi bir hiçti yüreğindeki şu korkunç yoksulluğun yanında... Bu yoksullukla bir avuç kor kesilmişti yüreği... Gözlerinden akamayan yaşlar boyuna içine dökülüyor, ama bu ateşi bir türlü söndüremiyordu." (s. 67-68)

Durul, Tarık'ın ansızın hayatını kaybetmesinin ardından Süreyya bahsine yine ümitlenemez. Süreyya onun desteğini her daim hissetmek istediğini söylemiş fakat yine hissi bir bağdan bahsetmemiştir. Durul, yatılı bir çocuk yuvası açıp kendini oradaki çocuklara adayan Süreyya'ya yardım eder. Çocuklara müzik eğitimi vermeye başlar. Böylelikle dostluklarını pekiştirirler.

Kibar, düzgün, özverili bir adam olan Durul; sevdiği kadının mutluluğunu daha çok önemsemiştir. Hayatı boyunca sevdiği tek kadın olan Süreyya'nın yanında istediği şekilde yer alamamıştır fakat onu da kaybetmemiştir. Bu, onun tek avuntusudur. Başarılı bir müzisyen olması da, sevdiği kadının emellerine kavuşmasını sağlamıştır.

9. "Kapıcı"

Hasan Ağa (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), Jerfi'nin apartmanında kapıcıdır.

Kapıcı (*Aşk Rüyası,* 1949), Orhan'a, Naim'in dairesini gösteren çalışandır.

"-Çok kıymetli eşyalar var beyim... Ressamın tablolarını hep ecnebiler görmeye geliyorlar... Bir haftadan beri salonlar dolup boşalıyor... Bugün ise bir mahşer... Çok önemli adammış ressam vesselam..." (s. 99)

10. Direktör

Namık'ın eniştesi (Samanyolu, 1941), Nejat'a çalıştığı şirkette iş veren ve sonra onu daha yukarı bir pozisyona taşıyan direktördür.

11. Kiralık Katil

Hasan (*Sonbahar,* 1943), Nahide ile Cemil'in tuttuğu kiralık katildir. Hasan hakkındaki ilk bilgiyi, Nahide'nin Cemil'e verdiği izahatten öğreniriz:

"...Bizim Aksaray'daki evde iki sene evvel bir Boşnak ailesi oturmuştu. Bu aile ihtiyar bir baba ve ana ile, yirmi beş yaşlarında bir erkek çocuktan müteşekkildi. Oğlan ipsizin biriydi. İçer, serseriyana gezer, hatta ufak tefek sirkat hadiseleriyle vakit vakit merkezi boylardı... Bir gün bu adam çok müthiş bir suç işledi. Öyle bir suç ki, ele verildiği takdirde, pek ağır cezalanacağı ve ömrünü hapishanede çürüteceği muhakkaktı. Bu suça yalnız ben şahittim, ve şahadetime dair elimde kat'i vesikalar vardı... Bana yalvardı, yakardı... Sükutuma mukabil ne istersem yapacağını söyledi... İki yıldır emrime amade bir vaziyette bulunuyor... Bir işaretimle en başarılmaz işleri tereddütsüz yapacağına eminim... Zira, bugün bile kendisini verebilirim... Şimdi anladınız değil mi Cemil Bey?... Bu adam Necdet'i yenecek kadar kuvvetli ve cesurdur..." (s. 50)

Hasan'ın Necdet'e kurduğu kumpas başarısızlıkla sonuçlanınca, Nahide'ye özrünü ileten bir mektup yazar. Bu mektupta, neden başarısız olduğuyla alakalı olarak ona bilgi vermiştir:

"...Karanlıkta Necdet Bey'i takip ettim. Tam kuyunun civarına gelince ensesine binmek üzere yanına sokulmuştum ki aksi bir gıcık ona mevcudiyetimi sezdirdi... Hazırladığım kalın sopanın başına hizalanmış darbesi onun bir irkilme hareketiyle boşa gitti. Bunun üzerine müthiş bir şekilde boğuşmaya başladık.

Ben şayet bu düşmanın bu derece kuvvetli olduğunu bilseydim yanıma bir de arkadaş alırdım... Neticede, çeneme mıhladığı bir yumrukla kendimi kaybettim..." (s. 66)

Mektubun devamında Hasan'ın görevini tamamlamaya hazır olduğunu söylemesi, Cemil'le Necdet'in sağladığı ateşkes sebebiyle bir anlam ifade etmez.

Hasan'ın karakter özelliklerini daha önceden Nahide'nin Cemil'e detaylıca anlatmış olması ve romanın devamında da bu konuda herhangi bir bilgi

verilmemesi sebebiyle Hasan hakkındaki vereceğimiz bilgiyi daha fazla detaylandıramıyoruz.

Nahide ile Cemil'in tuttuğu kiralık katildir. Hasan hakkındaki ilk bilgiyi, Nahide'nin Cemil'e verdiği izahatten öğreniriz:

"...Bizim Aksaray'daki evde iki sene evvel bir Boşnak ailesi oturmuştu. Bu aile ihtiyar bir baba ve ana ile, yirmi beş yaşlarında bir erkek çocuktan müteşekkildi. Oğlan ipsizin biriydi. İçer, serseriyana gezer, hatta ufak tefek sirkat hadiseleriyle vakit vakit merkezi boylardı... Bir gün bu adam çok müthiş bir suç işledi. Öyle bir suç ki, ele verildiği takdirde, pek ağır cezalanacağı ve ömrünü hapishanede çürüteceği muhakkaktı. Bu suça yalnız ben şahittim, ve şahadetime dair elimde kat'i vesikalar vardı... Bana yalvardı, yakardı... Sükutuma mukabil ne istersem yapacağını söyledi... İki yıldır emrime amade bir vaziyette bulunuyor... Bir işaretimle en başarılmaz işleri tereddütsüz yapacağına eminim... Zira, bugün bile kendisini verebilirim... Şimdi anladınız değil mi Cemil Bey?... Bu adam Necdet'i yenecek kadar kuvvetli ve cesurdur..." (s. 50)

Hasan'ın Necdet'e kurduğu kumpas başarısızlıkla sonuçlanınca, Nahide'ye özrünü ileten bir mektup yazar. Bu mektupta, neden başarısız olduğuyla alakalı olarak ona bilgi vermiştir:

"...Karanlıkta Necdet Bey'i takip ettim. Tam kuyunun civarına gelince ensesine binmek üzere yanına sokulmuştum ki aksi bir gıcık ona mevcudiyetimi sezdirdi... Hazırladığım kalın sopanın başına hizalanmış darbesi onun bir irkilme hareketiyle boşa gitti. Bunun üzerine müthiş bir şekilde boğuşmaya başladık.

Ben şayet bu düşmanın bu derece kuvvetli olduğunu bilseydim yanıma bir de arkadaş alırdım... Neticede, çeneme mıhladığı bir yumrukla kendimi kaybettim..." (s. 66)

Mektubun devamında Hasan'ın görevini tamamlamaya hazır olduğunu söylemesi, Cemil'le Necdet'in sağladığı ateşkes sebebiyle bir anlam ifade etmez.

Hasan'ın karakter özelliklerini daha önceden Nahide'nin Cemil'e detaylıca anlatmış olması ve romanın devamında da bu konuda herhangi bir bilgi verilmemesi sebebiyle Hasan hakkındaki vereceğimiz bilgiyi daha fazla detaylandıramıyoruz.

12. Aşçı

Dursun Ağa (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Bölge Şefliğinin aşçısıdır. Nihat'ın iş konusundaki disiplinini çok beğenmekte, zaman zaman maruz kaldıkları tehlikeleri savuşturma hususunda ona güvenmektedir. Dursun Ağa'nın bu düşüncesine, orman yangınının çıktığı gece, onun Zerrin'le konuştuğu esnada vakıf oluruz:

"-... Ormanda çıkan yangınları, evvel Allah, o her zaman büyük bir cesaretle önlemeyi başarır... Hele bir defasında ateş iyice sarmış, ormanın önemli bir kısmı tehlikeye girmişti... O zaman yangının geliştiği tarafı şaşılacak bir isabetle kestirip geniş şeritler açtırdı ve inanılmaz bir süratle ateşi söndürdü..." (s. 103)

13. Kaptan

Aziz Kaptan (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), Motorun kaptanıdır. Zerrin'in gözünden, "elli yaşlarında, kısa boylu, tombalak bir adam" olarak tasvir edilir.

14. Katip

Mehmet Ali (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), Jerfi'nin özel katibidir.

15. Kayıkçı

Memiş Usta (*Ormandan Yapraklar,* 1948), Mennan'la Peri'yi Bebek'e götüren kayıkçıdır.

16. Kalfa

Ruşen Bey (*Posta Güvercini,* 1950), Nazım'ın eczanesinde kalfa olarak çalışan kişidir.

17. Yazar

Sezai Kafadar (*Ruh Gurbetinde,* 1953), kendini "modern hikayeci" olarak tanımlayan bir zattır. Sezai Kafadar'ın fiziksel özellikleri hakkındaki bilgiye, biz, yazarın gözünden erişiriz:

"Orta boylu, zayıf, tilki yüzlü bir adamdı. Saçları boz renkte, gözleri çipil, yaşlı mı, genç mi belli değil... Geniş yakalı bol süet ceketi ve iri fiyangolu ipek kıravatıyla da, Rönesans devri şairlerinin tuhaf bir taslağını andırıyordu." (s. 195)

Sezai Kafadar, Neslihan'a bir teklifte bulunur. Bitirdiği kitabın onunla beraber yazılmış gibi gösterilmesini istemektedir. Böylece Neslihan'ın adından faydalanacaktır. Neslihan'ın bu teklifi reddetmesini kabullenemeyip, onun da eserlerinin aslında Gazanfer Saip tarafından yazıldığını düşündüğünü ağır bir dille ifade etmesi üzerine; Şirzat tarafından çenesi kırılır.

Sezai Kafadar'ın tavrı, onun toplum içinde bir yer edinebilmesine ve saygı görmesine engel olmuştur. Yazılarıyla değil, konuşmasıyla ve giyim tarzıyla kendini kabul ettirmeye çalışmıştır. Bu yüzden içten içe kendisiyle alay edildiğinin farkında bile değildir.

Sonunda ukala tavrı ona pahalıya mal olmuştur. Üç yerden kırılan çenesi, onu aylarca hastane yatağına mahkum etmiştir.

18. Armatör

Hacı Raif Efendi (*Ruh Gurbetinde,* 1953), armatördür. Neslihan'a teklif ettiği birliktelik kabul edilmeyince, çirkinleşmiştir.

19. Antikacı

Mihran Efendi (*Ruh Gurbetinde,* 1953), antikacıdır. Neslihan'ın yaptığı kehribar gemiyi satın alan kişidir.

20. Bekçi

Recep (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'ın villasının bekçisidir.

21. Meşaleci

Veli-Durmuş (Pervâne, 1955), meşalecilerdir.

22. Mandıracı

Mustafa (*Son Hıçkırık,* 1956), Kudsi Dede'nin torunudur. Kenan'ın gözünden okuyucuya; orta yaşlı, iyi huylu bir kimse olarak tanıtılır. Mandıracıdır. Dedesinin kulübesinin çevresine kurduğu bu mandıra sayesinde geçimini sağlamaktadır. Kenan, Nalan'ı Kudsi Dede'nin kulübesini görmeye getirdiği vakit, Mustafa ile karşılaşırlar. Kenan, Mustafa'yı önceden tanımaktadır:

"-Merhaba Mustafa, dedim. Size Nalan Hanımı getiriyorum...

-Bizi ihya buyurdunuz efendim. Bu ne devlet!... Fakat Hanımefendimiz şimdiye kadar neredeydiler?

Nalan gülerek:

-Dedenizle beraberdim!... dedi.

-Aman efendim...” (s. 57)

Kenan’ın bu muhabbeti dinlerken geçmişe dalması, bizi Mustafa ile Kudsi Dede’nin arasındaki kopukluğa dair bilgi sahibi yapar. Kudsi Dede oğlu ile küsmüş; bu küslüğün sonucunda da torunu ile dedesi birbirlerine hasret kalmıştır. Öyle ki; Kudsi Dede’nin oğlu Birinci Dünya Savaşı’nda şehit düştüğü zaman, Mustafa’nın bir dedesinin olduğundan haberi bile yoktur.

Nalan’ın şimdi bu açığı kapatırcasına Mustafa’ya dedesi hakkında bilgi verişinin, anılarından bahsedişinin; şimdi ona adeta ilaç gibi geldiğini görürüz. Mustafa’nın kendisi gibi iyi huylu olduğu belirtilen eşi Seher de ayran ikram ederek misafirleri ağırlamış, onlara mandırada keyifli bir gün geçirtmişlerdir.

23. Acenta Çalışanı

Mösyö Herbert (*Son Hıçkırık,* 1956), acenta çalışanıdır. Handan’ın bindiği (G...) vapuruna bilet satan acentada çalışmaktadır. Aynı zamanda Kenan’ın oturduğu köşke gelen eski piyano hocaları Madam Janet’in damadıdır. Mösyö Herbert’in fiziksel özellikleri hakkında okuyucuya bilgi verilmez.

Herbert, fırtınalı akşamı takip eden sabahın ayazında köşk halkına kötü haberi vermek için erkenden gelmiştir.

“-Dün geceki müthiş fırtına büyük bir talihsizlik yarattı... dedi. Size durumu bildirmekle görevliyim Kenan Bey!... Eşinizin içinde bulunduğu (...) vapurunun dün gece Midilli açıklarında batmış olduğunu üzülerek haber aldık...

Uğradığım dehşet beni olduğum yere mıhlamıştı. Kulaklarıma inanmak istemiyordum. İnilder gibi:

-Tanrım!... dedim.

-Kazanın ne şekilde olduğunu bilmiyoruz. Ancak, vapurda bulunanlardan hiçbirinin kurtulamamış olduğu sanılıyor... Sabaha karşı bir Fransız şilebinden telsizle aldığımız bütün bilgi bundan ibaret!...” (s. 211)

Mösyö Herbert'in durumla doğrudan ilgisi bulunmasa da, çektiği vicdan azabının boyutunu bir süre sonra eşi Anjel aracılığıyla öğreniriz. Köşke onları ziyarete gelen Anjel, Herbert'in yeğeninin Paris'ten geldiğini ve bir davet vereceklerini, onları aralarında görürlerse bu vicdan azabını bir nebze hafifletebileceklerini söyler.

Bu davete iştirak ederek güzel bir akşam geçiren aile bireyleri acılarından bir parça uzaklaşırken, Herbert ve ailesi de onları sıhhatte görerek mutlu olur.

24. Mezarcı

Tahsin (Esir Kuş, 1957), avukata gerçekleri itiraf eden mezarcıdır.

25. Arabacı

İhtiyar oduncu (Esir Kuş, 1957), Mine'yi şehre götüren arabacıdır.

26. Korucu

Mıstık-Hurşit Ağa (*Kırık Hayat,* 1957), Ertuğrul'un Ayla'yı götürdüğü çiftliğin koruculardır. Ertuğrul'u pek severler.

IV. MESLEKLERİ VE MEDENİ DURUMLARI BELLİ OLMAYAN ERKEK KAHRAMANLAR

Ermeni (Günah Bende Mi?, 1939), Şerif'le Haluk'u evinde saklayan kimsedir.

Abdurrahman-Emin-Musa Bay (Günah Bende Mi?, 1939), Haluk'a kaçarken yardım eden, ona evlerini açan kimselerdir.

Yaşlı adam ve arkadaşı (*Gönül Hırsızı,* 1941), Saffet'i kumar batağına saplanmaya meyilli gördükleri için onu uyarmak isteyen kimselerdir.

Sahir'in akrabası (*Yeşil Işıklar,* 1941), Sahir'in durumunu Vecdi'yle paylaşan kişidir.

Şevket (*Gelinlik Kız,* 1943), Cavidan'ın eski sevgilisidir.

Mahmut Paşa (*Gelinlik Kız,* 1943), eski bir aile dostlarıdır.

Rasim Bey (*Gelinlik Kız,* 1943), Feyza'yı isteyen kişidir.

Ali Safter Bey (*Kalp Yarası,* 1944), okulun sahibidir. Müdür Sadettin Bey'in ona söylediklerine dayanarak, Ürfi Cenap'ın işine son vermiştir. Ali Safter Bey'in mektupta nasıl bir üslup kullanarak neler yazdığını Ürfi Cenap'ın anlatımıyla öğreniriz:

"Okulun sahibi Ali Safter Bey'den adıma gelen mektubu açtım ve satırlara göz gezdirince yıldırımla vurulmuşa döndüm. Zira Ali Safter Bey, birtakım dolambaçlı yollardan, okul bütçesinin darlığını bahis konusu ederek; masrafları kısmak zorunda kalmış olduğunu, bu nedenle de benim kadromun kaldırılmış bulunduğunu bildiriyordu." (s. 17)

Şinasi Ekrem Bey (*Kalp Yarası,* 1944), Ürfi Cenap'ın arkadaşıdır.

Sabit Efendi (*Uykusuz Geceler,* 1945), Şefik'in aile dostudur.

Vasıf (*Uykusuz Geceler,* 1945), Sabit Efendi'nin oğludur. Klarnet çalmada ustadır.

Şortlu Adam (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), yemeklerin kötü oluşundan şikayet eden Zerrin'e, bitişikteki "Martı" kampında güzel yemek bulabileceklerini söyleyen kişidir.

Apartman Sahibi (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), oda kiralamak istediklerini söyleyen Zerrin, Muhip ve Nihat'a, tüm odaların dolu olduğunu ve buranın sahibi bulunduğunu söyleyen kimsedir. Bu kimsenin fiziksel özellikleri hakkında, Zerrin'in gözünden bilgi ediniriz:

"Bize kapıyı iri yarı, esmer bir genç açtı. Yakışıklı, kartal burunlu, bıçkın bir delikanlı... Kısa kollu siyah gömleği, beyaz keten pantolonu ve kısa favorileriyle bir bakıma profesyonel bir balıkçı tipi..." (s. 154-155)

Hicri Reis (*Aşk Hasreti/Kahkaha,* 1946), motorun sahibidir.

Faik (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948) Jerfi'nin kuzenidir. Karşıyaka'daki adresine Jerfi adına bir telgraf geldiğini haber vermek için onu aramıştır.

Mösyö Jean Sechard (*Aşk Rüyası,* 1949) dağ köşkünün misafirlerindendir. Jean Sechard hakkındaki bilgiye, biz, yazarın tasviriyle ulaşırız:

"...kırkını geçkin, fakat enerjik bir erkekti. Saçları dökülmüş, tepesi parıl parıl meydana çıkmıştı. Zeki, güler yüzlü, işini bilen ve halinden memnun görünen bir adamdı." (s. 174)

Abdurrahman Barbar (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Demirbaş Gazetesinin sahibidir. Neslihan'a önce kibarca iş teklif etmiş, ardından Neslihan yanında çalışmaya başlayınca ona maaşını ödememeye başlamış, nihayetinde de iflas etmiştir.

Muvaffak Yaralı/ Zizi (*Ruh Gurbetinde,* 1953), Neslihan'a yıllardan bu yana mektup gönderen hayranıdır.

Selçuk-Sezai-Yusuf (*Pervâne,* 1955), Fügen'in misafirleridir. Yusuf'u ve Sezai'yi (Kafadar), "Ruh Gurbetinde" romanından tanımaktayız.

Cengiz (*Pervâne,* 1955), İzzet'in yeğenidir.

Nizameddin Şahin (Esir Kuş, 1957), Yakup Hızır'a hakaret mektubu yazdığı ortaya çıkan kişidir.

Niyazi (*Kırık Hayat,* 1957), Cevat'ın arkadaşıdır. Ayla'nın peşinden Cevat'tan mektup getirdiğini söyleyerek koşmuştur.

V.ROMANDA YER ALAN ÖLMÜŞ ERKEK KAHRAMANLAR

Haluk'un babası (*Günah Bende Mi?,* 1939), sefirdir. Genç yaşında geçirdiği kalp rahatsızlığından ötürü emekliye ayrılmıştır. Rusya'da görevini icra ettiği sıralarda evlendiği Rus eşi tarafından, oğlu Haluk iki yaşlarındayken terk edilir. Eşi, başka bir adamla evlenmiştir. Bu üzüntüyü kaldıramayan sefir, kısa bir zaman sonra ölür.

Oğlu Haluk'un, eşinin ikinci kocasından intikam almasını vasiyet eden sefir, bu arzusunun yeğeni Hadiye aracılığıyla Haluk'a iletilmesini sağlamıştır.

Mösyö Feri Gran (*Seven Ne Yapmaz,* 1940), Marsilya Ağır Ceza Savcısıdır. Mesleğinde oldukça başarılı olan Feri Gran'ın kumar bağımlılığı, oğlu Hüber'in dünyaya gelişiyle bir nebze hafiflemiş olsa da; kısa bir zaman sonra şiddetini arttırarak onu tekrar esiri etmiştir. En sonunda, Hüber on iki yaşına geldiğinde tüm servetini tüketerek ölmüştür.

Nejat'ın babası (*Samanyolu,* 1941), eşini kaybettikten sonra oğlundan da uzaklaşmıştır. Oğlunun hayatı boyunca boynu bükük ve mutsuz büyümesine neden olmuş, son nefesini verirken dahi sarf ettiği sözlerle onu mutsuz etmiştir.

Rauf (*Yeşil Işıklar,* 1941), generalin küçük yaşta difteriden ölen oğludur.

Jerfi'nin babası (*O Gün Gelecek Mi?,* 1948), Hayatını enfarktüs geçirdikten kısa bir zaman sonra kaybeden zattır.

Celal (*Posta Güvercini,* 1950), İskender'in babasıdır. İskender'in notlarından, onun bir siyaset adamı olduğunu öğreniriz.

"Yukarıda da söylediğim gibi, babam tanınmış bir siyaset adamıymış... Son deminde devlet mekanizmasında önemli roller oynamış.. Fakat o sıralarda çıkan bir iç buhranın kurbanları arasına katılmış... Uğradığı ağır bir iftira yüzünden tehlikeye giren şerefi uğrunda canına kıymış... Bu felaket de annemi yıkmış... Zavallı kadının adeta yüreğine inmiş, aylarca yatakta kalmış..." (s. 16)

Şahizer'in babası (*Posta Güvercini,* 1950), paşadır. Yıldız'daki evde, duvarda onun tablosunu gören İskender, onun kim olduğunu Şahizer'e sorduğunda ondan bu cevabı almıştır.

İzzettin Bey (*Ruh Gurbetinde,* 1950), Danyal Bey'in ağabeyidir. Yusuf adında bir oğlu vardır. Çiftliğin kendine ait olan kısmını ipotek ettirdiği ve bundan da kimseye bahsetmediği için, ölümünden sonra herkesi sıkıntıya sokmuştur.

İzzet'in babası (*Pervane,* 1955), hayatını erken yaşta kaybeden kişidir.

İlhami (*Son Hıçkırık,* 1956), Nalan'ın ölen eşidir. İlhami'yi Hıçkırık romanından tanıyoruz. Son Hıçkırık romanında bedenen yer almamaktadır. Fakat yazdığı mektubun okunması ve Kenan'ın da onu rüyasında görmesi dolayısıyla, ona yer veriyoruz.

Burhan (*Son Hıçkırık,* 1956), İlhami'nin tartıştığı ve Süfyan'ın öldürdüğü yeğenidir.

Azmi Bey (*Son Hıçkırık,* 1956), Nalan'ın babasıdır. Azmi Bey hakkında, Hıçkırık romanında detaylı bilgi vermiştik. Son Hıçkırık romanında isminin geçmesi dolayısıyla ona yer veriyoruz.

Vahit (*Esir Kuş,* 1957), Mine'nin nişanlısı olan pilottur. Aklı dengesi yerinde değildir. Kısa bir zaman sonra hastanede hayatını kaybetmiştir.

VI. SONUÇ

Kerime Nadir'in otuz beş romanında karşımıza çıkan erkek kahramanları medeni durumlarına, mesleklerine, mesleklerinin ve medeni durumlarının belli olmayışlarına, romanda ismen var olup ölmüş olmalarına göre gruplandırarak inceledik.

Hıçkırık, (1938) romanında, karşımıza toplam on beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu on beş erkek kahramandan beş tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi dul, bir tanesi de çocuktur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Günah Bende Mi?, (1939) romanında, karşımıza toplam yirmi bir erkek kahraman çıkmıştır. Bu yirmi bir erkek kahramandan beş tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi dul, bir tanesi de çocuktur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Seven Ne Yapmaz?, (1940) romanında, karşımıza toplam altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu altı erkek kahramandan üç tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi de duldur.

Samanyolu, (1941) romanında, karşımıza toplam on erkek kahraman çıkmıştır. Bu on erkek kahramandan üç tanesi evli, iki tanesi bekar, üç tanesi de çocuktur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Gönül Hırsızı, (1941) romanında, karşımıza toplam dokuz erkek kahraman çıkmıştır. Bu dokuz erkek kahramandan iki tanesi evli, bir tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Funda, (1941) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan iki tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi de çocuktur.

Yeşil Işıklar, (1941) romanında, karşımıza toplam sekiz erkek kahraman çıkmıştır. Bu sekiz erkek kahramandan beş tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi duldur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Gelinlik Kız, (1943) romanında, karşımıza on üç erkek kahraman çıkmıştır. Bu on üç erkek kahramandan beş tanesi evli, beş tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Sonbahar, (1943) romanında, karşımıza toplam sekiz erkek kahraman çıkmıştır. Bu sekiz erkek kahramandan iki tanesi evli, iki tanesi bekar, bir tanesi de duldur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Kalp Yarası, (1944) romanında, karşımıza toplam yedi erkek kahraman çıkmıştır. Bu yedi bir erkek kahramandan bir tanesi evli, bir tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Aşka Tövbe, (1945) romanında, karşımıza toplam altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu altı erkek kahramandan üç tanesi bekar, bir tanesi duldur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Solan Ümit, (1945) romanında, karşımıza toplam altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu altı erkek kahramandan dört tanesi evli, iki tanesi bekardır.

Uykusuz Geceler, (1945) romanında, karşımıza toplam dokuz erkek kahraman çıkmıştır. Bu dokuz erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Balayı, (1946) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Aşk Hasreti, (1945) romanında, karşımıza toplam on dokuz erkek kahraman çıkmıştır. Bu on dokuz erkek kahramandan iki tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

O Gün Gelecek Mi?, (1948) romanında, karşımıza toplam on bir erkek kahraman çıkmıştır. Bu on bir erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Ormandan Yapraklar, (1948) romanında, karşımıza toplam on altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu on altı erkek kahramandan sekiz tanesi evlidir. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Aşk Rüyası, (1949) romanında, karşımıza toplam dokuz erkek kahraman çıkmıştır. Bu dokuz erkek kahramandan üç tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Posta Güvercini, (1950) romanında, karşımıza toplam on altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu on altı erkek kahramandan üç tanesi evli, üç tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Ruh Gurbetinde, (1953) romanında, karşımıza toplam yirmi dört erkek kahraman çıkmıştır. Bu yirmi dört erkek kahramandan yedi tanesi evli, üç tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Pervane, (1955) romanında, karşımıza toplam on sekiz erkek kahraman çıkmıştır. Bu on sekiz erkek kahramandan iki tanesi evli, dokuz tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Son Hıçkırık, (1956) romanında, karşımıza toplam on dört erkek kahraman çıkmıştır. Bu on dört erkek kahramandan dört tanesi evli, bir tanesi bekar, bir tanesi de çocuktur. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Esir Kuş, (1957) romanında, karşımıza toplam yirmi erkek kahraman çıkmıştır. Bu yirmi erkek kahramandan bir tanesi evli, altı tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Kırık Hayat, (1957) romanında, karşımıza toplam on erkek kahraman çıkmıştır. Bu on erkek kahramandan iki tanesi evli, beş tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Aşk Bekliyor, (1959) romanında, karşımıza toplam üç erkek kahraman çıkmıştır. Bu üç erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır.

Gümüşselvi, (1960) romanında, karşımıza toplam dört erkek kahraman çıkmıştır. Bu dört erkek kahramandan bir tanesi evli, bir tanesi bekardır.

Saadet Tacı, (1963) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan bir tanesi evli, dört tanesi bekardır.

Suya Düşen Hayal, (1964) romanında karşımıza toplam altı erkek kahraman çıkmıştır. Bu erkek kahramandan bir tanesi evli, beş tanesi bekardır.

Sisli Hatıralar, (1967) romanında karşımıza toplam üç erkek kahraman çıkmıştır. Bu üç erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır.

Güller ve Dikenler, (1971) romanında karşımıza toplam yedi erkek kahraman çıkmıştır. Bu yedi erkek kahramandan bir tanesi evli, dört tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Karar Gecesi, (1973) romanında karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan bir tanesi evli, iki tanesi bekardır. Diğer kahramanlarımızın medeni durumları belli değildir.

Zambaklar Açarken, (1973) romanında karşımıza toplam üç erkek kahraman çıkmıştır. Bu üç erkek kahramandan üç tanesi de evlidir.

Dert Bende, (1973) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan bir tanesi evli, üç tanesi bekar, bir tanesi de çocuktur.

Aşk Fısıltıları, (1983) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan dört tanesi evli, bir tanesi bekardır.

Geciken Müjde, (1984) romanında, karşımıza toplam beş erkek kahraman çıkmıştır. Bu beş erkek kahramandan dört tanesi evli, bir tanesi bekardır.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR (İNCELENEN ROMANLAR)

NADİR, K. (1958), **Hıçkırık,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 13. Baskı.

NADİR, K. (1960), **Günah Bende Mi?,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 7. Baskı.

NADİR, K. (1944), **Seven Ne Yapmaz,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 4. Baskı.

NADİR, K. (1941), **Samanyolu,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1. Baskı.

NADİR, K. (1972), **Gönül Hırsızı,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1978), **Funda,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 13. Baskı.

NADİR, K. (1972), **Yeşil Işıklar,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1987), **Gelinlik Kız,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 10. Baskı.

NADİR, K. (1958), **Sonbahar,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 5. Baskı.

NADİR, K. (1982), **Kalp Yarası,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 9. Baskı.

NADİR, K. (1945), **Aşka Tövbe,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1. Baskı.

NADİR, K. (1958), **Solan Ümit,** İstanbul, İnkılap Kitabevi.

NADİR, K. (1962), **Uykusuz Geceler,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 4. Baskı.

NADİR, K. (1979), **Balayı,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1976), **Aşk Hasreti,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri,

NADİR, K. (1979), **O Gün Gelecek Mi?,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1969), **Ormandan Yapraklar,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 4. Baskı.

NADİR, K. (1979), **Aşk Rüyası,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1973), **Posta Güvercini,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 4. Baskı.

NADİR, K. (1980), **Ruh Gurbetinde,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 5. Baskı

NADİR, K. (1978), **Pervane,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 5. Baskı

NADİR, K. (1975), **Son Hıçkırık,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 6. Baskı.

NADİR, K. (1959), **Esir Kuş,** İstanbul, İnkılap Kitabevi.

NADİR, K. (1957), **Kırık Hayat,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1965), **Aşk Bekliyor,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1976), **Gümüşselvi,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 4. Baskı.

NADİR, K. (1963), **Saadet Tacı,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1963), **Suya Düşen Hayal,** İstanbul, 1. Baskı.

NADİR, K. (1967), **Sisli Hatıralar,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri.

NADİR, K. (1971), **Güller ve Dikenler,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1973), **Karar Gecesi,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1973), **Zambaklar Açarken,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri.

NADİR, K. (1985), **Dert Bende,** İstanbul, İnkılap Kitabevi, 4. Baskı.

NADİR, K. (1983), **Aşk Fısıltıları,** İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1. Baskı.

NADİR, K. (1984), **Geciken Müjde,** İstanbul, İnkılap Yayınevi, 1. Baskı.

NADİR, K. (1981), **Romancının Dünyası,** İstanbul, İnkılap ve Aka Basımevi

ÖZGEÇMİŞ

Gülin ÖZDEMİR, Lisans öğrenimini Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladıktan sonra, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde aynı bölümde yüksek lisans öğrenimi gördü. Halen Anadolu Üniversitesi Adalet Bölümünde öğrenim görmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.